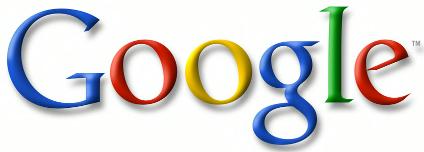

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT.

TREDIE RÆKKE.

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE.

VED

G. L. GROVE.

4. BIND.

I KOMMISSION HOS

OTTO B. WROBLEWSKI, KJØBENHAVN. OG MARIUS LUND, CHRISTIANIA

1895.

Det Hoffensbergske Etabl. — Kjøbenhavn.

Indhold.

Side

Tillæg.

Konferensraad Conrad Hauser.

Ved Arkivsekretær **G. L. Grove.**

Ligesaa bekendt Hauserplads er for enhver Kjøbenhavner, ligesaa ubekendt er det for de allerfleste, efter hvem den er opkaldt. Det ligger ganske vist nær nok at gætte paa en Mand af Navnet Hauser. Men hvem eller hvad var denne Hauser?

Ved Navnet Hauser føres de fleste vel uvilkaarligt til at tænke paa det gaadefulde Hittebarn fra Nürnberg Caspar Hauser, f. 1812 † 1833, om hvis Byrd der gik de vildeste Rygter, og om hvis underlige Væsen og Levnet der blev skrevet den ene Bog efter den anden. Nogen anden Hauser finder man heller ikke nævnt, hvis man f. Ex. vil tage sin Tilflugt til Nordisk Konversationslexikon. Og dog indtog vor Hauser i sin Tid en meget fremragende og anset Stilling i Danmarks Handelsverden (en Stand, hvis fremragende Mænd vor Personalhistorie iøvrigt hidtil har behandlet temmelig stedmoderligt), fremdeles gjorde han sig meget fortjent ved sin Virksomhed for Kjøbenhavns Genopbyggelse efter Bombardementet 1807, og endelig ligger

han os ikke fjærnere i Tiden, end at adskillige nulevende endnu erindre ham.

Det turde vel derfor baade være rigtigt overfor denne Mands Minde, ikke at lade ham gaa rent i Glemmebogen og lade hans Navn leve alene i Pladsens og Gadens Navne uden at knytte sig til Forestillingen om nogen bestemt Person og hans Virken, og betimeligt nu at supplere de faa Linier, der hist og her ere samlede om ham[1]), med noget fyldigere Efterretninger. Med Hensyn til Hausers ydre Skikkelse havde jeg først ment at maatte lade mig nøje med en nu 85aarig Dames Skildring af ham som en høj, statelig og venlig Mand med smukke blaa Øjne. Men ved Velvillie af Enkefru Anna Ludvigsen[2]), født Gudme, der har laant mig Originalen, og et Medlem af vort personalhistoriske Samfund, der har bekostet Gengivelsen, er det lykkedes mig at tilvejebringe et saameget klarere Begreb om Mandens Udseende som et Portræt kan give fremfor en Erindring, der ligger over 70 Aar tilbage i Tiden. Originalen er malet 1816 og signeret Fränckl[3]).

Som mange andre dygtige og driftige Handelsmænd kom Conrad Hauser fra Svejts. Det er forbavsende at se, hvor mange Repræsentanter af denne lille Nation, der i Slutningen af forrige Aarhundrede forstode at gøre deres Dygtighed gældende i Udlandet paa Handelens som paa andre Omraader. Hausers Samtidige, den berømte Finansmand Necker, født i Genf 1732, traadte 18 Aar gammel ind i en parisisk Bank og kunde 30 Aar gammel trække sig tilbage med en Formue paa 6 Millioner Frank. Og var det end enestaaende i saa kort Tid at tjene en saa stor Formue, er det paa den anden Side sikkert, at mangfoldige Svejtsere dengang droge fattige ud og vendte rige hjem fra Italien og Frankrig, hvor de erhvervede et saa godt Ry, at man ved

---

[1]) Saaledes i Thaarups Fædrelandske Nekrolog 1821—26, Brickas Biogr. Lex. og min Udgave af Rasm. Æreboes Autobiografi.

[2]) Hvis afdøde Mand, Grosserer Thyge Ludvigsen var en Brodersøn af en Plejedatter af Konferensraad Hauser, Cathrine Ludvigsen, der efter Hausers Død adopteredes af hans Enke.

[3]) Antagelig den bekendte Miniaturmaler og Tapetfabrikant Liepmann Fraenkel, f. 1772 † 1857.

Privilegier begunstigede deres Nedsættelse. Selvfølgelig var det mest til Nabolandene, de søgte; men de indskrænkede sig ikke hertil, og selv til Danmark fandt adskillige op ved de Tider, da vor Handel opblomstrede i Middelhavslandene og vore store Handelskompagnier trivedes bedst. Vi finde endog omtrent samtidigt med Hauser ikke faa af hans Landsmænd blandt vore betydeligste Handelsmænd, saaledes *Reinhard Iselin*, født 1717 i Brugg i Kanton Aargau, der blev Direktør i Asiatisk Kompagni og døde som stor Rigmand og dansk Baron, hans Associerede, Justitsraad *Fr. Iselin*, Søn af en bekendt filosofisk Forfatter i Basel, Agent og Grosserer *Jean Jaques Frølich* fra Brugg, født omtrent 1746, Fader til to betydeligere Handlende her i Byen og Farfader til Kunstneren Lorens Frølich, fremdeles Hausers Bysbarn *Christophe Battier*, Bogholder i Asiatisk Kompagni, der iøvrigt 1783 blev sørgelig bekendt ved sin Kassemangel[1]), endvidere den i sin Tid overmaade rige *Pierre Peschier*, født 1736 i Genf, der byggede Landmandsbankens nuværende anselige Bygning ved Holmens Kanal, og Agent, senere Etatsraad *Abraham Schneider*, født 1735 i Biel i Kanton Bern, ligeledes i sin Tid en af vore rigeste Handelsmænd og største Skibsredere.

Alle nævnte svejtsiske Handelsmænd vare Reformerte som saa mange af vore betydeligste Handelsslægter som Abestée, Behagen, de Coninck, Duntzfelt, Fabritius, v. Hemert, le Maire og Tutein.

Hausers Fødeby var Basel, hvor han saa Lyset d. 16. Februar 1743. Hans Fornavne var Conrad Caspar, men han benyttede kun det første af disse. Faderen hed Rudolf Hauser, Moderen Catharina Kønig. De havde ægtet hinanden d. 6. Februar 1730. Faderen døde 1766. Moderen, der var født 1708, levede imidlertid til 1786. Af de Breve, Brødrene udvekslede i Anledning af hendes Død, fremgaar det, at Manden havde efterladt hende i saadanne Omstændigheder, at hun ingen Nød led, medens hun dog paa den anden Side heller ikke i sin Enkestand havde lagt

[1]) Jvf. Carl Bruun: Kjøbenhavn II, S. 466 ff.

noget op. Dog var Forholdene ikke bedre, end at den ugifte Søster Salome Dorothea, der havde boet hos Moderen og plejet hende til hendes Død, et Par Dage efter denne i høje Toner udøser sin Sorg for Broderen Conrad over, hvor ene hun stod uden Midler til at hjælpe sig selv, og udbeder sig hans Raad. Conrads andre Sødskende synes at have været bedre stillede, og hun kom forøvrigt ej heller til at lide Nød. En Kopi af Broderen, Johan Rudolf Caspar Hausers Testamente (fra 1806) viser, at han har oprettet et lille Fideikommisgods i Nærheden af Basel, „Mitlere Klübeck", som nævnte Søster skulde nyde efter hans Død. Et andet Fideikommis, „Alte Klübeck", findes ogsaa i Familien. Samme Broder fortæller i et Brev af 2. Febr. 1787 om sig selv, at han levede af sit Gods uden andet Embede eller Erhverv og af og til fik et saadant Overskud, at han, hvis Ønsket kom over ham, vilde kunne tilbringe Vinteren i et smukt udstyret Hus i Byen, men han var fornøjet og tilfreds, som han havde det. En anden Broder, J. C. Hauser (zu Cronen), har gode Udsigter til at blive rig, en Søster, Fru Linder, lever ganske vist kun „saa som saa" med sin Mand, men denne driver en ganske indbringende Vinhandel o. s. v. Familien synes at høre til de velhavende og mere ansete Borgerslægter.

Det er dog næppe sandsynligt, at Conrad Hauser har medbragt anden Kapital end en god Opdragelse og gode Anlæg, da han som saa mange Landsmænd søgte til Udlandet. Hvor han har været paa Vejen fra Svejts til Marseille, vides ikke, men da han var nogle og tyve Aar gammel, finde vi ham allerede nedsat her som Købmand. I denne livlige Handelsby kunde han ikke undgaa at komme i Forbindelse med den danske og norske Nation, hvis Fragtfart paa Middelhavslandene i Slutningen af forrige Aarhundrede ved forskjellige gunstige Konjunkturer hævede sig til en hidtil ukendt Højde, og gennem disse Forbindelser stiftede han et særlig intimt Bekendtskab med forskellige Medlemmer af Slægten Æreboe.

Samtidigt med Fragtfartens Opblomstring havde vort Fædreland faaet de nordafrikanske Røverstaters Forulæmpelser at føle og blandt de første indset Betydningen af her at have faste

Konsulater. Den første, der kom til at beklæde en saadan Stilling, var Andreas Æreboe[1]), en ung Købmand, der som Konsulsæmne 1753 var bleven tilsendt Kommandørkapt. A. F. Lützau, der dengang førte en dansk Eskadre i Middelhavet og laa i Underhandlinger med Kejseren af Marokko. Det var paa Grund af Herskernes despotiske Ringeagt for Diplomati og Folkeret en yderst udsat Post. Karakteristisk nok sendte Lützau ham første Gang i Land med Ordene: *„De haver hverken Kone eller Børn,* tag den Allerhøjeste med Dem o. s. v.[2]). Trods alle Besværligheder forstod Æreboe dog at finde sig tilrette, han lærte sig Sproget, gjorde sig yndet af Kejseren og var en god Støtte for sine Landsmænd, og hans Ansættelse gav efterhaanden en hel Række af hans Slægtninge Anledning til at slaa sig ned paa Middelhavets Kyster. Da han efter først at have været Konsul i Marokko atter 1763 søgte ud som Konsul i Algier, medtog han Søsteren Karen, 1772 blev Broderen Jens Severin[3]) Konsulatsekretær i Marokko, 1777 fik Søstersønnen Emanuel Rasmus Grove[4]) samme Embede og begge disses Sønner Peter Christian Erasmus Æreboe[5]) og Hans Didrik Grove[6]) indtoge atter senere selvsamme Stilling.

I denne Slægt fandt Hauser nære Venner i Konsulerne Andreas og Severin Æreboe samt i Emanuel Grove, en Associé i Lars Lassen, der ligesom denne var en Dattersøn af Not. publ.

---

[1]) Søn af Not. publ. Rasmus Æreboe og Hustru Karen Wartberg, født 1723, † 1813 som Konferensraad. Om ham og senere nævnte Efterkommere af Slægterne Æreboe og Grove findes nærmere Oplysningar i min Udgave af R. Æreboes Autobiografi, som det derfor formentlig vilde være urigtigt at gentage her.

[2]) Nærmere om den haarde Modtagelse, han fik, kan ses i hans Beretning, der er knyttet som Tillæg til Dr. J. L. Rasmussens: Danske Afrikanske Kompagnis Historie.

[3]) Siden Konsul i Marokko, født 1737, † 1801 som Justitsraad og Amtsforvalter i Segeberg.

[4]) Født 1756, siden Kommitteret i Kommercekollegiet, Generalkonsul i Paris, Medlem af den Afrikanske Konsulatdirektion, død 1847 som Konferensraad.

[5]) Født 1776, † 1820, siden Told- og Konsumtionsskriver i Trankebar.

[6]) Født 1788, † 1852 som Justitsraad og Toldkasserer i Odense.

Rasmus Æreboe, og endelig en Hustru i Karen Æreboe, saa at nævnte Rasmus Æreboe, om han havde levet saalænge, antagelig til sin største Forundring, vilde kunne have set 2 Sønner, 1 Datter, 1 Svigersøn og 2 Dattersønner samtidigt anbragte ved Middelhavets Kyster.

Hauser ægtede Karen Æreboe den 5te Marts 1768. Hun var født 21. Sept. 1729 og var ældste Datter af Rasmus Æreboe i hans 2det Ægteskab med Catharina Maria Alsberg. Allerede af hendes virksomme Deltagelse i Skiftet efter denne (1754) spores hendes gode Evner, praktiske Sands og Kærlighed mod sine yngre Søskende. Fra 1763 havde hun styret Broderens Hus i Algier. Hun var 14 Aar ældre end Hauser og omtrent 40 Aar gammel ved sit Giftermaal, dog skænkede hun Manden 3 Sønner, som imidlertid alle døde smaa, foruden Datteren Catharina Maria Elisabeth Dorothea, f. 26 Okt. 1772, der til Forældrenes store Sorg ogsaa døde ung 19 Sept. 1783.

Ved Hausers Bryllup var han Kjøbmand i Marseille. Vi skulle nu nærmere søge at oplyse, hvad der førte ham til Danmark, og naar hans Tanker herom opstode. Gennem Kommercekollegiets danske Konsulatjournal kunne flere autentiske og tildels egenhændige Bidrag hertil opspores.

Det første er følgende Ansøgning til Kongen:

An
S^e^ Königl^e^ Majestät von Dänemark
und Norwegen &&&.

Aller unterthänigst von *Conrad Hauser*, bürger zu Basel in der Schweitz und gegenwärtig handelsman zu *Marseille* in Franckreich um allergnädigste, ernennung zum Königl.-Dänischen *Agenten*.

Die den Schweitzeren in Franckreich, besonders in *Marseille* zustehenden rechte, nach welchen selbige von leistung einiges Bürger-Eydes noch anderer verpflictung bey ihrer Niederlaszung befreyet sind, erlaubet mir vorzüglich der allerunterthänigsten neygung zu folgen, mich Euer Königl. Majestät und allerhöchst dero mildesten und gerechte-

*) Konsulat Journ. 1775 Nr. 31.

sten Herrschafft zu widmen. Durch die Ehe mit einer gebornen Dänin verbunden, habe ich längst dic wahrhaftesten empfindungen für ein Land gehabt, das ich wünsche das meinige als ein getreuer unterthan nennen zu dörfen; und ich schmeichle mir von denjenigen Dänen, die in *Marseille* gewesen sind, besonders von Sr Exc^z^ dem Herren *Vice-admiral Hooglant* und samtlichen *officiers* der Königl.-*Escadre* das Zeügnis zu erhalten, dasz ich denselben in aller absicht die treüesten und uneigennützigsten dienste geleistet habe, die auch der bedienung des *Consuls* vorgezogen worden sind.

Meine aller unterthänigste Bitte ist demnach an Euer Königliche Majestät, dasz Allerhöchst dieselben mich allergnädigst der ertheilung einer Bestallung als — Königl.-dänischen *Agenten* zu würdigen geruhen wollen, da ich mir den darauf zu leistenden Eyd der treue in alle weise zur unveränderlichen Richtschnur meines betragens und zur Ehre meines künfftigen lebens machen werden.

Marseille d. 19ten Decembris 1774

allerunterthänigst

Conrad Hauser.

I Begyndelsen af næste Aar indkommer denne Ansøgning til Kommerce-Kollegiet, forsynet med følgende Anbefaling:

„Da Hr. *Conrad Hauser* fra den Tiid, han paatoeg sig *Leverencen* til den af mig allernaadigst anfortroede Kongelige *Escadre,* naar den indløb til *Marseille,* har med megen Iver og uden Eegen-Nytte leveeret alleting baade hastig og billig samt meget *activ* iagttaget at have, efter min *Ordre, Proviant* og øvrige Fornødenheder i Beredskab til Skibenes Andkomst fra Kryds-Togterne; Saa haver ieg Grund til at *recommandere* Hans Ansøgning paa allerbædste Maade til Det Kongelige *General* Landets *Oeconomie* og *Commerce Collegium,* med fuldkommen Overbeviisning om, at *Nationens* Handel ved denne Mands gode Villie og fornuftige Bestræbelse vil forfremmes, da han unægtelig har baade Lyst og *Genie* til at ville befordre Vores Handel der paa alle muelige Maader og samme ved sin Ansøgnings allernaadigste Opfyldelse i een dobbelt Henseende ville opnaaes, vil jeg skyldigst ønske og bede hans *Petitum* kunde naaes.

Kiøbenhavn den 20de *Januarij* 1775.

S. Hooglant."

Ogsaa Svogeren, daværende Agent Andreas Æreboe har til Støtte for Andragendet indsendt følgende Promemoria til Kommercekollegiet:

„Min Svoger *Conrad Hausser,* Kiøbmand i *Marseille,* der til den Kongelige *Escadre* i *Midlandske* [Søe] har leveret *Provition* i Aarene 1771, 1772, har afvigte Aar allerunderdanigst gjort Ansøgning[1]) om at vorde benaadet med *titul* som Kongl. *Agent,* hvilket hand giør sig saa meget meere Haab om, da hand i denne tiid *corresponderer* om et Handels *Contoirs* Anlæg i *Kiil,* især om den besluttede *Canals*[2]) udgravelse sker fra bem^te *Kiil,* ligesom hand og ifølge Skrivelse til mig *dat.* 23de *Octobr.* sidstleeden, ønskede sig saadan allernaadigst *Patent* for at kunde sette Dansk Flag paa et i disse tiider tilkiøbt Skib, hvortil hand endog har een Dansk Skipper med Folk.

Jeg haaber, at disse anførte Grunde vorder taget i Høy-gunstigst betragtning til allerunderdanigst forestilling om saadan *Patents* allernaadigste Udfærdigelse.

d. 8de *Decembr.* 1775.

insinueret af

A. Æreboe."

Dels paa Hooglants tidligere Anbefaling dels paa Grundlag af de af Hauser og Æreboe foran nævnte Motiver indstillede Kommerce-Kollegiet allerede d. 8 Jan. 1776, at der meddeltes Hauser Titel som Agent med Kommerceraads Rang. Siden har man dog fundet det heldigt at benytte denne Lejlighed til at drage en anset Handelsmand fra Udlandet hertil, idet Kongen den 29 Apr. s. A. giver ham nævnte Titel „paa den udtrykkelige Betingelse, at han ifølge sin til os indgivne allerunderdanigste Ansøgning anlægger et Kontor i Kiel i Vort Hertugdømme Holsten og i Løbet af 2 Aar virkelig har bragt det i Stand, medens han i modsat Fald skal tilbagelevere den ham tildelte og idag af os underskrevne Bestalling."

Denne betingede Naadesbevisning havde for saa vidt den ønskede Virkning, at vi allerede næste Aar finde Hauser i

---

1) Denne ses i Foraaret 1775 gennem Hooglandt at have været indsendt til Kommerce-Kollegiet men uden gunstigt Resultat.

2) Den slesvigsholstenske Kanal eller Eider-Kanalen anlagdes 1777—84 fra Rendsborg til Kielerfjord for at forbinde Vesterhavet med Østérsøen og vakte store Forventninger om Fordele for Handelen.

Kjøbenhavn, hvor han til Kongen indsender følgende Ansøgning[1])

Au Roy!

P. M.

Depuis mon etablissement á marseille j'ai saisi avec empressement touttes les occasions pour faire valoir la preference, que meritte a tous egards le Pavillon Danois.

Mes relations dans les diverses Branches de Commerce et de Commission m'ont mis a même de donner de l'employ avantageux a divers Battiments, cela a decidé bien des armateurs a recommencer le Commerce de frets et j'ai procuré a leurs navires non seulement la preference sur les autres nations, mais encore des plus hauts frets.

La solide construction des Battiments en Bois de Chêne, leur coupe pour la marche et l'ordre d'equipement bien conduit sont des motifs, que j'ai fait valoir pour mettre en credit le Pavillon, et par lá j'ai fait diminuer la prime d'assurance en faisant valoir cette oeconomie aux chargeurs, il m'a reussi d'obtenir des frets plus avantageux pour les navires Danois. Mon zele pour le service de *vôtre majesté* a été eprouvé, lorsque j'ai eté chargé de l'aprovisionement de L'Escadre dans la mediterannée.

Le temoignage de contentement des officiers de la ditte Escadre m'a procuré l'honneur d'être nommé Agent. Dés lors me regardant comme Sujet de *Vôtre majesté!* j'ai entrepris le voyage en Dannemarc, je me suis fait un devoir de montrer aux negotiants et marchands de Copenhague et autres villes, combien il etoit interessant pour l'Etat et pour eux en particulier de tirer de premiere main les objets d'importation plustôt que d'Hollande, Hambourg ou Lubeck, et combien il leur convient de s'occuper des objets d'exportation des Productions du Pays et du Commerce des voisins nommement de celui de la Baltique; j'ai eu la satisfaction de voir commencer plusieurs a y employer des navires, et je ne doute pas de decider d'autres des sujets de *Votre Majesté* pendant le sejour, que je me propose de faire cet hiver dans les Principales Villes de Holstein et Jutlande, la circonstance etant des plus favorable pour realiser avantageusement, les Grains, Viandes, et autres Produits du Pays dans les Provinces meridionales de France et dans l'Italie, comme j'ai eu l'honneur de le demontrer plus au detail a monsieur le Secretaire d'Etat de Guldberg, et a son Excellence Monsieur le Comte de Moltke. Et pour être encore plus en etat de maintenir la preference due au Pavillon Danois,

[1]) Konsulat Journ. 1776 Nr. 203.

je suplie très humblement *Vôtre Majesté*, de m'accorder la Grace du Consulat de Languedoc et Provence (après le decès du Consul actuel) a ma maison de Commerce etablie à marseille, soit a mon Neveu et associé le nomé Lars Lassen, natif de Holstein, fils de George Alexandre Lassen, ministre a Heils et Weistrup en Holstein, lequel neveu mon associé se trouve a Marseille.

à Copenhague le 4 octobre 1776

Avec la plus profonde soumission remis par

Conrad Hauser.

Sagtens for ikke at risikere, at Hauser skulde bindes yderligere til Marseille gav man ikke Konsulatet til ham. Men hans Ansøgning havde dog Vægt nok til at bevirke, at hans Associé, hans Kones Søstersøn Lars Lassen, der var født d. 23. Mts. 1757 og altsaa kun 20 Aar gammel, fik Ekspektancen paa Konsulatet i Languedoc og Provence og kun to Aar efter blev Konsul sammesteds.

For os giver samme Ansøgning ikke blot et Indblik i Hausers Tanker om Maalet for Danmarks Handel og Midlerne til at hæve den, men den viser ogsaa, at han strax ved sin Ankomst fik Lejlighed til nærmere at meddele sine Tanker herom til Mænd som Guldberg og Moltke. At han ogsaa nød megen Tillid paa Allerhøjeste Steder, haves andre Vidnesbyrd om.

Samtidig med at Hauser nu 1776 (som samme Kilde viser) i Danmark selv havde begyndt at virke for danske Handelsinteresser, har han aabenbart i Overensstemmelse med den Forpligtelse, han maatte paatage sig, for at blive kgl. dansk Agent, ogsaa gjort sit for at oprette et Handelshus indenfor Danmarks Grænser. Det blev imidlertid ikke som paatænkt i Kiel. Som rimeligt var, søgte han først og fremmest Forbindelse med Landsmænd her i Byen og var heldig nok til i deres Hænder at finde det maaske allerbetydeligste, men i al Fald et af de anseligste, Handelshuse i Kjøbenhavn, og tilmed en gunstig Lejlighed til at træde ind i samme. Et i mit Eje værende paa fransk trykt Cirkulære meddeler under 31 Juli 1777 fra René Iselin et Comp., at Husets Chef og Grundlægger Baron Iselins svage og vaklende Sundhedstilstand har bestemt ham til efter

et Anfald af Apopleksi ganske at trække sig ud af Handelen, og anbefaler tre Efterfølgere. Under Dato af 1 August 1777 anbefale disse Associéer i det ny succederende Firma Iselin et Comp. sig ved samme Cirkulære for Kundekredsen med Ordene: „Nôtre Principal associé *Charles Frederic Iselin* a été interessé depuis plusieurs années dans l'ancienne maison, qui vient de s'éteindre; Monsieur *Jean Jacques Frølich* est neveu de Monsieur le Baron d'Iselin et un de ses Eleves, et Monsieur *Conrad Hauser* de Marseille forme un ancien et bon ami de tous, que des raisons de famille et autres motifs engagent de se fixer en Dannemarck (Patrie de Madame son Epouse), quoy qu'il laisse subsister sa maison de Commerce à Marseille, qui y continue pour son compte particulier", idet de yderligere anføre: „L'experience dans le Commerce, nos sentiments de Probité, un fond de Cent Cinquante Mille Rixdalers, que Monsieur le Baron d'Iselin laisse dans nôtre Commerce, et nos propres fonds avec un vif desir de vous devenir utiles sont les titres, sur lesquels nous osons reclamer l'honneur de vôtre Confiance et de vôtre precieuse Bienveillance".

At denne Overenskomst kom saa vidt, at Cirkulæret blev trykt og undertegnet af R. Iselin et Comp., viser, hvor velanset Hauser var af sine Handelsbrødre og Landsmænd. Imidlertid blev den neppe effektueret. Inden et Aars Forløb maatte han nemlig opgive al privat Handel for at overtage Administrationen af et efter stor Maalestok anlagt Handelsforetagende, hvori Hauser skulde blive Lederen og udfolde sin betydeligste Virksomhed, nemlig det kgl. danske Vestindiske Handelsselskab, som d. 11 Mai 1778 forsynedes med kgl. Oktroj.

Dette Kompagni oprettedes med et Grundfond af 500000 Rd. i Aktier paa 100 Rd. og begunstigedes ved mange Privilegier. I Direktionen sad Statens højeste Embedsmænd, Høegh-Guldberg, Schack-Rathlou, Greverne Schimmelmann samt Stemann og som Handelskyndig Etatsraad Niels Ryberg. Administrationen her i Staden havde Kongen allerede ved Kabinetsordre af 6 Mai 1778 overdraget til Agent Hauser, der 30 Mai s. A. fik Justitsraads Rang. I Løn fik han aarlig 2000 Rd. for-

uden fri Bolig og 1 pro Cent af Selskabets Overskud. En anden Administrator fungerede paa St. Thomas.

Endnu samme Maaned maatte Hauser ifølge Oktrojen, der forbød Administratoren al privat Handel, underskrive en Ed[1]), hvorved han forpligtede sig til at opsige al Fællesskab med det i Stedet for Handelshuset „Hauser et Comp." i Marseille oprettede Hus „Hornborstel et Lassen" sammesteds. Han maatte nøjes med at overlade dette Hus en Kapital, for hvilken udstedtes en almindelig rentebærende Obligation, og love at sælge en Skibspart, han havde. Den 1 Juni 1778 meddeler han i en Rundskrivelse sin Udtrædelse af Firmaet og anbefaler som Efterfølgere sine forrige Associéer Nicolai Heinrich Hornborstel[2]) og sin Neveu Konsul Lars Lassen. Om nogen Forbindelse med Huset Iselin meldes derimod intet.

Hauser havde medbragt saa stor en Kapital, at han selv strax kunde tage 200 Aktier i Kompagniet, og ligesom den Omstændighed, at han, endog førend Oktroyen udstedtes, var udset og udnævnt til 1ste Administrator, tyder paa, at han allerede har haft en meget væsentlig Del i Kompagniets Oprettelse, saaledes udtaler ogsaa Nathanson[3]), at han var Hoveddrivfjederen i det hele Foretagende. De gunstige Handelskonjunkturer bevirkede, at Handelen i de første Aar var særdeles fordelagtig. Oversigten paa den første Generalforsamling den 27 Dec. 1780 viste, at han allerede i de to forløbne Aar havde udsendt til St. Thomas Varer og Penge for omtrent 2 Millioner Rd. og modtaget i Retour for omtrent $1/2$ Million Rd. Af Kaffe havde man solgt $3 1/2$ Millioner Pund. Selskabet havde faaet flere kongelige Begunstigelser og ved Handelen vundet 50 Rd. pr. Aktie, hvoraf 10 Rdl. udbetaltes Aktionærerne[4]). I 1781 var Udbyttet endog saa glimrende, at der udbetaltes 50 Rd. pr.

---

[1]) Jfr. Vestind. Handels-Kompagnis Direktions Deliberations- og Resolutions-Prot. i Rigsarkivet.

[2]) Ikke Bostelmann, som Nathanson kalder ham i Danmarks National og Statshusholdning S. 695.

[3]) Ss. S. 691.

[4]) Ss. S. 695 f.

Aktie, og desforuden oplagdes en Million Rd., saa at Aktierne ombyttedes med ny paa 300 Rd.

Hvor stort et Udbytte dette maatte give for Hauser, der var berettiget til 1 % af Overskuddet og havde 200 Aktier, kan jo nemt udregnes, og dette var maaske dog ikke alt. I dette Aar stod han ogsaa paa sit Højdepunkt. Men endnu ved Slutningen af Aaret 1783 var Kompagniets Tilstand god[1]), og Hauser kunde ogsaa i dette Aar skaffe sig det for en Handelsherre af hans Betydning fornødne Tilbehør af et Landsted paa Strandvejen, idet han kjøbte den til Konstantia stødende „Lystgaard" Bonne Esperance med en Have paa over 200 Frugttræer, hvorpaa han fik Skøde d. 21 Juni. Det havde tilhørt Handelsmændene Peder Hansteen og Jørgen With og før dem en svensk Landshøvding v. Raiser og havde Navnet Bonne Esperance, allerede før Hauser kjøbte det[2]). Den 21 Nov. 1784 fik Hauser Ejendommen udvidet ved et Skjøde af A. P. Bernstorff paa et Stykke af Gjentofte Bys Jorder, den 14 Maj 1786 fik han af Generalkrigskommissær Brown Skjøde paa 2 andre ret betydelige Stykker af Maglegaards Lod og 26 Febr. 1793 fik han af Frk. Brown Skøde paa en Lindeallé af „Getreuensand"[3]), nu Marienlysts Have, der grænser op til Bonne Esperances sydlige Skæl. Den 21 Okt. 1794 solgte Hauser dog atter Ejendommen til Grosserer Caspar Peter Bügel[4]).

Omtrent samtidig med at Hauser kjøbte sit Landsted tog

---

[1]) Ss. S. 705.

[2]) Et mærkeligt Træf er det, at tre hinanden nærliggende Steder paa Strandvejen have faaet deres Navne efter en By, et Forbjærg og en Bugt i den fjærne Kapstat (henholdsvis Konstantia, Bonne Esperance og Tafelbay). De første Navne gaa ialfald tilbage til 1765, og meget sandsynligt tilskriver Sagnet 3 asiatiske Skibskaptajner deres Oprindelse. Kapstaten var et behageligt Hvilested paa den lange Rejse og Konstantia var Hjemstedet for de berømte Kapvine.

[3]) Getreuensand hed egentlig Treuensand ifølge et Udsagn i et Skøde af 17 April 1758 til Grev Eggert Christopher Knuth af Hofmaler og Forgylder Christian Peter Getreuer, som selv byggede og navngav Gaarden, men Erindringen om denne Ejers Navn har sandsynligvis bevirket, at det selv i officielle Dokumenter siden kaldtes Getreuensand.

[4]) Oplysningerne om ovenomtalte Skøder stamme fra Nordre Birks Skøde- og Panteprotokoller.

det imidlertid en uheldig Vending med Kompagniets Sager. En anskuelig Fremstilling af disses indviklede Gang vilde imidlertid medføre en Vidtløftighed, som vilde være ganske ubetimelig her. Det vil være nok at henvise til, at der efter Freden i Versailles d. 3 Sept. 1783 indtraadte en kritisk Periode. Idet Fjendtlighederne mellem Nordamerika og England standsedes og disse Nationers Handelsflaader derved fik frit Spillerum, var det pludseligt forbi med Danmarks extraordinært heldige Omsætning. Det var næsten umuligt at faa de ophobede Varebeholdninger afsatte, og grove Uordener fra Administrationen i Vestindien gjorde Selskabet stor Skade. Vel havde Interessenterne endnu stadig faaet deres gode Udbytte[1]), men saa meget større var ogsaa Skuffelsen over Udsigten til foreløbig intet Udbytte at faa af den Kapital, der i sin Tid havde forrentet sig saa glimrende, og da Stillingen som nævnt var betænkelig, og Optagelsen af store Laan ikke havde forbedret Udsigterne, kan man ikke undres over, at der ogsaa i Kjøbenhavn begyndte at vise sig Utilfredshed med Administrationen. Nathanson meddeler i førnævnte Skrift, at en Interessent, Agent Wulff, fremførte 9 Klagepunkter mod Hauser, uden dog at ville bedømme, hvorvidt de vare grundede eller ej, eller om denne var misfornøjet med en sket Forandring i Administrationen eller Direktionen ikke var fornøjet med ham. Disse 9 Klagepunkter, som Nathanson ikke nærmere gaar ind paa, have antagelig gaaet ud paa det samme som Agent G. P. Wolff fremfører i et Promemoria[2]) af 22 Nov. 1784 til Direktionen, hvori han i 11 Poster kritiserer Administrationen og særligt Hauser for Bestyrelsen af Kaffehandlen (Wolff mener specielt at have sparet Selskabet 4000 eller mulig 8000 Dr. ved i rette Tid at have forpurret et Salg af Kaffe til Peschier) samt Bogførelsen og Kontrollen ved Pakhuset, hvor ingen Forvalter var ansat. Navnlig synes han dog at harmes over Hausers Egenmægtighed. Etatsraad Trant havde saa mange kongelige og andre Forretninger, at han ikke altid kunde være tilstede,

---

[1]) Endnu for 1782 fik Aktionærerne 40 Rd., for 1783 12 Rd. pr. Aktie, jfr. Carl Bruuns Kjøbenhavn II, S. 481.

[2]) Vest. Komp. indk. Dok til Dir. af 22. Nov. 1784 Nr. 186.

Agent Brun, den anden Administrator, blev ikke konsuleret og Wolff selv, der dog baade var Medlem af Direktionen og ejede en 23de Del af Kompagniet „havde aldrig fundet Spor til at hans Raad var bleven søgt eller antaget".

Disse Angreb fra Wolff, der iøvrigt ogsaa for saa vidt ikke var uinteresseret, som han nævnes som Aspirant til selv at overtage Administrationen, have aabenbart bidraget deres til Hausers Afgang. Sikkert er det, at Direktionen for det Vestindiske Handelshus ikke længe efter, nemlig d. 12. Jan. 1785 indgik med en Forestilling til Kongen[1]), hvori de meddelte, at den første Handels-Administrator, Etatsraad Hauser[2]), har forestillet, at hans svage Helbred ikke længere tillader ham at forblive i Selskabets Tjeneste, hvorfor han nu søger Afsked med Pension. Direktionen giver ham det Vidnesbyrd, at han „for Compagniet har været en særdeles activ og paapassende Betient, som altiid har arbeydet i de bedste Hensigter" og tilføjer, at det ogsaa er „ganske troeligt, at hans Iver og Arbeydsomhed, forbunden med et bestandigt Tilsyn i Pakhuusene i en Tid af næsten 7 Aar, saavelsom de Besværligheder og Fortredeligheder, hvilke de seenere Handels Conjuncturer i Almindelighed og Compagniets i Særdeleshed have ført med sig, merkelig kan have svækket hans Helbred", hvorfor Direktionen ogsaa mener, at hans Begæring om Demission maa støttes og foreslaaer, at Kongen giver ham en Pension af 800 Rdr. til Belønning for hans mod Kompagniet udviste gode og tro Tjeneste, hvilken dette skal erstatte Kongen, saa længe det existerer eller indtil Kongen betroer ham et konvenabelt Embede med en aarlig Indtægt af mindst 1000 Rdr.

I Hausers Sted indsattes den tidligere 2den Administrator, Agent Constantin Brun, den siden almindelig bekendte Rigmand, Frederikke Brun, født Münters Ægtefælle.

Det synes dog mere, at have været andre Grunde end just Svageligheden, der tvang Hauser til at gaa af. Thi misfornøjet med Direktionens ovenanførte Forestilling til Kongen

[1]) Kommercekoll. dansk Journ. Z. Nr. 51.
[2]) Den 29 Jan. 1783 var Hauser bleven udnævnt til Etatsraad.

udbad Hauser sig enten at maatte blive i Embedet eller faa en højere Pension, da hans økonomiske Omstændigheder i de seneste for Handelen især slibrige Tider havde faaet saadanne Stød, at han ikke saa sig i Stand til at kunne forsørge sig og sine af 800 Rdr. Den mest handelskyndige i Direktionen, Ryberg, ønskede ogsaa helst, at han kunde blive, indtil Mere af Kompagniets Fonds var blevet realiseret og en ordentlig Plan forfattet, og alle vare enige om i en ny Forestilling af 1. Febr. 1785[1]) at foreslaa Pensionens Forhøjelse til 1000 Rdr. mod at han skulde forbinde sig til at gaa Direktionen, „som kiender hans Kundskab og Indsigter i Handelen", til Haande i Handels, Revisions eller andre Sager, hvilket ogsaa fik kgl. Stadfæstelse.

Hermed var Hausers Navn udgaaet af dette betydelige Handelsforetagende. Sét fra de oprindelige Interessenters Side havde de alt i alt kun Grund til at være Hauser taknemlige; den indskudte Sum var 100 Rd. og det Udbytte og de Renter, Interessenterne havde faaet i 6 Aar, udgjorde af hver Aktie 140 Rd., altsaa i Gjennemsnit 23 pCt. af Kapitalen, og da Selskabet ikke længe efter hans Afgang gik over til Staten, blev hver Aktie indløst med 260 Rd.[2]) Og om man end kan hævde, at den almindelige Handel maatte lide under det priviligerede Selskabs Vælde, og at Staten siden stod sig daarlig ved Overtagelsen, maa det dog heller ikke glemmes, at den overordentlig levende Omsætning havde gavnet Landet og dets Borgere, Søfolk, Haandværkere og Arbejdere paa mangfoldige Maader, og at Hauser sikkert havde bidraget mere end nogen anden til dens betydelige Omfang.

Nogen betydelig selvstændig Handelsvirksomhed synes Hauser ikke siden at have drevet. Ganske vist viser hans Skifte, at han til sin høje Alder drev en Handel med Vin, hvormed han bl. a. forsynede vore ostindiske Kolonier. Det var imidlertid kun en Virksomhed i det mindre. I mange Aar bevarede han dog et

---

[1]) Komm. Koll. dansk Journ. Z. Nr. 192.
[2]) Jvf. Nathanson S. 746 ff. og 706 ff.

anset Navn i Handelsverdenen, og han fik atter i sin høje Alder en fremskudt Stilling i denne.

I Aaret 1792 nævnes han blandt de til Valg til Direktører i det Asiatiske Kompagni foreslaaede Handelskyndige, der ikke var Selvhandlende. I Januar 1816 udvalgtes Kammerherre Sneedorf og han til som Deputerede at forebringe Kongen en for Kompagniet vigtig Sag angaaende Fornyelse af Oktrojen, og den 25. Oct. s. A. valgte Generalforsamlingen den 73 aarige Mand til Medlem af Direktionen. Denne Plads beholdt Hauser indtil Generalforsamlingen d. 23. Jan. 1823, da han efter Tur fratraadte, og en anden valgtes i hans Sted, i hvilken Anledning der tilføjedes Asiatisk Kompagnis Generalforsamlingsprotokol:[1])

„Generalforsamlingen, idet den erkjender Hr. Conferentsraads Hausers ædle Velvilie og nidkiære Bestræbelser for Compagniets Tarv, tilbyder Hr. Conferentsraaden at modtage som et Bevis for dens Erkjendtlighed, de $^2/_3$ af det ved en Directeur Posts Inddragelse besparede honorarium, saaledes, at hiin Anpart af samme vedvarer paa Livstid". —

og derunder: „Det gjordte Tilbud antager jeg med Taknemlighed. *Conrad Hauser*".

Det var imidlertid ikke Hausers Handelsvirksomhed, men hans Byggevirksomhed, der skulde skaffe ham det længstlevende Minde. Denne begyndte godt og vel en Snes Aar efter hans Udtrædelse af det vestindiske Kompagnis Tjeneste.

Englændernes Bombardement 1807 havde som bekendt anrettet en forfærdelig Ødelæggelse i Kjøbenhavn. Alene Værdien af de i den indre Stad afbrændte Bygninger ansloges til 2 Millioner Daler Kurant, desuden kunde Skaden paa c. 3000 ikke nedbrændte, men dog beskadigede Huse anslaaes til c. 1200000 Dr. K., og man mente endog, at Tømmerforraad til c. 4 Millioner Dr. K. vare gaaede op i Luer.[2]) Mangfoldige Mennesker af den

---

[1]) Af disse Generalforsamlingsprotokoller, der findes i Rigsarkivet, ere ogsaa de nærmest ovenfor hentede Oplysninger uddragne.

[2]) Jfr. Rubin: 1807—14, S. 460 ff.

ubemidlede Klasse vare husvilde, og da Byggeriet i Begyndelsen gik meget langsomt, var der i lang Tid ligefrem Vaaningsnød. Regeringen raadspurgte Byens forskellige Myndigheder om, hvorledes man under disse fattige og paa Bygningsmaterialer dyre Tider bedst kunde raade Bod derpaa, og Resultatet blev Plakaten af 17. Marts 1812 angaaende Begunstigelser for dem, der inden Udgangen af Aaret 1813 paa de afbrændte eller øde Tomter havde opført Bygninger, indrettede for Familier af Middelstanden. Kun faa vare imidlertid de, der havde Mod til under disse Omstændigheder at raade Bod paa Mangelen, og saa meget større deres Fortjeneste af Byen, navnlig naar de byggede i det Omfang og paa den Maade som Hauser.

Hvor vanskelig en Sag det var, faar man ret Indtryk af ved at læse en Betænkning af den konstituerede Stadsbygmester af 12. Dec. 1811.[1]) Meget rigtigt gør han opmærksom paa, at den dengang forberedte „kgl. Naade“ med at opmuntre til at bygge for den mindre formuende Klasse, som fik sit Udslag i fornævnte Plakat, ikke kunde være hensigtssvarende, saalænge Bygningsmaterialierne vare saa overdrevne kostbare, medmindre der kunde raades Bod herpaa ved forskellige Midler. Og de Eksempler, han anførte til Støtte for sit Udsagn, ere talende nok.[2]) Trods disse Vanskeligheder havde Hauser allerede 1811 opført alle dengang byggede Huse i den ny anlagte Gade fra Kultorvet til Aabenraa, som derfor ogsaa ved Plakaten af 15. Nov. 1811 fik Navnet Hausers Gade.

Kontorchef Rubin har i sin om Kjøbenhavns Forhold saa instruktive Bog 1807—14[3]) karakteriseret Bygningerne i denne her omtalte Periode med Ordene præmierede Smaalejligheds-kaserner, opførte med Ler af Brokker og Halvsteen, med tynde

[1]) Blandt Forakterne til Pl. 17. Mts. 1812.

[2]) Før Krigens Begyndelse 1807, siger han, kostede en 12 Tommer tyk 20 Alen lang Bjælke 17 Rd, nu fra 120 til 140 Rd., Kalmarske 7 og 8 Tommer tykke 19 Alen lange Bjælker solgtes dengang for 4 til 5 Rd. Stykket, men betales nu med 8 til 10 Mark pr. Alen, Vestervigske Bræder 4 til 6 Rdl., nu 28 til 30 Rdl. pr. Tylt, Mursten 8 a 10 Rd. pro Mille, nu 50 Rd., en Læst Saltholm Stenkalk 24 Rd., nu 168 Rd., en Tønde Mursand 10 Skilling, nu 3 Mk., m m. og saaledes ogsaa al Arbejdsløn.

[3]) S. 467 og 468.

Bjælker, paa Forhaand forsynede med Jærnkramper for ikke at brase sammen, med gennemsnitlig kun 4 Alens høje Lejligheder eller kortsagt som en sørgelig Niveausænkning, men denne strænge Dom rammer imidlertid ikke Hauser, skønt det jo ellers laa nær at anvende den paa ham, der vel sagtens endog var den største Bygherre i Perioden. Det er let at overbevise sig herom, thi Hausers Huse[1]) staa endnu tilskue for enhver. Facaderne, af hvilke forøvrigt i den allersidste Tid flere ere blevne moderniserede, have ganske vist ikke været overlæssede med ydre Pynt, men ere eller vare heller ikke skæmmede ved iøjnefaldende Smagløsheder. Husenes Størrelse og tilsyneladende Soliditet gør dem anseelige, og ved Vinduer, der endog endnu sikkert ere nok saa høje som Gennemsnittet her i Byen, er der sørget for Lysforhold, der ere langt bedre end, hvad man dengang var vant til.

Og naar det yderligere i samme Værk udtales, at Eftertiden for saavidt maa være taknemlig for, hvad der *ikke* byggedes i hine Aar og i Perioden derefter, som denne Bygningsmethode satte Fordringerne til Soliditet, Smag og Bekvemmelighed ned til et Minimum, saa turde det være et ret slaaende Eksempel paa, at Hausers Huse netop ikke hørte til nævnte Kategorie, at man nu i Aarhundredets sidste Decennium, hvor Hygiejnen er bleven saa fordringsfuld, har valgt et af hans gamle Steder, Hausergade Nr. 32, til Indrettelsen af en Klinik.

En Omstændighed, der vel snarere vidner om Grundens end om Husets gode Beskaffenhed, er, at ingen af Beboerne i Hausergaden angrebes af Koleraen i 1853.[2])

---

[1]) Kjøbenhavns Skøde- og Pante-Protokoller i Forening med Skifte-Akterne i Hausers Bo udvise, at han i 1809—12 af Assessor Fr. Winkel-Horn købte Grundene Matr. Nr. 204 D., 204 F., 204 G. og 206 A., hvoraf kun sidstnævnte (nuværende Hausergade Nr. 13 og 15, som nu tildels ere ombyggede) ved Købet var bebygget. Da Grundene ved Hausers Død solgtes, vare de derimod alle bebyggede, altsaa maa Hauser have bygget de til dem svarende Husnumre 28, 30, 32 samt Nr. 11, Hjørnehuset mellem Hausergade og Hauserplads. Bag Nr. 32 findes et af ham opført meget anseligt Pakhus med store murede Kældere og Stenvindeltrappe.

[2]) Velvillig Meddelelse af Gehejmekonferensraad M. Rosenørn, jvf. A. Colding og Jul. Thomsens Skrift om Koleraen i Kjøbenhavn 1853.

At Hauser ogsaa af sin Samtid fik Anerkendelse for sin Virksomhed som Bygherre, ses af, at han d. 24 Marts 1812 blev udnævnt til Medlem af Kommissionen til at overveje, hvorvidt Bygninger i Kjøbenhavn kunde være at understøtte med Laan. Sagtens staar det ogsaa dermed i Forbindelse, at han d. 28 Jan. s. A. (paa Kongens Fødselsdag) udnævntes til Konferensraad.

At Hauser imidlertid ikke spandt Silke ved sit Byggeri, er sikkert. At bygge Husene kostede store Summer, og kort efter eller rettere samtidigt kom vor store økonomiske Misère. Kun med Nød og Neppe kunde Hauser, der dog kom hertil som en velstaaende Mand, holde sig ved Ejendommene, og da han døde, var der ikke engang nok til at tilfredsstille Panthaverne.

Lige over for Hausers Hovedejendomme i Hausergade, over mod Pustervig, laa en stor Tomt, hvor det afbrændte Tvangshus, Matr.-Nr. 199, havde ligget. I 1819 opnaaede Hauser at faa den planeret og udlagt til en Plads. Hans Plan om der at faa anbragt et offentligt Springvand havde derimod ikke samme heldige Udfald, skønt han personlig havde faaet Kongen til at beordre Brand- og Vandkommissionen til at tage Sagen under Overvejelse. Pladsen havde efterhaanden antaget Hausers Navn i Folkemunde, medens han selv endnu i Januar 1819 kalder den Suhms Plads. Hensigten var, at Torvet skulde være et Hjælpetorv til Kultorvet, hvor Pladsen var trang. Men i lange Tider førte det for saa vidt en ubetrygget Tilværelse, som hverken nogen kongelig eller Kancelli-Resolution hjemlede dets Tilværelse som Torv eller dets Navn. Endnu i 1837 klager derfor Ejeren af en tilstødende Grund over, at han ikke kan vide, til hvilken Side han skal bygge sin Facade, da det var usikkert, om Pladsen kunde blive bebygget eller ej, og Magistraten vilde ikke tage sig af Sagen, fordi Grunden stadig tilhørte Fattigvæsenet, da Kongen endelig i 1838 afgjorde Sagen ved at beordre dette til at overlade den „saakaldte“ Hauserplads til Staden til et Hjælpetorv for Kultorvet. Hermed var forøvrigt endda ikke alt faldet i Ro, da de gode Borgere i Frederiksborggade og paa Kultorvet 2 Dage efter at denne Resolution var bleven bekendtgjort i Kollegial-Tidenden af 12 Mai s. A. „ikke uden dyb Be-

kymring for den Udstrækning, som det Udtryk *Hjælpetorv for Kultorvet* kan gives" bønfaldt Magistraten om at skærme dem mod den totale Ruin, de forudsaa, idet de overfor den Anke, der var bleven fremført, om at Passagen i Frederiksborggade vanskeliggjordes ved de langs Fortougene holdende Vogne, tillode sig „ærbødigst at bemærke, at sikkert enhver af Beboerne i denne Gade vil kunne bevidne, at dette — ved det fortrinlige Tilsyn af vort virksomme Politi — om ikke aldrig, saa dog yderst sjeldent, og da kun for et Øjeblik har været Tilfældet".

Torvets Oprettelse forpurrede de dog ikke, og Hauserplads havde nu erobret den faste Stilling blandt Kjøbenhavns Torve, som det indtager den Dag i Dag[1]).

I Aaret 1810 havde Hauser den Sorg at miste den Hustru, for hvis Skyld han havde bosat sig i Danmark. Til Minde om hende lod han til Familien gøre flere Guldringe med en flad Plade, hvori ingraveredes „Erindring af Karen Hauser", og til den Plade, man efter Tidens Skik fæstede paa Ligkisten, bestemte han følgende Inskription: Døden | er en Overgang til Evighed. | Med dette Haab levede og døde | den nu henfarne | Frue *Karen Hauser*, | fød *Æreboe.* | Første Gang saa hun Lyset d. 23de[2]) September 1729, | blev givt d. 6te Martij 1768 | med | *Etatsraad Conrad Hauser* | døde d. 13 Junii 1810. | Hun var Moder til 3 Sønner og 1 Datter, | som alle nu modtage hende i en bedre Verden. | Oplyst Forstand, | Blidhed i Omgang, | Retskaffenhed i Vandel | og | Trofasthed i Venskab | gjorde hende agtet og elsket af hendes Medmennesker, | derfor sørger en kierlig efterlevende Ægtefælle, | ved hendes Død | Menneskehed og Slægtninge beklage | at have i hende tabt en af sine sande Prydelser, | og Venskab erindrer med Taknemmelighed hendes Minde. | Dog — Hun lever! | Med saligt Blik fra lyse Evighed | Som Engel skuer hun til Jorden ned. —

I godt 3 Aar var Hauser Enkemand, men d. 15. Aug. 1813 ægtede han Cecilia Maria f. Ludvigsen (født 11 Jan. 1768, † 4 Aug. 1844), Enke efter Fuldm. i det vestindiske Komp. Peter Ludvigsen.

[1]) Jfr. Pakke i Magistratens Arkiv: Hauserpladsens Brolægning, 1818—38.

[2]) Faderen, Rasmus Æreboe, nævner den 21de som hendes Fødselsdag.

Hausers Børn af første Ægteskab vare alle døde i en ung Alder. Af andet Ægteskab havde han ingen. To jævnaldrende Børn bleve imidlertid opdragne i hans Hus som hans egne uden dog at blive adopterede af ham, nemlig en efter ham opkaldt Søstersøns Søn af hans første Hustru, Conrad Hauser Grove[1]), og en Broderdatter af hans anden og sidste Hustru Cathrine Regine Ludvigsen[2]), som 9 Aar efter Hausers Død adopteredes af hende med Navnet Hauser[3]).

Hauser satte megen Pris paa sit ny Fædreland og vilde gerne anses som en god Borger i den Forstand, som Slutningen af forrige Aarhundrede opfattede denne. Som et Udslag af hans patriotiske Følelser har en Slægtning meddelt mig, hvorledes han under Bombardementet styrkede de paa Vagt dragende Forposter med sine franske Vine. Paa hans forskelligartede velgørende Virksomhed afgiver følgende, paa rosenrødt med rige pressede Dekorationer forsynede Papir nedskrevne, for Tiden ret karakteristiske, Digt et Eksempel:

Dig, Hædersmand! hvis Ædelmodighed
Os aabner snart et sikkert Tilflugtssted[4])
For vor forladte Pigeskare;
Nej! *Dig* kan ej vor Mund, kan blot vort Hjerte svare!
Vort Svar er Tak, er Glædens blide Graad
Ved ***Hausers*** fromme Borgerdaad.
I egen Gade vil *Han* Templet rejse,
Hvor Qvindedyd opelskes uden Bram!
For evigt skal og hist hans Minde kneise;
Og hver en Fremtid skal velsigne *Ham!* —
Ja *Hædersmand*, i Qvindedydens Boe
Skal *Du*, som Templets Skytsaand, trone:
Og Jordens Hæld, og Himlens Roe
Skal end *Din* Sølver-Isse krone!

---

1) Født 17. Aug. 1803, Søn af Genkrigskomm. og Deput. i Admir. Carl Fr. Grove og Hustru Gedske Cathr. f. Nordahl, siden Sognepræst, død 16. Okt. 1879.

2) Født 11. Nov. 1803, Datter af Forpagter Ludvigsen paa Svanholm, død ugift.

3) Adoptionsbevilling af 19. Juni 1833, jfr. Kancelliarkivet.

4) Hauser skænkede frit Lokale i Hausergade til nedennævnte Pigeskole.

Naar Du, ved Selvbevidsthed froe,
Den nye Havets Eden overskuer;
Naar Blomst ved Blomst, hvormed Alherrens Magt
Beskiæmmer Salomoners Pragt,
I Vaarens lyse Farver luer:
Da skal *Dit* Blik med større Lyst
Ved hin vor Ungdoms Blomsterskare dvæle,
Og Ungdomsglæde skal Dit Bryst
Paa nye med saligt Haab besiæle!
Hver Møe, der lærer her, med Dydens Mod
For Tid og Evighed at leve,
Vil da det fromme Blik til Himlen hæve,
Og bede hjerteligt for *Dig*, den Giøve:
Og selv, naar hun ved Altrets Fod
Sin Yngling Haand og Hierte byder,
Dit Navn i begges Lovsang lyder!

Vor Trængsels Alder kaldes end —
Jernalder, og dens Vægt nedtrykker
Især vor gode Konges gode Mænd.
Saa mangen Møe vemodig smykker
Sin alt for tidlig tabte Faders Grav
Med Krandse, som Naturen gav.
Og blev det overalt ej Qvindens Lod, desværre!
At raade sieldent kun sig selv, som egen Herre;
Afhængig, hielpeløs, ja Barnet liig,
At leve blot for os, men ej for sig?
Thi Hæld og Hæder *Dig Velgiører*,
Der hine Faderløses Suk bønhører;
Og rækker os med ægte Borgeraand
En Dannemands kraftfulde Broderhaand.

Comiteen for Undervisningsanstalten for Pigebørn af Embedsmænd,
den 31te Martii 1812.

Sander. A. K. Holm. Bärens.

Høi Velbaarne
Hr. Conferenceraad *Hauser!*

Et ganske ejendommeligt Bidrag til Oplysning om Hausers egen Karakter findes blandt nogle Dokumenter, der velvillig ere blevne mig forærede af Hr. Direktør T. E. Ludvigsen, en Broder til

hans Plejedatter. Dette er et egenhændigt Udkast[1]) til de Forholdsregler, han ønskede iagttagne ved sin Begravelse og lyder saaledes:

I Februar 1814.

Da det ikke kan ventes, at jeg endnu længe kan virke til gavn for medmennesker, og jeg længe har tænkt paa at bidrage noget efter døden ved gavnlig sparsomhed, udbeder jeg mig følgende af mine omgivende Venner.

Mit liig efter at have lagt 48 tiimer urørt, og naar der er vished om døden indsvøbes i samme linned og trøye eller andet, den befindes i, uden nogen pynt eller noget nyt, som kan komme de levende til gode.

En kiste lades forferdige af tvende trængende gode Mennesker, snedker svende eller drenge, og betales for arbeidsløn 4 dobbelt dagsløn — bredderne, hvoraf denne kiste giøres, maa udsøges at være af aller sletteste sorter knastede, rissede, og saaledes uduelige til alt andet arbeide. Den Snedkermester, som saaledes udsøger virkelig ubrugbare bredder (til andet arbeide) betales alligevel træet, hvad samme har kostet ham. Paa denne maade formeenes, at en liigkiste — saa alldeeles uden zirater — uden Liimning eller andet unyttigt, ikke engang fiint høvlet, og dog sort overstrøgen, maa koste mindre end 12 eller 10 dalere. — Hvad Transporten og begravelsen angaaer, da beder jeg nøye at efterkomme forordningerne[2]), men ikke at betale mere, end hvad stipuleert er. Kun iagttages at spare alle de gode folk deres tiid; ingen maa følge mig eller liiget ud af Porten; der søges Kanzeliet, at det maa være tilladt at kiøre tiidlig om Morgenen[3]) ud af Byen. Kisten legges i en simpel arbeidsvogn og kiøres ud samme øyeblik Porten aabnes, være det vinter eller sommer tiiden; ikkun min Søn Conrad og trende Personer, han vil udnævne, følger med. NB 3 alen dyb under Jorden maa være det mindste maal, kisten legges — hvad man vil sette derover, kan være lige got — kun ingen usandhed —. En svær liigsteen, som Gammel dags var brugelig, var best, men intet andet paa end

---

[1]) Om end Bogstaveringen viser, at Hauser ikke var sikker i Retskrivningen, ses dog ogsaa heraf, at han selv i løse Udkast skrev dansk.

[2]) Det var nemlig almindeligt for Bedrestillede at søge ekstraordinær Tilladelse til, trods Forordningens Forbud, at pynte Kisten med Baj, Sølvplader o. l.

[3]) Det regnedes ellers netop for fint at begraves om Aftenen.

herunder hviiler asken af en god borger. Han var fød i *Basel* 1743, døde i *Kiøbenhavn* .... 18 . ., agtet af sine Medborgere, og det var hans kiereste rigdom og ære. *Conrad Hauser* var hans navn [1]).

Den 14 December 1824 døde Konferensraad Hauser i sin Ejendom Nr. 32 i Hausergade. Hans Skifte [2]) viser os, at hans nys omtalte Ønsker med Hensyn til Begravelsen ingenlunde respekteredes. Kammerherre og Deputeret i Gen. Toldkammeret F. Oldenborg indsender nemlig en Kvittering af følgende Indhold: Da afg. Conferentsraad Hauser ved Døden afgik, blev jeg som Laugværge for Enken anmodet om at besørge det vigtigste Udlæg til hans Begravelse. Denne, skjøndt saa simpel som Velanstændigheden fordrede, har dog som hosfølgende Regninger udvise til Kiste, Liigvogne, Liigbærere, Hyrekusk, Bedemand etc. etc. medtaget en Sum af 245 Rdl. 2 ℔ 9 ß Repræsentativer, hvorunder dog endnu ikke ere indbefattede Udgifter til Bevertning og saa meget Andet."

Det var helt anderledes end Hauser havde tænkt sig — baade Ligvogn, Ligbærere, Hyrekusk, Bedemand, dobbelt Ligkiste til 75 Rd., udgraveret Plade til 20 Rd., Invitationsvogn med Tjener, Dusører, Handskepenge, Beværtning og „meget Andet", men — „Velanstændigheden" krævede det.

Følgende forbedrede Ligpladeindskrift blev ogsaa forfattet og tilmed indført i Adresse-Comptoirets Efterretninger (for 20 Dec. 1824):

Her | gjemmes det jordiske | af | *Conrad Hauser*, Conferenceraad, | fød i Basel den 16de Febr. 1743, | kom til Danmark i Aaret 1776, | givt første Gang med *Karen Æreboe*, | og blev i dette Ægteskab Fader til 4 Børn, | som alle i en tidlig Alder ere døde. | Gift anden Gang med *Cecilia Marie* | *Ludvigsen*, | som nu begræder Tabet af den kjærligste | Mand. | Endskjøndt Udlænding, elskede han Danmark | med varmeste Hengivenhed |

---

[1]) En i Maj 1819 tilføjet Efterskrift tyder paa Indkøbet af 2 Begravelsesnicher i tyske Kirkegaard (N 12 og 13).

[2]) Mellem Overrettens Skifteakter 1824—25, Nr. 52 i Provinsarkivet for Sjælland.

offrede det sin hele gavnlige Virksomhed, | og bad endnu med døende Læber til Himlen for dets Held. | Som sand Christen, værdig Borger, trofast Ven, | lever han i agtet Minde | hos Medborgere og Venner. | — 2 Cor. 5, 1. Vi vide, at naar vor jordiske Hytte nedbrydes, have vi | en Bygning af Gud, et Hus, som er evigt, | i Himlene.

Boet frembød et underligt Skue af en Ruin. En betydelig Ejendom, som Hauser i 1813 havde købt i Forening med Etatsraad Saabye for c. 48000 Rd., nemlig Voxlysfabriken og Voxblegeriet paa 9de Blegdam, havde han maattet sælge i 1822. Hans store Ejendomme i Hausergade vare vel endnu tilbage, men pantsatte til Taget. Mange Aktier havde der været, men de gode vare solgte, de værdiløse tilbage. Fire nydelige Aktiebreve ligge saaledes endnu mellem Skifteakterne; det var Aktiebreve i det med kgl. allernaadigst Tilladelse af 30 Mai 1782 oprettede „Norske Skierper og Bergbygnings Geverkskab". Foroven viser et pragtfuldt Kobberstik et Guld og grønne Skove lovende Bjærglandskab, forneden udviser Direktionens Segl et Overflødighedshorn omvundet med Blomster, ogsaa et lovende Symbol. Ikke desto mindre melder den sørgelige Sandhed fra Drammen, at de ere af „ingen Værdi", idet „dette Selskab er kuns øjeblikkelig blevet oprettet og har senere aldrig [!] existeret". Man faaer et Billede af den økonomiske Nedgang, der ramte Hauser saavelsom de allerfleste af vore største Handelsmænd i Begyndelsen af Aarhundredet.

Et agtet Navn havde han imidlertid efterladt sig. A. W. Moltke frafaldt al Fyldestgørelse i Boets Løsøreeffekter, der vurderedes til 1128 Rd. Sølv og en aarlig Livrente fra Frankrig paa 250 Frk. til Fordel for „Enken efter en saa agtet, af mig i mange Aar kjendt Mand", og offentlige og private Kreditorer enedes om det samme. Kongen bevilgede Enken en Pension paa 800 Rd., der siden forhøjedes til 1000 Rd.[1]), og Direktionen for Statsgælden fremhævede i Forestillingen herom, hvorledes han med betydelig Formue kom til Danmark, medens Tidsomstæn-

[1]) Jfr. Stats-Aktiv Kont. Journ. 1844 Nr. 2167.

dighederne og især hans Iver for at forskønne Hovedstaden med endeel Bygninger, som han opførte i den uheldigste Tid, opslugte hans Formue, hvilken han derved paa en vis Maade kan siges at have bragt det Offentlige som et Offer, medens Præsten ved hans Ligbegængelse foruden almindeligere Betragtninger over hans uafladelige tro Omhu for Familien og „utrættede Stræben efter almeennyttig Virksomhed“ under hans 48aarige Ophold her i Landet fremhævede hans Virksomhed for Menigheden i 7 Aar som Forstander og i 24 Aar som Kirkens Ældste.

En Familietradition beretter, at Hauser var i Slægt med Napoleon. Den bekendte Genealog, Kaptejn Lengnick har ogsaa i et Exemplar af hans Stamtavle over Familien Æreboe, der nu opbevares i Rigsarkivet, med egen Haand tilskrevet: „Hauser angives at have været i Slægt med Cardinal Fesch og saaledes med Napoleon“.

At Kardinal Joseph Fesch, født i Ajaccio d. 3. Jan. 1763, var en Slægtning af Napoleon, er sikkert. Hans Moder Angèle-Marie Pietra-Santa havde før sit Ægteskab med hans Fader François Fesch været gift med Jean-Jérôme Ramolino, og i dette ved Mandens Død tidlig afbrudte Ægteskab havde hun Datteren Lætitia, siden gift med Charles Buonaparte og Moder til Napoleon. Lætitia og Kardinalen var Halvsøskende, og han var altsaa en (Halv-) Onkel til Napoleon.

At Hauser var i Slægt med Kardinalen, er ganske vist heller ikke usandsynligt. Michauds Biografie universelle udviser ikke blot, at Kardinalens Fader var en Svejtser (der i Genuas Tjeneste som Officer ved et Svejtser-Regiment var kommen til Korsika, som dengang stod under denne Republiks Herredømme), men ogsaa, at han var fra Hausers Fødeby Basel og tilhørte en Patricierslægt sammesteds. Men selv om det var fastslaaet, at Hauser var i Slægt med Kardinalen, hvad Mangelen paa Hjælpekilder til Baselerslægternes Historie iøvrigt i al Fald for Tiden hindrer mig i enten at bestyrke eller afkræfte, kan man ingenlunde deraf slutte med Lengnick eller hans Kilde „og saaledes [ogsaa] med Napoleon“. Thi naar Hauser skulde være i Slægt med

Kardinal Fesch, maatte det aabenbart være gennem dennes svejtsiske Fader og ikke gennem hans korsikanske Moder, medens det omvendte, som paavist, var Tilfældet med Napoleon.

Til Frankrigs berømte Kejser stod Hauser altsaa, selv under Forudsætning af, at de i Kardinal Fesch havde en fælles Slægtning, sikkert ikke i noget egentligt Slægtskabsforhold.

Jens Abrahamsen Plougs optegnelser.

Meddelt af Rektor **A. E. Erichsen.**

Ved velvillig imødekommenhed af konsul og cand. juris Frederik Hansen i Stavanger har jeg faaet anledning til at benytte det manuskript, hvoraf uddrag her skal leveres. Det udgjør en temmelig tyk bog i oktav og er med undtagelse af et par blade i slutningen skreven med Jens Plougs egen haand. Ploug begyndte sine optegnelser den 27de mai 1718, da han som maanedsløitnant ombord paa fregatten „Kronjagten“ laa ved Magø ikke langt fra Fredrikshald. Han fortsatte dem uafbrudt lige til 1739, aaret før sin død, idet han paa sine mange reiser sees at have ført bogen med sig. Særdeles merkelige oplevelser har han ikke at berette. Uagtet han saalænge opholdt sig paa flaaden i umiddelbar nærhed af krigsskuepladsen, synes han aldrig selv at have været i ilden. Men hans optegnelser om krigsbegivenhederne i 1718 og 1719, navnlig om søtræfningerne paa Idefjorden, er alligevel ikke uden interesse og kan supplere, hvad der hos H. G. Garde og andre forfattere læses derom.

Det her meddelte uddrag udgjør omtrent en tredjedel af det hele. De udeladte partier indeholder dels gudelige betragtninger dels notitser om udenlandske begivenheder og forfatterens formeninger om den europæiske politik, som han i sine senere aar sees at have interesseret sig meget for. Endvidere er udeladt de nøiagtige optegnelser om vind og veir, som dagbogen indeholder for hver dag i alle de aar, hvori Ploug foer tilsøs. Paa nogle steder har jeg forkortet forfatterens altfor omstændelige fremstilling; saadanne steder er satte i klammer. Originalens retskrivning er ikke beholdt undtagen ved egennavne.

Min farfaders fader ved navn *Jakob Nilsen* boede og døde vel ved alder som en proprietær paa en gaard, liggende paa Vigsiden noget søndenfor Koster, kaldet Melkerø.[1]) Hans ældste søn, min farfader, hedte *Jens Jakobsen* og fulgte med amtmand Adelaer[2]) (efter hans eget begjær til den gl. Jakob Nilsen, af hvilken han var en særdeles god ven) til Kragerø, hvor han var hans fuldmægtig i nogle aar, indtil han giftede sig med min sal. farmoder *Sara Abrahamsdatter Ploug*, og siden den tid var borger udi Kragerø og førte som skipper til hans død et skib for sal. amtmand Adelaer. Han døde i Kragerø omtrent det aar 1678 eller 1679, saavelsom hans kone et aars tid tilforn.

Min fader, kaptein *Abraham Jensen Ploug,* var født i Kragerø i novbr. maaned 1675 og døde i Fredriksstad 1719.[3]) Min moder, *Anna Margrethe Simensdatter*, født i Kragerø d. 8 Martii 1680 og død sammesteds aar 1727.

Mine søskende var efterskrevne: *Marichen Abrahamsdatter Ploug,* født aar 1700 omtrent i juni maaned, gift med *Bertel Lange*, forhen organist i Kragerø en 10 aars tid, mens nu organist udi Bragenes. Dernæst *Katharine Abrahamsd.,* som var gift med Sr. *Jens Pedersen* i Kragerø, borger og kirkeverger sammesteds, født 1702 og død i Kragerø den 10 april 1725.[4]) *Simon Peder Abrahamsen Ploug,* født i Kragerø 1704 og død sammesteds aar 1726. Og: *Sara Abrahamsdatter Ploug,* født aar 1713 pinsedag.

A° 1699 d. 7 martii gammel stil, klokken 5 om morgen er jeg *Jens Abrahamsen Ploug* født til denne syndige verden, og blev kristnet d. 12 af samme maaned i Kragerø kirke i Norge, og var det ældste barn.

A° 1704 kom jeg i skole i bemeldte by, og gik saa i skole til 1707, da jeg gjorde med min fader min første reise paa London i Engeland. Ved hjemkomsten blev jeg atter holdet i skole.

---

[1]) Tanum sogn i Baahuslen.

[2]) Amtmand Nils Sørensen Adelaer (Adeler), død i Kragerø 1694.

[3]) Han nævnes i Lassens Norske Stamtavler side 69 som fører af skibet „Anna Katharina“.

[4]) Disse tidsangivelser gjælder Katharina.

1708 gjorde jeg nok 2de reiser paa London med min fader, og ved hjemkomsten blev holdet i skole.

1709 gjorde jeg 3de reiser med min fader paa London i Engeland, og i vor 3die og sidste reise blev krigen imellem Danmark og Sverrig deklareret. Om vinteren igjen blev jeg holdet i skole.

1710, 1711 og 1712 gjorde vi kun 2de reiser paa samme London i Engeland, formedelst convoyere var ei at bekomme.

1713 gjorde vi en reise paa Engeland. Samme reise blev jeg sat i skole der hos en navigationsmester ved navn Smith udi september maaned for at lære det engelske sprog og navigationen.

1714 gik jeg i skole i London og lærte at læse, skrive, regne og bogholderiet paa engelsk.

1715 lærte jeg i ditto skole navigationen, astronomiet, solskiveriet og Euclides. Iaar skede en total og central formørkelse til London.

1716 til martii maaned lærte jeg paa astronomiet og algebra.

1716 d. 8 martii gik jeg fra London, og samme dag blev 2de grever halshuggen, og d. 9de ditto kom jeg til Rotterdam i Holland. D. 11te ditto kom min fader til mig i Rotterdam fra Dort. D. 23de martii fore vi fra Dort og kom samme dag til Targow og kom saa dagen efter, d. 24de, til Amsterdam og logerede hos vores fætter stadschirurgus *Gjert Ploug*. Ao 1716 d. 2 april gik vi fra Amsterdam, og d. 4de ditto kom vi til Harlingen i Frisland med en smakke. D. 10 ditto gik vi derfra, og d. 13de kom vi ind ved Mandal i Norge. — Samme aar i mai maaned kom jeg i tjenesten og foer med kommandør *Bille* paa orlogsskibet Beskjærmeren og forrettede kadets tjeneste, til vi kom ned til Kjøbenhavn, og da fik jeg min ordre i augusti maaned for kadet af admiral Sehested. Var saa ude med obenmeldte kommandør Bille paa Beskjærmeren til november maaned, da vi lagde op med skibet.

Ao 1717 til d. 20 martii gik jeg paa det kongelige søakademi i Kjøbenhavn, blev saa d. 20 ditto kommanderet af schoutbynacht *Rosenpalm* ombord paa orlogsskibet Lovisa, som han selv førte,

og var derpaa til i augusti maaned, da jeg af bemeldte schoutbynacht blev kommanderet at afgaa fra Lovisa, som laa ved Stevns, og til orlogsskibet Pr. Vilhelm, som da laa paa Khavns red og skulde gaa til Norge med ditto schoutbynacht. Kom og straks derefter op til Norge, straks efterat Tordenskiold havde voren for Strømstad. Den 30te af november maaned passerede den underlige seilads med os paa Pr. Vilhelm, Fyen og Løvendals Galei udenfor Straaholmen, hvor vi nær havde voren borte baade med skib og folk, havde Gud ikke besynderligen hjulpet os.

1718 i januarii maaned, da skibene laa i Stavern, blev jeg af viceadmiral Rosenpalm kommanderet at ligge iland i Larvigen, hvor jeg laa til d. 16de mai, da jeg fik min kadetordre at ombord træde paa Kronjagten[1]), som laa i Magø[2]) og førtes af obenmeldte viceadmiral Rosenpalm. Sidst i mai maaned kom Pr. Vilhelm og Oldenborg her op til os fra Khavn. Eskadren her oppe i Norge den tid var sterk, som efter følger: Jagten Kronen adm. skib, Pr. Karl, Ditmersken, Oldenborg, Island, fregatten Pommern, Søridderen, Hvide Falken, Raa, Løvendals Galei, skjøtskibet Hjælperinden, Hjælperen, Archa Noah og Kronprinsen foruden 7 galeier. 1 junii maaned gik orl. skibene Prins Karl og Oldenborg til Khavn igjen. I julii maaned kom ditto 2de skibe herop igjen. Sidst i junii maaned fik min fader galeien Fredrik 4tus at føre fra Kristianssand.[3]) D. 18 julii blev jeg avanceret til løitnant paa flagskibet med admiralen. D. 18de havde vi et godt veir, vinden S. V., men blæste sterkt, og blev jeg til Rosneskilen med taugverk og andet til fartøierne, som skulde trækkes over land, kommanderet.[4]) Idag skede en liden attaque med os og Svensken opved Fredrikshald. Jeg kom ombord igjen kl. 6 om aftenen, og da blev opheiset et hvidt passiarflag, og skede her conseil af cheferne.

[1]) D. e. fregatten „Kongens Jagt Kronen“.

[2]) En liden ø straks udenfor den svenske kyst, omtrent midtveis mellem Fredrikshald og Strømstad.

[3]) D. v. s. fik at føre galeien „Fr. quartus fra Kr.sand“; den kaldtes nemlig saaledes i modsætning til „Fr. quartus af Arendal.“

[4]) Om dette foretagende henvises til Rosenpalms rapport, der er trykt i Gardes Efterretn. om den danske og norske sømagt II 380 fgg.

D. 19de gik kapt. *Wolter Jansen* herfra til hans fortroede kommando ved Fredrikshald. Vi miste der opved Fred.hald[1]) døde og blesserede 23 mand, deraf 1 løitnant ved navn *Adler* miste det ene ben. Idag kom kapt. *Brun* og antog sig her Kronjagten efter admiralens ordre.

D. 20de. En løitnant fra chefgaleien refererede her ombord, at forgangen d. 19de indgik til Strømstad 9 koffardimænd. Fartøierne[2]) ere nu udi Idefjorden. Her blev refereret, at Franskmanden skulde ville assistere Svensken med orlogsskibe. Et skib ved navn Bjørnen af vores skal armeres til defensionsskib, og skal kapt. Jansen føre den.

D. 21de. Idag er Bjørnen færdig. Svensken bygger paa sit batteri og haver faaet haandmørsere til sig. Hans batteri ligger fordækt under træer.

D. 22de. Idag foer admiralen til Laurvig.

D. 23de. Her blev relateret, det vi igjen havde attaqueret Svensken, og blev en af hans chalouper skjøt i sjunk, men kom dog saavidt under hans batteri.[3])

D. 24de. En løitnant fra galeien Lovise refererede, det 4 koffardiskibe, 2 galeier og 1 dobbelt chaloupe udgik fra Strømstad sørpaa. Idag afgik herfra 5 mand til Lossens vrag for at berge, hvad der kunde berges.[4]) Idag fik 2de matroser „forstøchit“ de folk ved Tonsberg, som ingen proviant i 4 dage havde faaet; blev afhentet med et fartøi, paa det admiralen skulde ikke faa at vide, at de betlede paa landet.

D. 27de. Vi fik underretning, at inat skal der gjøres en entreprise for at faa det svenske batteri i Idefjorden ruineret. Alle fartøierne i Idefjorden ere med mandskab og andet fornødenhed forsjunet.

D. 28de. Kadet Vegersløv kom her ombord, efterdi han var agterudseilet fra fregatten Pommeren, og admiralen ankom tilbage igjen.

---

[1]) I fægtningen den foregaaende dag.
[2]) Nemlig de, som blev trukne over land.
[3]) Kfr. Gardes Efterretninger II 382.
[4]) Fregatten Lossen maa altsaa være forlist i nærheden af Magø.

D. 30te. Vores skibmand *Dus* blev til skipper paa Bjørnen i Idefjorden avanceret. En expresse fra Rosneskilen kom til admiralen.

D. 31te. Lodserne og andre her paa øerne var her omborde for at tilkjendegive, hvor vidt de paa Vigsiden vare bekjendt. Her taltes om, at fregatten Pommeren med orlogsskibet Varberg skulde have været i attaque, og at Svensken i Gottenborg bygger 3de fregatter paa 36, 24 og 16 stykker, og bliver den første om en 14 dages tid klar, og haver Island faaet ordre sig [med] fregatten Pommeren at begive for at krydse.

Ao 1718 d. 1ste augusti. Kl. 11 kom grev Sponevig (ɔ: Sponeck), prinsen af Sønderborg, major Starb, Mons. Lime og den unge Svertfeger her ombord og gik i eftermiddag bort igjen, og saluterede vi med 23 skud. Der blev kastet fra Hjælperinden paa svenske landet 3 bomber.

D. 2den augusti. Vores arkelimester formedelst usømmelig tale mod løitnant Kierulf blev sat i bøien igaar.

D. 4de. Idag foer jeg fraborde og annammede proviant. Admiralen reiste herfra til Kristiania.

D. 5te. Her ombord kom 7 faar fra kapt. Jansen, som [var kjøbt] paa auktion paa Fredrikshald af det erobrede bytte, de 200 mand, som dertil var kommanderet, havde taget fra Svensken. Der var taget fra ham tilsammen 200 stort og 600 smaat. Her refereredes, at Svensken bygger sterkt paa sine batterier, og at han har underveis endnu en hel galei, som han vil og have der i Idefjord. Vores fartøier ligger ganske stille. Her siges, at den store svenske galei staar i en morads; hvad sanden er, skal tiden lære.

D. 8de. Idag kom kapt. løitn. Vordehus fra hvervingen. Her ventes fra Khavn til flaadens subsistence 60,000 rdlr. Idag blev over skipper Bilmand holdet et forhør, som havde begegnet kapt. Letangs værfader ilde.

D. 9de. En expresse fra Fredrikshald kom her og refererede, det vores igjen havde i Idefjorden voren i attaque med Svensken, mens ikkun en mand blesseret, mens fienden 10 mand. Svensken har gjort 2de batterier, det ene paa 12 og det andet

paa 6 stykker, og nu begynder først vore at bygge batterier paa Skriverøen[1]), og nogle feltstykker ere nedførte til at forsvare arbeiderne derpaa. — Der er udkommanderet nogle galeier, dobbelte og enkelte chalouper paa en entreprise ved Koster; thi der menes, at nogle proviantfartøier laa der omtrent, som skulde til Strømstad; mens det var ei saa, men kun en blind allarm; thi de gik ned ad Svinesund til, der at kanonere paa Svenskens batterier og skulde [gjøre?], ligesom de vilde gjøre landgang tvertover for Sponevigen; 4 skud blev af begge galeierne fyret her tvert iland paa Svenskens brandvagt, som han havde her tvert iland. Kongen af Sverig er ført langt ind i Sverig, saasom det skal være vist, at han er bleven blesseret.

D. 10de. Kl. 3 om natten begyndte vores at attaquere Svensken paa 3de pladse, ved Sponvig, Svinsund og Halden, for at gjøre en landgang paa hans batteri med 2000 mand. Kl. 4 foer jeg ad Fredriksstad i expresse, og kontinuerede de stedse at fyre til Kl. 7. Kongen af Sverigs blessyrer er paa kindet og akslen, hvilket skede i den 1ste attaque i Idefjorden. Kl. 9 blev gjort signal, at ovenmeldte fartøier sig igjen herhid skulde forføie. Grev Sponeck tilligemed prinsen skulde have anført de 2000 mand, mens blev dog slet intet af dermed, hvorfore der blev og intet udret i det ringeste, og kapt. *Brun*, som havde kommandoen, kom tilbage igjen.

D. 11te. Vores gjør batterierne paa Skriverøen færdige. Inat kl. 1 begyndte han at kaste henved en 50 st. bomber fra Svinsund, og kom igjen de 2de galeier Lille 4tus[2]) og Prins Kristian, og blev Pr. Karl igjen i Svalorakilen.[3]).

D. 12te. Her refereredes, at Svensken var fra batteriet bortjaget, mens havde igjen posteret sig, saasom der kom aldeles ingen hjælp af soldatesquen. De paa Skriverøen havende stykker blev igjen afhentet til Fredrikshald. Der blev i denne allarm 9 mand blesseret, men dog uden livsfare, og taltes her

---

[1]) En liden ø i Idefjorden, hører til Id prestegjæld.
[2]) Den ene af de to galeier, der hed Fredrik Quartus.
[3]) Svalerødkilen, en liden fjord i Bergs prestegjæld, straks i vest for Sponviken.

om, at denne allarm aleneste var gjort for at gjøre en diversion i Svenskens desein, paa det han ei andet skulde vide, end at vi vilde gjøre landgang. Inat har han igjen skjøt meget ved Svinesund og i Idefjorden. Til Strømstad er indkommen 2de koffardiskibe og 3de galeier konvoyerede. Her er tilførsel nok til Fredrikshald hver dag, og ankom her en jolle fra Lossens vrag, som medbragte endel af kapt. *Bruns*[1]) gods, alt fordærvet, og 40 rdlr. i penge. I denne nat har været et forfærdeligt lynild og tordenveir og regn.

D. 13de. Vor kadet Klaus Jansen kom i helegattet formedelst en tvistighed imellem ham og landløitnant Langebeck, og obenmeldte løitnant kom i sit kammer i arrest, og kom obenmeldte kadet her fra skibet til prammen Kronprinsen. Idag kom admiralen tilligemed hans generaladjutant fra Kristiania her ombord.

D. 16de. Kl. 9 gik admiralen ad Rosneskilen.

D. 17de. Admiralen kom ombord igien. Der siges, at den pram, ved Fredrikshald ligger, skal med mørser og stykker forsjunes. Her tales om fred; give Gud, saa var!

D. 20de. Svensken haver hugget en stor del tømmer, og siges det, han vil gjøre en bro deraf, og ligger alle vore fartøier ved Skriverøen. Fra Lavervigen fik vi at vide, det orlogsskibene laa i Stavern og var ei med flaaden udgaaen. Pommeren indkom der og havde med sig nogle priser; hvormange, er ubevidst.

D. 21de. Idag blev løitn. Bosens barn paa Kronprinsen, som blev ihjelklemt imellem spillet og tauget, begraven. Vi tog idag en svensk baad, som skulde til Strømstad.

D. 22de. Her kom begravelsebreve angaaende invitation til sal. Dahls begravelse, som blev skudt udi Idefjorden. I Dyneø ligger 1 galei med 3 galioter og en skude eller 2, som skal til Strømstad. 8 à 9000 mand siges der at skal ligge op ved grænserne ad Vinger til.

D. 23de. Kl. 3 idag morges kom løitn. Printz, som havde ført Achilles, arresteret her ombord.

[1]) Kapteinløitnant P. C. Brun fik i septbr. 1717 kommandoen over Lossen.

D. 24de. Kl. omtrent 10 blev løitn. Printz arresteret bortført paa Singeløen. Her ankom 8 matroser af vores, som var deserteret fra Stockholm. Idagmorges fik orlogsskibet Oldenborg ordre til at seile og krydse. Vi haver idag hørt umanerlig skyden opved Halden. Inat skjød Svensken stedse fort i Svinsund. Han vil gjøre et nyt batteri, mens vores vil ham det ei tilstede.

D. 25de. Alle skibene lettede anker og varpe op til vores gamle sted. Alle galeierne gik fra Magø og ud til Herføl[1]), hvor de bliver til videre beliggende.

D. 26de. Vores tilligemed Svensken haver fra kl. 5 til 10 skudt umanerlig. Her blev refereret, at vore skibe oppasser en svensk fregat fra Gottenborg, som haver antagen nogle hollandske og franske skibe at konvoyere dem, og de andre kapere, som ligger der; siges, at de vil se, om de kan opsnappe nogen af den moskovitiske flaade, som er ivente, hvorfore vores passer paa leiligheden.

D. 27de. I forgangne kanonade ved Svinsund havde vi mist 1 mand død og 4 blesseret. De 3 svenske fanger, som blev tagen i den baad d. 21de forleden, blev af admiralen givet forlov til Sverig igjen at henreise, og reiste straks bort, mens maatte ei til Strømstad indgaa. Et fartøi derfore fra chefgaleien blev ordineret dennem ad søen at ledsage saa langt sør som muligt. En expresse kom herhid og refererede, det vores for Svensken forlode et batteri paa 3 stykker, hvor en fændrik ved navn *Neuspitzer* havde kommando, hvor da Svensken lod sprænge det ene og fornaglede de andre 2 stykker. Hvorpaa fændriken straks blev sat i arrest, formedelst han havde forløbet sin post. Ved Svinsund blev henved et snes mand af vores ophængte af Svensken, fordi de havde først deserteret fra os, og da de fornam, at de kunde ikke have saa godt der som hos os, vilde de tilbage igjen til os desertere.

D. 29de. En armeret chaloupe gik herfra til Kristiania for at afhente de derværende prisskibe.

---

[1]) En liden ø sydligst i Hvaløernes prestegjæld.

D. 30te. En prest fra Sverig er deserteret, som sagde, at han havde talt noget imod kongen og derfore maatte passe sig.

D. 31te. Her blev refereret, det Svensken haver 15 batterier ved Svinsund foruden de stykker, som i bjergene staar fordækte, og det vi nu ganske med vores fartøier har indesperret de svenske i Idefjorden.

D. 2den september. Imorges kl. 9 blev hidset et rødt flag fra kompagnien med 1 kanonskud for en konstabel af artilleriet, som sprang 3 gange fra raaen og fik 30 slag for masten her ombord. Og blev en af vores ved Svinsund ophængt, formedelst han engang tilforn havde deserteret, og blev nu tagen fast, da han anden gang til Svensken vilde bortløbe. Da denne konstabel sprang fra raaen om styrbord, faldt 2de i vandet om bagbord, saa at de med billighed kunde sige, at de og havde sprunget fra raaen paa Kronjagten.

D. 5te. General grev Sponeck vil overskikke de nagler, som vare i stykkerne[1]), til Svensken, med at bede, at naar de anden gang fornagler stykker, skal de gjøre det bedre. Idag kl. 1 eftermiddag blev jeg ordineret at bortføre løitn. *Printz* fra Singeløen til galeien Lovise, hvorfor jeg leverede ham ombord til kommandør Vosbein paa chefgaleien. Skipperen, som er ved Lossens vrag, refererede, det de døde kommer til dem om natten ved varmen, som ere blevne paa Lossen[2]), og jager dem derfra. Sed meræ nugæ, ut mihi viditur (!).

D. 6te. En expresse kom fra Idefjorden, det Svensken havde ladet bringe nok en hel galei over i ovenmeldte fjord og endnu flere til vil lade overføre, mulig for at faa os til at gjøre det samme og saaledes svække vores søarmadi, og kanske for desto bedre at bruge sine brandere. Hvad sandhed er, skal med tiden læres. Kl. 8 om aftenen kom galeierne her til Magø.

D. 7de. Kl. 7 imorges gik kommandøren herfra til Rosneskilen, galeien Pr. Karl, han alene gik ned til Sponvigen. I eftermiddag kanonerede vores galei Pr. Karl og brandvagten ved Sponvig og Svensken paa hverandre; thi Svensken bygger paa

[1]) Kfr. under 27de august.

[2]) Se under 24de januar og 12te august 1718.

et batteri ligeoverfor Sponvigen, hvorpaa vores fik ordre af kommandør Poulsen at forføie sig ind ad Svalerøkilen. Svensken forsterker sig sterkt med fartøier op i Ideforden; thi han har 8 fartøier klar til at gaa i vandet og har aleneste fordækket dem med nogle hundrede trær, at vi det ei skal merke, og tales her om, at for vist vil Svensken med det første indfalde her i Norge. Galeierne ere igjen ud til Herføl udgaaen.

D. 9de. Her blev kommanderet fra orlogsskibene nogle matroser og soldatesque, som skulde overtrække 2de dobbelte chalouper over i Ideforden. Kl. 9 kom greve Wedel her omborde og besaa alle fartøierne. Greven spisede her til middags, gik herfra kl. 4 og blev saluteret med 7 kanonskud. Galeien Pr. Karl kom iaftes igjen fra Svalerøkilen.

D. 10de. Vores galeier, som iaftes udgik for at ville opsnappe et par galeier og nogle koffardiskibe af Svenskens, som skulde ligge i Hafsensund, blev jaget af 2de af de store Svenskens galeaser og 2 galeier og 2 à 3 chalouper; derforuden laa der 2de andre fartøier indenfor ved Strømstads gab, og lig galeaser, saa vores maatte retirere og kom tilankers ved deres forrige plads ved Herføl.

D. 11te. Her taledes, at Svensken vil have 18 fartøier i Idefjorden.

D. 12te. Her blev fra flaaden til Idefjorden kommanderet konstabler, kvartermestere og gemene.

D. 13de. Kl. 10 gik jeg med kommandøren ad Fredrikshald, og var det tykt taageveir. Kl. 11½ kom vi til Rosneskilen, og fik kommandøren og jeg der hver sin hest, som stod færdig for os, og kom jeg kl. omtrent 1 til Fredrikshald. Kl. 3 kom kommandøren efter, som havde spiset paa Torpum med greve Sponeck, og fore saa, kommandøren, kapt. Wolter Jansen, løitn. Olfert (som var og der og var kommen fra Kristiania fra admiralen med penge) og jeg, op ad Idefjorden og besaa vores og Svenskens fartøier; thi vores laa ved Skriverøen tvert overfor fiendens. Og refererede officererne paa fartøierne det, at de daglig kan høre ham at arbeide paa sine fartøier, som staar paa landet bedækt med bar, og troes det, at de inden et par

dage bliver klar til at gaa i vandet. Kl. 7 fore vi tilbage til Halden.

D. 14de kom jeg her ombord kl. 8 iaftes.

D. 15de. Expresser fra Frhald refererede, det Svensken havde alt faaet sine fartøier i vandet, og arbeider vores paa de 2de skuder, som skal gjøres færdig armeret.

D. 18de. Kommandørens chaloupe skal idag til Idefjorden overføres, saa det ser ud til, at kommandør Poulsen der en god tid forbliver. Admiralen er endnu i Kristiania og er endnu ei med kommissionen klar, saa at det menes, han kommer ikke i 14 dage endnu herhid til flaaden,

D. 21de. Iaften kl. 4 begyndte det at skyde meget sterk op i Idefjorden, og blev her sendt expresse herfra til kommand. paa Halden at fornemme, hvad det var.

D. 22de. Vi fik rapport fra Frhald, det vore havde igaar voren i attaque med Svensken der oppe i Idefjorden og maatte skilles ad, formedelst at natten kom paa, og blev der et snes mand af vores døde og blesserede; en søløitnant, som førte en dobbelt chaloupe, blev skudt, og en blev blesseret. Hvad fiendens skade er, er ubevidst[1]).

D. 23de. Her blev fra flaaden opført til Idefjorden folk samt en og anden slags ammunitioner, som de mankerede deroppe. Idagmorges kom galeierne fra Herføl her ind til Magø.

D. 27de kom admiralen ombord fra Kristiania.

D. 28de. Vores bygger sterkt oppe i Fredrikshald, og menes det, der bliver en batalje i Idefjorden, ikke ret længe til.

D. 30te gik admiralen her fra borde op ad Frhald.

D. 13de oktober. Idag begyndte Svensken at bygge et udkik paa det høie berg, kaldet Vagnerberget, tvertover fra Magø.

D. 20de kom en expresse fra Fredrikshald, som refererede, det kaptein Wolter Jansen var af kommandør Poulsen sat i arrest.

---

[1]) Denne træfning omtales i Gardes dansk-norske Sømagts Historie 1700—1814 side 98, men henføres af ham til 17 septbr., hvilket maa være urigtigt.

D. 22de kom kaptein Jansen igjen her ombord fra Idefjorden, og blev kaptein Brun i hans sted til Idefjorden kommanderet.

D. 24de kom admiralen ombord igjen fra Frederikshald.

D. 25de. Gik admiralen fra borde igjen ad Laurvigen.

D. 26de. Her kom ombord snauen Maagens jolle med endel breve fra Khavn, og blev refereret, det transporten fra Fladstrand til Laurkullen var opkommen. Iaften blev kommanderet fra galeiflotillen 1 landkaptein og 2 landløitnanter med 100 mand soldater at gaa paa det svenske land og opbrænde eller at ruinere det svenske vagthus paa Vagnerberget her tvert overfra Magø.

D. 27de kom de landofficerer og soldater tilbage igjen, mens kunde ikke faa det opbrændt, formedelst tømmeret var raat. De fornam ikke til noget menneske, mens hørte 2de musketskud ned i en dal. Iaften igjen kommanderede kommandør Ulfeldt og Vosbein 2de søløitnanter med en 20 à 30 mand matroser samme vagthus at opbrænde.

D. 28de. Idagmorges stod lys lue udi ovenmeldte vagthus, og kom obenmeldte officerer og matroser tilbage igjen og refererede, det huset var ganske opbrændt.

D. 29de kom snauen Maagen herhid til Magø fra Khavn.

D. 1ste november. Vore fartøier i Idefjorden ligger ganske stille.

D. 3die. Kaptein *Sahlgaard* foer i overgaars efter admiralens befal til Laurvig og kom iaftes igjen med penge, og skal derhen igjen med det allerførste og skal have orlogsskibet Oldenborg at føre, saasom kaptein *Grib* og officererne derpaa skal til Kjøbenhavn og skal klarere sig, for hvad aarsag han har forladt sin post imellem Skagen og Marstrand og gik ad Kjøben (sic) til, hvorudover en stor del koffardiskibe er indgaaet til Gottenborg.

D. 4de. Her refereres, det Svensken er ventendes hver dag i Frederikshald.

D. 8de. Nu haver Svensken igjen opbygget et andet vagt-

hus istedenfor det andet, som blev af os opbrændt, og paa samme plads.

D. 11te. Her blev idag refereret, det Svensken var indfalden ved Fredrikshald paa 2de steder, ved Rørbæk og ovenfore ved Øre bro, og staar endnu her ned ved Svinsund med flere folk og vil gjøre det 3die indfald der.

D. 12te. Her blev refereret, at 170 mand soldater af vores skulde have attaqueret en 30 stykker af Svenskens husarer, mens tog, straks de saa dem, flugten og lod general grev Sponeck, som anførte dem, tilligemed alle oberofficererne, som holdt sig til generalen, staa tilbage igjen; maatte saa generalen og officererne retirere med. Obenmeldte vores soldater faar og vel deres fortjente løn for saadan forseelse.

D. 13de. Blev befalet, at 6 mand fra hvert skib skulde op til Rosneskilen for at slæbe kapt. Jansens chaloupe overland fra Idefjorden og herud.

D. 14de. Idag hørte vi skyde umanerlig op i Idefjorden, og blev her refereret, at vores og Svenskens fartøier oppe i Idefjorden havde attaqueret hverandre, og jagede vores fartøier Svenskens tilbage. Hans intention var at ville have passeret os og gaaet ned ad Svinsund til. Vi miste kuns en matros af søetaten, mens af landetaten en major, en kaptein og en 6 à 7 mand soldater, og menes det, at kommandør Poulsen attaquerer fienden igjen med det allerførste [1]).

D. 17de. Her blev befalet, at en chaloupe fra bombarderne skulde altid holde ordinance hos admiralen, som er i Frederiksstad. Igaaraftes blev seet opved Rosneskilen langsmed landet, hvilket blev idag refereret os, at det var vores egne folk, som opbrændte alt det hø og de smaa hytter omkring ved Rosneskilen, formedelst at fienden herned ved broen i Svinsund var indfalden med 8000 mand, og menes det, at Svenskens hele magt her i landet bestaar af 26,000 mand.

---

[1]) Om kampen den 14 novbr., hvortil Karl den tolvte selv var øienvidne, se Schrøders Hist. Beskrivelse over Fredrikshald p. 92 og Faye, Karl d. tolvte i Norge p. 129.

D. 18de. Idag blev refereret, at kommandør Poulsen haver igaar ladet sjunket alle vores fartøier udi Idefjorden indved Fredrikshalds fæstning, og at kommandøren og alle de andre officerer og gemene var følget med vores armé ad Fredriksstad til. Idag kom de 2de galeier Ulysses og Proserpina herhid til flaaden vesterfra og fyrede hver 5 kanonskud, og blev enhver af os med 3 ditto betakket. Her kom og idag fra Fredriksstad endel af de folk, som i Idefjorden paa fartøierne haver voren kommanderet. Her blev og befalet, ingen chaloupe her fra flaaden at fare nogetsteds hen uden ordre her fra flaget.

D. 21de kom kommandør Poulsen tilbage igjen herhid paa Kronjagten.

D. 23de. Her tales om, det vi bliver her ikke længe beliggende, eftersom fienden regjerer, som han vil, op i Idefjorden og kan derfor faa tilførsel til sine folk, som er indfalden. Idag foer kommandør Poulsen til Fredriksstad.

D. 26de. Galeierne Ulysses og Pr. Kristian gik herfra Magø til Singeløen for at holde brandvagt.

D. 29de. Iaftes blev jeg kommanderet ad Fredriksstad til med mundtlig expresse til admiralen.

D. 30te. I Fredriksstad var intet nyt, uden at Svensken var i det taaget veir gaaen digt ind under fæstningen og borttog 150 stykker kvæg, og 2de af hans ryttere borttog 2de af vores soldater. Han staar ellers saa digt ved Fredriksstad med en del af hans folk, saa at de kan staa paa voldene og se dem. Vores armé staar paa den anden side af elven tvertover for fienden. Han har og bødet til at bygge en brygge og vil over, mens vores har refuseret ham. Kl. 12 kom jeg tilbage her til flaaden igjen, og var det brav koldt.

D. 2den december. Vi fik ordre at gaa ad Holmene[1]) til med hele flaaden.

D. 7de. Kl. 3 gik jeg ad Fredriksstad i en kommission for kommandør Poulsen. Kl. 4 kom admiralens musikanter, 6 stykker, her ombord fra Larvigen. Kl. $4^1/_2$ kom jeg til Fredriks-

[1]) De mange smaa holmer nordenfor Hvaløerne.

stad og blev der om natten, formedelst jeg ei kunde blive expederet hos kaptein Colbiørnsen.

D. 8de. Tilbage til flaaden kl. 12. Kl. 3 gik jeg efter kommandør Poulsens ordre med Hjælperindens baad ad Larvigen for at hente brød og med det samme at hente nogle penge der for kommandøren.

D. 18de. Blev refereret, at orlogsskibet Lolland i Sandesund fra Kjøbenhavn var ankommen; Tordenskiold førte det.

Den 19de reiste jeg fra Larvig til Tønsberg at afhente nogle penge for kommandør Poulsen.

D. 20de reiste jeg fra Tønsberg med pengene og kom om aftenen paa $^1/_4$ mil nær Laurvigen. Paa veien blev mig refereret, det kongen af Sverige var bleven død i attaqven for Fredrikshald og af en skraakugle fra fæstningen ihjelskudt.

D. 22de gik jeg fra Larvig med baaden ud ad Stavern til, mens kunde ei gaa længer øster efter, fordi det kulte kuns lidet.

D. 23de. Idagmorges kom kommandør Poulsen uformodendes herhid og skal gaa med Løvendals galei ad Kjøbenhavn, og leverede jeg ham de penge, jeg havde for hannem.

D. 30te. Inat lagde isen sig i Stavern, og kom vi dog med stor umag med baaden og brigantinen Trundhjem og kommandør Poulsens chaloupe ud derfra; kl. omtr. 11 var vi udenfor Sandefjord, og blev det ganske stille; thi tog jeg kommandør Poulsens chaloupe og gik fra dem og kom kl. 3 om eftmd. i Sandesund; kl. 4 gik jeg derfra igjen og befalede lodsen der at være de tvende fartøier behjælpelig, som da var $^1/_2$ mil veis vestenfor Færder, og kom de om aftenen ind i Sandesund. Kl. 8 kom jeg med chaloupen til flaaden, som laa i Holmene, dog med stor umag, førend vi fik slaaet os igjennem isen, som da alt laa der.

1719, d. 1ste januar. Idagmorges blev vores viceadmiralflag strøgen, og fik op igjen en vimpel fra stortoppen, og kommandør *Vosbein* fik kommandoen.

D. 3die kom baaden og brigantinen med brødet.

D. 5te gik alle vore soldatesque fra borde og marscherede hjemefter. Vore folk fik tobak istedenfor menagerede brød.

D. 6te. Kl. 8 gjorde chefgaleien signal for at seile med hele flaaden. Kl. 10 kom vi tilseils og havde en galei forud at buxere os ud igjennem det snevre.

D. 8de begyndte vi, Hjælperen, Arkona og galeierne at varpe os op til Hestehagen, og kom idag min fader syg iland.

D. 10de. Begyndte atter at varpe og kom om aftenen kl. 7 op til Korset, et lidet stykke nedenfor Hestehagen.

D. 11te varpede vi op til Hestehagen og fortøiede Kronjagten vel fast, baade agter og for, tvertoverfor mester Anders's hus. I eftermiddag fik vi ordre at styrte vort krudt og slaa seilene fra raaen og at takle skibet af.

D. 26de kom admiral Rosenpalm herhid fra Kristiania.

D. 28de døde min kjære fader kaptein *Abraham Ploug* paa Trosvig nærved Hestehagen og blev den 4de februarii begraven i Fredriksstads kirke. Gud give hannem med alle tro kristne en glædelig og salig opstandelse paa dommedag.

D. 7de febr. reiste jeg tilligemed min moder herfra Trosvig og kom den 11te dito til Tønsberg, hvor jeg forblev til d. 17de april, da jeg reiste til flaaden igjen.

D. 17de april til Hestehagen ved Fredriksstad, hvor jeg forblev til d. 10de mai, da jeg fik min ordre til fregatten Jagten Kronen.

D. 22de mai blev kjøkkenet tændt for mandskabet, som havde ligget i land paa kostpenge.

D. 23de mai kom en landkaptein, en løitnant, 2 underofficerer, en tambur og 40 mand soldatesque her ombord.

D. 14de juni kom Sjøridderen tilankers her, som var kommen fra Fladstrand.

D. 22de kom herhid en af vores dobbelte chalouper, som berettede, at han havde seet 4 skibe gaaen ind ad Kristianiafjorden og kongeflaget at være oppe paa den ene af dem.

D. 28de gik jeg fra Jagten med vores jolle og skal gaa vester til Kragerø for at medtage en liden hukkert, som der er beliggende.

D. 29de kom til Kragerø.

D. 7de julii. Kom til flaaden i Laurkullen kl. omtr. 5, hvor

der laa en ordre for mig fra admiralen at aftræde fra Jagten Kronen til orlogsskibet Ditmersken, hvor viceadmiral-flaget var oppe.

Jagten Kronen d. 7de julii 1719.

Orlogskibet Ditmersken.

D. 8de julii gik seil herfra chefgaleien og 2 andre galeier, saa og Pommern, Raa, Hvide Ørnen og lodsgalioten Skellingen.

D. 14de foer jeg ad Kristiania med breve fra admiral Rosenpalm, som laa med orlogsskibet Sydermanland i Koster, til kammerherre Gabel. I eftermiddag kl. 3 kom jeg her til Kristiania, mens kunde ikke blive expederet idag hos kammerherren.

D. 15de. Kl. 9 idagmorges blev jeg klar og foer med det samme fra Kristiania. ½ timestid derefter foer kongen ogsaa derfra, og blev der fyret 3 gange rund paa Agershus slot for ham.

D. 16de kom jeg her omborde paa skibet Ditmersken igjen. Iaften kl. 5 kom vores naadige konge og kronprinsen roendes her igjennem flaaden og vilde synderefter, og vi saluterede med 27 kanonskud og kippede vores viceadmiral-flag og raabte 9 gange for hannem; de andre her beliggende kongens krigsfartøier saluterede hver med 9 kanonskud.

D. 17de. Iaftes kl. 9 kom fregatten Raa fra Koster herhid med rapport, at Strømstad var bleven dansk, og at alle hans krigs- og andre proviant- og ammunitionsfartøier havde han[1]) nedsjunket og opbrændt. Inat kl. 12 kom orlogsskibet Sydermanland herind tilankers.

D. 19de lettede vi vores anker og seilede SV ud imellem Sletten og Elløen.

D. 20de kom admiralen ombord, som hidkom fra Strømstad med fregatten Pommern. Kl. 9½ kom vi tilankers i Koster.

D. 21de gik prammen Arkona og galeien Sofia til Strømstad for at ligge der paa brandvagt. Her indløb rapport, at Svensken staar med sin armé paa . . . . heden[2]) ved Oddevald med en

[1]) ɔ: Svensken.

[2]) Foran „heden" aabent rum.

14,000 mand. Vores armé staar endnu ved $^{1}/_{2}$ mil veis fra Strømstad, og vores konge er endnu i Strømstad.

D. 23de kom kronprinsen og kammerherre Gabel her ombord og foer straks herfra igjen, og vi saluterede dem med 15 kanonskud og seilte med transporten, som bestod af 46 fartøier tilsammen.

D. 24de gik tilankers i Koster igjen. Idag omtrent 3 mil østenfra Koster i sjøen kom hukkerten Andromeda til os, som var kommen fra Gottenborg, og berettede, at han havde hørt Tordenskiold bombardere og kanonere uophørlig paa Mastrand, da han var omtrent 5 mil derfra. Saa og berettede han, at Svensken havde taget en af vores galeier bort ved navn Pr. Kristian, som kapit. l. *Høg* førte, thi de havde overrumplet ham om natten, som han laa paa brandvagt; mens formedelst hans chaloupes uforsigtighed, som havde udpost og ikke varskoede ham, blev han, som sagt er, tagen uden at gjøre ringeste modstand.

D. 25de ankom hertil transporten fra Fladstrand og gik ind ad Strømstad til.

D. 26de. Idagmorges kom kapit. l. *Kjøge* S. fra med rapport, at Tordenskiold havde taget Mastrand, mens Svensken havde nedsjunket alle hans[1]) krigsfartøier, der beliggende, undtagen et orlogsskib ved navn Varberg paa 44 kanoner og en galeas paa 44 falkenetter og 36 ℔ kanoner, saa og 2 pramme à 14 kanoner hver; disse havde han og (været) paa veien at sjunke ner, mens formedelst schoutbynachtens hastige ankomst blev de reddede. Mens om slottet var over[2]) eller ikke, det vidste han ikke, saasom han ikke selv havde voren der, mens havde hørt det af nogle folk der sør, som skulde være komne derfra.

D. 27de. Kl. 4 iaftes gik jeg med Hjælperens chaloupe med kammerherre Gabel sørefter. Kl. 8 iaftes var vi ved Hafsenssund, og kl. 11 var vi ved en ø omtr. $3^{1}/_{2}$ mil fra Koster, hvor vi om natten forblev, og satte jeg 6 mand paa udpost den samme nat paa øen.

[1]) D. e. sine.
[2]) D. e. havde overgivet sig. Slottet ɔ: Marstrands fæstning.

D. 28de. Imorges kl. 6 gik vi herfra øen og kom kl. 8 til Fjeldbacke $4^1/_2$ mil fra Koster, hvor der laa en liden hukkert, som var kommen fra Mastrand for en 4 à 5 dage siden og berettede kammerherren, det Tordenskiold havde begyndt at attaqvere Mastrand, mens hvad udgang det havde faaet, vidste han ikke; havde og breve til admiralen og til generalmajor Arnoldt, som kammerherren mig overleverede. Thi gik kammerherren med sin chaloupe tilbage igjen, og følgede jeg efter ham med min. Kl. 11 kom vi tilbage igjen til Hafsenssund, hvor der laa 4 af vores galeier, som berettede os, at kaptein Ployart og løitnant Rasch har for et par timers tid siden voret (sic) der ombord og skulde til majestæten i Strømstad med rapport, at Mastrand var over, og at schoutbynachten havde saa godt som truet sig fæstningen til. Mens skibene, der liggende, havde Svensken selv skjødt i sjunk, undtagen et orlogsskib, en galeas og en pram, som blev med stor umag frelst. Kl. omtr. 4 iaften kom vi med stor møie her til flaaden igjen.

D. 29de fyrede vi victoria, for Mastrand var over, med 27 kanonskud, og de andre her liggende orlogsskibe og fregatter hver med 9 dito.

D. 30te kom baron Lydersen[1]) fra Strømstad her ombord. I middags kl. 12 kom Sjøridderen og Hvide Ørnen fra Strømstad herhid.

D. 2den augusti kl. 12 middag kom en galei S. fra Hafsensund og gik langs med landet ind ad Strømstad til, hvorpaa var vores naadige konge, som kunde sees af kongeflaget paa storetoppen, som han havde, og blev her straks gjort signal med et rødt flag paa storetoppen, og saluterede vi ham med 27 kanonskud; derefter saluterede og alle de andre her liggende fartøier, hver ligeledes, og blev vi betakket med 5 kanonskud fra galeien igjen.

D. 4de. Idag kom her tidende til os Sønder fra Mastrand, at Tordenskiold havde iforgaars voren i attaqve med Elsborg og havde mist en stor hob folk med liden avantage paa hans side.

---

[1]) Kabinetsekretær Lyders.

D. 10de blev vores viceadmiral-flag strøgen, og al admiralens equipage blev ført her fraborde til et koffardiskib, formedelst han her udi Norge skulde forblive, og kapt. *Rostgaard*, som førte Sydermanland, antog kommandoen.

D. 14de var vores naadige konge og herre her ombord, og da han gik fraborde, blev raabt 9 gange og fyret 9 kanonskud, og gik med det samme ad Strømstad. Kl. 8 kom han tilbage igjen og foer ombord paa fregatten Pommern.

D. 16de gik majestæten med Pommern sørefter og vi med hele flaaden straks efter, mens maatte gaa tilbage igjen, da vi var kommen en mil veis ud, mens Pommern, Sjøridderen og Hvide Ørnen kontinuerede at gaa sørefter. Kl. 1 kom vi tilankers igjen i Koster. Kl. 4 blev jeg kommanderet ind ad Strømstad til med vor baad i expresse til admiralen og generalkrigskommissær Bartou[1]).

D. 17de. Idagmorges kl. 6 gik flaaden seil fra Koster, og kl. 8 gik jeg fra Strømstad med baaden, og da jeg var ud kommen til Koster, da var flaaden vel en 3 mil veis udi sjøen. Thi satte jeg til alt, hvad som trække kunde, og gik saa i Guds navn ad sjøen med baaden for at opnaa flaaden. Kl. 2 var vi midt i flaaden, maatte saa tage ner vor klyver, formedelst det tog til at kule haardere og haardere, og havde vi da Ditmersken SVTS fra os omtrent $1^1/_2$ mil forud for os, og gjorde vi vort bedste at opnaa den. Vor kurs SVTS omtrent 4 mil i vagten. Kl 6 iaften var vi paa siden af Ditmersken, men kunde ikke komme den ombord formedelst stor sjøgang. Inat gik vi med 2de rev i vort store seil til kl. 10, da vi fik at se Skagens fyr i SSV omtr. $1^1/_2$ mil fra os, seilede saa SSO hen mod Ditmersken, som fregatten Raa slæbede, til kl. 12, havde saa Skagens fyr NVTV; derefter holdt vi SV hen indtil Hirsholmen.

D. 18de. Idagmorges kl. 4 passerede vi Hirsholmen; kl. $8^1/_2$ slap Raa Ditmersken, og straks gik Ditmersken tilankers. Kl. 9 lagde vi ombord med baaden, og gik generalmajor Arenholdt[2]), som havde været hermed fra Koster, med hans eqvipage fra-

[1]) D. e. Georg Bertouch (død 1743), om hvem se Personalhist. Tidsskr. I 57.
[2]) D. e. Arnold.

borde, og vi fyrede 9 kanonskud for ham. I formiddag kom orlogsskibet Sydermanland tilankers lidt nordenfor os, og transportskibene kom med ham og ankrede indved Fladstrand, men endel gik med de 3 bombarderer sønderefter. I eftermiddag fik vi en lods ombord fra Fladstrand.

D. 19de lettede vi anker og seilede, saa høit vi kunde, sønderefter.

D. 20de. Inat kl. 10 passerede vi Kronborg, og kl. 12 havde vi Hveen paa siden.

D. 21de kom vi tilankers paa reden[1]. Kl. 10 gik vor baad fraborde med en del af vores indehavende tyske soldatesqve, som havde voret med os fra Norge. Her laa den engelske admiral med 14 orlogsskibe.

D. 22de kom schoutbynacht Poulsen med 4 orlogsskibe under kommando her paa reden fra Østersjøen[2].

D. 24de slog vi vores seil ifra raa og skar ud endel løbende redskab. Iaften blev kjøkkenet slukket for officererne.

D. 26de. Idagmorges tidlig gjorde den engelske admiral signal for at seile, og lettede hans hele flaade kl. 6 og gik ad Østersjøen med endel engelske koffardiskibe. Idag kom vi iland paa kostpenge at ligge[3].

D. 1ste oktober kom orlogsskibene Fyen, Delmenhorst og Sydermanland her paa reden fra Gottenborg og berettede, at Spristagen, Lange Maren og galei Pr. Karl samt 6 à 7 koffardiskibe var tagne deroppe af Svensken.

D. 12te kom admiral Tordenskiold fra Mastrand herned, og havde han igjen taget fra Svensken galeien Pr. Karl og 3 koffardiskibe, dertilmed opbrændt fregatten Contramørna[4]. Disse fartøier laa inde ved Ny-Verv[5], og haver han taget dem med 3

---

[1]) Kjøbenhavns red.

[2]) Derefter følger en nøiagtig underretning om, hvor de forskjellige orlogsskibe havde sin plads paa Kjøbenhavns red.

[3]) I hele september laa Ploug i Kjøbenhavn. Dagbogen indeholder for denne maaned væsentlig politiske efterretninger.

[4]) D. e. Comte Mørner. (Rothes Tordenskiold III 258).

[5]) D. e. „Verven" ved Ny-Elfsborg, som det heder i Tordenskiolds indberetning af 9 oktbr. 1719 (Rothes Tordenskiold III 258).

chalouper. Paa veien nedsablede han en landløitnant med en 12 à 16 mand, paa det ingen skulde bringe rapport om hans forehavende. — Nu spargeres her meget sterkt om en stilstand for 6 maaneder, og i værender tid[1]) haabes en god og bestandig fred.

D. 8de november blev paa raadstuen her i Kjøbenhavn forkyndet fred eller stilstand for 6 maaneder mellem kronen af Danmark og Sverige, og d. 6te blev alle maanedsofficerer paa admiralitetet tilsagt deres kostpenge at være ophævet, hvorpaa vi indgav en supplik til admiralitetet om at nyde vores afregning i halvten penge og 1/2 parten i autoriserede sedler, men som vi intet svar fra admiralitetet kunde bekomme, saa gav vi en begjæring ind til majestæten selv d. 28de. Alle fregatterne, som har voren oppe i Norge, er her ned til Sundet arriveret. Viceadmiral Tordenskiold er faren over til Sverige for at bese det, og tales her, at han der skulde være ihjelslagen, mens troes, at han levner vel op igjen.

Vi fik svar fra majestæten, at saasom der var ingen penge i kassen at af betale saamange af hans troe officerer med udi 1/2 parten af penge og halvparten i sedler, saa dog, i henseende til deres troe og flittige tjeneste, da havde han for godt funden at unde os 1/4 part udi penge og de 3/4 parter udi autoriserede sedler. — Ifra min ankomst her til Kjøbenhavn, som var d. 27de augusti, indtil denne maaneds udgang gik jeg paa det kgl. sjøakademi og tog nu afsked derfra formedelst nogen disput, som kom mellem løitnant Dresen[2]) og mig.

D. 21de december fik jeg tilligemed alle de andre maanedsofficerer og en stor del af aars dito vores afsked og afregning, og agtede jeg mig tilligemed en del andre officerer at gaa op til Norge med et skib fra Drammen, som hedte Concordia, mens formedelst vinterens strenghed og skibet blev inde frossen udenfor bommen, resolverede vi os med 6 stykker at reise overland gjennem Sverige.

1720. D. 13de januarii gik vi 6 i følge sammen fra

[1]) D. e. imidlertid.
[2]) Hans Fredrik Dreessen (død 1727).

Khavn; samme dag ankom til Helsingør for at reise gjennem Sverige.[1])

D. 26de. Kom om aftenen med stor besværlighed igjennem isen i Langesund til Kragerø. Gud være lovet for sundhed og helsen!

Jeg forblev i Kragerø til d. 4de junii, og da gik jeg ud med min morfaders skib, kaldet Sancta Anna. Gud give lykke! Min faders broder førte hende. [Skibet forliste ved Englands kyst d. 13de juni, men mandskabet reddedes. Efter et ophold i London kom Ploug og hans morbroder igjen tilbage til Kragerø d. 18de juli.]

D. 3die september gik jeg fra Kragerø og foer her vesterefter. D. 17de dito kom jeg til Lister for at opsøge mig en kondition, hvor jeg forblev paa en gaard vester paa landet, kaldet Borhaug[2]), til d. 1ste december, da jeg i kondition hos fogden *Nils Hansen Tostrup* blev antagen. I det øvrige af dette aar passerede intet merkværdigt at relatere, andet end i denne høst har voren saa uroligt veir og vind og mange skibes forlis baade heromkring og andetsteds, som jeg ikke tror, mange, som nu lever, haver seet. I denne maaned indløb os og de onde tidender, at den gode viceadmiral Tordenskiold var bleven ihjelstukken forræderligvis[3]) af en svensk oberst ved navn Staal.

1721. D. 8de september fik jeg brev hjemmefra, hvorudi mig de sørgelige tidender blev berettet, det min hjerte morfader *Simen Pedersen* i Kragerø ved døden var afgangen d. 28de augusti.[4])

Viceadmiral *Wilster*, som fra os til Sverige overgik, er nu igjen fra Sverige til zaren af Moscovien overgangen og af hans

---

[1]) Derefter anføres, hvorlangt de reiste hver dag, indtil de kom hjem til Norge.

[2]) I Vanse prestegjæld.

[3]) Dette ord er senere udstrøget.

[4]) Simon Pedersen var skibsreder samt konsumptionsforpagter og fattigforstander i Kragerø. Han var en af Kragerøs mest formuende mænd paa den tid. Hans hustru Anna Katharina Henriksdtr. (død 1723) var søsterdatter af lagmand Søren Adelers hustru. Kfr. Lassens N. Stamtavler p. 66 fgg. 77. Thue, Kragerøs Beskrivelse p. 35, 85.

zariske majestæt i tjeneste antagen og med generalløitnants titul benaadet, og hver af hans 2de sønner et orlogsskib under kommando betroet.

1722. D. 4de augusti skede den ulykke med *Gregorius Vinding*, som om morgenen indgik i Vandsø kirke her paa Lister og lige for alteret sig selv med en ladning hagel ihjelskjød, og blev 4 à 5 dage derefter begraven 5 skridt udenfor kirkegaarden.

1723. D. 16de mai indløb fra Kragerø de sørgelige tidender, det min moders moder *Anna Katharina Henriksdalter* ved døden d. 19de december forleden aar 1722 var afgangen.

Den 19de juni foer vi[1]) herfra Østhassel[2]) og til Tved sogn, hvor vi d. 21de begyndte med den nye matrikul; som blev betjent af hr. schoutbynacht og amtmand over Lister og Mandals amter,[3]) hr. kommerceraad Løvenstierne[4]) som laugmand, sognepresten for hvert sogn, fogden, sorenskriveren og 6 laugrettesmænd. Julii maaned forløb i samme matrikulforretning, kommissionen sættende sig paa en gaard i hvert sogn. D. 29de augusti kom jeg først hjem fra den langvarige og kjedsommelige matrikulreise.

I december maaned kom hr. admiral Rosenpalm her til Norge og reiste nord til Bergen;[5]) og fik jeg brev hjemmefra, at min søster Kathrine med Mr. J. Pedersen havde havt bryllup.

1725. Januar. Her er indkommen sidst i denne maaned skattebrevet for 1725, som ganske og aldeles tilsidesætter den for $1^1/_2$ aar her udi fogderiet med møie tilendebragte nye matrikul.

Den 2den febr. blev den første gang fyret tændt paa Lindesnes.

D. 23de april bekom jeg brev fra svoger Jens Pedersen, at hans kjæreste, min kjære søster, ved døden er afgangen d. 10de april.

[1]) Foged Tostrup og Ploug.
[2]) I Vanse prestegjæld.
[3]) Vilhelm Resen, amtmand 1717—46.
[4]) Se om ham Personalhist. Tidsskr. 2 R. V og 3 R. II.
[5]) Som chef for indrulleringsvæsenet.

D. 6te mai døde provsten mag. Toldorp paa Lister.[1])

Julii maaned, sidst i denne maaned, da vi paa tinget i Høllen var, kom hr. kommandør *Vibe*[2]) til os, som berettede, at alt mandskab til lands og til vands var opbuden og skulde til Kjøbenhavn transporteres, og bekom han af min principal 900 rdlr. til matrosernes kostpenge.

D. 6te augusti kom her til Norge kapt. Flensborg med en fregat, som reiste lige til Bergen fra Klevene ved Mandal til admiral Rosenpalm med beretning, at al baade sø- og landmilice skulde stoppes og gaa tilbage, og blev da fra de indrullerede tilbagetaget de 3 rdlr. af hver person, som dennem udi kostpenge var leveret.

September. Natten til d. 9de døde min morbroder *Peder Simensen* i Kragerø.

1726. Januar. I denne maaned var et kosteligt slædeføre her paa Lister med sterk frost, og opsagde jeg nytaarsaften min tjeneste til 1ste juni her hos principalen, kgl. maj.s foged.

Junii. I begyndelsen af denne maaned forefaldt det, at min medtjener *Nils Rost* til Kjøbenhavn nedreiste, der at faa hans afdøde broders sager udi rigtighed, som nogle aar havde været betroet guvernementet over fæstningen Kristiansborg i Genua (sic), saa at jeg desaarsags maatte lade mig her opholde indtil sommertingenes endelse eller og, indtil han fra Khavn opkommer.

D. 24de junii indløb mig paa tinget i Feddebygd en konstitution fra stiftsbefalingsmand Lillienpalm i Kristianssand til at være beskikket prokurator udi Stavanger.

Augusti. I denne maaned indløb de saare sørgelige tidender, at min kjære broder *Simon Abrahamsen Ploug* for kort tid siden ved en salig død fra dette møisommelige liv til Gud udi ære og glæde var forfløt.

Onsdagen den 28de augusti fremskinnede endelig den dag, paa hvilken jeg fra min fromme hosbonde, seign. Tostrup, og hans hus tog afsked og med en Lister-baad forføiede mig nordefter. Samme dag om aftenen kom vi $1/2$ mil nordenfor Eger-

[1]) Mag. Nils Toldorp, sogneprest i Vanse 1707—25.
[2]) Johan Vibe til Lundegaard.

sund til en gaard kaldet. Skjelbred, og morgenen derefter tog landeveien over Jæderen formedelst den haarde blæst af vestenvind.

Fredagen den 30te augusti kom jeg her til Stavanger, hvor jeg er beskikket til at være prokurator for ober- og underretterne, og samme dag om aftenen udi byfogden seign. *Søren Ringholms*, min gamle bekjendt og gode vens, hus indtagen efter hans mig tilforn gjorte tilbud.[1])

1727. D. 14de febr. indløb mig fra svoger Lange de sorgefulde tidender, at min hjerte moder *Anna Margrethe Simensdatter* sl. udi Herren var hensovet d. 26de januarii.

D. 22de martii reiste jeg postveien fra Stavanger og kom d. 26de dito til Kristianssand og endelig d. 31te til Kragerø, efterladende mit tøi i Stavanger, som hidskikkes af byfogden ved leilighed.

D. 24de april blev holdet registrering og vurdering efter sl. moder her i Kragerø, og d. 1ste mai auktion og endelig skifte-slutning, og kjøbte jeg hendes gaard for 232 rixdr., hvilken Gud spare fra ulykke!

D. 13de julii reiste jeg fra Kragerø til Kjøbenhavn. D. 23de augusti gik jeg med et skib fra Arendal fra Kjøbenhavn igjen og kom d. 3die sept. her til Kragerø igjen. Oktober, november og december blev jeg her i byen og i vinter havde under information 5 à 6 stykker, personer, som lærte navigation og bogholderiet paa dansk og engelsk, og gjorde jeg i vinter ogsaa ansøgning om toldbetjeningen udi Mandal, som allernaadigst blev bortgivet til en tjener ved hove.

1728. D. 31te julii reiste jeg for min k. farbroder *Jakob Jensen* over til Amsterdam med en hollandsk smakke her fra byen tilligemed min fætter *Jakob Barth*,[2]) som med farbroder havde fragtet fornævnte smakke, formedelst indløben rapport, at

[1]) Byfoged Ringholm døde i Stavanger 21 oktbr. 1758; gift med Susanne Sofie Høyer, der uden forudgaaende sygdom døde 2 dage efter manden og blev begraven i samme grav.

[2]) Maa vel være kjøbmand i Kragerø, Jakob Barth. f. 1709 d. 1757, om hvem se M. Sundt, Stamtavle over Familien Barth, side 83. Hvorledes fætterskabet hænger sammen, vides ikke.

den kjøbmand udi Amsterdam Jan van den Berg, som de havde handlet med, skulde være i slet stand og kredit sammesteds. Gud give lykke og beholden reis!

[Paa grund af overhændigt uveir maatte de søge havn ved Mandal og ankom først 26de august til Amsterdam. 16de septbr. seilede de fra Amsterdam med skipper Amund Dale, som førte inspektør Bloms fartøi fra Larvik. Efter en haard og besværlig hjemreise kom Ploug og Jakob Barth hjem til Kragerø d. 3die oktober.]

1729. D. 8de junii gik jeg med en baad, tilhørende sr. Ole Jakobsen udi Stavanger, herfra Kragerø og tog afsked fra slegt og venner, agtende næst Guds bistand at forandre mig udi dito Stavanger med min for mer end to aar siden forlovede kjæreste. D. 12te kom vi til Korshavn, hvor jeg fandt min forrige principal fogden Tostrup, saa og min gamle gode ven og broder, hr. Rasmus Ørum, som laa paa reisen til sit af kongen allernaadigst forundte kald 12 à 15 mil nordenfor Bergen. D. 13de avancerede baaden til Hitterø, og jeg gik iland udenfor Østhassel-husene paa Lister for at tale med fogdens hustru og børn. D. 19de, som var en søndag, kom jeg om aftenen her til Stavanger med helsen, hvorfore Herren være lovet!

D. 8de julii stod mit bryllup her udi Stavanger med ærdyderige pige *Anna Katharine Olsdatter Schmit*, sr. Ole Jakobsens datter, og det udi min værfaders hus ibidem om aftenen kl. halvgaaen seks, og gjorde provsten, hr. mag. Claus Winter, vores brudevielse.[1]) Samme dag blev her udi Stavanger kirke døbt efter prædiken en jøde, som sig fra den jødiske vildfarelse til den kristelige religion haver omvendt og blev kaldet i daaben Frederik Kristian, værende ungefær 22 aar gl.[2])

---

[1]) Hun var født 1703 og datter af Ole Jakobsen Smith i hans første egteskab med Sidsel Olsdatter Kreutz, søster af den russiske admiral *Kornelius Kreutz*. Denne var født i Stavanger, ligesom en anden samtidig admiral i russisk tjeneste, *Thure Trane* (døbt „Torger" d. 9 mai 1689, søn af Torger Mikelsen Trane og Karen Hansdatter).

[2]) Han hed før Levi. I et halvt aar havde han modtaget undervisning i kristendom. Faddere var amtmanden, lagmanden og forøvrigt byens bedste mænd, ialt 10, derimod ingen kvindelige faddere. (Efter H. Smidts optegnelser).

Herren velsignede dette aar denne by med en meget god fiskefangst; haver og jorden givet udi aar en overmaade god grøde, hvorfor Herren være lovet!

1730. [D. 7de juli fødte hans hustru en datter]; d. 12te dito blev hun kristnet her i Stavanger kirke. Hendes faddere var madame Elisabet Hartvigsdatter Godtzen, hr. Morups kjæreste, min svogerske Peternelle,[1]) Hans Buckhoffs og Anna Knudsdtr Bugge,[2]) samt hr. byfoged Søren Ringholm, min k. værfader Ole Jakobsen Schmith og monsr. Kristian Koth, — hvor hende da blev givet det navn Sidselle Kristine efter min værfaders 2de hustruer.[3])

1731. D. 18de og 19de april holdt min kjære værfader, seignr. Ole Jakobsen Schmit, auktion udi hans hus her i Stavanger for at afklare sine tvende døtres arvelod efter deres sal. moder samt andre kreditorer at afbetale, og var søster Sidselle Rafns[4]) fra Flekkefjord her samme tid. Og kjøbte jeg hans hus med søhuset i Sandvigen[5]) for 370 rdr.

Sidst i oktober maaned reiste jeg paa tingene udi Jæderen og Dalernes fogderi paa hr. justitsraad og amtmand de Fines vegne og ikke hjemkom førend d. 8de december.

D. 8de november, da jeg var paa tingene, faldt min kone i barselseng med en ung datter, som blev kristnet i Stavanger kirke d. 11te novbr. og blev kaldet Anna Margrethe efter min moder. Hendes faddere var: madame tolder Joakim Ebels, madame Herman Paaskes og min søster Sara Abrahamsdatter Ploug, saavelsom hr. kaptein de Ferrøe,[6]) mr. Lars Grønvold og svoger Isak Pedersen Krass.[7]) Natten til 24de novbr. døde ermeldte vores liden datter Anna Margrethe.

D. 19de december døde morbroder, hr. *Søren Tønder*,[8]) i Kragerø og blev begraven d. 28de dito.

---

1) Pernille Pedersdtr. Krass, der var hans hustrus søskendebarn.
2) I ministerialbogen kaldes hun Anna Knudsdtr. *Koch.*
3) Han var i andet egteskab gift med Kristine Sørensdatter Godtzen (død 1708).
4) Vistnok hans hustrus søster.
5) Straks udenfor Stavanger.
6) D. e. de Ferry.
7) Broder af den ved aar 1730 nævnte Pernille Krass.
8) Residerende kapellan i Kragerø.

1732. D. 26de januarii behagede det vores allernaadigste arvekonge og herre at beskikke mig til mægler og vrager her udi Stavanger udi afgangne Herman Paaskes sted.

D. 6te september blev jeg beskikket til konstitueret foged udi Jæderen og Dalernes fogderi.

1733. D. 26de april blev født min kjære datter, som udi den hellige daab blev kaldet Sara Margrethe. Den 1ste mai blev hun kristnet udi Stavanger kirke; hendes faddere var: madame Johanne Smiths,[1]) madame Margrethe Sandborgs[2]) og mademoiselle Dorothea Judithe Dyrhus, samt hr. justitsraad og amtmand de Fine, item hr. tolder Joakim Ebbel og min svoger Hans Buckhoff.

D. 25de juni blev fogden Zachariesen[3]) udi sit embede igjen efter kammerkolleg. ordre indsat, da jeg og til den ende overleverede ham alle Jæderen og Dalernes fogderis brevskaber.

D. 18de augusti tirsdags middag ankom deres kongl. maj. kong Kristian d. 6te tilligemed hendes maj. dronningen og markgrevinden af Culmbach med høie svite her til stedet Stavanger og beærede os med deres naadige nærværelse og logerede paa Kongsgaarden[4]). D. 19de kl. ungefær 8 om morgenen reiste deres maj. herfra tilsjøs til Gand med ministrene og endel af herskabet og nogle af sviten tillands samt chalouperne og nogle af sviten tilvands udenom Jæderen til Sirevaag.

1734. [D. 3die august fødte Plougs hustru en søn]. D. 8de blev han kristnet og givet det navn Abraham efter min salig fader Abraham Jensen Ploug. Hans faddere var: provstinden madame Anna Margrethe Winters, madame Sofia Amalia Lars Westlyes og mademoiselle Anna Paaske, item hr. assessor Peder Valentinsen, hr. byskriver Otto Busch og rektor Røyem.

Sidst udi aaret indløb den kundskab, at moster Maren,

---

[1]) Johanne Margrethe Leigh, gift med Laurits Anderssøn Smith.

[2]) Klokker Søren Sandborg.

[3]) Oluf Zachariassøn, foged over Jæderen. (Kfr. Personalhist. Tidsskr. 1 R. III, 161.)

[4]) Derefter opregnes de fornemste af det kongelige følge, hvilket i det hele udgjorde omtrent 200 personer.

sal. hr. Søren Tønders, var igjen bleven gift med hr. Niels Stabel, sogneprest til Holden 2 mil ovenfor Skeen.

1735. Januarii. Udi denne maaned indløb de sørgelige tidender fra morbroder Jørgen Rosenhoff[1]) i Kragerø, at min kjære farbroder Jakob Jensen ibidem ved døden in medio januarii var afgaaen.

D. 23de febr. døde hans sal. kjæreste Anna Simensdatter, min kjære moders søster.

D. 31te martii kaldte Gud til sig min liden elskelige kjære søn Abraham efter 19 dages udstanden haarde svaghed.

D. 26de april faldt begge mine smaa døtre Sidselle Kristina og Sara Margrethe udi smaakopperne, som begge med helsen og uskad blev kvit derfra.

Det øvrige af aaret henskred uden nogen forandring, undtagen at min kones moster Kirstine Creutz, sal. Hans Jakobsen Smiths udi Flekkefjord, ved døden afgik udi september maaned.

1736. D. 14de febr. blev min hustru forløst og fødte vores liden søn, som udi daaben blev kaldet efter min sal. fader og hans forhen afdøde sal. broder Abraham. D. 19de blev han kristnet udi Stavanger kirke; hans faddere var: madame Susanna, byfoged Ringholms, item madame Johanne Sofie, monsr. Grønvolds, og mademoiselle Dorothea Kristina Mogensdatter Levin, samt monsr. Morten Henrik Petersen von Fyren, monsr. Iver Jodde[2]) Westly og monsr. Peder Schielderup.

D. 18de november fik min kjære værfader sr. Ole Jakobsen et slag om aftenen kl. 10, da han havde lagt sig tilsengs, som betog hans halve legeme, nemlig den venstre fod, side, haand og hoved, saa han ikke kunde hjælpe sig selv; blev saa henliggendes, efterat svagheden efterhaanden formeredes, til d. 8de decbr., da han blev berettet og endelig ved en sød og sagte død hensov søndags aften d. 9de decbr. i hans alders 60 aar 9 maaneder 18 dage. D. 14de dito lod jeg ham begrave udi Stavanger kirkegaard.

---

[1]) Nævnes i Thues Beskr. over Kragerø side 96 som tolder fra 1719.

[2]) I ministerialbogen: Giøde.

1737. D. 13de juni behagede det Gud at henkalde min sal. datter Sara Margrethe. D. 17de blev hun begraven udi Stavanger kirkegaard i urtegaarden hos hendes sal. morforældre og hendes sal. søskende.

1738. D. 9de augusti blev min hustru forløst med en ung søn, som fredagen derefter d. 15de dito blev kristnet og kaldet Ole Smith efter hans sal. morfader. Hans faddere var: fru kommerceassessors Anna Mine Valentinsens, madame Anna Malene rektor Røyems og mademoiselle Anna Krass, item sr. Laurs Smith, Laurs Westly og monsr. Augustinus Ebbel.

1739. D. 19de septbr. Min allerkjæreste hustru fødte vores kjære liden søn, som fredagen derefter blev kristnet her udi Stavanger kirke af provsten mag. Claus Winter og kaldet Cornelius Creutz efter min hustrus morbroder, som var admiral i Moscou. Hans faddere var: velbaarne fru friherreinde baron Axel Rosenkrantzes, som holdt ham for daaben, item madame Birgitta Nyrup sr. Børge Valentinsens og jomfru Dorothea Maria Ebbel, samt provsten hr. mag. Claus Winter, resid. kapellanen hr. Morten Morup og seign. Truels Jensen.

Til ovenstaaende slutter sig i manuskriptet følgende optegnelser om Ploug og hans nærmeste slegt, tilføiede af andre hænder:

Sit her tilforn net antegnede, kristeligen og vel førte lives laab har denne i sit liv redelige og elskelige, i sin død høit beklagede, nu hos Gud høist salige mand Jens Ploug, kongl. maj. velforordnede mægler her udi Stavanger, efter Guds himmelsluttede raad og vilje med en salig død fuldkommet og tilendebragt anno 1740 d. 23 junii kl. 5 slet eftermiddag efter 41 aars 3 maaneders 16 dages og 12 timers udlændighed i denne møiefulde og bekymmerlige verden. Hvilket her til hans forrige levnets egenhændige optegnelser er tilsat af den sal. mands oprigtige efterlevende ven, der elskede hans omgjængelse, beklagede hans skilsmisse og endnu erindrer hans død med Davids condolence over sin Jonathan: det gjør mig ondt for dig, min broder Jonathan. Men som han levede ikke sig selv, men sin Gud og

sin næste, saa er han ogsaa død i Herren i den trøst for sine efterladte, som Josef forlydede sine efterlevende til trøst: jeg dør, og Gud skal visselig besøge eder og opføre eder af dette land til det land, som han haver soret Abraham, Isak og Jakob.

Den 31 december bemeldte aar 1740 er den sal. mands efterlevende hustru forløst [med en datter], som onsdagen d. 4 jan. 1741 blev døbt udi Stavanger kirke og kaldet Sara Margrethe. Fadderne var: Sr. Kristian Magnus, mr. Kristofer Gjessing, mad. Elisabet von der Lippe, som bar hende til daaben, mad. Margrethe Kirsebom og mad. Gjertrud Tyrholm.

Christian Røyem.

Anno 1782 den 23de febr. døde min sl. moder Anna Katharina sl. Jens Ploug. Gift med min forhen afdøde fader fra den 8de julii 1729 til den 23de junii 1740. Hun var født anno 1703 den 26de martii. Efterladende sig 3de sønner og tvende døtre, nemlig: Abraham Ploug, ugift; Ole Smith Ploug, gift med frøken Henrika Maria Frantzen[1]; Cornelius Creutz Ploug, gift med jomfru Maria Frederika, sl. hr. provst Meydels datter; ældste datter Cicilia Kristina, gift med hr. kaptein Joakim Frederik Weltzin; yngste datter Sara Margrethe Ploug, ugift. — Stavanger ut supra.

Anno 1786 den 1ste martii døde min broder Cornelius Creutz Ploug Han var født til verden den 19de septbr. 1739, og efterlod han sig sin hustru med 3de sønner, nemlig: Jens Ploug, Severin Meydel Ploug og Arent Kiobman Ploug, samt en datter ved navn Anna Katharina Smith Ploug.

A. Ploug.

---

[1]) Deres søn kjøbmand Ole Smith Ploug havde i egteskab med en datter af digteren Jens Zetlitz en datter, der er den eneste nulevende af denne slegt Ploug.

Bidrag til den danske Adels Slægthistorie.

Af Archivsecretair **Thiset.**

IX. Den sidste af de „Vognsønner".

Af de fire forskjellige Slægter, der tillægges Navnet Vognsøn[1]), er sikkert den med de tre Hoveder i Vaabenet — ikke tre Fruentimmer-Hoveder, som Ad.-Lex. angiver, men ifølge Sigillerne 3 Blaamands-Hoveder — den interessanteste; nogen stor Rolle har dog ingen af dem spillet.

Dens Hjemstavn var Vendsyssel, hvor den kan forfølges tilbage til Midten af det 14. Aarhundrede, og her laae de fleste af dens Eiendomme (Boller, Ellinggaard, Mosebjerg, Stensbæk og Heiselt). En enkelt Linie boede i et Par Aarhundreder paa den lille Hovedgaard Stenshede, nu kaldet Ottestrup, i Volstrup Sogn, Dronninglund Herred, og herfra stammede de tre Brødre Vogn, Jens og Jesper Vognsøn, som ved deres gode Tjeneste i Krigene i Christian IV.'s og Frederik III.'s Tid gjorde Navnet mere kjendt.

Alle tre Brødre havde Børn, men paa den i F. Hvass: „Samling af Meddelelser om Personer og Familier af Navnet Hvas" V. S. 42—44 trykte Slægttavle angives, at kun den ene Broder, Jens, havde en Søn, der døde ganske ung, saa at man her faaer det Indtryk, at Ritmester Jesper Vognsøn til Nerild og Rolsøgaard, der døde 1687, var Slægtens sidste Mand; men dette er urigtigt.

Foruden de i ovennævnte Værk S. 24 nævnte 2 Døtre havde Jesper Vognsøn nemlig med sin Frue Elsebe Skade en Søn Jens, der sagt^ns var opkaldt efter sin Farbroder af dette Navn. Han synes at være yngre end sine to Søstre og at være født i Jylland mellem 1660 og 1667; ved hans Død 1711 angives i Garnisons Kirkebog hans Alder til 46 Aar, men han maa dog have været noget ældre, thi han siger selv, at han i sit 17de Aar avancerede fra Fænrik til Lieutenant, hvilket skete 1677,

---

[1]) Jvf. Ad.-Lex. II, 358.

og da det ligeledes angives, at han havde tjent 4 Aar i den skaanske Krig, maa hans Fødselsaar sikkert sættes nær op til 1660; før han var fyldt 14 Aar, vilde man vel heller neppe have sendt ham i activ Krigstjeneste.

Af Jahns Samlinger om danske Officerer (i Rigsarchivet) sees, at Jens Vognsøns Fader 1670 blev Ritmester ved 1. jydske Rytterregiment, 1675 forflyttedes til 2. Rytterregiment og afskedigedes 22. Jan. 1676 efter Ansøgning. Sønnen Jens, der altid kaldes „Wogensønner“ og selv efter gammel Skik og Brug underskriver sig „Wogenß“, blev 1675 Fænrik ved Dronningens Livreg., var 13. Febr. 1677 Fænrik ved Prinds Christians Regiment og blev før 30. Juni s. A. Lieutenant.

Hermed stemmer ganske vel hans egne Opgivelser, at han i sit 12te Aar blev Cadet og deltog i to Batailler i den skaanske Krig, nemlig først som Fænrik i Dronningens Livregiment, hvor han tjente saa vel i Slaget ved Lund, at han i sit attende Aar fik Lieutenants-Bestalling under Generalmajor Bülow[1]), med hvis Regiment han dernæst deltog i Bataillen for Rønneberg. Efter sin Faders Ønske forlangte han strax efter Fredsslutningen sin Afsked for at uddanne sig videre i fremmed Krigstjeneste; men i dette Punkt svigter Jens Vognsøns Hukommelse ham aabenbart, dog af let forklarlige Grunde. I Krigscollegiets indkomne Sager for Januar 1678[2]) findes nemlig en Ansøgning fra ham, dateret Kjøbenhavn 18. Dec. 1677, i hvilken han klager over, at han, efter at hans Regiment var kommen til Kjøbenhavn i Garnison, havde af sine „Oberofficerer“ ordentlig udbedet sig Orlov for at reise til Jylland at besøge sine Forældre paa en 14 Dages Tid; men da han paa Grund af „contrarij“ Vind ikke kunde komme tilbage til bestemt Tid, havde han fundet sin Plads besat af en Anden, hvorfor han nu søger om en ledig Lieutenantsplads ved Prinds Christians Regiment. I denne Anledning afæskede Overkrigssecretair Meier Oberst Bülows Erklæring om Vognsøns Forhold, og denne Erklæring, i Form af en Relation fra Capitain Barthold Henrik Lützow, stiller rigtig-

[1]) Barthold von Bülow var Chef for 3. jydske nation. Reg.
[2]) Jeg skylder Hr. Jægermester Schøller denne Henvisning.

nok Lieutenant Vognsøn og hans Forhold i et alt andet end gunstigt Lys. Den lyder saaledes:

Relatio,

wie sich der Lieut. Jenß Wogensöhner, so lang er unter meinem Commendo gestanden, verhalten:

1. Wie wir mit der Bataillon vor Landes Crohn gestanden undt verbotten geweßen, daß nie mandt ohn Uhrlaub weggehen solte, ist er doch deßen ohngeachtet weggangen undt den gantzen Tag weggeblieben, da er doch die Reserve haben solte, undt hatt ein Unterofficirer die Reserve aufführen müßen.
2. Ist er nicht capabel geweßen die Lieut. Charge zu versehen, angesehen der Obristl. Fuchß mir an seine Stelle einen Fendrich von Capitain Siebrandt gegeben, welcher als Lieut. bei der Compagnie commendiret.
3. Hatt er allerhandt Lascitäten begangen, indehm er sich von unterschiedtlichen coujoniren laßen undt seine Sache nicht ausgeführet, undt da ihm ein Trompeter in Landes Crohn schlagen wollen undt seinen Degen getzogen, hatt ermelter Lieuten. seinen eigenen Degen weggeworffen undt sich in den Hoff reteriret.
4. Hatt derselbe allhie in Copenhagen bey einem Krehmer ein Par Seiden Strümpfe beygestecket undt ist damit weggangen, alß aber des Krehmers Diener ermeltem Lieuten. auff der Gaßen nachgelauffen, hatt er die Strümpfe, welche er (salv. ven.) in der Hohsen verstecket, wieder von sich geben müßen. Wie nun seine Cameraden solches erfahren, haben sie mit demselben Herrn. Dienste zu thun sich geweigert, weswegen dann mehrgemeltem Lieut. auff Veranlaßung meines Hr. Obristen durch den Obristl. Neuwert an Handt gegeben worden, er möchte nach Hauße reißen undt seine Fortun daselbst suchen, gestaltsahm er bey meines Hr. Obristen Regiment nicht würde geduldet werden können, undt wolte mein Hr. Obrister in Consideration, daß er von dem Hr. Geheimbten Rath Corfiz Trollen undt dem Krieges Commissario Nißen recommendiret undt wegen seines ehrlichen Herkommens nicht zu Schanden machen, sondern ihm den Abschiedt ertheilen. Es werden auch in dem Abschiedt dieße Worte zu finden sein: Daß ihm derselbe aus erheblichen Ursachen ertheilet undt seine Stelle mit einem capabler Officirer ersetzet worden, undt sindt solches eben die Ursachen so oben angeführet. Weil er aber Ihr Königl. M^{tt}. mit Unwahrheit berichtet, in dehm er in seiner Supplic setzet: er wehre auff 14 Tage beuhrlaubet, undt wie er wegen contrari Windes über die Zeit ausgeblieben, wehre seine

Charge wieder sein Verhoffen vergeben worden, alß wirdt der Hr. Kriegesrath dienstfr. ersuchet vielgemelten Lieut. anzudeuten, daß er den Abschiedt, welchen er nicht meritiret, restituiren müße, undt wirdt mein Hr. Obrister ein Kriegesrecht über denselben begehren undt judiciren laßen, waß derselbe vor Straffe verdienet.

Castel Fridrichshafen
den 16, Jan. 1678.

B. H. Lützow.

Med et saadant Skudsmaal hængende over Hovedet var det ualmindelig freidigt at indgive den omtalte Ansøgning til Kongen og mærkeligt nok, at Jens Vognsøn senere atter og atter turde paaberaabe sig sin gode Tjeneste i den skaanske Krig. Til alt Held for ham synes man aldrig senere i Krigscancelliet at have anstillet Undersøgelse om, hvorledes det egentlig forholdt sig med denne Tjeneste, end ikke da han blev Personalet en daglig og besværlig Plageaand, som man for enhver Pris ønskede at blive kvit.

Hvad enten han blev stillet for en Krigsret og straffet, eller man nøiedes med at afslaae hans Ansøgning, var ialtfald hans videre Carriere her hjemme fuldstændig afbrudt; saa at der for hans Fader har været god Grund til at skikke ham udenlands, og i 26 Aar tumlede han sig derefter i fremmed Krigstjeneste. Om hans Forhold derude haves kun hans eget Vidnesbyrd, der er rosende nok, og saa det indirecte Skudsmaal, som afgives af den Omstændighed, at ligesom han drog ud som Lieutenant, saaledes kom han ogsaa hjem igjen — som Lieutenant. I denne Egenskab havde han fra 1679—82 staaet i lyneborgsk Tjeneste, men drog saa til Frankrig, hvor han fik Plads i Sveitsergarden. Han forblev her til 1686, da han gik til Holland, hvor han fik betroet Befalingen over Soldaterne paa et i Kanalen krydsende Orlogsskib, men da han ved sin Tilbagekomst til Amsterdam forefandt Efterretninger om begge sine Forældres Død[1]), reiste han hjem til Danmark, hvor han faldt i en langvarig Sygdom. Efter at være bleven helbredet, lod han sig af Oberst Bassen overtale til at gaae til England, hvor han paa Prinds Georgs

[1]) Fru Elsebe Skade døde Aaret efter sin Mand og blev begr. 10. April 1688 fra Rolsø Kirke (Hvass V. S. 24).

Anbefaling fik Tjeneste ved Hestgarden i Hertugen af „Ormens“ (Ormonds?) Compagni, med hvilket han deltog i to Campagner i Brabant. Senere blev han Fænrik og omsider Lieutenant ved Marinererne og gjorde som saadan Tjeneste ombord paa den engelske Flaade, men efter Krigens Ophør fik han ved Armeens Reduction sin Afsked og havde da ialt tjent 14 Aar i England. Han drog saa tilbage til sit Fødeland efter i Udlandet at have deltaget i 8 Campagner.

8. Jan. 1704 er Jens Vognsøn i Kjøbenhavn og præsenterer i en allerunderdanigst Ansøgning Kongen sin Tjeneste, paaberaabende sig, at han har deltaget i den skaanske Krig og siden i 26 Aar frequenteret Krigen udenlands for at gjøre sig capabel til at tjene Kongen i Militairstanden. Denne Ansøgning blev henlagt, nærmest fordi den ikke indeholdt Oplysning om, hvilke Charger han i Udlandet havde betjent og herhjemme begjærede; men allerede under 19. April blev han paa Overføreren for Drabantgarden, Oberstlieutenant Gottfried von Vierecks Indstilling ansat ved denne Garde; hans egentlige Ønske, at faae et Compagni af de ny oprettede Landdragoner, gik derimod ikke i Opfyldelse. I et Aars Tid høres nu Intet til ham, før han først under 5. Mai 1705 og dernæst under 4. Aug. s. A. indgav Andragender om at blive forundt Majors Character. I disse Andragender fremhæver han sin gammeldanske Extraction: af de Vognsønner paa fædrene og de Skader paa mødrene Side, at hans „Morbroder“ Hr. Offe Skade havde været høisalig Kong Christian V.'s Hofmester og siden Rigens Raad[1]), at hans Fader har ført Compagnier i tre Kongers Tid, dels til Hest, dels til Fods, og først efter Rygens Indtagelse paa Grund af Alder og Svaghed maatte søge sin Afsked, at hans ene Farbroder var „Premiere Minister d'Malta“ [2]), medens den anden af Kong Christian IV. blev indforskreven fra Spanien og blev gjort til Viceadmiral, men døde

[1]) Hr. Ove Skade var dog ikke hans Morbroder, men hans Moders Fætter (Hvas V. 46 f.).

[2]) Skade, at vi slet ikke kjende den Farbroder, som kom til saa stor Ære og Værdighed!

[3]) Her smører Jens Vognsøn lidt for tykt, thi den Bestalling, som 23. Febr. 1625 udfærdigedes for Jens Vognsen til Stenshede, lød kun paa „for en

det andet Aar derefter[8]), og den tredie endelig tjente for Oberst. Da han nu selv er den eneste af de Vognsønner, hvilken Stamme har været 600 Aar i Danmark, saa beder han Kongen reflectere en Del paa hans gamle Ahner og give ham et Compagni til Hest med Majors Character.

Da Jens Vognsøn nu var passeret de 40 Aar, kan det jo ikke være paafaldende, at han ønskede sin Lieutenants Titel ombyttet med en høiere; men at hans Ærgjerrighed tog saa stærk Fart, at han strax vilde være Major, havde en særegen Grund. I en den sidste Ansøgning vedlagt Skrivelse giver han den interessante Oplysning, at han „har fattet i Sinde med Guds og Eders kongelige Majestæts allernaadigste Hjælp at sætte velbaarne salig Hr. Pinciers, fordum Oberingenieur og Commandant udi Trondhjem, hans efterladte Dame med elskelige nu igjen levende Søn udi Stand igjen, som fra sit Alders 19de Aar udi Enkestand meget „honest“ levet haver, hvilket bevisliggjøres med hendes høie Patroners respective Recommendationer fra Hs. Excell. Hr. Generallieutenant Wibe samt Geistlige udi Trondhjem til høigunstige Patroner, som hendes Bedste til Majestæten vilde anmelde for hendes salig Kjærestes som og egen adelige Familles Skyld.“ Han oplyser, at han har friet til hende hos hendes Paarørende, velædle Dr. Peder Jespersen, men det er ham dog endnu uvitterligt, hvad der endelig hos Madame Pinciers er sluttet, vil dog formode det Bedste, og i dette glade Haab beder han den almægtige gode Gud „gjøre Eders Kongelige Majestæts monarchale Krone og Scepter rigelig velsignet til et langvarigt og lyksaligt Regimente.“

Altsaa en lille Roman i bedste Rococco Stil! — foreløbig med det glædeligste Forløb; thi under 5. Juni 1706 kan han allerunderdanigst tilmelde Hans Majestæt, at han „efter Guds høieste Providents og høie respective Paarørendes Raad og Samtykke er forlovet i Ægteskabs Tro og Jaord med sl. Hr. Ober-Ingenieur og Ober-Stads-Capitain i Trondhiem Friderich

---

Capitain at lade sig bruge til Lands og Vands mod en aarlig Besoldning af 200 Daler courant og sædvanlig Hofklædning (Sjæll. Reg. 1625 Fol. 12). 1627 var han død.

Pinciers efterladte Enke". Men dermed var ogsaa Lykken forbi; thi jeg kan lige saa godt sige det strax: Jens „Wogensønner" blev aldrig Major, ja han naaede end ikke at faae hjemført sin trolovede Dame.

Hvem var hun og hvordan var hun, Heltinden i hans Roman? Jens Vognsøn giver i sine talrige Ansøgninger saa mange Oplysninger om hende, at begge Spørgsmaal nogenlunde kunne besvares. Hun underskriver sig Adelhedta Barchmand og mistede som Barn sine som det synes velstaaende Forældre. Knap voxen blev hun gift med Frederik Pincier, der under Krigen havde gjort god Tjeneste som Capitain ved Fortificationen under Christiansstads Beleiring, siden paa Rygen og tilsidst var bleven Overstadscapitain i Trondhjem, hvor hun hørte hjemme[1]); men kun 19 Aar gammel blev hun Enke med to smaa Sønner, af hvilke den ældste da var $1^1/_2$ Aar og den yngste kun 8 Uger gammel. Dette var vistnok i Foraaret 1689, thi 1. Juni 1689 udstedtes gjennem Krigscancelliet en Bevilling, at Ingenieurcapitain Pinciers Enke maatte nyde sin Mands Gage indtil Udgangen af Juni Maaned.

Det var i et særlig uheldigt Tidspunkt, at Madame Pincier mistede sin Ægtefælle; thi efter at hendes Midler vare blevne forringede betydeligt ved de to store Ildebrande i Trondhjem, havde hun nu atter lidt store Tab ved en Formynders Uefterrettelighed, og Capitain Pincier havde just i den Anledning begyndt en Proces med denne. Da saa siden Formynderen døde, og hans Bo var gjort op, viste det sig, at saa godt som alle hendes der beroende Midler vare tabte. Hun havde derefter boet i trange Kaar i Trondhjem, men da Vicestatholder Wibe, der havde besøgt hendes Mand paa Dødsleiet, havde givet denne sin Haand paa, at han vilde tage sig af hans forladte Enke og Børn, fik hun, da alle andre Udveie lukkedes, dennes Anbefaling til „Hans høie Excellence" Ulrik Frederik Gyldenløve

---

[1]) Hun var formodentlig Datter af Generalfiscalen Søfren Herculis Barchmann. Pincier opføres 1687 i Militaircalenderen som Conducteur i Trondhjem (Meddelt af Hr. Archivfuldm. Huitfeldt Kaas).

og begav sig med den og med sin lille Søn[1]) (den yngste var i Mellemtiden død) til Kjøbenhavn for mulig ved den høie Herres Hjælp at opnaae en Pension; men da hun kom til Hovedstaden, havde Gyldenløve forladt denne for stedse. Istedetfor Hans høie Excellence traf hun — Jens Vognsøn!

Paa dette Tidspunkt var Md. Pincier en Dame paa ca. 34 Aar, omtrent ti Aar yngre end Jens Vognsøn. Trods de mange Ansøgninger, som i hendes Navn og med hendes egenhændige Underskrift findes i Krigscancelliets Refererede Sager, er det ikke saa let at danne sig et Billede af hendes Personlighed; thi ligesom alle disse Ansøgninger ere skrevne med Jens Vognsøns Haand, saaledes er det utvivlsomt ogsaa bestandig ham, der fører Ordet i dem; men i en af sine egne Ansøgninger giver han hende det Skudsmaal, at hun er „et Gemyt af alle christelige Dyder", og for en Gangs Skyld synes hans Udsagn at være paalideligt; det fremkommer desuden ikke i de første Forlovelsesdages Begeistring, men flere Aar efter, da han i bittre Modgangsdage havde faaet rigelig Leilighed til at prøve hendes trofaste opoffrende Hengivenhed; thi Modgangsdage kom der nok af.

I det ovennævnte Andragende af 5. Juni 1706 ansøgte han, særlig under Paaberaabelse af afdøde Pinciers store Fortjenester som „Ober-Capitain-Ingenieur og Ober-Auditeur", om at erholde det første vacante Compagni til Hest eller til Fods, særlig om Capitain Allesguts trondhjemske eller Capitain Krabbes i Fyen[2]), eller ogsaa om Expectance paa Commandantposten paa Christiansø. Men hverken paa dette eller paa to senere af samme Indhold af 6. Juli og 20. Aug. fik han andet Svar, end at de nævnte to Compagnier vare bortgivne, og at Kongen ikke gav Expectance paa Commandantpladser.

Efter gjennem Hofpræsten Dr. Masius i October at have ansøgt Dronningen om hendes Anbefaling til Kongen, søgte han

---

[1]) Denne Søn er maaske Major Johan Henrik Pincier ved 4. søndenfjeldske Drag.-Reg., † 28. Juli 1761 (paa Eker?). (Meddelelse af Hr. Archivfuldm. Huitfeldt Kaas).

[2]) Capitain Jørgen Krabbes Compagni af Fyenske nat. Reg. blev $^{10}/_{8}$ 1706 bortgivet til Capitain Philip Ernst Leschly.

under 20 Nov. om Expectance paa Major Beckers Stilling som Overfører ved Drabantgarden, men uden bedre Held. Det skulde snart vise sig, at hans Stjerne var saa langt som muligt fra Opadgaaende.

Ved Siden af de mindre gode Egenskaber, som han alt i sin Ungdom havde lagt for Dagen, synes Jens Vognsøn at have været opfyldt af en sygelig Æresfølelse, der til Tider gjorde ham meget uomgængelig. Stolt har han sagtens været af sin gamle Herkomst, skjøndt denne Følelse kun i meget ringe Grad træder frem i hans Ansøgninger, i hvilke han aldrig pukker paa sin Adel. Allerede i Foraaret 1705 havde han havt et Sammenstød med en af sine Foresatte, Capitain Hartfeldt[1]); men ved at gjøre Undskyldning undgik han egentlig Straf; dog har Forseelsen helt været paa hans Side, thi han maatte udstede et Revers, om ikke mere at forsee sig paa lignende Maade, da ellers denne Sag paaany skulde tages op. Desuagtet tog Jens Vognsøn sig ikke iagt.

26. Februar 1707 var han paa Vagt i Kongens Forgemak, og ved denne Lejlighed bad en af de andre Drabanter, Lieutenant Kørmer[2]), ham om at være sig behjælpelig med at flytte et Bord, der stod i Veien. Strax var Jens Vognsøn fornærmet. To andre Drabanter, Fænrikkerne Bartholomæus Larsen og Gregorius Zellmann, bevidnede siden i Forhøret under Ed, at Vognsøn strax var begyndt at knurre og, efter at være gaaet nogle Gange op og ned ad Gulvet, havde sagt til Kørmer, at naar han kom med ham ud fra Slottet, skulde han traktere ham med sin Stok, til hvilken Trudsel han føiede forskjellige Skjeldsord; Kørmer havde derimod, efter de to Fænrikkers Vidnesbyrd, hverken med Ord eller paa anden Maade behandlet Vognsøn uhøfligt. Paa Kørmers Klage blev Vognsøn sat i civil Arrest, hvorfra han 5. Marts indgav en Contraklage, gaaende ud paa, at det var Kørmer, som var kommen haanligt til ham og med vrede og onde Gebærder havde adspurgt ham, hvorfor han havde sat det Bord der, hvortil Vognsøn svarede: Jeg haver

[1]) Capitain Marten Hartfeldt var Vice Underfører ved Drabantgarden.
[2]) Lieutenant Philip Jacob Kørmer blev 17. Mai 1701 Drabantgardist.

ikke sat det, hjælper til, saa vil vi flytte det"; men Kørmer havde da skjældt ham med disse Ord: „den Skurk indbilder sig som en Baron", hvortil Vognsøn kun havde svaret: „Det vil jeg give min Hr. Oberst tilkjende". Forhør var alt bleven afholdt 2. Marts, og Vognsens Ansøgning om nyt Forhørs Afholdelse, Beskikkelse af Procurator osv. blev kun tildels bevilget, idet de to Vidner, som han paa sin Side paaberaabte sig, Fænrikkerne Borlund og Falck[1]), bleve forhørte; men de erklærede, at de, den ene, fordi han da havde forladt Forgemakket, den anden, fordi han havde talt med nogle Kammerater, kun lige havde hørt Stridens Begyndelse, nemlig Kørmers Anmodning til Vognsøn om at assistere ved Bordets Bortflytning. Under 12. April refererede derefter Drabantgardens Chef, Oberstlieutenant Viereck, Sagen for Krigscancelliet med Forespørgsel om, hvorvidt Vognsøn, der alt under Sagen med Capitain Hartfeldt havde maattet indrømme, at hans Hoved undertiden var ham saaledes corrumperet, at han ikke vidste, hvad han sagde, skulde afskediges med Pas fra Drabantgarden, efter at have afbedet sin Forseelse, da Alt tydede paa, at han ikke var rigtig i Hovedet, saa at der ingen Ende vilde være paa Skjænden og Skjælden, hvis han forblev ved Garden, eller om Krigsretten skulde afsige Dom over ham. Krigsrettens § 26 tilholder Fornærmeren at tilbagekalde Fornærmelsen og gjøre christelig Afbigt eller og lide Fængselsstraf eller forsmædelig Bortvisning fra Regimentet. Kongen resolverede saa, at Vognsøn skulde gjøre Afbigt og derefter gives Afsked. Da denne Resolution blev kundgjort for Vognsøn, vægrede han sig imidlertid trods alle venlige Forestillinger saa heftigt ved at gjøre Afbigt, at Oberstlieutenanten maatte lade ham føre tilbage til Arresten. Først 3. Mai bekvemmede han sig til at gjøre Afbigt, da der ikke blev taget Notits af hans Begjæring om Opsættelse til, at der var faldet Svar paa en Ansøgning om Forbøn, som han havde indgivet paa Dronningens Fødselsdag.

Afskedigelsen fik et ganske eiendommeligt lille Efterspil.

---

[1]) Drabantgardisterne Mathias Berlundt og Henrich Falck.

Vognsøn indgav nemlig Ansøgning om, at han maatte faae Uniformskjolen, som man ved Afskedigelsen havde trukket af ham, dog uden Knapper og paaberaabte sig, at der maanedlig var bleven ham afkortet 1 Rdl. i hans Tractement for bemeldte Kjole, som en Anden havde havt før ham, og han nu havde baaret i 3 Aar. Kjolen blev nemlig kun brugt ved særlige Høitideligheder; til daglig Brug havde Vognsøn, som han skriver, opvartet Hans Majestæt i sine egne Klæder. Krigscancelliet svarede herpaa, at „dieser 1 Rdl. ist der ordinaire Abzug zur künfttigen neuen Mundirung, und war der Rock schon angeschaffet, als Vogensønner bey der Garde kahm, wird auch nach Ihr. Maytt. ein für allemahl allergnädigst ergangenen Resolution für seinen Successor bey der Garde verbleiben müssen, weilen sonsten ein Rock bey der Garde fehlen würde." Da Vognsøn fik denne Resolution meddelt, indvendte han ikke ueffent: „Min allernaadigste Arvekonge er mig saa naadig, om fornævnte Kjole skal blive ved Drabantergarden, gives mig vel igjen mine aftrækkede Penge, nemlig 1 Rd. maanedlig i 3 Aar, og Kjolen findes lige god". Men lige meget hjalp det naturligvis!

Jens Vognsøn var altsaa afskediget, ovenikjøbet paa graat Papir. Strax synes han og hans kvindelige Lidelsesfælle at have tabt Modet; thi vel begjærede han i sin Ansøgning om Uniformskjolen tillige som sædvanlig det første vacante Compagni eller Expectance paa Commandantplads, og denne Ansøgning gjentog han den 17 Mai; men hertil føiede han en Bøn om, at han, hvis Kongen ikke vilde give ham Haab om Ansættelse her hjemme, da maatte faae sin Afsked som Capitain og en Recompense til Afvikling af sin Gjæld og Fortsættelse af sin Reise. Samtidig søgte Madame Pincier om en lignende Recompense for at kunne reise til sin salig Mands Venner, de Pinciers Familie i Holsten[1]). Begge Ansøgninger bleve imidlertid afviste, og forgjæves begjærede Jens Vognsøn, der nu forfaldt til de professionelle Supplicanters Klasse og grebes af deres sædvanlige

[1]) En Linie af Slægten Pincier var af Keiseren bleven ophøiet i friherrelig Stand under Navnet von Königstein, og flere Medlemmer indtog dengang fremragende Stillinger i gottorpsk Tjeneste.

Mistillid, en skriftlig Resolution, idet han ikke vilde tro den mundtlige Besked, som i Krigscancelliet blev ham meddelt.

Enhver velgjørende Forening, Legatbestyrelse osv. har sin Stab af faste utrættelige Ansøgere, der som Trolden i Æsken kun komme jo hurtigere igjen, jo haardere de vises af. Et virkeligt eller indbildt Krav eller Løfte indgiver dem et Haab, som Intet kan betage dem; det bliver dem en Nødvendighed fast daglig at skrive en Ansøgning, hvis Ordrigdom ikke formaaer at skjule det stereotype forstenede Præg, som characteriserer dem alle. Fra sin Afsked og til sin Død blev Jens Vognsøn en fast Gjæst i Kongens Forgemak og i Krigscancelliets Contoirer. Særlig paa Kongens, Dronningens og Kronprindsens Fødselsdag forsømmer han aldrig at opvarte med sine allerunderdanigste Lykønskninger i et ligesaa knudret og ubehjælpsomt Sprog, som Bogstaverne i dem ere snørklede og vaklende. Bestandig den samme Ramse om hans fordums Bedrifter, hans trolovede Kjærestes første Mands ypperlige Tjeneste og altid bønfaldende om „sin Velstands Fortun“ eller „sin Fortuns Fuldbyrdelse“: det første vacante Compagni eller Expectance paa en Commandantplads. Herom søger han saalænge, til han ogsaa er bleven vis paa, at Kongen har givet ham et Løfte i saa Henseende, og fra da af er han saa sikker i sit glade Haab om Løftets Opfyldelse, at et Nei i Krigscancelliet kun for ham er en Opfordring til at gaae hjem og skrive en ny Ansøgning. Ofte ere disse Ansøgninger saa overfyldte med „allernaadigst“, „allerhøist“, „allerunderdanigst“, at Meningen rent drukner.

Som en Prøve af de værre kan følgende Andragende tjene:

Stormegtigste Allernaadigste
Arve Crone Prins og Herre.

Stormægtigste Arve Crone Prins, som idag dend 30. November er i Nymanedenß Indtredelße, dend allerhøyeste Gud lade ederß hoy kongl. Arve Crone Prins begynde denne Dag i all Løcke og Naade hoeß dend allerhoyeste Gud œvige og timelig, langvarende, stedße Sundhedß Aar, timelig og œvige Løcke og lade ederß høy Arve Crone Prins voxe og tiltage i alle guddelig høy kongl. Tapperhed, samptlig deriß høy kongl. Mayt. og det gandske kongl. Arverige till Løcke, stedße Seir og Glæde.

Allerunderdanigste første Suppliques Bønd, som ieg allerunderdanigste haffer begieret af min høy kongl. Arve Crone Prins, er dend allerunderdanigste, som er // Deriß høy kongl. Mayt. min allernadigste Arve Herre og Konge, huiß allernadigste høy kongl. Resolution, som er allernadigste een Commendant Bestalling heller et Compagnie, huad som bliver først vacant, skulde giviß mig allerunderdanigste, der hoß allernadigste Expedition, at deriß høy kongl. Mayt. vilde haffe mig allerunderdanigste i sin allernadigste egen Paatancke, een af disße forbemelte Bestallinger allernadigste at give mig allerunderdanigste //.

I allerdybeste Underdanighed bønfalder jeg till Ederß høy Kongl. Arve Crone Prins vilde allernaadigste lade værre dend første allerunderdanigstiß Begiering af mig, hand giør allernadigste till sin Herr. Fader, min allernadigste Arve Herre og Konge, hand allernadigste ærindrer mig allerunderdanigste, maate allernadigste ihukommiß sin allernadigste Resolution og allernadigste Expedition, at allernadigste recommendere mig allerunderdanigste hoeß deriß høy Kongl. Mayt., sin her Fader allernadigste giviß mig allerunderdanigste een Bestallingß Breffß Fuldbyrdelße af di, som er nu vacant, enten et Commendantz Pladß heller eet Compagnie, huilche hanß Her. Fader, min allernadigste Arve Konge og Herre, self allernadigste behager. Jeg allerunderdanigste viß forhober, min allernadigste høy Kongl. Arve Prins høytidelig og gledelig Fødselßdag Indtredelße bliffer dend første min allerunderdanigste Suppliquis Bønhørelßeß Forværvelße til allernadigste Bestalling Breviß Givelße til mig allerunderdanigste.

Jeg stedße allerunderdanigste yndsker den allerhøyeste Gud holde sin Beskiermelße over deriß høy Kongl. Mayt. og deriß høy dronigl. Mayt., derhoeß ederß høy Kongl. min allernadigst arvelig Crone Prins, samptlig deriß høy Kongl. Høyheder med høy Kongl. Arvehuuß, Gud giøre deriß høy Kongl. Mayt'z Crone og Sceptor riglig og løckelig velsignet til een langvarige Regiering, stedße løckelig Seir og Salighed, ederß høy Kongl. Arve Prins begynde denne Dag i Jesu Nafn till all œvige og timelig Lycke.

Ederß høy Kongl.
Arve Crone Prins
min allernadigste Arve Crone Prins
og Herriß
allerunderdanigste
og ringeste troe
Knegt

Kiøbenhaffn d. 30. November
Ao. 1707.

Jenß Wogenß.

Kun undtagelsesvis giver Jens Vogensøn sine Ønsker en bestemtere Adresse, som 1708, da han, idet han for 11. Gang! allerunderdanigst takker for det ham givne Løfte, søger om Capitain Schlockaus Compagni[1]) af Oberst Ingenhaefs (Riber Stifts nat.) Regiment, og senere det følgende Aar beder om Expectance paa Vicecommandantpladsen paa Bornholm, da han altid er saa ulykkelig ikke at faae Vacancer at vide, før de alt ere bortgivne igjen; eller om Oberstlieutenant Trolles Compagni ved det nationale Oberst Popos! Reg.[2]) I en Efterskrift i en af de sædvanlige Lykønskningsansøgninger beder han om afg. Oberstlieutenant Schlösser's Commandantplads paa Frederikshald, som, efter hvad han i sidste Minut erfarer, er vacant. Da han saa faaer til Svar, at alle disse Pladser ere bortgivne, men hører, at Commandanten paa Christiansø er død, skynder han sig naturligvis hjem og skriver en ny Ansøgning om Pladsen paa Christiansø[3]). Men alt forgjæves!

Allerede paa en af Ansøgningerne om Schlockows Compagni (af 13. Mai 1708) var der afgivet følgende Resolution: „Ihr königl. Maytt. könnte sich nicht erinnern, daß Sie ihm etwas versprochen hatten und wollte auch seines Ueberlauffens hinführo entlediget sein"; men denne Resolution synes ikke at være bleven Vognsøn meddelt i sit fulde Omfang; thi paa Tallet af hans følgende Ansøgninger har den ingen Indflydelse havt. Ellers beklager han sig noksom over den haanlige Behandling, han faaer i Krigscancelliet („Tordenslags Ord og Galde til mine Saars Fornyelse"), hvor Cancellist Böckmann viser ham til Krigssecretair Seckmann og denne til Overkrigssecretair Lente osv. osv. Allevegne gjør Vognsøn sin underdanigste Opvartning „til sin Velstands Employ" og allevegne med samme Resultat. Til en Afvexling for-

---

[1]) Capitain Johan Ernst Schlockow havde i Horsens paa Gaden dræbt Justitsraad Palle Dyre og blev derfor tiltalt ved Høiesteret. Hans Compagni bortgaves 6. Aug. 1708 til Capitain Edmund Gotfried Plönies.

[2]) Oberstlieutenant Christian Trolles Compagni af Oberst Johan Heinrich von Bippens Reg. (Vester Sjællandske nat.) blev 18. Oct. 1709 givet til Capitain Jacob Mathiesen Kleff.

[3]) Capitain Hans Andreas Stibolt blev 9. Aug. 1709 Commandant paa Christiansø efter den afdøde Major Henrik Hoffmann.

søger han sig som Versemager. 30. Juli 1708 indsender han et Andragende helt paa Vers, begyndende saaledes:

Stormegtigste Herre blid,
Kong Frederich Velkommen hid
Til fattige Suppliquanter i horde Nødens Tiid!
Monark mone være
Min allernadigste Arve Konge og Herre,
Eders Høy Kongl. Majestet
I Gud ved Ederß Hiembkomst skee evig Œre, der ved
Lof, Prißs og Tack i Tusind Tall,
skee Gud iblandt de Ud-Valdiß Tall,
nu yndsker jeg min Konge saa:
Gud hans Aar nu forlænge maa.

I 22 gyselig slette Vers med „calligraphiske“ Overskrifter vender han sig saa til alle Kongehusets Medlemmer, sluttende:

22 Den liden smucke Princeß
Allernadigste, som hun vogser till,
Gud hinder sin Naadsens Visdom forlene vill,
Gud lade hinder opvogße saa,
at hun altid i Gudß Naadiß Visdom maa staa.
Een liden Christi Brud hun nu er
og bliver stedße i Værden hær,
og naar hun vogßer vider fram,
Gud give hinder en Konge i Jesu Naven.

Da disse Vers ikke virkede første Gang, sender han paany 14 Dage senere en Afskrift af sit hele Digterværk; thi at Vognsøn selv er Versemageren, derom er der ingen Tvivl, skjøndt den stakkels Adelhedta her som ved adskillige andre Lejligheder maa lægge Navn til, og hun slipper ikke hermed, men atter og atter gaaer hun den tunge Gang snart til Kongens, snart til Dronningens, en Hofdames eller andre lignende høie Herskabers Forgemak, og hun synes heri at have været lige saa utrættelig, som Vognsøn var i at skrive de Ansøgninger, som hun maatte gaa med. Det er i Sandhed en rørende Resignation og Opoffrelse, hun udviser lige til det Sidste, skjøndt hun vel neppe i Længden har kunnet bevare den gode Tro, hun sagtens fra Begyndelsen har haft til Jens „Vognsønner“s glimrende Fremtidsudsigter som

Ætling af en gammel adelig Stamme med berettigede Fordringer i Kraft af sine Forfædres saa vel som sine egne Fortjenester af sit Fædreland, for ikke at tale om den krigerske Duelighed og Erfaring, de mange Aars Tjeneste i fremmede Krige maatte have givet. Fraregnet den ene Gang, da hun bad om Reisepenge til Holsten, renoncerer hun stadig paa alle Krav, som hun fra sin første Mand maatte have paa Kronen, til Bedste for hendes trolovede Ven og hans evindelige Ansøgen om det første vacante Compagni eller Expectance paa en Commandantplads. Hun har, som Vognsøn engang skriver, nu i de fem Aar, hun har boet i Kjøbenhavn, levet af hendes slette Vilkaar; men hun har desuagtet troligt delt med ham Alt, hvad hun eiede, og allerede i 1709 jamrer han over, at nu have de opbrugt alle hendes ringe Midler.

Hvorledes de derefter have opholdt Livet, vides ikke. Elendigheden er naturligvis bleven større og større, og da saa forskjellige Forløbere eller Pesten selv kom, blev Jens Vognsøn den 28. Febr. 1711 et af dens første Offre. Den trofaste Adelhedta har sagtens lukket hans Øine, og for sidste Gang bad hun saa for sin trolovede Ven. Denne Ansøgning er destoværre ikke bevaret, men Krigscancelliet giver følgende Extract af den: „Adelhetha Pinciers, des verstorbenen Wogensønners verlobt gewesene Liebste, bittet allerunterth. umb etwas Weniges zu Begrabung beregten ihres verstorbenen Liebsten, wie auch umb freye Lagerstätte vor ihm bey Herrn. Zebaoths Kirche, maßen er sich selber nichts nachgelaßen“. Hertil er knyttet følgende Vedtegning: „Der Garnisons Probst Mag. Knud Tommerup attestiret, das dieser Wogensønner christlich gestorben und nichts zu sein Begräbnüß nachgelaßen, recommandiret derohalben der Supplicantin Gesuch allerunterth.“ Denne Gang gik hun endelig ikke helt forgjæves; ikke blot blev den ansøgte fri Begravelsesplads tilstaaet, men hun erholdt ogsaa et Beløb af 20 Rdl.

Og saa førtes den sidste „Vognsønner“ til Jorden, men neppe „udi en ypperlig og anseenlig adelig Forsamling sampt mange andre hæderlige og fornemme Got Folckes Nærværelse“ som fordum, naar de ærlige og velbyrdige Mænd og Kvinder af

hans Forfædre stedtes til Hvile i deres Sognekirker. Ingen zirlig Parentation holdtes ved hans Baare, og sagtens har ingen af de 13 sorte og hvide Bannere, som i Aarhundreder havde veiet over Slægtens gamle Vaaben, prydet den Kiste, som indesluttede den sidste Ætling, der efter gammel Sæd ogsaa burde have taget dette Vaaben med sig i Graven.

Med den nysnævnte Ansøgning forsvinder tillige ethvert Spor af Adelhedta Pinciers senere Liv. Maaske er hun sluppen over til sin Mands fornemme Frænder i Holsten, eller maaske Pesten har skaffet hende den Forening med hendes trolovede Ven i Døden, som de ikke opnaaede i levende Live.

Lidt om en Familie Schjelderup.

Af Archivfuldmægtig **E. S. Thomle.**

I dette Tidsskrifts (1ste Rækkes) 2det Bind S. 98 ff. har nu afdøde Kjøbmand F. Bing-Buck i Throndhjem meddelt nogle Oplysninger om en Gren af denne Slægt (af hvilke senere nogle antoge og førte Familienavnet *Darre*) der benyttede Familienavnet *Schjelderup* som Slægtsnavn, hvilket enkelte senere have forandret til *Kaarbø*. I de Noter, som jeg dengang meddelte til Bing-Buck's Afhandling, gjorde jeg opmærksom paa, at den S. 100 nævnte *Wilhelm* eller *Willum Schjelderup,* om hvis Descendents Forfatteren Intet vidste, senere blev Klokker til *Herø* paa Søndmøre, hvor han efterlod sig 7 Børn. Som et Supplement til de Oplysninger, som paa nævnte Sted og senere i samme Bind S. 336 og Noten ere meddelte om denne Gren af Familien Schjelderup, skal jeg her meddele hvad jeg senere har fundet om samme.

Klokker i Herø Willum Schjelderup afgik ved Døden i Herø i Aaret 1746. Skifte efter ham paabegyndtes 21 Januar s. A., men Boet viste sig aldeles fallit, da Indtægten kun udgjorde 90 Rdl. 1 ℔, medens Gjelden beløb sig til 452 Rdl. 3 ℔ 8 ß. Han var

gift med Siri Elene Floberg, der vel maa have været hans 2den Hustru, eftersom han 2 Juli 1717 fik kgl. Bevilling til at egte Anna Helene Falch, uanseet at de vare beslægtede i 2det og 3die Led. Siri Elene Floberg levede ved Mandens Død. Klokker Schjelderup efterlod sig ved sin Død 8 Børn (ikke som i I Bind S. 100 nævnt 7), nemlig 4 Sønner og 4 Døtre, der vistnok samtlige maa have været af hans 1ste Egteskab med Anna Helene Falch. Børnene vare følgende:

1) Melchior S., der paa Skiftet efter Faderen angives at være 29 A. gl., men ved sin Død i 1801 i Ministerialbogen siges at være 82 A. gl. Han er derfor uden Tvivl født i Herø i Aaret 1718 og døde paa Gaarden Rønne i Lyster i Aaret 1801 (begr. i Gaupne Kirke 4 Februar s. A.). Gift c. 1743 med Ingeborg Hansdatter Rue, født c. 1719, † paa Rønne 5 Januar 1785 (begr. 13 s. M.) 65½ A. gl., Datter af Birkefoged i Svanø og Foged i Sønd- og Nordfjords Fogderi Hans Johansen R. og 1ste Hustru Maren (Adamsdatter) Bark. I dette Egteskab havde han følgende 9 Børn:

a 1. Hans Rue S., døbt i Lyster 20 Novbr. 1744, † paa Gaarden Døsen i Lyster 1781 (begr. 24 Juli s. A.) 36 A. gl. Han fik 26 April 1770 Bevilling til at drive Kræmmerhandel. Gift i Lyster 16 October 1769 med Maren Malene Sunde, Enke efter Landhandler Dominicus Christensen Lemvig, (der blev begravet i Lyster 9 Januar 1769, 62 A. gl.) I dette Egteskab havde Hans R. S. følgende fire Børn:

a 2. Dominicus S., døbt i Lyster 2 Sept. 1770, død der s. D.

b 2. Malene Margrethe S., døbt i Lyster 17 Febr. 1772, † der 19 Febr. 1772 8 D. gl.

c 2. Dominicus S., døbt i Lyster 2 December 1773, begr. der 23 December s. A. 5 D. gl.

d 2. Maren Malene S., døbt i Lyster 29 December 1775, begr. der 22 Marts 1776 17 Ug. gl.

b 1. Ingeborg Maria S., døbt i Lyster 25 October 1745, confirmeret der 1762, (begr. der 25 Januar 1783?)

Gift i Lyster 1 Juli 1778 med Sr Knud Norenberg, begr. i Lyster 10 November 1799 52 A. gl.

c 1. Wilhelm S., døbt i Lyster 10 Novbr. 1746, confirmeret der 1764, begravet i Sogndal 14 August 1814 68 A. gl. Han var Huseier i Ølmem i Sogndal og Skriverkarl „uden Condition", som det heder i Folketællingen for 1801.

Gift med Agnete Luth, født c. 1765. Med hende havde han 2 Børn: a 2. Ingeborg Marie S., født c. 1792 og b 2. Herman Luth S., døbt i Sogndal 10 Sept. 1795.

d 1. Melchior S., døbt i Lyster 11 Sept. 1748, begr. der 24 April 1749 7 M. 8 D. gl.

e 1. Anna Helene S., døbt i Lyster 9 Novbr. 1749, confirmeret der 1766.

Gift i Lyster 19 Juni 1791 med Christen Andersen Nitter paa Rønne i Lyster, født c. 1757.

f 1. Reier S., døbt i Lyster 8 Februar 1753, confirmeret der 1770, begravet i Sogndal 13 August 1814, $61\frac{1}{2}$ A. gl.

Gift 1) i Sogndal 13 Juli 1774 (trol. $^{8}/_{3}$) med Maria Sophie Breche, født c. 1744, † i Sogndal 1781 (gravfæst 19 April s. A.) 37 A. gl., D. af Andreas B. og Christine Fürstenberg.

2) i Sogndal 23 Juni 1783 med Kirsti Skaksdatter Ormelseng, født i Sogndal 1762 (døbt 1 Februar), D. af Skak O. og Berthe Jensdatter. 6 Børn.

a 2. Christine Margrethe S., døbt i Sogndal 17 December 1774, confirmeret der 5 Juni 1796. Gift i Sogndal 26 Juni 1815 med Enkemand Espen Mikkelsen Espesæter.

b 2. Ingeborg Marie S., døbt i Sogndal 12 Mai 1776.

c 2. Andreas S., døbt i Sogndal 30 December 1777; confirmeret der 14 Juli 1793. Gift i Sogndal 27 October 1814 med Gjerthrud Eriksdatter Espesæter.

a 3. Reier, født i Sogndal 3 Sept. 1815 (døbt 17 Sept. s. A.).

d 2. Melchior S., døbt i Sogndal 17 April 1779, gravfæst. der 6 Sept. s. A. 4 D. gl.

e 2. Melchior S., døbt i Sogndal 21 Februar 1781.

f 2. Melchior S., døbt i Sogndal 14 Februar 1784, confirmeret der 1799. Gift i Sogndal 9 Marts 1813 m. Synnene Ingebretsdatter Qvam.

g 2. Jens S., døbt i Sogndal 11 Sept. 1785.

h 2. Skak S., døbt i Sogndal 26 Februar 1788.

i 2. Marie Sophie S., døbt i Sogndal 10 October 1790.

k 2. Maria Sophie S., døbt i Sogndal 17 Juni 1792.

l 2. Berthe S., døbt Sogndal 9 August 1795,

g 1. Berthe Elisabeth S., døbt i Lyster 26 April 1755, begr. der 10 Mai s. A. 7 D. gl.

h 1. Dorthe Margaretha S., døbt i Lyster 14 August 1757; confirmeret der 1775, levede i 1801.
Gift i Lyster 27 Juli 1787 (trol. 24 Juni s. A.) m. Gaardbruger Ole Sjursen Fuhr, født c. 1752.

i 1. Mette Marie S., født i Lyster 1759 (2 Blade af Kirkebogen mangler), confirmeret der 1775 18 A. gl.
Gift i Lyster 21 Juni 1790 med Klokker i Lyster, senere Klokker paa Søndmøre Iver Høgh Krohn.

2) Olava Carine S., 25 A. gl. ved Faderens Død og da gift med Klokker i Herø Iver Jonsen Frøyse. 3) Anna Helene S., 23½ A. gl. ved Faderens Død og ugift. 4) Ments S., 22 A. gl. i 1746 og Skomagersvend. 5) Elias S., 17 A. gl. 6) Stevelin S., 13 A. gl. 7) Drude Cathrine, 10 A. gl. og 8) Anna Dorothea, 6½ A. gl. Sønnen Elias S. (Nr. 5) maa formentlig have været gift og i dette Egteskab havt Sønnen Willum Schjelderup, der var Fader til a 1. Elias S., født c. 1774 og i 1801 bosat paa Strømmen i Herø, hvor han var gift med Jacobine Sivertsdatter, født c. 1775. b 1. Rebekka S., født c. 1776, gift med Peter Jensen, født c. 1768 og c 1. Ananias S., født c. 1787, paa Strømmen hos Broderen i 1801.

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

1.

Niels Meyer boede som Foged i Størdalen paa Øiegaard i Melhus og blev „efter lang Solliciteren“ 25 Sept. 1705 Krigs-

kommissarius i Throndhjems Distrikt, men døde allerede 22 Maj 1706 i Kjøbenhavn i sin Broder Mag. Anders Meyers Hus. Han var gift med Anne Cathrine Schjelderup, Datter af Mag. Søren Hansen, Sognepræst til Throndhjems Domkirke, og Anne Pedersdatter Schjelderup, hvis Efternavn hendes Børn antoge. Meyers Enke ægtede 2° Sylvester Bergmann, Foged paa Strinden, og havde 2 Børn, nemlig: 1) Søren Meyer, † i Sept. 1769, 71 Aar gl., som afskediget Oberstløjtn. af Nordenfjeldske Dragon Reg.; i Ægteskab med Magdalene Christine Mohrsen var han Stamfader til en ret udbredt dansk-norsk Officersslægt. 2) Margrethe, g. m. Kornet Jens Herdal.

Ovenstaaende Mag. Anders Meyer blev Student fra Throndhjem 1672 og døde 23 Marts 1707 som resid. Kapellan ved Helligaands Kirke i Kjøbenhavn, formentlig ugift.

Vides der noget om disse Brødres Forældre eller øvrige Slægtsforhold? H. W. Harbou.

2.

Bendix Meyer, bekjendt som Frederik IV's Generaladjutant under den store nordiske Krig, † 16 Nov. 1721 som karakt. Generalmajor og Gesandt i Berlin, var gift med en Datter af General Jobst Scholten i hans 1. Ægteskab med Adelgunde Rømeling. Deres Datter, Adelgunde Sophie, f. 1712 † 1788, ægtede Generalmajor Jobst Conrad Rømeling, † 1756.

Hvem var han Søn af, og hvad var hans Hustrus Navn? Mon han var Broder til Etatsraad Hans Meyer, Kommitteret i Rentekammeret? Denne lod 17. Okt. 1705 en Søn Bendix døbe i Nicolai Kirke (Lengnick). H. W. Harbou.

Svar.

I.

(3 R. II, S. 315, Spørgsmaal 18.)

Som Svar paa det af Hr. M. G. Wildeman i Haag, Medlem af Bestyrelsen for det geneal.-heraldiske Selskab „De Nederlandsche Leeuw“ stillede Spørgsmaal kan det oplyses, at Daniel Wildeman ifølge det danske Admiralitets i Rigsarkivet opbevarede Kopibøger og Skiftebøger ses at være død i Ratzeburg som Kaptajn i den danske Flaade Aar 1693 mellem 3 Juli og 12 Okt. Han har næppe efterladt sig Arvinger i Danmark, da Skifteforret-

ningen som Arvinger efter ham kun angiver Jacobus og Jan Gauel, der levede i Amersfort i Holland. Paa deres Vegne mødte d. 7 Febr. 1694 for Borgmester og Raad i Amersfort 2 Inspektører fra Byens Vajsenhus, hvori nævnte Brødre p. G. af Forældrene Claus Gauels og Judith Jacobs Wildemans Død vare indkomne, og udstedte en Fuldmagt for den hollandske Resident i Kjøbenhavn Robert Goes til at hæve Arven efter Kaptajn Daniel Wildeman, hvortil de som hans Søstersønner vare „næste Arvinger ab intestato", hvilken Fuldmagt i dansk Oversættelse er indført i Skiftebogen.

Tre Breve fra 1691, som Daniel Wildeman i Egenskab af Skibschef har indsendt til Admiralitetet, ere forsynede med Segl, der vise et Vaaben, hvori en Vildmand med en Kølle i højre Haand. Paa Hjelmen er 2 Vinger. Over Vaabenet staar Bogstaverne D. W.

Om Daniel Wildeman selv henvises til Niels Juels Konduitelister fra 1690 i Tidsskrift for Søvæsen 1861, S. 187 f., der nævne ham som „en god og forfaren Sømand", født i Amersfort, 50 Aar gammel og Enkemand uden Børn.

G. L. Grove.

Meddelelser.

Bestyrelsen for den Raben-Levetzauske Fond har ved Uddelingen for 1894 vist Samfundet den Velvilie at tildele det et Beløb af 300 Kr. til dets Tidsskrift.

Overretssagfører, Translatør V. Richter har bemyndiget Redaktøren til at meddele Samfundets Medlemmer, at han er i Besiddelse af alfabetisk ordnede Fortegnelser over mærkeligere Dødsfald i Danmark fra 1791 til nu og er villig til at meddele enhver, der henvender sig til ham, Oplysning i denne Retning.

Gaver.

Samfundet har modtaget

fra Det kongelige norske Videnskabers Selskab dets Skrifter for 1893. Throndhjem 1894.

fra Premierløjtn. i Marinen *H. Wolfhagen,* hans Optegnelser om Slægten Wolfhagen. Kjøbenhavn. 1895.

Udsigt over en Del af Brevstoffet i Jens Bircherods Dagbøger.

Ved Cand. mag. **Carl S. Christiansen.**

(Fortsat fra 3 R., B. III.)

II. Breve til og fra biskop Jens Bircherod.

1695, 26 jan. Biskop Henrik Bornemann ønsker (J. B.) glædeligt nytår og beder ham undskylde, at han endnu ikke har fået kvittering for de fra hans stift oversendte præstegårdspenge, da børnehusets inspektør eller kassereren, herr Laurids Michelsen, endnu ikke har fået udfærdiget den, samt anbefaler mag. Ware til ham. Hafniæ. [1695, febr.]

—, 26 jan. Jens Jacobæus ønsker (J. B.) glædeligt nytår og klager over postvæsenets smøleri. Kiøbenhafn. [1695, febr.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger s. 301.

—, 16 febr. Johannes Olavius sender (J. B.) et digt til bisperne i Jylland, som han ønsker trykt. Randrusii. Lat. [1695, febr.]

—, 23 febr. Holger Jacobæus skriver til (J. B.), at han ikke har fået højere rang, og fortæller om admiral Spans og Christian Ahlefelds begravelser, til hvilken sidste han skulde gøre inskription på kisten. Hafniæ. [1695, marts.]

—, 5 marts. Madtz Pedersen Rostoch skriver til (J. B.), at han desværre ikke har noget eksemplar af sin „Aandelig Kammer-Calender“ at sende ham, men beder ham ikke forsmå en liden bog af ham, som er trykt på ny og forbedret med et anhang af enfoldige spørgsmål og gensvar over catechismi 5 parter; Peder Terpagers inscriptiones Ripenses er ved at udgå. Odense. [1695, marts.]

—, 30 marts. Biskop Henrik Bornemann skriver til (J. B.), at han ikke skal bryde sig om den viderværdighed med farversvenden, omtaler en forordning af 19 febr., som vil skade fundatser og legater, og en fejl, som han skulde have begået i et regnskab fra den tid, han var biskop i Aalborg stift. Hafn. [1695, apr.]

[—, 24 apr.] (J. B.) skriver til oversekretær Moth om

Hiøring skoles genopbyggelse og giver en nærmere forklaring over årsagerne til sin første ansøgning samt en undskyldning for, at han ikke tidligere har indgivet relation om striden mellem provsten i Børlum herred, Albert Chistensøn, og herr Palle Hansøn [Moesberg]. [1695, apr.]

—, 4 maj. Jens Jacobæus fortæller (J. B.) om en kostbar carroussel ved princessegården[1]) på dronningens fødselsdag, at Marcus Giøe har påtaget sig opsynet med det nye akademi, om et vådeskud og adskillige udnævnelser. Kiøbenhafn. [1695, maj.]

—, 15 maj. (J. B.s) skrivelse til kammerkollegiet i anledning af en kongetiende, som Christian IV 1632 havde tillagt Hals kirke og præst, men som amtsforvalteren [Peter Klein] efter foregående indberetning havde fået ordre til at bortfæste og føre til det kgl. regnskab. Alb. [1695, maj.]

—, 15 maj. (J. B.) beder en etatsråd [Reinhold Mejer] i kammerkollegiet at tage sig af Hals kirkes sag, at skaffe ham hans resterende løn fra den tid, han var professor ved det nye akademi, og spørger, om han må indsende kvittering for modtagelse af renterne af de penge, kongen havde lånt hos ham og stiftets gejstlighed, til kassereren for det kgl. zahlkammer, eller han skal oppebære dem hos amtsforvalteren. Aalborg. 1695, maj.]

—, 29 maj. Elizabet Kragelund, salig dr. Omeis, anbefaler Hans Allerup til (J. B.) Ribe. [1695, juni.]

—, 15 juni. Christen Pedersen anmoder (J. B.) om at være ham behjælpelig med at få 23 rdl. af Wiillum Schmidt, sognepræst i Roesholm, som denne var ham skyldig. Kiøbenhavn. [1695, juni.]

—, 22 juni. Laurids Thura anbefaler sin broder Hans Michael Widsted til (J. B.) og beder denne skaffe ham enten en klokkerbestilling i en købstad eller et degnekald på landet; selv havde han besøgt akademierne i Francker, Leyden, Uytrecht og Oxford samt været i de spanske Nederlande. Kiøbenhavn. [1695, juni.]

[1]) B. omtaler denne festlighed under 27 apr. og kalder stedet prinsens gård på Ny Amager, det nuværende Frederiksberg.

—, 29 juni. Christopher Bartholins svar på (J. B.s) og kancelliråd Jespersens skrivelse til landsdommeren angående en proces mellem præsteenken i Rosholm i Thy og præsten herr Willum sammesteds. Wiborg. [1695, juli.]

—, 20 juli. Christen Meldal skriver til (J. B.), at han er ked af at være længer i sit fædreland [Norge], fortæller om sin faders visitationsrejser, at hans ældre broder af en svag pastor er voceret til succession, om det gud og kongen behager, og at en af hans brødre er død. I en efterskrift lokale nyheder. E museo Meldalli. [1695, aug.]

—, 5 aug. Niels Jespersen skriver til (J. B.)[1]), at det glæder ham, at han lykkelig har componerit sagen mellem mag. Oluf Biørn og Heboes arvinger, men at han på grund af en rejse til Fladstrand i sagen med kaptejn Spoërmann[2]) næppe kan møde bispen i Nykiøbing til den fastsatte tid, hvorfor han beder denne stævne parterne til Aalborg, såfremt han ikke selv kan ordne sagen. Sundby. [1695, aug.]

—, 26 aug. Enevold Kaas' brev til (J. B.) i anledning af en strid med præsten Anders Skive om et stolestade og om de årlige huspenge, som herr Anders krævede af hans tjenere; han beder om en kopi af et kongebrev angående Hvidberg tiende, som opbevares i stiftskisten. Lyngholm. [1695, aug.]

—, 10 sept. Jens Herleb [borger og købmand i København] beder (J. B.) modtage Ribe stifts kollekt for den danske kirke i London og sende ham den. Hafniæ. [1695, sept.]

—, 10 okt. [Landsdommer] Herman Christian Helverskow takker biskop (J. B.) for hans og frues besøg og håber, om ikke før, saa efter jul at kunne gøre gengæld. I en efterskrift erindrer han bispen om et separations forslag om noget „fellig“ kirkegods, så og mageskifte med noget forarmet Aalborg hospitals strøegods i Thy. Irup. [1695, okt.]

—, 15 okt. Jens Jacobæus skriver til (J. B.) om de høje priser — eksempler nævnes —, at der taltes om, at konsumtionen i

[1]) (J. B.) var på visitats i Thy.

[2]) Kaptejn Christian Sporman havde ihjelskudt Hans Pedersøn, forpagter på Hostrupgård i Vendsyssel.

alle købstæder udenfor Kiøbenhafn skulde afløses af en skat på husene, om tiden for prinsessen af Gustrovs bryllup og prinsen af Anhalts med prinsessen af Nassau-Dilenberg, og om et justitsmord på en fynsk bonde. Kiøbenhafn. [1695, okt.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods dagbøger s. 309 f.

—, 17 okt. Biskop Henrik Bornemann skriver til (J. B.) angående kvittering for præstegårdspengene, som han ikke har fået udstedt, sender ham direktørernes resolution på herr Anders Schives i Hvidberg i Hassing herred i Thy indgivne memorial om hans præstegård etc. Hafniæ. [1695, okt.]

—, 15 nov. Poul v. Klingenbergs brev til (J. B.) om korn- og kvægtienders bortfæstning i Mors, Jegindø og Thy. Heuriis. [1695, nov.]

—, 23 nov. Biskop Henrik Bornemann skriver til (J. B.) angående en forespørgsel om nogle stolestader og om præstegårdspengene. Hafniæ. [1695, nov.]

—, 23 nov. Poul Vinding skriver til sin svoger (J. B.), at han endnu ikke har overgivet hans supplique til ober-secreterer Moth, og at han har givet bispens fætter, Fridrich Bircherod, de begærede dokumenter med. Kiøbenhafn. [1695, nov.]

—, 17 dec. Poul Vinding sender (J. B.) den begærede kgl. befaling[1]), hvortil han fik af bispens fætter, professor Bircherod, 104 rdl., hvilken omkostning han ønsker ikke må være gjort forgæves. Kiøbenhafn. [1695, dec.]

—, 20 dec. Poul v. Klingenberg takker (J. B.) for hans gode tilsagn angående de omtalte tienders bortfæstning og lover at formane bønderne til at give degnene deres tilkommende. Heuriis. (1695, dec.]

1696, 11 jan. Søren Glud takker (J. B.) for hans lærde anmærkninger til hans Institutum, fortæller ham nyheder — hungersnød i Norge og urolighed i Holstein —, meddeler, at han har kgl. brev på successionen ved skolen [i Kjøge], men ikke kan få sine penge af rektor Rømer, og at han tænker på at

---

[1]) Kgl. bevilling for B. og hustru på at oprette et testamente efter egen vilje og behag.

forandre sig, og spørger, om bispen kan vise ham en lykkelig vej ligesom Fridrich Bircherod. Haun. [1696, jan.]

—, 3 febr. Stiftamtmand Henning Meyercron takker (J. B.) for hans lykønskningsskrivelse i anledning af sin udnævnelse, og da han holdes tilbage, hvor han er, af forretninger, ønsker han at nyde hans korrespondance om stiftets tilstand. Paris. [1696, febr.]

—, 14 febr. Biskop Johan Braëm skriver til sin svoger (J. B.) angående takseringen, der skulde afløse konsumtionen, og beder ham meddele sig, hvorledes den løber af i Aalborg, så vil han gøre gengæld. Aars. [1696, febr.]

—, 19 febr. Biskop Ancher Ancherson skriver til (J. B.) om takseringen af skatten, der skal afløse konsumtionen, takker for lykønskningen i anledning af sin eneste datters bryllup med mag. Christen Borch i Fredericia, der stod 26 sept. 1695, og lykønsker professor Bircherod og hans brud, hvis stiffader, assessor Hofmann, var hans ven; om det holstenske væsen ved han intet. Riibe. [1696, febr.]

—, 29 febr. Biskop Johan Braëm skriver til (J. B.) om ordningen af indtægternes fordeling mellem præsten i Mariager [mag. Johan Hyphof] og hans kapellan Peder Lundsgaard. Aarhuus. [1696, febr.]

—, 1 marts. Habacuch Coch anbefaler sig til (J. B.) med hensyn til et skoleembede. Otthiniæ. Lat. [1696, marts.]

—, 4 marts. Mads Rostoch sender (J. B.) 20 eksemplarer af en bog, han har udgivet, til udbredelse i stiftet. Odense. [1696, marts.]

—, 15 apr. (J. B.) giver efter begæring af 21 marts gehejmeråd Moth oplysning om Aalborg stifts trende provstiers indehavere, deres indtægter og deres bestillinger og beder om at få provstierne nedlagte, når de nuværende indehavere var døde; samtidig underretter han ham om en strid mellem sig og forvalteren på Lindenborg angående kaldelsen af en degn til Sønder- og Nørre Tranders ved Aalborg. Aalborg. [1696, apr.] Delvis gengivelse hos Molbech, Bircherods dagbøger s. 316 f.

—, 23 apr. Søren Glud anbefaler student Laurids Wæboe,

der siden 1691 har opholdt sig i Brabant, England og Sverig, til (J. B.) til et degnekald og fortæller om indvielsen af Frelsers kirke på Christianshafn. Havn. [1696, maj.]

—, 23 maj. Professor Hans Steenbuk anmoder sin svoger (J. B.) om at forunde en Nordmand, Elias Hansen, som var udnævnt til præst for Skallerup og Dragstrup, to måneder til at rejse til Norge i og ordne hans sager, og forespørger, hvorledes der skal forholdes med nådens år, da der ingen enke eller børn var. Hafniæ. [1696, maj.]

— 10, juni. (J. B.) bevidner efter opfordring af Peder Nielsen Sengeløs, sognepræst til Hiardemaal i Thy, der agter sig til Kiøbenhafn for at søge kongens nåde, at sandflugteu har i høj grad ødelagt hans sogn og formindsket hans indtægter. Aalborg. [1696, juni.]

—, 29 juni. Hans Willum von Auerswaldt anmoder (J. B.) om for soldaternes vedkommende at ophæve den bestemmelse, som præsten Jens Wang havde forkyndt, at de, der vilde til alters, skulde tegnes 8 dage i forvejen hos degnen; vilde han ikke, vilde han gå til hove. Fladstrand. Tysk. [1696, juni.]

—, 20 juli. [1696, juli.] Molbech, Bircherods Dagbøger s. 324 f.

—, 21 juli. Christian Helverschow skriver til (J. B.), at han længe har ventet på en ordre til en guds præst om at tage ham og hans hustru og deres damoiselle til alters; da han nu skal på embedsrejse, beder han bispen beskytte hans hustru mod deres hevngærrige præst [Peder Nielsen Lund] og give ham en seddel på, at han måtte levere kirketiendeafgiften til Hørdum og Hillerslef kirker in natura. Irup. [1696, aug.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger s. 319.

—, 27 sept. Cornelia Bicker meddeler (J. B.), at hun istedetfor den d. 15 sept. afdøde sognepræst har kaldet Peder Nielsson Mollerup til præst for Westervig og Agger kirker og anbefaler denne til ham. Westervig. [1696, okt.]

—, 3 okt. Georg Frideric Casimir anbefaler sig til (J. B.) og beder om tilladelse til at give en kirkekoncert. Alburgi. [1696, okt.]

—, 5 okt. Chirstine Bech, salig Friderich Rodsteens efterladte, meddeler (J. B.), at degnen i Ulsted formedelst svaghed vil overlade sit embede til Anders Pedersen, søn af degnen i Østerbrøndislef og Hallund, og beder ham prøve denne, før hun giver ham kaldsbrev. Wraa. [1696, okt.]

—, 14 okt. Frantz Rosenberg anbefaler, da der var så langt til biskop Anchersen, sin kollega ved skolen, Peder Christensen Bødker, der søgte Wisby og N. [ɔ: Heltborg i Thy] menigheder, til (J. B.). Lemwig [1696, okt.]

—, 18 okt. Laurids Thura føjer sin anbefaling for Christian Stephen Widsted til professor Steenbuchs og sender med brevet et digt af den rekommanderede til (J. B.) Kiøbenhavn. [1696, okt.]

—, 24 okt. J. Steenbuch anbefaler Christian Stephen Widsted til sin svoger (J. B.), om noget i en skole blev vakant. Kiøbenhafn. [1696, otb.]

—, 24 nov. Poul v. Klingenberg anmoder (J. B.) om kun at idømme en af hans bønder, der havde ægtet en slægtning i forbudt grad, en ringe afgift til hospitalet [i Ålborg] og beder ham om, at enten sognefolkene, der var hans bønder, eller han selv måtte have Seyerslef kirketiende i fæste, dersom han kunde få fru Helvig Sandberg til at opgive den. Heuriis. [1696, dec.]

1697, 13 jan. (J. B.) klager til Christian Sigefried von Plessen over, at borgerskabet i anledning af konsumtionens afløsning vil påligne gejstligheden skat, hvilket han mener er imod privilegierne. Alburgi. Lat. [1697, jan.]

—, 9 febr. Ancher Ancherson sender (J. B.) et brev fra fru Elizabeth-Sophie Ranzou, sal. herr oberst Bassens, og anbefaler at opfylde hendes begæring; han er spændt på udgangen af den Thisted forvirrelse og beder sin kollega, ligesom han, at skrive til geheimeråd Moth om at få barnefadersager henlagte for konsistorium eller en landemoderet, da mange ved méned sværger sig fri for den nederste tingsret. Riibe. [1697, febr.]

—, 2 marts. Johan Rantzau anbefaler Hans Tønnissøn Lessøe til (J. B.) Frydd. [1697, marts.]

[—, 17 marts.] Christopher Bartholins og (J. B.s) ansøgning til kongen om at anordne, som i andre stifter sket er, at de

proprietærer i Aalborg stift, som har herligheden til kirkegodset, tillige må antage sig landgilden deraf. [Ålborg.] [1697, marts.]

—, 6 maj. Poul v. Klingenberg skriver til (J. B.), at han efter dennes anbefaling vil tage sig af Christian Meldal, dadler beboerne af Tøderup sogn, der havde tilbageholdt påskeofferet, og takker for god ekspedition med hensyn til Seyerslef kirketiende. Heuriis. [1697, maj.]

—, 10 juni. Th. Kingo skriver til sin svoger (J. B.) angående den Thistedske sag og ønsker snart at se ham på Fyen sammen med Gerner. Fraudegaard. [1697, juni.]

—, 4 aug. Ancher Ancherson sender (J. B.), der er rejst til Kiøbenhavn, to skrifter, ønsker ham held i hans sag og beder ham virke for, at barnefadersager kommer for gejstligt forum, og lægge hjemvejen om ad Ribe. Riibe. [1697, aug.]

—, 30 nov. Matthias Moth skriver til (J. B.), om han i sit stift vil se sig om efter folk, som kan bidrage til et dansk leksikon, og tildele enhver 2—3 bogstaver. Kiøbenhavn. [1697, dec.]

1698, 26 febr. Søren Wares anbefalingsskrivelse for Jens Peder Rhiman. Alburgi. [1698, febr.]

—, 31 marts. Christian Helverschow anbefaler til (J. B.) Knud Nielsen, som søger degneembedet ved Harring og Staxstrup menigheder, såfremt formanden, der forfølges af sognepræsten, bliver afsat. Irup. [1698, apr.]

—, 7 maj. Johan Braëm lykønsker (J. B.) i anledning af hans hjemkomst fra Kiøbenhavn, men beklager den dom, der har overgået ham i sagen med mag. Biørn og klager over den ny forordning om tiender pro officio samt over matriklen og samlingerne til den danske ordborg, som volder ham en del besvær. Aarhuus. [1698, maj.]

—, 18 maj. (J. B.s) skrivelse til gehejmeråd Moth i anledning af hans og Christopher Bartholins besværing til kongen over Aalborg borgmesteres og råds ulovmæssige forhold ved kirkeregnskaberne, hvori han erindrer Moth om at befri de fattige kirker i Aalborg stift for provstiherrernes genant og undskylder, at han først senere kan meddele noget med hensyn til ordbogen. Aalborg. [1698, maj.]

—. 10 juni. Elizabeth Rosenkrantz' skrivelse til (J. B.) angående noget kalk til kirken i Mynsted, som provsten og stiftskriveren vilde lade bønderne i Outrup, der hørte under hendes datters, jomfru Hyldeborg Gyldenstiernes, gård, Damsgaard, hente nogle mile på den anden side fjorden. Schanderborg slot. [1698, juni.]

—, 11 juni. Johan Braëm anbefaler generalmajor Schacks frues, fru Elizabeth Rosenkrantz', skrivelse angående kalken til (J. B.) og meddeler, at der var nedsat en kommission angående den nye forordning[1]), hvori dens ophævelse var bleven besluttet. Aarhuus. [1698, juni.]

—, 15 juni. Johan Lauerentzen meddeler (J. B.), at han har købt kammerjunker Winds gård i Studiestræde for dér at indrette et trykkeri, og at Saxo Grammaticus bliver det første værk, han håber at få under pressen, og beder ham om at afhænde de eksemplarer af Museum Regium, han har stående, samt give ham underretning om Hiøring by og landets topografi overhovedet. Kiøbenhafn. [1698, juni.]

—, 27 juni. Th. Kingo skriver til (J. B.) om den ophævede tiendeforordning, om Maren Spillemands[2]), som han har fået i bur, om Christian Broderus Bircherods forestående bryllup, hvortil han ikke kan komme på grund af landemodet i Lolland d. 6. Juli, og om sit håb at kunne besøge sin svoger og andre venner i Jylland i denne sommer. Fraudegaard. [1698, juli.]

—, 6 juli. (J. B.s) svar på fru Margrete Ulfelds, sal. herr Niels Juuls, anbefaling for præsten Jens Godsen. Aalborg. [1698, juli.]

—, 11 juli. Otthe Arenfeld beder (J. B.) undskylde, at han ikke selv kan gøre ham sin opvartning ved hans ankomst til egnen, erindrer ham om at tage Knifholts ejeres begravelse i altergulvet i Flade kirke, der var indrettet af Mogens Juul, i øjesyn og meddeler, at han ved indgangen til sin stol i Flade kapel har ladet bygge et „udskud". Knifholt. [1698, juli.]

---

[1]) Vel sagtens om tienden pro officio af $^{10}/_{4}$.

[2]) Denne var en af hovedpersonerne i den Thistedske besættelsessag.

—, 15 juli. J. v. Arenfeldt forsikrer (J. B.), at det er hans agt at ægte det fruentimmer, som gud og hver mand er vel „voris begangne synd bevist", og beder ham om ikke at formene hende sakramentet. Rugaard. [1698, juli.]

—, 19 juli. Poul v. Klingenberg beder (J. B.) anbefale sin suppliqve til kongen om moderation i anledning af forordningen om kirkegodset og kirkeværgerne, når den kom til hans erklæring. Heuriis. [1698, juli.]

—, 9 aug. Henrich Flora, repræsentant for den evangelisk-lutherske menighed i Sardam, beder (J. B.) at oversende nogle penge, som var tilbage for to herreder af en kollekt i Danmark til opbyggelse af en evangelisk-luthersk kirke i Sardam i Holland. Lübech. Tysk. [1698, aug.]

[—, 14 aug.] Peder Foghs brev til (J. B.) om litterære sager, hvori meddeles, at Johannes Olavius Randrusiensis † i maj 1698. [Århus] Lat. [1698, aug.]

—, 24 aug. (J. B.s) erklæring til kongen i anledning af sognepræsten i Helligsøe, Jacob Skives, ansøgning om at nyde 1 rdl. af hver kirke i stiftet til sin præstegårds opbyggelse. Aalborg. [1698, aug.]

—, 29 aug. Christopher Bartholins og (J. B.s) erklæring til rentekammeret i anledning af oberst Daaes ansøgning om et mageskifte med Aalborg hospital. Aalborg. [1698, aug.]

—, 3 sept. C. Bartholins og (J. B.s) erklæring til kongen imod justitsraad Klingenbergs besværing i anledning af en forordning om proprietærers forhold, som har herlighed over kirkegods. Aalborg. [1698, sept.]

—, 20 sept. Otthe Arenfeld takker (J. B.) for tilladelsen til begravelse i Flade og stol i Fladstrands kirke og beder ham anmode justitsråd Bartholin om at underskrive den i stiftamtmandens sted. Knifholt. [1698, sept.]

—, 15 okt. Bernt Dues skrivelse til (J. B.) angående noget Aalborg hospitalsgods, han ønskede at købe, hvorom kammeret afædskede B.s resolution. Kiøbenhaun. [1698. okt.]

—, 9 nov. C. Bartholins og (J. B.s) nærmere erklæring

til rentekammeret angående kancelliråd Bernt Dues begæring om køb af Aalborg hospitals gods. Aalborg. [1698, nov.]

—, 29 nov. Dr. Peter Jespersøn takker (J. B.) for hans omsorg for Frantz Arctander. Havn. [1698, dec.]

—, 3 dec. Ancher Ancherson ønsker (J. B.) til lykke i anledning af enden på den Thistedske sag, giver ham besked om værgemålet efter hrr. Gerhard, kapellan på Skagen, som præsten Lavrids Scavenius i Gullager skulde overtage, fortæller om kornkøbet og korntaksten, meddeler, at det går fremad med kongens helbred ved Jørgen Seerup, og anmoder om at få underretning om, hvad der i Aalborg stift er indkommet af *ordinandis* og forflyttede til kirke- og skolebetjentene i Fredericia, som er benådede med 2 rdl. for hver. Riibe. [1698, dec.]

—, 6 dec. Peder Terpsagers brev til (J. B.) i anledning af Johannes Møllers opfordring til ham om at fortsætte Albert Bartholins skrift De scriptis Danorum, hvori han forespørger, om nogen af den Bircherodske familje vil foretage dette arbejde. Ribe. [1698, dec.]

1699, 24 jan. Bernt Dues skrivelse til (J. B.) angående det hospitals gods, han ønsker at købe. Krastrup. [1699, jan.]

—, 26 jan. G. Daas skrivelse til (J. B.) om at være ham behjælpelig med at få en halv gård i Diørup by i Bislef sogn af Aalborg hospitals gods til købs eller ved mageskifte, som ogsaa kancelliråd Bernt Due bød på. Lundbech. [1699, jan.]

—, 30 jan. Otte Arenfeld takker (J. B.) for adkomst på begravelse i Flade kirke og tilladelse til at bygge et stolestade til Fladstrands kapel og beder om, at ingen må få tilladelse til at opsætte pulpiturer eller udentil at opbygge stolestader enten over eller lige for hans stole. Knifholt. [1699, jan.]

—, 11 febr. Jørgen Wrsin takker (J. B.) for hans godhed imod ham og hans yngste broder, som denne havde lovet at hjælpe til de Scheelers stipendium, og fortæller ham nyheder fra den lærde verden. Hafniæ. [1699, febr.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger s. 359.

—, 14 febr. Elizabeth Rosencrantz takker (J. B.) for, at hendes bønder i Ouderup blev befriede for at hente Ouderup

kirkes materiale længere borte, end de plejede, og beder ham forunde hendes datter Hylleborre Gyldenstiern Karby kirketiende for den forrige afgift. Skanderborg. [1699, febr.]

—, 17 febr. Elizabeth Rosencrantz anmoder atter (J. B.) om at hjælpe hendes datter, Hylleborre Gyldenstiern, til Karby kirketiende, som Jens Mickelsen til Lørslef og Ørding sogne havde haft i fæste, og som hans eftermand skulde ville have til en hvilkensomhelst pris. Skanderborg slot. [1999, febr.]

—, 18 febr. Johan Braëm anbefaler Elizabeth Rosencrantz' ansøgning til (J. B.) og rådspørger ham om, hvorledes man skal forholde sig over for degne, som for tidlig søger seng med deres hustruer. Aarhuus. [1699, febr.]

—, 27 febr. Fru Kirstine Bech anbefaler til (J. B.) en pige på sit gods i Brødtzlev i Jengstrup sogn, som skulde for retten i anledning af, at hun havde været trolovet med en karl uden påfølgende ægteskab. Vraa. [1699, Marts.]

—, 11 marts. Assessor Arnold Dyssels brev til (J. B.) angående en strid med hans præst, Hans Faber, om det byg, han skulde levere ham, og angående nogle bønderkvinders strid om et stolestade i Vraa kirke, hvori præsten dér, Peder Holst, vilde gribe ind. Segelstrup. [1699, Marts.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger S. 361.

—, 13 marts. Eiler Eilersøn Holms skrivelse til (J. B.), hvori han opfordrer ham til at tillade ægteskab mellem 2 personer på hans gods, hvoraf den kvindelige part havde været trolovet før, men hendes trolovede var bortrømmet for 8 år siden. Eskier. [1699, marts.]

—, 18 apr. [Kammerråd] Hieronymus Klothackens skrivelse til (J. B.) i anledning af en supplique fra en præst om en tiende til refusion for den afgang, som han ved sandflugt mener at lide, hvilken tiende søgtes af en broderdatter til amtmand Borchard, der var med den ældste Güldenleu i Holland 1684, for en prætension, som denne havde på kongen. Rentekammeret. [1699, apr.]

—, 22 apr. Kirkernes forsvar i Vendelbo stift tilråder kongen en transaction ved køb eller mageskifte med landsdommer

Helverskov af noget hospitals- og kirkegods, hvorom han havde ansøgt. Aalborg. [1699, apr.]

—, 24 apr. Kommandør Otte Arenfeld anmoder (J. B.) om at hjælpe til, at etatsråd Otte Scheels arvinger eller „sterfbo" bliver søgte for en restans på Aasted kirke for studieskat. Knifholt. [1699, apr.]

—, 9 maj. Fru Kirstine Bech, salig Friderich Rodsteens efterladte, undskylder, at hun ikke kan tage den, (J. B.) har anbefalet hende, eftersom hun har givet sit løfte til amtsforvalterens søn. Bannerslund. [1699, maj.]

—, 3 juni. Hieronymus Klothacken meddeler (J. B.), at den af ham anbefalede præst ikke kan få sin ansøgning opfyldt, eftersom den ret og de to øde gårde, hvorom præsten havde søgt, af kongen var skødet til amtmand Burchardts myndlinge. Rentekammeret. Tysk. [1699, juni.]

—, 5 juni. Peder Syv anmoder (J. B.) om at ordinere Habakuk Jacobsøn Kok, der var kaldet til Øster og Vester Hasing sogne i Aalborg stift, så hurtigt som muligt, forat hans bryllup med Syvs datter, Wibeke, kunde holdes inden høst, og om at hjælpe ham i afviklingen med enken. Hellested. [1699, juni.]

—, 15 juni. Anders Skeel anmoder (J. B.) om at få Aabye sogns kongetiende i fæste efter sin afdøde broder Christopher Scheel, tilbyder at svare de resterende studieskatter for stamhuset Birkelse fra farbroderens, etatsråd Otto Scheels, tid, såfremt fordringen er lovlig, hvorom han spørger bispen til råds, og forespørger, om fru Kirstine Bek har kaldsret til Jerslef sogn, som hun tiltager sig, fordi hun ejer hovedsognet[1]). Hammelmose. [1699, juni.]

—, 21 juni. Peder Kraglund sender (J. B.) sin disputats, som han tilegner ham. Kiøbenhavn è Collegio Mediceo. [1699, juni.]

—, 13 aug. Th. Kingo beder (J. B.) om at skaffe ham underretning om, hvor mange hovedkirker og annekser, der

---

[1]) Skeel ejede kirken i annekset Vester Brønderslev.

findes i hans stift, i anledning af det kongelige patent om den gradual og ny kirkesalmebog, som overalt i kirkerne skal bruges, og meddele ham, til hvad sted i stiftet, han kunde sende eksemplarerne. Odense bispegård. [1699, aug.]

[—, 6 sept?] (J. B.s) erklæring og anbefaling for sognepræst til Budolphi kirke, mag. Peder Reenbergs ansøgning til kongen om at få sin søn, Claus Christian Reenberg, ansat som sin hjælper. [Ålhorg.] [1699, sept.]

—, 20 sept. Dr. Peter Jespersen takker (J. B.) for hans godhed overfor Frands Arctander og anbefaler fremdeles denne til ham, om han kunde få noget bedre. Hafn. [1699, sept.]

—, 24 sept. (J. B.s) skrivelse til mag. [Sixtus Adamsen Aspach] i anledning af, at han ved sygdom var forhindret i at komme til Thisted for sammen med justitsråd Bartholin at modtage på kongens vegne geistlighedens „corporlig" [ed]. Aalborg. [1699, sept.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger s. 368.

—, 23 okt. (J. B.s) brev til provsterne om gudstjeneste på den afdøde konges begravelsesdag d. 2. nov. Aalborg. [1699, okt.]

—, 8 nov. Th. Kingos brev til (J. B.) i anledning af gradualerne og salmebøgerne, hvori han fortæller at have set mag. Ole Biørn i kongens og storkanslerens forgemakker. Odense bispegård. [1699, nov.]

—, 11 nov. (J. B.s) skrivelse til stiftets provster i anledning af, at de gejstlige skulde have kongelig confirmation på deres embeder og på de særlige benådningsbreve, nogen kunde have af Christian V. Aalborg. [1699, nov.]

—, 12 nov. Peder Brun Jacobsen anbefaler sig til (J. B.), da han forgæves har søgt en plads i collegium mediceum. Hauniæ pridie id. nov. Lat. [1699, dec.]

(Fortsættes).

Om Familien Brochmann i Norge.

Af Archivfuldmægtig **H. J. Huitfeldt-Kaas.**

Hr. Sogneprest Jørgen Brochmann,

Kjære Fætter!

Det er vist ikke langt fra et halvt Snes Aar, siden Du fortalte mig, at din Moder paa din Opfordring havde nedskrevet, hvad hun vidste om sin Familie (Brock), og at Du, efter at have læst disse Optegnelser, i høi Grad ønskede, at Du ogsaa kjendte lige saa meget til din Faders Slægt, hvorom Du kun havde hørt lidet. Jeg svarede Dig dengang, at jeg nu vel var den eneste gjenlevende, der sad inde med en Del Traditioner om den Brochmannske Familie, da min Moder, der fra sin Fader havde arvet hans Sands for genealogiske og personalhistoriske Detailler, havde fortalt mig adskillige Anecdoter fra sin Families Fortid, hvilke jeg ogsaa andenstedsfra havde faaet noget suppleret (Fru Burchardt, fød Ring, Jomfru Cathrine Bierregaard, Jomfru Magdalene Thorne, din Fader m. fl.) og trofast bevaret i Erindringen, saa at jeg nok troede mig istand til at gjenfortælle en Del deraf. Jeg lovede ogsaa at forsøge herpaa, og et Aarstid senere læste jeg en Aften for Dig og din Hustru, der baade paa fædrene og mødrene Side (Dybwad, Lange) nedstammer fra Familien Brochmann, de første Blade af disse Optegnelser, der angaa vor Oldefader Christen Brochmann og hans Gaard Abildsø (Indledningen om den ældre Slægt er skreven senere). Da disse Optegnelser interesserede Eder, har jeg siden til forskjellige Tider og Steder fortsat dem; en Del har jeg saaledes skrevet i Lübeck om Høsten 1884, naar jeg om Aftenen sad alene i Hotellet, en anden Del har jeg dikteret min Søn Emil under min Øiensygdom om Høsten 1886. Nu havde de ligget urørte i flere Aar, da Du under dit sidste Besøg hos mig i Vaares igjen vakte Interessen derfor ved din egen ivrige Syslen med Familiens Genealogi og Fortid i det Hele, en Interesse, vi nok begge have arvet efter vor Bedstefader. Jeg har derfor igjen gaaet videre med Nedtegnelsen af mine Erindringer om Familien Brochmann og har nu bragt dem til en foreløbig Afslutning; maaske tør jeg dog senere tilføie et eller andet, der endnu kunde falde mig ind og fortjene at omtales. Maaske vil Du dog finde, at jeg somme Steder er gaaet altfor meget i Detail og har medtaget uvedkommende Ting, men naar Erindringerne trængte ind paa mig, morede det mig at nedskrive, hvad jeg endnu kunde huske, f. Ex. om Kirkeruds Udseende og Beskaffenhed samt Familiens Omgangskreds, hvad der dog altid har nogen Interesse som en Baggrund for Hovedpersonerne, og tildels indeholdende Forklaringer og Betingelser for et og andet af det, der hendte disse. Det Hele faar betragtes som et Tidsbillede, der viser, hvorledes en tarveligere stillet Militairfamilie levede i Aarhundredets Begyndelse, naar den dog ikke helt var henvist til den kummerlige offentlige Pensionering, der var den rene Sultefodring.

Christiania, i August 1891.

H. J. H.-K.

Familienavnet *Brochmann* er gammelt i Norden, men er vel for de fleste neppe kjendt før den kongelige Secretair Jesper Brochmann (1486—1562), hvorfor det ogsaa i den ældste Række af „Danske Magazin“ B. VI, hvor Oplysninger om ham første Gang findes samlede, hedder paa Peder Dyrskjøts Auctoritet, at hans Fader var indkommen til Danmark med Kong Hans's Dronning, Christina af Sachsen, altsaa i 1478. Dette tør dog nok være ret tvivlsomt, thi i Lund, hvor Jesper Brochmann 1502 synes at have faaet sin første Præbende, forekommer der allerede 1414 en Prest ved Navn Winold Brokman, der Mandag efter Mortensdag (19 Novbr.) kjøbte en Gaard i Landskrone, og han er formentlig identisk med den Prest Winoldus Johannis (Winold Hanssøn), der samme Dag sælger en Bod i Malmø til Kanniken i Lund, Hr. Jacob i Høiby[1]). Selv han synes efter Betegnelsen med Fadersnavnet (Hanssøn) snarest at være indfødt; muligens tør „Boden“ være en Arv fra Faderen, der som Handelsmand kan tænkes indvandret fra Nordtydskland til Skaane i Anledning af den betydelige Fiskehandel, der her i Middelalderen dreves som Følge af de store Sildefiskerier, der dengang fandt Sted ved Skaanes Kyster. Det er vel derfor sandsynligt, at Mester Jesper Brochmann, der selv var født i Kjøbenhavn, agnatisk eller cognatisk staar i Forbindelse med denne Skaanske Slægt; men naar det i ovennævnte Efterretninger om Familien omtales, at Biskop Jens Bircherod kalder den en gammel adelig Slægt, er dette aldeles urigtigt, thi netop det Segl, som M. Jesper Brochmann brugte, og som gjengives sammesteds, viser, at han, skjønt Slægtens mest fremtrædende Mand, ikke selv præetenderer Adelskab, ligesaa lidt som han nogensinde benævnes ved den adelige Titulatur „ærlig og velbyrdig“. Heller ikke kjendes noget Exempel paa, at de kongelige Secretairer, hvad A. Thiset har paavist med Hensyn til Kantslerne, efterhaanden umærkelig kunde glide over i Adelstand. Uagtet det i den tidtnævnte Meddelelse om Slægten er paavist, at han ikke har efterladt Børn, har Giessing (Jubellærere II. 2, S. 28) leveret en

[1]) Ifølge to Diplomer i Svenske Rigsarchiv, trykte i Svenskt Dipl. fra 1401 ved C. Silfverstolpe II S. 862 f. Desværre er Seglet ikke bevaret.

Stamtavle, der, som saa mange andre i samme Verk, formodentlig er ham meddelt af høist ukritiske Medarbeidere, og hvor der tillægges ham ikke mindre end to Sønner Søren og Vincents. Den sidstnævnte, der var omtrent samtidig med M. Jesper, og som var Slotsskriver paa Kallundborg og forlenet med Aagaard i Løveherred, kunde maaske være hans Broder eller snarere hans Søstersøn; hans Segl er hidtil ikke kjendt. Om Søren er det vist, at han er Stamfader til den lærde Slægt Brochmand i det 17de Aarhundrede, om hvem allerede Beretningen i Danske Magazin rigtigen havde oplyst, at den blot kunde være cognatisk beslægtet med Mester Jesper, idet dens Vaaben er tre af Jorden opvoxende Blomster foran en Hund, der gjør ad Maanen. Efter de senest fremkomne Oplysninger om denne Slægt[1]) boede Stamfaderen Søren i Bogensegaard (Gjern Herred, Skanderborg Len), og hans Søn Rasmus, der døde 1599 som Borgermester i Kjøge, sees at være født 1537 i Bogensegaard, hvorfor Faderen allerede efter Tiden ikke kan være en Søn af M. Jesper men maa være hans Svoger (eller muligens Søstersøn). At Rasmus Sørensens berømte Søn, Biskop Jesper Brochmand, der fødtes i Kjøge 1585, er opkaldt efter sin Faders bekjendte Slægtning M. Jesper, der dengang kun var død for et Snes Aar siden, er umiskjendeligt, og det nære Slægtskab fremgaar end yderligere af den Omstændighed, at M. Jespers Gravsted i Frue Kirke i Kjøbenhavn arveligen tilfaldt den yngre Slægt.

Til Norge kom i det 17de Aarhundrede flere Grene af Slægten eller Slægterne Brochmann; deraf vare to militaire, som efterlode Afkom, og hvis Descendenter leve den Dag idag, dog neppe nogen i Mandslinien. I begges Efterslægt har der i det sidste Aarhundrede bestaaet en Tradition om Nedstammelse fra en Broder af Biskop Jesper Brochmand. For den ene Grens Vedkommende, der boede paa Frederikshald, er den nedtegnet af Fru Dunker (Gamle Dage S. 4 og 179) og menes støttet ved en i Slægten bevaret Sølvske, som skal have tilhørt Biskoppen, medens det maaske netop er Skeen, som har affødt Traditionen.

---

[1]) Personalhistorisk Tidsskr. 1. R. II, S. 310.

Det ser af Fru Dunkers Optegnelser ud, som om der i Slutningengen af forrige Aarhundrede har været en Fornemmelse af Slægtskab mellem hendes mødrene Slægt og den dalevende Familie Brochmann. Med Hensyn til denne anden Linie, der længe boede paa Follo, er det berettet min Moder af hendes Fader, Lieutenant Jørgen Brochmann paa Kirkerud, at hans yngre Broder Paul, der studerede i Kjøbenhavn, havde faaet godtgjort sin Nedstammelse fra en Broder af Biskop Brochmand og derfor erholdt det af ham stiftede Stipendium til en Udenlandsreise, men døde før dennes Iverksættelse. Sagen er vel kun den, at Slægtskabet har været anset givet med Navnligheden. Skulde det i disse Familieberetninger angivne Slægtskab virkelig have fundet Sted, maatte det søges gjennem en Broder af Biskop Jesper Brochmand ved Navn Søren, der virkelig var bosat i Norge og døde c. 1634 i Bergen, hvor han tidligere havde været Byfoged; men ingen ældre Genealogi over Familien kjender flere Børn af ham end to Døtre, der bleve gifte med Prester i Danmark, og, hvad der er endnu mere afgjørende, den norske Slægt Brochmann kjendes saa langt tilbage, at den ikke vel kan nedstamme fra ham. Den første sikre Stamfader for denne Slægt hed nemlig Jørgen Andersen, var Lensmand paa Follo og Landcapitain over Bønderne sammesteds under Krigen i 1670-Aarene (Gyldenløvefeiden). I Folketællingen af 1664 angives hans Alder til 26 Aar, hans Fødselsaar falder altsaa c. 1638, og hans Fader Anders maa derfor senest være født i Aarhundredets første Decennium. Selv beboede han Gaarden Finstad i Ski Sogn (Annex til Krogstad paa Follo) og synes i Egenskab af Lensmand at have havt den sammesteds beliggende Gaard „Prestegaarden“ som „Frigaard“. Han findes nævnt baade Jørgen Finstad og Jørgen Prestegaarden, men neppe Brochmann; han bruger imidlertid stadig et Slags Vaaben i sit Segl, der ofte findes i Amtsregnskaberne, og i dette sees i Skjoldet det sædvanlige geistlige Emblem: Pelicanen paa Reden, der nærer sine Unger med sit Blod (Symbol paa Christi Kjærlighed); paa Hjelmen to Vinger og paa begge Sider af disse Bogstaverne: J. A. S. B. (ɔ: Jørgen Andersen Brochmann). Dette Segl er vistnok det mest

afgjørende Bevis for, at Forbindelsen med de ældre Slægter af samme Navn kun kan være cognatisk. Jørgen Andersen skulde, efter dette Segl at dømme, snarest antages for at have været en Prestesøn, uden at dog nogen til hans Levetid passende Prest med Fornavnet Anders lader sig paavise paa Follo, hvor han allerede er bosat i 26 Aars Alderen. Men nu træffer det sig, at der i Norge findes en med ham nogenlunde samtidig Mand, men tilhørende en ældre Generation, der fuldt ud bruger Navnet Jørgen Andersen Brochmand. Han nævnes under Hannibalsfeiden 1644—45 som Lieutenant ved Smaalenske Regiment og fik 14 August 1654 kgl. Bestalling som Lieutenant paa Søndmøre for at have Indseende med Skytterbaadene sammesteds, men allerede i Novbr. 1655 omtales han som død. Da han dengang vel neppe kan have været nogen gammel Mand, synes det lidet rimeligt, at han kan være den yngre Jørgen Andersen B.s Farfader; snarere tør han vel være dennes Farbroder eller Morbroder, thi et Slægtskabsforhold mellem dem maa dog vistnok sikkert have fundet Sted.

Jørgen Andersen (Finstad) synes at være død i Aaret 1682; hans Enke Maren Andersdatter levede med fire Sønner Anders, Christian, Laurits og Michel endnu 1690, da hun skjænkede Hospitalet i Oslo 6 Lispd. Mel uden Bygsel i vestre Raadum i Ski Sogn for hendes ene Søns Optagelse i Hospitalet (formentlig Anders, der vel altsaa har lidt af en uhelbredelig Sygdom). 1685 forekommer Sønnen Christian Jørgensen første Gang som Lensmand i Krogstad og efterfulgtes som saadan 1716 af sin Søn Michel Christiansen, men synes selv at have levet indtil 1732. Han ejede mange Gaarde og Gaardeparter paa Follo, navnlig i Ski og Krogstad, af hvilke flere tilhørte Familien i langt over 100 Aar. Han kaldes ofte Christian Grøstad efter den Gaard i Ski Sogn, som han længst beboede, og efter hvilken Faderen ogsaa i sine sidste Aar benævnes. Hans Hustru Maren Knudsdatter skal have været fra Danmark. Af deres Sønner bosatte den ældste Jørgen Christiansen Brochmann sig i Christiania som Sadelmager, uagtet han var Eier af flere Gaarde paa Follo. Han døde allerede i 1736, kun 50 Aar gammel, og

Enken, Karen Christensdatter Wahrkrog, ægtede siden Amund Robsahm. Først med disse Ægtefolks efter Morfaderen opkaldte Søn Christen Brochmann begynder egentlig den Tradition, som har naaet mig. Han havde efter Faderen arvet Gaarden Skjerven i Aker, som han nogen Tid beboede, men kjøbte ved Skjøde af 30. Juni 1751 Abildsø i Østre Aker med underliggende Langerud og Haslefet af Major Michael Sundts Enke, Anne Margrete f. Sundt, og beboede siden denne Gaard til sin Død 1790, uagtet Familien Sundt et Par Gange forsøgte at tage den igjen paa Odel, i hvilken Anledning der 1755 holdtes Aabodsbeskrivelse og Taxation paa Gaarden. Det oplystes derunder, at den Bygning, der ved Kjøbet stod paa Abildsø, kort efter nedfaldt af Ælde, hvorpaa Brochmann atter paa samme Sted opførte en anden af lignende Størrelse og Beskaffenhed, der indeholdt 6 Underværelser og 2 Overværelser. Tegl- og Mursten fra den gamle Bygning var benyttet til Opførelse af den nye, men Tømmer og Materialier til Indredningen vare anskaffede fra B.s Eiendom Siggerud i Ski. Der var en Forstue eller Svalgang tvert igjennem Bygningen, der var af Bindingsverk og Mur, 3 Værelser vare betrukne med Seildug og 5 panelede med Bord. Paa Frugt- og Urtehaven havde B. anvendt adskillige Omkostninger.

Vor Oldefader Christen Brochmann skal, førend han i Begyndelsen af 1740-Aarene tilflyttede Skjerven, i nogle Aar som Borger og Trælasthandler i Christiania have beboet en Gaard i Toldbodgaden i Christiania (formodentlig Moderens)[1]. Han eiede noget senere det paa Hjørnet af Prinsens Gade og nordre Gade liggende gamle Stenhus, hvor jeg selv er født, og paa hvis Tomt J. H. Wessels Buste er rejst i Aaret 1885. Her skal i Brochmanns Eiendomstid en Tidlang have været drevet et Væveri[2]; tidligere beboedes

[1]) Det er formentlig en anden Gaard, han averterer tilsalgs 1767 (N. Intell. Sedler No. 16.)

[2]) 1775 averterer Andreas Witfeldt (uden al Tvivl en Svensker), boende i Christen Brochmanns Leiegaard, flere Slags uldne Tøier tilsalgs (N. Intell. Sedl. No. 25). 1778 holdes der Auction over hans Løsøre (ibid. No. 50). Han havde da forladt Landet.

den i flere Aar af hans Svigerforældre, Oberstlieutnant Diderik Hegermann († 1772) og hans Frue Elisabeth Christine Peters. 1782 solgte B. Gaarden til en Slægtning af sin Hustru, Major, senere Krigscommissair, Mogens v. Linde, hvis Enke Birgitte Marie Rick i 1810 solgte den til min Farfader, Major Henrik Jørgen Huitfeldt († 1832). I Lindes Tid logerede der i Huset i nogen Tid en Slægtning af hans Frue, Generalmajor Carl Alexander v. Stricker, der for at drive astronomiske Iagttagelser lod opføre et ottekantet Taarn paa Husets Tag. Dette blev senere af Linde flyttet ned i Haven, hvor det fungerede som et meget fortræffeligt Lysthus til Aaret 1847, da Haven i mine Forældres Tid omlagdes og Lysthuset desværre borttoges. Endnu i Brochmanns og Lindes Tid saaes der paa den tilliggende Tomt ret tydelige Levninger af den gamle Vold, der havde omgivet Byen i dens ældste Tid[1]), men ved Anlægget af Haven i Major Lindes Tid, forsvandt eller tildækkedes disse Spor af de gamle Befæstningsverker og kom først atter frem, da Tomten i Slutningen 1850-Aarene planeredes til Opførelsen af Storthingsbygningen; de allersidste Spor saaes endnu i 1870-Aarene, da den nuværende aabne Plads langs Sværdfegerbakken (Nedre Voldgade) befriedes for de gjenstaaende Levninger af Huse og Grundvolde, og da tillige de sidste Dele af det saakaldte Bukkebjerg, hvorpaa en større Del af Storthingskvartalet eller rettere Wessels Plads ligger, blev bortmineret.

Allerede under sit første Ægteskab med sit Næstsøskendebarn Karen Hansdatter Brochmann († i Decbr. 1754) flyttede Christen Brochmann til Abildsø og blev i Decbr. 1755 gift med

[1]) Ifølge vor Bedstefaders Beretning var Gaarden bygget af en Smed og af Stene fra denne Vold; dette var uden Tvivl ganske rigtigt, thi Materialet var for en stor Del temmelig uregelmæssige Kampestene, og Gaardens ældste Eier var ifølge Byens Matricul Grovsmed Ole Andersen, hvis Hustru Inger Andersdatter overførte Eiendommen til sin eneste Søn og Arving Asser Asmundsen, der uden Tvivl er identisk med den Asser Smed, i hvis Hus Underofficier Schouberg blev dræbt 25. Novbr. 1754 (Stiftsprovst O. Holmboes Optegn. i N. Hist. Tidsskr. 2 R. II. 121). I Octbr. 1762 kjøbtes Gaarden af Eskil Jensen, der allerede i Februar 1763 solgte den til Christen Brochmann.

sin anden Hustru Anne Margrete Hegermann († 1796), en Datter af ovennævnte Oberstlieutnant D. Hegermann. I disse sine Ægteskaber havde han 15 Børn; en Søn og 5 Døtre af første, 3 Sønner og en Datter af andet naaede den voxne Alder. Som ovenfor nævnt, eiede B. et betydeligt Jordegods med Skove i Aker og paa Follo og var en velholden Mand. Uagtet han ingen Titel havde erhvervet sig, hvad han selvfølgelig let kunde have opnaaet, men hvad der ogsaa fritager ham for Mistanke om Forfængelighed, havde han dog Begravelsessted i Akers Kirke, ved hvilken han var Kirkeværge; her pleiede ellers næsten udelukkende Militair- og Embedsaristokratiet at bisættes; da Akers gamle Kirke (nu indlemmet i Christiania) skulde restaureres, bleve i 1852 samtlige i Kirkekjælderen henstaaende Kister, hvoriblandt ogsaa Familien Brochmanns, udtagne og nedgravede[1]). Sine to ældste Sønner holdt han paa den mathematiske Skole (Krigsskolen) i Christiania, og den yngste ved Universitetet i Kjøbenhavn, hvor han, som ovenfor nævnt, døde. De to militaire Sønner forærede han i 1780-Aarene fuldt Udstyr til en Hest med Skabrak etc., men dette var saa pragtfuldt, at de nok neppe kunde bruge det. For den ældste Søn var der anvendt carmoisinrødt Klæde, for den yngste høirødt, men alt var saa rigeligt forziret med ægte Sølvbroderier, Frynser og Kvaster, at Bedstemoder deraf lod gjøre Theskeer til sin Søns Bryllup i 1841. Et bevaret Pistolhylster kan jeg erindre og deraf slutte mig til det heles usædvanlige Pragt.

De fleste Traditioner, jeg har hørt om vor Oldefader eller om Abildsø, ere af sagnmæssig eller overnaturlig Art og ere mig fortalte dels af min Moder, dels af Fru B. Burchardt, fød Ring, som i sin Ungdom, tilligemed sin Broder, Consul Frederik Ring, tilbragte flere Aar paa Abildsø hos Capitain D. Brochmann og hans Frue, der var deres Faster, da nemlig Faderen, Byfoged S. Ring i Drammen, ved sin Død lidet eller intet havde efterladt til Børnenes Opdragelse, hvorfor disse kom til forskjellige

[1]) Indskriften paa hans anden Hustrues Kiste er meddelt i dette Tidsskrifts 1 R. I. S. 256.

Personer af Forældrenes Slægt og Venner. Jeg skal nu berette, hvad jeg erindrer af disse Fortællinger.

Baade den gamle Hovedbygning paa Abildsø og den af Christen Brochmann opførte nye havde et Karnap, i hvis øverste Stokverk et Værelse, der var Husets Gjæstekammer, hjemsøgtes af et overnaturligt Væsen, som Husets Beboere kaldte „Karnapmanden", og som undertiden kunde blive Gjæsterne besværlig nok, skønt hans Virksomhed som oftest indskrænkede sig til Drillerier som at trække Dynen af de sovende, gjøre Allarm og lignende. Han var med andre Ord et Slags Nisse, eller hvad Tydskerne kalde en „Poltergeist". De, der mente at have seet ham, beskreve ham som en Mandsling, iført en tætsluttende Dragt af randet Bolster, der ogsaa dækkede Hoved, Ansigt og Hænder; efter en anden Beretning skal han endog være seet uden Hoved, hvilket dog kun skal have været Tilfældet engang, nemlig da Brochmanns Svoger Major Hegermann og Hustru sov her kort før deres Afreise til Holsten (c. 1760) med de Norske Tropper, hvor de paa Grund af befrygtede Krigsuroligheder laa i flere Aar, og hvor Hegermann døde. Karnapmandens hovedløse Tilstand skulde altsaa have været et Varsel om H.s forestaaende Død; han var desuden ved denne Leilighed saa nærgaaende og ubehagelig, at Ægteparret maatte forlade Værelset, som det hedder, gjennem Vinduet, og siden banke paa Hovedindgangen for atter at blive indladte i Huset og faa et andet Natteleie. Saaledes lød Fru Burchardts Beretning, men her finder øiensynlig en Sammenblanding af to forskjellige Historier Sted, da det maa have været den nedenfor omtalte Lieutenant Reinhold Fredr. Hegermann, der saa Karnapmanden hovedløs, og som virkelig ikke mere vendte tilbage, medens det Ægtepar, der blev nødt til at forlade Værelset om Natten, ifølge min Moders Beretning var Major Johan Jacob Thome og hans Hustru Ingeborg Christine Hegermann, en Søster af Christen Brochmanns Hustru. Disse børnløse Ægtefolk opholdt sig et Par Aar i Holsten men vendte ogsaa begge tilbage til Norge. Min Moder havde som Barn seet denne sin Grandtante paa Abildsø og kunde erindre, at hun brugte en Tidsregning fra „den Tid, da

jeg var med min Mand i Holstein.“ Forøvrigt bevarede hun et venligt Minde om denne gamle, fattige Enke, som, da hun hørte, at den lille Niece netop havde faaet sine Øren gjennemborede og bar de da sædvanlige Blyringe, men ingen Guldringe eiede, aftog sine egne og forærede hende dem til dennes store Glæde. Min Moder bar dem siden næsten hele sit Liv og gav dem uden Tvivl til en af dine Søstre. De forestillede to smaa Slanger, bidende sig i Halen og prydede med blaa Emailleøine.

Den sidste Nat, den gamle Bygning paa Abildsø stod, var der saadan Larm i Huset, at ingen paa Gaarden kunde sove: det var Karnapmanden, som flyttede. Dette synes at være en ret charakteristisk, eventyrlig Version af det i Taxationsforretningen omtalte Factum, at Gaarden „nedfaldt af Ælde“; er dette skeet i en stærk Stormnat, ligger jo den prosaiske Forklaring lige for Haanden.

I Oldefaders Tid tjente der længe paa Abildsø en Pige, som var „synen“ (fremsynet) og derfor kunde berette Ting, som passerede paa fjerne Steder, længe før Datidens Postforbindelser kunde bringe Efterretning om Begivenhederne. Hun angav da at have sine Oplysninger fra „Draugerne“. Da saaledes Oldemoders Broder, Lieutenant Reinhold Frederik Hegermann, der tjente i Frederik II. af Preussens Armée, var falden i det store Slag ved Kollin 18 Juni 1757, skal hun om Morgenen efter Slaget være kommen ind i Soveværelset og have berettet, at H. nu var død, da hun om Natten havde seet hans Lig eller Begravelse. Først længe bagefter indløb Bekræftelse paa Rigtigheden af hendes Beretning.

Heller ikke Christen Brochmann selv synes at have været fri for Syner eller Anelser, hvis der ellers er noget i følgende Historie, som her berettes efter Fru Burchardts Fortælling. En Dag, da han havde været i Christiania, vilde han om Aftenen i Tusmørket begive sig hjem til Abildsø tilfods og valgte, efter at have passeret Grønland, istedenfor den slagne Landevei en Fodsti, der førte over Aakeberg, hvor nu Bodsfængslet ligger, og op mod Ryenbjergene. Efter at have gaaet et lidet Stykke, blev han var en hvid Skikkelse, der syntes at svæve hen imod ham.

Da han ikke ønskede at møde den, idet den ved sin Luftighed vakte en Forestilling om noget overnaturligt, slog han ind paa en anden Sti tilhøire, der gik nærmere ved Oslo Bispegaard. Han havde imidlertid ikke gaaet langt, før den samme Skikkelse ogsaa her svævede ham imøde; nu vendte han helt om og gik tilbage til Byen, hvor han overnattede hos Svigerforældrene, der, som ovenfor omtalt, beboede hans Gaard i nordre Gade. Den følgende Dag blev han ved forskjellige Forretninger opholdt i Byen, saa han først om Aftenen kunde begive sig paa Hjemveien, hvortil han denne Gang valgte Alfarveien og saa nu intet til den hvide Skikkelse. Da han var kommen op i Ryenbjergene, sprang der imidlertid frem en Mand med en Kniv i Haanden og anfaldt ham, saa at han kun med Møie formaaede at holde sig ham fra Livet, indtil han fik Hjælp af nogle Personer, som tilfældigvis kom kjørende forbi. Manden blev greben og viste sig at være en af Brochmanns egne Folk (eller Husmænd), der havde fattet Nag til ham og besluttet at dræbe ham. Han tilstod, at han allerede den foregaaende Aften, da han vidste, at Husbonden ventedes fra Byen, havde ligget i Baghold for ham, og tilføiede derhos, at hvis han dengang var kommen, skulde han ikke undgaaet ham, da der den Aften ingen havde passeret forbi i de Timer, han havde ligget paa Lur. Brochmann betragtede nu Skikkelsen fra den foregaaende Aften som en overnaturlig Advarsel, han havde modtaget til sit Livs Frelse, og skal endog have spurgt „Biskoppen“ (altsaa vel Frederik Nannestad) om hans Mening om denne Sag og af ham faaet det Svar, at han ingenlunde vilde benegte Muligheden af deslige Varsler, saameget mere som han selv den omtalte Aften, staaende i sit Vindue, mente at have seet en saadan hvid Skikkelse nærme sig Bispegaarden og forsvinde i dennes Kjælder, hvor der Dagen efter skulde være fundet et hvidt Gevandt, hvilket dog, som det synes, ikke skulde tjene til at styrke Troen paa Synets Overnaturlighed[1].

---

[1]) Hvis der er en Kjerne af Sandhed i Beretningen, maatte Begivenheden være indtruffen mellem Brochmanns andet Giftermaal og Svigerfaderens Død (1772), altsaa snarest c. 1760 Imidlertid indeholde Akers Justitsprotokoller for anden Halvdel af forrige Aarhundrede intet om Sagen, der i saa Fald maatte tænkes endt med Tilgivelse og ikke med Straf.

Af Oldefaders Jordegods beholdt den ældste Søn, Capitain Diderik Hegermann Brochmann, Abildsø, medens Siggerud og Siverud overtoges af Brødrene i Forening. Sidstnævnte Gaard blev senere solgt, men allerede før havde den yngre Broder, Premierlieutenant Jørgen Brochmann, for egen Regning kjøbt Gaarden *Kirkerud* i Nordby Annex til Aas Sogn paa Follo, hvor han boede indtil sin Død eller omtrent i 50 Aar. Hver af Brødrene havde kun en Søn og en Datter, der naaede den voxne Alder. Capitain D. H. Brochmann, der var gode 3 Alen høi og meget stærk, var født 1756, gjennemgik Krigsskolen 1770—74, blev Secondlieutn. ved Agershusiske Inf. Regm. 1776 og Premierlieutn. 1780; som saadan deltog han i Indfaldet i Sverige 1788 men paadrog sig her en Brokskade, idet han, stolende paa sin usædvanlige Styrke, alene løftede paa en Kanon, der var sunken ned i den opblødte Vei, og som flere Artillerister ikke havde formaaet at rokke. Det følgende Aar fik han Capitains Charakter, men da den erholdte Skade ikke bedredes, udtraadte han i 1791 paa Vartpenge af Armeen, overtog Abildsø og boede der som Proprietair, indtil han nogle Aar før sin Død solgte Gaarden og flyttede til Oslo, hvor han døde i General Meyers Gaard „Mindet“ 23 April 1828. 1784 var han bleven gift med Marie Ring, en Datter af Sogneprest Peter Ring i Haabøl, der overlevede sin Mand til 1836. Fru Dunker har i „Gamle Dage“ S. 346 f. meddelt nogle Efterretninger om dette Ægtepars to Børn, der vare saa høist forskjelligt udrustede af Naturen, nemlig den over 3 Alen lange men meget indskrænkede Søn Christen Wilhelm Brochmann (med Kjælenavnet „Kise“), der, efter at have gaaet paa Krigsskolen mellem 1802 og 1806, blev „dimitteret formedelst Svagelighed“ (vistnok især aandelig) og „tillagt Fændriks Charakter med Tilladelse at bære den for afskedigede Officierer reglementerede Uniform og Armeens Felttegn“, — samt den smukke og begavede Datter Barbara Margrete („Babben“) Brochmann, der først var forlovet med den dygtige og elskværdige Capitain Iver Harbou, der var en Sønnedattersøn af Commandeur Iver Huitfeldt, og som saa ulykkeligt kom af Dage ved en Forgiftning, hvorom ogsaa Fru Dunker beretter; senere blev

hun gift med Major Brostrup Müller Schnitler paa Frederikshald, men Ægteskabet var ulykkeligt og endte med en Skilsmisse, hvorefter hun vendte tilbage til Forældrenes Hus i Oslo, hvor hun døde i Aaret 1829. Hendes to Børn af dette Ægteskab vare Thorvald Brostrup Schnitler, Kjøbmand i Hamburg, der, efter at have trukket sig tilbage fra Forretningerne, døde ugift i Svendborg i Februar 1889, og Normandine Babine Schnitler, død i Christiania i Octbr. 1890 uden Børn af sit Ægteskab (fra 1846) med Kjøbmand Nils Peter Thesen i Christiania († 1853). Disse Søskende have af deres efterladte Formue oprettet et Familielegat, hvortil deres nærmeste Slægtninge ere fortrinsberettigede. Christen Brochmann, der havde faaet Lieutenants Titel, beboede i sine senere Aar Siggerud i Ski Sogn og blev i en Alder af næsten 51 Aar gift med et Dansk Fruentimmer, Jomfru Sophie Christence With, der en Tidlang havde været Husjomfru i Norge, blandt andre i Statsraad Sibberns Hus. I dette Ægteskab fødtes ingen Børn, men han havde tidligere havt en uægte Datter, der formentlig var legitimeret og blev opdraget i Faderens og Stifmoderens Hus, og som kaldtes med Navnet Brochmann. Hun blev gift med Kjøbmand Timand Zeiner i Christiania, der ikke længe efter emigrerede til Amerika, medens hun blev tilbage med en Datter, der nu er gift. Christen Brochmann døde paa Siggerud 1843 og er, ligesom Forældrene og Søsteren, begravet paa Oslo Kirkegaard; paa Jernpladen læses, foruden de biographiske Data, følgende af Skoleholderen i Ski forfattede Vers:

Glade Engle om Dig stimle,
Smile blide ved din Fryd,
Raabe: Nyd i Kreds af Himle
Løn for Retsind og for Dyd!

Hans Enke, der forøvrigt satte en vis Stolthed i at kaldes Fru Brochmann, indgik dog ikke ret længe efter Mandens Død nyt Ægteskab med Eieren af Gaarden Eikjol i Ski. Da Vielsen skulde foregaa i Ski Kirke, saaes endnu Blomster og Krandse fra den første Mands Begravelse hængende paa Lysekroner og Vægge, hvorfor Bruden besvimede efter først at have udraabt:

„Tag Blomsterne væk!" og vaagnede først op, da dette var skeet. Ægteskabet var imidlertid kun kortvarigt og opløstes ved Skilsmisse, hvorpaa hun atter lod sig kalde Fru Brochmann til sin Død, formentlig i 1870-Aarene.

Vor Bedstefader, Lieutenant Jørgen Brochmann, der, som omtalt, havde kjøbt Gaarden Kirkerud, hvormed fulgte den gamle og meget forfaldne Nordby Kirke, blev i Aaret 1795 gift med Jomfru Elisabeth Thorne (f. 26. Marts 1775), en Datter af Kjøbmand Jens Thorne i Drammen og hans anden Hustru Karen Lindnes. Hun var ved et Fald som ganske spæd, foraarsaget ved Ammens Skjødesløshed, bleven Krøbling, hvilket ikke har været uden Følger for hendes Efterslægt. Hun var stærkt pukkelrygget og neppe mere end et Par Alen høi, saa at jeg, der ved hendes Død i Januar 1846 var henved 12 Aar gammel, allerede Sommeren forud var voxet hende over Hovedet. Hun havde brune Øine, mørkt Haar og en brunlig Hudfarve og skal aldrig have seet synderlig godt ud, men fra Hjertets og Forstandens Side var hun til Gjengjæld desto bedre udrustet, skjønt der, efter Tidens Skik ligeoverfor Døtrene, kun var gjort lidet for hendes Uddannelse. I hendes Barndom var der i Drammen i adskillige Familier endnu temmelig stærke Spor af den pietistiske Bevægelse i Aarhundredets tidligere Del, og hun medbragte derfor fra sine Forældres til sit eget Hjem en vis alvorlig, religieus Grundstemning, der ogsaa overførtes paa Børnene, men som laa fjernt fra alt Hængehovedvæsen og ikke tabte Livets praktiske Gjøremaal af Sigte. Den udelukkede ingenlunde heller en vis Grad af Overtro fra at gjøre sig gjældende, hvorpaa jeg oftere har hørt Bevis i den urokkelige Tro, hun nærede til, hvad hendes Kort kunde vise hende; naar saaledes vi Børn med vore Forældre uventet kom til Kirkerud, og Bedstemoder modtog os paa „Trammen" (Verandaen), sagde hun ofte: „Ja, var det ikke det, jeg sagde til Cathrine (Jomfru Bierregaard), at der var reisende Folk i Vente? Det saa jeg tydelig paa Kortene idag." De følgende Exempler har jeg fra min Moders Beretning. Da en af Sønnerne, Carl Adolf, der døde 1808 som Barn af Hjernevattersot, længe havde været syg, og ingen Medicin

vilde hjælpe, fik hun (maaske af en klog Kone) et Raad, som ogsaa virkelig blev forsøgt, idet der Julenat (1807, Bedstefader laa dengang i Frederiksstad) af Gaardsdrengen blev skrabet 3 smaa Metalspaaner af Kirkeklokken i den nærliggende, til Gaarden hørende Nordby Kirke, hvilke bleve den syge indgivne som Medicin, men med lige liden Virkning som de øvrige Lægemidler. — En Vaar var en af Kjørene, der netop var sluppet ud efter en lang Vinter, og som derfor var svag i Benene, bleven liggende paa Havnegangen og var ikke til at bringe paa Fode igjen. Herimod skulde det være et godt Raad at slaa Dyret med „Arvesølv“, og Bedstemoder tog da en stor, gammel Sølvkande (ikke den Hegermannske, som jeg eier, men en, der gik med til det tvungne Bankindskud i 1816), med hvilken hun begav sig hen paa Havnegangen og dunkede Koen nogle Gange, og se, denne reiste sig virkelig, om ikke just strax: Midlet var probat!

Vor Bedstefader var født paa Abildsø 11. April 1760 (Du eier nu selv Oldefaders Almanak for dette Aar, som min Moder havde bevaret, og hvori han blandt andre Husets og Gaardens Sager ogsaa har antegnet „lille Jørgens“ Fødsel). Denne gjennemgik Krigsskolen i Christiania 1777—80, blev Secondlieutenant à la suite ved Skiløbercorpset 1781, og kom i Numer 1786 ved Nordenfjeldske Skiløbere, hensattes efter Prins Carl af Hessens Resolution 1788 til Skiløberne ved Oplandske Regiment og blev 1789 forsat til Søndenfjeldske Skiløbere, fik 14. Janr. 1791 Premierlieutenants Charakter og blev virkelig allerede 8. April s. A. ved Nordenfjeldske Skiløberbataillon (jeg erindrer at have seet hans Ski, en lang og en kort, paa Kirkerud i min Barndom), men paa Grund af Sygelighed tog han Afsked fra Krigstjenesten allerede 2. Septbr. i det nævnte Aar. Dog meldte han sig ved Krigens Udbrud i 1807 atter til Tjeneste og var i Krigsaarene 1807—9 ansat i Frederiksstad. Siden levede han paa og af sin Gaard og havde derhos en ubetydelig Pension (jeg tror c. 80 Spd.), saa hans Kaar vare tarvelige nok, og der var Tider, da han tænkte paa at sælge Kirkerud; jeg har saaledes seet, at han i 1802 averterer Gaarden tilsalgs i „Intelligents-Sedlerne“, men iverksat blev det dog ikke. I Krigsaarene vare Forholdene over-

ordentlig vanskelige; Nutiden kan neppe gjøre sig Begreb om det Savn af de nødvendigste Ting, navnlig Korn, hvorunder alle Samfundsklasser sukkede. Det var Surrogaternes Tid, der ogsaa paa Kirkerud føltes haardt. Det kom i Hungersaaret 1812 aldrig saavidt, at der blev spist Barkebrød paa Gaarden, men min Moder har fortalt, at Spørgsmaalet, om det skulde forsøges, blev ventileret. Endnu var jo Dyrkningen af Potetes kun lidet kjendt og udbredt. Det var omtrent ved denne Tid, at Bedstefader fik et Par Potter Potetes som en Sjeldenhed til Gave af Sorenskriver Chr. M. Falsen paa Vollebek; de plantedes i Begyndelsen i et Bed i Haven men viste sig snart saa foldrige, at de maatte dyrkes paa Ageren.

Trods alle Vanskeligheder formaaede Bedstefader, støttet ved sin Hustrues kloge og sparsommelige Bestyrelse af Husvæsenet, alligevel at udfolde en smuk, ja efter Omstændighederne næsten storartet Gjæstfrihed ligeoverfor Slægt og Bekjendte, til hvilke sidste hørte en betydelig Del af Armeens Officierspersonale; derfor besad min Moder, tildels gjennem sin Faders Beretning, et Personalkjendskab, især til Militairetaten i flere Generationer, der var ligefrem beundringsværdigt, og denne genealogiske Sands førte min Broder og jeg os senere ofte til Nytte under vor Syslen med saadanne Sager, idet vi sjelden spurgte hende forgjæves om Slægtskabsforholde inden Armeen. — Saa langsomt som Reiser dengang gik for sig, var Kirkerud med sine gode 2 Miles Afstand fra Christiania et meget bekvemt Hvilested for Middag eller Nat, og de tarveligt aflagte Officierer vare glade ved at modtage den Gjæstfrihed, der af et godt Hjerte tilbødes dem hos vore Bedsteforældre, saa meget mere som Skydsskifterne i de Dage just ikke heller i Almindelighed ydede stor Comfort. Mangfoldige vare derfor de enkelte Personer og hele Familier, som f. Ex. paa Flytninger modtoges og for kortere eller længere Tid opholdt sig paa Kirkerud. I Krigsaarene var der ogsaa ofte Indkvartering, men skjønt herfor jo vistnok skulde betales, var der nok mere end en fattig Officier, der kunde takke for frit Kvarter, om end ikke alle gjorde det paa en saa effectfuld Maade som den noksom bekjendte Münchhausenianer,

Belgieren Capitain Sissener, der ved Afskeden udbrød: „Hvad kan jeg vel give disse gode Mennesker andet end dette Kys?“ hvorpaa han omfavnede og kyssede sin venlige Vertinde. Ogsaa Svenske Officierer vare indkvarterede paa Kirkerud i 1814; jeg erindrer at have hørt omtale, at General, Grev Essen (den senere Rigsstatholder) ikke vilde spise af den fremsatte Æggedosis, førend Bedstefader havde smagt derpaa, da han befrygtede Forgiftning.

Bedstefader havde været blond og i sin Ungdom smuk, før Kopperne vansirede hans Ansigt med en Mængde Ar; min Moder skal have lignet ham, ligesom hendes Broder Diderik lignede paa sin Moder og mødrene Slægt. Bedstefader tog sig ivrig af Gaardens Drift, stadig vandrende omkring paa Markerne, hvilket han vedblev lige til sin høie Alderdom, selv efter at hans Ryg var bleven temmelig bøiet; saadan erindrer jeg ham den sidste Sommer, han var frisk, ligesom Vinteren forud i Markedstiden, da han besøgte mine Forældre, og vi alle vare henne at se et Beriderselskab (formentlig Gautiers), der gav Forestillinger i Ridehuset paa Akershus, hvor det var noget vanskeligt at faa ham op ad Trappen, da han var svag i Fødderne. Denne Forestilling mindes jeg endnu ret levende, uagtet jeg dengang kun var 4 à 5 Aar gammel. Om Sommeren eller Høsten derpaa fik han et apoplektisk Anfald paa Nabogaarden Askehaug, hvor han havde været i Middagsselskab hos den derboende (titulaire) Secretair Søren Roth Aschehoug, der Aaret efter døde under et Besøg hos mine Forældre. Vel levede Bedstefader over to Aar efter dette Anfald, og han fik atter snart Taleevnen tilbage, men hans høire Side var lam, og han kunde blot ved to Menneskers Hjælp ledes fra sin Seng og hen i en Lænestol (en af de to gamle Stole fra Abildsø, jeg endnu besidder), hvor han da sad om Dagen. Han kunde fremdeles læse lidt, men sad ellers ofte med sin smukke Snusdaase, som Du nu eier, i Haanden, dreiende den mellem Fingrene, hvoraf den har et Mærke under Bunden, idet den røde Farve der er afslidt. I November 1841 afgik han ved Døden og blev begraven ved den af ham i 1826 opførte Nordby Kirke i det østlige Hjørne af Kirkegaarden, hvor Bedste-

moder allerede flere Aar i Forveien havde valgt deres Gravsted paa et af dem da nylig fra Gaarden Nordby tilkjøbt Stykke, hvor „Kirkerudgræftet“ derpaa var bleven indhegnet med Stakit og smukt beplantet med Træer og Buske rundt om. Da Kirkegaarden senere atter er udvidet, har Kirkestyrelsen ikke alene borttaget al Indhegning men ogsaa den hele Beplantning, der forekom den at optage for megen Plads. Berettigelsen hertil turde være tvivlsom, da Stedet var kjøbt af vor Bedstefader, som da ogsaa var Kirkens Eier.

Heller ikke Bedstefader var ganske fri for Overtro, hvad jeg dels slutter af nogle med hans Haand gjorte Optegnelser om Midler mod Mus, Orme, Epilepsi etc., der ligefrem vise sig at stamme fra „Cyprianus“, dels af en Historie, jeg har fra min Moders Beretning, og som viser, at han ikke for intet var opvoxet paa Abildsø, hvor jo, som nævnt, flere havde havt Syner af overnaturlig Art. Bedstefader havde en Dag, formentlig omkring Aaret 1812, været til Gjæst hos Sorenskriver Christian Magnus Falsen paa Gaarden Vollebek nær Aas Kirke, omtrent en Mils Vei fra Kirkerud. Man havde spillet Kort og drukket Punsch, og det var blevet nær Midnat, da Bedstefader i sin Karjol reiste alene hjem i den mørke Nat, der dog af og til oplystes af Maanen. Da han var naaet til Aas gamle Kirke, der laa tæt ved Kongeveien, forekom det ham i den usikre Belysning, at to sorte Skikkelser skjøde sig over Kirkegaardsmuren og stillede sig ved hver Side af Hestens Hoved, som om de vilde holde denne an. Han tænkte først paa Røvere og raabte til dem, at de skulde slippe Hesten, da han ellers kjørte dem omkuld. I det samme slog han stærkt paa Hesten, som satte afsted i fuldt Sprang i det nu indtraadte dybe Mørke; men hvor forbauset og uhyggelig tilmode blev han ikke, da Maanen atter lyste frem af Skyerne og han fremdeles saa de to sorte Skikkelser, lydløst svævende hver ved sin Side af Hestens Hoved. Han kunde nu kjøre saa hurtigt eller langsomt, han vilde: stadig saa han Skikkelserne, hver Gang Maanen skinnede. Han brugte ikke lang Tid paa Hjemveien, men da han en Times Tid efter at have passeret Aas Kirke var naaet til Nordby Kirke ikke

langt fra sit eget Hjem, syntes Skikkelserne ham her at krybe over Muren, ligesom de vare komne, og forsvinde inde paa Kirkegaarden. I en temmelig trist Stemning naaede han Kirkerud og fortalte endnu samme Nat sin Hustru sit formentlige Syn, som han fortolkede saaledes, at han havde seet Marskalkerne ved sin Begravelse[1]), hvorfor hans Død ikke kunde være fjern, en Opfatning, som Bedstemoder ogsaa delte og endog meddelte sine Børn, saa der opstod stor Forskrækkelse og Graad i Huset. Imidlertid gik Tiden hen, uden at man saa noget Tegn til den bebudede Begivenhed; man maatte erkjende, at „Synet" var urigtig forklaret, og Livet kom snart igjen i sine gamle Folder.

Bedstefader var, hvad man kalder, en Tusindkunstner, ganske som Du; paa Krigsskolen havde han lært at tegne og havde særeget Anlæg derfor, hvorom en Del endnu bevarede Karter og militaire Tegninger noksom bære Vidne; men han var desuden saavidt Ingenieur, at han var Architekt baade ved Ombygningen af Kirkerud, kort efter at han havde kjøbt Gaarden, og ved Opførelsen af Nordby Kirke, som han i Egenskab af Kirkeeier maatte bygge fra nyt i Aaret 1826, og hvorved han tilsatte en efter sine Formuesomstændigheder betydelig Capital, om jeg mindes ret 1200 Spd. Hans Tegning til Kirken, som Du nu eier, viser, hvorledes han havde tænkt sig at kunne opføre den; han maatte imidlertid snart af Hensyn til Omkostningerne finde sig i at foretage betydelige Reductioner i sin første Plan, men fik dog en efter Tidens Fordringer meget respectabel Kirke opført, som

---

[1]) Dengang og endnu længe efter bare nemlig Marskalkerne ved anseeligere Begravelser lange sorte Kapper. I denne Dragt og med Marskalkstavene i Hænderne kjørte de omkring i en lukket Sørgevogn, af hvis Vinduer Stavene ragede ud, og stege af ved ethvert Hus, hvor nogen skulde indbydes. Jeg erindrer vel, at jeg engang i 5 à 6 Aars Alderen blev Vidne til disse alvorlige, sorte Personers Indtrædelse i Væselset for at indbyde Fader til en militair Begravelse (maaske Capitain Ramms i 1839), og at den ene fremsagde den ved saadanne Leiligheder staaende Formular, ved hvilken Anledning jeg fik mig en Forskrækkelse, der maaske ikke var meget mindre end Bedstefaders ved hin Leilighed, uagtet jeg tilsidst i Ordføreren gjenkjendte min Onkel, Major Conrad Sibbern (den anden var formodentlig Capitain Gerhard Munthe); jeg var imidlertid saa imponeret af det høitidelige Syn, at jeg ikke turde give min Forskrækkelse Luft men krøb sammen i en Krog med stærkt bankende Hjerte.

endnu staar, men som i 1850-Aarene, efter at Bygden havde kjøbt den 1853 af Kirkeruds nye Eier, har været underkastet nogen Forandring, idet den blev malet og fik et Par nye Vinduer mod Nord. Bedstefader havde dog seet sig istand til at skaffe Kirken et lidet Orgel, som endnu benyttes, og som dengang var en Sjeldenhed i Kirker paa Landet. Paa Galleriet i dettes Nærhed havde Kirkerud og Askehaug sine Kirkestole. Jeg erindrer i min tidlige Barndom at have seet nogle gamle Træfigurer fra den nedrevne Kirke paa Stolpeboden paa Kirkerud, ligesom jeg oftere har seet Bedstemoder lave de „Kirkebrød“ (Oblater), som anvendtes ved Naveren, og som Kirkeeieren skulde forskaffe lige saavel som Kirkevinen. — Paa Kirkerud fandtes, da Bedstefader kjøbte Gaarden, kun en mindre, enetages Bygning, der indeholdt et Par Værelser, et stort Kjøkken, Spisekammer og Forgang („Sval“). Hertil føiede han en betydelig Til- og Paabygning, der i nederste Etage indeholdt Storstue og et større Kammer samt i øverste en „Sal“ af Størrelse som Storstuen nedenunder, to rummelige Soveværelser, Klædeskammer og en stor Drengestue over Kjøkkenet. „Salen“, der var anlagt i en noget pompeus Stil med et fra alle fire Sider i en Spids sammenløbende Loft, og til hvis Udstyr hørte en paabegyndt Lysekrone, hvis Levninger, jeg som Barn oftere saa paa Stolpeboden, — blev aldrig fuldt indredet i Bedstefaders Levetid. Midt i Huset var en stor Gang, der laa mellem Kjøkkenet (til venstre for Indgangen) og Storstuen (til høire). Fra Gangen i første Etage førte en stor Trappe op i anden, hvor en ligesaa rummelig Gang fandtes med Indgange til Salen, de to Gjæsteværelser („Jomfrukammeret“ og „Capitainskammeret“ [1])) samt til en mindre

[1]) Det første havde sit Navn efter en Jomfru Buch, der omkring Aarhundredets Begyndelse i nogen Tid havde boet der. Hendes Moder var af Slægten Colbjørnsen, der tidligere havde eiet den betydelige Gaard Fron i Nærheden af Drøbak. Hun omtaltes som en mandhaftig Dame, der engang om Ugen ragede sit temmelig kraftige Skjæg, og henimod denne Tid saa godt som muligt søgte at skjule sin Hage med sin Kappe og dens Baand. „Capitainskammeret“ havde Navn efter daværende Capitain (senere Major) Henrik Jørgen Huitfeldt („Storemajoren“, f. 1755, † 1822), der dengang oftere besøgte Kirkerud og mentes at gjøre Jomfru B. sin Cour, ja maaske endog en Tid var forlovet med hende.

Gang, der gik til Klædeskammeret og Drengestuen (ovenover Kjøkkenet). Udenfor Gangen i første Etage var en overbygget „Tram“ (Veranda) med Bænke paa begge Sider, og over denne skulde der efter Bedstefaders oprindelige Plan have været en Altan. Døren med Vinduer i fandtes i anden Etage, og dens Underbjælker vare anbragte, men videre strakte ikke Midlerne, og den kom aldrig istand. Den ret anseelige Bygning var udvendig bordklædt, men til Maling var der aldrig blevet Udvei, og Huset havde derfor i min Barndom, og saalænge det blev staaende, den mørke, graalige Farve, som Træ efterhaanden antager ved Veirets Indvirkning. Alle Værelser vare efter Tidens Sædvane indvendig rappede og malede, kun Gangene, Kjøkkenet og Tjenerværelserne viste sine Bjælkevægge. I den nedre Gang fandtes paa Væggene en Del temmelig tarvelige Malerier, tildels med bibelske Sujetter, saaledes Samson, sovende i Dalilas Skjød, medens hun klipper hans Haar og giver de indtrædende Philistere Tegn til at nærme sig; Samson, der sønderriver Løven, hvis Størrelse dog den omtænksomme Maler havde troet at burde reducere til en passelig Hunds; endvidere et Par „Studiehoveder“ (gamle Mænd med stort Skjæg), en Kat ved et Kjødfad etc. I Trappeafsatsen fandtes et stort Maleri, der dækkede en Feierdør, og som var malet i den i forrige Aarhundrede yndede Maner med udelukkende blaa Farver (lysere og mørkere); det forestillede en mandlig og en kvindelig Figur, siddende under et Træ, hvilke nok i Regelen passerede for at være Adam og Eva ved Kundskabens Træ, men dels savnedes Slangen, medens nogle Genier eller Engle saaes i Skyerne, dels vare Personerne iførte nogle, om end temmelig nødtørftige Gevandter, saa jeg har en stærk Formodning om, at det hele i Virkeligheden var en Hyrdescene efter Tidens Leilighed. I Storstuen, der indtog hele den østlige Del af Bygningen, og som havde to Vinduer paa hver af de tre Udvægge, fandtes adskillige Familieportraiter af Slægterne Brochmann, Hegermann og Bierregaard, af hvilke den førstes Repræsentanter nu findes hos Dig, de to sidstes hos mig; i mine Bedsteforældres Daglig- og Soveværelse hang Oberstlieutenant Diderik Hegermanns og Frues Portraiter, som jeg nu

eier, og ovenpaa paa „Capitainskammeret" Portraiterne af Tordenskjold og Raadmand Jan Wessel samt Frederik IV.s Dronning Louise, der i Regelen gik under Navnet „Frøken Reventlow", og som skal være kommet til Abildsø fra Akershus. Disse sidste tre Portraiter tilligemed Lieutenant Reinhold Fr. Hegermanns ere atter komne i mit Eie, efter at have været spredte til forskjellige Kanter ved Bedstefaders Død. Med Undtagelse af de 3 Bierregaardske Portraiter, som tilhørte Jomfru Cathrine Bierregaard, fra hvem de senere ere komne til mig, vare alle de øvrige Billeder komne fra Abildsø. Ogsaa en Mængde andre Billeder, navnlig den Oldenborgske Kongestamme m. fl. i Kobberstik, hang paa alle Vægge. Paa Capitainskammeret fandtes det mærkelige gamle Skab, indlagt med Ibenholt, Skildpadde og Elphenben, med Malerier paa Alabast paa alle Skuffer og staaende paa høie snoede Fødder, hvilket efter din Moders Død er havnet i Kunst- og Industrimuseet. Det skal have været blandt det Inventarium paa Akershus, der ved Auctioner i forrige Aarhundredes Slutning blev bortsolgt derfra; det skal da være kjøbt af Etatsraad Willumsen paa Tøien, hvis Efterfølger i Ægteskabet, Capitain Hummel, overlod det til Bedstefader for en Gjæld paa 200 Rdlr., hvormed denne da ansaa sig meget brøstholden, skjønt man ogsaa dengang agtede det for en dyrebar Gjenstand. Det gamle chinesiske Uhr, som Du nu eier, stod i vore Bedsteforældres Kammer; dengang spillede det en Strophe uden egentlig Melodi ved første Kvarter, gjentog denne med ringe Forandring to og tre Gange ved andet og tredie Kvarter og samlede saa alt ved den fulde Time, hvorpaa Slagene fulgte, saa der var stadig Musik baade i dette og de nærmeste Værelser. Det store Speil i forgyldt Ramme og Rococo-Consolen med Marmorplade, hvilke jeg nu besidder, stode mellem de to østlige Vinduer i Storstuen; det var af Bedstefader kjøbt i Christiania paa Auction efter Oberstlieutenant C. L. v. Schlanbusch († 1817). Storstuemøblementet fra Abildsø fandtes paa Kirkerud, bestaaende af en Canapée (med tredelt Ryg), 12 høiryggede Stole og 2 Lenestole, alt af Egetræ; Stolene vare dengang endnu betrukne med det oprindelige, smukke Gyldenlæder (i blaat og Guld), men

disse Rococomøbler ansaaes ikke saa smukke som det Pindeverk, der i det 19de Aarhundredes Begyndelse indførtes som en daarlig Efterligning af Ludvig XVI.s eller snarere Empire-Stilen, og vare derfor placerede paa Gjæsteværelserne, medens de moderne Møbler stode i Storstuen og Dagligværelset, og dog saa disse firkantede Pindestole med sit hjemmevævede Hvergarns Betræk ud som rene Plebeiere mod de gamle aristokratiske Guldlæders Stole; disse og Canapéen bleve solgte ved Auctionen efter Bedstefaders Død og have ikke siden været at opspørge, medens Lenestolene dog ere bevarede i mit Værge; i en af dem sad, som ovenfor nævnt, altid Bedstefader, efter at han var bleven lam, og paa deres Tvertræer klavrede min Broder og jeg op for at kysse ham til Godmorgen og Godnat. Det lille runde Bord, som Du mindes min Fader brugte foran sin Lenestol (den ene af de nævnte), og hvis Skive kan stilles op og ned, stod i Regelen saaledes opslaaet ved Storstuens ene Dør; naar der skulde drikkes Kaffe eller The, bar Bedstemoder gjerne selv Bordet hen til Sophaen („Ottomanen"), og den lille Skikkelse skjultes da næsten ganske af Bordskiven. Disse Kaffe- og The-sessioner vare for os Børn overordentlig hyggelige og interessante og fandt som Regel Sted Morgen og Eftermiddag, ligesom de ogsaa oftest dannede Indledningen til ethvert af vore Besøg med vore Forældre paa Kirkerud. Medens Forberedelserne foregik, var det Emils og min Fornøielse at krybe under et andet Thebord i Stuen med Porcellains Skive og ophøiet Rand omkring, thi under dette stod to store chinesiske Vaser eller Krukker af blaat og hvidt Porcellain, fyldte med tørrede Roser, Lavendler og Abrod; de vare saa høie, at vi, naar vi stode paa Knæ, netop kunde naa at stikke Næsen ned i de trange, med Laag forsynede Halse, der vel kunde rumme en Arm, og indsuge den yndige Duft, som ogsaa tildels herskede i Stuen. Jeg kan endnu aldrig kjende denne Blomsterduft, uden at Kirkerud træder frem for min Erindring. Ved Siden af Storstuen, som ogsaa om Vinteren brugtes daglig, naar vi vare i Besøg, laa vore Bedsteforældres Værelse, der i Størrelse svarede til den tilstødende nedre Gang, hvortil det dog ei havde Udgang. Her stod, for-

uden det omtalte Uhr, Sølvskabet, Bedstefaders Chatol, som Du nu eier, med alt sit mærkelige Indhold, en stor Hylde med Aviserne, Andagtsbøgerne og lidt anden daglig Lecture samt i det ene Hjørne den store, gamle Himmelseng med blaarandet Omhæng. I Vindueskarmen hang nogle uden- og indenlandske Rariteter, mest Naturalier. Udenfor dette Værelse var Jomfru Bierregaards Kammer, der havde Udgang til Kjøkkenet, og atter stødende til hendes Værelse, og delende Ovn med dette, laa Pigekammeret, der havde Udgang til „Svalgangen", som førte forbi Spisekammeret og Kjøkkenets Dør og havde en Trappe ud til Gaardspladsen. I Pigekammeret stod ofte en Væv opsat, hvorpaa Pigerne vævede det Garn, som Jomfru Bierregaard og især Bedstemoder spandt. Tidligere deltoge nok ogsaa disse selv i Vævningen. — I nogle Aar, medens Bedstefader endnu levede, logerede en Enkefrue, Majorinde Inger Nicoline Beichmann, født Hoel[1]), paa det ovennævnte „Jomfrukammer" i anden Etage; naar vi i den Tid besøgte Kirkerud, laa vi paa „Capitainskammeret" i to store Himmelsenge, mine Forældre i den ene og vi Brødre i den anden. Som Enke leiede Bedstemoder Husets øverste Etage af den nye Eier, ved hvilken Leilighed „Salen" blev endelig indredet og fuldstændig monteret som „Storstuen" tidligere; Klædeskammeret blev da forandret til Kjøkken. Til Hyggen i Stuerne bidrog meget de smukke Planter, som Bedstemoder vidste at holde blomstrende fra den tidlige Vaar. Der var ganske vist ikke mange Sorter, men de enkelte Exemplarer vare smukke og frodige. Jeg tror, jeg kan huske hver eneste Art: de prægtige dobbelte Gyldenlakker med kvarterlange Blomsterkvaste, den rosenrøde Cactus, smukke mørkerøde Maanedsroser, forskjelligfarvede Nelliker, gule Immorteller, den fint duf-

[1]) Hun omtales af Fru Dunker i „Gamle Dage" S. 72 f., men dette Ungdomsbillede svarer ikke til det, hendes senere Aar frembød. Hun gjaldt da i Almindelighed for at være ret vanskelig at komme tilrette med, hvorfor hun stadig flyttede fra Sted til andet i Byen og paa Landet. Min Moders Taalmodighed varede dog til det sidste, og hun udførte bl. a. stadig hendes Commissioner i Byen; da hun døde i Eidsberg i 1850-Aarene, havde hun derfor indsat Moder til Universalarving af sit ubetydelige Efterladenskab, idet hun ingen nære Slægtninge eller Venner efterlod.

tende „Æblemuskat“ og den ældste Fuchsiaart med kuglerunde Blomsterknopper, der dengang kaldtes Christi Taare eller Christi Blodsdraabe, og til hvis Pris Bedstemoder engang forelæste os A. Munchs Digt om denne Plante, hvoraf hun bevarede en Afskrift. De fleste af disse Blomster vare plantede i de gamle Hollandske Blomsterpotter af graat lakeret Ler i Urneform, af hvilke jeg endnu eier en, eller i blaa og hvide Chinesiske Krukker.

Bedstefader eiede ikke faa gamle Bøger, som han tildels havde kjøbt paa Auctioner; de fleste laa dog, saa længe jeg kan erindre tilbage, paa Klædeskammeret og bleve kun tagne ned, forsaavidt de indeholdt Billeder og derfor antoges at kunne interessere os Børn, thi medens Bedstefader havde sparet paa dem lige overfor sine egne Børn, holdt han — og vistnok endnu mere Bedstemoder, som ikke forstod deres Værd — intet for godt for sine „søde Gutter“, og dem tilflød derfor efterhaanden f. Ex. Billederne af Thuras „Danske Vitruvius“ og Rothes „Brave Danske Mænds og Qvinders berømmelige Eftermæle“ foruden mange flere, som jeg ikke erindrer, derhos en Mængde enkelte Kobberstik og Billeder, blandt hvilke jeg nu meget vel forstaar, at der var nogle, som vilde været Prydelser i Kobberstiksamlinger, og som maaske ikke mere findes hertillands. Disse sidste, der sendtes os hjem til Christiania, tvivler jeg dog paa, at Bedstefader havde givet sit Minde til at overlade os til Legetøi. De bleve selvfølgelig til Slutning revne i Laser, opklistrede paa Papir, atter sønderrevne og endelig opbrændte. De fleste af Billederne vare naturligvis af tarveligere Art og ret vel skikkede for os, f. Ex. et Slags Blomsterbilleder (Fortegninger eller lignende) i Rococostil, som vi colorerede med Indholdet af vore Farveskrin, eller Tegninger, fremstillende en Mængde vilde Folkeslag fra Jordens forskjellige Egne, hvis mange høist fremmedlydende Navne jeg havde lært gjennem Øret, førend jeg selv kunde læse, og hvori jeg undertiden blev examineret af fremmede, der maatte rose min gode Hukommelse. Blandt Bedstefaders Bøger erindrer jeg endnu Schlegels Danmarks Historie med sine smukke Kobberstik af den Oldenborgske Stamme, Arild Huitfeldts Danmarks Krønike in folio, Jesper Brochmands Huspostil, Bøger af

alchymistisk og chiromantisk Indhold med underlige Tegninger m. m. Alle disse Bøger solgtes allerede ved Auctionen efter Bedstefaders Død; kun Arild Huitfeldts Krønike har jeg siden faaet kjøbt igjen, hvorimod det ikke lykkedes at faa opsporet den Brochmandske Huspostille, hvori fandtes Optegnelser af Bedstemoder om hendes Børns Fødsel. — En Gjenstand fra Kirkerud, der var os Børn til megen Fornøielse og allerede i min ældste Broders Tid var kommen til Christiania, var en *Perspectivkasse* med en Mængde forskjellige Stykker, fremstillende bibelske Scener, Landskaber, Byer, Krigsbegivenheder, Genrebilleder af munter og alvorlig Charakter, kort sagt det hele Dagligliv i det 18de Aarhundredes Midte; til hver Opstilling hørte 6 forskjellige Stykker, der indsattes i Kassen paa smaa Fremspring og tilsammen dannede et Hele. Det havde allerede existeret i Bedstefaders Ungdom paa Abildsø, og han havde opklæbet og udskaaret den største Del deraf. Saavidt jeg ved, vare senere en Del af Billederne istandbragte af din Fader og min ældre Broder. Endelig bleve de sidste fuldendte af mig, min Hustru og ældste Søn i 1870-Aarene. Da min Broder Emil og jeg vare blevne voxne, kom Perspektivkassen til Kvinesdal til Dig og dine Søskende i 1850-Aarene, et Snes Aar senere kom den fra Nes tilbage til Christiania til mine Børn, og i 1889 bragte jeg den ved et Besøg hos Dig i Rødenes til dine Børn. Jeg tør sige, at den har havt ikke ganske liden Indflydelse paa min Udvikling; ved sit mangeartede Indhold virkede den befrugtende paa Phantasien og gav Anledning til mange Spørgsmaal og megen Belærelse.

Haven laa paa Husets østlige Side men strakte sig betydelig længere mod Syd, saa at ogsaa Halvparten af Husets sydlige Side laa inde i samme, hvortil der lige ved „Trammen“ var en Indgang i det Stakit, der omgav den mod Gaardspladsen; de tre øvrige Sider vare kun indhegnede med „Skidgard“. Bedstemoder dyrkede sin Have med stor Kjærlighed og lod den utvivlsomt vel gjøde, thi den Størrelse og Frodighed, Blomster og Havevæxter der naaede, har jeg neppe nogensteds seet overgaaet. Langs Stakittet til Gaardspladsen løb en Hæk af de

prægtigste blaaviolette Syringer, der vakte vor store Beundring, naar vi i Pintsetiden kom til Kirkerud, idet vi da kunde anstille Sammenligning med de smaablomstrende Arter, der fandtes i vor Have i Christiania, hvorhen derfor Moder overførte nogle Buske fra Kirkerud. Lige overfor Syringhækken inde i Haven stod en ikke meget lavere Hæk af de store gammeldags Rosentrær, der bære en ypperlig duftende men lidet smuk Art af Roser; de gik under Navn af Sylteroser og leverede Hovedmassen af Indholdet af Bedstemoders Potpourrikrukker. Hækkens Høide forekom i alle Fald os Børn imponerende, da vi kunde gaa derunder som i en Allée. Naar jeg senere læste Johannes Ewalds Digt „Rungsteds Lyksaligheder", maatte jeg ved dets første Linier:

I kjølende Skygger,
I Mørke, som Roser udbrede,

altid tænke paa denne Rosenhæk. Ligesom i Værelserne udmærkede ogsaa i Haven Bedstemoders Blomster sig mere ved deres Frodighed end Mangfoldighed. Vel havde hun, foruden „Sylteroserne", ogsaa et Par smukke Provenceroser, men hertil indskrænkede ogsaa Rosenarterne sig. Af Aurikler fandtes kun en mørkrød Sort med gult Bæger, men til Gjengjæld var den ogsaa saameget smukkere og større. Jeg har kun seet den paa Kirkerud og et Par Nabogaarde, hvor den var kommen derfra, men tror at erindre, at Bedstemoder skal have medbragt den fra Drammen, der i sin Tid var omtalt for sine smukke Aurikler. Af Løgvæxter fandtes Pintselilier, „Keiserkroner", brandgule og vellugtende lysegule Lilier samt Sværdlilier, navnlig Pintselilierne i stor Mængde og saa villige, at de endog kunde blomstre samme Vaar, de vare omplantede; bleve de derimod overflyttede til vor Have i Christiania, mislykkedes Blomstringen næsten altid. De store purpurrøde Pæoner udvidede sig i en saa stærk Grad, at Bedstemoder plantede dem afvexlende med Stikkelsbærtræerne til Indfatning af nogle af Urtebedene; de store, brandgule Ringblomster vare ogsaa omtrent forviste fra det egentlige Blomsterkvarter og fandtes paa Kanter og ved Gjærder, hvor de bedst kunde finde Plads. De øvrige perennerende Planter vare neppe andre end Akeleie, Tusindfryd, Forglemmigei (den

lodne Art), den store violette Saxifraga, „Jomfruen i det grønne“, som Bedstemoder kaldte en Plante med stærkt finnede Blade og en smuk hvid eller blaa Blomsterstand paa høie Stilke, den hvide lave Flox, der kaldtes „Muskateller“, og endelig „Bustenelliker“ i en Uendelighed af Farver og Varieteter. Af vellugtende Planter dyrkedes Lavendler, Balsam og især Abrod i stor Mængde. De almindelige Sommerblomster og Planterne til Kjøkkenhaven opelskede Bedstemoder selv i sin Mistbænk, der laa lige ved Havens Indgang til venstre under Storstuens to søndre Vinduer. Nedenfor Blomsterkvarteret laa de to store Kvarterer for Kjøkkenurterne, omgivne af Ribs- og Stikkelsbærhække samt tildels af Pæoner og Abrod- eller Lavendelbuske. Ogsaa langs Havens Sydside løb en Ribs- og Stikkelsbærhæk; Ribsene vare af den gammeldags Art med temmelig smaa Bær, men Mængden opveiede den ringere Størrelse; Stikkelsbærrene vare kun af to men meget gode Sorter, de lodne røde og grønne, af hvilke jeg sætter den sidste høiest blandt alle Arter. En Nøddehæk skjærmede Nordsiden af Haven, og mod Øst var den udvidet med et større Stykke, der nogle Aar før min Tid var blevet beplantet med Frugttræer og Buske. Træerne vare plantede og podede omkring 1830 af din Fader og min Faders Fætter Wilhelm Huitfeldt (fra Eskevigen), men de vare endnu i min Barndom for unge til at bære noget synderligt. Forøvrigt fandtes i Haven kun et stort Moreltræ samt nogle gamle Kirsebær- og Æbletræer. Nedenfor Kjøkkenhaven udvidede den store Havegang sig til en Runddel, omplantet med Balsampopler, hvorunder stode Bænke til alle fire Sider. Langs Havens Sydside laa Gaaseløkken med sin Dam; for dennes og de befjedrede Beboeres Skyld vilde vi Brødre gjerne opholde os der, men dette tillodes ikke uden Opsyn, da Dammen var dyb. En Grind aflukkede Gaaseløkken fra Gaardspladsen og forbandt de to yderste Hjørner af den store Have og en mindre, der laa i Syd og for Halvdelen dannede Gaardspladsens Indhegning paa denne Kant; nedenfor denne Have laa Stolpeboden og derimellem en Grind, der lukkede for Veien til Nabogaarden Kaxrud. Denne lille Have blev siden Bedstemoders eneste, da hun boede tilleie paa Gaarden

hos den nye Eier. Rundt Gjærdet løb en Række Frugt- og Blomsterbuske; Midten var delt i Kjøkkenhave, Jordbærbed og Blomsterhave, hvor „Bustenellikerne“ især dominerede. I denne Have dyrkedes Spanske Jordbær, i den store Have indplantede Markjordbær, som her naaede en forbausende Størrelse. Gaardspladsens vestre Side indtoges helt af Udhusbygningerne med Laave og Lade i Midten, Fjøs og Vedskur tilhøire samt Stald og Vognskur tilvenstre; blandt Gaardens Kjøretøier fandt min Broder og jeg især Fornøielse i den gamle „Phaëton“, der nok omtrent aldrig blev brugt i vor Tid, men oftere af os benyttedes som Legestue. Saavidt jeg ved, vare samtlige Udhusbygninger opførte fra nyt af Bedstefader. Over Gaardspladsen gik, som nævnt, Veien til Nabogaarden og fortsattes til den anden Side gjennem en noget uregelmæssig Allée, afsluttet af en Grind, Gaardens Hovedindkjørsel fra den egentlige Bygdevei, der førte til Nesset i Bundefjordens søndre Ende og gik lidt nordenfor Gaarden, dog ikke længer derfra, end at man kunde se de forbikjørende og kjende Heste eller Vogne, om ikke just Personerne. Paa den anden Side af Bygdeveien saaes fra Gaardens Vinduer det ret store Kirkerudtjern som senere tildels er udtappet, men hvori dengang fandtes Gjedder, der dog sjelden fiskedes. Dets Afløb, en liden Bæk, havde i Aarhundredets Begyndelse til sine Tider drevet en liden Mølle, beliggende lige ved Bygdeveien, hvor Bækken havde et lidet Fald. Paa den anden Side af Tjernet skimtedes Tagene af Husmandspladsen Loftsrud. Den eneste Gaard, som forøvrigt kunde sees fra Kirkerud, var det søndenfor liggende Kaxrud. — Naar man gik ud fra Gaardspladsen gjennem den Grind, der førte til Kaxrudveien, kunde man ved strax at forlade denne og slaa ind paa en Fodsti tilhøire bag Stolpeboden paa et Par Minuter naa „Lunden“, en Klynge Træer, mest Linde, paa et Sted, hvor Fjeldgrunden stak frem af de omliggende Enge, og hvor der paa et Svaberg laa en stor Rullesten, under hvilken jeg engang ved at rode med en Kjæp fandt en gammel Sigd, som jeg satte stor Pris paa og nok egentlig ansaa for en mærkelig Oldtidslevning, indtil den gjenkjendtes som et tidligere paa Gaarden benyttet Redskab, der formentes engang under Skuren

at være henlagt der af en af Arbeiderne og senere glemt. Under Lundens Trær var der opslaaet Bænke i en langagtig Firkant, der var aaben for den øvre Ende, og tilvenstre for Indgangen førte nogle Trappetrin op til en lidt høiere liggende, meget mindre Plads, ligeledes paa de tre Sider omgiven af Bænke. Denne Lund var en for os Børn saare tiltrækkende Legeplads, thi her var svalt og skyggefuldt selv paa de varmeste Sommerdage; ofte fulgte Bedstemoder og Barnepigen os derhen, og vi kunde da tilbringe flere Timer der ad Gangen om Formiddagen eller Eftermiddagen og spiste da vor Mellemmad der. Medens Bedstemoder og Barnepigen sade ved sit Haandarbeide, legede vi, saa godt vi kunde; vi havde udenfor Lunden anlagt en Landgaard, det vil sige, antydet med Stene dens Grundplan, hvor dog især Udhusene interesserede os; Gran- og Furukongler m. m. vare Dyrene paa Gaarden, Græs og Korn indhøstedes i Nærheden med den omtalte Sigd og bragtes i Laden, Creaturerne førtes paa Havn, Faarene i en særskilt Indhegning o. s. v. Naar vore Forældre eller andre Gjæster vare tilstede, blev der undertiden paa smukke Sommerdage drukket Kaffe eller The i Lunden til vor store Glæde. Senere, da jeg var bleven noget større, sad jeg undertiden alene derhenne og læste Eventyr og kunde da i Ensomheden og Stilheden under den søde Duft af Lindeblomsterne og Biernes Summen oppe i Trækronerne, eller naar Gjøgen af og til oplod sin Røst paa nærmere eller fjernere Hold, ret nyde de fantastiske Fortællinger og drømme mig fuldstændig ind i Eventyrverdenen. Allerede Veien til Lunden var det en Fornøielse at passere ved St. Hansdags Tider, før Græsset endnu var slaaet, naar den prægtige Blomsterbund stod i fuldt Flor; kunstige Enge kjendte man kun lidet til — det høieste kunde være et Stykke med Thimothei og Kløver. Saasnart vi havde spist vor Frokost, begave vi os paa klare Sommerdage gjerne hen i Lunden gjennem det, som det da forekom os, høie Græs, hvor rød og hvid Kløver, Pengegræs, den violette Scabiosa, Stokblomst, Jomfru Marias Guldsko, St. Hans Blomst, Karve o. m. a. stode lige saa tæt som Græsset og udsendte sin liflige, krydrede Duft; nærmere Lunden, hvor Jorden var mindre dyb, florerede

mest Tjæreblomst, Storkenæb, Fugleærter, Nyperoser og især den prægtige, mørkblaa Veronica i største Frodighed, hvilken vi stadig forsøgte at plukke med den mindst mulige Rystelse af Planten, men hvor forsigtigt vi end bragte den hjem, vare i Almindelighed næsten alle Blomster affaldne, inden vi naaede Gaarden. Paa vort Spørgsmaal om dens Navn fortalte Moder engang, at hendes Cousine Barbara Brochmann (Fru Schnitler) havde kaldt Planten Rührmichnicht (i Lighed med Vergeissmeinnicht), og dette Navn attraperede vi, da vi intet andet kjendte. Vi Brødre havde arvet vor Moders og Bedstemoders Kjærlighed til Blomster, og deres forskjellige Voxesteder paa Eiendommen vare os meget vel bekjendte; vi vidste derfor godt, hvor vi skulde henvende os, naar det gjaldt at finde de største Liliecorvaller, de smukkeste vilde Pelargonier (Storkenæb) eller den ikke hyppige „Jomfru Marias Haand“ og Benved (enkelt Snebold). Det siger sig selv, at heller ikke de bedste Findesteder for Bærarterne vare os ubekjendte; disse var Jordbær, Bringebær, Blaabær og Skindtryter (Michelsbær), de sidste fornemmelig paa Tuerne i den sumpige Strækning ved Tjernets søndre Ende. Selv Multer vare ikke ganske ukjendte nærmest ved Tjernets Bredder, men der fik vi Børn ikke Lov at færdes, da det havde hændt, at Dyr vare faldne dybt ned i Sumpen og kun med Vanskelighed igjen vare trukne op. Husmændene eller Slaattefolkene bragte undertiden disse Bær til Gaarden til vor Fornøielse, men som oftest i sin umodne røde Skikkelse. Skjønt der nu snart er hengaaet femti Aar, siden jeg tilbragte en Sommer paa Kirkerud, staa alle disse Localiteter aldeles tydeligt for mine Øine, og jeg skulde endnu kunne paavise dem, hvis de forøvrigt ikke ere helt forandrede. Den gamle Hovedbygning er for en Del Aar siden nedrevet og en ny enetages er opført midt i Haven, medens Stolpeboden er flyttet over paa den gamle Bygnings Tomt, og formodentlig er selve Jordeiendommen, der er tagen under en hel anden Dyrkning end før, ogsaa saa forandret, at de vilde Blomsters Voxesteder sagtens ere forsvunde som saadanne. Vel var jeg om Sommeren 1851 et Par Dage paa Gaarden i Besøg hos Jomfru C. Bierregaard,

som da boede der, men har ingen synderlig levende Erindring fra den Tid, da dog endnu det meste i det ydre var uforandret; naar vi senere besøgte hende paa Kirkeruds Nabogaard Nordby, hvor hun boede i de sidste Aar før sin Død (1869), lode vi os nøie med at gaa hen paa Engen og fra en liden Høide (uden Tvivl en Gravhaug) betragte det lavere liggende Kirkeruds Bygninger. Min Moder vilde aldrig mere betræde Gaarden fra den Dag, hun efter Bedstemoders Begravelse drog hjem til Christiania.

Ikke langt fra Lunden laa Poteteskjælderen, gravet og muret ind i en Bakke og forsynet med en liden Overbygning eller et Slags triangulairt Loft, der var stort nok, til at Linet der kunde underkastes den nødvendige Brydning, Skagning og Hegling. Mellem denne Bygning og Lunden laa det saakaldte Svinetred, der egentlig var et smukt, couperet Terrain med store Egetræer og en frodig Bregnevegetation, men som det paa Grund af dets lidet tiltalende Beboere ikke ansaaes ganske ufarligt at besøge. Lige overfor Lunden paa den anden Side af Kaxrudveien laa Badstuen eller „Kjonen", hvor Lin og Korn tørredes, naar det var nødvendigt, og Malt tilberedtes, thi Ølbrygning foregik, saavel som Bagning, Lysestøbning etc. paa Gaarden selv. Denne Bygning afbrændte, saavidt jeg mindes, i den sidste Tid, Bedstemoder eiede Gaarden, og blev ikke siden gjenopbygget. Paa en hel anden Kant af Gaarden, ved Bygdeveien, laa paa en Høide „Kalvetredet", ogsaa med en Del store Egetræer men mindre bevoxet end Svinetredet og skyet paa Grund af sine mange store Myretuer. Endnu længere borte, paa den anden Side af en stor Eng og den fra Tjernet løbende Bæk, laa Hestehagen, der tildels var bevoxet med Orekrat, men hvor vi ogsaa kun lidet færdedes, skjønt der voxede adskillige Bær, især Jordbær; man frygtede nemlig for, at Hestene kunde gjøre os Skade.

Da Bedstefader var død i Novbr. 1841, ønskede Bestemoder ikke at blive siddende som Eier af Gaarden med alt deraf følgende Besvær, da baade hun og Cathrine Bierregaard nu vare temmelig tilaars. Kirkerud, som dengang kun fødte 15 à 16 voxne Fækreaturer, 3 Heste og 20 à 30 Faar samt nogle Svin og en Del Fjærkræ, blev derfor i 1842 eller 43 solgt til Anton Andresen

fra Dingstad i Aas, der en Tidlang havde lært Landbrug hos Storthingsmanden Jacob Roll paa Haugen i Spydeberg, en gammel Bekjendt af min Fader. A. blev gift med Husbestyrerinden paa Haugen, Jomfru Engel Hansen fra Christiania, en Broderdatter af den gamle Jomfru Hansen, hos hvem mine Forældre (og din Fader) boede i den første Tid, efter at de vare blevne gifte (Toldbodgaden 33). Salgsprisen var c. 4000 Spd., hvoraf Halvparten var Pantelaan i Gaarden. Faa Aar senere vilde Andresen ikke sælge den for 7000 Spd., efter at han rigtignok havde gjort en Del Forbedringer paa samme. Af den nye Eier leiede da Bedstemoder, som nævnt, Gaardens øverste Etage, og her boede hun nu med Cathrine Bierregaard til sin Død i Januar 1846 i en sorgløs Stilling, idet hendes Enkepension og Rentepenge, i Forening med lidt Støtte fra mine Forældres Side, vare fuldkommen tilstrækkelige for hendes faa Fornødenheder. Hendes Stilling blev ofte og med Rette sammenlignet med en afholdt Presteenkes i sin Bygd, idet alle kappedes om at vise hende Opmærksomhed ved smaa Sendelser[1]) eller paa anden Maade forsøgte at gjøre hendes sidste Dage behagelige. Ved Bedstemoders Begravelse vare ogsaa vi Brødre tilstede; Ligtalen holdtes af i Nordby Kirke af Capellanen til Aas Christopher Heiberg, da den gamle Sogneprest J. F. Kjelstrup ikke længer prædikede.

(Fortsættes).

[1]) Paa denne Tid var det endnu Brug der i Bygden, at Naboerne til Bryllupper og Begravelser eller til Barselkoner sendte Foræringer af Spisevarer, navnlig Kage eller andre gode Sager. Det derpaa anvendte Navn var „Fønn“ (af oldnorsk fórn d. e. Gave, Offer). Ogsaa enkelte andre gamle Ord brugtes endnu i Bygdens Dialekt. Jeg erindrer saaledes at have hørt Bedstemoder sige om en letsindig Pige, at hun rigtig var en „Flanflue“, et Udtryk, som faldt mig besynderligt, og hvorover jeg derfor udbad mig Forklaring. Siden har jeg til min Forundring fundet Ordet igjen i det oldnorske Lovsprog som „flannfluga“ (den trolovede Pige, der ikke vil fuldbyrde Ægteskabet).

Etatsraad og Landsdommer Mathias Poulsons Levnetsbeskrivelse,

forfattet af Broderen Mag. **Poul Poulsen,**

meddelt ved **C. E. A. Schøller.**

Efterfølgende Levnetsbeskrivelse af den Aar 1718 adlede Landsdommer Mathias Poulson, som findes i Genealogisk Heraldisk Selskabs Generalia, Fol. 33 A, e i Rigsarkivet og er dateret 10. April 1734, er nedskreven 5 Aar efter hans Død af hans Broder Mag. Poul Poulson, Præst til Saxild og Nolev; den er 1786 indsendt til Selskabet af den daværende Eier Capitain Klein.

Den er lychelig, som lefuer cristel. i Verden, døer salig af Verden og, naar han ved Døden borttages, hans goede Nafn og Rygte kand være som de modne Mandler, Arons visne Kiep bar, Num. 5; det er en stor Ære for de efterlevende, at han med Billighed kand sige, See, ieg døer, men lefuer dog, 2 Cor. 6, da vi viide, at den gudfrygtiges Ihukommelse skal være til Velsignelse, mens de ugudeliges Nafn skal raadne efter Salomons Ord. Prov. 10,7. Den Lyche havde den Høyædle og Velbaarne Herre sal. Mathias Poulson til Bidstrup, fordum H. K. M. Etaz og Justizraad og Premier Lands Dommer udj Nørre Jylland. Han lefuede cristel., han døde salig og hans Ære Minde er hos os priselig, som af hans Liv og Lefnet herefter videre skal fornemmes.

Den sal. Mand er fød paa Wilhelmsborg, som tilforn, førend den blev til et Baroni af Høyædle og Velb. Hr. Baron Wilhelm Gyldencrone, kaldtes Schumstrup, udj Aarhuus udj Neng Herred Aar 1671 d. 19 April Kl. $2^1/_2$ om Natten. Hans Fader var Velædle og Velbyrdige Jens Poulson[1]) til Søbygaard, fordum K. M. Assessor udj Comerce Collegio og Land og Krigs Comissarius, som af H. K. M. høyloftig Jhukommelse Kong Christian den 5te blev brugt udj adskillige Commissioner. Hans Moder var Velædle Fru Maren Mads Daatter[2]) sal. Borgermester Mads Poulsons til Tuilumb, efter hvilchen den sal. Mand var opkaldet, Daatter, da det behagede vor allernaadigste Konge at nobilitere

---

[1]) f. i Kolding $^{27}/_8$ 1635.

[2]) f. i Randers $^1/_8$ 1643, † s. St. $^{25}/_6$ 1723, s. Hofmans Fund. II, 352.

en stor Del af sal. Borgemester Mads Poulsons Familie, som de Benzoner, af huilche Niels Benzon til Aastrup udj Sjælland var Ridder, Geheimeraad e. t. c., Lasson, Rosenørn, Poulson.

Disse hans Forældre havde Gud velsignet med 7 Børn foruden een[1]), som døde strax efter Fødselen, nemlig 2 Døttre og 5 Sønner:

Anne Poulson, fød i Stege By paa Møen Aar 1688 d. 4 May og er nu død[2]), som først var gift i Aalborg med Velædle og Velb. Niels Jesperson, K. M. Cancellie Raad og Assessor udj Consistorial Collegio, siden med Velædle Thomas Fischer til Allingegaard.

Johanne Marie Poulson[3]), fød paa Constantinsborg eller som den da kaldtes Stadsgaard d. 4 Juli 1669, gift med Velædle og Velb. Hans Dreier, K. M. Comerce Raad, Assessor udj Comerce Collegio.

Mathias Poulson til Bidstrup, K. M. Etats og Justizraad.

Mag. Poul Poulson[4]), fød paa Søbygaard d. 8 Juli 1674, Sognepræst til Saxild og Nolev Menigheder, Provst udj Hads Herred.

Mag. Clement Poulson[5]), fød paa Søbygaard d. 19 Septbr. 1675, Sognepræst til Linnaa og Dallerup Menigheder.

Niels Poulson[6]) til Gunnerupgaard, fød paa Søbygaard d. 23. Juni 1677.

---

[1]) Peder Poulson f. og † 1679.

[2]) † 1732, gift 1. Gang $^{22}/_{4}$ 1691 med Niels Jespersen, † i Aalborg $^{11}/_{9}$ 1696, jvf. A. H. Nielsen, Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg, S. 274; gift 2. Gang $^{14}/_{12}$ 1708 med Thomas Fischer.

[3]) † 1747, gift $^{20}/_{4}$ 1688 med Hans Dreier, † $^{28}/_{11}$ 1711 (Benzon).

[4]) † $^{7}/_{12}$ 1736, s. Wibergs Præsteh. III, 16; hvortil kan føies, at han havde Børnene: Jens f. og † 1704, og Ide Marie, dbt. $^{16}/_{7}$ 1704, gift $^{16}/_{7}$ 1726 med Commerceraad Andreas Fog til Kragerup (Saxild Kbg.).

[5]) † $^{15}/_{4}$ 1768, s. Wiberg II, 311.

[6]) begr. $^{29}/_{9}$ 1745 i Strandby K., gift 1705 med Giertrud Hofman; han havde foruden Døttrene Marie Cathrine, f. 1705, gift 1728 med Johannes Juulson til Lynderupgaard, og Karen f. $^{20}/_{6}$ 1715, † $^{7}/_{5}$ 1775, gift $^{19}/_{8}$ 1746 med Consistorialraad Thomas Just Jermiin, samt Sønnerne Jens, dbt. $^{18}/_{4}$ 1707, begr. i Strandby $^{18}/_{2}$ 1708 og Thøger, dbt. $^{18}/_{4}$ 1709, † 1728, Sønnen Jens, dbt. $^{4}/_{8}$ 1713, † i Aalborg $^{11}/_{12}$ 1784 som Generalmajor. Denne, der 1739 blev gift med Charlotte Amalie Wulff, † i Viborg $^{8}/_{4}$ 1786, havde foruden to Børn, der døde smaa, Sønnerne: Niels, f. 1740, † $^{30}/_{7}$ 1782 paa Vennergaard som Capitain, der $^{18}/_{9}$ 1778 i Skive blev gift med Susanne

Jochum Poulson[1]) til Waar, fød paa Søbygaard den 23. Juli 1681, huilche alle overlefuede deris Fader og Moder.

Som han kom syndig til Verden, saa lod hans kiere Forældre hannem strax aftoe ved Vandbadet udj Ordet, at hand derved kunde blifue et Lem udj den christelige Kirche og indpodes i Vinstokken Christo Jesu. Siden saa snart han kom til de Aar, at hand kunde opdrages i Gudsfrygt og Herrens Formanelse, blef hand hiemme i Huset informeret af en Karl ved Nafn Niels Jensen, som lærte ham at læse og skrive. Udj hans Forældres Huus blef hand informeret privatim udj boglige Konster tilligemed hans andre Søskende først af Hr. Christen Bruun, som blef der efter Hører i Viborg Skole og siden Sognepræst til Ørum og Veirum udj Synderlyng Herred. Derefter blef hand informeret af Hr. Claus Bang, som siiden blef Collega 5tæ classis scholæ Aalburgensis og siden Sognepræst til Soderup og dens annecterede Menighed ved Aastrup i Siælland. Under den sidstes Information var han nogle Aar indtil hans sal. Forældre udskichede hannem til Velærværdige og høylærde Mag. Hans Dynesen Mosin fordum Provst over Støfring Herret og Sognepræst til St. Mortens Kirche udj Randers, at hand med sin kiere Fætter og Morbroder Søn Høyædle og Velb. Poul de Rosenørn, Herre til Katholm og Meilegaard, H. K. M. General Major skulde logere udj ovenbemeldte Mag. Mossins Huus for

---

Charlotte Schubart, † $^{26}/_{8}$ 1780, men ei efterlod Børn; Jens f. 1742, † i Juli 1809 i Viborg ugift som Major og Generaladjutant som Slægtens sidste Mand; og Datteren Gertrud Hofman f. 1746, † i Odense $^{8}/_{12}$ 1815, gift $^{27}/_{8}$ 1773 med Grev Adam Frederik Tramp til Løgismose. (Benzons Stamtavler samt Uddrag af Kirkebogen for Strandby og af Kjbhvns. Adressecont. Efterr.).

[1]) Justitsraad $^{2}/_{8}$ 1742, begravet $^{29}/_{10}$ 1756, gift 1717 med Karen Benzon, begr. $^{8}/_{10}$ 1773; de havde ifølge Farstrup-Aistrup Kirkebog Børnene: 1) Marie Elisabeth, dbt. $^{1}/_{8}$ 1719, gift $^{2}/_{10}$ 1750 med Consistorialraad Christian Hansen Hielmcrone, Præst til Borbjerg; 2) Jens, begr. $^{17}/_{12}$ 1720, 6 Dage gl.; 3) Elisabeth Cathrine, dbt. $^{28}/_{7}$ 1722, begr. $^{8}/_{2}$ 1764, ugift; 4) Anne Marie, dbt. $^{11}/_{1}$ 1724, † $^{17}/_{1}$ 1777 i Kattrup, gift 1. Gang med C. S. E. Limmerich, 2. Gang med Major Fock; 5) Johanne Marie, dbt. $^{23}/_{8}$ 1725, † $^{2}/_{11}$ 1793, gift $^{14}/_{5}$ 1751 med Mag. Laurits Bentzen, Præst til Hvidbjerg-Lyngs; 6) Jens, dbt. $^{17}/_{8}$ 1729, begr. $^{8}/_{7}$ s. Aar; 7) Mathias Clementin, dbt. $^{1}/_{7}$ 1733, † ung; 8) Clementine Marie, dbt. $^{22}/_{5}$ 1737, begr. $^{2}/_{12}$ 1774, gift $^{31}/_{5}$ 1765 med Provst Peter Bering til Farstrup-Aistrup.

der at informeres. Han forblef der indtil hans goede sal. Fader fik i Tanche at bortskiche hannem til Aalborg Skole Rectore clarissimo et propter eruditionem et informandi methodum celeberrimo Mag. Søren Waare, blef og strax admitteret udj Rectoris Lectie, da Gud imidlertid hiemsøgte dend sal. Mand med Kaarsit, at hand miste Sin goede sal. Fader, som døde 7. May 1687.

Aar 1688 blef dend sal. Mand med et priisværdigt testimonio af ovenbemeldte Mag. Søren Waare bortskicket til Kiøbenhafn Academie, huor hand blef indskreven udj Studenternis tall Rectore Magnifico, Dr. Casparo Bartholino, siden K. M. Conferens Raad e. t. c., Decano Dr. Olao Borrichio. Aaret derefter sustinerede han sin Examen Philosophicum og blef af Dr. Borrichio creerit Philosophiæ Baccalaureus, siden sustinerede hand sin Examen Theologicum 1690, giorde sig klar af Academiet og predichede for sin demiss, rejste saa hiemb till Jylland till sin goede Moder, og forblef nogen tiid hos hende paa Søbygaard for at betage hende en og anden møisommelighed med Gaardens Sager.

Mens som dend sal. Mand inclinerede mere til dett Verdslige end dett Geistlige og Hans Kongl. Mayst høyloftig Ihukommelse Kong Christian hafde oprettet et Ridderligt Academie udj Kiøbenhafn d. 15 April 1692, fich dend sal. Mand Lyst med sin goede Frue Moders Samtyche till at begifue sig derind og var iblandt de første, som frequenterede samme Ridderlige Academi [1]), Præfecto et Ephoro Wiglando von Schindel. Paa dette Ridderlige Academie holdt dend sal. Mand sig op halfanden Aars tiid, indtill hand fich i Sinde at besee fremmede Steder, at hand videre kunde lære Spraagene i deris perfection, betrachte Landenis skicher og Sæder, deris politie og anseete curieuse Sager, huorved hand haabede i Fremtiden at tiene sitt Fædreneland.

Forloed saa Academiet og droeg hiemb till Jylland till sin kiære Frue Moder, som gaf sin samtyche till hans udenreyse, da hand i Guds nafn ved Michels dags tiider Anno 1693 efter at hand hafde taget afskeed med sin goede Frue Moder og samptlige sine Venner begyndte sin reyse, toeg touren igiennem Holstein till Hamburg, besaae Byens præchtige Bygninger, iblandt huilche excellerede Børsen, Raadhuset og Operahuuset. Reyste derfra till Tyskland, besaae dets fornemmeste stæder og Hoffer, besøgte Academierne till

[1]) jvf. Personalh. Tidsskr. 2. R. I. 58.

Halle og Wittemberg og Jena og udvalte Leipzig at opholde sig udj formedelst det Tyske Sprogs netthed og folchenis skichelighed og artighed.

Fra Tyskland gich dend sal. Mand till Holland og kom til Utrecht udj Octbr. Maaned, huor hand mødte Deres Excellence dend høyædle og Velb. Herre Baron Christian Gyldencrone Friherre til Wilhelmsborg, da hand tilforn med hannem hafde frequenterit dett Kongl. Ridderlige Academie, denne da hafde omgiengelse og dend fortroelighed, som Deres Exsellence bar till dend goede Mand, bragte dend sal. Herre till at, da hand kom till hannem i Holland, begiære, at hand som en Ven og Compagnon vilde følge med hannem paa hans Bekostning ofuer alt, huor hand vilde fortsætte sin udenlands Reyse, huilchet gunstige Tilbud hand med største Tachnemmelighed imoedtog og forblef stedse hos formelte Hr. Baronen, indtil de begge kom tilbage til deris Fædreneland.

Udj Holland opholdt dend sal. Mand sig paa nogen tiid i Utrecht baade for Byens sunde Luft saa og dend omgiengelse, hand der kunde hafue med adskillige høye Herrer, som for dend lærde Professoris Joh. Georgii Gravii skyld, som da lefuede, frequenterede Academiet till Utrecht. Imidlertid dend sal. Mand opholdt sig i Utrecht og logerede hos en Frantsos ved nafn Mons. Fleury, huor jeg siden efter logerede nesten et Aars tiid, besaae hand omliggende Steder udj Holland, toeg reysen ofuer Bodegraf og Tørgau til Rotterdam, huor hand især toeg udj i øiesyn Erasmi Rotterdami Statue af steen og andre Curiositeter, som hans Reyse Bog udviste, begaf sig derefter till Haag, som er en lystig og deilig Stad, og fordi dend hafuer ingen mure om sig, kaldes den for den fornemmeste Landsbye, som er i dend gandske Verden, huor General Staterne hafue deris forsambling og en stor Deel af dennem boer der, der opholder sig ogsaa fremmede Ambassadeurer. Siden besaae hand dett prechtige Slott Hunderteich kaldet, siden Losdoine Kirche, huor sees en Tafle ved den høire Siide af Alteret, paa huilchen staar skrefuet dend Historie om de 365 Børn, som Grefuinden af Henneberg paa en gang skal hafue faaet, derefter Schevelin, Serflit, Delpht, huor iche alleneste Sang Verchet er værd at høre, men endog mange berømmelige Mænds begrafuelse, især Prinz Mouridsis. Hand besøgte disforuden Leyden, berømmelig af sit Academie, Harlem af sit bogtrycherie og Amsterdam af sit politie og negotie; Efterat hand videre hafude taget i øiesyn Sardam, huor Skibene bygges og dett prechtige Slott Loo, som hørte Prinzen af Oranien till, fich hand i tancbe at besee Francherig.

Dend sal. Mand forloed da Utrecht d. 8 Junii 1695 og begaf sig paa reyse til Francherige, passerede Rotterdam, huorfra hand gich till Vands till Antwerpen og beskuede der Børsen, Kircherne og Raadstuen og andet merchverdigt, komb derfra till Gent, Hovetstaden i Flandern, Brygge, Mekelen, Løwen, Bryssel, Valenciennes, Cambray, Peronne, derfra hand toeg Post Heste till Paris og komb der dend 10 Julii, huor hand blef iche lenger end 5 Dage, men begaf sig paa reysen till Montpellier, besaae paa Veyen Lyon, Hovitstaden i Lionnais, Avignon og komb till Montpellier d. 6 Augusti, huor dend gunstige Hr. Baron resolverede at forblifue med hannem paa nogen tiid, for der var gaatt at lefue, megen friehed og all optenchelig fornøielse. Mens saa snart de vare der andkomne, faldt dend goede Hr. Baron i en heftig og rasende siugdom, at der fast ei var haab till lifuet, da fornam dend Høiædle Hr. Baronen dend sal. Mands fliid og omhyggelighed, at hand snart aldrig viigede fra hannem, mens opsøgte til hannem de beste medicinæ doctores, der

var at finde i Byen, huor udofuer Hr. Baronen elskede hannem till hands Dødsdag. Mens hand opholdt sig till Montpellier besaa hand, huad curieus og rart der var udj Byen.

D, 26 October forloed hand Montpellier for at besee Provence og dends skiønne Byer Arles, Aix, la Sainte Beaume, Toulon, Marseille, hvor hand besaae Galeerne og komb saa d. 19 November till Montpellier, huor han igien forblef till d. 25 November, da hand med alt quitterede Byen for at gifue sig paa paa reysen til Paris, og toeg saaledes touren paa dend anden siide i Francherig, arriverede først til Berien, siden till Thoulouse, Hovitstaden udj Lanquedoc. Derfra gich hand med floeden Garonne till Cadillac og Bourdeaux, som er Hovedstaden i dend province Guyenne, huor hand besaae Byen, Universitetet, Raadhuset, Arsenal, Børs, komb siden till Royan, Tremblade, Rochefort, Rochelle, Angers, Hovitstaden i Touraine, Amboise, Blois, Orleans, huorfra hand reyste till Paris, og komb der d. 28 Decemb. 1695.

Udj denne ofuer all Verden berømbte Bye tog dend sal. Mand udj øiesyn alt huis remarquable var, Kongens Biblioteque, som kaldes Cabinet du Roy, bestaaendis af 22 Kamre, som indeholde 80000 Volumina, hvoraf de 2000 var rare manuskripter, de 4 fornemmeste pladse, Place Royale, des Victoires, des Conquetes et l'arc de triomphe. de 6 adelige Academier, som alle ere i Fauxbourg St. Germain, Collegia og andre store Bibliotequer, de fornemmeste Palay, Kircher, Broer og Fontainer og Forstæder. D. 28 Febr. 1696 saae hand Versailles første gang, et Slott opbygt af Kong Ludwig dend XIV anno 1661 med saa stor pracht, at dends liige ikke findes udj Europa formedelst dends ofuermaade skiønne Bygning og andre stoer rariteter, besaae disforuden andre prechtige Slotte, som Marty, huor ugentlig holdes Geheime Conseil, St. Germain, St. Clous, St. Denis, Vincennes, Chateau de Madrit, Fontainebleau og Chantilly.

Anno 1696 d. 17 Septembr. reyste han fra Paris i tanche at vilde reyse fra Francherig till Italien og tog routen till Strasburg, passerede Champagne og Lottringen, komb først till Nancy, Hovitstaden i Lottringen, derfra till Strasburg, en sterch Forteresse udj Elsas, siden till Basel udj Sweitserland, som er en mechtig stor og velbygt Bye, berømmelig af Consilio Basiliensi, Academiet og de lærde Mænd, som hafue giordt Academiet nafnkundig, derfra til Bern, Lausanne og endelig d. 4 Octobr. 1696 til Geneve. huor hand observerede Byens Academie, Arsenal og Raadhuus, komb siiden till Aix, Montmelian, Chambery, Hovitstaden i Savoyen, passerede Alpes, da han vilde gaae ind i Piemont, og komb till Turin, Hovitstaden i Piemont, huor Førsten residerer, komb siden till Milan udj Italien, huor hand forefandt adskillige curiositeter og besaae Bibliothecam Ambrosianam, reyste saa till Parma, huor Førsten residerer og foruden det prechtige Slott, som der findis, besaae hand dett store Theatrum, huis liige iche skall findis i Europa, derfra till Boulogne, en af de største, riigeste og best bebygte Stæder i Italien. Herfra komb hand ofuer de smaa Alpes for at komme till Florenz, huor dend sal. Mand maatte forundre sig ofuer de mangfoldige Sager af Edelstene, Guld, Sølf og deslige, som fandtis udj Grosfyrstens Gemacher, foruden hans prechtige Biblioteque, huor dend tiid var Bibliothecarius dend viitberømte og udj dend lærde Verden viidt bekiendte Antonius Magliabeuhius, besaae disforuden mange andre og store curiositeter i Byen; derfra begaf hand sig paa reysen till Rom og andkomb till Sienne.

D. 10 November 1696 andkomb hand till dend viidt berømbte Rom, der

hafuer gifuet saa mange Leilighed till at skrifue om sig. Dend sal. Mand besaae her St. Peders Kirche, huis magnificence alle maae forundre sig ofuer, Vaticanen, som er Pavens Residence, dets Arsenal, Bibliotheque, som af Sixto V blef oprettet. Dend sal. Mand begierede tillige med høiedle Hr. Baronen Audienz hoes Paven Inocentium XII, som paa dend tiid var 82 Aar, dett hand og obtinerede, da hand gaf ham sin benediction ved hans udgang af Pavens cabinet. Hand saae disforuden Capitolium, St. Angelo. Pasquino og Marforio, tuende gamle Statuer, adskillige andre Statuer som Trajani og Antonini, saa og adskillige andre curiositeter.

Imens hand laae till Rom, giorde hand en tour til Naples, den yndige, passerede Fundi, huor Cicero mest hafde boet, og hafde sin Have, Gajette, Capua og komb till dend prechtige Stad Neapolis, besaae dends prechtige Klostere og Kircher, Slottet, huor Vice-Roy residerede, Alphonsi II Triumph-port. Derfra reyste hand 8 Mile Veys for at besee dett Bierrig, som udkaster Ild fra sig, Monte Vesuvio, huis græsselighed iche kand beskrifues formedelst dend ofuerflødig ild, som dend kaster fra sig. Siden komb han till Porzuolo Baya og retournerede till Rom, huor hand komb d. 16 November.

D. 16 Januar 1697 reyste hand fra Rom at bivaane Carneval till Venedien, passerede paa Veyen de prechtige Kiøbsteder Castellani, Terni, Spoletto, Tolentino, Macerata, Recanati og Loretto, huor hand saae la santa Casa, i huilchet St. Mariæ Billede findis, prydet en guld Krone, kostbare Klædder, ofuerbesatt med ypperlige Diamanter og en stor mengde af Guld og Sølf. Derfra komb hand till Ancona, Sinigaolia, Fano, Pisano, Rimini, Ravenna, Ferrara og vilde hafue værit i Padua, mens for siugdombs skyld, som da grasserede maatte forandre sitt sind og kom till Venedien, førend Carneval angich, huilchen Byes prechtighed fast er ubeskrifuelig, hand toeg i øiesyn dend berømmelig St. Mariæ plads, Dogens Palais, St. Marie Kirche og Bibliotheque, mangfoldige rare Statuer, Operahuusene, Arsenalet. Da hand nu hafde beseet alle Ting, som var værd at besee, reyste hand fra Venedien d. 21 Martii 1697 igiennem Tyrol, komb till Inspruch og andkom d. 6 April till den keyserlige Residence Stad Wien, huor hand besaae iche alleniste dett Keyserlige Hoff, mens endog dett skiønne Arsenal og Bibliotheque, som bestoed af 8 Kamre fulde af tyske Bøger og rare Manuscripter foruden meget andet curieux, som blef for vidtløftigt at opregne.

Dend sal. Mand tænchte da efter lange ofuerstandne reyser og fatiguer engang igien at see sitt kiære Fædreneland, sin goede Frue Moder, Søskende og Venner, der hiertel. længtes efter ham, mens uformoedentlig fich dend goede Hr. Baron bref fra sin Hr. Fader Hs. Excellence Geheime Raad Jens Juel, at hand fandt det tienlig, at hand skulde gaa ind i Polen for at see dette nye forestaaende Konge Vahl, særdelis der gifues saa goed leilighed med Gref Lamberg eller Biscopen af Passau, som fra dette Keyserlige Hoff skulde gaae derind som Ambassadeur Extraordinaire, til huilcken ende Hr. Geheime Raad Juul gaf Hr. Baronen recommendations bref til Biscopen, og dend sal. Mand fuldtes med hannem udj Ambassadeurens suite.

Fra Wien reyste han da d. 26 April 1697 og komb till Olmütz, Hovitstaden i dett March Greveskab Mähren og efter nogle Dage reyste siden till Warschau, huor hand andkomb d. 18 May og ved megen Bøn fich logemente hos en Fransk Mand, som heede Sardin, da alle logementerne vare belagne ved dend store mengde af Folk, som vare komne till Kongevallet. Competitores till dett Polche Krone var Prinz Jacob af Pohlen, Prinz Conty af

Francherig, Prinz Carl af Neuburg, Prinz Livio Odeschalchi, Pave Jnnocentii XI Fætter, og Augustus Churførsten af Saxen, da dend sidste d. 27 Junii blef udvaldt till Konge og efter at dette Vahl var ofuerstaaet, forloed hand Pohlen og reyste til Danzig, huor han andkomb. d. 15 Julii og besaae der huad remarquable forefandtis.

D. 21 Julii komb hand fra Danzig til Berlin, Hovitstaden i Preusen og Kongens Residence, huor dend sal. Mand besaae iche alleniste Slottet, dett kostbahre Kongens Bibliotheque, Stald, Ridehuus, Konst Kamret, Rustkammeret og dislige, mens endog dett adelige Academie, Gymnasia og andett, som var værd at tage udj øiesyn. Her fich den goede Hr. Baron Gyldencrone igien bref fra hans Fader Deris Excellence Hr. Geheime Raad Juul, at hand skulde forføie sig till Holland for at see, huad ved den Ryswische Fred passerede, derfaare hand i en Fart quiterede Berlin, da dend sal. Mand fuldte stedse med hannem, laae i Hamborrig d. 29 Julii og d. 4. Aug. var i Gravenhagen, huor dend sal. Mand nøie observerede alt, huad der ved den Ryswische Fred passerede, som blef altfor vidtløftigt at indføre, forblef i Haag till den 27 Octbr., da hand andkomb med Høiædle Hr. Baronen till Hamborg d. 9 Novemb. i Følge af Deris Excellence Hr. Christian von Plessen, nu Ridder af Elephanten, Hs. Kongl. Mayst. Geheime Raad e. t. c., og andkomb med sin goede Hr Baron till Wilhelmsborrig d. 17 Novembr., besøgte imidlertid sin Frue Moder pra Søbygaard, som inderlig glædte sig, at hun efter 5 Aars Forløb kunde see hendis kiære Søn igien.

Han forblef iche lenger i Jylland indtill d. 25 Novembr., da hand med Baronen efter ordre reyste strax till Kiøbenhafn, huor hand andkomb d. 1 Decembr., og da Deris Excellence Geheime Raad Juul skulde gaa som Ambassadeur Extraordinaire til Suerrig, blef dend sal. Mand ved Ambassadeurens recommendation udvaldt till at være Legations Secretairer, huorpaa hand d. 7 dito reyste till Helsingborig, blef sendt for i Veyen af Ambassadeuren og ilede Natt og dag at komme till Stokholm, huor hand andkomb d. 14 Decembr., som var just Carls XII Kroningsdag, og besaae huad der passerede ved Kroningen.

Siden efter, da hands Excellence Ambassadeuren hafde Audience hos Hs. Mayst. Kongen af Suerrig d. 5 Januarii 1698, var dend sal. Mand i suiten med, gich med Hr. Wilhelm Gyldencrone nest efter Ambassadeuren og hafde dend lyche at giøre sin Reverence for Kongen og kysse hans haand. Imidlertid dend sal. Mand var i Suerrig besaae hand Hertzog Friederichs indtog af Gottorp, som skeede d. 29. Aprilis 1698, da hand blef forlovet med Kongens Søster Princesse Hedevig Sophie, og holdtis deres Bilager d. 2 Junii; desforuden besaae hand alt dett, som remarquable var baade inden og uden Stokholm. Som da

Ambassadeuren fich ordre fra sin Allernaadigste Konge Kong Friderich IV[1]) strax efter Nytt Aar at forføie sig till Danmark, begierede hand sin afskeeds audience sidst in Januario, og hafde dend sal. Mand atter igien dend Naade at giøre sin Reverence for Kongen af Suerrig og kysse hans Haand, forloed saa Stokholm d. 15 Febr. 1699, reyste igiennem Suerrig og komb till Kiøbenhafn d. 6 Martii, efter at hand $6^1/_2$ Aars tid hafde levet udj fremmede Lande og udstaaet store fatiguer og vanskelige reyser.

Da dend sal. Mand nu hiemkomb, ønskede hand intet heller end hand kunde tiene sitt Fædreneland, huortil hand ved Guds Naade paa sin Reyse havde giort sig capable, huilchet og lykedes for ham, thi hand fandt for sig strax høie og gunstige Patroner iche alleniste Deris Excellence Geheime Raad Juul, som hafde særdelis goedhed for hannem, mens endog Deris Exellence Mathias Moth, Ridder, Hs. Kongl. Mayst. Geheime Raad e. t. c., ved huilchen recommendation Kong Christian V, høiloflig Ihukommelse beviiste dend sal. Mand dend Naade, at hand blef 1699 d. 9. May beskichet till at være Vice Landsdommer, og naar Hr. Justitz Landsdommer Christian Cassius till Tanderup ved Døden afgich, da at være virchel. Landsdommer udj Nørre Jylland, fra dend tiid hand ogsaa betiente Landsdommer Embede indtill hans Dødsdag udj 30 Aar. Vidre behagede dett Hs. Mayst. Voris allernaadigste Konge, Kong Friderich IV. Anno 1709 d. 23 Aug. at giøre hannem till Virchelig Justiz Raad.

Aar 1718 behagede dett Hs. Mayst, at ophøie ham med hans tuende Brødre Niels Poulson till Gunderupgaard og Jochum Poulson till Waar udj Adelstanden, huorom hannem tillige med hans ovenbemeldte Brødre blef gifuen efterfølgende Patent, dat. 11. Febr. 1718. Endnu hafde Hs. Kongl. Mayst. en nye Naade for ham, idet hand Aar 1720 udj Octbr. Maaned tillige med Høiædle og Velbaarne Jochum Gerstorp till Jisgaard og Wosnesgaard. Kgl. Mayst. Etatsraad etc. blef giort till Etaz Raad. Da

---

[1]) skal være Chr. V.

Hr. Etaz og Justiz Raad Landsdommer Christoffer Bartholin till Kaas ved Døden afgich, blef dend sal. Mand af Voris allernaadigste Konge beskichet till at være Øverste Landsdommer, da hand disforuden udj mange Kongelige affaires og mangfoldige Commissioner stedse blef brugt.

Da dend sal. Mand var nu blefuen Landsdommer, skulde hand hafue et Sted at boe paa, huorudofuer hand Anno 1700 med sine Sødskendes Samtyche tilkiøbte sig sin Fædrenegaard Søbygaard af hans goede Moder, som havde resolveret sig at flytte till Randers, for der at lefue hindis tiid bort i stilhed og entholde sig fre Verdens møisommelighed og urolighed, som hun viste, at Jordegods fører med sig. Her boede hand en tiid lang med stor Fornøielse og forbedrede Gaarden og Godset, indtill dett behagede Voris allernaadigste Monarch at tilkiøbe sig Søbygaard med fleere Herregaarde for at indrette paa dennem Rytterquarteringer. Hand maatte da afstaae dend efter Hs. Kongl. Mayst. Befaling Aar 1719 og igien tilkiøbte sig Sieles-schougaard, huilchen hand igien strax maatte ofuerlade till Kongen. Imidlertiid som hand var huusvild, forpachtede hand Anno 1719 Wilhelmsborg af Deris Excellence Hr. Geheime Raad Baron Gyldencrone, der da var i Rente Cammeret, paa 3 Aars tiid, mens som hand vilde gierne boe paa en Gaard, som kunde tilhøre hannem sielf, kiøbte hand Bidstrup af Høiædle og Velb. Frue Christence Rantzou, dend tiid Hr. Oberste Parsbergs Encke Frue Aar 1720, huilchen hand beholdt indtill hans Dødsdag, glædendis sig ved Gaardens yndige situatione og goedhed og at hand engang igien kunde komme till Roelighed.

Dend sal. Mands Æechteskab andgaaende da var hand tuende gange gift, første gang med sal. Liecentiat Niels Hofmans Daatter til Kiersholm og Ørendrup, Velædle Jomfrue Gertrud Marie Hofman og stoed deris Brøllups Høitiid paa Kiersholm 2. Junii 1700, med huilchen hand lefuede nesten 13 Aar, da hun døde d. 20. Martii 1713, og aflede med hende 2 Sønner og 5 Døttre [1]), af huilche en Søn og 3 Døttre ofuerlevede Moderen.

[1]) Sønnen, der døde før Faderen var Niels Hofman, f. 14/4 1705 † 8/? 1706, de to Døttre: Karen f. 24/10 1702 † 14/6 1711 og Johanne Cathrine f. 5/6

Hans eniste Søn Niels Poulson, fød paa Søbygaard d. 22 Sept. 1711, drog hand faderlig omsorrig og forsorrig for, iche allenist i at holde privatos informatores till hannem hiemme paa Gaarden, mens endog logerede hannem hos Velædle og Høilærde Hr. Mag. Jens Mundelstrup, som var dend tiid Con-Rector vigilantissimus Scholæ Cathedralis Aarhusiensis, mens nu Sogne Præst till Vor Frue Kirche udj Aarhuus og Proust ofuer Ning herrit, huor hand forblef paa et Aars tiid iche uden Con-Rectoris store fornøielse. Siden tog hans Fader ham hiemb i tanche at skicke ham till Berlin till Deris Excellence Hr. Poul von Løwenørn, Ridder, Hs. Kongl. Mayst. General Major og Envoye Extraordinaire ved det Berlinske Hoff, at hand tillige med dend unge Juncher Friderich von Løwenørn af Hof Mesteren Mons. Hammer, der siden blef Conrector i Aarhuus og Sognepræst til Aabye, kunde informeris. Mens da Deris Excellence blef beordret at være Stift Befalings Mand ofuer Aarhuus Stift, formaaede dend sal. Mand saa megit hos Deris Exellence, at hand Anno 1727 in Septbr. fich ham i hans Huus, huor hand d. 25 May 1728 iche uden Faderens største Hiertesorig, dend hand aldrig forvandt, hastig bortdøde udj sine unge Aar, da alle hafde goede forhaabning om ham for hans artighed og schickelighed og var inderlig elsket af Deris Excellence sal. Generalen.

Mens som Gud saarer paa den eene maade, saa leger hand igien paa en anden Maade, idett hand saae sine 3 Døttre, som alle ofuerlevede ham, vell forsynet i æechtestand. Dend ældste Maren Kirstine Poulson, fød 19 April 1701, gift med Velædle og Velb. Christian Fischer[2]) till Allinggaard og Winderslefgaard. Den anden Marie Poulson[3]), f. 21 May 1706, forlovet med Høiædle og Velbaarne Andreas Vindíng til Bidstrup, Hs. Kongl. Mayst. Velbestalter Oberste till Fods. Dend tredie Anne Marie Poulson, f. 1707 24 Septbr., gift med Velædle og Velb. Christian

1710 † 11/6 s. A., hvilke Data ere tilføiede i Marginen paa Manuscriptet.

²) † 17/6 1774, 85½ Aar gl. (Svostrup Kbg.), gift 2. Gang med Charlotte Amalie Reenberg, † paa Allinggaard i Juni 1770.

³) † 24/9 1744; Manden Oberst Andreas Vinding † i Aarhus 1/6 1766 76 Aar gl.; deres eneste Søn, Hofjunker Rasmus V. f. 27/8 1742 † i Aarhus 26/5 1766 (s. Kjbhvs. Adressecont. Efterr. f. 1766, Nr. 86, 127).

Linde till Beckmark eg Ulsøe, da hand og fandt, at hans Børn omgiches hannem med all respect, lydighed og ærbødighed.

Som dend sal. Mands første Frue ved Døden afgich d. 20 Martii 1713 og hand fornam, at hand iche kunde baade oppasse sin Bestilling og Forretninger og tillige med forestaae sitt Huus som nødvendig, da hand var Enche Mand, huorudofuer hand maatte forandre sin Enchestand till nye Ægtestand, og begierede derfaare till æchte Velædle Frue Anne Aagaard sal. Hans Bødkers efterladte Enche udj Viborrig, som og blef hannem tilsagt, og stoed deris Brøllupshøitid udj Viborig d. 6 Martii Aar 1715, med huilchen dend sal. Mand kierligen levede udj 11 Aar, da Gud bortkaldede hende Aar 1726. Siiden dend tiid levede hand sin tiid bort i Eenlighed og stilhed.

Huad dend sal. Mands forhold i Lif og lefnet belanger, kand en huer, som kiendte hannem iche nechte, at hand io stedse hafde Gud for øine, dett hand udviiste iche alleniste i dett hand forsømbte sielden at komme udj Guds Huus, mens endog, naar hand var hiemme, holdte dagligen Morgen og Aftenbøn i sitt eget Huus, og efter Apostelens formaning opfødde sine Børn og Tyende i Gudsfrycht og Herrens formanelse. Sine Ofuer Mænd beviiste hand all Ærbødighed, sine liige Mænd Kierlighed og oprichtighed, sine Under Mænd Villighed og tienstachtighed, ia mange som ofuerlefuede hannem, maa tilstaae, at dend sal. Mand med sin egen skade tiente dennem. I sitt Embede loed hand se at vilde hafue en goed samvittighed. Ingen skall eller kand sige dend sal. Mand paa, at hand dømbte udj nogen sag for at forblinde sine øine enten med gafuers annammelse eller Persons andseelse, og naar nogen tuistighed iblandt andre blef forrebragt, søgte hand gierne at faae dennem forliigte udj mindelighed. Hans Sødskende kand gifue hannem dett sandfærdige Vidnisbyrd, at som hand var dend Eldste iblandt sine Brødre og som en Fader i familien, var hand mod en huer af dennem fortroelig og oprichtig søgendis i alle maader at tiene dennem udj alt huad hand kunde, huorudofuer de samtlige have uforfalsket Kierlighed till hannem igien.

Hans sygdomb og svaghed anbelangendende, saa fandt dend

sal. Mand sig ved de idelige fatiquer, Reyser og Commissioner undertiden noget afmæchtig, dog hafde Vorherre gifuet hannem en temmelig goed complexion. Som hand da hafde forrettet sine Snapstings sager og maatte reyse ned til Vendsyssel udj en Vidtløftig commission, blef dend sal. Mand af ondt Værlig, som da indfaldt, forkøled, dog fornamb hand dette iche, da hand hiemkomb, var glad, at hand kunde komme till sitt huus igien, huilchet hand nøie eftersaae, huad der kunde fattis baade uden og inden Gaarden, i tanche at lade dette reparere till Sommer, mens Mennisker achter og Gud skifter, da hans fraskillelses tiid var nærmere, end hand self viste.

Dend sal. Mand hafde udsendt sin elskelige Daatter Marie Poulson, at hun skulde divertere sig i Deris Exellence Hr. General Majorens Huus i Aarhuus. Neppe var han kommen hiemb, førend hand resolverede sig til at afhente hinde, som hand inderlig elskede, drog saa ud till Aarhuus, huor hand andkomb d. 12 Maji. Anden dagen, som var dend ordinaire store Faste og Bededag, fornam hand, da hand komb af Vor Frue Kirche, at hand iche var vell, kunde fast heller intet nyde i Deres Excellencis huus, som hafde budet hannem till Bords. Om Løverdagen d. 14 resolverede hand at vilde hiemb, drog saa med sin Daatter fra Aarhuus, mens fornam strax Sygdommen at blifue io mere og mere heftig, loed derfore til sig kalde iche alleniste Edle Christian Piper udj Randers, som hand tilforn tit hafde brugt, mens endog Velædle Doctor Neuhausen af Aars, huilche meddelede ham de tienligste medicamenter, de viste, mens maatte bekiende, at der hialp ei Urters Saft eller Kraft imod Døden. Saasnart Deris Excellence Hr. General Major Løwenørn fornam hans svaghed, da som hand var dend sal. Mands fortroelige Ven, reyste hand med sin Høiædle og Velb. Frue Ingehorrig Dorthea Vinding till Bidstrup, huor de fandt for sig Velædle Christian Fischer til Allinggaard og dend sal. Mand udj en meget slett Tilstand.

Som den sal. Mand nu merchede, at hand skulde nu gaae igiennem Dødsens mørchis skyggis Dall, loed hand om Løverdag morgen d. 21 Maii till sig kalde dend Velærværdige og meget

hæderlige Mand Hr. Peder Schalstrup, dend tiid Sognepræst till Houlbierre og Granslef Menigheder, af huilchen hand efter foregaaende Confession og Absolution blef meddeelt sin Freldsers Jesu Christi allerhelligste Legeme og Bloed som en pandt og forsichring, at alle hans Synder vare hannem for Christi skyld forladne. Huorpaa dend sal. Mand med taalmoedighed henlaae till imod Aftenen, da hand begyndte at striide med Døden og udj nærværelse af Deris Excellence Generalen og Naadige Frue Generalinden saa og dend sal. Mands Sviger Søn Velb. Christian Fischer og hans Frue opgaf sin Aand d. 21 May 1729 Klochen ungefehr 8 om aftenen efter at hand hafde levet i denne Verden 58 Aar 4 Uger og 5 Dage. Gud give hannem med alle Troende en glædefuld og ærefuld Opstandelse. Hans Liig blef siiden ført fra Granslef Kirche, huor der blef kast Jord paa det, til hans Begrafuelse udj Viborg Domkirche, huor hand med sine fruer huiler.

Gravskrift

Saa from og god en ærlig Mand,
Som ønskes kand udj et Land,
Her huiler tryg og rolig,
Og fra al Verdens Daarlighed
Nu ligger her i Sicherhed
I denne Orme Boelig.
Imens han her i Verden var,
Et ærligt Nafn hand med sig bar,
Var udaf huer høiagtet,
Fordi han først Gudfrygtighed
Og siden Dyd og Ærlighed
Han stedse eftertragtet.
Sit Embed han vel forestod
Og teede sig mod huer Mand god,
Som det en Dommer sømmer,
En huer han giorde Ret og Skiell
Og undte, mente huer Mand vel,
Huorfor de ham berømmer.

Hans Konge var han troe og huld,
Indtil han lagdes ned i Muld.
Hans Børn en ærlig Fader,
Hans Brødre de og klage maae,
At de hans Liige ey kand faae
Som han, der dem forlader.
Mens tie maa vi, huad Gud vil,
Det skal io endlig saa gaa til,
Det staar ej til at endre.
Han borte er og blive skal
Blandt Englenes udvalgte Tal
Og stedse for Gud vandre.
Min kiere Broder, far da vel,
Far evig vel, Du kiere Siel,
Vi seer Dig ikke mere.
Indtil vi Dig beskue skal
Udi Guds Fryde Himmel Sal
Med andre Helgne flere.

Fyenske Familier i ældre Tid.

Ved **P. C. B. Bondesen,** Skolelærer i Magleby p. Langeland.

(Fortsat fra II. Række, 4de Bind).

XIII. Rosenstjerne.

I Midten af det syttende Aarhundrede var Provst *Dines Jensen Rosenstjerne* Præst i Magleby paa Langeland. Han kom til Embedet 1637. Det var en smuk og anselig Præstegaard, han flyttede ind i, opført fire Aar tidligere af hans Formand Hr. Jacob Hansen Kjerteminde. Over Indgangsdøren stod følgende Inskription: *Pax intrantibus, Salus exeuntibus,* Anno 1633, *J. H. K. M.* Dines Rosenstjerne, der ifølge Wiberg var af en gammel adelig Stamme fødtes c. 1607, blev Student fra Odense 7/4 1630, senere res. Kapellan i Snøde og Stoense, hvorfra han kaldedes til Magleby. Han var Provst for Langelands Sønderherred og nævnes som saadan 1661. I Svenskekrigen led han megen Overlast af Fjenden. Derom har han i den gamle Kirkebog, som nu er gaaet tabt, anført følgende: „I Aaret 1658, dom LXX, blev ingen Tjeneste forrettet; thi Svensken kom om Morgenen og overfaldt os, gjorde en stor Forstyrrelse, slog og udplyndrede mig, drog mine Klæder af og tog Kalk og Disk bort“.

I Magleby Kirke findes et Epitaphium over ham. Paa Billedet staar han til Højre for Kristi Kors. Det er et strengt Ansigt med karakterfaste Træk. Han bærer Kalot, og det blonde Haar og Skæg ligger langt ned over Præstekraven. Til Venstre ses hans tre Hustruer og hans lille Datter, alle med foldede Hænder. Under Billedet staar følgende Inskription:

Her huiler Hederlig och Vellerd Mand hr: Dinis Jenssøn Rosenstiern, Sogneprest til Maglebye Sogn i 40 Aar och proust udi Synderherridt i . . . . Aar som døde Anno 1677, med sine trende Hustruer Hederlige Dyderige och Gudfryctige Matroner: Margarette Nielsdatter lefuede med Hannem i 12 Aar och døde Ao 1650. Och Elisabeth Sophie Jørgensdatter lefuede med Hannem it Half Aar och døde Ao 1653. Och Maren Christins-

datter [Beck], med huilcken Hand aflede en datter, lefuede tilsammen . . . Aar, døde 16 . . Gud gifue dennem alle en glædelig opstandelse paa dommens dag.

Hr. Dines Rosenstjerne's Enke ægtede Eftermanden i Embedet Hr. Christen Jacobsen Achthon, der allerede $^{5}/_{6}$ 1672 var kaldet til *adjunctus et successor* i Magleby. 1682 døde Hr. Christen, men Enken forblev i Præstegaarden hos Datteren Elisabeth Sophie, der ægtede den følgende Sognepræst i Magleby Hr. Frants Hansen Krag, om hvem ses nedenfor.

(Wiberg, Præstehistorie. — S. Birket Smith, Kjøbenhavns Universitets Matrikel I, 100. — Magleby Kirkebog).

XIV. Krag.

I Mesinge tæt op til Præstegaarden ligger en større Bondegaard, der bærer Navnet Kragegaarden efter Familien Krag, der i mere end tohundrede Aar har haft Bosted der.

Hans Krag var gift med *Johanne Hansdatter*, † 1660, over hvem Præsten i Mesinge Lauritz Tausen har skrevet en Ligprædiken med Ezekiel 24 Kap. som Tekst. Sagnet fortæller, at hun ikke kunde finde Fred i sin Grav, men efter Døden som i Livet var lutter Travlhed. Hun havde sin Gang mellem Kragegaarden og den høje Bakke i Nærheden af Taulund, kaldet Bjærget, ved hvis Fod hun blev manet ned i en Mose. I Mesinge Kirke findes et Epitaphium med Billede af Hans Krag, Hustru og 4 Børn, to Sønner og to Døtre. Han har blondt Haar og Skæg, og alle ere i sorte Højtidsklæder med store brede Kraver. Under Billedet staar: „1664 Haffuer Erlig Mand Hans Krag i Meesing ladett denne Taffle bekoste Hans Sl. Hustrue Erlig oc Gudfrychtig Quinde Jehanne Hanszdatter[1]) til ære oc bege Deris børn oc Wener til en christelig eptterfendung[!], Gud giffue Os en glædelig Opstandelse“, foruden nogle Skriftsprog. Deres 4 Børn vare:

---

[1]) Hun kaldes i Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. Johanne *Bernts*datter (!)

1. *Karen Krag*, f. 1644, † 1724, se nedenfor under Familien Holmsted.
2. *Knud Krag*, var gift med *Sille Brodersdatter Riisbrigh*, Dtr. af Sognepræst til Gislev Broder Brodersen R. og Cathrine Henriksdatter, og Enke 1685 efter Sognepræsten i Mesinge Rasmus Olsen Thestrup. Knud Krag boede først i Mesinge, men blev senere Herre til Rødkilde. En Datter:
    a. *Johanne Cathrine Krag*, døbt i Mesinge, $^{15}/_{2}$ 1687.
3. *Maren Krag*, var gift med *Laurits Jespersen* paa Kejrup og havde mindst 3 Børn, der optog Moderens Familienavn:
    a. *Hans Krag*, f. 1671, b† $^{23}/_{8}$ 1736, Sognepræst til Gamborg.
    b. *Bernt Krag*, laa 1727 i Strid med sin Broder Jens, hvis Hustru han havde udskældt for en Karnallie Hore, en Sladdertaske, der skulde faa en Ulykke paa sit sorte Skind, m. m.
    c. *Jens Krag*, Byfoged i Kerteminde, gift med Karen Hansdatter. Mindst 1 Søn:
        1. *Lars Krag* † 1773, Studiosus, var først Hører i Kerteminde, siden Sognedegn til Humble $^{17}/_{5}$ 1743. Gift $^{10}/_{6}$ 1744 med Marie Jacobsdatter Brorsen. Enke efter hans Formand i Humble, Degnen *Christian Frederik Stolpe*.
4. *Frants Krag*, f. $^{1}/_{5}$ 1656, † $^{11}/_{1}$ 1725, Provst og Sognepræst til Magleby paa Langeland. Han blev Student fra Odense 1673 og Præst i Magleby 1682, ordineret $^{1}/_{12}$, indsat 2 Adv. af Hr. Axel Pedersen, Provst og Sognepræst til Tryggelev. Den gamle Kirkebog i Magleby er af ham paa flere Steder ført som Dagbog: 1712 $^{29}/_{4}$ Taksigelses Extraord. Fest for Pestens Afladelse i Kjøbenhavn og Sjællands Stift, efter at der var død henved 40 000 Mennesker siden forleden Aar straks efter Midsommer. 1716 24 Trin prædikede jeg paa Nordenbrogaard efter Herskabets Graf Charl. d'Ahlefelts befaling. 1717 23 Trin. prædikede Dinis Christian Krag, Pastor Designatus Maglebye. Die Mercurij Maanedsbededag derefter prædikede Niels Rosenstierne Krag, og 24 Trin. prædikede Frederik Krag. 1720 $^{14}/_{11}$ store Taksigelses Fest for Fred med Svensken. Laus Deo Triuni! Amen! Gift 1683 med *Elisabeth Sophie Rosenstjerne*, b† Die Mercurij post Misericordia 1736, Datter af Provst Dines Jensen Rosenstjerne og Maren Christensdtr., 11 Børn:
    a. *Dines Christian Krag*, f. $^{12}/_{12}$ 1683, b† $^{4}/_{5}$ 1749, Konsistorialraad, Sognepræst til Tranekær og Tullebølle. Han blev Student fra Odense $^{18}/_{7}$ 1704, Cand. theol. $^{15}/_{10}$ 1708 med Laud. og derpaa Hjælpepræst hos Faderen i Magleby, hvor han blev Sognepræst 1725, og hvorfra han forflyttedes til Tranekær-Tullebølle $^{26}/_{9}$ 1732.

        Gift med *Christine Zumbildt*, f. 1702, b† $^{12}/_{4}$ 1780, Dtr. af Kaptain Johan Christopher Zumbildt. Hun købte Herregaarden Hjortholm c. 1754. 6 Børn:
        1. *Anna Christina Krag*, db. 9 Trin. Die Lunæ 1723, † $^{30}/_{9}$ 1783 Gift $^{26}/_{7}$ 1741 med *Søren Nicolai Olufsen Bagge*, f. 1705, b† $^{4}/_{6}$ 1788, Sognepræst til Snøde og Stoense.
        2. *Johan Christopher Krag*, db. 5 Trin. die Veneris 1724, † $^{14}/_{7}$ 1789. Kaptajn ved det Fyenske nationale Infanteri-

regiment $^{12}/_{5}$ 1756. Blev adlet $^{28}/_{2}$ 1759 med Navnet *von Kragenskiold.* $^{20}/_{2}$ 1765 blev han virkelig Kaptain ved Kronprinsens Regiment og 1774 Major af Infanteriet. Gift $^{8}/_{7}$ 1768 med *Sophie Dorothea Charlotte Eigtved,* f. 1751, † $^{9}/_{11}$ 1770, Datter af Oberst Nicolaus Eigtved. 1 Datter: a. *Caroline Sophie Frederikke v. Kragenskiold,* f. 1769, var ugift 1804.

3. *Frants Krag,* døbt 12 Trin. Veneris 1725, † $^{27}/_{10}$ 1725.
4. *Maren Krag,* hjemmedøbt $^{9}/_{11}$ 1728, i Kirke 4. Adv. Die Mercurij, b† $^{29}/_{5}$ 1786. Gift $^{29}/_{11}$ 1747 med *Jens Hansen Hviid,* Sognepræst til Longelse og Fuglsbølle, f. i Kerteminde $^{29}/_{8}$ 1707, † 1775. Flere Børn. En Datter var gift med Skoleholderen i Hennetved Mads Hansen Boesgaard, der ved en Bispevisitats røbede saa stor Uvidenhed, at han derover blev afsat. Han vidste nemlig ikke, hvad Jerusalem var, og kunde ikke stave til Ordet.
5. *Berte Krag,* † som lille 1732.
6. *Berte Krag,* f. 1733, † før 1757; gift 1750 med *Hans Jensen Dreyer,* f. i Odense $^{24}/_{5}$ 1725, † i Mts. 1769, Sognepræst først til Tranekær og Tullebølle, senere til Avnslev og Bovense.
7. *Frederikke Ulrikke Krag,* f. 1735, b† $^{8}/_{8}$ 1758. Gift 1750 med *Frederik Christian Rasmussen Thrane,* f. c. 1723. b† $^{18}/_{7}$ 1789, Sognepræst til Humble.
8. *Christine Krag,* gift paa Hjortholm $^{19}/_{10}$ 1757 med Krigsraad *Claus Plum* til Tiselholt.

b. *Johanne Elisabeth Krag,* f. 1685, trolovet 16 Trin. Jovis 1734 med *Mr. Clemens Jacobsen Aarestrup* fra Viborg, gift 20 Trin. Jovis.

c. *Maren Beck Krag,* f. 1686, b† 7 Trin. Die Veneris 1687.

d. *Catharine Margrete Krag,* døbt 12 Trin. Die Veneris 1687, † 1687.

e. *Hans Krag,* døbt 14 Trin. Die Lunæ 1688.

f. *Maren Krag,* døbt 15 Trin. Die Martis 1690. b† Qvinqvages. Die Martis 1732.

g. *Bernt Peiter Krag,* døbt Dom. Kvasim. Die Mercurij 1692, b† Dom. Jubilate Die Mercurij 1692.

h. *Frederik Krag,* døbt 10 Trin. Die Lunæ 1693.

i. *En Datter,* †f. Tirsdag efter 22 Trin. 1695.

k. *Christiane Armgaard Krag,* f. 1697. Faderen synes at have forstødt denne Datter, i hvert Fald for en Tid. I Kirkebogen er hendes Navn overstreget, og i Marginen henvises til 1721, hvor der under Fest. Asc. Die Jovis anføres døbt et uægte Barn: Rebekka. „Moderen vaar Christiane Armgaard Krag — det var hieme døbt. Faderen vaar Rasmus Christensen, som hafde tjent paa Brolykkegaard“, b† 14 Trin. Die Martis 1721 „uden Klang og Sang“. Trolovet 26 Trin. Die Mercurij 1725 og gift fra Brolykke Epifan. Veneris 1726 med *Jesse Jessen,* Forpagter paa Brolykke. 2 Børn, Jes og Karen Krag, ses at være døbte i Magleby, henholdsvis 1726 2. Paaskedag og 1729 Judica Die Mercurij; men efter den Tid forekommer Jesse Jessen og hans Hustru ikke i Kirkebogen, saa de maa rimeligvis være dragne andet Steds hen.

l. *Niels Rosenstjerne Krag,* f. $^{18}/_{2}$ 1700, † 1754, Sognepræst til Magleby paa Langeland. Han blev Student fra Herlufsholm 1717 (jfr. nærmere Wad, Dimitt. fra H.) gik flere Aar tilsøs, studerede derefter igjen, blev 1725 theol. kand. med Haud. og $^{26}/_{9}$ 1732 Sognepræst i Magleby, ordineret $^{15}/_{10}$. I Kirkebogen har han antegnet, at 1736 blev Kirken „overalt uden og inden

med muur- og træeverch vel og ziirlig repareret". Samme Aar 1 Adv. ofrede Menigheden „til Kirkens indvendige malning": 22 Rd. 5 Mk., Resten betalte Sognepræsten med 7 Rd. 1 Mk.

Gift $^{24}/_{11}$ 1732 med *Jacobine Ernestine Zumbildt*, b† 4. Epif. Die Martis 1789, Datter af Kaptain Johan Christopher Zumbildt. 9 Børn. Hun blev gift 2) $^{26}/_{1}$ 1757 med *Erik Colding*, f. $^{26}/_{9}$ 1720, † $^{8}/_{4}$ 1783, Sognepræst til Magleby.

1. *Frants Krag*, f. $^{8}/_{9}$, i Kirke 21 Trin. Mercurij 1733, † $^{7}/_{8}$ 1799, Provst, Sognepræst til Taagerup og Torslunde paa Laaland.
2. *Catharina Krag*, i Kirke Cantate Mercurij 1735, b† 8 Trin. Mercurij 1737.
3. *Elisabeth Sophie Krag*, døbt Exaudi Die Jovis 1737. Gift paa Hjortholm $^{19}/_{5}$ 1762 med Regimentsfeltskær *Gotlieb Vilhelm Lichtmiiler*.
4. *Catharina Krag*, døbt 11 Trin. Die Martis 1738, gift 2 Adv. Jovis 1765 med Kontrollør *Johannes Korndrop* i Rudkøbing.
5. *Maren Krag*, døbt Jubilate Lunæ 1740, † 1776, gift $^{8}/_{4}$ 1775 med Forvalter *Jørgen Goth* paa Nordenbrogaard.
6. *Johanne Elisabeth Krag*, hjemmedøbt 22 Trin. Die Martis 1742, b† Die Jovis samme Uge.
7. *Karen Krag*, døbt 18 Trin. 1743, gift Torsdag $^{1}/_{9}$ 1774 med *Frederik Nissen*, Sognedegn til Magleby, f. 1738, † $^{8}/_{11}$ 1800.
8. *Johan Christopher Krag*, døbt 3. Pintsedag 1745.
9. *Dines Christian Krag*, døbt 24 Trin. 1748, b† 5 Epif. Die Lunæ 1753.

(Saml. til Fyens Hist. og Topogr. VI. 63. 67—68. — P. N. Bondesen, Danmarks Borge og Hovedgaarde (i Manuskript) II. 194. 246. — Wiberg, Præstehistorie. — S. Jørgensen, Uddrag af fyenske Retsprotokoller. — Odense Bispearkiv. — Magleby og Fodslette Kirkebøger. — Velvillig Meddelelse fra fhv. Registrator Fr. Krarup, efter Benzons Stamt. K. og Møllers Rangspers. i Rigsarkivet).

XV. Holmsted.

Hr. *Jon Lauritsen*, Provst, Sognepræst til Viby paa Fyen, b† $^{12}/_{1}$ 1660. Vistnok den Jonas Lavrentii, der blev Student fra Helsingør $^{8}/_{7}$ 1611. Var Præst i Viby allerede 1616, blev Provst 1633; rig, overmodig og hoffærdig.

Gift med *Margrethe Christensdatter*, der overlevede ham, Datter af Christen Lauritsen, Tolder og Byfoged i Rudkøbing, Ridefoged paa Tranekær Slot og Herredsfoged i Nørreherred paa Langeland. Mindst 4 Børn, der fødtes paa Hindsholm, antoge Navnet Holmsted.

1. *Knud Jonsen Holmsted*, Konsumtionsforvalter i Svendborg, nævnes som Fadder i Magleby 1683, † senest 1685. Ejede i Kerteminde en Gaard, som han skænkede til Frue Kirke i Svendborg og Skolen der.
2. *Jonas Jonsen Holmsted*, var † 1686.
3. *Else Jonsdatter Holmsted*, f. $^{1}/_{11}$ 1628, b† i Kerteminde $^{31}/_{5}$ 1694. Gift med 3 Præster i Mesinge: 1) $^{8}/_{11}$ 1650 med *Peder Berntsen Hovi*, f. 1609

bt $^{11}/_{12}$ 1651. 2) $^{19}/_{9}$ 1652 med *Laurits Jensen Tausen*, f. c. 1625 i Kerteminde, bt $^{20}/_{1}$ 1663. 3) 2 Adv. 1663 med *Abraham Becker*, f. $^{24}/_{8}$ 1632, † $^{16}/_{1}$ 1671.

4. *Christen Jonsen Holmsted*, f. 1635, bt 1 Epif. Die Jovis 1713, Herre til Brolykke paa Langeland. Vistnok den Christiauus Jonæ Hintzholmius, der blev Student fra Odense 1660. Gift med *Karen Krag*, f. 1644, bt Dom. Kvas. Die Mercurii 1724, Datter af Hans Krag i Mesinge og Johanne Hansdatter, se ovenfor. Mindst 6 Børn:
   - a. *Hans Holmsted*, f. 1667, bt 1. Epif. Die Jovis 1758, 91 Aar gl., Kancelliraad, Herre til Brolykke.
   - b. *Jonas Christian Holmsted*, † 1685.
   - c. *Johanne Margrethe Holmsted*, gift $^{7}/_{8}$ (10 Trin. Die Martii) 1714 med *Henrik Sytkam*, (el. Søtlkam), † 1730, Sognepræst til Harte og Bramdrup.
   - d. *Laurits Holmsted*, Student $^{24}/_{5}$ 1693, nævnes som Fadder i Magleby 1695 og 99.
   - e. *Bernt Holmsted*, Borgemester i Nyborg. Købte 1731 Apotheket smst., hvilket hans Enke *Dorthea Marie Kryssing* igen solgte 1761.
   - f. *Frederik Holmsted*, db. 23 Trin. Die Mercurii 1683 (baaren til Daaben af Præstens Hustru), Etatsraad, Borgemester i København. Gift med *Mette Fischer*. Mindst 2 Børn:
     1. *Karen Holmsted*, „som en passant fra Kjøbenhavn blev født paa Brolykkegaard om Morgenen Kl. 2" $^{29}/_{10}$ 1711, hjemmedøbt s. D. og opkaldt efter sin Farmoder Karen Krag, som holdt hende til Daaben, † før 1732.
        Gift med *Christen Jensen Høst*, f. $^{1}/_{4}$ 1708, † $^{28}/_{4}$ 1752, Sognepræst til Vitten, Haldum og Hadsten, Provst.
     2. *Peder Holmsted*, f. i Kbh. $^{10}/_{8}$ 1713, † 1749, Sognepræst til Magleby og Holtug i Stevns. Gift $^{10}/_{10}$ 1741 med *Mette Kirstine Rasmusdtr. Wohnsen*, f. $^{6}/_{8}$ 1720, bt $^{17}/_{7}$ 1763, Dtr. af Borgemester Rasmus Wohnsen.

(Saml. til Fyens Hist. og Topogr. VI. 62—65, 83—85. — Magleby Kirkebog. — S. Birket Smith, Kjøbenhavns Universitets Matrikel I. 290 II. 193. — P. N. Bondesen, Danmarks Borge og Hovedgaarde (i Manuskript) II. 346. — Wiberg, Præstehistorie. — Personalhist. Tidsskr. IV. 275 og VI. 104. — J. Vahl, Slægtebog over Afkommet af Christiern Nielsen I. 53).

XVI. Kaas.

Otto Kaas af Sparre-Kaaserne, Søn af Mogens Kaas til Lykkesholm og Holmegaard og Anne Pors Rudbeksdatter. Var som Faderen Herre til Lykkesholm og Holmegaard samt besad i Følge Kirkebogen tillige Nedergaard. Han fik en „snarlig og salig Død" $^{2}/_{5}$ 1716, 67 Aar ÷ 7 Uger, og blev den 23. i samme Maaned hensat i Kirken. Gift med *Hilleborg Steensen*, † $^{19}/_{12}$ 1711, bt $^{8}/_{1}$ 1712, 69 Aar 10 Mdr. og 3 Uger ÷ 1 Dag; Datter

af Landsdommer Vincents Steensen til Stensgaard og Anne Holck. Sønnen

Hans Ditlev Kaas, Oberstlieutenant, Herre til Lykkesholm og Holmegaard, † $^{8}/_{9}$ 1748, 72 Aar. Gift med *Mette Brockdorff*, † 1743 $^{19}/_{11}$ Kl. 11 Aften, b† i Magleby Kirke $^{10}/_{12}$. 4 Børn:

1. *Otto Kaas*, f. 1718 $^{28}/_{8}$ Aften Kl. $6^{1}/_{2}$, i Kirke $^{18}/_{5}$.
2. *Sophie Dorthea Kaas*, døbt $^{12}/_{4}$ 1720, gift med Ritmester *Rudolf von Offenberg*, døbt $^{27}/_{11}$ 1710, Søn af Kommandør Hans Kristoffer v. Offenberg til Vestergaard og Erika Kristine Kaas af Mur-Kaaserne.
3. *Hilleborg Kaas*, f. 1723[1]), i Kirke $^{12}/_{5}$, gift $^{31}/_{1}$ 1743 med Cornet *Carl Frederik Steensen*, der senere blev Oberstlieutenant og Herre til Stensgaard.
4. *Ditlev Kaas*, i Kirke $^{26}/_{11}$ 1727, † $^{20}/_{11}$ 1735.

Som Tillæg til Familien Kaas i „Personalhist. Tidsskr. II R. IV. 145 skal her anføres en Inskription fra en Ligsten paa Fodslette Kirkegaard:

Herunder gjemmes de jordiske Levninger af *Erik Kaas til Lindskov*, Landsdommer paa Langeland. Født 1613. Død paa Hjortholm den 18. Jan. 1676 og Hustru, *Kirsten Gaas*. Født paa Hjortholm 1610. Død sammesteds 1677. Samt deres Børn *Hans Christian Kaas*, født og død 1638. *Berethe Sophie Kaas*, født og død 1657. *Hans Kaas* til Lindskov, født 1641, død 1673 og Hustru *Anna Marchdan*, født 1627, død 1681. *Niels Kaas*, født paa Lindskov 1641, død paa Vestergaard 1701. Og Hustru *Ane Margrethe Banner*. Født 1658, død 1714. Samt deres Datter *Anna Margrethe Cathrine*[2]) *Kaas*. Født 1680, død 1701.

(Tryggelev og Fodslette Kirkebøger. — Medd. af Cand. theol. Nic. Strøm).

---

[1]) Ved denne og flere følgende Angivelser meddeles Berigtigelser til Stamtavlen om Fam. Kaas i Pers. Tidsskr., V, S. 12 og 274, hvortil henvises.

[2]) I Humble Kirkebog kaldes hun Kirstine og ikke Cathrine, jfr. „Personalhist. Tidsskr." II R. IV. 145.

Nogle Oplysninger om Tordenskiolds første Langfart.

Af Arkivsekretær **G. L. Grove.**

Det er ikke ret meget, man ved om Tordenskiolds, eller som han dengang hed, Peder Wessels, første Togter, inden han kom i Marinens Tjeneste.

I Foraaret 1706 tjente han endnu hos Kong Frederik den Fjerdes Konfessionarius, Dr. Peder Jespersen. Han var dengang $15^1/_2$ Aar gammel, men, som han udtrykker sig i en Ansøgning om at blive Søkadet af 28 Marts s. A., var hans Lyst som ungt Menneske ikke saaledes at henslide sin Tid. Han opnaaede dog ikke at blive udnævnt til Søkadet før 11 Januar 1709[1]. Imidlertid gik han efter Rothes Levnetsbeskrivelse af ham første Gang til Søes 1706 som slet og ret Matros til Kysten af Guinea, hvor Skibet tog Negre ind og bragte dem til de danske Plantager i Vestindien, og efter Hjemkomsten gjorde han endnu en Rejse til Ostindien. Med Hensyn til Tiden for disse to Koffardirejser, som Rothe med Urette gjør til tre, har Cand. mag. C. F. Secher og siden Oberstløjtnant Hirsch i dette Tidsskrift meddelt flere Berigtigelser. Om selve Rejserne vides dog saare lidt, og navnlig om den første melder Rothe foruden ovenstaaende ikke andet, end at han kom hjem derfra med gode Skudsmaal fra sine Foresatte. Garde erklærer, at videre dokumenterede Efterretninger om hans første Koffardirejser [end Rothes] have ej været at erholde, og heller ikke de nyeste Levnetsbeskrivelser af Tordenskiold bringer nærmere Underretning derom.

Secher har dog i dette Tidsskrifts 1ste Bind fremført en hidtil utrykt Ansøgning fra Wessel om at blive Kadet af 7 Juli 1708, hvori han nævner, at han for at uddanne sig hertil paatog sig denne Rejse til Guinea og Vestindien, hvor han „med stor Travalje og Besværlighed“ ikke alene søgte at gjøre sig perfektioneret i sin Navigation, men ogsaa at naa nogen Videnskab i de Sager, som ved Skibs Handel daglig kunde læres og erfares. Og endelig

[1]) Jfr. Gardes Efterretn. II, S. 102 f.

har Oberstløjtnant J. C. W. Hirsch i vort Tidsskrifts 2 Række, Vte Bind bragt et nyt Vidnesbyrd om denne Rejse for Lyset i en Ansøgning fra Wessel, hvori denne den 28 Febr. 1711, kun 20 Aar gammel og lige hjemkommen som 3die Styrmand paa en Ostindiefarer, er dristig nok til at andrage Kongen om at maatte føre en kongelig Fregat til Trondhjem. Heri rekapitulerer han nemlig sine Ungdomsfortjenester til Søes, viser, hvorledes han fra sin Ungdom har „appliceret sig“ til Søen, først, som yngre, faret paa Rigens Strømme og siden „gjort een Rejse for Matrosse til Genewa [!] og Westindien, hvilchen falt os saa Besuerlig, at ingen Pericel eller Difficultet kand opreignes, der jo paa samme Rejse os arriverede“.

Nærmere Efterretninger om Togtet faar man imidlertid ikke, og de givne faa Oplysninger og da navnlig de sidste Bemærkninger om Perikler og Diffikulteter af en Mand som Wessel have snarest kun bidraget til at fremkalde Ønsket om at stifte et noget nærmere Bekendtskab med Rejsens nærmere Forløb, Skibet, Kaptajnen, Wessels Skibskammerater m. v. Da derfor nylig en Omordning af det vestindisk-guineiske Kompagnis Arkiv i Rigsarkivet har givet mig Anledning til i en alfabetisk Liste over Kompagniets Betjente at støde paa Wessels bekendte Navn og derigennem ledet mig til en og anden Efterretning om det omhandlede Togt og hans Deltagelse deri, skal jeg tillade mig at fremføre disse i det følgende, selv om de, som venteligt ifølge hans beskedne Stilling ombord, ikke kunne bringe videre indgaaende Oplysninger om hans personlige Forhold. I Mangel deraf ville de dog dels med Sikkerhed kunne fastslaa, hvad det var for et Togt han gjorde, dels give os et skitseret Omrids af dettes Forløb og saaledes sætte os i Stand til at følge et hidtil saa godt som ukendt Afsnit af vor Søhelts Liv gennem hans nærmeste Omgivelser og disses Oplevelser.

Direkte førte det berørte Alfabet over Kompagniets Betjente dog ikke langt paa Oplysningens Vej; thi foruden at give hans Navn og Aarstallet 1706 viste det kun hen til Folium 10 i en Gagebog, der ikke længer existerer. Ved nærmere at undersøge, hvilke andre Personer, der i samme Register vare henviste

til samme Blad, og som derfor kunde formodes at være hyrede til samme Togt, fik jeg dog en temmelig sikker Formodning om, at han maatte have hørt til Folkene paa „Christianus Qvintus", ført af Captajn Niels Corneliussen Boomfelt. En nærmere Undersøgelse bekræftede senere Formodningen. Takket være den Omstændighed at ikke blot Vest. Guin. Kompagnis i Kjøbenhavn førte Journal, men undtagelsesvis ogsaa de tilsvarende Regnskabsbilag for 1706—1708 endnu ere bevarede i Rigsarkivet, kan nemlig Wessels Deltagelse i dette Togt med Sikkerhed fastslaaes.

Af nævnte Journal for 1702—07 Pag. 281 ser man, at der den 3[die] November 1706 blev givet 3 Maaneders Forskud til Skibsfolkene og de udgaaende civile og militære Betjente med Skibet Christianus Qvintus, ialt 1709 Rd. Denne Angivelse er imidlertid summarisk, men hele Listen paa dem, der hævede Lønning findes specificeret paa det ved samme Post citerede Regnskabsbilag (N. 172.) Man ser af denne, at Besætningen var paa ikke mindre end 67 Mand, Skibsdrengene iberegnede, og at N. 67, den yngste Skibsdreng og sidste paa Listen var Peter Johansen Wessel, der nævnte Dag rigtig modtog sine 3 Rigsdaler i Gageforskud for 3 Maaneder. Han var altsaa paamønstret. At han ogsaa kom hjem med samme Skib efter endt Rejse, viser et tilsvarende Bilag (N. 101) til Journalen for 1708, som er en „Rulle over Folkene som med Skibet C5. er hjemkommen, og hvad dennem af deris fortjente Gage tilkommer," hvor Wessel atter nævnes som yngste Skibsdreng, men denne Gang efter den store Dødelighed ombord, der siden nærmere skal omtales, som N. 26 af Besætningen. Ville vi følge Wessel paa hans Vej, gjælder det altsaa om, saa vidt gjørligt, at søge Oplysninger om Skibet Christianus Qvintus, Kaptajn Boomfelt[1]).

Den 11 November 1706 udstedte Kompagniets Direktører Gehejmeraad Mathias Moth, Etatsraad Fr. Rostgaard, Hof-Apo-

[1]) Søn af Kommandør-Kapt. Cornelius Michelsen Boomfeldt og Hustru Wibecke Mathiasdatter. Han døde ugift paa denne Rejse og hans ovennævnte Moder og Broderen, Kapt. i Marinen Michel Cornelisen B., hævede som hans nærmeste Arvinger, hans Tilgodehavende (jfr. V. G. Komp.s Kbh. Journ. 1708 Bilag 312 Nr. 18).

theker Johan Gottfried Becker og Kjøbmand Christian C. Schup, en „Ordre og Instruction", som nævnte Kaptajn havde at rette sig efter paa Rejsen. Han skulde, saasnart Skibet var sejlfærdigt, med allerførste føjelige Vind i Guds Navn begive sig til Sejls, sættende sin Cours norden om England mellem Hitland og Færøerne, siden holde sig saa langt ude i Søen, at han ikke havde at frygte for de tyrkiske Røvere, og saa gaa lige til den guineiske Kyst. Ved Kysten maatte han ikke opholde sig med egen partikulær Negotie under 1000 Rdr. Straf, men kun forblive, indtil han kunde faa indkjøbt saa megen Millie[1]), Grein[2]) og Olie de Palm, som var fornøden til Slavernes Underhold. Dog maatte han se, om han i en Hast kunde forhandle de medgivne Armringe mod Elefant-Tænder, men ikke spilde mere end et Par Dage derpaa, og saa gaa til det danske Fort Christiansborg for at indlade saamange Slaver, han kunde faa, og modtage Guldkisten samt Bøger og Breve til Direktørerne. Derefter skulde han sætte sin Kurs lige til St. Thomas i de karaibiske Eilande, aflevere Slaverne til Kompagniets Vicekommandant sammesteds Jochum von Holten[3]) og der snarest muligt indskibe en Returladning og føre den til Kjøbenhavn.

Samme Dag Instruxen udfærdigedes, bleve Folkene mønstrede og tagne i Ed. Den 13de forlod han Rheden, og den 17de sejlede man ud ad Sundet. Skibet, der før havde heddet Victoria, var 109 Fod langt mellem begge Stævne og 25 Fod bredt, samt førte (ialfald 2 Aar efter) 24 Kanoner. Kaptajnen havde Aaret i Forvejen som Overstyrmand med samme Skib gjort samme Rejse og der erhvervet sig et godt Skudsmaal ligesom Faderen, der uagtet Navnets hollandske Klang var født Jyde, i sin Tid af Niels Juel havde faaet Anbefaling som en Mand, der var kapabel til sin Charge som Kaptajn i Flaaden[4]).

Den Ladning, der var indtaget, og som for en stor Del

---

[1]) Ved Millie forstaas vistnok Hirse, latinsk Milium.

[2]) Grein forklares i Brev fra Guinea fra 1698 som „dette Lands Peber".

[3]) Jochum Melchior von Holten, døbt 17 Marts 1671, Søn af Toldskriver ved Øresundstolden Isbrandt von Holten i Helsingør og Anna Maria Bacher, død den 22 Nov. 1708 som Guvernør paa St. Thomas.

[4]) Tidsskrift for Søvæsen 1861, S. 170.

var indskibet i Holland, indeholdt navnlig Tøjer og Lærreder (saaledes 2 à 3000 „Schlaplagener"), gamle Vaaben, Krudt og andre Sager, specielt beregnede paa en barbarisk Smag, gode til Udveksling mod Slaver, som 2400 ℔ Messing Armringe, 5 Kister Koraller samt 146 Tønder „Flensborger Korenbrændevin" ikke at forglemme.

Livet ombord var paa Forhaand reguleret paa mange Maader. Vi kunde saaledes meddele en skreven Anordning om, hvem der skulde messe i Kahytten, hvem i Hytten og hvem hos Botteleren, fremdeles om hvem der skulde sove i Kahytten, hvem i Hytten og hvem i Arkeliet, men da Peder Wessel som slet og ret Skibsdreng ikke hørte til nogle af disse priveligerede Klasser, skulle vi ikke fordybe os deri.

Mere personlig vedkommende ham var Skibskosten, for hvilken der ogsaa var givet nøje Regler. Den 29 August 1705[1]) havde Direktørerne tilstillet Kompagniets Ekvipagemester „Det kongelige octroyerede Danske, Vestindiske og Guineiske Compagnies Spise-Taxt," for at han deraf kunde beregne Provianten til de udgaaende Skibe. En Mands Kost var herefter ugentlig $^1/_2$ ℔ Flæsk, 2 ℔ Kjød, $1^1/_2$ ℔ tørre Langer eller anden Fisk, 1 ℔ Smør, $1^1/_3$ Ottingkar Gryn, $^1/_2$ Ottingkar Erter, 4 ℔ Hart Brød, 7 ℔ blødt Brød i de første 4 à 6 Uger, $^1/_2$ Pot Brændevin. Desuden 1 Tønde Øl for hele Rejsen og 1 Pot Vand daglig, naar Øllet slipper. Af Olie, Øleddikke og Svedsker, som ikke var ordinæer Spise, spistes efter Skibsraadets Godtbefindende, nemlig henholdsvis eftersom Skibet gik til Vestindien eller Guinea 50 og 300 Potter Olie, $1^1/_2$ og 9 Tønder Øl-Eddike og 500 à 3000 ℔ Svedsker paa hele Rejsen. Naar Skibet laa paa Rheden, fik man endda nogen Extraforplejning. De, der spiste i Hytten hos Botteleren, fik det Fortrin at opnaa halvanden Ranson af Flæsk, Kjød, Smør og Brændevin, og i Kahytten skulde man spise „efter Menage og Billighed", som Skibsraadet fandt for godt.

Slaverne maatte derimod nøjes med en Del tarveligere Kost, nemlig ugentlig $^1/_2$ ℔ Flæsk, 1 Ottingkar Bønner, 1 do. Gryn,

[1]) Jfr. Instruksbogen.

$1/_3$ do. Millie, $1/_2$ Pot Brændevin, $1/_8$ ℔ Tobak og 1 Tobakspibe. Olie de Palm gaves altid i Grød ugentlig $1/_4$ Pæl. Fremdeles gaves 6 Skjæpper Maleget pr. 100 Slaver paa hele Rejsen.

Beskæftigelsen var ikke alene den almindelige Skibsgerning, men Tilsynet og Plejen af Slaverne har selvfølgelig lagt Beslag paa en Del af Besætningens Arbejde og Kræfter. Paragraf 9 i Kaptajnens føromtalte Instrux sætter os ind i de nærmere Omstændigheder. „Skipperen med Styrmændene og Badskerne skal have saa flittig Indseende med Slaverne som med smaa Børn, at de deris Kost i rette Tide efter Nødtørft bekommer, at de skiftes til at komme hver Dag paa Overlobbet for at faa frisk Luft og at gjøre Arbejde, saa meget, de kand være friske ved og kan tjene til deris Sundheds erholdelsze. At de hver Dag bliver kæmmet og vasket for at skille dem ved deres Ukræ. At der bliver vasket hos dem i Rummet og under Dækket, saa tit fornøden gjøris, og at Lugerne imidlertid det skeer, bliver oplukket, dog saa, at Slaverne ingen Lejlighed kan faa sig myssig at gjøre, eller at tage for sig selv. At der smøgis tidt hos dem med Enebær, dog saa maadelig, at de ej af Røg forkommer, og for alting, at havis flittig Agt, at deris Sundhed kan vorde conserveret, og da med Guds Bistand alle levendis og sunde vorde leverit paa St. Thomas“.

At sætte sig nærmere ind i de forskellige Klasser af Besætningens Funktioner med Slaverne er jo selvfølgelig neppe muligt. Imidlertid er det ingenlunde usandsynligt, at Bestillingen at „kæmme for Ukræ“ som en af de mindre ansete, er falden i Skibsdrengenes Lod, og at Peter Wessel som alleryngste Skibsdreng saaledes paa de første Trin af sin glorrige Bane har maattet nøje sig med en saadan beskeden Krig mod disse Menneskehedens smaa, men blodtørstige Fjender.

Om Rejsens Gang kunde man iøvrigt vente gode Oplysninger i Breve fra Kaptajnen til Direktionen og navnlig i de Journaler, Kaptajnen og Styrmændene efter Instruxen skulde føre. Men med Undtagelse af et Par lidet sigende Breve fra Kaptajn Boomfeldt fra Rejsens Begyndelse synes desværre disse Kilder ikke at være blevne bevarede, og man maa derfor fore-

løbig nøjes med at følge Togtet efter de paa Guinea og St. Thomas førte Bøger og Direktionens Korrespondancer med Myndighederne her om Skibets Affairer.

Det sees ogsaa af et Brev fra den danske Guvernør paa Guineakysten, Erik Lygaard[1]), at Christianus Qvintus d. 18. Februar 1707 uden videre Uheld eller noget Dødsfald ombord ankom til Fortet Christiansborg, og de her førte Negotie-Journaler og Kassebøger udvise et næsten dagligt Indkøb af Slaver og Elefanttænder i den nærmeste Tid derefter. Prisen paa Mandsslaver var i Reglen 34 paa Kvindeslaver 25 Rd. Stykket. En Elefanttand paa c. 50 Pund kostede en 13 Daler.

Her landsatte man de af Kompagniets til Guinea bestemte Embedsmænd, der som Passagerer havde gjort Rejsen med, nemlig Barberen Johan Christoph Drabitius og Assistenterne Johan Daniel Richelieu[2]), Anders Bager, Knud Erichsen og Thomas Wordinghausen, blandt hvilke det usunde Klima som sædvanlig snart gjorde lyst, idet Richelieu døde i April, Wordinghausen i Mai samme Aar og Drabitzius 22 Jan. 1709.

Imidlertid indtog Skibet hvad man havde parat ved Fortet Christiansborg, som det forlod d. 12. April, nemlig 88 Mark, Kompagniet tilhørende, Guld (vurderet til 11264 Rd.), 241 Elefanttænder og 234 Slaver. For at supplere Ladningen med Slaver anløb man derefter Popo og Fida. Den nysnævnte Underassistent Richelieu var for at fremme Sagen sendt i Forvejen til Popo og forhandlede her med Kong Ofori, der lovede ham Slaver til 3 Skibe, om han vilde. Richelieu kunde dog ikke faa dem at se, fordi de vare „fri Slaver“ og derfor „vilde løbe bort, naar de saa Skibet komme“, men da de ikke vilde tiene Kongen, som han vilde, lovede denne „at tage dem fat og selge dem, saa snart at Skibet kommer“. Saaledes indberetter Richelieu Sagen til Guvernøren i et Brev, der ret viser, hvor ulykkelig en Lod det var at være Neger der paa Kysten. Iøvrigt døde han

[1]) Erik Olsen Lygaard der var bleven udnævnt til Guvernør i Guinea 1704, døde sammesteds d. 13. Novbr. 1711.

[2]) Uagtet dennes Fornavne tyde paa at han hører til den Slægt Richelieu, som i dette Tidsskrift s 2 R., Vte Bind s. S. 173 er omhandlet, findes han dog ikke opført paa Stamtavlen over Familiens Medlemmer.

selv inden han fik afsluttet denne sin første Expedition derovre, og Skibet fik der kun c. 72 Slaver, hvorfor det gik videre til Fida og kjøbte endnu 139. Nu var Tallet paa Slaverne naaet op til 447, der ansaas for en tilstrækkelig Ladning, hvorfor man 6 Juni 1707 lettede Sejl for at gaa ad Vestindien til.

Ved Fida havde Sundhedstilstanden iøvrig været god, men man havde det Uheld, at Skibets „Obermester“ eller første Læge, Lars Jørgensen Gongaard[1]) her afgik ved Døden.

Rejsen til Vestindien var ikke hurtig, og det var paa et i flere Henseender meget uheldigt Tidspunkt „Christianus Quintus“ kom derover. Gouvernøren Jochum v. Holten imødesaa endog dets Komme med bange Anelser. I et Brev af 21 Marts 1708[2]) meddeler han Kompagniets Direktører, hvor slet det forløbne Aar havde været for Landet „formedelst dend, dend 11 Septbr. udstandne, *Orikaen*, [og] derpaa følgende Honger og Siugdom, som siden dend Tiid 80 Mennisker, store og smaae, fræmmede og Landsens Folck har bortrycked, saa mand snaert inted andet her paa Landet saae end Sorg og Bedrøfvelße. Liidet tæncke jeg før *Orekanen*“ fortsætter han, „at Slave Skibet *Christianus quintus*’ *Tardement* j en Maade var gavnlig, men ved deds Begyndelße, dend Tiid ded var haardest og ved deds Aftagelße, var ded altiid min Ynsche: Gud giive, at Slave Skiibet endnu var 2 à 300 Miile uden [for] disze Caribiske Eilande.“ Han tilføjer om Skibet: „Og var ded gott, at ded icke var j Hafnen, thj havde ded væred j Hafnen, der havde icke allene været Frygt for Slaverne, men og for Skiibet; for Slaverne, idet at, om de havde været j Skibet, mange for Kuld, Regn og anden Fortræd havde maatte forgaaed. Havde de været j Land, der havde de faaet liidet bædre, thj Negeriet, hvorj [man] dennem havde tragted at biærge, icke allene ved Vinden, men og ved Søen, saaledeß blev attacqveret, at en ny Fløy af 80 Foed, som

---

[1]) Hans Enke, der hævede hans Tilgodehavende hos Kompagniet, hed Gundel Haagensdatter Bager. De vare blevne viede i Malmø, og havde ingen Børn haft i deres Ægteskab. (V. G. Komp. kjøbenh. Journ. 1708 Bilag 312, N 25).

[2]) Indkomne Br. og Dok. fra Vestind. til vestind. Guin. Komps. Dir.

jeg havde laedet opsætte, og halve Deelen af det andet gick i Løbet, hvorved uden Tvifl en temmelig Deel havde kommen til Skaede. Skiibet havde og løbet sin *Risico* at komme paa Grunden, som alle andre i Hafnen liggende væderfore, hvor ded da havde været vanskelig sliig it stoert Skiib med de *Materialier* vj her haver, at faa af igien. Havde Skiibet været jnden de *Caribes*, der var igien andre stoore Farer, som Søen giver, der os adskillige *Excempler* har for Øyen stildt. It engelsk Konge Skiib, en engelsk *Barcqve*, og en dito, Peter Smith tilhørende, som alle laa ved *St Christopher* og ved Veirets Begyndelse søegte Søen, deraf er siiden ingen Tiedender fornummen, saa de uforbjgiængelig er bleven. En spansk Krydtzer, som laa for Hafnen og ded der til Klocken 11 om Middagen udholdt, men da Søen maatte søege, havde icke længere Respit end til Klocken 2 à 3 dereffter, da hand, ved sin Mastis Afhugning og dend stoere Søe, som der var, fick Masten tvert igiennem *Barqven*, [saa] at hand sanck som en Steen."

Det er ikke let med Bestemthed at afgjøre, hvorvidt Guvernørens gode Ønske, om at Kompagniets Skib maatte være 2—300 Mile borte fra de Caribiske Øer under den af ham ovenfor beskrevne gruelige Orkan er gaaet i Opfyldelse. Ganske vist gik der 11 Dage efter Orkanen inden der, den 22 Sept. 1707, — som vi se af den vestindiske Sekrete Raads Journal — „indkom en Chaloup under Fortet Christiansfort med den behagelige Meddelelse, at det højlovlige Kompagnies Slavehaler Skib Christianus Quintus laa ved Buchen Eiland til Ankers." Men det er dog derfor ikke usandsynligt, at ogsaa dette Skib har faaet nogle af Orkanens Virkninger at føle, selv om det ikke har været i dens Brændpunkt, og at vi altsaa her have en af de Perikler og Diffikulteter, hvorom Wessel taler i sin Ansøgning.

Beretningen om Skibets Ankomst bringer endvidere den gode Efterretning, at det havde lidt over 400 mest sunde Slaver ombord. Dog var omtrent 40 Stykker døde undervejs, og Skipperen Boomfelt, som for 10 Uger siden var falden i Sygdom var nu saa slet, at han ikke i mindste Maade kunde hjælpe sig selv, og 5 à 6 Matroser vare ogsaa syge, hvoraf to meget slette.

I denne Meddelelse spore vi vel nok den allerstørste af de Farer, Wessel har hentydet til, idet en dræbende Sygdom havde begyndt at brede sig blandt Slaverne for efter Ankomsten til Vestindien at gjøre en endnu større Høst baade blandt dem og Mandskabet.

Samme Aften Skibet ankom, døde Skipperen, og to Dage efter gik Opperhovedet eller Guvenøren og det Sekrete Raad ombord for at ansætte en ny. Den nærmeste til at efterfølge ham var Overstyrmanden, Cornelis van der Stolck, der til denne Rejse var indforskrevet fra Holland, og det tilkaldte Skibsraad svarede alle „Nej“ paa Spørgsmaalet, om de vidste noget, der kunde hindre ham deri. Kun Baadsmanden tilføjede, at han kun kunde svare for sig selv og ikke for Folkene, hvilket indbragte ham en Reprimande, da det kun var ham og ikke Folkene der vare spurgte. Allerede denne Udtalelse tyder paa, at der nok ogsaa har ligget Vanskeligheder i Forholdet mellem Folkene. Og da Opperhovedet siden meddelte Mandskabet, at han og det Sekrete Raad havde indsat v. d. Stolck i Boomfeldts Sted, var der en af Mandskabet der sagde: „Hvad siger I hertil Folk?“ og en anden, der udbrød: „Da vil vi allesammen gaa i Land.“ Da de advaredes, taug dog alle stille og syntes at give sig tilfreds, hvorefter 9 Kanonskud affyredes til Ære for den ny Chef.

Naar undtages Skipperens Sygdom fandt man efter Generalbrev af 21 Marts 1708 Tilstanden ved Skibets Ankomst temmelig vel, og d. 27de Sept. bragtes 406 Slaver iland af de 447, hvilket efter de Tiders Forhold var et forholdsmæssig stort Antal at slippe levende over med[1]).

Orkanen havde imidlertid i den Grad ødelagt alt, at man savnede Levnetsmidler til Slaverne. Ikke engang Opfordring i Kirkerne til at bringe Slaverne Kost mod Betaling hjalp. Guverne-

---

[1]) Herpaa tyder bl. a. den Belønningstakst, der var udstedt af Direktionen for Kaptajnen, Lægerne og Styrmændene for de lykkelig overførte Slaver. For den første Halvdel gaves der ganske vist ikke noget, men under Forudsætning af at Slavernes Antal var f. Ex. 600, blev der allerede for de første efter de 300 følgende 50 Slaver givet 1 Rd. pr. Hoved, for de næste 50 2 Rd., de næste 50 4 Rd., de næste 8 Rd., de næste 12 Rd. og de sidste 50 20 Rd. (V. G. Komp. Instruks og Bestallingsbog).

mentet maatte derfor snarest sælge[1]) eller bortleje (til suffisante Lejere) saa mange af dem som mulig „for at de ikke skulde krepere og bortdø til ikke liden Skade for det højlovlige Kompagni." Sygdommene bredte sig under disse Omstændigheder baade til dem og Besætningen, hvoraf der fra October Maaned en Tid lang næsten daglig døde en à to Mand bl. a. 2 af Styrmændene, hvilket især satte Stedets Myndigheder i Bekymring, da den ny Kaptajn var gammel og den eneste skaanede Styrmand Anders Pedersen Wærø[2]) var meget ung og paa sin første Rejse. Det lykkedes dem dog i Vestindien at finde en anden Styrmand Peter Palliet.

Med Skibsbesætningen saa det i Sandhed sørgelig ud. Skibet var gaaet ud med 67 Mand, hvoraf kun 26 vendte tilbage til Danmark. Hosfølgende Liste over den Besætning, der drog ud[3]), hvorved jeg har tilføjet et Kors ved alle, der døde paa Rejsen, affattet i Henhold til Bogholderens Fortegnelse over, hvad Compagniet var deres Arvinger skyldig, vil stille det klart for Øjet, hvorledes Døden tyndede ud i Rækkerne. Det synes, at Ungdommen har været den bedste Modstandskraft, da i hver Klasse de yngste i Regelen især ere sparede.

Besætningen paa V. G. Komp. Skib Christianus Quintus paa Rejsen 1706—1708.

† 1. Skipper Niels Cornelisen von Boomfelt.
2. Over Styrmand Cornelis van der Stolck.
† 3. Over Under d° Erik Olsen.
† 4. Anden Under d° Hans Petersen.
5. Over 3e Vagt. Anders Pedersen Wærø.

---

[1]) Prisen sattes til 100 Rd. kontant.

[2]) Anders Pedersen Wærø fik dog ikke længe efter Skib at føre for Kompagniet, thi allerede paa hans næste Rejse med samme Skib et Par Aar efter døde baade Kaptajnen og Overstyrmanden i Guinea og han fik Skibet at føre paa en iøvrigt meget ulykkelig Expedition, hvor baade Christianus Quintus og samme Kompagnis Skib Fridericus Quartus ved Nicaragua forliste, efter at de først af Mangel paa Proviant havde maattet sætte deres 700 Negere iland paa et øde Sted. Wærø viste imidlertid megen Standhaftighed ved at blive hos Spanierne og forsvare Kampagniets reddede Gods mod Kapere saavelsom Øvrighedspersoner. Senere blev han Guvernør i Guinea, men blev afsat 1735 og tiltalt for ulovlig Handel til Kompagniets Skade og et forargeligt Levnet. Han døde 1742 og efterlod 2 Døttre, Cathrine, der var ugift og Christine, der var gift med Kjøbmand i Guinea Hans Henrik Sparre.

[3]) Udskreven paa Grundlag af den før citerede Liste, Journ. 1706 N. 172.

† 6. Anden 3die do Giert Dam.
† 7. Over Barber Lars Jørgensen Gongaard.
8. Assistent Mads Christensen.
† 9. Baadsmand Peder Jensen.
10. Constabel Terkel Sørensen.
† 11. Over Tømmerm. Hans Giertsen.
12. Botteler Niels Andersen Steen.
† 13. Kok Anders Espensen.
14. Ov. Bødker Anders Ambiørnsen.
† 15. Baadm. Mat Anders Jensen.
16. Kvarterm. Søren Hansen.
† 17. Konstabels Mat. Lars Friderichsen
† 18. 2den Barber Jacob Christensen.
19. 3die do Thyge Dorscheus.
† 20. Sejlmager Lars Pedersen.
† 21. Und. Tømmerm. Joen Stephensen.
† 22. Tredie do Ole Pedersen.
† 23. Botteler Mat Lars Jensen.
† 24. Kochs Mat Henrik Lorensen.
25. Under Bødker Ole Christensen.
26. 3die do Johan Jørgen.
27. Matros Bernt Andersen.
† 28. — Haldan Gudmandsen.
† 29. — Mads Andersen.
† 30. — Hans Philipsen.
† 31. — Arve Børresen.
† 32. — Gunder Gutormsen.
† 33. — Johan Lind.
34. — Truels Erichsen.
35. — Bernt Søebiørnsen.
36. — Tonnis Tygesen.
† 37. — Peder Willumsen.
† 38. — Hans Andersen.
† 39. — Christian Andersen Kjøbenhavn.
† 40. — Jens Pedersen Helsingør.
† 41. — Niels Pedersen Femøe.
† 42. — Lars Thomsen.
† 43. — Jens Tønnesen Femøe.
44. — Niels Truelsen.
† 45. — Jep Nielsen.
† 46. — Ole Svendsen.
† 47. — Ole Povelsen.
† 48. — Jens Andersen.
49. — Anders Nielsen.
50. — Ludvig Nielsen.
51. — Jørgen Madsen.
52. — Anders Pedersen.
† 53. — Jacob Jensen Nykjøbing.
54. — Jeppe Jensen.
† 55. — Sylvester Rolfsen.
56. — Sivert Rolfsen.
57. — Clemen Mogensen.
† 58. — Rasmus Christensen.
† 59. — Niels Larsen.
60. — Hans Hansen.
† 61. Opløber Jacob Poulsen.
† 62. — Ole Christensen.
† 63. Dreng Jan Davidsen.
64. — Gedeon Christophersen.
65. — Cornelis Petersen Wichman.
66. — Friderich Wilhelm de Nichtel.
67. — Peter Johansen Wessel[1]).

Sygdommen forlængede Skibets Ophold i Vestindien en Del, de vestindiske Øvrigheder endnu mere, hvilket skaffede dem Direktionens Tilrettevisning. Først d. 23. Marts 1708 gik det til Sejls fra St. Thomas, og endelig den 20. Juni s. A. ankrede det paa Kjøbenhavns Red.

Tre Dage efter fik Kompagniets Kasserer Ordre til efter

---

1) Foruden Besætningen var endvidere ombord de tidligere nævnte Embedsmænd og 8 Soldater, der landsattes paa Guinea. Fra Vestindien medtoges desuden Styrmand Peter Palliet, Matros Wessel Wesselsen, Bødker Peder Pedersen og Soldat Svend Hansen. Om de paa Togtet døde og deres efterladte findes adskillige nærmere Oplysninger ved Bilag N. 312 for 1708 til Vestind. guin. Komps. kjøbenh. Journal, hvortil de henvises, som maatte interessere sig for disse for største Delen lidet betydelige Personer.

Skik og Brug at udbetale adskillige Sogne Præster og Kapellaner i Kjøbenhavn og Helsingør hver henholdsvis 2 Dukater og 1 Dukat „for deris hafde Umage at bede for Kompagniets Gud være lofvet løckelige arriverede Skib Christianus Qvintus kaldet[1]."

Mandskabet paa det hjemkomne Skib havde ogsaa i Anledning af Hjemkomsten betænkt de fattige. En Liste over, hvad hver havde udlovet til dem, findes endnu[2]) og udviser, at Peder Wessel havde spenderet 1 Mark, et Bidrag der ikke blev overgaaet af nogen Skibsdreng og kun af 2 blandt Matroserne.

Sidst i Juli 1708 kom Afmønstringsdagen og dermed Gageudbetalingen. Den ovenfor Side 153 berørte Rulle, over hvad det med Skibet Christianus Quintus hjemkomne Mandskab havde tilgode af deres fortjente Gage, giver os, specificeret som den er, endnu et nøje Indblik i, hvad enhver af Besætningen havde lagt op. Det fremgaar heraf, at Peder Wessel kun havde 5 Mark og 1 Skilling til gode, medens dog de andre Skibsdrenge kunde gaa hjem hver med en halv Snes Daler og ingen Matros med under 30[3].

Efter dette højst tarvelige *pekuniære* Udbytte af Rejsen kan man desværre ikke med den „ældre Forfatter" der af Admiral W. Carstensen og Kapt. O. Lütken paa dette Punkt benyttes som Kilde i deres store Værk om Tordenskiold (Side 36) glæde sig ret meget over de Behageligheder, Udbyttet af hans første Rejse satte ham i Stand til at nyde paa hans anden Rejse (til Ostindien) og som bl. a. anføres som et glædeligt Modstykke til Besværlighederne under hin. Thi naar samme ældre Forfatter udtrykkelig kun nævner Fortjenesten paa hans første Rejse som Aarsagen til „at Flaskefoderet og Brødkurven vare nu ganske anderledes beskafne end som første Gang, der paa slig besværlig Rejse ej maa være en liden Trøst", saa kan det, med al Hensyn til Pengenes større Værd dengang, ikke have forslaaet meget til en mer end toaarige Rejse, hvad han kunde indkjøbe for de 5

---

[1]) Bilag N. 76 til V. G. Komps. kbh. Journ. for 1708.
[2]) Bilag N. 88 til samme.
[3]) Bilag N. 101 til samme.

Mark og 1 Skilling. Sparsommelighed har ikke udmærket Tordenskiold paa hans første Togt, og i den Retning gik hans Fortjenester da heller ikke senere.

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

3.

Stamfaderen for den throndhjemske Familie Collin, Assessor i det Nordenfjeldske Ober Bergamt Jens Hansen Collin, død i Throndhjem $^8/_8$ 1708, skal være fød i Kolding $^8/_{11}$ 1651, hvor hans Fader, som havde været Ritmester og tjent under Fredrik 3die, boede, og efter hvilken By Familienavnet skal være taget. Hans Moders Navn var Anna Catharina. Han havde en Søster Martha Sofia og en Farbroder Tøger Christian, som skal have været en „anseelig Handelsmand" i Kolding.

For Oplysning om hans Familie og Slægt i Kolding, vil jeg være meget forbunden.

Postmester Jens Collin i Molde.

4.

I en gammel Forlovelsesprotokol for Nykirkens Menighed i Bergen findes under 19 Juni 1802 indført:

„Anmeldte Ungkarl Koffardi-Kapitaine Herr *Lauritz Hansen Høyerup* sig at ville indlade i Ægteskab med Jomfru *Else Charlotte Krogh*. Begge vare fra Kjøbenhavn. Fæstemanden havde nogle Aar faret her fra Bergen; hans Kjæreste foreviste sin Aldersattest fra Sognepræsten til Nicolaj Kirke i Kjøbenhavn af 9 Octbr. 1801, at hun seneste Gang der havde comuniceret samme Dag og blev dimiteret Menigheden med godt Vidnesbyrd."

I Margen er antegnet, at de bleve copulerede 30 Juni 1802, men hverken her eller i Vielsesprotokollen findes noget anmærket om Brudefolkenes Alder eller Forældre.

Oplysning om Fødselsdata og Forældre af de Nævnte, især-deleshed for Else Charlotte Kroghs vedkommende ønskes og modtages med Taknemmelighed af

Ad. von Krogh,
fhv. Konsul, Christiania.

5.

Ved Stokke Kirke begravedes $^{25}/_{9}$ 1731 Vihelm Johansen Hvidt, fra Albye Gaard, $30^{3}/_{4}$ Aar og 10 Uger gl. Han var bleven gift i Stokke Kirke $^{2}/_{1}$ 1725 med Enken Susanne Christophersd. fra Albye, Enke efter Gunder Olsen Albye, hvilke havde mindst 4 Børn sammen, blandt andre Datteren Anne Margrethe. Ved Skiftet efter Vilhelm Hvidt, der holdtes $^{14-15}/_{12}$ 1731, deltes hans Bo mellem Enken og hans to Børn, Vilhelm og Margrethe Maria 8 Uger og $6^{1}/_{2}$ Aar gamle. Paa disses Vegne var tilstede i Skifteretten den Afdødes Fader Johannes Christensen Hvidt, „nu paa Gaarden Albye tilholdende."

Hvorfra skriver den sidstnævnte og hans Familie sig? Fra Danmark?

Nævnte Margrethe Maria antager jeg, er bleven gift med Pr.løitn. senere Kaptein Peter Petersen. Hun døde 1750 i Rakkestad Pr.gjæld med en Søn Vilhelm Hvidt. Hendes ældste (?) Barn er døbt i Rakkestad $^{1}/_{2}$ 1746. Hvor blev disse Egtefolk gifte? I Stokke Præstegjæld er det ikke. Men da nævnte Peter Petersen i Begyndelsen af 1740-Aarene boede i *Andebu*, som ansat ved Oberstløitn. Vosgreffs „2det Nationalregiment Dragoner Syndenfjelds", kunde Vielsen muligens være foregaaet i dette eller omliggende Pr.gjæld, hvorom Oplysning modtages med Tak. Muligens kunde dog Petersens Hustru ogsaa være den ovenfor nævnte Anne Margrete Albye.

Ovenomtalte Kaptein Petersen boede, efter i 1758 at være bleven strøget af de militære Ruller, i Skjeberg Pr.gjæld og havde der flere uægte Børn til Daaben. Sammesteds blev han $^{9}/_{4}$ 1768 trolovet med Birgitte Maria (Peterdatter) Friis, f. ca. 1731, der 1801 levede som Enke, 70 Aar gl. i Chria. hos sin Mands Svigersøn Garver Joh. Andr. Bergwitz og døde der $^{28}/_{5}$ 1807. Hvad der om disse Egtefæller kan videre oplyses, afventes med Tak.

Joh. K. Bergwitz.
stud. jur., Christiania.

6.

Hvor findes Hjemmel for at theologisk Prof. Peder Rosenstand Goiskes Hustru Marie Benedikte Kneiln, som i biografisk

Lexikons Artikel om Goiske anført, skulde være en Datter af Major Johan Philip K.? En Familietradition har nemlig hidtil villet vide, at hun var Datter af den fra Tønnings Belejring 1713—14 bekjendte Brigadeer, senere Generalmajor K., der døde i Holsten $^{11}/_{4}$ 1716 som Enkemand og efterlod en syvaarig Datter, for hvem der $^{29}/_{6}$ s. A. fra Krigscancelliet indsendtes et Testamente til kgl. Stadfæstelse, som nu ikke har kunnet findes. Hvem var i sin Tid hendes Moder? Og hvad var hendes Skjæbne?

Ogsaa andre Oplysninger, om hvorfra den kneilnske Slægt stammer paa Sværd- og Spindesiden, hvilke Medlemmer der have hørt hjemme i Danmark m. m., ville være kjærkomne. Et Par andre Officerer af Slægten have staaet i den danske Hær i forrige Aarhundredes første Halvdel. En Datter af ovennævnte Major var gift med Sognepræst V. T. Rogert i Hvidbjerg og Lynge, og en Frøken K. stod i 1742 Fadder i Viborg til Marie Benedikte R. Goiske f. Kneilns første Barn.

A. Paludan Müller,
Ørstedsvej 7 B.

Svar.

II.

(3 R. IV, S. 80, Spørgsmaal 1.)

Foged, senere Krigscommissær i Throndhjems Distrikt *Niels Meyer* havde foruden den S. 81 nævnte Broder Mag. *Anders Meyer* en Broder *Hans Hansen Meyer*, der først stod som Fænrik ved Livcompagniet i Oplandske nat. Infreg., men 20 August 1692 blev Lieutenant i 2 Comp. af Throndhjems nat. Infreg. Han var død før 11 Juli 1719, da Enken Anna Catharina von Hadelen (en Datter af Oberstlieut. Knud v. H. og Anna Zeitlos von Schencken fra Hessen) lod optage et Thingsvidne i Vangs Præstegjeld paa Hedemarken, om hvilke Børn han havde efterladt af sit Egteskab med hende. Børnene oplystes her at være følgende fire: 1) Knud von Hadelen, † for 8 eller 9 Aar siden (ɔ: 1710) ugift. 2) Hans Hansen Meyer, Lieutenant ved Oberst Pentzes (2det Oplandske) Reg. 3) Jørgen Hansen Meyer, Sergeant ved Oberst Brockenhuus's (1ste Oplandske nat.) Infreg., senere Vagt-

mester ved Oberst Mathesons (throndhjemske) Dragonreg., og 4) Anne Margrethe Meyer, der var gift med Lieutenant ved Oberst Brockenhuus's Regiment, senere Lieutenantvagtmester paa Kongsvinger Fæstning Johan Nicolai Møllerop (Søn af Oberst og Kommandant paa Kongsvinger Johan Nicolai M. og Helvig Bugge). Thingsvidnet blev, som det heder, optaget for at bevise Afdødes Slægtskab med salig Mag. Anders Meyer, Capellan til Helliggeistes Kirke i Kjøbenhavn, der var en Broder af Lieutenant Hans Hansen Meyer senior.

De nævnte Sødskendes Fader har efter det foran oplyste været en *Hans* Meyer, men jeg har intet Steds fundet noget Bevis for, hvem dette har været. Imidlertid tør det vistnok ansees for aldeles sikkert, at saavel Fogden Niels Meyer, som Capellanen Anders Meyer og Lieutn. Hans Meyer samtlige have været Børn af Fogden i Strindens Fogderi i Throndhjems Stift *Hans Edvardsen* (eller *Effertsen*) *Meyer,* der 9 Marts 1663 erholdt kgl. Skjøde paa Gaarden *Øie* i Melhus, og Salome Jacobsdatter Rømsch. Disse Egtefolk vil da erholde følgende 10 Børn, nemlig: 1) *Edvard Meyer,* født 1647, Student 13 Juli 1668 fra Throndhjems Skole, † som Sognepræst til Ørkedalen 1716 (jfr. Erlandsen, Throndhjems Stifts Geistligh., S. 200 og H. Munthe, Familien Munthe, S. 179. 2) *Peder Meyer,* født c. 1648, Student sammen med Broderen fra Throndhjems Skole 13 Juli 1668, † 1689 som Sognepræst til Alstahaug (jfr. Erlandsen, Tromsø Stifts Geistlighed, S. 58). 3) *Fredrik Meyer,* født c. 1649, Student sammen med Brødrene fra Throndhjems Skole 13 Juli 1668, † 1691 som Sognepræst til Yterøen (jfr. Erlandsen, Throndhjems Stifts Geistligh., S. 359 f.) 4) *Anders* eller *Andreas Meyer,* født c. 1650, Student fra Throndhjems Skole 18 juli 1672, † 1707 som resid. Capellan til Helliggeistes Kirke i Kjøbenhavn. Han tog 6 Juni 1677 Baccalaurgraden, var da Collega i 4 Classe i Kjøbenhavns Latinskole, og 28 Juni 1688 Magistergraden og var da Capellan i Kjøbenavn ved Helliggeistes Kirke (jfr. F. E. Hundrup, Lærerstanden ved Metropolitanskolen, Kjøbhn. 1872—75, S. 108). 5) *Jørgen Meyer,* født c. 1651, Student sammen med Broderen Andreas fra Thrond-

hjems Skole 18 Juli 1672, † 1706 som Sognepræst til Vel (jfr. Erlandsen, Throndhjems Geistlighed, S. 509, og H. Munthe, Familien Munthe, S. 448). 6) *Ove Meyer,* født c. 1652, Student sammen med sine 2de ældre Brødre Andreas og Jørgen fra Throndhjems Skole 18 Juli 1672. Han var aabenbart opkaldt efter Norges Kantsler Ove Bjelke, hos hvem Faderen en Tid havde været Forvalter. 7) *Hans Meyer,* født c. 1654, † før 1719 som Lieutenant. 8) *Riborg Meyer,* født c. 1656; gift 26 Aug. 1676 med Sognepræst til Melhus Oluf Mentzen (jfr. Erlandsen, Throndhjems Geistligh., S. 117 f. og Slægten Bernhoft, S. 178, Noten). 9) *Melchior Meyer*, født c. 1657, Student fra Throndhjems Skole 18 April 1678, † som Sognepræst til Selbo 1686 (jfr. Erlandsen, Throndhjems Geislighed, S. 138 og Slægten Bernhoft, S. 177). 10) *Niels Meyer,* født c. 1659, Student fra Throndhjems Skole 27 Juni 1678, 1694—1701 Foged i Strinden og 25 Sept. 1705 Krigscommissær i Throndhjems Distrikt, † 21 Mai 1706 i Kjøbenhavn. Maaske har der været flere Børn, saaledes vistnok en Søn Jacob Meyer, opkaldt efter Morfaderen, men flere end de nævnte kjendes ikke. At Krigskommissær Niels Meyer har været en Søn af Foged Hans Edvardsen Meyer paa Øie, bestyrkes ogsaa ved, at han senere var Eier af *Øie* Gaard i Melhus (jfr. J. E. Kraft, Topografisk statistisk Beskrivelse over Kongeriget Norge, S. 507 f.). E. A. Thomle.

Direktør Ch. Delgobe har givet en Besvarelse af samme Spørgsmaal, indeholdende en Del af de ovenfor meddelte Oplysninger og desuden en Henvisning til, at Fogeden Hans Edvardsen ikke usandsynlig er Søn af Hr. Edvard Melchiorsen, † 1625 som Sognepræst til Aggersborg i Aalborg Stift. Flere af dennes Efterkommere antoge nemlig Navnet Meier. (Jvf. Wiberg, Præstehistorie I, 70 og 621, III 637).

Gaver.

Samfundet har modtaget fra

Exam. polyt. *F. V. Christensen*

Stamtavle over Familien Thaning. Trykt som Manuskript. Kbh. 1895.

Om Familien Brochmann i Norge.

Af Archivfuldmægtig **H. J. Huitfeldt-Kaas.**

(Fortsættelse).

Saalænge jeg kan erindre tilbage, tilbragte min Broder og jeg en større Del af Sommeren paa Kirkerud hos vore Bedsteforældre under Opsigt af vor fortræffelige Barnepige Maren Christiansdatter Ebbestad (fra Holmsbo); for nogle Dage besøgte ogsaa vore Forældre Kirkerud i den samme Tid, saaledes at de i Regelen kom did kort før Emils Fødselsdag (21 Juli). De medbragte da Gaver til det hele Hus lige fra Bedstefader og Bedstemoder til den lille Gjæterpige, og med dem fulgte vi saa tilbage til Christiania, naar de atter reiste hjem. Ved en saadan Ankomst erindrer jeg, at vi Brødre engang vare stegne op paa Taget af Grisehuset, hvorfra man kunde se henad Alleen til Grinden, gjennem hvilken den store Kaleschevogn kom kjørende; i Iveren for at vinke og raabe til Fader og Moder tabte Emil Ballancen og styrtede hovedkuls ned i Svinestien, hvor han slog Hovedet mod en Sten og fik et temmeligt stort Hul i Panden. Moders første Forretning blev da denne Gang ved Vaskning at søge at standse Blødningen og faa lagt Plaster paa Saaret. Stødet var uden Fare, og Saaret groede snart til, dog beholdt Emil stadig et Ar i den høire Tinding, der imidlertid skjultes af det krøllede Haar. Ved en anden af Emils Fødselsdage (formentlig hans sjette, 1841, thi Bedstefader levede endda), havde Bedstemoder ladet reise en Løvsal paa Gaardspladsen ved Havegjærdet; Bænke vare opsatte deri og Blomsterkrandse ophængte, om Eftermiddagen kom Damerne fra Aschehaug og medbragte Foræringer, hvilket dengang ikke var saa almindeligt som senere; af Bedstefader fik han en stor Sølvmynt; det hele var ualmindelig stor-artet.

Ligesom Emil, som nævnt, fik et dygtigt Stød paa Kirkerud, saaledes havde jeg endnu tidligere (formentlig 1839?) der bekommet et lignende, hvoraf jeg endnu bærer Ar. Bedstemoder og vor Barnepige sad med Emil paa Kjøkkentrappen, jeg gik

nedenfor i Gaarden og pillede Stene og Pinder i mit blaaternede Forklæde; disse vilde jeg nu bringe op til Emil, men paa Grund af det udspændte Forklæde bemærkede jeg ikke den store Sten, der dannede nederste Trin af Trappen, og hvorpaa Heste, Kjør og Faar fik Salt, naar de om Aftenen kom hjem fra Havnegangen. Jeg snublede over den og slog min Næse mod dens skarpe Kant; et dybt Saar langs efter Næsen var Følgen, Blødningen var stærk og vilde ikke lade sig standse; mine Bedsteforældres Læge boede i Drøbak, omtrent en Mil borte, men heldigvis var der i Cadetleiren, som dengang hver Sommer laa paa Exercerpladsen ved Skydsgjordet nær Nordby Kirke, en medicinsk Candidat Hoff, der snarest muligt hentedes. Han lagde en Mængde Plastre paakryds og tvers over min Næse og tilsaa den de første Dage; derpaa førtes jeg hjem til Christiania, hvorhen Bedstemoder selv fulgte mig, dels for Barnepigens Skyld, dels for at berolige mine Forældre, der ikke bleve saa lidet forskrækkede ved at se mig sidde tilsløret i Bedstemoders Skjød. Hun tilraabte dem imidlertid strax, at der ingen Fare var paafærde, og i Løbet af Høsten groede Saaret vel atter til, men gjennem hele min Barndom havde jeg et tydeligt Ar langs Næsen, der maaske endog ved dette Stød antog en anden Form, end der oprindelig var den bestemt; nu er der kun svage Spor tilbage af Arret mellem Øinene.

Jeg har ovenfor nævnt, at Bedstefader eiede Pladsen Loftsrud under Kirkerud. Her boede to Husmænd, Holm og Christian Loftsrud, i taalelig gode Kaar; Holm havde endog Hest paa sin Del. Christian var lidt drikfældig men forresten en duelig Arbeider, naar han var „fremme“ paa Gaarden i Aannetiderne og ellers. Hans Hustru Karen var en meget brav og flink Kone, der ofte hjalp til paa Kirkerud og andensteds i Bygden som et Slags Kogekone, naar der var fremmede. I min Erindringstid havde de ei Børn, dog tror jeg næsten, en Søn var død. Holm havde baade Sønner og Døtre af sit Ægteskab, men hans Kone var død før min Tid og laa begraven strax tilhøire indenfor Kirkegaardsporten ved Nordby Kirke; om hende hørte jeg oftere fortælle, at hun var død af Kræft efter lange

og haarde Lidelser, idet hendes Ansigt først ganske fortæredes, saavidt jeg erindrer, en Følge af en afreven Finne. Holm Loftsrud selv var egentlig Smed, men forøvrigt en Vaulunder, en sand Tusindkunstner, der var baade Bedstefaders og Bedstemoders høire Haand og Medhjælper ved alle forefaldende Leiligheder. Foruden som Smed var han dygtig som Snedker, Uhrmager, Gjørtler og Guldsmed, han aarelod syge og forstod vist endnu mange flere Kunster; at sende Bud til Holm Loftsrud var det ufeilbare Middel for alle Vanskeligheder paa Gaarden. Hans ene Søn Johan, der senere efter en af ham beboet Gaardeplads benævntes Solberg, blev Uhrmager efter at have været i Lære i Christiania og, saavidt jeg erindrer, i Udlandet. Han havde forfærdiget et Uhr, der gik et Aar uden at trækkes op, og som indbragte ham megen Ros og, saavidt jeg tror, endog en Præmie. Den ene Datter Maren Loftsrud var Bygdens Sypige, og jeg kan erindre, det blev fortalt, at de nye Façoner, som hun enten fremme paa Gaarden eller ved Kirken iagttog paa min Moders Kjoler, senere gjorde sin Runde blandt Bondepigerne, noget tillempede efter Omstændighederne. De gamle Folk paa begge Loftsrudpladserne døde alle i de nærmeste Aar før eller efter Bedstemoder, maaske overlevedes hun kun af Karen, som jeg godt erindrer ved Begravelsen. — Af de egentlige Tjenere paa Kirkerud har ingen efterladt noget synderligt Mærke i min Erindring med Undtagelse af gamle Ingebret, der døde kort efter Bedstefader, omkring 80 Aar gammel. Han havde tjent paa Kirkerud allerede i vore Bedsteforældres tidligere Ægteskabsaar, var senere bleven gift og vendte som Enkemand atter tilbage til Kirkerud, hvor han derpaa forblev til sin Død, i de sidste Aar kun beskjæftiget med lidt Vedhugning og lignende smaa Arbeider efter eget Behag. Han var vore Bedsteforældre og deres Børn hengiven med Liv og Sjæl; saavidt jeg ved, var det ham, som om Julenatten hentede de tre Metalspaaner af Klokken i den gamle Nordby Kirke til min lille syge Morbroder. Lige til det sidste var han rask og rørig, og jeg erindrer vel, at han henimod 80 Aars Alderen gik de gode to Mile fra Kirkerud til Christiania for at besøge Moder og bringe hende et Par

Benvedtrær, hun havde ønsket til at plante i sin Have. Da Bedstemoder engang under hans sidste Sygdom besøgte ham, udbad han sig af hende Løftet om to Ting, som han sagde vilde glæde ham i hans sidste Timer: at han maatte ligge Lig paa „Salen", hvor Bedstefader havde ligget, og at han paa Kirkegaarden maatte begraves i Hjørnet (det nordøstre) ligeoverfor Bedstefaders Grav, for at han, som han udtrykte sig, kunde ligge og se over til sin gamle Husbonde. Det siger sig selv, at Bedstemoder gjerne gav og nøiagtigt opfyldte Løftet[1]).

Men det er paatide, at jeg begynder at omtale vore Bedsteforældres Børn; disses Antal var i det hele 6, men af dem døde Christen og Jens ganske smaa, og Carl Adolf, der var født 1803, døde, som nævnt, af Hjernevattersot 1808; han døde om Sommeren, og jeg kan erindre, at min Moder har fortalt, at hun siden hans Død for hele Livet havde Modbydelighed for Lugten af Abrod, der, som jeg før har nævnt, i stor Mængde voxede i Haven paa Kirkerud, og som blandt andre duftende Planter anvendtes til at fordrive Liglugten. Sønnen Søren Thorne, der var født 22 December 1799, opnaaede en Alder af henimod 10 Aar. Da Bedstefader under Krigen i 1807 atter meldte sig til den Tjeneste, som han med sin svækkede Helbred formaaede at udføre, fik han anvist en Plads ved Fredriksstads Garnison, hvor han opholdt sig til Krigens Slutning, og hvor han i alle Fald for længere Tid havde Søren hos sig, sandsynligvis af Hensyn til hans Skolegang. Blandt de Ting, der vare henlagte under Bedstefaders Opsyn, var den saakaldte Skræddersal, hvor Uniformerne syedes og repareredes; her færdedes da oftere Søren, naar han havde Fritid. Engang var han kommen i Ordvexling med en af Skrædderdrengene, hvorunder denne havde brugt usømmelige Expressioner, hvilke Søren strax havde besvaret med et Slag i Ansigtet. Uden at nogen af dem i Stridens Hede havde bemærket det, var imidlertid en Dør bleven aabnet bag

---

[1]) Ikke langt fra hans Grav laa en, der indesluttede en hel Familie, og som oftere blev os paavist og omtaltes med Gysen. Her var begravet en Husmand, jeg tror fra en af Solbergpladsene, der havde dræbt sin Kone og 5 Børn og tilsidst hængt sig selv.

dem, og Optrinnet var bleven observeret af ingen mindre end Prins Christian August selv, der, ledsaget af Bedstefader, gjorde en Inspectionstour gjennem Verkstederne. Prinsen, der altsaa havde hørt eller fik høre Sagens Sammenhæng, tog Sørens Parti og fandt sig saa tiltalt af den kjække Dreng, at han udspurgte Bedstefader nøiere om ham, og hvad Bestemmelse Faderen havde med ham. Bedstefader svarede, at han vistnok ønskede, at han maatte blive Officier, men at han ikke vidste, om han vilde have Raad til at føre ham frem dertil. Prinsen havde dertil svaret, at dette skulde han i sin Tid nok skaffe ham Udvei til. Under Krigen herskede, som bekjendt, en overordentlig smitsom Blodgangsepidemi i et Par Aar i Smaalenene; af denne døde Søren i Fredriksstad i Aaret 1809 et Par Maaneder, efter at hans høie Beskytter var død som Kronprins i Sverige.

Kun to af vore Bedsteforældres Børn naaede den voxne Alder; af disse var min Moder Anne Margrete Brochmann ældst. Hun var født paa Kirkerud 8. September 1801 og altsaa næsten 7 Aar ældre end sin Broder Diderik. Hun blev opdraget hjemme under Moderens Tilsyn og blev duelig i alle Husets Sysler, men fik foreløbig ingen anden Lærdom end den, der kunde meddeles hende af Bygdens Skoleholder, Baltzersen, der holdt Skole paa Nabogaarden Kaxrud, hvor han boede. Først henimod den Tid, da hun skulde konfirmeres, blev hun sendt til Drammen, hvor hun i et Aarstid opholdt sig i et Pensionat for unge Damer, der holdtes paa Strømsø af en Madame Broumann og hendes Datter. Heller ikke her gik Lærdommen synderlig vidt; den indskrænkede sig nok omtrent til Læsning, Skrivning og Regning samt de almindeligste Haandarbeider. Under dette Ophold blev hun konfirmeret sammesteds af Stedets Sognepræst, Søren Tybring. Den bemærkeligste af de unge Damer, hun i dette Pensionat gjorde Bekjendtskab med, var den i 1889 afdøde, som Forfatterinde bekjendte, Fru Gustava Kielland, født Blom[1]). Grunden til at hun sendtes til Drammen, var selvfølgelig Bedstemoders mange Familieforbindelser paa dette hendes Fødested.

---

[1]) Hun blev siden som Prestefrue i Lyngdal din Moders Veninde og skrev for hendes Børn (1848) den siden overalt kjendte Vise om „Liden Ekorn".

Efter Hjemkomsten herfra foreslog hendes Faster, Generalinde Elisabeth Thome, hende et længere Ophold i sit Hus i Christiania, hvor hun boede sammen med sin eneste Søn, daværende Capitain Thome (død 1871 i Throndhjem som Generalmajor), der siden 1812 var gift med Oberst Rummelhoffs Datter, Elisabeth. Tilbudet modtoges med Taknemmelighed, og Meningen hermed var, at hun dels skulde uddanne sig videre i enkelte Færdigheder og dels nyde godt af Selskabslivet i Christiania, i hvilket Familien Thome som Medlemmer af det dramatiske Selskab og gjennem sine Familieforbindelser tog temmelig livlig Del. Noget Afbræk voldtes imidlertid derved, at hun tilligemed Capitain Thomes ældste Børn fik Mæslinger og saaledes i flere Uger maatte holde sig inde. Saaledes standsede foreløbig ogsaa Danseundervisningen hos den gamle, løierlige svenske Dansemester Walcke, hvor hun havde begyndt at tage Undervisning sammen med en Del af Byens Ungdom, hvoriblandt min Fader. Da hun senere blev rask nok dertil, kom Dansemesteren hjem i Huset til hende og fortsatte Undervisningen paa en Sal hos Thomes, hvor han paa Gulvet med Kridt optegnede Dansens forskjellige Trin, hvori hun da maatte øve sig.

Fra dette Christianiaophold bevarede min Moder mange kjære Erindringer; dog tror jeg, ingen overgik Minderne fra Theateraftnerne i det dramatiske Selskab, og jeg har ofte hørt hende fortælle herom med saamegen Begeistring og Interesse, at en saadan ogsaa i høi Grad vaktes hos mig, og jeg er mig vel bevidst, at dette hos mig har vakt Lysten til at behandle dette Selskabs Historie. Interessen for Skuespil bevarede min Moder bestandig og regnede det for sin største Fornøielse at se et godt, helst alvorligt Drama. Min Interesse for Theatret har jeg saaledes tydeligvis arvet efter hende, da den aldeles ikke fandtes hos min Fader eller hans Familie.

Det siger sig selv, at min Moder under dette Ophold i Christiania, ligesom baade før og siden, oftere besøgte sin Farbroders Familie paa Abildsø; ligesaa kom hun til sin Faders Fætter, Høiesterets-Assessor Jørgen W. Brochmann, hvis Datter Elisabeth var min Moder meget kjær. Til Faderens Charakteri-

stik have Fru Dunker og Biskop Pavels givet vistnok correcte men ikke meget tiltalende Træk; han havde som Enkemand forgjæves friet til sin Fætters Datter, ovennævnte Fru Barbara Schnitler, men lige overfor sin Datters Beilere var han saare kritisk, idet han i dem kun saa Liebhabere til hendes Formue. Hendes Forlovelse med daværende Lieutenant (senere Generalmajor) Fr. Moltke Sørensen lykkedes det ham at forpurre, men under hans gjentagne Reiser til Medevi Sundhedsbrønd i Sverige, gjorde hun Bekjendtskab med en svensk Officier, senere Major, Carl Frederik Uggla, og han lod sig ikke afvise. De bleve gifte 1826, men hun døde allerede i 1836. Major Uggla kan jeg erindre at have seet i mine Forældres Hus, formentlig før 1840; de satte megen Pris paa ham, han var da gift med Lovise Regina Ørn og eiede Sefle ved Vennersborg, der senere har været i Familien Wiels Besiddelse. Der var Børn af begge Ægteskaber; en Søn af andet Giftermaal har jeg truffet i 1862, da han var blandt de Svenske Cadetter, der dengang gjæstede Christiania. Af den anden og endnu fjernere Brochmannske Linie kan jeg erindre at have seet hos mine Forældre en Enke efter Bedstefaders Næstsøskendebarn Jørgen Brochmann, Sognepræst til Sandsverv; hun hed Elise Christine Pihl og døde i December 1840. Min Moders Cousiner i fjerde Led, Døtre af Michael Brochmann paa Lambertseter i østre Aker, Sara Marie, der først var gift med Kjøbmand Ellert Ellertsen og senere med Proprietair Carl Schøyen paa Lambertseter, samt Søsteren Anne B., Enke efter Kjøbmand Peter Hanson, erindrer jeg vel; den sidste døde i Februar 1856. De havde efter Tidens Leilighed faaet en god Undervisning og Opdragelse.

Af Bedstemoders Slægt Thorne har jeg ikke seet eller kjendt mange. Hendes Farfader Christopher Olsen havde taget sit Navn efter Fædrenegaarden Nesthorne (ɔ: nederste Horne, Navnet altsaa urigtigt delt) paa Eker; han var født der 1700 og døde 1793 som Kjøbmand i Drammen. Foruden hans Sønnedatter, ovennævnte Jfr. Magdalene Th. (f. 1794, † 1872), har jeg i mine Forældres Hus seet min Moders Fættere, Stadshauptmændene Johan Frederik Th. († 1854) og Christian August Th. († 1886),

Provst og Sogneprest Søren Wilhelm Th. († 1878) og deres Søster Karen M. Thorne († 1856), gift m. Generalconsul G. F. Ægidius i Amsterdam, samt nogle af deres Børn. Bedstemoders Søster Marthe Karine Th., f. 1777 og død i 1840-Aarene, havde først været gift med Kjøbmand paa Bragernes, J. P. Bruun († 1808), med hvem hun havde flere Børn, og sad i ret gode Kaar efter ham, men ægtede derefter (1809) Kjøbmand Ole Schubarth, der satte hendes Midler overstyr og efterlod hende med 3 Børn af dette sidste Ægteskab. Da Boet var rent fallit, kom 2 af disse Børn, en Søn og en Datter, foreløbig til vore Bedsteforældre paa Kirkerud og forbleve, saa vanskeligt det end faldt for disse, siden der, til de bleve voxne; Sønnen Mathias S. kom i Bogtrykkerlære i Christiania og efterlod ved sin Død mange Børn, Datteren Elisabeth (Lise) blev gift med Lensmand Chr. M. Michelsen i Ski Sogn (Annex til Krogstad, Follo), der beboede Gaarden Sander ved Ski Kirke og havde 11 Børn. Over Familien Thorne har Stadshauptmand Chr. A. Thorne udgivet en kortfattet og Adjunkt M. Arnesen en vidtløftigere Stamtavle.

Fra min Moders ovenomtalte Besøg paa Abildsø erindrer jeg en ret pudserlig Episode, der er mig fortalt af Jomfru Magdalene Thorne, en Cousine af Bedstemoder men meget yngre end hende. Hun havde aftalt med min Moder en Spadseretour til Abildsø, men herom var sidstnævntes Næstsøskendebarn Cai Ditlev Hegermann (senere Foged) bleven vidende og havde ytret Lyst til at slaa Følge med dem. Da han imidlertid dengang, ligesom senere, var meget lidet yndet af de fleste, gik de ud tidlig en Søndagsmorgen og lykønskede sig allerede ved at være naaet op i Ryenbergene uden at have stødt paa den ubehagelige Følgesvend, da en af dem ved at vende sig om fik Øie paa ham i det fjerne. Da de mente at være sikre paa ikke at være opdagede, enedes de om at gjemme sig under en nærliggende Bro og lade ham passere forbi. Efter at de havde staaet i Skjul en saa rundelig Tid, at han forlængst maatte antages at have faaet Forspranget, vovede de forsigtigt at kikke op mod Broen, men ved dens Rækværk stod, speidende ned under samme,

— Hr. Cai. Der maatte nu opfindes en passende Historie, jeg tror om Næseblødning, og saa gik Touren i Fællesskab til Abildsø.

Da min Moder vendte tilbage fra Christiania til sine Forældres Hus, var hun altsaa bleven en voxen Pige og efter Samtidens Dom en meget smuk ung Pige, der snart hjemme i Bygden fik Tilnavnet „Lyset i Nordby Sogn“ (eller kortere „Nordbylyset“, „Nordbysolen“). Det var ingen vid Kreds, hvortil dette Lys udbredte sine Straaler; vore Bedsteforældres Omgangskreds dannedes væsentlig af de „conditionerede“ Familier i Aas, Nordby, Fron og Drøbak, med hvilket sidste Sted Forbindelsen især vedligeholdtes gjennem Familien Burchardt, idet Skibscapitain, senere Consul, B. var gift med ovennævnte Barbara Ring, en Broderdatter af Capitain Brochmanns Frue paa Abildsø og opdraget der. Den største og anseeligste Selskabskreds samledes imidlertid i Julen paa Gaarden Fron i Nærheden af Drøbak, da Gaardens aldrende Eierinde, Enkemadame Schøyen, nylig var bleven gift med den betydelig yngre Lieutenant (senere Capitain) O. P. Brandt, der siden som gammel Enkemand blev gift med sin Broders, Oberst, Kammerherre Jens Brandts, Datter, i hvilket Ægteskab han er Fader til den nuværende Eier af Fron, Cand. jur. J. C. P. Brandt. Navnlig holdtes her aarlig paa anden Juledag et storartet Bal, hvortil hele Omegnens Honoratiores vare indbudne. Saavel her som i Drøbak selv traf min Moder oftere sammen med denne Storstads mere fremtrædende Repræsentanter for Handelsstanden, af hvilke et Par yngre Medlemmer skulle have lagt for Dagen saa megen Interesse for hende, at Publicum ventede, at de vilde optræde som Friere, hvilket maaske ogsaa skulde være indtruffet, om hun ikke temmelig snart var bleven forlovet med min Fader.

Af andre Familier, som vore Bedsteforældre omgikkes, erindrer jeg af Omtale den ovennævnte, noksom bekjendte Sorenskriver Chr. M. Falsen paa Vollebæk; jeg hørte oftere nævne, hvilket imponerende Syn det var at se ham og hans første Frue, født Munck, komme ridende til Gaarden, idet det smukke, statelige Par, der yndede denne Befordringsmaade, da ret tog sig ud til sin Fordel. Ogsaa hans Optræden til Thinge skal have været

af en saa imponerende Virkning, at Bønderne, saasnart han viste sig, skyndsomst strøge Huerne af og ikke turde sætte dem paa uden speciel Opfordring. — Paa Thorderud i Aas boede Major Christian Meyer, en Stifsøn af den bekjendte Professor, Dr. Hans Strøm paa Eker; af deres Børn døde en Søn som Krigscommissair paa Molde, og to Døtre vare gifte med to Brødre Ross (en Sogneprest og en Toldkasserer). I min Erindring har fæstet sig det pudsige Spørgsmaal, Majoren gjorde min Moder, da hun var bleven forlovet, om hvilke Bær, hun vel havde sat i sin Done? — Selv kan jeg erindre Secretair Aschehougs Familie paa Askehaug, Kirkeruds Nabogaard mod Vest, Paul Gades paa Kjølstad i Aas, Christen Mamens paa søndre Nordby ved Nordby Kirke, hvilken Gaard tilligemed de to andre Nordbygaarde dannede Kirkeruds Grændse mod Øst. Søren Roth Aschehoug (f. 1762) var Proprietair og Søn af Bygdens Lensmand Thorkel A. Han havde eiet søndre Nordby o. fl. Gaarde og af en ældre Broder Aslak A. (f. 1751 † 1833) kjøbt Fædrenegaarden Askehaug med underliggende værdifulde Eiendomme Nesset og Bredvold inderst i Bundefjorden. Før 1814 havde han af den Danske Regjering erhvervet den Krigssecretair-Titel, hvormed han siden vedblev at benævnes, og som gjorde ham til Rangsperson og hans Kone, Kirstine Dyster fra Aas Sogn (f. 1773 † 1838), til Frue. De havde to Døtre, af hvilke den ene, Stine Gubbia A., døde i 1840-Aarene og nok var en Smule underlig, men som paa Grund af Faderens formodede Formue dog havde havt en Frier, en Søn af en Kjøbmand i Storgaden Ellef Hansen (i daglig Tale paa Grund af sin Figur kaldet „Elephanten"); jeg mindes hende særlig, fordi hun engang forærede mig en liden Brodersax, som jeg endnu besidder, for at jeg med den bedre skulde kunne udføre de fine Udklipninger i Papir, hvormed jeg pleiede at more mig selv og begave andre. Secretairens anden Datter Andrea Haagine A. var gift med Capitain Peter Solberg, der havde havt Compagni i Hallingdal men var bleven dømt fra Embedet for at have modtaget Penge for at lade nogen slippe fri fra Krigstjenesten. I nogle Aar boede saa Familien hos Svigersønnen, Copiist Thoen i Christiania, vistnok i stor Fattigdom, om end

vel noget støttet af Secretair A., ved hvis Død de imidlertid atter kom paa en grøn Gren og beboede nu den smukke Gaard Askehaug til sin Død, hvorefter den i flere Aar tilhørte Sønnen, Lieutenant Wilhelm Solberg, senere død som Postmester i Christianssund. Secretair Aschehoug førte et større, gjæstfrit Hus, hvor der ikke kom faa militaire, uagtet man neppe havde synderlig Tillid til eller Agtelse for hans Charakter. Blandt Officiererne mindes jeg af Omtale, foruden begge mine Bedstefædre, ogsaa min Grandonkel, Major Fritz Huitfeldt, der, som han pleiede, gjorde Husets Frue sin Cour og blandt andet engang forærede hende en Ridehoppe, som han imidlertid senere, da Forholdet blev mindre godt, atter tog tilbage, idet han simpelt hen borttog den fra Græsgangen, hvor den var tøiret om Natten. Ogsaa en fjernere Grandonkel, Major H. J. Huitfeldt („Storemajoren"), var i sin Tid blandt dem, der oftere færdedes baade paa Askehaug og Kirkerud, hvorom det ovennævnte „Capitainskammer" mindede. Da Bedstefader Brochmann i den skandaleuse Sag mellem ham og Fætteren, ovennævnte Major Fritz Huitfeldt[1]), stillede sig paa sidstnævntes Side, blev „Storemajoren" ham saa gram, at han endog skal have stræbt ham efter Livet, idet han først engang søgte ham hjemme paa Kirkerud, hvorfra Bedstemoder maatte sende Bud til ham, som dengang just var ude paa Marken, at han maatte holde sig hjemmefra, indtil „Storemajoren" atter var borte; en anden Gang skal denne have ligget i Baghold efter ham med ladt Gevær paa Skoven mellem Nordby og Aas, men underrettet herom gav Sorenskriver Falsen, hos hvem Bedstefader var i Besøg, ham Følge med gaa Hjemveien om Aftenen. Til Askehaug kom „Storemajoren" vel ikke efter en Scene, der er mig fortalt, og som synes at minde om langt fjernere Tider. Under Spillet og Drikken om Aftenen bleve Majoren og hans Vert saa uenige om et eller andet, at den førstnævnte bar denne, der dog selv var en temmelig stor Mand, fra Dagligstuen og ud i det ved Siden liggende Kjøkken, hvor han vilde have kastet ham op i Skorstensilden, om han

[1]) Se herom mine Efterretn. om Familien Sibbern, S. 77 f.

ikke var bleven forhindret deri af de tilstedeværende. Saavidt jeg mindes, forlod Majoren strax Askehaug og overnattede paa Kirkerud, da det ovenfor fortalte passerede før Bruddet med Bedstefader. Jeg har før omtalt, at denne fik det Slagtilfælde, der gjorde ham lam i de sidste tre Aar af hans Levetid, under et Herreselskab paa Askehaug om Høsten 1838. Et Aarstid senere besøgte Secretair Aschehoug mine Forældre i Christiania, et Besøg, som har indprentet sig uudsletteligt i min Erindring. Fader og Moder vilde en vakker Sommereftermiddag besøge den botaniske Have paa Tøien og havde medtaget min Broder og mig. Vi kom imidlertid ikke længere end til Torvet, hvor vi mødte Secretair Aschehoug, der kom kjørende til Byen med en blakket Hest for Karjolen. Vore Forældre standsede og talte med ham, og han blev indbuden til at bo hos os i et lidet, nylig indredet Kammer ved Porten i vor gamle Gaard, medens han opholdt sig i Byen. Vi vendte da om og fulgte ham hjem, vistnok til nogen Skuffelse for os Børn, der altid fandt Fornøielse i at spadsere omkring i den store Tøienhave og betragte de mange for os fremmede Planter, som der vare at se. Den følgende eller næstfølgende Dag var der Herreselskab hos os til Middag, der holdtes i „Blaastuen“ (et ud mod Haven vendende Værelse), og om Aftenen blev der spillet Kort og drukket Punsch. Da Gaardskarlen den følgende Morgen (12 Juli 1839) kom ind i Secretairens Værelse for at tage hans Klæder ud til Børstning, fandt han ham siddende ubevægelig paa en Stol og styrtede strax op til mine Forældre, der laa i et Kammer ovenpaa over Porten, med den Beretning, at Secretairen vistnok var død. I stor Fart kom mine Forældre i Klæderne, Bud sendtes efter Lægen, der (imidlertid uden Virkning) forsøgte en Aareladning, da man antog, at han temmelig nylig var staaet op, efter at have fundet det for varmt i Sengen; ogsaa vi Børn, der laa i Værelset udenfor vore Forældre, vaagnede snart og maatte selvfølgelig ned i Gaarden for at kige ind paa Secretairen. Jeg erindrer ham endnu meget vel, siddende paa Stolen mellem Sengen og Vinduet i Natlinned og med en hvid Nathue paa Hovedet samt grønne Tøfler paa Fødderne. Capitain Solbergs

budsendtes, ligesaa hans Datter og Folk paa Askehaug, hvorfra en Husmand og Kirkeruds Factotum Holm Loftsrud kom ind til Byen, kjøbte Ligkiste og førte ham hjem til sin Gaard, hvor senere en stor Begravelse holdtes, hvortil Fader, saavidt jeg erindrer, reiste ud.

Nogen bestemt Erindring om at have været paa Askehaug i Secretairens Tid har jeg ikke, men i Capitain Solbergs Tid vare vi altid der engang om Sommeren, naar vi besøgte Kirkerud, og vi Børn fandt os vel der i den store Have, hvor der fandtes en Mængde smaa sorte og røde Moreller foruden andre Bær, vakre Blomster, et ret pent Lysthus m. m. Ikke langt fra Haven laa et lidet smukt Tjern, omgivet af Skov og derfor noget mørkt, hvor jeg erindrer, Lieutenant S. engang roede os omkring, og hvor vi opfiskede de smukke hvide Vandlilier med alenlange Stilke paa Blomster og Blade. I Tjernet fandtes Aal og Gjedder, som undertiden bleve fiskede til Gaardens Brug. Gaarden selv var ret vel bebygget med et to Etager høit Træhus, hvori nedenunder Dagligstue, Storstue med Storstuekamre og en som Værelse møbleret Mellemgang, hvori den ene Trappe til Værelserne ovenpaa (mest Soveværelser) fandtes. Udenfor Dagligstuen var en mod Gaardspladsen aaben Gang, der dog nok kunde lukkes med Lemmer. Over Vinduerne i anden Etage var der en Mængde Svalereder, hvis Beboere stadig vare os til megen Fornøielse. I Værelserne fandtes ikke faa gamle Kobberstik og Malerier (dog ei Portraiter), hvilke vi betragtede med Interesse, og den Hemmelighedsfuldhed, der hvilede over de med Vinduesmemmer formørkede indre Værelser og den temmelig mørke Mellemgang pirrede ikke lidet vor Nysgjerrighed. Foruden den omtalte Søn Wilhelm S. havde Capitainen 3 Døtre: den omtalte Copiist Thoens Kone, Henriette, der var gift med en Kjøbmand Hansen i Drøbak, og den yngste „Lina", der i min Erindringstid blev gift med Broderens Krigsskolekammerat, Lieutenant Buhre, der imidlertid døde efter nogle Aars Forløb, hvorefter hun atter boede paa Askehaug hos Broderen og døde der, saavidt jeg tror, før han forlod Gaarden. Hun havde ingen Børn; de 2 ældre Søstre derimod hver mange. † først i 1870-Aarene i [illegible]

Paa Kjølstad hos Familien Gade var jeg blot en eneste Gang, men skjønt jeg kun var 5 à 6 Aar gammel, husker jeg ret godt Besøget. I mine Forældres store Caleschevogn kjørte de, Bedstemoder og jeg (Bedstefader var vist allerede lam) derhen en Eftermiddag fra Kirkerud og forbleve der til om Aftenen. Jeg husker, at jeg var ude og saa paa, at der med et Net blev fisket i en Dam, saavidt jeg tror Gjedder, som vi spiste til Aften. Ogsaa Haven kan jeg mindes med sin Omgivelse af en dobbelt Rad Grantrær, der gave den et noget trist Præg. Jeg erindrer ogsaa endnu en Del Frugttrær, der vare podede med forskjellige Sorter i samme Stamme, ligesom der ogsaa fandtes Rognetrær med forskjellige indpodede Frugtsorter. Gaardens Beboere havde jeg vistnok tildels seet før paa Kirkerud og saa ogsaa en Del af dem senere; Verten Paul Gade var vel egentlig Proprietair men drev ogsaa et Slags Forretning som Bygdeprocurator med Incassationer og lign. Han havde nemlig tidligere været paa et juridisk Embedscontor (formentlig Sorenskriver Falsens) som Skriver og havde altsaa en Smule Indsigt i saadanne Sager, men glædede sig neppe ved noget godt Renommée. Hans Kone, Billa Samuelsen, var Datter af en Lodsoldermand i Drøbak og vistnok en dygtig Husmoder men bekjendt for sin Strenghed og Skarphed. Det ansaaes for sikkert, at den bekjendte Folkevise: „Jeg tjente paa Kjølstad ifjor", som beskriver Husbondens og Madmoderens haarde Behandling af Tyendet, sigtede til dette Ægtepar, skjønt den af denne Familie forklaredes at gjælde Gaarden Kjølstad i Nes paa Romerige. Ved Gades Børn, 3 Sønner og mange Døtre, skal jeg ikke dvæle; der er lidet lysteligt at berette om dem.

Christen Mamen paa søndre Nordby, som han vistnok havde kjøbt umiddelbart af Secretair Aschehoug, havde i sin Tid været forlovet med din Moders Søster, Thea Brock, senere Fru Heyerdahl, men dette var gaaet overstyr, da han i enhver Henseende stod under hende, skjønt han ellers var af ret god Familie; hans Moder var en Prestedatter, Jomfru Aagaard, en Søster af Statsraad Sibberns første Kone. Senere blev Chr. M. gift med Jomfru Thrine Gilhuus fra Stoppen i Lier, med hvem han havde mange

Børn, hvoraf kun en Datter, Maren, der blev gift til Dilling i Rygge, hvor Moderen som Enke boede nogen Tid; senere flyttede hun til Moss, hvor hun er død. Den ældste Søn Knud blev Sømand men er død og har efterladt Børn; en anden Søn Oscar Mamen eier endnu Nordby; en tredie boede en Tid som Skydsskaffer paa Ringnes ved Gjerdsøens sydlige Ende, ikke langt fra Nordby; senere har han været Vognmand i Chrisiania. Christen M. døde i en noget yngre Alder, og Omgangen med Kirkerud vedligeholdtes ogsaa før mest gjennem Konen, der ansaaes for en dygtig men noget skarp og paaholden Husmoder.

Beboerne af de andre Nordbygaarde vare Bønder; Eieren af mellemste Nordby, Frantz, var Skrædder og lidt forfalden. Den gamle Niels Nordby paa nordre Nordby kan jeg knapt erindre, men vel et Par Sønner: Samuel, der i en ældre Alder blev gift med en Enke paa Bølstad (grændsende til Askehaug og Neset) og ikke havde Børn, samt Ole Nordby, hvis Enke endnu lever paa Gaarden. Han havde 1 Søn Anton, der er ugift, og 2 gifte Døtre. En Datter af Niels Nordby var bleven gift før min Moder, som jeg kan erindre fortalte, at hun havde været tilstede ved dette Bryllup. Efter Bedstemoders Død boede Cathrine Bierregaard først hos Mamens paa søndre Nordby, derpaa nogen Tid hos Anton Andresen paa Kirkerud og hos ovennævnte Samuel Bølstad samt endelig tilsidst hos Ole Nordby paa nordre Nordby, hvor hun døde i Aaret 1869 14. August; hun er begravet paa Nordby Kirkegaard ved Siden af vore Bedsteforældre, i hvis Hus hun havde været fra Aaret 1801, samme Aar, som min Moder blev født; hun var en Stifdatter af Bedstefaders Halvsøster, der var Ritmester Bierregaards anden Hustru. Hun var et dygtigt og snilt Menneske og derfor afholdt inden Familien og i Naboskabet. Da hun selv lidet eller intet eiede, tilskjøde vore Forældre, hvad hun tiltrængte i de $23^1/_2$ Aar, hvori hun overlevede Bedstemoder.

I Aaret 1821 bleve mine Forældre forlovede. Vel var der Bekjendtskab mellem mine Bedsteforældre, eller rettere sagt Bedstefædre, paa begge Sider men neppe nogen egentlig Omgang; den meste Forbindelse mellem Familierne hidrørte nok fra den

Omstændighed, at en Søster af nysnævnte Cathrine Bierregaard paa Kirkerud, Jomfru Laurentia B., som en Slægtning af min Farmoder, opholdt sig i min Farfaders Hus. De to unge Mennesker havde derfor ikke kjendt hinanden nøiere, og min Faders Frierbrev skal nok være kommet lidt overraskende for min Moder og have gjort hende lidt forlegen med sit Svar; men da hun endnu ikke havde fæstet sig ved nogen anden, og da hendes Moder, efter hvad der er mig sagt, lagde et Lod i Vegtskaalen til Fordel for den unge Mand, om hvem intet andet end godt vidstes, og som jo med Tiden vilde komme i en god Stilling som Arving til det Kaaseslundske Fideicommis, saa gav hun ham sit Ja, og jeg tror ikke, at hun nogensinde angrede derpaa, thi hun fik en brav Mand med et godt Hjerte. Vel havde han paa Grund af en Øiensygdom, der havde plaget ham fra den Tid, han som lidet Barn havde havt de naturlige Kopper, ikke faaet den Lærdom og Opdragelse, der egentlig skulde ventes af velstaaende Forældres eneste Barn, men en vis naturlig Kvikhed i Forbindelse med Opdragelsen i et meget gjæstfrit Hjem og hans egen medfødte store Fordringsløshed gjorde ham ikke desto mindre til en af alle afholdt Mand, der var præsentabel overalt, idet hans Væsen havde en vis naturlig Noblesse eller Ridderlighed, der tilhørte den gamle Skole, i hvis Traditioner han jo dog, om end i al Tarvelighed, var opvoxet. Hans Temperament var vistnok, især i yngre Aar, noget opfarende, men hans Hustru vidste paa en god Maade at afdæmpe Heftigheden, der desuden snart gik over og aldrig efterlod nogen Braad. Begge Ægtefæller kunde nære Agtelse for hinanden, og deres Samliv blev bestandig lykkeligere med Aarene, saadan som Forholdet i alle gode Ægteskaber formentlig arter og bør arte sig. Vi Børn sluttede os vel nærmest til vor Moder, hvis Mildhed, Hjertensgodhed og Taalmodighed gjorde vor Barndom lykkelig. En mindre egoistisk Charakter kan neppe tænkes; hun var ikke alene ganske opofret for sit Hus og sin Familie, men hendes Godhed og Hjælpsomhed strakte sig ogsaa til mange fjernere staaende, der vistnok havde hende meget at takke. Det var mig derfor særlig kjært, at hendes Niece, Fru Norman-

dine Thesen, f. Schnitler, nogen Tid før sin Død, da hun betænkte min Datter med en Portion af sit Familielegat, udtalte, at det skede i Erkjendelsen af, hvad min Moder havde været for hende. Du har selv nylig helt correct sagt, at det venlige Smil, hvormed hun modtog en Henvendelse til hende, allerede paa Forhaand gav vedkommende Indtrykket af den Velvillie, hvormed den vilde blive optaget. Hun besad en god naturlig Forstand, men havde, som ovenfor omtalt, kun faaet ringe Anledning til videregaaende Uddannelse; hun læste imidlertid ikke lidet i forskjellige Retninger men beklagede, at hun ikke havde Forkundskaberne for et mere indgaaende Studium af Botanik, der særlig interesserede hende. Praktisk dyrkede hun den, saalænge hun levede, i sine Haver i Agersgaden og i Homansbyen, hvor navnlig hendes Blomsterflor var udsøgt. Her tilbragte hun om Sommeren al den Tid, hendes flittige Beskjæftigelse i Huset levnede hende, med en omhyggelig Pleie af sine Planter.

Mine Forældres Bryllup stod paa Kirkerud St. Hans Aften 1824, og Vielsen foregik i den gamle, meget forfaldne Nordby Kirke, der kort efter blev nedreven. Da den gamle Sogneprest til Aas Carl Fredr. Lange var død 1823, og den nye, Kjelstrup, endnu ikke var ankommen, bleve de viede af Sognepresten til Krogstad Jens Hørby, der ogsaa i denne Brudetale skal have brugt en af ham yndet og stadig anvendt Tirade, der lød saaledes: „Lige af Alder, lige af Stand, lige Børn lege bedst“ [1]). Der var stort Bryllupsgilde paa Kirkerud den Dag (eller rettere den følgende, St. Hansdagen), hvorved der blev danset; paa Gaardspladsen var bygget en stor og smuk Løvsal, hvor der spistes. Jeg erindrer, at det omtaltes, at en af Herrerne,

[1]) Paa denne Tid, saa kort efter „Adelslovens“ Emanation (1821), var der vistnok ikke mange, der hertillands tænkte paa „Standsmæssighed“ ved Ægteskabers Indgaaelse, hvilket en Menneskealder tidligere havde spillet en saa stor Rolle for min Farfader. Forøvrigt var jo vor Bedstefader som Officier Rangsperson, og de strenge Bestemmelser i General Kaas's Testamente vilde derfor neppe have kunnet lægge nogen Hindring i Veien for den vordende Fideicommisbesidders Giftermaal. Den eneste Følge af min Faders Adelskab, jeg har hørt nævne, var, at Moder blev kaldt Frue paa en Tid, da enhver gift Dame, hvis Mand ikke havde Embedsrang, benævnedes Madame.

der dansede med sorte Handsker, var meget frygtet af de unge Damer med sine hvide Kjoler, da han foretog den af Fru Camilla Collett i „Et Gjensyn“ omtalte „Tømmermærkning“. Min Morbroder og min Faders Fætter, Wilhelm Huitfeldt fra Eskevigen, der skulde bo i Christiania hos de nygifte, havde hele Dagen været beskjæftigede henne paa Husmandspladsen Loftsrud, hvor de, formodentlig under Holm Loftsruds Veiledning, lavede Fyrværkerisager istand, som om Aftenen skulde opsendes fra dette Sted, der laa heldigt til, for at alt kunde sees fra Vinduerne paa Kirkerud; men, hvori nu end Feilen stak, Fyrværkeriet mislykkedes, Raketter etc. løb henad Jorden i Steden for at stige mod Himlen, og de unge Fyrværkere kom temmelig skamfulde og ganske sværtede tilbage til Kirkerud og maatte endda gjøre den gamle Erfaring, at Spot og Skade følges ad.

Trods den store Gjæstfrihed, mine Bedsteforældre i det daglige Liv formaaede at udfolde, siger det sig selv, at der paa Kirkerud kun meget sjelden var større indbudne Selskaber. Foruden Børnenes Bryllupper 1824 og 1841 samt de to gamles Begravelser 1841 og 1846, har jeg kun hørt omtale Kirkeindvielsen i 1826, da Bedstefader havde faaet Nordby nye Kirke færdig, til hvilken Høitidelighed Biskop Chr. Sørensen, hvis to Hustruer, født Fangen, vare Bedstefaders Søsterdøtre, indfandt sig med et Par af sine Børn, ligesom der ogsaa ellers var Omgang mellem Familierne paa Grund af dette Slægtskab.

Jeg har ovenfor i Forbigaaende nævnt en og anden Gjenstand fra Kirkerud og Abildsø, der med min Moder overgik til vor Familie. Mærkeligst blandt disse Sager er dog formentlig en gammel Dug, som jeg her vil omtale lidt nærmere, og som i sin Tid var kommen fra min Oldefaders, General Huitfeldts, Hus og havde tilhørt hans Oldeforældres Bedsteforældre og nu af min Moder atter bragtes tilbage i den Huitfeldtske Familie. Dugen er af gammelt Hollandsk Arbeide (Damask), 6 Alen lang og $3\frac{1}{4}$ Alen bred, med Billeder fra Samsons Historie, indvævede saaledes, at de gjentages 12 Gange i Bredden men vexle efter Længden; nogle af dem have en, ligeledes indvævet, kort Underskrift paa Hollandsk eller en Henvisning til Dommernes Bog og

forstille følgende Scener: 1. Samson sønderriver Løven, 2. omstyrter Huset, 3. hviler i Dalilas Skjød, 4. gaar hjem, 5. bærer Gazas Porte, 6. tørster og faar Vand af Kjævebenet, 7. slaar Philistrene med dette, 8. slipper Rævene løs; saaledes nedenfra opad, hvorefter følger en Gjentagelse af Billederne til og med No. 4. I Dugens Midte findes to Vaabener (Thott og Basse) med Bogstaverne K. T. og A. B., hvilke betegne Korfitz Thott til Sandrup (nu Sannarp) i Halland († 1611) og Fru Anne Basse af Sørup, der først døde 1649 som den sidste af sin Slægt og har efterladt et endnu bevaret Kjæmpevise-Haandskrift. Dugen skriver sig formentlig snarest fra Ægteparrets Giftermaalsaar 1580 og er fra disse første Eiere gaaet i Arv efter nedenstaaende Stamtavle indtil Etatsraadinde Pavels's Moder, Oberstinde Sophie Beate de Tonsberg, født Huitfeldt, hvis Initialer S. B. T. findes i dens ene Hjørne, og her begynder min Moders Tradition. Paa

Korfitz Klaussøn Thott til Sandrup i Halland, † 1611 * 1580 *Anne Eriksdatter Basse* af Sørup, † 1649.

Vibeke Thott * *Holger Børgessøn Rosenkrantz* til Ørup i Skaane og Frølinge i Halland.

Børge Rosenkrantz til Ørup, Frølinge, Sandrup og Sande (i Norge), Major, † 1679, * 1) 1647 *Maren Jensdatter Bjelke*, f. 1624, † 1652. 2) Karen Gudesdr. Galde, † 1671. 3) Sophie Elisabet Bilde.

1.

Sophie Amalie Rosenkrantz til Sandrup og Sande, f. 1649, † 1711, * 1673 *Tønne Jakobssøn Huitfeldt* til Throndstad, Thom etc., Oberst, Command. p. Frederikssten, f. 1625, † 1677.

Henrik Jørgen Huitfeldt til Elingaard, Kjølberg og Sande, Generallieutenant etc., f. 1674, † 1751. * 1) 1707 *Sophie v. Pulz*, f. 1690, † 1711. 2) 1713 *Birgitte Christine Kaas*, f. 1682, † 1761.

2. 2.

Sophie Beate Huitfeldt, † 1786, * 1750 Oberst *Hans de Tonsberg*, † 1770.

Helene Christine de Tonsberg, f. 1754, † 1821 * *Hans Jakob Pavels*, Etatsrd., Præsident i Christianssand, † 1804. Derpaa kjøbtes Dugen af Kjøbmand Niels Carlsen i Drøbak, senere af Lieutenant J. Brochmann, hvis Datter *Anne Margr. Br.* var gift med Val. Wilh. Hartv. H. (-Kaas), Fideicommisbesidder.

Valentin Wilh. Hartv. H. Generalmajor, † 1792, * *Ingeborg Christine v. Reichwein*, † 1815.

Henrik Jørgen Huitfeldt(-Kaas), Major, † 1832, * *Helene Bierregaard*, † 1832.

Valentin Wilhelm Hartvig Huitfeldt (-Kaas), f. 1795 † 1881.

Henrik Jørgen Huitfeldt-Kaas, Archivfuldmægtig, f. 1834.

Auction efter Etatsraad Pavels kjøbtes Dugen af den rige Kjøbmand i Drøbak Niels Carlsen og efter ham igjen af Bedstefader, der strax bestemte den for sin Datter, der da snart skulde giftes. Dugen har næsten bestandig gaaet i Arv til Døtre, og kun hvor saadanne have manglet, har den tilfaldt Sønner. Den var tilstede paa den store Udstilling af ældre Gjenstande i Kjøbenhavn i Efteraaret 1879.

Min Fader var bleven Copiist i Armeedepartementet, og da min Farfaders Broder, Major Fritz Huitfeldt, var død i December 1822, havde Bedstefader lovet sin Søn de 300 Spd. aarlig, som hidtil efter en tidligere Overenskomst vare blevne ham udbetalte af det Kaaseslundske Fideicommisses Revenuer. Med en aarlig Indtægt af c. 500 Spd. skulde der nu sættes Bo; en liden Bekvemmelighed blev leiet hos en aldrende Jomfru Hansen øverst i Toldbodgaden, og det ene Værelse i Leiligheden indtoges, som nævnt, af Wilhelm Huitfeldt og Diderik Brochmann. Den 11. Juni 1825 fik mine Forældre sin ældste Søn Henrik Jørgen, fra hvilken Tid min Moder, som hidtil havde været rask og stærk, i flere Aar blev svagelig. Han blev otte Aar uden at faa Søskende, og som det oftere gaar med Børn, der ere opvoxne mellem ældre, blev han en alvorlig og tænksom Dreng, der var ikke lidet forud for sin Alder, hvorom en Mængde efterladte Smaabøger vidnede, hvilke dels indeholdt originale Notitser, dels Afskrifter af Digte etc., der særlig havde tiltalt ham; af disse er nok nu kun en enkelt bevaret. Han var Discipel af Christiania Borgerskole, hvor han var flink i de Fag, han havde paabegyndt, men navnlig viste han udpræget Lyst og Anlæg for Tegning, hvori han ogsaa fik Lov til at tage særskilt Undervisning hos en Tegnelærer Funch, og ikke faa af hans Tegninger ere endnu i mit Værge og vise en for hans Alder vistnok sjelden Dygtighed. Foruden i Tegning var han ogsaa ualmindelig flink i alskens Paparbeide og Udskjæring eller Udklipning i Pap og Papir, alt vistnok en Arv efter hans Morfader. Det var af fremmede oftere blevet sagt, at han hørte til de Børn, der ikke vilde blive gamle; men, skjønt han ikke var nogen stærk Dreng, var han dog uden væsentlig Sygdom bleven over $8^1/_2$ Aar, da

jeg gjorde min Entrée i Verden 2. Februar 1834. Det er mig fortalt, at han ofte i den første Tid efter min Fødsel morede sig ved at betragte mig i min Vugge, idet han dog udtalte, at jeg aldrig vilde kunde blive ham til synderlig Fornøielse, da jeg var for ung for ham. Han fik kun altfor stor Ret deri, thi et Par Uger efter min Fødsel blev han syg og døde den 7. Marts af en tyfoid eller gastrisk Feber, $8^3/_4$ Aar gammel. Han blev begravet paa den militaire Kirkegaard ved Siden af sine 2 Aar forud afdøde Bedsteforældre og ledsagedes til Graven af sine Lærere og Skolekammerater; endnu for faa Maaneder siden fortalte den iaar (1891) afdøde Byskriver A. Petersen mig om den høitidelige Begravelse, hvori han selv havde deltaget, og som havde gjort et meget stærkt Indtryk paa ham. At Tabet af denne elskværdige og begavede Søn var et overordentlig haardt Slag for mine Forældre, siger sig selv, og mange have vist tænkt, hvad din Moder har fortalt mig, at hun selv ytrede ved Efterretningen om, at en af den unge Huitfeldts Sønner var død: „Jeg vil da haabe og ønske, at det maa være den lille!“ — „Men“, tilføiede hun undskyldende: „vi vide jo ofte ikke, hvad vi selv sige og ønske“, — og dog var hendes Ønske for mig dengang visselig ikke det værste, der kunde hendt mig. Det siger sig selv, at jeg ved min Daab fik min afdøde Broders Navne Henrik Jørgen. Halvandet Aar senere fik mine Forældre sin tredie og yngste Søn Emil (f. 21 Juli 1835), der ved sin Elskværdighed, Begavelse og Livlighed var dem til saa megen Glæde i sit Liv, men hvis Død i hans 24de Aar atter voldte dem saa stor Smerte, uagtet mere end de sidste 6 Aar af hans korte Liv var en stadig Kamp mod den lumske Fiende, der dukkede op under forskjellige Navne og Forklædninger (Kjertler, Hoftebetændelse, Tæring, Vattersot) og tilsidst blev Seierherre den 1. Decbr. 1858.

I 1849 feirede mine Forældre sit Sølvbryllup i en talrig Kreds af Slægt og Venner, blandt hvilke din Moder og ældste Søster fra Kvinesdal havde indfundet sig. De havde kun 4 Aar igjen til sit Guldbryllup, da min Moder afgik ved Døden 10. Juli 1870, efter at den Bronchit, hvoraf hun den hele Vinter havde været plaget, i Løbet af Vaaren havde udviklet sig til Tæring. Min

Fader overlevede hende paa 12te Aar og naaede den høie Alder af næsten 87 Aar. Han døde 25. Octbr. 1881 og blev, ligesom min Moder og yngste Broder, bisat i Gravcapellet ved Hudrums Kirke. Mine Forældres Liv hengik uden mange og store Omskiftelser og Begivenheder. Efter begge mine Bedsteforældres Død i Begyndelsen af 1832 tilflyttede de disses gamle Gaard paa Hjørnet af Agersgaden (da „Nordre Gade") og Prinsens Gade, hvilken Gaard, som ovenfor nævnt, havde været eiet af min Moders Farfader og beboet af hendes Oldeforældre. Min Fader tog kort efter Afsked fra Departementet, navnlig paa Grund af sine daarlige Øine, der vedbleve at plage lige til de sidste Aar, skjønt hans Syn holdt sig godt ja endog tillod ham at læse lidt uden Briller. Senere levede han for sit Hus, sin Familie og den store Omgangskreds, der samledes i mine Forældres Hus af Slægt og Venner fra alle Kanter, og som maaske var større end Husets Resourcer med Lethed tillode. Om Høsten 1856 fraflyttede de den nævnte Gaard (No. 25 i Agersgaden), da den var solgt til Tomt for den vordende Storthingsbygning og Rigsarchivet, og beboede derpaa i 4½ Aar en smuk Bekvemmelighed i C. A. Dybwads Gaard No. 71 i Agersgaden. Det var under Opholdet her, at Jomfru Laurentia Bierregaard døde 31 Decbr. 1857 og min Broder Emil 11 Maaneder derefter. Da Dybwad solgte sin Gaard til Assessor G. Meldahl, byggede mine Forældre sig i Aaret 1860 en liden Gaard i Oscarsgade i den da nylig anlagte „Homansby" bag Slottet og flyttede ind i samme ved Midten af April 1861. Her afgik de begge ved Døden, efter at de havde seet mig gift i 1865. Min Moder oplevede mine 3 ældste Børns Fødsel og det ældstes, Anne Margretes (hendes Navnes), Død; Fader saa dem alle fem og overlevede ogsaa i 5 à 6 Aar min Hustru, hvis Død var hans sidste store Sorg.

Din Fader Diderik Hegermann Brochmann er født paa Kirkerud 8. Juni 1808. Han var egentlig døbt Diderik Wilhelm, medens Bedstefader under Krigen opholdt sig i Frederiksstad, men da han ikke syntes derom, formaaede han Sognepresten i Aas C. F. Lange († 1822 som Jubellærer) til at rette Navnet Wilhelm i Kirkebogen til Hegermann. Han voxede op

hjemme paa Gaarden uden at lære synderlig mere end en anden Bondedreng, da Bedstefader ikke tog sig noget af Børnenes Undervisning; Bedstemoder lærte dem Katechismus og en Del Psalmer. Han var allerede bleven en temmelig stor Dreng, da Bedstefader efter Tilskyndelse af Consul Frederik Ring satte ham i Skole i Drøbak, hvor han logerede hos en Madame Fuglesang. Min Fader har fortalt, at da han gjorde hans Bekjendtskab, var han stærkt optaget med Læsningen af de Folkebøger, han havde kunnet overkomme i Drøbak, af hvilke navnlig en ved Navn „Robertus von Agerkaal" beskjæftigede hans Phantasi, og hvoraf han fortalte forskjellige Episoder. Mine Bedsteforældres økonomiske Stilling tillod dem ikke at tænke paa at lade ham studere, og det var først, da mine Forældre skulde giftes, at dette Spørgsmaal kom paa Bane, idet de tilbøde ham frit Ophold i sit Hus, hvor han delte Værelse med min Faders Fætter, Wilhelm Huitfeldt fra Eskevigen. De vare begge Disciple af Kathedralskolen; den sidste, der var henimod 3 Aar ældre, blev Student i 1826, 21 Aar gammel; Diderik Brochmann, der var meget flittig, benyttede sin Tid saa vel, at han allerede 1827 kunde tage Examen artium med Laudabilis, hvilken Charakter han ogsaa erholdt til alle sine følgende Examina. Han blev theologisk Candidat i 1833, og havde altsaa studeret ret grundigt, ihvorvel han rigtignok altid arbeidede sent og var noget distrait, hvilket tiltog med Aarene. I 1835 blev han udnævnt til personel Capellan i Strøms Sogn i Odalen hos Provst Erik Rynning, der var gift med Biskop Bechs Datter Pauline B.; for dette Ægtepars fire Sønner var han tillige Huslærer. I denne Stilling fandt han sig selv vel tilfreds og var paa Grund af sin heldige Virksomhed i flere Retninger og navnlig for Skolelærernes Uddannelse saa yndet af Menigheden, at da han efter 5 à 6 Aars Forløb forlod Stedet, overraktes der ham under en festlig Afskedssammenkomst fra forskjellige Corporationer, hvad der dengang var noget næsten uhørt, et smukt Sølvservice (Kaffe- og Thekande, Sukkerkop og Flødemugge), der nu er i hans Børns Eie[1]. Forholdet mellem

---

[1]) I Morgenbladet for 26. Marts 1841 findes en udførligere Beretning herom.

ham og mine Forældre var og forblev altid det bedste, og han besøgte dem selvfølgelig ofte, medens han var i Odalen. Ved et saadant Besøg under Christiania Marked i Februar 1840 blev han forlovet med Enkefru Sara Jessine Lovise Daae, fød Brock, en Datter af Sogneprest Henrik Brock i Askim og Enke efter Ludvig Daae, der var død 1835 i en ung Alder og efter et kortvarigt Ægteskab som personel Capellan til Aremark i Smaalenene. Hun var dengang efter et Par Aars Ophold paa Kongsberg nylig flyttet til Christiania med sit eneste Barn, Ludvig (f. 7. Decbr. 1834), nu Professor i Historie ved Universitetet i Christiania. Din Fader havde været en Ven af hendes afdøde Mand og havde ogsaa kjendt hende selv i mange Aar. Din Moder har selv fortalt følgende om deres første Møde: Medens hun gik paa Skole i Christiania og boede hos Universitetskasserer Paulus Carolus Glad og hans Frue i Nordre Voldgade (nu No. 4, tilhørende Bogtrykker J. C. Gundersen) var hun tilligemed disse en Søndag buden til mine Bedsteforældre, Major Huitfeldts, hvor ogsaa disses Søn med Frue og de to Skoledisciple, Wilh. Huitfeldt og Diderik Brochmann, vare tilstede. Efter at hun af Fru Glad havde faaet Besked om, hvem de fleste af Gjæsterne vare, og af hvilke hun især beundrede den smukke, unge Fru Huitfeldt, spurgte hun hende ogsaa om, hvem det lille, mørke, ikke just vakre, unge Menneske var, der stod alene og var temmelig keitet. Da hun nu fik den Besked, at det var en Broder af den unge Frue, svarede hun: „Nei, nu vil Du narre mig; han, som er saa mørk, kan da ikke være en Broder af hende, der er saa vakker og har saadan smuk, lys Hudfarve.“ Det viste sig dog at være rigtigt, og maaske hævede det ham i hendes Øine allerede dengang. Senere faldt han altsaa vistnok bedre i hendes Smag. Forlovelsen mellem dem kom neppe uventet for Familien; min Moder har fortalt, at da hendes Broder en Aften kom hjem og sagde, at han havde noget at fortælle hende, svarede hun strax: „Jeg ved, hvad det er; du er forlovet med Sara Daae.“ Saa var det, og da han i Slutningen af 1840 blev udnævnt til Sogneprest i Kvinesdal, stod deres Bryllup paa Kirkerud den 2. April 1841, den Dag, da hun fyldte 30 Aar,

og kort efter droge de til sit nye Hjem. Et Par Gange besøgte de os i Christiania i den Tid, de boede der; imidlertid døde Bedstefader Brochmann i Novbr. 1841 og Bedstemoder i Januar 1846, da det allerede var bestemt, at Prestefamilien fra Kvinesdal om Sommeren skulde gjøre hende et Besøg. Dette omtalte hun endnu sidste Nat, hun levede, for Cathrine Bierregaard og Madame Mamen, der vaagede hos hende, og udtalte da Ønsket om at maatte opleve dette. Det opfyldtes nu ikke, men dine Forældre besøgte os efter Bestemmelsen om Sommeren, ledsaget af sine 3 ældste Børn, Ludvig Daae, der da indsattes i Kathedralskolen, samt Elise og Margrete Brochmann, der endnu vare ganske smaa. Under dette Besøg opgjordes Skiftet efter Bedstemoder, der selvfølgelig havde hensiddet med det lille Bo efter Bedstefader i uskiftet Stand. Dets beholdne Midler udgjorde c. 2000 Spd., og Onkel viste sin Erkjendtlighed mod mine Forældre ved paa det bestemteste at forlange, at min Moder skulde gaa i lige Arv med ham. I Kvinesdal fødtes alle Onkels 6 Børn, 3 Døtre og 3 Sønner, af hvilke den yngste Datter og den ældste Søn ogsaa døde der. Begge Ægtefæller vare i det hele vel fornøiede med sit Ophold i det lille Vestlandskald med sine smaa Forholde; der gik dengang en religieus Vækkelse gjennem Bygderne, der endnu ikke vare synderlig demoraliserede af politisk Agitation. Kaldet var temmelig lidet, og en væsentlig Indtægtskilde var det til Prestegaarden hørende Laxefiskeri i Kvineselven. For at skaffe sin Broder den størst mulige Indtægt deraf (der især skulde anvendes til din Broders Ophold i Christiania) paatog min Moder sig at besørge det ret besværlige Salg af den derfra kommende Røgelax, der havde et godt Renommée i Christiania. Onkel B. nød baade Agtelse og Anseelse som en nidkjær og dygtig Prest saavel i Menigheden og i Omegnen som hos sin Biskop, J. v. der Lippe, og det var vistnok især dennes varme Anbefaling, der banede ham Veien til et saa stort og søgt Kald som Nes paa øvre Romerige, hvortil han forflyttedes i 1856. Din Moder havde under Opholdet i Kvinesdal ofte været meget syg og et Par Gange Døden nær, men kom sig dog atter; Onkel havde derimod altid været rask, men den sidste Tid i

Kvinesdal med sine store Strabadser og Reiser i slet Veir, Afskeden fra alt tilvant o. s. v. havde dog virket saa stærkt paa ham, at han, da han paa Flytningen var naaet til Flekkefjord, faldt i en heftig Lungebetændelse og i længere Tid svævede mellem Liv og Død. Han kom sig imidlertid atter og tiltraadte sit nye Kald, hvor han virkede i 18 Aar og afgik ved Døden 17. Februar 1875[1]). Hans ældste Datter Elise var allerede død her i Juni Maaned 1860 og var bleven begravet paa den gamle Kirkegaard ved Ruinerne af den ved Lynild afbrændte Kirke paa Nesset mellem Glommen og Vormen. I Onkel B.s Tid opførtes den nye Kirke længere borte fra Elven og i Nærheden af Prestegaarden. Paa den nye Kirkegaard ved denne Kirke blev han nu selv begraven, og kort efter flyttedes ogsaa Elises Kiste derhen. Siden Marts 1891 hviler ogsaa hans Hustru her ved hans Side.

Nogle Oplysninger om Bagge Vandal.

Af Arkivar, Dr. phil. **O. Nielsen.**

Om Navigationslæreren Bagge Vandal findes en Del Oplysninger i H. D. Linds Skrift: „Kong Kristian den Fjerde og hans Mænd paa Bremerholm“. Nogle yderligere Meddelelser[2]) om denne virksomme og dygtige Mand, der i sit Hjem i Mavstrup Præstegaard, hvor hans lærde Fader havde et særligt Observatorium med mange Instrumenter, har faaet Interesse for de mathematiske Videnskaber, men ellers har faret til Søs, kunne udfylde, hvad Pastor Lind har meddelt.

25 Aar gammel blev han udnævnt til at undervise Ungdommen paa Bremerholm i Navigation. Hvor ivrigt han har taget sig af sin Virksomhed, fremgaar af følgende Ansøgning af 23. Marts 1650 til Oversekretæren:

---

[1]) Jeg kan nu ogsaa henvise til din Broders, Professor Daaes, netop udkomne „En Krønike om Kvinesdal.“

[2]) Indkomne Breve til Danske Kancelli, sælandske Indlæg og sæl. Registre.

Min ganske ydmygelig Begæring, at Hans Velb. Hr. Sekretæren vilde forhjælpe hos Hans Kgl. Majestæt, at det (der) over Holmens Port maatte højere opbygges og gøres plat ovenpaa, der jeg med mine Discipler (Hans Majestæts Folk) kunde opgaa og undervise dem udaf Sol, Maane og Stjernernes Løb og Kendelse samt deres Op- og Nedergang og Afspejling paa Kompasset, hvilket skal være dem en meget stor Hjælp til Konstens Forfyldelse, hvor ovenpaa jeg og kunde have mine store Instrumenter at observere med og se, hvor det stemmer overens med den Observation, som der gøres paa Navigationens Skole udi Holland. Dersom Hans Majestæt vilde bevilge mig den gamle Taarn, som tilforne har været en Vandkunst, som staar ude ved Havnen, som nu intet tjener[1]) men maa opbygges af ny, om det ellers skal være godt, da skal jeg selv lade det opbygge over Porten efter dets Behørlighed, saa at det skal være en stor Gavn til at faa dem vel undervist, saa de siden skal kunne betjene Riget til fulde, og dermed skulde Skolen have sin Fuldkommenhed ligesom udi Holland. Formodendes, at Hr. Sekretæren vilde være mig herudi beforderlig, jeg findes altid ganske ydmygelig til hans Tjeneste.

10. April 1651 bad han Oversekretæren om at udvirke hos Hans Majestæt, „at jeg med den Dünkircker Galiot maa sejle langs Sjøkanten paa Norge og Jylland, nemlig imellem Skagen, Bommelfjord[2]) og Listerdyb eller Elven og inden Skagen om (ɔ: tydsk um, for) Kysterne eller Havnerne at aflægge udi Strækning, Distans og paa deres Polushøjder og det siden udi Kortet at forfatte, hvormed og mine Discipler kan fare om (ɔ: um) at faa Experiens, hvilket siden kan være Rigerne tjenligt.“

Om han opnaaede sit Ønske dette Aar, vides ikke, men 11. Marts 1655 fik han et Søpas med Befaling til Lensmænd, Skibskaptejner, Udliggere, Fogder og andre om at være ham beforderlig, eftersom han „naadigst er anbefalet med sin Galiot paa 2 eller 3 efterfølgende Sommeres Tid udi Øster- og Vestersøen samt i Belt (Kattegat) og andensteds over alt vort Rige Danmark og Norge Hav og Grunde at aflægge og siden en rigtig Søkart at befatte og forfærdige.“

Den første Navigationsskole holdtes i et Hus ved Holmens

---

[1]) Det var det Taarn ved Vandkunsten, igennem hvilket Vandet dreves over til Slottet.

[2]) paa Norges Sydkyst.

Laage eller Indgangen til Holmen, men dette bevilgedes 1651 til Viceadmiral Jørgen Bjørnsen. At det gik ham til Hjerte, ses af følgende Ansøgning til Oversekretæren:

Ydmygeligst begærendes, Hr. Sekretæren vilde besværge sig at tale med Hr. Statholder af dette efterfølgendes:

1. At eftersom Jørgen Bjørnsen haver sagt mig at have Befaling at skal bo her udi Skolen om des bedre at have Indseende til Holmen og jeg derfor nu er henvist omme i Boderne i et mørkt Hus, hvor ingen Sol skinner før mod Aftenen, Hr. Sekretæren da vilde underrette Hans Velbaarenhed, at der formeldes i min Bestalling, at jeg skal informere Ungdommen ved Bremerholm, og at den ene Halvdel af Huset er til Navigationsskole bygget og den anden Halvpart til den Skole, hvor de informeres udi Børnelærdom, som sjunge i Holmens Kirke.

2. At Skolen meget treflig og vel er forsørget med skønne matematiske Instrumenter, nemlig med Globus og Spherer, Ptolmaiske saa vel som Copernicanske Gradbuer og Søkarter saa vel som andre „Mesings“ med Bøger og andet, in Summa med alt, hvis som til Navigationens Konst at lære Behov gøres, og ikke desmindre jo findes hvis som Behov gøres til Astronomia ret at lære, saa at ingen Navigationskole nogensteds skal findes at være bedre forsørget, saa at Adel og ellers fornemme fremmede Personer maa komme paa Skolen at se, hvad der læres, eller sig der at lade informere udi bemeldte Del af Mathesi.

3. At en liden mørk og fugtig Hus ej kan tjene til sligt Dont, thi Instrumenterne letteligen slaas, forraadnes og fordærves, og tilmed er det ej tjenligt at bo saa urolig der iblandt Folken, men er meget bedre for mig at være der, hvor Rum er og roligt, og som jeg formoder, da skulde det være ført for Øvrigheden, at jeg gærne vilde flytte udi en liden Hus, hvilket om saa er, da skal det være forkert berettet, thi det strider imod Naturen.

4. Jeg burde vel at have bleven udsagt udi rette Tid, men det skal være mig langt fra at tænke, meget mindre at begære, hvis min gunstige Øvrighed kan være imod, hvorfor jeg haaber, om ej anderledes kunde være, at jeg da med bedre Hus vorder recommandere end bemeldte.

Forhaabendes Hr. Sekreterer vilde besværge sig og tale med Hr. Statholder af bemeldte og mig til det bedste at forhjælpe. Jeg findes altid Eders Velb. ydmygste Tjener.

Bagge Wandel.

Hafniæ 24. Sept. 1651.

Han fritoges dog for at faa Bolig inde i de snevre Skipperboder, men fik Nr. 18, der laa lyst og er nuv. Nr. 20 ved Holmens Kanal. Han skriver herom 14. Maj 1652 til Oversekretæren, at det var af største Vigtighed for ham nu at faa Sikkerhed for at kunne blive boende der, hvor han nu var indflyttet, thi naar han nu havde gjort stor Bekostning paa Huset, kunde let en anden faa Sind dertil og faa Kongens Bevilling derpaa, saa han igen maatte flytte, hvorved hans Instrumenter og Tøj blev forstødt og fordærvet og han selv fik liden Rolighed til at forrette sin Bestilling. Han fik ogsaa 2 Dage efter Bevilling til at blive boende her, saa længe Kongen behøvede hans Tjeneste.

Uagtet han 2. April 1653 havde faaet Bestalling som Lieutenant, saa vare hans ydre Kaar ikke blevne forbedrede og ifølge sin Bestalling som Navigationslærer maatte han selv holde sig med Instrumenter. Han indgav derfor 17. Dec. 1653 en Ansøgning til Kongen, hvori det hedder: „Eftersom forleden Aar gjordes Reparatie udi Flaaden og dertil Officerer fornøden gjordes, erlangede jeg Lieutenants Bestalling i Forhaabning mig udi Lønnen maatte vorde forbedret, hvilket ikke skede, og Lønnen blev forringet, og her tidt Mathematisk udi Sjødonten forefalder at forrette og jeg mig alt ganske ydmygeligen efter Øvrighedens Befaling dertil lader bruge og til sligt at forrette ofte foraarsages stor Besværing og Omkostning, saa vel med konstige Instrumenter at holde ved lige, mere end andre Lieutenanter og Officerer med besværes, og disse 200 kurant Daler er alt det, jeg aarligen har, dertil er meget ringe at leve af“, søgte han om Kaptejns Løn, hvorfor der ogsaa bevilgedes ham nogle Dage efter en Løn af 300 Daler.

Resultatet af hans Observationer og Studier blev forskellige Skrifter, blandt hvilke kan nævnes Beregninger af en Maaneformørkelse 1653 og en Komet 1661.

1649 udgav han en hollandsk Almanak, men 26. Aug. 1651 søgte han om Bevilling til at udgive danske Almanakker: „Eftersom jeg nogen Tid lang har holdet mig udenlands paa stor Bekostning og lært den bedste Fundament udi Astronomi og Navigation, disse Lande og Riger til Tjeneste, da eftersom jeg

har taget mig fore at ville kalkulere og lade trykke et Slags Almanakker, som den søfarende Mand saavel som de paa Landet skulle have en meget større Gavn og Efterretning af mere end udi disse gemene her i disse Lande trykkede, hvilket jeg ingenlunde har tordet fare fort med, med mindre jeg det af Eders kgl. Majestæt maatte bevilges“.

Skønt Kongen 10. Sept. gav ham den Bevilling, „at ingen udi vore Riger maa trykke Søalmanakker end de, som af ham kalkulerede ere, saa og at ingen anden forskrevne Søalmanakker, som af ham forfærdigede ere, enten her eller andensteds maa trykkes, uden han det bevilger“, indkom han dog 25. Sept. s. Aar med en ny Ansøgning, at „eftersom Mag. Jørgen From, Matheseos Professor, er ved Døden afgangen, som havde Privilegium paa Almanakker, og den Person, som da med hans Samtykke den beregnede, det nu ej længer begærer og det nu ej er imod noget Privilegium ved Akademiet, videre end Rectore og Professoribus (!) skal have Indseende efter Kgl. Majestæts, højlovlig Ihukommelses Brev, at ingen Spaakalendere maa gøres“, søgte han om at maatte kalkulere og lade trykke „begge Slags“ Almanakker.

Han fik imidlertid en Medbejler i Thomas Rasmussen *Valgesten*, der, som det ses, havde udgivet Universitetets Almanak for 1651 og 1652. Denne indgav følgende Ansøgning til Kansleren:

Gud allermechtigste spare oc bevare Eders Magnificentz med sine kiere, ædle oc velborne børn oc ganske hus oc med all andelig oc timelig velsignelse baade til siel oc lif forlene.

Eftersom, Magnifice Cancellarie, dette privilegium at skrifue disse aarlige almanacker altid hafuer veret hos Academiet oc Matheseos Professor det her til dags hafuer forvaltet oc efter K. M. højloflig hukommelses mandat hører til Professionem Mathematicam och eftersom her nu ingen paa Academiet er, som det sig paatager och tiden tilstunder, at de nu skulde skrifues oc færdig giøris, da eftersom jeg fattig person hafuer nogenlunde lagt mig efter det studium (och videre gierne vilde fare fort, om mig ellers nogen middel dertil kunde opvogne), at jeg dette foregifne kunde forrette, som dette forgangne och dette aar kand udvise, er jeg derfor ydmygeligen begerendis, at jeg dette maatte forrette, indtil der kom en Mathematum professor, huilket imidlertid kunde vere mig in studiis continuandis en hielp, indtil Gud

vilde mig bedre beskere, oc jeg deraf kunde hafue videre aarsag at strebe efter det, som Gud til ære og dette mit federneland til nytte och gafn kunde vere. Dette ædle Studium af mange foractis och af faa eftertrachtis, menendis sig deraf ingen nytte at hafue, andre dertil bequemme ingenia maa det lade fare, fordi at di iche hafve middel dertil, derfor nødis mathesis til titt oc ofte at søge oc andmode høye, forstandige och fornemme herrer oc førster, at di hende vil hanthefue och befordre, huilket Eders Excellentz oc altid som en mild och forstandig herre hafuer ladet paakiende, huilket oc nu gifuer mig en stor dristighed til, at jeg med min dristige supplication Eders Magnificentz anmoder. Formodendis herpaa et naadig suar, huad som Eders Magn. best oc raadeligst siunis. Hermed vil jeg Eders Mag. med sine k. børn oc ganske hus inden Guds beskermelse befale. Datum Hafniæ den 14. Februari Anno 1652. E. Magn. ydmyge tienere

Thomas Erasmi Walgestenius[1]).

30. Juli 1657 fik imidlertid Bogtrykker Peder Morsing Privilegium paa at trykke og trykke lade de danske Almanakker og 19. Okt. 1663 fik dennes Eftermand Henrik Gøde Stadfæstelse herpaa og det uagtet Vandal 14. Marts 1655 havde faaet Bevilling til at lade sine Almanakker trykke, hos hvilken Bogtrykker i Kjøbenhavn han vilde. 1661 overdrog T. Valgesten Vandal sin Ret til at kalkulere, lade trykke og forhandle alle Slags Almanakker, Prognostica og Skrivkalendere og Vandal fremkaldte 1664 Forbud mod at forhandle andre end de med hans Navn forfærdigede og forlod Gødes Trykkeri, som han hidtil havde benyttet. Det lykkedes dog Gøde 1666 at bevæge Valgesten og Vandal til at overdrage ham Retten til Trykning af alle Almanakker. 13. Aug. 1668 fik Vandal alligevel Privilegium paa at trykke de Søalmanakker, som Admiralitetet havde bestilt til den forestaaende ostindiske Rejse, men 20. Dec. 1670 erhvervede Jørgen Gøde et nyt Forbud til Vandal mod at kalkulere, trykke

---

[1]) Han er vistnok den Thomas Erasmi Gotlandus, der deponerede fra Viborg Skole 1644, immatrikuleredes ved Univ. i Leiden 1657 og 1669, og 1675 blev Vicestatholder paa Gulland. Se de i Pers. Tdskr. II 201 citerede Kilder og C. J. Bergman, Danmarks sista affär på Gotland i kgl. Vitt., Hist. och Antiq. Akad. Handl. XXXI. Det er hans Tegninger, der ligge til Grund for Udstyrelsen af BibliotheksSalen paa det store kgl. Bibl. (C. Bruun, Det store kgl. Bibl. Stiftelse, S. 32).

eller forhandle Almanakker[1]. 2. April 1677 fik Vandal et nyt Privilegium paa Søalmanakkerne, medens Jørgen Gødes Enke fik det for de andre, som Thomas Valgesten beregnede[2].

Kuriøst nok fik den anden samtidige Kartograf Johannes Mejer 1673 ogsaa Privilegium paa at udgive Almanakker[3].

Fra Thomas Valgestens Haand haves if. „Bibliotheca Danica“ Almanakker 1651—82 og Skrivkalendere 1657 og 1679, og af Bagge Vandals 1653—54, 1663—66, 1668—69, 1673—74, 1676, 1682—84 og desuden Søalmanakker 1669—70, 1678—80, 1682 samt en Skrivkalender 1684. At Rækken ikke er fuldstændig fra de 2 Konkurrenters Haand, er sikkert en Tilfældighed.

Under Kjøbenhavns Belejring er selvfølgelig Navigationsskolen stanset og Huset Nr. 18 blev 1661 forundt Præsten ved Holmens Kirke Mag. Niels Spend, imod at godtgøre Vandal hans Bekostning derpaa. Da Præsten igen 1663 afstod det til Holmens Skole, fik han Godtgørelse for en Altan, hvilket vel er Vandals forrige Observatorium. Man har helt opgivet Skolen og Bagge Vandal har sikkert nogle Aar levet i trykkede Kaar; han var dog en Tid Stiftsskriver over Agdesiden i Norge. Han opgav dog ikke sit Formaal, men indgav 28. Dec. 1666 følgende Ansøgning:

E. K. Majestæt paa det allerunderdanigste at andrage: Eftersom E. K. M. naadigst har behaget at gøre Forandring med mig allernaadigst givne kgl. Almanaks Privilegier, idet Bogtrykkeren det naadigst er forundt og jeg derover er geraaden storligen til agters, formedelst den Forskel af egen og andres Middel, som derpaa samt og paa de Søkarter at forfærdige af mig er anlagt, og ses ingen Lejlighed til Opretning igen, da eftersom, næst Gud, mig intet er kærere paa Jorden end H. K. Majestæt og Fædernelandets underdanigste Tjeneste, har jeg paa det allerunderdanigste indlagt mit ringe, og som [jeg] underdanigst eragter, fast gavnlige Forslag for E. K. M. Admiralitetsraad, at de gode Herrer dette for E. K. M. allerunderdanigst vilde andrage, nemlig:

---

[1]) Stolpe, Dagspressen I 203—5, 212.
[2]) Sammesteds II 207, 209.
[3]) Hist. Tdskr. 6. R. I 400.

At eftersom E. K. Majestæts Bremerholm og Skibsarsenal saa fuldkommen befindes ordineret med alle militariske Fornødenheder, som er berømmeligt, og fattes dertil en Navigationsskole, om E. K. M. allern. behagede den ibidem at lade oprette, skulde det være til mærkelig Gavn, ja daglig Øvelse og Befordring for ædle og uædle, Skibsofficianter, Skippere og Styrmænd, Baadsmænd og deres Børn etc., som siden kunde desbedre opvarte E. K. M.'s Tjeneste, eftersom paa en dygtig og vel funderet Styrmand er Skib, Gods, Liv og Velfærd angelegen. Da eftersom jeg min meste Livstid udi Astronomia, Navigation og mere mathematiske Konster ved mange kostbare Rejser yderste Flid og Perfektion har anlagt, erbyder jeg min ringe Person hertil paa det allerunderd. at gøre E. K. M. og Fædernelandet slig skyldig Tjeneste ved en Navigationsskole paa Bremerholm at oprette, som skal være E. K. M. behagelig og for andre høj berømmelig, og paa det denne Skole skal ikke være E. K. M. til nogen stor Bekostning, men de Søfarende, til hvis Gavn dette mest geraader, naar de lade informere dem eller deres Børn, kunde til min Underholdning, Bøger og Instrumenter at indkøbe og vedlige holde gives aarligen af hver Favn („Fadem") Brændeved, som her til Staden indkommer, 2 Skilling danske og af hver Skude eller Skibsdrægtighed, som ikke fører Brændeved, Læsten 1 Skilling danske og ellers aarligen en ringe Genant af E. K. M.'s Provianthus, efter E. K. M.'s naadigste gode Behag, hvilket ikke kan være til nogen synderlig Hinder eller Skade, hvorved jeg og tillige obligerer mig de under Hænder havende Søkorter, hvis Lige tilforn ikke har været i Tryk, at forskaffe for Dagen, som med stor Bekostning paa de mange Kobberplader til Kobberstikkeren og i andre Maader vil ske, og ellers efterhaanden føre adskilligt for Lyset til de søfarende Gemenes Bedste, som ikke tilforn er observeret.

31. Jan. 1667 udstædtes derpaa følgende Befaling til Hr. Henrik Bjelke:

„Vider, at vi naadigst have antaget og forordnet os elskelige Bagge Vandal til at holde Navigationsskole herudi vor Residensstad Kjøbenhavn for alle og enhver saavel af vore egne Styrmænd, Sø- og Baadsfolk som andre, som udi Søfarten vil undervises, hvorfor vi ham til aarlig Løn, beregnet fra sidst forleden Michaelis, have bevilget 400 Rdl. for vore egne Folk, som forskrevet staar, at lære alle Slags Søkorter, Skibsinstrumenter, Søbøger, Søtider og alt andet, hvis gode styre- og sø-

farne Mænd bør at vide og forstaa, som ham aarligen skal betales af vores Søestats Middel".

Vandal vedblev til sin Død 1683 at forestaa Navigationsskolen, der fra nu af blev fortsat. I sidst meddelte Ansøgning omtales de af ham udførte Søkort. De bleve imidlertid aldrig udgivne og ere vistnok aldeles ukendte. Den første danske Søkortdirektør, der kendes, er den 1723 afdøde Jens Sørensen, hvis Arbejder roses som noget særlig fortrinligt[1]). Da han udnævntes 1689, er der næppe Spørgsmaal om, at han jo i meget har benyttet Vandals Forarbejder.

Et Brev fra en norsk Adelsjomfru (1680).

Meddelt af Prof., Dr. **L. Daae.**

Man vil i Danmarks Adels Aarbog IV. (1887) S. 60—72 finde en Stamtavle over den dansk-norske Familie *Bielke,* af hvilken bl. A. fremgaar, at Slægtens norske Stamfader, den paa Reformationstiden her i Landet optrædende og med den bekjendte Lucia Nilsdatter (Gyldenløve) gifte Jens Tillufsen Bjelke havde foruden den Søn, fra hvem Ættens senere mest bekjendte Green stammede, ogsaa en Søn *Otte,* hvis Efterkommere træde mindre frem i Historien. Otte Bjelke, der saaledes var Cantsler Jens Bjelkes Faderbrodersøn, havde igjen Sønnen *Hans* († 1663) til Saxlund paa Hedemarken og Østby (Ousby) i Skjeberg ved Frederikshald, gift med Anne Rytter, med hvem han har erhvervet sidstnævnte Gaard.

Af dette Ægtepar kjender Adelsaarbogen 7 Børn, hvoraf det yngste er en Datter *Viveke.* I Krafts Beskrivelse over Norge, 2. Udg., S. 46 opføres Jomfru Viveke Bjelke som Eierinde af Ousby eller Østby Gaard 1688 og har altsaa arvet den efter

---

[1]) Ed. Erslev, Jylland, S. 178.

Moderen, der som Enke endnu levede i 1685. Af „Norges Land og Folk“ I. S. 201 erfares, at Jfr. Viveke døde 1693. Denne Jfr. Viveke Bjelke har ganske vist ikke været nogen mærkelig Personlighed, men det nedenstaaende Brev fra hende, hvilket jeg under et Ophold i Stockholm 1890 fandt og afskrev i det derværende kongelige Bibliothek, har dog sin Interesse og tør fortjene Plads i Tidsskriftet. Man vil forstaa, at Jomfruen har erfaret, at der boede en adelig og barnløs Dame af Navnet Bjelke i Sverige, hvem hun har antaget for at være en Paarørende og derfor, skjønt tydeligvis ubekjendt med Sammenhængen med det formodede Slægtskab, kalder „Faster“. Hun har aabenbart haabet, at Fru Catharina Bjelke maaske vilde tage sig af hende, unde hende nogen Arv eller lignende. I Virkeligheden har der vistnok intet Slægtskab været, idet den svenske Frue har hørt til en ganske anden Familie, og Henvendelsen har derfor sikkert været resultatløs.

Den Fru Catharina Bjelke, til hvem Brevet er skrevet, er sandsynligvis den hos Aurep (Sv. Adelns Ättartaflor I. S. 194) anførte Friherrinde Karin Bjelke, født 1599 og død 1695, (begravet i Lundby Kirke i Vestergötland.) Hun var 1680 Enke efter den noksom bekjendte General Harald Stake og ved den Tid altsaa allerede over 80 Aar gammel, hvilket forklarer, at Jomfru Viveke er bange for, at Generalinden skulde dø, førend det havde lykkedes hende bedre at lære hende at kjende og vinde hendes Yndest.

Aoß[1]) gaar ved Friderichhallen d. 2 November 1680.

Hoy Ædle och Velbaarne Fru General Major Inne Fru Catrine Bielcke hoydt Ærede Kiere Faster, Jeg Kan ey forbiigaa jo medt disse faa . . rder hinder at op Varte effter som jeg haffuer ladt mig sige aff for Neme Folck, aff Suerig, siden jeg er kommen her thill min hiertte Kiere Moder i hendes hus, efter som jeg paa 3 Aars Thid haffuer verdt i Kiøbenhaffn hoß min hiertte Kiere Broder Christian

[1]) ɔ: Ous eller Os, paa hvis Grund Frederikshald ligger.

Biellcke som er Wis Admi Rall der. Min hoyst Ærede hiertte Fasters gode (?) Rinomie (?) och derhos fornemer min hiertte Faster at vere aff di Norsche Bielcher som er wos Kiendt Att Vii och saa haffuer saa forneme Venner paa dett Sted Gud give jeg var saa løchelig jeg maatte faa naggen visse Bud fraa min Hiertte Faster saa skulde dett vere mig en stor Glede, Hiertte Faster det er mig for beredt att denne Man nemlig Tøstell Laersøn (?) i Rims Röd skulde vere En aff min Fasters Bynner[2]) hor for jeg och saa dette mit breff til ham haffuer schichet att han dett thil min hiertte Faster ville befordre Jeg for moder och saa der som min hiertte Faster vill gøre mig den Ære at suare mig her paa, at hon daa vil schiche dett thill denne same Man och lade ham befale at han søger Leylighed och schaffuer dett til Fridrichshallen, thi min Kiere Moder bor kon tho Bøsse schud fraa Byen. Nu jeg vill ey lenger opholde min hoydt Ærede Faster menß vill haffue hender den hoyste Gud troligen befalett och till min Død forbliffue min hiertte Fasters schyldigste

Thiener Inde
Viveke Bielcke.

P. S. Min hiertte Moder saa vell som mine andre Syschen lader min hiertte Faster huldeligen hilse

Vi Alle Reckomanderer voß i min hoydt ærede hiertte Fasters gode Ynde

Hiertte Faster for glem ey att Suare mig her paa.

Jeg Kan ey for bii gaa jo att lade min hiertte faster vide hor ner min Salige Fader hørde Salig Jens Bielcke thill som var Norgeß Rigeß Kansler, de var fød aff ver sin Broder, och min salige Fader hette Hans Bielche nu kan min hiertte fader (ɔ: faster) Selff vide hor ner jeg och mine Syschen hører hinder thill Jeg beklager mig hoylig for den lange Vey som er i mellem min hiertte Faster och mig att jeg ich schulle ver saa løchelig jeg kunde kome thill Eder och gøre Eder den thill børlige Op vartning som min Skyldighed kreffuer och som jeg aff ett godt Hiertte ville gøre Gud giffue min hiertte Faster ville antage mig for sin sleckt och for sidt barn, att jeg maa faa Suar paa dette midt breff att I ville haffue, jeg schulde besøge Eder saa gierne jeg tale medt Jer forend, Gud kaldte Eder Her paa venter jeg Suar

Jeg for nemmer min hiertte Faster haffuer ingen børn Gud giffue

---

[2]) Altsaa vel en svensk Bonde, boende paa Rimserød i Nafverstad Sogn, der har handlet i Frederikshald, og hvem Brevskriverinden benytter som sit Bud.

min faster ville vere saa god och tage mig an for En aff hendiß børn daa schulle jeg bede al thid godt for eder

---

For nogle Aar siden indkom til det Norske Rigsarkiv fra Ullerøds Kirke en Plade, der havde staaet .paa Jomfru Viveke Bjelkes Ligkiste, hvilken kort forud var bleven nedgravet paa Kirkegaarden. Den har følgende Indskrift med Uncialer:

Her under hviler | høyædle og velbaarne nu hos Gud salige Iomfrue | Iomf: *Wivike Bielke*, Hans Kongelig Maytz: | til Dannemarch og Norge etc: velbestalter Obriste Leutenant Hans Bielkis Datter | fød paa Hedemarken paa Saxelundgaard Anno 1648 dend 10 Iunii, | død paa Øsbye Gaard Anno 1693 dend : 9: Augusti. | Grafskrift:

Holt stille Vandringsmand, af mig lær at betracte
Din Døds u-visse Tiid, og Verden ringe acte,
Ti kunde du endskiønt her mange Aar opnaa,
Saa staar dog fast dend Pact, ald Kiøds Gang maa du gaa;
Her gîr dend blege Død paa Lifvet ingen Breve,
Men rycker bort i Fleng dend ringe med den gieve;
Hand ingen Forskiel giør paa Stand paa Biurd og Blod,
En fattig og en rig, for ham' er lige god.
Af Bielkers ædle Roed til Verden blef ieg baaren,
En Iomfru til min Døed, en Iesu Brud udkaaren,
Mit Lefnets korte Aar var fyrgetiug' og fem
Nu lefver ieg hos Gud, min Siæl i Herrens Giem[1]).

---

[1]) Endvidere fandtes Bjelkes og Rytters Vaabner, det sidste uden Antydning af Skaktavler i Sparren eller paa Hornene og, i alle Fald nu, uden Rose mellem disse.

Borgerlige rigsdagsmænd fra 1660.

Ved **Frederik Barfod.**

Om de adelige og gejstlige medlemmer af rigsdagen 1660 har man en del efterretninger eller har dog forholdsvis let ved at skaffe sig dem. Når vi undtage et par københavnere, har man derimod intet om rigsdagens *borgerlige* medlemmer. Dette bragte mig for tre år siden til at prøve, om jeg dog ikke måtte kunne finde noget om dem. Det var ikke så helt let, da jeg hværken kunde komme i biblioteker eller arkiver. Fra bibliotekerne kunde jeg visselig låne bøger, og det gjorde jeg, men den, som har syslet med sådanne arbejder, vil vide, at det er en fattig udvej at låne de bøger, på hvis tilværelse man tilfældig er bleven opmærksom, i steden for selv at kunne gennemstøve bibliotekerne. Fra arkiverne får man intet udlånt. Heldigvis er dog arkivsekretær *J. Bloch* min kære, trofaste ven, og det er utroligt, med hvilken utrættelig flid han — fra förste af uden et eneste ord fra min side — har fra rigsarkivet bragt mig den ene oplysning efter den anden. Ham skylder jeg altså förste og fræmst min tak. Men dernæst skylder jeg også de mange min hjærtelige tak, som med stor velvillie, skönt jeg jævnlig var dem personlig fremmed, såvidt muligt have besvaret alle de forespörgsler, med hvilke jeg vovede at ulejlige dem. Deres svar har jeg omhyggelig gemt, men som en forklaring skal jeg her tilföje, at, hvor jeg i det følgende nævner dem som min hjemmel, ere års- og dagsangivelserne efter deres navne dagtegningerne for deres breve. — Til trøst for enhvær, som måtte komme i samme stilling som jeg, skal jeg her endnu fræmhæve, at af alle mine mange breve ere hidtil *kun fire* blevne ubesvarede.

Således lykkedes det mig lidt efter lidt at skaffe mig mere eller mindre fyldige, mere eller mindre tarvelige, efterretninger om alle de 68 (segstiåtte) borgere, som ved sine medborgeres valg indtoge plads på hin mærkelige rigsdag. Som prøver på min høst meddeles nu her følgende levnedsbeskrivelser. Dog må jeg udtrykkelig bemærke, *at* om mange af rigsdagsmændene har jeg endnu mindre end om dem, der her ere medtagne, og *at* der næppe er nogen anden, om hvem jeg har så meget som om Hans Jörgensen Husum.

Af rumshensyn har jeg betegnet følgende kilder således: **E.** ɔ: arveeneväldsakten af 10. jan. 1661 (gengiven i „Aarsberetninger fra det kgl. Geheimearkiv“ II, Kbhvn 1860), — **H. T.** ɔ: håndfæstningens tilintetgörelse af 16. novb. 1660 (findes sammesteds), — **L.** ɔ: den lercheske dagbog af en ukendt forfatter (optrykt i „Danske Samlinger“

2. II. Kbhvn 1872), — **L. P.** ɔ: Ludvig Pouchs dagbog (i det store kgl. biblioteks gl. kgl. samling nr. 649 folio), — **P.** ɔ: tilsigelserne til prosessjonen ved arvehyldingen (håndskrifter i rigsarkivet), — **P. V.** ɔ: Peder Villadsens dagbog (optrykt i „Nöyagtig Efterretning om Souverainitetet", Kbhvn 1760), — **R.** ɔ: Riegels's skødesløse gengivelse af Knud Wulffs dagbog (i „Femte Christians Historie", Kbhvn 1792), — **Rh.** ɔ: Hans Rhumans dagbog (efter en afskrift af Langebek i det store kgl. biblioteks gl. kgl. samling nr. 2705 kvart), — **U.** ɔ: Aksel Urups efterladte papirer (som de ere nyttede af L. Holberg i „Dannemarkes Riges Historie" III, Kbhvn 1735).

Selvfølgelig vil jeg med hjærtelig tak modtage alle pålidelige tillæg og rettelser.

Atke (Hans Hansen),

rigsdagsmand for Slangerup, kaldes af *L.*, *L. P.* og *Rh.* „Atchen", af *R.* (som s. 101 gör ham til rigsdagsmand både for Slangerup og Ringsted) „Ateken", af *P.* „Achten", men kaldes ellers stadig „Hans Atke", som han da også selv underskrev sig; deltog ifølge *R.* i alle gejstlighedens og borgerstandens fællesandragender, tilsagdes til arvehyldingen, og underskrev både *H. T.* og *E.*

„Slægten stammer fra Skotland", siger Rhode[1]); meget muligt har han ret, men sin kilde opgiver han ikke. I øvrigt var 1592 en Frans v. Atke töjmester i Kbhvn, hvilken „utvivlsomt" er den samme som den Frans v. Zelle, der ansattes som töjmester $^{24}/_{6}$ 1587[2]), og i hvem jeg mener at turde se en Frans Atke *fra* Zelle. R. Petersen siger: „Den [familien] var en af de fornemste" i Slangerup[3]). Det hørte der vel ikke så meget til, og der er al sandsynlighed for, at han har ret, ligesom når han tilföjer, at et af dens medlemmer, „borgmester Hans Atke, var en anset og dygtig mand." — Det er denne H. A., som vi i de følgende linier skulle omtale.

$^{9}/_{1}$ 1658 fik rentemesteren ordre til påny at akkordere med Hans Atke, „borger og indvåner i Slangerup," om maltaksisen i byen, da han havde klaget over, at han „ikke uden sin skade, efterdi byen daglig aftager, kunde udstå længere at udgive de

---

[1]) *P. Rhode,* „Saml. til Laal.s og Falst.s Hist." I s. 211. — [2]) *O. Blom,* „Kristian den Fjerdes Artilleri" s. 23 og 347. — [3]) *R. Petersen,* „Thomas Kingo og hans Samtid" s. 47.

80 rdl. årlig", for hvilke han for et år siden havde forpagtet samme aksise[1]). — $^{12}/_{11}$ 1661 var han en af de fem æmbedsmænd, hvilke det overdroges at affatte rigtige jordebøger over alt det jordegods, som fandtes i Vordingborg, Møns, Jungshoved og Tryggevælde len[2]). — I årene 1667-69 var H. A. tillige med borgm. Jörgen Mikkelsen i Slagelse skiftekommissær i dødsboet efter borgm. Nils Nilsen i Holbæk[3]). — $^{13}/_{2}$ 1668 indbetalte H. A. forpagtningsafgiften af maltaksisen for kalenderåret 1667 med 50 rdl.[4]). — $^{20}/_{2}$ 1668 fik H. A. konfirmation på et tidligere fæstebrev på Slangerup kirketiende[5]). — $^{4}/_{3}$ 1670 fik biskop Hans Svane, på H. A.s andragende, ordre til at tilholde præsten i Slangerup at lade sig nöje med sin residens eller, om han mener at behøve flere huse eller bygninger, da at købe dem af kirken og siden som sine egne at vedligeholde dem på egen bekostning[6]). — $^{19}/_{10}$ 1670 fik H. A. pány sin borgmesterbestilling konfirmeret[7]). Hvad tid han först valgtes til borgmester, vide vi ikke, dog har det sikkert været efter $^{9}/_{1}$ 1658, siden han endnu dengang kun kaldes „borger". — I rigsdagens forhandlinger ses han ikke at have deltaget uden ved sin underskrift, men man havde jo dengang heller ingen rigsdagstidende.

$^{8}/_{1}$ 1666 konfirmeredes en *„Forskrivelse* mellem H. Atke, borgm. i Slangerup, og hans hustru **Anne Andresdatter**", dagtegnet $^{19}/_{12}$ 1665. Dens indhold var:

Ægteparret var efter tolv års ægteskab uden livsarvinger og har „med hværandre adskillige höje pressurer udstået, besønderligen i forleden höjt besværlige krigstid"; tilmed „har manden kun fået ringe midler med hustruen", og dog have de „levet et meget finlig levned sammen til denne dag." Nu have vi besluttet og indgået, at, „om det Gud behagede, jeg Anne Andersdatter först ved døden afgår, da skal min gode mand, forne Hans Atke, beholde al boens ganske formue for sig og sine arvinger og svare til al bortskyldig gæld, og derimod give samtlige mine arvinger trej hundrede og halvtredsindstyve slettedaler, og dette udi vare[r], og ej videre dennem at svare", efter-

---

[1]) Sæll. Miss. 1658 fol. 321. — [2]) *Repholtz,* „Baroniet Stampenborg" s. 169. — [3]) Sæll. Miss. 1667 nr. 517 og 601, 1668 nr. 171 og 364, 1669 nr. 786 og 812. — [4]) Skatkammerets memorialbog 1668 fol. 31. — [5]) Sæll. Reg. 1668 nr. 67. — [6]) Sæll. Miss. 1670 nr. 170. — [7]) Sæll. Reg. 1670, nr. 292.

som de „ikke ere af broder eller syster, men nogle almuesfolk, af faders og moders syskindebörn født, som mig aldrig for en skilling godt gjort have . . . Og, om så var, at jeg Hans Atke min kone frafaldt i denne hendes höje alder, da skal hun hendes livstid beholde af vores efterladte formue så meget hende lyster, dog ikke over den halve-del, så hun vel deraf kan leve uden mangel; og, når hun da ved døden afgår og hæderlig til jorden er bestedt, da alt, hvis efter hende tilovers er, til min broder- og systerbörn at være forfalden, og forne hendes arvinger ej mere at være berettiget til end vare[r] for 300 daler, som samme min broder- og systerbörn haver dennem at fornöje, foruden hvis som til de fattige, kirke og skoler kan blive testamenteret, efter boens tilstand, forud bliver erlagt" [1]).

Denne „forskrivelse", der indeholder alt, hvad vi have til belysning af H. A.s husliv, er åbenbart affattet af ham selv og kun underskreven af hans kone, der sandsynligvis også har været af „almuesfolk", ligesom hun jo var af „ringe midler". Den indeholder da også et godt bidrag til hans karakteristik. — Mærke os skulle vi dog, at skovrider Aksel Sörensen i Hjörlunde og møller Peter Bentsen i Kratmøllen synes at have hørt til hans nærmere omgangskreds, siden han selv $^{17}/_{10}$ 76 stod fadder til den förstes datter og hans kone $^{*}/_{7}$ 60 til den andens sön [2]).

I Slangerup kirkebog, som först er fra 1725, findes der selvfølgelig intet om H. A., men ellers er der både i kirken og byen flere minder om ham og hans nærmeste. På den nordre side af orgelet, i kirkens vestlige væg, står der således i en oval følgende vers:

„*Crux abiecta diu* | Cossis notissima sedes, solerti | artificis stat rediviva manu | nunc curavi eam poni heic | *Pingiq. Johanes Atkæus* | Consul sumtibus ipse suis | Anno 1668" [3]).

---

[1]) Sæll. Reg. 1666 nr. 6. — [2]) *E. Carstensen*, „Hjörlunde Sogn" s. 43 og 51. — [3]) Denne og de følgende afskrifter, ligesom monumenternes beskrivelse, skylder jeg lærer *C. Betz* og præsten *Fr. Birkedal-Barfod* $^{1}/_{7}$ og $^{20}/_{10}$ 1892; jfr. *Pontoppidan*, „Marmora Danica" II, 301, hvor der endnu findes følgende vers af mag. *Torben Vinding* i „Kongens Harrested" [ɔ: Haraldsted]:

„At frygte Gud, at leve vel og vel at dø tillige,
ej bedre kan man nogen sjæl til efterminde sige,
for sligt vor Atke efterlod sit mindes søde lugt;
at leve så og så at dø er det dog ikke smukt?"

Dette „kors“, som jo allerede var „ormædt“, inden det istandgjordes og påny opsattes, er nu helt forsvundet. — På den søndre væg, over den øverste mandfolkestol, findes et epitafium, mærket 1675, altså opsat af H. A. selv fem år för hans død. Det har i forgrunden store billeder af Atke og hans kone (i baggrunden: Jesu kamp i urtegården og de tre sovende disipler?). Over billederne står følgende vers:

„Heic Visor pictvs tibi cernitvr Adtkivs vrbis
Slangendorph consvl qvi popvlaris erat.
Consvl hic in medivm, qvod consvlis acta probarvnt,
Consvlvit dvbitas. Vrbs pia testis erit.
Mortvvs in terris, in coelis vivit at ille.
Vivit in hac tabvla. Vivit in ore hominvm.“

Underneden billederne står:

„Her neden huiler Jeg, Hans Atke, Borgemester
i Slangerup, som nu Blant salig-døde giester,
med sidste hustro min, En Dydig Anna, staar
og venter til vor krop en Engle-klædning faar.
Jeg denne kirkis gaun Og Byens tarv at øge,
det gud er Best bekiendt, har altid traadt*) at søge.
Gud kaldte mig, Og Jeg er for hans ansigt seet,
huor Jesus mig har dömt, og ej en falsk Prophet.

„S. hans Atke døde A° 1680 den 16 Junij | Og hans hustro S. Anna Andrisdaatter | Døde A° 16— —“

Den sidste del af indskriften har enken selvfølgelig tilföjet, men ingen har tilföjet hendes dødsår. — Ordene „og ej en falsk profet“ lader R. Petersen sigte på smædedigteren Jakob Worm, som 1671-77 var rektor i Slangerup og sagtens, ligesom med alle andre, har haft udstående også med borgmesteren, om hvem „der endnu går den tradition, at han var en meget fræmtrædende og myndig mand, hvad også hans særdeles smukt udførte billede på epitafiet giver indtryk af“ [1]), vi tilföje: hvad også alle hans indskrifter lade formode. Men verset — mon det skulde være af Worms stiffader, Kingo? Vi kunde fristes til at gætte det. Af ham ere sagtens også de øvrige latinske og danske vers. — I baggrunden af billedet, fortæller lærer Betz, findes „en mystisk

---

[1]) *R. Petersen*, „Thomas Kingo“ s. 111. — *) ɔ: trået, attrået.

skikkelse i rød kutte og med rød Hætte. Nogle mene, at den skal forestille den falske Profet, andre, at den skal forestille Døden."

Ved sognefogdens gård i Slangerup (måske tidligere Hans Atkes?) havde der „i umindelige tider" stået en sten med indskriften: „Hans Atke, Anno 1675." Den lod præsten Knækenborg 1883 oprejse på byens torv, hvor den altså nu findes[1]).

På hans ligsten (sagtens også kostet af ham selv) står der:

Vel V[ise] Borgemester *Hans H. Atke* Och *Anna Andris Daatter.*

Her sove vi i denne Vraa | Indtil den stoore Dom skal staa | Ihuo du est vor Eftermand | Forvar dig vel for Herrens Band | Om du giör vore Been Uroo | Som har kun her tre Alnis Boo | Den er alene for os too | Her grönis voris Been och groo | I Haab at de skal klædis om | Och Sjæle samlis for Guds Dom | Och nyde der en Engleskik | I Sted for Adams Syndeklik | Gak Læser søg her intet meer | Mens glem ey at du selv est Leer.

Ifølge præsten Skovgaard har H. A. givet en lysekrone til kirken, og den har ifølge Betz følgende indskrift:

Gud til ære oc Slangerups Kircke til beprydelse Anno 1674 Borgemester Hans Akte oc Hans Kiere Hustru Anne Andresdaater Hafuer Ladet bekaaste oc forære denne Liuse-Krone.

Ligeledes have de ifølge Betz „skænket Himlen over Døbefonten Anno 1676."

Vi kende intet til Hans Atkes forældre eller til hans ungdom. Af det danske epitafium fræmgår det, at han var 2den gang gift og levede med sin 2den kone mindst i 26 år, uden at de havde börn. Hvem hans 1ste kone var, vide vi ikke, men det synes heller ikke, at han har haft börn med hende, i det mindste kan næppe noget barn have levet, da „forskrivelsen" affattedes. Hans 2den kone overlevede ham, og $^{28}/_{1}$ 1682 fik borgmester Povl Steenbech og Ebbe Jensen ordre til at have tilsyn med hendes midler[2]), der næppe have været helt små. — $^{26}/_{9}$ 1685 indstævnede Anne sal. Hans Atkes til underkendelse landsdommers dom i en sag mellem hende på den ene side og forhv. borgm. Povl Steenbech, Jörgen Møllengracht og Ebbe Jensen,

---

[1]) Præsten *Skovgaard* og lærer *Betz* $^{1}/_{7}$ 1892. — [2]) Sæll. Miss. 1682 nr. 32, fol. 269.

kirkeværge i Slangerup, på den anden side, hvilken dom tilkendte hende og hendes mands arvinger at betale hælften af en kapital på 471 sld., som Otte Powisk [ɔ: Pogwisch] var Slangerup kirke skyldig efter obligation, som skal være leveret i Ebbe Jensens værge, og hvoraf denne i nogle år skal have oppebåret renten. Höjesterets dom af $^{26}/_{10}$ 1686 stadfæstede landsdommernes dom i alle måder, dog Frederiksborg skole for sit retmæssige krav at være prioriteret[1]). — Når H. A.s enke døde, vide vi lige så lidt, som når hun var født, men efter „forskrivelsens“ udtryk: „i denne hendes höje alder“ synes hun at måtte være bleven ualmindelig gammel, siden hun overlevede „forskrivelsen“ i fulde tyve år.

— Af „forskrivelsen“ se vi endvidere, at H. A. havde „broder og syster“ (om flere, vide vi ikke). Hans broder var den *Karsten Atke*, som ejede Nörager og var godsinspektør på Vedbygård samt rentemester Hinrich Müllers foged og forpagter på Sæbygård, og ved hvis afrejse der fra egnen, 1666, Kingo skrev sit smukke, hjærtelige digt: „Karsten Hansens Afsked fra Løve Herred“[2]). — Også Karsten Atke har sit epitafium i Slangerup kirke. På dens nordre væg, over døbefonten, hvor rimeligvis tidligere den øverste kvindfolkestol var, men lige over for broderens epitafium, hænger en tavle (med overskriften: K H A—H D D—I M G), på hvilken, imellem to skriftsteder (Ezechiel 37 og Job 19), findes „billedet af en benrad i vandret stilling“, og underst på tavlen står:

Gud Allene æren | Dette Hellige Sted Til prydelse | af | Karsten Hansön adcke oc Hans Thuene | Husdruer Sl. Harvig Dragun, oc Johanne | Muncgaard Offuer Deris Her Neden | fore Murhuelfuede arfue Begrauls | Bekosted, Anno | 1684.

1684 levede altså både K. A. og hans 2den hustru endnu. Og $^{29}/_{6}$ 1685 indstævnede Karsten Hansen Atke i Slangerup rådmand Klavs Sohn i Kbhvn for nogle penge, som Sohn efter höjesteretsdom var bleven etatsråd Hinr. Müller skyldig. Höjesteretsdommen af $^{5}/_{10}$ 1685 stadfæstede magistratens lovlige ind-

[1]) *H. R.* stævnebog 1685-86 nr. 35, dombog 1686, II, fol. 529. — [2]) *R. Petersen*, „Thomas Kingo“, s. 80-85.

førsel på de fattiges vegne[1]). — $^{10}/_{3}$ 1689 indviede biskop Kingo en „*Matthis Atche*“ til medtjæner i Stokkemarke[2]). Wiberg[3]) kalder ham „Mathias Carstensen Atke“, siger, at han blev præst ssteds 1691, var født i Slangerup og sön af „C. A. Borgm.“ *), og at han døde i Vesterborg */₆ 1715, „lykkelig, rig og anselig; gav [sin kirke] en prægtig lysekrone.“ Om hans byrd kan der da ingen tvivl være. — Hans sön *Hans Kristian Atche* (f. i Stokkemarke $^{15}/_{10}$ 1708, † i Bergen $^{26}/_{3}$ 1771) var först præst i Avrland, dernæst i Lærdal og sluttelig i Kingservik samt provst i Hardanger provsti. „Han var den förste, der i Norge gjorde forsøg med poteter“, og 1758 gav han „nogle få poteter“ til den dygtige Peter Harboe Hertzberg, præst i Finnås, der således blev den, som „först indførte potetesavlen i Søndhordland“ [4]). — *Hans Didrik Atke*, vistnok en ældre broder til præsten i Stokkemarke, blev 1669 student fra Kbhvns Frueskole og indskreves $^{14}/_{9}$ 1673, gl. 22 år, som stud. med. ved Leydens universitet[5]). Mulig er han senere gået til landvæsenet, og han kan da være „den Hans Atke“, der var „forpagter af Billesbøl og rimeligvis var en søn af Karsten Atke“ [6]). Sandsynligvis har han da været fader til den *Charlotte Amalie Atke*, som var gift med Hans Landorph til Billesbølle, „hvilket 1738 blev sålgt“ [7]). — Når „*Jörgen Atkes* Kjæreste“ 1676 sammen med borgmester Hans Atke nævnes som fadder i Hjörlunde til skovrider Aksel Sörensens datter, kunne vi kun gætte, at denne Jörgen ogsaa har været en sön af Karsten Atke.

Husum (Hans Jörgensen),

rigsdagsmand for Bogense, nævnes hværken af *P. V*, *L. P.*, *L.* eller *U.*, derimod både af *Rh.* og *R.;* underskrev ifølge *R.* de

---

[1]) *H. R.*, stævnebog 1685 nr. 219. — [2]) *G. L. Wad*, „Pers. Tidsk.“ I. 4. 293. — [3]) *Wiberg*, „Alm. Præsteh.“ III. 195; jfr. *Friis* (Rhode) s. 211 og 217. — [4]) *D. Thrap*, „Biogr. Lex.“ VII. 426; *samme* (*J. F. Lampe*), „Bergens Stift“ I. s. 203 og 399-400, hvor der tillige göres rede for H. K. Atkes ægteskaber og börn. — [5]) *C. F. Bricka*, „Pers. Tidssk.“ 1. II. 210. — [6]) *R. Petersen*, „Thomas Kingo“ s. 386. — [7]) *A. Andersen*, „Pers. Tidssk.“ 3. II. 73. — *) Sagtens er det Wiberg, der har udnævnt Karsten Atke til borgmester; eller skulde han mulig have fulgt sin broder i æmbedet? hvilket jo dog Povl Steenbech 1682 havde i en kort tid.

tre förste af gejstlighedens og borgerstandens fællesandragender samt bægge de særlige fynske; underskrev *H. T.* og (i hjemmet) *E.;* var tilsagt til arvehyldingen.

Det er let nok at se, at vi i H. J. H. have en ualmindelig virksom og foretagsom, desuden en brav og hæderlig mand, men vi kunne desværre ikke skildre ham, som vi gærne ønskede. Vi kunne jævnlig kun give antydninger, og i dem adskillige gåder, som sagtens vanskelig ville blive løste.

Han var født 1612[1]), rimeligvis i et eller andet Husum, hvoraf han så har fået slægtnavnet, som han dog næppe selv synes at have brugt (det var jo så tidens skik), hvorimod alle hans börn brugte det. Hans forældre og hans ungdom kende vi intet til. De förste gange, vi have truffet ham, er i følgende aktstykker:

$^{25}/_{5}$ 1657 missive til Frans Brockenhuus: „Eftersom Hans Jörgensen, borgmester i vor fæstning Frederikodde*), for os underdanigst haver ladet andrage, at han ej af vores elskelige rigens råd, dèr i fæstningen er beliggende, må tilstædes for adskillige vore forretninger, som dèr forefalder, derfra herover at forrejse til at påtage sig hans brødre og systre umyndige börns efterladte formynderskab efter hans broder *Åge Jörgensen* her i lenet, da bede vi dig og nådigst ville, at du andre vederhæftige formyndere for samme umyndige lader sætte, som deres gods og formue kunne antage og, som det sig bör, de umyndige til bedste forsvarligen forestå, indtil så længe at fornævnte H. J. fra for^ne vore bestillinger så vidt kan blive entlediget, at han samme formynderskab kan forestå og forvalte“ osv.[2]).

$^{5}/_{4}$ 1658: Hans Jörgensen, borgm. i Frederiksodde, indstævner til konfirmation en forhandling og afsked af borgmestrene Peder Pedersen og Bastian Mikkelsen, dagt. Hafn. $^{25}/_{12}$ 1656, som de efter en våldgift til sællandsfar landsting mellem H. J. og Fr. Frederiksen, ridefoged over Kbhvns len, forrettet og afsagt haver, fornæmmelig efter en skifteforhandling, som efter en bem^te H. J.s broder af Fr. Fr. skal være gjort og forrettet. (Forretningen var samtykt af Fr. Fr. og af

---

1) Se nedenfor s. 237. — 2) Sæll. Miss. 1657 fol. 66. Det ses heraf, at H. J. i Kbhvns len har haft en broder, Åge J., men hvem og hvad var han? Han har tillige haft andre „brødre og systre“, men ingen af dem kende vi. — *) Det er altsaa urigtigt, når *V. Berg* („Smaa Bidrag“ osv. s. 19, jfr. s. 18) synes at mene, at Johan Gosmann var byens förste borgmester; men krigen har rimeligvis medført, at den ingen borgmester havde fra 1658 til 64.

H. J.s fuldmægtig, men siden har Fr. Fr. undslået sig ved at opfylde løftet om at betale 500 rdl. Stævningen fornyedes så $^{13}/_{4}$ 1662, da sagen på grund af krigen havde som andre sager hvilet)[1].

Endvidere er der to missiver af $^{6}/_{4}$ og $^{7}/_{4}$ 1660 om Bergens borgeres og „borgmester i Bogense Hans Jörgensens" supplikker vedkommende deres interesser på traktaterne[2]). Desværre er der intet videre hværken om sagen eller dens realitet. — Han kaldes her endnu „borgmester" men *bosiddende* i Bogense. At ordene må forstås således, at det er borgmestertitlen fra Frederiksodde, han fræmdeles har beholdt, mens han kun *boede* i Bogense, fremgår deraf, at först $^{26}/_{6}$ 1660 blev H. J. af lensmandens, Mågens Høegs, fuldmægtig indsat som borgmester i Bogense[3]). — Men i mellemtiden har han ført et bevæget liv.

Drysenius skriver næmlig („Om det förrædelige anslag på Malmøe"[4]):

„Anno 1658, sedan det hade utbrustit till fienskap på nytt emillan Kongl. Maytt af Sverige och kongen af Danmark, vid Michaelis tid, kommer en för detta Borgmestr i Fredrichs Udde Hans Jöranson vid nampn, som hade förpachtat Akerups gård och hade der nogen rest af bønderne att fordra, och reste så der emillan och Køpenhafn och gester hos Bartholomæus Michelson på Malmøe limhamn. Begynna altså begge desse sin emillan en discurs på hvad sætt Malmøe stadh stod til at bringe under den danske Chrona. Förmente, efter kommendanten Johan v. Essen var ingen infødd svensk, skulle han stå till at øfvertalas på den danska sijda, och der konungen i Danmark ville betala dem, som hade giort förstreckning af Malmøe borgerskap till Chronan Sverige, skulle sådant væl fåå framgångh. På samme tid var och der tilstædes en borgare ifrån Malmøe Jochum Bruhn, som på sådant deras taal hørde och tychte væl vara. Når denne Hans Jöranson kommer till Køpenhafn och sådan discurs och förslag refererar Borgmestaren der sammastædes Christoffer Hansön, øfverlegger han detta med Rickzhoffmestaren Jochum Giersdorff och föredraga det danska Kongen." — — —

Hans Jörgensen har da måske været, som Fridericia kalder ham, „den förste ophavsmand" til rejsningen i Skåne. Hvor

---

[1]) *H. R.*, stævnebog fol. 84 og 94. — [2]) Sæll. Miss. 1660, nr. 323. — [3]) *Vedel-Simonsen*, „Rugaard" 2. II. 95. — [4]) meddelt af *J. A. Fridericia* $^{2}/_{5}$ 1894 (efter det svenske rigsarkiv).

uheldig denne løb af, vide vi alle. H. J. reddede dog livet*: han har sagtens været i Kbhvn., da de andres fængsling fandt sted. — Men Drysenius fortsætter:

„Skrifver och en annar“ [i begyndelsen af 1659], „den Barthl. sæger vara Hans Jöranson Borgm. af Fredrichzudd hans goda confident och medarbetare uti detta anslag, att all deras møda ær förgæfves, och lyder hans bref sålunda:

„Herren vælsigne dig med alt kært, Amen. Det senaste bud kom mig oafvetande øfver, hvarföre intet frå mig medfølgde, till och med ær all vår møda förgiæfves anvendt, at endoch dine bref med deraf øgonskinlige vælmenhet ær myckit væl på de stæder, ær doch den sæd (af förræderi ment) således vidhefftat, at det ringa eller intet achtas, meningen dit gemøte ær uprichtigt och gott nog, allene falska meniskor af de fremmande hafve dig så øfverladet at du tror hvad som dig föresægz med vidare etc. För denna orsaken med vidare hafva alla redelige patrioter deras omack omsonst anvendt, hvad en ærlig Dansk infødd förebringer, till Rickzens och det algemene bæsta det och væl på de stæder uptages. Når de Tyske det nu endteligen skole approbera och dertill niuta en del vext af det Romersche fruentimmer sædh (som hær mycket tilvexer), kan den Danske afgrøde icke med fördeel høstas. Du förstår væl meningen. Det ær bæst både du, jagh (med flere), som væl så høgt hafva laborerat, sittiom stilla. Hær ær ingen anstalt till duus Es at befodra. Sex sincha kan och icke (förmedelst oenighet) vinna simpel leek, mycket mindre tracta efter Johan, Stork, Deselfinch eller deslike. Quater troia med deras ringare hafva ænnu (Gud vare ærat) varet enige, derøfver vid herrans allmechtige hand och allena mechtige försyn varet våre motståndare bastante etc.“

Som Fridericia siger, er H. J.s brev „ikke helt forståeligt“. Måske skulde det kun „helt“ forstås af Bart. Mikkelsen? Måske har Drysenius hist og her skrevet fejl? Så meget få vi dog ud af det, at H. J. gennem Kristoffer Hansen har henvendt sig til den danske regering, men, som han mener, at tyskerne og især „fruentimmeret“ (dronningen?) have modarbejdet danskerne. — Om forpagtningen i Skåne skulle vi siden høre noget nærmere.

Fra hans skånske æventyr vende vi tilbage til Bogense,

---

*) Ved en let forklarlig misforståelse har *Fridericia* („Adelsvældens sidste Dage“ s. 397-401) taget ham for den „Johan Jörgensen, borger i Malmø“, som med de andre henrettedes $^{22}/_{12}$ 1659.

hvor han, som vi vide, $^{26}/_{6}$ 1660 var indsat som borgmester. Om ikke tidligere, så var han fra Frederiksodde øvet i de ham som sådan påhvilende hværv. Marsken Anders Bille havde 1650 begyndt fæstningens anlæg; hvornår H. J. har fået sin ansættelse der, vide vi ikke, men rimeligst synes det os, at han har været med fra förste færd, og senest fra $^{*}/_{7}$ 1655, under hele krigen, havde han her haft sin gerning, havde måttet sörge for byens og kirkens bygning som for alle de talrige arbejderes forsyning med levnedsmidler osv. — Heller ikke i Bogense gik han ind til noget let hværv. Byens forfatning var ubeskrivelig ussel: „ifølge en synsforretning over dens gårde, huse osv., optagen $^{16}/_{11}$ 1660, var der i alt 128 grundejendomme, men af dem vare 66 helt øde, som ingen redsel kongen eller byen gör. Af de øvrige 62 er en stor del nedbrudt og forfalden, og resten tilhører meget forarmede. Mange af husene stå ledige, og ingen dennem bebo; en del sidder enker, faderløse og umyndige udi, som intet formår at udgive. Når borgerskabets gæld var betalt, havdes ikke, dem tilhørig, 5000 rdl. derudi, så denne menigheds elændige tilstand er ikke at beskrive“ [1]). — Hans Jörgensens egen gård var ødelagt under krigen, og denne ødelæggelse regnedes for 700 rdl. [2]). — Af al denne elændighed fulgte en endeløs forvirring, hvortil endvidere bidrog, at borgmester Jens Madsen*) var død i ufredstiden, og at hans eftermand, „Oluf Svendsen, forh. ridefoged hos Gunde Rosenkrantz, kun fungerede fra $^{28}/_{10}$ 59 til $^{26}/_{6}$ 60“ [3]). Hvorledes alt var opløst, se vi blandt andet af en skrivelse af $^{26}/_{10}$ 60 fra lensmanden Mågens Høeg til Arreskov, befalingsmand på Odensegård: „Effter som [i] Bogense by befindes ingen Raadm[ænd], som Retterne med Borgemesteren kand betienne, Saa befahles hermed Anders Lauritzenn, Jens Jensen och Jens

1) *N. R. Søkilde,* „Fra Karl Gustavs Indfald“ s. 53; *samme,* „Fyenske Saml.“ X, 33. — 2) *Søkilde* $^{14}/_{11}$ 1892 (efter „Synsvidner efter Svenskekrigen“, pakken „Fyen og Laaland“). — 3) *S. Jörgensen* $^{8}/_{10}$ 1892. — *) Han var indtil 1626 ridefoged hos fru Anna Lykke på Harritslevgård, men havde allerede $^{12}/_{10}$ 1625 fået „fribrev“ af den i regeringen tilforordnede prins Kristian (V.): „at os elskelige Jens Madsen og hustru må deres livstid nedsætte sig i Bogense eller andensteds, kvit og fri for skat og borgerlig tynge.“ Först var han rådmand, men $^{24}/_{8}$ 1646 blev han forordnet borgmester (lærer *S. Jörgensen* $^{29}/_{11}$ 1892).

Rasmussenn alle bor[gere] der sammesteds, at de till widere anordning skall assistere [Borge]mesteren med Retten at betienne, saa och med derris Raad saa w[idt] hand det Behøffuer, Huor Effter de kand wide dennem at R[ette]"[1]. — Trods byens nød og fattigdom synes dog orden temmelig hurtig at være bragt tilveje: et par af de indsatte rådmænd bleve længere tid i tjænesten, Jens Rasmussen endog så langt rådstubogen rækker; og borgmester Hans Jörgensen synes selv at have været en både brav og dygtig mand, der med iver tog sig af borgerskabets tarv, hvorfor han også synes at have været agtet og elsket af dette. — Han havde kun i to måneder været byens borgmester, da han tillige blev dens rigsdagsmand, og herom have vi i „Bogense Raadstue Baagh" et enestående*) dokument, hvilket vi her skulle gengive:

„*Anno* 1660. Dend 2 *Novembr:* paa Bogense Raadhuus for Christen Michelsen Raadmand, Niels Nielsen Basse Kongl. Ma^{s} Byfoged, och Frandtz Jörgensen Kongl. Ma^{s} Tolder, udj dett gandske Borgerskabs Neruerelse, som Effter indsteffning varre forsamblede, huor da Erlig Wiis och Welfornehme Mand Hans Jörgensen Borgemester Her vdj Staden, foregaff, att som hand Effter Kongl: Ma^{s} vor Allernaadigste Koning oc Herres vdgangne breff *Daterit* Kiøbenhaffn dend 5 *Augustj Anno* 1660 med andre Stedernis fuldmægtige vdj Riget, Effter flitig begiering och Medgiffn fuldmagt paa Bogense byes veigne til det almindelige mode dend Nest aff wigte 8 *Septembr:* i Neruerende Aar vdj Kiöbenhaffn berammit vor, haffr werrit for Reigst, och nu der fra nyelig hiemkommen, Beretter wnder andet til be^{de} Mode er

---

1) „Bogense Raadstue Baagh" (går fra $^{2}/_{11}$ 1660 til $^{6}/_{7}$ 1677), som velvilligst har været mig udlånt af borgmester *Jürgens*. Ved fugtighed ere enkelte ord eller bogstaver hensmulrede; dem har jeg ved gætning søgt at udfylde og antydet dette ved skarpe klammer. — *) *Fridericia* siger dog (s. 544): „Allerede d. 20. oktb. tilkendegav Hans Nansen borgerstandens deputerede, at, når de kom hjem, skulde de sammenkalde borgmester og råd samt borgerskabet, hvær i sin by, og opfordre dem til under stadens segl at udstede en stadfæstelse på arvehyldingen. Sådanne akter, byggede over en af regeringen opsat formular, udstedtes derpå i den nærmest følgende tid af en række købstæder." — *Bricka* skriver ($^{8}/_{5}$ 1894), at rigsarkivet har sådanne erklæringer fra Ribe (af $^{24}/_{10}$ 1660), Slangerup ($^{29}/_{10}$), Storehedinge ($^{8}/_{11}$), Randers ($^{6}/_{11}$), Ringsted ($^{10}/_{11}$), Roskilde ($^{10}/_{11}$), Ålborg ($^{12}/_{12}$) og Rudkøbing ($^{12}/_{12}$). „Alle Byerne have ikke fulgt den tilsendte Formular, men behandlet den mere eller mindre frit. Navnlig Aalborg synes at have stillet sig meget frit over for Formularen", som Bogense heller næppe har fulgt.

forløben at alle Rigens Stender Som der wore forsambelede, Rigens Höyuiise Raad, Adel sambt Geislig och [Bo]rgerstand alle Eens Stemmig aff en höystskyldig Lydigheds [P]ligt, imod höystbe[de] hans Kongl: Maytz: och det gant[sk]e Kongl: huus till Thaknemmelighed for alde dend Kongl: [och] faderlig omsorrig Hans Maitz: som en Naadig Herre [och L]andsens fader i denne Affwigte bedrøffuelige Krigs[fare f]or det gandske Riige och Wndersaatter haffr dra[git], och ved adskillige höye farligheder vdstanden, Haffr [f]orbe[te] Stender sambtlig *ercleri*t och hyldet hans Kongl: Ma[s] [han]s Kongl: Höyhed Prindtzen, med de andre Kongl: börn, [och] det ganske Kongl: Huus Baade paa Mandz och quinde [Side]n att verre Danmarches Riige Arffuelig arff-[giffuen, en] Effter anden til Euig tid: Och tillspurde [nu] be[te] Borgemester Hans Jörgensen om det Hederlige [Borge]rskab der med vore tilfreds, och det nu ved derris Eed for Retten ville bekreffte, saaledis som worris Borge[me]ster Hans Jörgensen med andre Welbe[te] Rigens Stender [de]t sluttede haffr, Huilche alle Effterskr[ne] Borgere ved Eed och Opragte fingre haffr vdj dette och [allt] samtøgt och bekrefftiget samme derris Borgemesters for Retning vdj andet her med for Rettede haffr, at bliffue och Staa ved magt i alle maader, Ønskede der hoes samme Christelige Werch maa verre skede i en lycksalig tid, Gudz höye och Hellige Naffn till æhre, det gantske kongl: huus til Størche och dette arme fortrengde Rige och Indbyggerne till hielp Redding gauffn och goede. huor Epter forbe[te] Borgemester vor Raadstuff winde begierendis. Som er sked [vdj] Effterskr[ne] borgerskab neruerelse, Nemblig [*her følge nu tretifem borgeres navne*], alle bor[gere] och indvaaner her udj Bogense *etc.*" *)

Da dette møde fandt sted, var, som vi så, „Frandtz Jörgensen Kongl. Ma[s] Tolder" i Bogense, og han var det endnu $^{21}/_{11}$ 1662; men allerede $^{18}/_{4}$ 1663 udnævntes H. J. til tolder[1]). I rådstubogen kaldes han $^{20}/_{5}$ 1670 „Accice Mester", $^{5}/_{8}$ 1672 „Borgemester, Tolder och Consumtions forwaldter" og således mange gange senere; i rentekammerets afregningsbog (1670) kaldes han „tolder, aksiseforpagter og borgemester". Han synes også at have beholdt alle disse stillinger til sin død, da han afløstes af Jens Bentzen som tolder.

Et par måneder efter det forrige møde holdt han $^{18}/_{1}$ 1661

---

[1]) Rentk.s bestall. bog 1663 nr. 64. — *) Jeg tillader mig at tilföje, at selv dygtige historikere vilde vide den tak, der måtte kunne undervise dem om, hvor vidt man i andre byer har gået således fræm som H. J. i Bogense. Hidtil kendes nok intet tilsvarende aktstykke.

atter møde på rådhuset og „ombad Borgerskabet at ville giffue Noget till Stacheles boderne her *ibem* at kunde bliffue ferdig med, paa det de Arme Nødtørfftige Stackarle der udj er kunde haffue deris Schiull.“ Selv vilde han „lade Ett Fag ferdig giöre“, og tyveni borgere gave da tilsammen 604 tagsten. — Omkring 1662 „skal han have bygt eller ombygt den latinske skole i Bogense, som lå på St. Annegaden, østen for kirken“ [1]). Der findes da også under „Kirkens Regnskab Phil. Jac. 1685-86“ følgende antegnelse [2]): „Ellers findes i den søndre Karle Kapel et Begravelsessted, som sl. Borgemester Hans Jörgensen og hans Arvinger i forrige Tider er forundt imod den latinske Skole, som den sl. Mand af ny har ladet opbygge og i hans levende Live er bleven muret og forfærdiget, og som hvis Breve og Bevilling derpaa var udstedt, er ved ulykkelig Ildebrand for nogen Aar siden bleven med andet mere opbrændt, og Sigr. Tolder Christian Pedersen, som nu til Ægte haver forbemeldte sl. Borgm.s Efterleverske, agter at antage, reparere og bruge samme Begravelse, da er det hannem ogsaa bevilget, eftersom Kirken ved ermeldte Skoles Opbyggelse haver faaet god Værd og Fornöjelse“ [3]). — 1664 søgte han kongen om, „at en del af byens jorder, øde damme [dæmninger?] måtte blive sålgte for at afbetale den store gæld og vidtløftighed, hvori byen i forleden fejde var gerådet, hvilket også $^{11}/_{10}$ 64 blev bevilget efter foregående uvildige mænds taksering at måtte ske“ [4]). —

„Hans Jörgensen synes at have været en velhavende Mand“ [5]), hvad enten så formuen har været arvet, selverhværvet eller tilgiftet. Noget nærmere herom skal han selv i det følgende meddele os. Men med formuen og virksomheden fulgte selvfølgelig en mængde retstrætter:

$^{30}/_{11}$ 1661 tilskødede fru Kirsten Munks arvinger ham „et bolig

---

[1]) *Vedel-Simonsen*, „Rugaard“ 2. II. 98. — [2]) „Bogense Kirkebog“ (ɔ: Regnskabsbog) 1587-1694. — [3]) *G. L. Wad* $^{24}/_{4}$ 95. „Det hele Stykke er imidlertid overstreget, hvorhos der i Marginen staar: NB: dette er af Forseelse her indført.“ *Wad* ($^{23}/_{5}$ 95) mener dog, hvad også jeg mener, at denne anmærkning „betyder vist kun, at det er indført paa et *galt* Sted.“ — [4]) *Vedel-Simonsen*, „Rugaard“ 2. II. 99. — [5]) *S. Jörgensen* $^{8}/_{10}$ 1892.

i Vendsherred"[1]). — $^{26}/_{4}$ 1663 stævner han Korfits Trolle „formedelst han ej har betalt en summa penge efter obligations indhold, ej heller maning holdet"[2]). — Ifølge Skovby herreds matrikkel af $^{7}/_{8}$ 1664 havde han Skovby sogns kirke- og kongetiende i fæste, hvær af dem stående for tretini tdr. hartk.[3]). — $^{25}/_{4}$ 64 stævner han en dom af sællandsfar landsting til underkendelse, fordi den ikke har tilkendt skovrider Kasper Lindener efter hans obligation at give H. J.s umyndige datter rente af gælden; og $^{20}/_{6}$ s. å. underkendte höjesteret landstingsdommen og kendte Lindener pligtig at betale hende renten[4]). — $^{8}/_{10}$ 1664 fik han kgl. skøde på 257 tdr. $2^{1}/_{8}$ fdk. $2^{2}/_{5}$ ß hartk. i Hindsgavl, Rugård, Silkeborg og Ålborghus amter, beregnet til $12{,}853^{3}/_{4}$ rdl. 20 sk., hvoraf $11{,}037^{3}/_{4}$ rdl. $21^{1}/_{2}$ sk. dækkede hans fordring efter rentemesterens afregning, og resten gaves for pant på borgm. P. Pedersens og Jens Andersens vegne[5]). — $^{14}/_{7}$ 1665 befalede et kgl. resk. til Bogense magistrat, at de henved 300 daler, byens afgangne borgm. Jens Madsen (H. J.s svigerfader) i den svenske fejde til byens konservation havde udlagt [egentlig var det 240 rdl. 4 ℳ, så det øvrige har vel været renter], måtte efter vurdering hans arvinger i byens jorder udlægges; hvorpå ved en rådstudom af $^{23}/_{8}$ s. å. tillige ejendomsret til flere af byens jorder tilkendtes H. J. selv for 134 rdl. 3 ℳ, „han på byens vegne siden 1660 havde udlagt til adskillige rejser, fornæmmelig til den store forsamling i Kbhvn, samt til landkommissærers fortæring osv."[6]). — Med Mikkel Philipsen i Fredskov havde han adskillige sager: således stævnede han $^{31}/_{8}$ 64 to tingsvidner, udstedte $^{2}/_{5}$ og $^{16}/_{5}$ 62 af Harritslev birketing, og en dom, afsagt ssteds $^{6}/_{10}$ 62 imellem ham og M. P., vidnerne til underkendelse og dommen til stadfæstelse[7]); ligeledes $^{29}/_{1}$ 66 et delemål, som M. P. var frikendt for, til underkendelse; og $^{28}/_{3}$ 66 en ny dom, afsagt ssteds, samt $^{7}/_{5}$ 66 til stadfæstelse en landstingsdom, som höjesteret $^{8}/_{8}$ s. å.

---

[1]) *Søkilde,* „Skøde- og Pantebøger" s. 82. — [2]) *H. R.* stævnebog fol. 75; dommen ikke tilført. — [3]) *Vedel-Simonsen,* „Rugaard" 2. II. 109. — [4]) *H. R.* stævnebog 1664 fol. 145. — [5]) Skødeprotokol L. 536. Godset i Ålborghus og Silkeborg amter blev ifølge en vedtegning i skødeprotokollen atter udlagt til kongen ved kommissjonsforretning af $^{21}/_{10}$ og $^{25}/_{10}$ 1685. — [6]) *Vedel-Simonsen,* „Rugaard" II, 56. — [7]) Fynske landstingsprotokol 1664 nr. 4.

stadfæstede, idet den tilpligtede M. P. at betale den omtvistede tiende[1]). — $^{12}/_{10}$ 64 indstævnede han til svækkelse en dom, udstedt af Skovby herredsting $^{25}/_{7}$ s. å. angående de tvende ejendomsgårde i Ellegårde og Eskelund[2]). — $^{8}/_{2}$ 65 indstævnede han til svækkelse en to dage forinden af samme ting udstedt dom i en sag mellem ham og Nils Pedersen Møller ved Rugård, ang. et par øksne[3]). — $^{5}/_{4}$ 65 indstævnede han til svækkelse en af Middelfart byting $^{29}/_{3}$ s. å. udstedt dom mellem ham og afgangne Peder Lavritsens arvinger ssteds, ang. landgilde og skyld af fire gårde i Båring, „dennem tilhørige, hvoraf hannem herligheden er skødt, som byfogden ham skal have fradömt“; og $^{6}/_{6}$ 66 indstævnede han til svækkelse ang. samme sag en dom af $^{22}/_{1}$ og en opsættelse af $^{18}/_{5}$[4]). — Ligeledes stævnede han $^{5}/_{4}$ 65 til underkendelse en dom, udstedt $^{29}/_{3}$ s. å. af Harritslev birketing mellem ham og en del af Skovby sognemænd, som tjæne til Harritslevgård, og som birkefogden for tiende har frikendt[5]). — $^{3}/_{5}$ 65 stævnede han herredsfogden i Vendsherred for en dom mellem Jens Henriksen, skriver af Hindsgavl amt, og Hans Madsen i Båring, ang. en gældsfordring for skriverskæppe, dommen til underkendelse og det udvurderede bonden at leveres[6]). Jens Henriksen stævner imidlertid $^{9}/_{12}$ 65 landsdommeren i Fyn, fordi han har underkendt herredsfogdens dom mell. ham og borgm. H. J. på en af hans bønders vegne, ang. nogen restanse Jens H. har at fordre; og höjesteret dömmer $^{30}/_{8}$ 66, at: „Efterdi restansen ej i lovlig tid er søgt, bör den igen restitueres bonden; ang. skriverskæppen, J. H. har fået udlæg for, da må han nyde den; og sagen dermed aldeles være ophævet“ [7]). — Med Peder Fransen, borger i Bogense, havde han en række sager: $^{14}/_{3}$ 66 stævnede han til underkendelse Bogense bytings dom af $^{23}/_{1}$ s. å. mellem ham og Peder Fransen[8]); $^{31}/_{8}$ 66 fik landsdommeren i Fyn ordre til (uden opmands

---

[1]) *H. R.* stævnebog 1666 fol. 317, dombog fol. 53. — [2]) Fynske landstingsprotokol 1665 nr. 21. — [3]) Ssteds nr. 1. — [4]) Ssteds nr. 2. — [5]) Ssteds nr. 3. — [6]) Ssteds nr. 11. — [7]) *H. R.* stævnebog fol. 92, hvor dommen er tilført; Hans Jörgensens kontrastævning af $^{24}/_{7}$ 66 ssteds fol. 379. — [8]) Fynske landstingsprotokol 1666 nr. 5.

udnævnelse) at dömme i en sag mell. H. J. og P. F., som de til landstinget udnævnte våldgiftsmænd have været stridige at kende udi[1]); $^{14}/_{11}$ 66 indstævner H. J. til stadfæstelse en to mænds dom mell. ham og P. F., ang. fordring for indkvartering[2]); og $^{4}/_{5}$ 67 stævner H. J. landsdommer Hans Oldeland i Fyn, fordi han haver fridömt P. F., for en fordring „hjælpe-kvarter-kontribution“ udi forløbne fejdetid, som sl. borgm. Jens Madsens börn og börnebörn hos hannem havde at fordre, og i det sted tilfundet ham prosessens anvendte omkostninger at betale; men höjesteret kendte s. å. $^{14}/_{8}$ P. F. i alle måder fri at være, hvorved sagen i alle måder ophævedes[3]). — $^{15}/_{10}$ 66 fik han to bevillinger (konf. $^{7}/_{10}$ 70), den ene på at rødde nogen skovjord på Æbelø, med kontributionsfrihed i tyve år, da han „den störste del af den under bemældte Bogense liggende ø fra dennem, som samme ø imod forstrækning til byen købt eller i pant havde, skal have indløst, på det den fræmdeles under byen kunde forblive“; og den anden til at inddæmme en del strandjord ved Bogense, med kontributionsfrihed i 50 år[4]). — $^{9}/_{2}$ 67 fik han 161 tdr. 3 sk. $1^{1}/_{5}$ fdk. hartk. af kgl. gods i Skovby herred og fra Århus kapittel (regnet til $8068^{3}/_{4}$ rdl.) imod 141 tdr. 4 sk. $2^{2}/_{3}$ fdk. af det ham i Hindsgavl amt udlagte gods og resten i pengegodtgörelse[5]). — $^{29}/_{11}$ 1667 stævnede han landsdommeren i Fyn, fordi han har tildömt ham at betale Johanne Jörgensdatter i Ringsted en summa, hun som ret arving efter afgangne Nils Jörgensen hos ham som gæld prætenderer, ej agtende hans protest, at N. J. ved afregningen var bleven ham penge skyldig, og ikke omvendt. Höjesteretsdommen af $^{4}/_{7}$ 1668 befrier ham i alle måder for Joh. Jörgensdatters tiltale[6]). — $^{7}/_{5}$ 69 stævner han

---

[1]) Fynske Miss. 1666 nr. 40. — [2]) Ssteds 1666 nr. 2. — [3]) *H. R.* stævnebog 1667 fol. 233. — [4]) Fynske reg. 1666 nr. 56. *Vedel-Simonsen* siger om den förste bevilling („Rugaard“ III, s. 6, jfr. s. 111): „Kongen tilstod borgm. H. J. nytten og brugen i tyve år (ja, som det synes, endog tiendefrihed) af den byen tilhørende og for 4000 daler af byens midler 1623 indkøbte Æbelø, dels fordi han havde udløst den fra dem, den var pantsat til, og dels fordi han havde gjort sig fortjænt ved dens mange trærødders oprødning.“ — [5]) Skødeprotokol M 384, jfr. Sæll. Miss. til kommersekollegiet $^{30}/_{11}$ 1666. — [6]) *H. R.* stævnebog fol. 51, dombog fol. 28.

landsdommer Jens Lassen, fordi han har tilfundet ham, i hans fraværelse, at betale Hans Oldeland en gældsfordring, næmlig nogle . . .*) til 40 rdl., som han sig af Peder Fransen i Bogense skal have tilforhandlet, uanset at hværken med obligation, rigtig købmandsbog eller levende røst skal være bevist, at han enten H. O. eller P. F. nogen gæld med rette skal skyldig være. Höjesteret dömmer $^{27}/_{7}$ s. å. H. J. fri for landsdommers tiltale at være, og landsd. Hans Oldeland skyldig at erstatte og betale H. J. al anvendt bekostning, indtil denne höjesteretsdom er tagen beskreven[1]). — $^{29}/_{5}$ 69 stævner han til konfirmation Kbhvns magistrats dom mellem ham og Magdalene sl. Hans Pedersen Kleins, ang. nogen gæld efter regnskab og „dandemænds gerning", som Hans Jörgensen på sin formands**) vegne hos bemældte H. P. Klein skal have at fordre[2]). — $^{4}/_{11}$ 1669 stævner han landsdommer Hans Oldeland, fordi han ikke alene har kendt byfogdens dom i Odense for dele ved magt, men endog stadfæstet den udstedte dele over hannem til Odense byting ang. en gældsfordring, som mr. Jörgen Bærtelsen haver ladet søge ham for udenfor hans eget værneting[3]). — $^{28}/_{4}$ 70 udstedte han kontrastævning imod Sören Kornerups stævning på sin hustrus, Kirstine sl. Tord Andersens***) vegne, ang. en fordring på 95 rdl.; men höjesteret tilkender $^{4}/_{7}$ s. å. H. J. at betale prosessens omkostninger og Kornerup ej videre at betale, end hvad han har annammet ɔ: 70 rdl.[4]). — $^{28}/_{10}$ 71 stævner han til påkendelse Kbhvns rådstudom af $^{9}/_{5}$ 70, i en sag mellem ham selv og hans stifsöns formynder, Isak Pedersen. I sit indlæg af $^{19}/_{6}$ 72 siger han . . . „Skiftebrevet, som efter min sl. formand [ɔ: Tord Andersen] er forfattet, mælder, at min stifsön arveligen er tilfalden 2000 rdl., og at hans moder, som jeg nu til ægte haver, derfor

---

[1]) *H. R.* stævnebog 1669-70 fol. 3, dombog 1670 I fol. 501. — [2]) *H. R.* stævnebog 1669 fol. 236; dommen ikke tilskreven. — [3]) *H. R.* stævnebog 1669 fol. 55; dommen ikke funden. — [4]) *H. R.* stævnebog fol. 153, dombog 1670 II. fol. 1. — *) Her fattes et ord både i stævnebogen og i dombogen. — **) ɔ: sin hustrus forrige husbonds, Tord Andersens. — ***) I et revers af $^{17}/_{11}$ 1663 kaldes denne hædersmand „ærlige og velfornemme mand Toerd Andersen her" [ɔ: i Kbhvn].

skulde forsikre barnets formynder udi barnets fædernegård så vel som udi al hendes ejende og bekommende gods." Jeg har for de 2000 rdl. tilbudt Isak P. „udi god ejendom tredobbelt forsikring, næmlig *först* min sl. formand Tord Andersen Sejleggers gård, han her i Kbhvn iboede, som mig er bøden 5000 rdl. for, hvorudi ingen prioritet uden én for 2000 rdl. [ↄ: dr. Kasper Bartholins], *dernæst* en del af mit eget jordegods, Æbelø, hvorudi jeg er berettiget 3000 rdl." Dette tilbud havde I. P. dog ikke villet modtage: han havde i sit indlæg af 9/6 sagt, at han „var af enken med mange løfter bragt til at påtage sig værgemålet, hvad hun selv kan bevidne; at hun strags efter ægtede H. J., som var en fremmed, ikke alene udenbys, men endog uden landet boende mand, ved hvilket giftermål hun ikke alene forglemte den pligt, hun var sit barn skyldig, men endog forglemte at rette for sig til mig på hans vegne, efter skiftebrevets tilhold. Hun drog af staden og efterlod ingen af sine midler. Jeg tör ikke modtage udenbys forsikring for arv, falden inden stadens frihed". 19/6 1672 faldt höjesterets dom: „Efterdi borgmesters og råds dom er så vel grundet, at den med intet nöjagtigt kan svækkes, da bör den ved magt at blive, således at borgm. H. J. stiller I. P. på hans myndlings vegne nöjagtig forsikring for det myndlingen tilkommende patrimonium, enten i ejendom eller ved forlovere i Kbhvn. I det øvrige bör borgm. H. J. at betale I. P. den billige på prosessen anvendte bekostning" etc.[1]). — 7/4 76 stævnede H. J. landsdommeren i Fyn for en dom mell. ham og Jörgen Kaas, ang. nogle bøder, forfaldne hos en del bønder i Skovby herred for ulovlig krohold og misbrug af brændevinspander og bryggerredskaber. Ifølge höjesteretsdom 29/6 s. å. bör borgm. H. J. efter kgl. forordning som förste angiver denne konfiskation at oppebære, og herredsfogden bør give ham tyve rdl. til prosessens bekostning[2]). — 2/7 1681 stævner han en dom af Fyns landsdommer, fordi den tilfinder ham og de andre af borgmestre og råd, som ej især ere priviligerede, eller deres

---

[1]) *H. R.* stævnebog 1671 fol. 37, dombog fol. 64. — [2]) *H. R.* stævnebog 1676 fol. 146, dombog fol. 551.

arvinger, at svare til mr. Hans Klavsen Bangs værgemål, som betroet farbrødrene mag. Mattis Bang og Lorens Klavsen Bang. Höjesteretsdom $^{14}/_{9}$ s. å. kender H. J. aldeles fri for denne tiltale[1]).

Vi skulle endnu under ét tage fire sager, der vistnok dreje sig om et slægtskabsforhold, som vi dog endnu ikke se os istand til at udrede. $^{4}/_{2}$ 1663 fornyede Mette Vilhelmsdatter, sl. Hans Brodersens i Odense, sin stævning af en d. $^{21}/_{10}$ 62 udstedt Odense bytingsdom mell. hende og borgm. H. J. i Bogense, ang. 217 rdl. kapital og efterstående rente efter forrige borgm. Jens Madsens *ibid.* udgivne obligation, dommen til underkendelse[2]). — Samme retsdag stævnede borgm. H. J. [borgm.?] Nils Lavritsen i Svenborg med en missive fra Mette Hans Brodersens til rigens kansler Kristoffer Urne, ang. det udlæg, hende er gjort på skiftet efter borgm. Jens Madsen, „hvilket hun kansleren i betaling skal have tilbunden at fræmlægge“ [!][3]). — $^{18}/_{2}$ 63 stævnede H. J. samme Nils Lavritsen med en missive fra rigens kansler, ang. det udlæg, Mette Hans Brodersens er gjort på skifte efter Jens Madsen, som hun velbårne hr. kansler udi betaling skal have tilbunden[4]). — $^{29}/_{4}$ 70 indstævner han (i en del poster til stadfæstelse, i en del til underkendelse) borgmestres og råds dom mell. ham, på hans myndlings Anna Elisabet Schultz's vegne, og forhv. generalproviantmester Hans Villumsen, ang. rigtighed for hendes patrimonium og [arven] efter hendes [halv] broder Hans Mule*), eftersom Hans Willumsen, som dermed indesidder, ikke vil til endelighed dermed. Höjesteret dömmer $^{1}/_{8}$ 70: „Efterdi borgemesters og råds dom er grundet på lands lov, billighed og klare dokumenter, da bör den i alle punkter ved magt at blive, og H. V. pligtig at betale H. J. på A. E. Schultz's vegne al processens billige omkostning osv.“ [5]). — Til oplysning om slægtskabsforholdene må foreløbig tjæne: Dr. Jens Mule, borgm. i Odense (f. $^{15}/_{9}$ 1564, † $^{26}/_{5}$ 1633) giftede sig 2den gang med Anna Villumsdatter[6]). Af deres

---

[1]) *H. R.* stævnebog 1681 nr. 191. — [2]) Fynske landstingsprotokol 1663 nr. 6. — [3]) Ssteds nr. 1. — [4]) Ssteds nr. 16. — [5]) *H. R.* stævnebog 1670 fol. 155, dombog 1670, II. fol. 587. — [6]) *Worm,* „Lexicon“ II. 82 og III. 145, *Mumme,* „St. Knuds Kirke“ s. 227. — *) Oberstlöjnant, † under Kbhvns belejring 1659.

åtte börn var ovennævnte Hans Mule det ældste. Enken ægtede så dr. Kristoffer Schultz, som 1645 blev apoteker i Odense, men døde efter åtte års ægteskab. Blandt hans börn med hende var ovennævnte Anne Elisabet Schultz, der, da også hendes moder døde (1652), fik Hans Brodersen til værge. Også han døde (*/3 1658), og nu fik hun til værge Hans Villumsen, en broder til Mette Villumsdatter (se ovenfor). Da også Mette døde (*/3 1667), blev værgemålet og formynderskabet for A. E. S. overdraget borgm. H. J., der kaldes hendes „plejefader" og udentvivl på en eller anden måde har været svågret med hendes forældre. Allerede 26/5 69 havde Odense borgmestre og råd dömt H. V. til at göre rigtighed for godset, hvad han dog ikke gjorde, hvorpå der udnævntes kommissærer, som skulde modtage formuen af H. V. og levere den til H. J. som „Hans Brodersens börns formynder."

— Vi gå over til andre sager af en helt anden art, og meddele da först følgende ansøgning:

„Hans Kongl. Mayt. med det gandske Kongl. Huus ønsker ieg udj ald Lycksalighed.

„Efftersom ieg Hans Kongl. Mayt. *proviant* och Biugnings skriffuers Bestillinger (aff Rigens höywisse Raad udj Judland) haffuer werit tilskicket och betroed, huorfore ieg er skyldig Regnskab at giöre. Och efftersom Fienden, i Friderichodde Erobbering, en gandske deell mine Breffue och Regenskaber forryckte, skal dog yderste flid anwende, saa uit mueligt, Rigtighed derfore at bringe tilweye, och naar ieg da samme Regenskaber saauit skee kand haffuer udi rigtighed bragt, at ieg ei der wed penges Spilde dermed her offuer til Landet for Reisse skulle, Er ieg allervnderdt begierende, hans Mayts Naade Befalling til tuende goede Mend och *Commissarier* udj Fyen Eller Judland, der samme Regenskaber med dess Ordre, Bewisser och andet behørigt maatte effter see *Liquidere*, beregne lade och mig siden derfore endelig *quittere*, herpaa hans Kongl. Mayt. naadigste Suar begieres, hans Mayt. med det gandske Kongel. Huus udi all Lycksalighed Ønsked.

Kiøbenhaffn

d. 25 Martij 1660.

Nest min allerunderdte thieniste

Hans Jörgensen" [1]).

---

[1]) **„Personalia" ved rentek.s arkiv.**

Hvad denne Ansøgning førte til, vide vi ikke. Fulde tre år yngre er en anden ansøgning:

„Stormechtigste, Höybaarne förste, allernaadigste Herre och Konge. Hvorledes ieg, Eders Maj. allerwnderd. thienner i denne forløbne tid haffuer weret medtagen, det wdwiiser min bedrøffuelige tilstand. Effter ad ieg förFst udj Friderichs odde och Fyen miste alt det ieg der eyede och der foruden huis femoen och Quæg med Restandtz och desslige, ieg mig udi Skaane ved min forpachtning effterloed formedelst det bedrøffuelige Malmøeske ansslag, och mine breffue, ieg derom med Bartholomeuss Mickelssen wexlede, bleff mig aff de Suenske fratagen. Naar jeg nu med min fatige hustrue och Börn mig i Bogense udi Fyen haffuer nedersat, i forhaabning, mand der brødet kunde erwerbe, Er ieg da strax paa samme Byes wegne, med andre aff Stenderne hid til Kiøbenhaffn forskreffuen, huor it gandske fiering Aar formedelst den forandring udi Regieringen maatte forbliffue, Och da ieg Imellem Martini och Juell hiemb-kom, komb strax efter Juel Kongel. Befahling, at ieg med andre der udj landet det bessuerlige Matriculs werch skulle Jndrette. Med huilchet ieg til Micheli 1662 haffuer hafft at forrette, huor udoffuer ieg mine Regenskaber til hans Kongl. Mayt. aff mine Bestillinger udj Frederichsodde ey tilforne kunde wdredde. Och naar ieg nu samme Reigenskaber at forclare er hid kommen, haffuer ieg her ofluer Jt gandske fjerding Aahr weret opholdt, Och efftersom Hr. Rendtemesterne formeener, ieg endeligen for proviandten i Frederichsodde skal giöre Regnskab, Wanseet ieg icke al Eeniste min tilstand dermed lenge forhen for eders Kongl. Majt. haffuer aandraget, Mens och med adskillige Richtige thingswidner, Saauelssom Riigens Raads skrifftlige resolution och Suar, wdførlig och sandferdig haffuer beuiist, at Riigens fiender mig alle mine breffue och proviant-Regnsbr. udj min frauerelse haffuer frataget, Saa det er mig w-mueligt enn Eeniste dags wdspiisning at forClare, meget mindre Saadan et besuerlig werch at til weye bringe, huorfore ieg ehr höyelig for Aarsaget, til Hans Kongl. Mayt. min allernaadigte Herre at indflye med allerunderd. Begiering, hans Kongl. Mayt. will were mig, Hans Kongl. Mayts allerunderd. thienner saa Naadig, och mig for samme w-muelige Prowiandt Regnskaber at giöre forskaahne, Saauelsom och Hr[r] Rentemesterne lade befalle, at de mig och udj andre mine werff snarist wille Expedere, at ieg iche her gandske skal fortæhre meere end ieg nogen tid kand betalle, och saaledis ald min wersslige welfart fra min fatige Hustrue och elluffue Smaa Börn Consummere och henset, Som ieg allerunderd. begierer hans Kongl. Mayt. Naade wilde anssee, forwendtende herpaa hans Kongl. Mayt[s] Naad. milde Suar, Huorfore Gud Ewindelig were

hans Kongl. Mayts Riige Lön, wdj huis Guddommelig beskiermelse hans Kongl. May. med det gandske Kongl. Huus throlig andtwordes.

Actum Kiøbenhaffn
den 6te April Ao 1663.

Hans Kongel. May
Allerunderd. Tienner
Hans Jörgensen."

Endelig faldt den kongelige resolution (nr. 54) sålydende: *„Disse Proviandt Regenskaber haffuer wi naad. effterladt hann., og derfor at were forskaanet, den 16. Aprilis 1663. Frederich."*

I rentekamrets registerbog[1]) findes endvidere: „21. apr. 1663 fik Hans Jörgensen kvittanse for Frederiksoddes bygning item for denne bys kirkes bygning, som han af de jyske rigens råd på h. kgl. majts. vegne dertil er bleven betroet. Regnskaberne vare beregnede fra juli 1655 til $^{24}/_{10}$ 1657 som Frederiksodde til de svenske med magt overgik."

Ifølge „registerbog over afregninger og skøder til kongen Litr. S skulde der desuden findes en del afregninger vedkommende borgm. H. J. i Bogense for 1655-64, mest Frederiksoddes bygningsregnskaber, men de ere ikke fundne i samlingen. — I „skatkammerets memorialbog" 1665 fol. 300 findes imidlertid under 23. septb:

„Velb. Eggert Abildgaard til Lunderup fordrer for $89^1/_2$ par okser, som er leveret ao 1657 udi Frederiksodde, nu Fredericia, til Hans Jörgensen, da proviantskriver, hvis regnskaber de svenske borttoge, og H. J. for regnskab at göre er forskånet d. 21. apr. 1663:

á 25 rdl.	2237 rdl. 2 ß
rente fra $^{24}/_9$ 57 til $^{24}/_9$ 65 udi åtte år . .	1074 — „ -
efter dags afregning	3311 rdl. 2 ß.

bevis eller attestationer er af H. J.s tjæner Peder Christensen Hauwe udgiven."

Af disse ansøgninger, resolutioner osv. lære vi altså, *at* H. J. ikke alene var borgmester i Frederiksodde, men tillige proviantskriver ved fæstningen samt havde at göre (var „betroet") med både byens og kirkens bygning; *at* han samtidig havde ejen-

[1]) Rentek.s reg.bog for privatstanden fol. 62.

domme i Fyn og en forpagtnieg i Skåne; *at* han vel rejste hjem fra rigsdagen efter arvehyldingen for at holde møde med Bogense borgere, men rejste ind igen efter dette møde og blev da i Kbhvn til henimod jul; *samt at* han derpå var en af dem, hvem regeringen 1661-62 lod udarbejde det materiale, som blev grundlaget for matriklen (skyldsætningen) af 1. apr. 1664.

Om hans senere virksomhed have vi kun lidet at tilföje. 28/9 1666 fik han privilegium på at oprette en vinhandel[1]. 27/9 1670 fik han en ny konstitution som borgmester, men samme dag kasseredes hans vinhandlerprivilegium, som han ikke havde søgt fornyet. Derimod fik han 22/10 1674 bevilget, at hans hustru, Kirstine Sonesdatter, måtte efter hans død drive vinhandel. — Men han tog allerede ved at ældes, og samme dag, 22/10 74, fik han Nils Tomesen udnævnt til viseborgmester, eftersom han havde andraget, „hvorledes han formedelst alder og svaghed sit æmbede ej altid, så fuldt som det sig burde, skal kunne opvarte“[2]. Han levede dog endnu fulde syv år, men i det mindste det sidste år var trangt og bittert, og man kan vel nok sige, at sorgen slog ham ihjæl.

Hvis ellers et kongeord har nogen betydning, skulde man mene, at „den hellige grav var vel forvaret“: Frederik III havde jo 16/4 63 ubetinget „efterladt“ ham hans proviantregnskaber, og rentekamret havde 21/4 63 givet ham fuld „kvittanse“ for alle bygningsregnskaberne. Men der var senere kommet en ny konge (Fr. III.s sön) og en ny regering; og hvor skamlöst den nye konge, den „höjmodige“(!) Kristian V, gik fræm mod sin faders gældnere, har iblandt andre A. D. Jörgensen givet os flere talende eksempler på[3]. Her have vi et nyt. — Efter kgl. befaling af 27/5 1680 bleve: Otte Kristensen Skeel til Vallø, Kristoffer Sehested til Nislevgård, Knud Thott til Næs og Knudstrup, etatsraad Herman Meyer, Villum Lange til Asmildkloster, Erasmus Bartholin til Lindholm og Povl Nilsen til Brorupgård, — „kommitterede til alles deres regnskaber, som noget af kongl. majts. jordegods

---

[1]) Fynske Reg. 1666 nr. 51. — [2]) Fynske Registre 1674 nr. 91. — [3]) *A. D. Jörgensen,* „Griffenfeld“ I, 319-24.

for deres prætenderede gældsfordringer udi Frederik III.s tid til ejendom haver bekommet", at gennemgå; — og $^{13}/_{6}$ 1681 afsagde denne kommissjon på rådstuen for Kbhvns slot følgende *„Kendelse over borgmester Hans Jörgensens regnskaber*:

A. Frederiksoddes bygningsregnskab, beregnet for juli 1655-$^{1}/_{5}$ 1656:
1.) på grund af manglende attestationer kan to kvitteringer for arbejdslön til en tømmermand og en glarmester (29 rdl. 21 sk.) og for materialier leverede til dem (96 rdl. 2 ort 16 sk.) ikke godtgöres.

2.) 92 rdl., som han efter åtte kvitteringer har ført til udgift, kan ej godtgöres i dette regnskab, da de vedkomme det endnu ikke aflagte proviantregnskab.

3.) H. J.s opgivelse af segs hestes fodring i tretten uger til 64 læs hø og 76 tdr. $2^{1}/_{2}$ sk. havre bliver, som usædvanligt, nedsat med $33^{1}/_{2}$ læs hø og 38 tdr. $1^{1}/_{4}$ sk. havre ɔ: 47 rdl. 2 ort 18 sk. (÷ 11 rdl. 2 ort 12 sk., som alt af kammeret var afkortet).

B. Frederiksoddes kirkebygningsregnskab $^{15}/_{9}$ 1655-$^{1}/_{5}$ 1657:
1.) en del kvitteringer for stenbrydning i marken og Ullerup kirkes nedbrydning, til arbejdsfolk, vågnmænd, tømmermænd og en tilsynskarl osv. (71 rdl. 3 ort 8 sk.) samt for indkøb af tømmer, sten og kalk (413 rdl. 8 sk.), fattes kontrakter og bygmesterattester, hvorfor beløbene ej kan godtgöres.

2.) for for höjt beregnet foder til to heste i 30 uger og segs heste i 52 uger afkortes $248^{1}/_{2}$ rdl. (÷ 58 rdl. 13 sk., som forud af kammeret var afkortet).

C. Frederiksoddes bygningsregnskab $^{1}/_{5}$ 1656-$^{1}/_{5}$ 1657:
1.) De efter segs kvitteringer udgivne penge til adskillige karle for materialiers og bygningers tilsyn samt for skibsfragter (i alt 267 rdl.) kan ej godtgöres, da han efter bestalling nød lön på sig og to tjænere, og ingen ordre eller bevilling har haft på disse udgifter.

2.) elleve kvitteringer til beløb 335 rdl. 3 ort 16 sk. kan, som proviantregnskabet vedkommende, ej her godtgöres.

3.) Fem kvitteringers og ellers opskrevne beløb (105 rdl. 2 ort 18 sk.) til kalkslagere, blytækker, hjulmænd og for knubbe at save og føre, kan ej godtgöres, da bygmesterens attester mangle.

4.) 30 rdl. 1 ort 10 sk. for sand og ler at age, udgift af tømmer og tagsten, kan ej godtgöres, da der hværken findes ordre, kvittering eller bygmesterattester.

5.) de efter kvittering indførte 87 rdl. 3 ort 20 sk., betalte til

ingeniøren Erik Jörgensen for 758 læs brosten, godtgöres ej, da der fattes ordre, og det ej er bevilget, at „kongen betaler de sten, som i hans eget arbejde opgraves."

6.) for for meget til udgift ført for 187 læs hø til segs heste (124 rdl. 2 ort 16 sk.) og hele summen for $164^1/_2$ td. havre til disse heste (da der ej var gjort regnskab for nogen havre, modtagen i magasinet $^{19}/_8$ 1657) afkortes i alt 147 rdl. (efter at 87 rdl. er afdraget, som alt er afkortet af kammeret).

D. Frederiksoddes bygningsregnskab $^1/_5$-$^{24}/_{10}$ 1657:

1.) „på pag. 21 angiver han at have efter rigens råds ordre sålgt 576 tdr. rug til adskillige udgifter og derfore bekommet 694 rdl. 2 ort 16 sk., hvilke han sig ej til indtægt haver ført, hvorfore de og på kammeret haver været gjort til antegnelse og på hans erklæring passeret. Mens som samme ej for nöjagtig eragtes kan, og derpå ingen kgl. tilladelse været haver, kan de efter instruksens 1. artikkel ej godtgöres."

2.) de efter to kvitteringer til udgift anførte 186 rdl. 2 ort 16 sk. på adskillige betjæntes lön for opvartning ved bygningen kan ej godtgöres, da han ingen ordre eller bevilling derfor har haft, men derimod har nydt lön på to tjænere.

3.) den efter to beviser osv. beregnede godtgörelse for skade på deller, indkøbte i Drammen (296 rdl. 3 ort 10 sk.), burde ikke været kongen tilregnet, da rigens råd har henvist H. J. til at søge sælgeren derfor.

4.) for ni udgifter til tømmermænd, hjulmænd, glarmestre, arbejdslön, tjære og ellers 129 rdl. 4 sk. kan beløbet ej godtgöres, da der hværken er fræmlagt kvittering eller bygmesterattest.

5.) af samme grund kan 509 rdl. 2 ort 2 sk. udgift for materialier ej godtgöres.

6.) 66 rdl. 2 ort 4 sk. burde ikke været anførte i dette regnskab.

7.) de af kammeret godtgjorte 128 rdl. på en tjæner, som har samlet H. J.s regnskaber og haft omkostninger derved, kan ej godtgöres, da H. J. har nydt lön derfor og selv burde gjort dem.

8.) „de 30 rdl., som indføres at være givet Hans Vilhelms [Willumsen?] i Odense for en af kgl. majts vægt med lod dertil, han fra fjenden skal have ransoneret, kan ikke godtgöres, eftersom den jo ikke kunde være bleven fjenden til del inden Fredericia overgik, som skete den dag, det regnskab er sluttet."

9.) „han haver opført sig 1425 rdl. rente på hans forstrækning, som ej kan passere, efterdi befindes, at han ingen forstrækning

har gjort, men bliver hans majt herpå en ansenlig summa penge skyldig."

10.) „endeligen er hannem godtgjort og uden kgl. ordre og bevilling med jordegods betalt $242^1/_2$ rdl. på Daniel Kurvmagers vegne, som er indført udi en af kammeret udstedt afregningskvittanse af $^{30}/_6$ 1658, hvilke efter instruksens 2den artikel som en fremmed gæld ej kan godtgöres."

„Når nu renten af alle forskrevne summer, beregnet fra $^1/_5$ 1664 til $^1/_{11}$ 1680, lægges til kapitalen, som efter instruksens 10 artikel årligen beregnes 3 %, da bedrager udi alt kapital og rente, som H. J. igen til hans kgl. maj. bör fra sig lægge, 8282 rdl. 1 ort 6 sk. — Herforuden er han efter instruksens 8 art. [pligtig?] at göre regnskab for al den proviant, som han udi bemældte fæstning Frederiksodde annammet haver, som sig til mange tusende rdl. beløber, og til dato ej er sket."

Således lød de kongevalgte kommissærers „kendelse". — I hvor mange bemærkninger den end kunde give skellig grund til, skulle vi indskrænke os til følgende: *at* det var fra 25 til 23 års gamle regnskaber, der nu skulde klares; *at* de papirer, på hvilke beviskraften skulde grundes, bevislig vare ødelagte af fjenden, da Frederiksodde stormedes; *at* derfor regnskabsaflæggelsen for sytten år siden som umulig var „efterladt" ham af kongen og kvittering given ham af rentekammeret; og *at* han nu var syg og affældig, så han ikke selv kunde føre sit forsvar for kommissjonen. — Han måtte da indskrænke sig til at indsende følgende ansøgning, som han næppe selv har kunnet affatte:

„Allernådigste Arvekonning! For den alvidende gode Gud og Ed. kgl. Majt. udi hjærtens angst og vemodighed allerunderdanigst andrages, hvorledes jeg fattige, gamle, udlevede, svage menneske siden mine regnskabers forhør i Kbhvn så ofte og mange gange haver de kgl. betroede rådstuekommissarier tilskrevet og ingen trøst, hjælp eller nåde kunnet nyde, beder for Jesu blodige sveds skyld, H. kgl. Majt. vilde i nåde anse, at kommissarierne gör ingen forskel på de höje fordringer, som ved store leveranser er sket, og derfor udvalgt af det bedste bøndergods [, hvad?] de behagede, haver haft det i så mange år og nydt deres indkomst deraf. Jeg fattige mand derimod haver alene gjort leveranse med rede penge, först til den anbefalede og höjfornødne bygning af Frederiksodde, og derefter til höjlovlig H. kgl. Majt. selv i den brændende belejring, der en rdl. var mod ti tilforn at ligne; når jeg således derover haver mig udsat og lånt hos alle,

hvor jeg en rdl. bekomme kunde og derfor udgivet brev på ære og redelighed at betale, og jeg nu derfor til adskillige tinge med dette på æren søges.

„Allerunderdanigst bedes, Ed. kgl. Majt. i nåde ville anse, at jeg efter min skyldige troskab, kongen og riget til tjæneste, mig således haver udsat, foruden at jeg haver mått med rede penge betale efter min sal. formand*) sejldug, beg, tjære, tavl og tømmer over for halvanden tusinde rdl., som han i den brændende belejring til den kgl. skibsflådes fornødenhed forstrakte efter den höje ministri ordre og flittig begæring, der de vare[r] andensteds var ej at bekomme, og jeg aldrig en sk. derfor bekom.

„Når jeg fattige mand nu for mine udlagte rede penges forstrækning ej andet bekom efter lang ophold og derpå følgende stor bekostning til min timelig velfærds spilde, end noget øde og forarmet bøndergods, som var det øde og ringeste, ingen anden vilde have, og deraf de mange uophørlige skatter og kontributioner i forløbne urolige tid udgivet, mange dobbelt mere end dets værd, samt störste del deraf at lade opbygge, som siden i den kgl. gæld for halv er hensålgt, hvilket ydermere haver bragt mig i den vidtløftighed, som jeg nu på min höje alder aldrig kan aflægge. Foruden forbemældte halvanden tusind daler, min salig formand til den kgl. flådes udredning, som för er mældt, forstrakte, og jeg måtte betale og ganske intet derfor haver mått bekomme.

„Skulde nu godset, som jeg for halft i kongens gæld haver hensålgt, og jeg det som det bedste gods, H. kgl. Majt. og riget til tjæneste, med rede penge haver betalt, mig eller de, som det nu haver, fradömmes, er Gud bekendt, hvorledes min tilstand da vil blive. Dersom denne elændighed mig skulde overgå, havde jeg eller min hustru og uopfødte börn ikke det ringeste i verden at leve af, eftersom det fattige hus, jeg ibor, tillige med anden ejendom er, for Gud sandfærdig, for kongens gæld pantsat. Allernådigste arvekonge, jeg kaster mig neder for Ed. Majt^{s} fødder, beder i dybeste underdanighed, at de mange vemodige tårer, som falder af mine, min fattige hustrus og fjorten börns vemodige öjne, [må] finde nåde for Ed. Majt., og det for Guds egen ære skyld, at jeg må for mig, hustru og börn nyde det brød, vi med nødtörftighed kan leve af. Hvilken kgl. nåde og store barmhjærtighed, som H. kgl. Majt. med benåder sin fattige gældbundne svend, vil Gud aldrig forglemme, men H. kgl. Majt. med det ganske kgl. arvehus her timelig og hisset evindelig rigelig vil belönne, at jeg og alle mine i vores daglige bönner til den barmhjærtige, nådefulde

*) atter hans kones forrige mand.

Gud aldrig skal forgætte. Ønsker Hs. kgl. Majt. med det ganske kgl. arvehus udi al bestandig glæde, fred og ønskelig sundhed.

Bogense i Fyn
d. 21. juni 1681.

Det af hjærte ønsker H. kgl. Majts
allerunderd. tropligtig tjæner" *)

Heller ikke om denne ansøgning skulle vi udtale os. Selvfølgelig fandt den kun døve øren. Regeringen trængte stadig til penge, og nu dobbelt, da den nys havde ført den skånske krig. — H. J. indgav dog en ny ansøgning:

„Allernådigste Arvekonning! Fordrister mig ydermere H. kgl. Majt. i dybeste underdanighed at tilkendegive, hvorledes det kongelige udlagte gods for Frederiksoddes indrettede bygning og mine forstrakte pantepenge blev udlagt.

„For det förste udi belejringen i Kbhvn d. 27. april 1660 (da én daler var mod mange at skattere) lånte jeg af borgmester Peder Pedersen *ibidem* og forstrakte H. kgl. Majt. höjlovlig *Fredericus tertius* 1477½ rdl. 43 sk.

„Derfor blev mig i Rugårds amt udi Skovby sogn pantsat ti hele og halve gårde, af hvilke da stod øde syv, og en kirkebolig. Nogle få gårde var besat, mens var ganske forarmet; måtte ikke alene tvende af de pantsatte gårde, som ikke var stik eller stage på, ganske af ny opbygge, og tre gårde haver over tyve år [stået] og endnu står slet øde og ubesat; de var alle forarmede; måtte dem med fæ og korn til føde og sæd forsyne, deres skatter betale, bekom ikke landgilde af den störste part i mange år. Heraf kan sluttes, når de store kontributioner anses, hvad rente jeg arme mand af forskrevne gods mod denne forstrakte kapital haver nydt, som med renten til forløbne forår kunde bedrage 3428 rdl. 4 ℔. De forbemældte to gårdes opbygning og det andet ruinerede pantsatte godses *melioration* haver kost mig over 450 rdl.

„Anno 1664 d. 8. oktb. blev mig udi Hindsgavl amt i Båring by 14 hele og halve gårde [udlagt], som störste del var selvejergods, næsten øde, ubebygt og ubesat, ejendommen til Middelfart borgere sålgt og forpantet, kunde ikke bebygges, uden jeg ejendommen fra Middelfart borgere kunde indløse, som ikke i min ævne bestod, bekom derfor ikke af de fleste en daler, men forstrakte dem korn og fæ til føde og sæd, betalte deres skatter, som endnu hos dem resterer, gjorde

*) Ovenstående ansøgning blev i kopi vedlagt en supplik af H. J. til gehejmeråd, rentemester Henrik v. Støcken, efter hvilken kopi afskriften er tagen.

omkostning med bygning på tvende kgl. fæstegårde med tømmer, tag og arbejdslön: for et hus af 16 fag på en gård, og for en stor del ege- og fyrtømmer til en anden gård, tilsammen nogle til 100 rdl. Der jeg nu intet hos bonden igen kunde bekomme, måtte jeg dette gods forlade.

„Imod forskrevne Båring gods blev mig bevilget i Rugårds amt 16 hele og halve forskyldte, forarmede, mange øde og ubesatte bøndergårde, som ingen i betaling vilde antage, hvorunder var tvende slet øde gårde, som jeg har ladet opbygge, som koste mig over 120 rdl.; den störste del [af] de andre haver jeg hjulpen med korn til føde og sæd og bæster at drive jorden med, og ingen landgilde af mange bekommet. Og er mig for landgilde og forstrakte penge til skat og korn til føde og sæd nogle hundrede daler skyldig, så jeg arme mand, formedelst de höje kontributioner i forløbne fejdetid, sidder i störste elændighed, kan og en del af dem aldrig svare med deres landgilde og skat, eftersom mange af gårdene er dobbelt forskyldt.

„Af forskrevne kan ses, hvorledes jeg med udlæg for mine forstrakte, lånte penge har været aflagt.

„Foruden dette udlæg forstrakte og min afgangne formand [Tord Andersen] til höjlovlig H. kgl. Majt.s skibsflåde i den brændende belejring efter da [værende] hr. rentemesters ordre, flittige begæring og kvitteringer, som jeg med rede penge lånte og betalte, og sidder endnu i gæld derfor, næsten ved 1500 rdl.

„Og som forbemældte mig nådig tillagte gods störste del for Frederiksoddes bygnings gælds betaling er sålgt og forpantet; dersom det dennem skulde fratages, haver jeg med min hustru og mange små ej det, vi kan have føden af; eftersom mit ringe hus og ejendom også er for gæld til tinge forpantet; som enhvær da sit vil tiltræde, må jeg udlevede stymper med mine betlestaven antage, hvorfore jeg for Kristi retfærdigheds skyld begærer, mig nådigst må tillades, at det ringe, forskyldte gods, som jeg mangedobbelt haver så dyre betalt, må mig, min fattige hustru og börn benådes at leve af. Eftersom min velfærd ikke alene er tilsat, mens og min fattige hustru med sin gode middel fra Kbhvn til mig i elændighed er forflytt, som nat og dag råber og skriger over mig, som hende med sine börn til slig jammer og timelig velfærds spilde haver forflytt. Lever i allerunderdanigste forhåbning, at, som jeg har tjænt tre konger i Danmark og stedse i forrige tider har været brugt, og er den eneste borgmester, der lever af dem, der blev brugt ved den kgl. regerings forandring, og nu til det sidste jammerlig med dag og nattes suk og gråd belastes, lever i forhåbning, H. kgl. Majt. lader mig finde nåde for sin majestæts öjen. Derefter jeg inderlig forlænges, vænter nåde, nåde. Gud allermægtigste

vil H. kgl. Majt. med det kgl. arvehus rigelig velsigne, det af hjærtet ønsker H. kgl. Majts allerunderdanigste tropligtige tjænere

Bogense d. 18. juli 1681. med liv og blod

Hans Jörgensen."

Hans „allerunderdanigste forhåbning" blev dog på det sörgeligste skuffet. Heller ikke til denne ansøgning blev der taget hensyn. — Kun i nogle uger overlevede han dog denne nye skuffelse: 69 år gammel jordedes han 28. novb. 1681 i Bogense kirke [1]), til hvilken han længe forinden havde skænket en andel i Æbelø [regnet] for 100 rdl. [2]).

Man havde dog ikke oppebiet hans død. Blandt kommissjonsforretninger i henhold til revisjonskommissjons domme findes kopien af rentekammerets til udlægskommissjonen leverede jordebog over det til H. J. d. $^{8}/_{10}$ 1664 og $^{9}/_{2}$ 1667 udlagte jordegods i Hindsgavl og Rugård amter. Til denne jordebog er der blandt andet föjet følgende: „Efter allernådigst befaling skal tages hos borgm. H. J. i Bogense jordegods for ungefær 5390 rdl., hvortil behøves besat gods hartk. 107 tdr. 6 sk. 1 fdk. $3^{1}/_{5}$ alb. — Dertil er d. $^{27}/_{9}$ 1681 og efterfølgende dage gjort indførsel og udlæg udi bemældte og herunder indførte jordegods, og efter instruksen er 1 td. besat gods [regnet] for 50 rdl. og det ubesatte for 25 rdl. Besat gods 103 tdr. „ sk. 1 fdk. 1 åtk. $3^{1}/_{5}$ ß = 5152 rdl. 3 ℔. ubesat gods 9 tdr. 4 sk. = 237 rdl. 3 ℔, tilsammen 5390 rdl." Da imidlertid udlæget ikke svarede til den prætenderede summa, blev yderligere befalet udlagt (rentekammerskrivelse af $^{29}/_{11}$ 81) en gård i Gammelby, en i Ellegård og en i Eskildstrup for 791 rdl. 22 sk. — På en designation over revisjonskommissjonens behandlede boer (vedlagt pakken med dommene), er endvidere opført: „ . . . Hans Jørgensen 8282 rdl. 22 sk., afbetalt med jordegods på 801 rdl. 2 ort $6^{1}/_{2}$ sk. nær" *). Hvorledes der siden handledes med det ham i Ålborghus og Silkeborg amter udlagte gods, have vi set (s. 221 anm. 5). — $^{10}/_{7}$ 1682 fik amtmand H. O. Winterfeld ordre til at beskikke mænd til gentagen vurdering

[1]) *S. Jörgensen* $^{24}/_{8}$ 1892. — [2]) *Vedel-Simonsen*, „Rugaard" III. 19. Jfr. hermed, hvad vi s. 220 have meddelt om Bogense latinskole. — *) „Denne sum svarer vel til den anden af rentekammeret reduserede udlægssum" (*J. Bloch*).

af H. J.s dødsbo[1]); og $^{10}/_{11}$ 1683 fik byfoged N. N. Basse et missive, der tillod Matias Bolt at lade hans myndlingers (ɔ: afg. borgm. H. J.s to börns) gods sælge ved avktion[2]).

Allerede forinden havde også enken indgivet en ansøgning:

„Stormægtigste, höjbårne Arvekonge, allernådigste Herre!

„For Eders kgl. Majts fødder nedkaster jeg fattige (imod al forhåbning indtil bettelstaven forarmede) enke mig udi allerdybeste underdanighed, og af hjærtens angst råber og beder at må blive delagtig udi Eders kgl. Majts nåde, som Eders Maj. haver tusinde råd til og [af] medfødte kgl. nåde og mildhed altid hjælper udi höjeste nød bestæd og betrængte undersåtter med. Udi sådan allerund. tillid andrages, at min gamle mand Hans Jörgensen i Bogense, som var den sidste borgmester af de, der var med [ved] den höjlovlige arveregerings lykkelig begyndelse, strags efter revisjonsdommen var afsagt og hannem tilstillet, af hjærte[sorri]g og angest fra mig og mine mange u[myndige] börn døde, hvorpå nogle tilfors[krevne] kommissarier tog bøndergodset bort, s[. . . . .] afstanden og for en ringe penge [. . . . .] til at betale de penge, den salig mand havde optagen at forstrække og fortsætte de gjorte og beviste Fredericia bygning med, som nu ej måtte godtgöres. Her foruden forseglede strags byens øvrighed boet, som er så ringe, at jeg fattige kvinde med mine egen, med den sal. mand avlede, tre små umyndige börn ikkun kunde have den kummerligste livsunderholdning af. Og frasagde fem af hans ældste börn arv og gæld af frygt for den slutning i dommen om regnskab at göre for Fredericia proviant, som aldrig haver kunnet ske eller ske kan, formedelst alle proviantbrevene, der byen blev indtagen, kom i fjendens [våld], blev forrykt og undertrådt på gader og stræder, og to proviantskrivere, som dem havde, blev i plyndringen slagen ihjæl, hvilket er så klarlig bevist for Eders kgl. Majts hr. fader, sal. og höjlovl. ihukommelse, at hans kgl. majt. derpå udgav sit brev af den 16 april 1663, grundet på lovlig og edlige tingsvidner, at min mand skulde være fri for det regnskab, som i kommissjonen imod al forhåbning ikke er anset. Alt dette beklageligt beder jeg hjærtens beængstede og udi armelige tilstand gerådne enke med mine faderløse umyndige börn, at Eders kgl. Majt. for Jesu Kristi skyld og af D. Majts egen retfærdighed allernådigst ville anse og forbarme Dem over os og benåde mig og min sal. mands efterladte börn med et kgl. beskærmelsesbrev for deres tiltale fri at være, som af min sal. mand har fået af det udlagte gods i betaling eller sålgt, ti de aldrig kunde betales af boet, hvis vilkår er

---

[1]) Fynske Miss. 1682 nr. 31. — [2]) Fynske Miss. 1683 nr. 49.

— desværre — således, at jeg med mine tre börn ikkun kummerligen deraf kunde have det daglige brød og underholdning.

„Dernæst allernådigst at konfirmere Eders kgl. Majts hr. faders nåde og efterladelse for regnskabet at göre, efterdi det, så sandt Gud lever, hværken haver kunnet göres eller kan vorde gjort, ti desværre både fæstning, proviant og regnskaber blev den tid fjenden til deling.

„Og eftersom, allernådigste Konge og Herre, min förste sal. mand, Thoer Andersen Segelmager*), en med de bedste borgere i denne bys belejring, holdt 30 ryttere, 10 fattige borgere, syge og kvæste, og gik selv sjette til vålds af sit hus i belejringen; der flåden skulde ud til slaget i Sundet, forskaffede adskilligt skibsredskab, som da fuldhöjt nødigt var, og blev kontant betaling lovet, efter rentemester hr. Peter Reedtz's hånd og kvittering, mens der er aldrig følget noget på, som er 1500 rdl., så fræmstiller jeg udi allerdybeste underdanighed til Eders kgl. Majts egen faderlig nåde, om de imod denne rigtig fordring (samt for meliorationen på det mig udlagte øde og nu fratagne, besatte jordegods) for Guds skyld og som en almisse vilde for samme fordringer lade mig få noget af det borttagne ringe bøndergods igen til mine fire fattige börns ophold, hvorved den hårde kommissjonsdom så meget allernådigst og höjlovlig blev formildet og forlindret for mig, ligesom for andre, der i kommissjonen været har, af Eders kgl. Majt allernådigst er vederfaret etc.

„Kbhvn. 11. marts 1682.

Kirsten sal. Hans Jörgensens."

Denne ansøgning var dog *ikke helt* spildt: på kammerets forestilling resolveredes der: „For Frederiksoddes regnskab må hun være fri, og må hun nyde en bondegård, mens hun lever. Den 25/4 82. Christian."[1]) — Af en hosliggende seddel ses det, at gården lå i Ejlskov, Hårslev sogn, og var af hartk. 11 tdr. 1 sk. 3 fdk. 1/2 alb.; den „skylder 14 skp. rug, 16 skp. byg, 14 skp. havre, en bolgalt hværandet år, et får, et lam, to gæs, to skp. havre, fem høns, ti æg, en ℔ lysegarn, to traver langhalm, et fodernød, to læs hø, 15 læs ved, ti skp. havregæsteri," og af noget eng, kaldet Tidselholm, skyldes der: 10 æg, 6 1/2 ℔ 1 sk. 1 alb.

— „I skiftet efter Hans Jörgensen glemte skifteforvalteren, byfoged Nils Basse, som det synes, at Æbelø kun var overladt

---

1) jfr. „Resol. Prot." IV, 231-34. (Orig. ved kammerkancelliet) — *) I rentekammerets forestilling kaldes han „Seyllegger".

ham på tyve år fra 1666 at regne, anslog den derimod som den afdødes virkelige ejendom og udlagde den således til hans arvinger og kreditorer, som hvis ejendom den endnu anføres i den nye matrikkel af 1688, uagtet allerede de tyve år vare forløbne"[1]. — „Fra Matrikul 1690 haves en Genpart i Raadstuearkivet, heri er fundet: Nr. 3 Borgmester Hans Jörgensens Arvinger have paa Æbelø Damshauge og Gammel Mark, Hartkorn 13 Td. 7 Skp. 3 Fdk. 1 Alb., Svins Olden 2 Td. 1 Skp. 3 Fdk. 2 Alb.; og Nr. 37 Kiersten salig Borgmester Hans Jörgensens 6 Skp. 2 Fdk."[2]. — Dele af øen synes da at have været hans fulde ejendom, ligesom de ogsaa agtedes og behandledes som sådan på skifterne efter enken (1693) og efter datteren Else (1694)[3]. Der opstod imidlertid en mængde stridigheder om øen, hvilke fortsattes gennem flere år, i det mindste indtil 1699[4]. — Ifølge matriklen af 1688 ejede H. J.s arvinger dengang en gård i Skovby, to gårde i Eskilstrup og en i Melby[5].

— Hans Jörgensen Husum synes at have været tre gange gift; först med en kvinde, hvis navn og byrd vi ikke kende, og med hende at have haft mindst en sön og en datter. Ti „$^{1}/_{9}$ 1671: for Retten fremstod Borgemester Hans Jörgensen ved sin Sön *Jörgen Hansen.* Som begierrer Dom" osv.[6]. Denne sön kan altså dengang ikke have været så helt ung, men hværken för eller siden have vi truffet ham. Og $^{25}/_{4}$ 1664 (se ovenfor, s. 221!) kræver han skovrider Lindener for renter til sin „umyndige datter", om hvem vi i øvrigt heller ikke vide noget.

Dernæst ægtede han sin formands, borgm. Jens Madsens, datter, hvis navn vi heller ikke kende, og havde med hende følgende ni börn[7]: *Nils Hansen Husum*, præst i Gelsted og Rørup $^{23}/_{2}$ 76, † $^{24}/_{12}$ 1704, * Anna Lavritsd. Kullerup, enke efter hans formand Hans Bærtelsen Stage[8]; — *Mads H. H.* „en vidt-

[1]) *Vedel Simonsen,* „Rugaard" III. 19. — [2]) Provst *C. Fog* $^{18}/_{9}$ 1892. — [3]) *Vedel Simonsen,* „Rugaard" III, 138 flg. Men *V. S.* har åbenbart, måske vildledet af kancelliråd Hertz, ikke kunnet hitte rede i øens indviklede ejendomsforhold; derfor har han også s. 143-45 ssteds meddelt en oplysende og klarende fræmstilling af *C. P. Paludan-Müller.* — [4]) *Vedel-Simonsen*, III, 19-20 og 160-66. — [5]) ssteds s. 40 og 49. — [6]) „Bogense Raadstue Baagh." — [7]) *Vedel Simonsen,* „Rugaard" III, s. 18-19, jfr. s. 119. — [8]) *Wiberg,* „Præstehistorie" I, 430 og 762.

løftig person, der blev ansat som kapellan ved Budolfi kirke i Ålborg*), men afstod strags igen sit æmbede; blev udlagt som barnefader af et kvindfolk på Æbelø osv. Havde givet sin moder 100 rdl. i Æbelø, som han havde arvet efter sin fader; arvede også 1694 efter sin syster, men måtte strags udlægge arven for gæld til et par mænd i Bogense og Kbhvn, ialt 147 rdl. 4 ℔ 8 sk."; — *Birgitte Hansd. H.,* * rådmand Hans Jensen i Bogense (åtte börn); — *Kirstine Hansd. H.,* * Johan Jörgensen Sommer, hjælpepræst i Nörrenærå og Höjrup 23/8 71, præst ssteds 4/8 73, † 10/11 86 (to börn)[1]; — *Bodil Hansd. H.*, * löjtnant Utke til Brandholt; — *Maren Hansd. H.,* * Oluf Stålsen i Jylland (sön Johan Olufsen); — *Sofie Hansd. H.,* * Johan Henrik Gortmand; — *Anna Sofie Hansd. H.,* * handelsmand Povl Jæspersen i Kærteminde; — *Kristense Hansd. H.,* * 1) Karsten Jörgensen Sommer, broderens eftermand i Nærå og H. 30/11 86, † 30/4 88 (ingen börn), * 2) Johan Ludvig Struch, hendes 1ste mands eftermand i Nærå og H. 5/7 88, † 9/11 1723 (af deres mange börn blev Hans Struch sin faders eftermand)[2].

Vi vide hværken, når H. J. ægtede sin 2den kone, eller når hun døde, men efter hendes død ægtede han *Kirsten Sonesdatter*, enke efter sejlmager Tord Bönrode af Kbhvn[3], der i det foregående oftere er omtalt som „Tord Andersen". Bryllupet må have stået *efter* 17/1 63, da hendes förste mand endnu levede, og *inden* 29/5 69, da hun var H. J.s hustru; men nærmere kunne vi heller ikke opgive tiden (*måske* var hun dog endnu 10/6 68 Tord Bönrodes enke, da der afsagdes dom i en værgemålssag mellem H. P. Kleins enke og „Kirsten sal. Tord Andersens„)[4]. — Hun synes, hvad jo også H. J. udtaler**), at have været velhavende, ti i sit förste ægteskab havde hun sönnen Anders Tordsen, hvis arv efter faderen udgjorde 2794 rdl, men

---

1) *Wiberg,* III. 493; *Thomle,* „Pers. Tidssk." I. 2. 356. — 2) *Wiberg,* II, 493-94 og III. 749. — 3) *S. Jörgensen* 24/9 og 8/10 1492 (*Vedel Simonsen* kalder hende i sin „Rugaard" to gange fejlagtig Kirsten „Stensdatter"; i sin „Elvedgaard" II. 11 har han dog „Sonesdatter"). — 4) *H. R.* stævnebog 1668 fol. 93, dombog fol. 4. — *) Findes dog ikke hos *Wiberg.* — **) se s. 236, l. 33-34.

som allerede 1686 døde i Bogense som stud. theol.[1]). Hun synes endnu at have haft andre börn af dette ægteskab (s. side 236, l. 35), men de må tidlig være døde — I sit 2det ægteskab (med H. J.) havde hun de to døtre[2]): *Anna Lusie Hansd. H.*, f. i Bogense $^{2}/_{2}$ 71, † $^{31}/_{7}$ 95, * $^{5}/_{9}$ 94 Rasmus Pedersen Bruun, f. i Torkelstrup $^{16}/_{6}$ 41, rektor i Nykøbing p. F. $^{1}/_{5}$ 77, mag. $^{21}/_{6}$ 77, præst i Klinte og Grindløse $^{7}/_{9}$ 78 (havde allerede fået væntebrev herpå $^{17}/_{11}$ 69), † $^{31}/_{8}$ 1713 (en sön, Peder, f. 1695, † 1710)[3]); — *Else Hansd. H.*, † ugift 1694. — At der har været endnu et tredie barn, fremgår både af faderens ansøgning $^{21}/_{6}$ 81 og af moderens $^{11}/_{3}$ 82[4]); men det må være død tidlig, inden $^{24}/_{4}$ 86 (se nedenfor!), rimeligvis endog för $^{10}/_{11}$ 83 (s. side 238, l. 3).

$^{25}/_{8}$ 84 fik Kirsten Sonesdatter „bevilget skattefrihed til a° 1690 af hendes afdøde mands afbrændte gård i Bogense.“ (Ifølge tingsvidne af $^{27}/_{2}$ 84 var H. J.s gård og bygninger d. 2. febr. nedbrændt således, at lævningerne efter branden takseredes til — *fem mark!)* Gården var ifølge enkens ansøgning af $^{29}/_{2}$ 84 udlagt til kreditorerne; de vilde nu ikke befatte sig med grunden eller formedelst byens slette tilstand bygge på den; enken blev da, som nærværende, søgt for grundskatten, for hvilken hun beder sig befriet, indtil hun får opbygt et lidet nødtörftigt hus til sig og börnene, hvorefter hun vilde betale skatten)[5]). — $^{3}/_{10}$ 85 fik hun bevilget frihed for grundskat af gården i Bogense og tre års frihed af bondegården. (Hværken ansøgningen af $^{2}/_{8}$ 85 eller kammerets forestilling af $^{20}/_{9}$ 85 nævne den forrige skattefrihed, som heller ikke havde hindret øvrigheden i eksekutionstrusel mod enken)[6]). — Kirsten Sonesdatter holdt $^{24}/_{4}$ 86 skifte med sine to døtre af 2det ægteskab, efter sin afdøde sön af 1ste ægteskab. „Af arven faldt, som betaling for udlæg, forlods til

---

[1]) *S. Jörgensen,* anf. breve. (Arven stemmer dog mindre vel med de 2000 rdl., som H. J. $^{19}/_{6}$ 72 omtaler i sit indlæg mod Isak Pedersen, se ovenfor s. 224-25; men sagtens er kapitalen våkset ved renter.) — [2]) *Vedel Simonsen,* „Rugaard“ III. 219. — [3]) *Wiberg,* II, 224; *I. Barfod,* „Falsters Gejstl.“ I, 69 og II, 310. — [4]) Se foran s. 234, l. 33 og 238 l. 22. — [5]) Resolutionsprotokol VII. 8 og VI. 144-45. — [6]) Resolutionsprotokol VIII, 199 flg.

moderen 1088 sld. 1 ℔ 8 sk., hvortil blandt andet udlagdes anparter i Æbelø, store 673 sld. 2 ℔ 10 sk., som Hans Jörgensen havde pantsat denne sin stifsön; af den øvrige arv tilfaldt der døtrene 1500 sld., som moderen beholdt, og hvorfor hun pantsatte sin andel i Æbelø"; men samme år købte hun tre anparter i Æbelø for 2087 rdl. 3 ℔[1]). Hendes kår kunne da ikke længer have været så trange. som i ansøgningen skildret. — Så giftede hun sig 3die gang 16/6 86 med tolder Kristian Pedersen i Bogense[2]) (vielsen foregik i huset), men hun døde allerede 1693 „i sit 61 år" (skulde altså være født 1632) og jordedes d. 28. juli i Bogense kirke. — Hendes 3die mand, Kristian Pedersen gav 1705 „lysekronen med de ti arme i Karlekapellet til Bogense Kirke." Om hans erhværvelse af gravstedet i samme „Karlekapel" henvise vi til s. 220. Han var endnu tolder 1711, men allerede 28/2 1712 var Jörgen Wederkinch tolder[3]).

Generalmajor Ulrik Christian Kruses Herkomst.

Ved Kaptajn **H. W. Harbou.**

Ved Indsamling af Materiale til en Biografi over Helten fra Høland (9. Marts 1716) viste det sig — hvad man ikke skulde have troet muligt, naar det for en saa sen Tid drejede sig om en saa bekjendt, for ikke at sige berømt, Mand af en saa god, gammel, dansk Slægt, tilmed Svigerfader til Statsminister Greve Otto Thott — at der i Rigsarkivets Samlinger var Usikkerhed om, hvem Ulrik Christian Kruses Forældre have været: snart (f. Ex. i Klevenfeldts Stamtavler) hed det sig, at det var Oberst Mogens Kruse til Spøttrup, snart (f. Ex. i de Benzonske Stamtavler) at det var Kammerjunker Christian Kruse til Hjermislevgaard, Amtmand i Nordlandene.[4]) Mogens og Christian Kruse

---

[1]) *Vedel Simonsen*, „Rugaard" III, 24. — [2]) *S. Jörgensen* 24/9 92. — [3]) *Vedel Simonsen*, „Elvedgaard" II, 11, 20, 48, 68, 78, og „Rugaard" III, 138-39.

[4]) Benzon giver forøvrigt ogsaa Mogens Kruse en Søn Ulrik Christian, men uden nærmere Data.

høre endda til 2 helt forskjellige Linier af Slægten, der først støde sammen ved Aar 1500. Jeg henvendte mig da til de Mænd, der maatte anses for mest kompetente til at klare Tvivlen, og — Arkivfuldmægtig Huitfeldt-Kaas holdt paa den første, Arkivsekretær Thiset paa den sidste Angivelse! Sagen var altsaa stadig tvivlsom, men ved velvillig Bistand fra begge de nævnte Herrers Side er det lykkedes, rigtignok ad indirekte Vej, at tilvejebringe en Afgjørelse — til Fordel for Angivelsen „Mogens Kruse til Spøttrup“.

Arkivfuldmægtig Huitfeldt-Kaas henviste til, at en i det norske Rigsarkiv opbevaret Tegning af U. C. Kruses Kiste[1]) viser, at hans Moder var af Slægten Krabbe med Tværbjelken i Vaabnet. Desuden skrives han paa Thotternes Stamtavle hos Hofman (Efterretninger om Danske Adelsmænd, I) til Spøttrup, en Opgivelse, der selv om den ikke betyder mere end, at han var *fra* denne Gaard, neppe tør forkastes, da den maa antages at hidrøre fra Svigersønnen Otto Thott. Denne havde nemlig studeret baade sin egen og sin Hustrues Genealogi og ladet begges Aner afmale paa Gavnø, hvor de dog nok siden ere gaaede i Forglemmelse, saa at U. C. Kruses Portræt for nogle Aar siden end ikke kunde paavises.

Et yderligere og vel nok saa sikkert Indicium haves i, at U. C. Kruse 20. Juni 1707 fik Bevilling til at ægte Christine Marie Krabbe, uagtet de vare hinanden beslægtede i 3die Led.[2]) Slægtskabet fremgaar da ogsaa af følgende 2 Anetavler:[3])

Mogens Kruse	*Anne Lunow*	Fasti Staverskov	Christence Krag	Tage Krabbe	Sophie Friis	Otto Marsvin	Mette Brahe
Otto Kruse		Sophie Staverskov		Iver Krabbe		Karen Marsvin	
Mogens Kruse				Hedvig Krabbe			
Ulrik Christian Kruse							

---

[1]) Afbildet i Illustreret Nyhedsblad, Christiania 1860, Nr. 130, med Text af H. J. Huitfeldt(-Kaas).

[2]) Norske Registre 1707, Nr. 121.

[3]) Opstillede efter Klevenfeldt og Benzon og af Arkivsekretær Thiset konfererede med hans egne Samlinger.

Christian Krabbe — Lisbet Høeg | *Mogens Kruse* — *Anne Lunow* | Villum Orning — Kirsten Høeg | Steen Rodsteen — Margrethe Urne

Erik Krabbe — Maren Kruse | Jørgen Orning — Elisabeth Rodsteen

Mogens Krabbe — Sophie Orning

Christine Marie Krabbe

Undersøges derimod Forholdet under den Forudsætning, at Christian Kruse er Faderen, findes intet Slægtskab i 3die Led. For ham og hans 1ste Hustru bliver Anetavlen:

Enevold Kruse — Else Marsvin | Joachim Bülow — Else Grubbe | Jørgen Brockenhuus — Margrethe v. d. Lühe | Ulrik Sandberg — Anne Gyldenstjerne

Jørgen Kruse — Beate Bülow | Sivert Brockenhuus — Helvig Sandberg

Christian Kruse — Anna Sophie Brockenhuus

Siden var han gift 2. (1694) med Maren v. Lossow, Datter af Kaptajn Jacob Nielsen og Cathrine v. Andersen, og 3. med Sophie Amalie Brockenhuus, Datter af Ove Brockenhuus (Broder til Sivert) og Sophie Spang.[1]) Begge disse Ægteskaber ere dog sluttede for sent til, at Ulrik Christian kan være Søn af noget af dem, og udelukke desuden i og for sig Slægtskab med Christine Marie Krabbe.

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

7.

Randi Marie Bergwitz, f. i Christiania 1763, boede den 27. Decbr. 1812 som Enke(?) paa „Gammel Mynt 2046, første Sal til Gaden," (Kbhvn.) — Hun var gift med en *Helmig,* der rimeligvis i 1812 var død, med ham skal hun have havt 3 Børn, hvoraf „en lille Pige" levede hos hende i 1812. Hun fristede da en kummerlig Tilværelse, „kunde ikke fortjene det tørre Brød til sig og sit

[1]) „Om hvis Familie Intet berettes," Historisk Tidsskrift 4. R. V, Side 192.

Barn! — Kan nogen oplyse, hvem hendes Mand var, hans Forældre, hans Fødsel og Død, hans Børns Navne m. v.?

8.

En Broder af ovennævnte, Jørgen Rasmussen Bergwitz, f. i Christiania 1758, skal være død som Karduansbereder i Kjøbenhavn, sandsynligvis ugift, i de sidste 20 Aar af forrige Aarhundrede. Familien her i Landet kjender intet til ham, uden at der i Familiegaarden i Storgaden i Chria. stod et tomt „Farbroderkammers“, som han vel har beboet ved Besøg i Hjemmet. Enhver Oplysning om ham, hans Dødsdato, Borgerskabsbevilling ell. lign. modtages gjerne af

Joh. K. Bergwitz,
stud. jur. Christiania.

9.

I Kontinuation af Spørgsmaal 3 i 3. Række II, S. 70 f. og med Tak for Svaret ss. S. 148, meddeler Sognepræst John M. Møller i Kjærum pr. Assens, at omspurgte Inger Marie Bergs Fader hed John (ikke Johan) Berg, og at Moderen maaske var født Hersætter, med Forespørgsel om der sidst i forrige Aarh. i Trondhjem eller dog i Norge var en Kjøbmand Ole Hersætter.

Svar.

III.

(3 R. IV, S. 165, Spørgsmaal 6.)

I Anledning af Spørgsmaalet angaaende Marie Benedikte Kneilns Herkomst skal jeg ikke undlade, som Forf. til Artiklen P. Rosenstand-Goiske i D. biog. Lex., at henlede Opmærksomheden paa, at — skjønt jeg ikke i Øjeblikket er i Stand til at eftervise min Kilde til Efterretningen om, at Paagjældende er en Datter af Major Joh. Th. K., da jeg tilintetgjør mine indsamlede Optegnelser, efterhaanden som Artiklerne ere trykte — den diplomatisk nøjagtige Erslew i Suppl. t. Forf. Lex. I, 573 angiver M. B. Kneilns Alder ved hendes Død 1779 til *61 Aar;* Fødselsaaret er derefter 1718; og hun kan saaledes ikke være identisk med Brigadeer K.s 1709 fødte Datter. Jeg formoder,

hun er født *i Horsens*. Kbh. Adresseavis for 1779 vil muligvis kunne give nogen Underretning.

N. Jantzen.

IV.

(3. R. IV, S. 165, Spørgsmaal 5.)

Premierlieut., senere Capitaine *Peter Petersen* og *Margrethe Marie Hvidt* bleve viede 17 Febr. 1746 (trol. 12 Januar s. A.) i *Ramnæs* Præstegjeld i Jarlsberg, hvor Mandens Fader, Capitaine Peter Petersen, var bosat i alle Fald i 1741, da han 20 Novbr. s. A. lod begrave en Søn „Johan Fosgraf" sammesteds 13 A. gl., og sandsynligvis ogsaa senere, indtil han ved Skjøde af 20 Novbr. 1747, thgl. 16 Marts 1748 kjøbte Gaarden søndre og ved Skjøde af 9 Januar 1749, thgl. 11 Juli s. A. ogsaa Gaarden vestre Töien i Høland, hvor han døde 1754 (begr. 16 Juli s. A.) i sit 72de Aar. — Denne Peter Petersen den ældre blev Capitaine 2 Decbr. 1733 og Chef for østre Landske Comp. af 2 nat. Dragonreg. søndenfjelds 2 Decbr. 1735, men blev demitteret af Krigstjenesten 17 Maj 1752. Han var gift med Dorthe Marie Michelsdatter Röy, der døde paa Tøien 20 Febr. 1758 (begr. 13 Marts s. A.) 59 A. gl. efterladende sig følgende 5 Børn: 1) Peter Petersen, der 29 Novbr. 1745 blev Premierl. i Østre Smaalenske Comp. af 2 nat. Dragon-reg. søndenfjelds og 8 Januar 1755 Capitaine af Dragonerne. Han blev, som nævnt, gift i Ramnæs 1746 med Frk. Hvidt, med hvem han havde følgende 3 Børn, nemlig: a) Dorthe Marie, døbt i Rakkestad i Februar 1747 (ikke 1746), begr. der 3 A. gl. 13 August 1750. b) Johan Vosgraff, døbt i Rakkestad 8 April 1748 og c) Wilhelm Hvidt, døbt i Rakkestad 15 Mai 1749. Johan Vosgraff Petersen, der senere kaldte sig Johan Petersen Vosgraff, hvorved han optog dette sidste Navn som Familienavn, var Oberstlieut. og Undercommandant paa Frederikstens Fæstning og Fader til Oberst Michael Vosgraff, om hvem se Kraft og Langes Forfatterlex. — 2) Michael Petersen, født c. 1733; han blev 17 Mai 1752 Fænrik reformé i 2det nat. Dragonreg. søndenfjelds og 18 Januar 1758 virkl. Fænrik i Frølandske Comp. af samme Regiment. 3) Anne, født c. 1721. Hun blev 3 Januar 1758 i Høland gift med Poul

Poulsen Tveten i Trøgstad (trol. 25 Novbr. 1757). 4) Maria, født c. 1730, hun var vanfør og i Huset hos Moderen ved dennes Død. 5) Hedevig Maria, født c. 1732, gift c. 1756 med Gulbrand Regersen paa Tveten i Trøgstad. — Det er muligt, at Capitaine Peter Petersen senere kan have været i Slægt med Oberst Johan Vosgraff, efter hvem Sønnen og Sønnesønnen har været opkaldt, men nogen Forbindelse kjendes for Tiden ikke. Oberst Johan Vosgraff boede paa Gaarden Manum i Sems Præstegjeld i Jarlsberg og døde her 1739 (begr. 20 Juni s. A.) 56 A. gl. Han havde med sin Hustru Isabella Margrethe Stockfleth, † paa Manum Nat til 6 Marts 1757 (begr. 21 s. M.) 74 A. gl., Datter af Etatsraad og Præsident Christian Stockfleth og Isabella Margrethe Mechlenburg, ingen Børn, men hans Sødskende vare følgende: 1) Peter Vosgraff, Lieutenant ved 2. nat. Dragreg. søndenfjelds. 2) Christian Vosgraff, † som Lieutenant uden Børn. 3) Margrethe Vosgraff, der var død før 1757, men havde efterladt sig en Datter, Karen Jørgensdatter, gift med Jens Krog. 4) Halvbroderen Marcus Vosgraff, † som Major ved Kavalleriet i Danmark uden Børn. 5) Halvsøsteren Bodil *Pedersdatter* (Vosgraff), der havde været gift 2 Gange 1) med en Hans . . . . , og dernæst 2) med Peter Frederiksen i Beche ved Colding. I 1ste Egteskab havde hun 2 Børn, nemlig: a) Thomas Hansen Vosgraff, resid. Capellan til Id, † 1740 og gift 2 Gange: 1) med Karen Barfoed, † c. 1738, med hvem han havde mindst 5 Børn, og 2) 17 August 1739 (tr. 15 Juli s. A.) i Id med Anne Kirstine Rosen (ɔ: Rosing?), med hvem han havde 1 Datter. Børnene vare: Hans, Peter, døbt i Id 18 Aug. 1731, Bodil Catherine, døbt i Id 12 Aug. 1733, Marcus Nicolai, døbt i Id 8 Marts 1736, Fredrik, døbt i Id 1 Novbr. 1738, † s. A. 16 Ug. gl. og Sophia, døbt i Id 15 Novbr. 1740. b) Cathrine Hansdatter. I 2det Egteskab havde Bodil Pedersdatter Datteren Christine Petersdatter, gift med Nis Jørgensen Møller.

E. A. Thomle.

Om Familien Brochmann i Norge.

Af Archivfuldmægtig **H. J. Huitfeldt-Kaas.**

(Slutning).

Som Du muligvis erindrer, eier jeg tre Miniaturportraiter af Personer af den anden, os fjernt beslægtede Linie af Familien Brochmann, hvorfra din Hustrues Slægt paa begge Sider nedstammer. De ere Gaver af vor Frænde, Bureauchef Wilhelm Lassen, der ligeledes stammer derfra, og som selv har faaet dem af vedkommende Dame. De forestille den ældste af Krigsassessor Jørgen Brochmans Døtre, Dorothea B., som ung Pige og som gift Kone samt hendes Mand Kjøbmand Erik Christian Bøyson. Hvad jeg ved om Originalerne er følgende:

Hendes Fader, der var Krigsassessor og Kasserer ved Krigshospitalskassen, var engang velstaaende og byggede det smukke Hus (i den nuværende Agersgade), der senest i mange Aar har været Apothek, og som ifølge Registreringen i Boet har været meget luxurieust udstyret og var omgivet af en stor Have. Han havde ogsaa flere Eiendomme i eller ved Byen, førte et stort Hus, holdt Præceptorer til Børnene og levede som en rig Mand vistnok længe udover den Tid. da han havde ophørt at være dette. En af Grundene til hans Ruin skal have været den, at han satte mange Penge overstyr ved Lotterispil; dog skal han engang, da det allerede var saa yderligt med hans Affairer, at han tænkte paa at rømme sin Vei og „hans Hest allerede stod opsadlet“, have faaet Bud fra Lottericollecteuren, Kjøbmand Dybwad, om, at han havde vundet 13,000 Rd., hvorved alt endnu en Tid holdtes gaaende. Da imidlertid hans Hustru døde om Høsten 1794, kom det til et Opgjør, de faste Eiendomme og det pragtfulde Indbo solgtes; vel dækkede de førstnævntes Værdi, 14,000 Rd., Krigshospitalskassens Fordringer, men det øvrige Bo var fallit med c. 840 Rd., og selv opholdt han sig siden hos flere af sine Slægtninge, senest hos Sønnen, Sognepræst J. Brochmann i Sandsverv, hvor han døde 1815 ude paa Marken, „af Alderdom, ei af Sygdom.“ De luxurieust opdragne 2 yngste Døtre, der havde tilhørt Byens fineste Selskabskredse,

stode efter hans Fallit med tomme Hænder, og synes siden at have ført en temmelig eventyrlig Tilværelse. Den ældste Datter Dorothea var nogle Aar forud gift med en Kjøbmand af god Familie, Erik Christian Bøyson, der vistnok ogsaa engang ansaaes for velstaaende, men som i samme Aar, som Svigerfaderen gik fallit, forlod Christiania for at prøve Lykken andensteds. Bernt Anker omtaler Reisen som en Flugt fra Creditorerne og dømmer i det hele meget strengt om Bøyson og Kone samt hendes Fader[1]). Bøyson reiste først til Flensborg og senere til Hamburg, hvor han traadte i Tjeneste hos Handelshuset Pistorius & Becker, og hvorhen hans Hustru fulgte efter ham med deres eneste Barn, en Datter. I 1796 reiste han til Philadelphia, hvor han vilde etablere sig som Handelsmand i Forening med en Franskmand, og hvor en Consulspost skal have være stillet ham i Udsigt. For at hente Hustru og Barn vendte han samme Aars Høst tilbage til Hamburg, som de forlod i April 1797 og kom i Juli til Philadelphia, hvor B. allerede 22. August afgik ved Døden af den gule Feber. Enken og Datteren maatte strax forlade Huset og bo paa Landet hos en Smed, hvor hendes Mands Compagnon forsynede dem med det nødvendigste. I October s. A. kom hendes Broder, Michael Brochmann, til hende fra Vestindien, og med ham fulgte hun da til St. Thomas, hvorfra hun efter 20 Maaneders Ophold reiste til Kjøbenhavn. Siden opholdt hun sig dels i Bergen og dels hos sin Broder Jørgen Brochmann, da Sogneprest til Etne, hvorfra hun drog til Christiania og begjærede der Skifte afholdt efter sin Mand. Hun kjendte ikke hans økonomiske Forfatning, da det Skib, som skulde bringe de fra Philadelphia til St. Thomas eftersendte Klæder, Regnskaber etc., opbragtes af Englænderne, hvorved alt gik tabt. Proclama udstedtes i Juli 1804, og Boet, der kun eiede nogle faa Effecter, indkjøbte for en Datteren tilfalden liden Arv, sluttedes i Septbr. 1805 som fallit. B. Ankers og Collett & Grams Fordringer, tilsammen c. 564 Rd., forbleve udækkede. Den ovennævnte Datter, Sara (Sally) Margrete Bøyson, et tidlig

---

[1]) Se B. Moe, Tidsskr. f. norsk Personalhist. 1 R. S. 466 ff.

udviklet og vel begavet Barn, døde 1810, 19 Aar gammel, og den lille Arv, Moderen fik efter hende, reduceredes ved Pengeforandringen i 1813 til intet, hvorefter Moderen til 1837 henlevede et ret kummerligt Liv, forbitret ved Næringssorger, der føltes saameget stærkere, som hun var opvoxen i Overflod og i Begavelse og Kundskaber stod ikke lidet over de fleste af sine Omgivelser, som derfor vanskelig kunde finde sig i den Overlegenhed, hun virkelig besad og maaske ogsaa undertiden lod dem føle[1]).

Af vor Bedstefaders fem gifte Søstre have kun de tre efterladt Afkom, men dette er for alles Vedkommende meget talrigt. Det er dog kun faa af disses Efterkommere, som jeg har kjendt, eller med hvem jeg er kommen i nogen Berøring. Karen Fangens to Døtre vare, som ovenfor nævnt, gifte med Biskop Christian Sørensen men døde begge tidlig; imidlertid vedblev Bekjendtskabet mellem Familierne endnu i vore Forældres Tid. Biskoppen erindrer jeg godt og har endog hørt ham prædike. Den Dag, din Morbroder P. Brock blev ordineret om Vaaren 1840, spadserede vi Brødre og din Broder Ludvig Daae med vor ovennævnte, høist respectable Barnepige ud til Oslo. Da vi kom til Kirken, mødte vi Biskoppen, der efter endt Ordination begav sig hjem til Bispegaarden. Da hun hilsede ham (hun havde nemlig i flere Aar været i samme Stilling hos hans Gjenbo, Statssecretair Platou i Oslo Ladegaard) standsede han og talte venlig til hende og os, der bleve ham forestillede, og hvis Forældre han jo kjendte. Medens jeg var meget imponeret af den gamle, venlige Mand i den lange Kappe over Atlassamarien med det store Guldkors, trak Ludvig, der den Dag bar Epauletter og andre Distinctioner af Guldpapir, ham i Kappen og spurgte, om han ogsaa var Prest, hvortil Biskoppen venligt svarede Ja og erkyndigede sig om, hvem han var, og mindedes da vel, at han

[1]) Kilderne til ovenstaaende Fremstilling ere 2 Skifter i Rigsarchivet (Assessor Brochmanns i 1794 og E. C. Bøysons i 1805) samt Optegnelser af Bureauchef W. Lassen efter Madame D. Bøysons (hans Mormoders Cousines) egne Beretninger.

ikke mange Aar forud havde ordineret hans nu allerede afdøde Fader, med hvem han fandt Lighed hos Sønnen. En Sønnesøn af Biskoppen og Søn af ovennævnte Generalmajor Frederik Moltke S., nuværende Byskriver i Christiania Chr. M. Sørensen, har været min Klassekammerat paa Latinskolen og er senere bleven din Svoger gjennem Giftermaal med din Hustrues Søster, der, som nævnt, stammer fra den yngre Brochmannske Linie. Hans Søster, gift med din Moders gamle Ven Biskop Jørgen Moe, og disses Børn kjender Du selv. Karen Fangens Sønnesøn, Anton Wilhelm F., der altsaa var vort Næstsøskendebarn, og som døde 1870 som Sogneprest til Vestre Aker, viede der i 1865 min Hustru og mig, men noget nærmere Bekjendtskab fandt ikke Sted mellem ham og vore Forældre. — Af Anne Hedevig Prydz's Efterkommere ved jeg kun at have seet i mine Forældres Hus hendes Sønnedøtre, Major P. B. Prydz's to Døtre, Anne Hedevig P. (Generalinde Bloch) og Kirsten P., Enke efter sin Fætter, Sølieutenant Hans Prydz. Skjønt altsaa vore Næstsøskendebørn, vare de ligesom Karen Fangens Børnebørn, omtrent paa Alder med vore Forældre.

Vor Bedstefaders eneste Helsøster, Generalinde Christine Elisabeth Thome, husker jeg endnu ret godt, uagtet jeg ikke havde fyldt 6 Aar, da hun døde; men baade paa Grund af det nære Slægtskab og min Moders længere Ophold hos Familien Thome var Omgangen mellem denne og vor Familie hyppig, saa at den regnedes os nærmest blandt alle min Moders herboende Slægtninge. Jeg erindrer derfor denne vor Grandtante baade fra vort Hus og i hendes eget Hjem; hun beboede nemlig to mindre Værelser i sin Søns Gaard (nu No. 4 i Kongensgade), hvor jeg vel kan mindes hende mellem sine Rococomøbler, sit gamle Porcellain og andre interessante Gjenstande, der tiltrak sig min barnlige Opmærksomhed. Hendes Rang og de Kredse, hvori hun havde bevæget sig, havde givet hende en vis fornem Stil, som naturligvis ikke undlod at imponere os Børn til at søge at vise vor Opdragelse i det bedst mulige Lys for at vinde et bifaldende Smil eller Ord fra hende. Jeg hørte fortælle, at hun til sine Brødre brugte Tiltalen „mon frère“, og at hun

ved en Cour hos Dronning Desideria havde betydet Generalinde Schilling, at hun tilkom Plads foran hende, „da min Mand var af de gamle Danske Generaler". Paa et Børnebal hos Onkel Thome, som vel maa være holdt om Vinteren 1839, og hvortil min Broder og jeg vare indbudne uagtet vor endnu manglende Capacitet i Dans, erindrer jeg, at hun gav vor Barnepige Forholdsregler for vor Behandling, vistnok især i dietetisk Henseende. I vor Onkels Hus boede, foruden hans Moder, ogsaa hans Hustrues Fader, Oberst Anton Jacob Rummelhoff, hvis høie, imponerende Skikkelse jeg vel kan erindre. Han havde endnu en Datter, den feterede Skjønhed Antoinette R., der var gift med daværende Artillericapitain (senere Oberst) Fr. Meyn († 1853) men som allerede døde i Aaret 1823. I det dramatiske Selskab anvendtes hun især i Roller, hvor der særligt laa Vægt paa et smukt Udseende, da hun ikke besad nogen større dramatisk Begavelse. Jeg erindrer navnlig at have hørt min Moder omtale, hvor yndig den unge Frue var som Gudrun i „Hakon Jarl", og med hvilken Lethed den i Hovedrollen beundrede Lieutenant Juell hævede hende paa sin stærke Arm og spurgte:

„Sig mig, mit Godt, hvad tykkes Dig vel om
Dit Sæde paa Jarl Hakons Kjæmpearm?"

Om Oberst Rummelhoff maa jeg her fortælle en Anecdot, som jeg for en Del Aar siden har hørt af nu afdøde Grev Peder A. Wedel-Jarlsberg. Ved en Fest i Palaiset hos Kong Carl Johan spurgte denne Kammerherre Mansbach, hvem den gamle, udekorerede Herre med Obersts Distinctioner var, og da han havde erfaret dette og formentlig ogsaa nogle biographiske Data, paalagde han Kammerherren at underrette ham om, at Kongen vilde udnævne ham til Ridder af Sværdordenen. Da Mansbach efter at have forrettet sit Erende kom tilbage til Kongen, ønskede denne at vide, hvad Obersten havde svaret. „Han takkede underdanigst for den ham tiltænkte Naade", var Kammerherrens Svar. — „Jeg ønsker at høre hans egne Ord", sagde Kongen; „af hans Miner kunde jeg forstaa, at hans Udtryk maa have lydt anderledes." — „Ja, naar Deres Majestæt befaler det, skal jeg fortælle hans Svar; det lød saa: Det var Pinedød ikke for tid-

ligt!" — Kongen morede sig hjertelig baade over Oberstens ligefremme Ytring og Kammerherrens Oversættelse deraf paa Hofsprog (alt maatte jo nemlig gjengives paa Fransk), og Obersten fik ganske rigtig sin Sværdorden.

Vor Grandtante døde 28 Novbr. 1839, og Dagen efter døde ogsaa Oberst Rummelhoff; de havde begge samtidig ligget syge og stadig ladet høre til hinandens Befindende; nu bleve de begravne paa samme Dag. Jeg husker godt den storartede Begravelse; jeg blev hentet hjem fra Jomfru Røers Skole, hvori jeg nylig var bleven indsat, for med Jomfru Laurentia Bierregaard (mine Forældre vare selvfølgelig i Sørgehuset) at gaa ned til min Onkel Statsraad Sibberns Bolig, den saakaldte „Falbegaard" (nu No. 12 i Kongens Gade), som dengang havde et fremspringende Karnap, hvorfra man bekvemt kunde overse den hele Gade lige fra Bankpladsen, ved hvilken Processionen tog sin Begyndelse, og til Torvet. Paa denne Tid foregik nemlig alle Begravelser fra Sørgehuset, da Ligkapeller ikke fandtes paa Kirkegaardene. Gjennem den næsten helt barstrøede Gade (thi i dette Strøg boede en Mængde Embedsmænds Familier, der alle kjendte de afdøde), nærmede sig det lange Ligtog, i Spidsen de to Ligvogne, hver trukken af fire Heste med sorte Skabrakker, der kun lode Hestenes Øine ubedækkede. Derpaa fulgte omtrent alle Officierer i Byen i fuld Uniform og en Mængde civile Personer, militaire Afdelinger og Musik, Minutskud lød fra Fæstningen, alle Vinduer og Fortougene vare fyldte af Tilskuere, saa det er begribeligt, at Høitideligheden har fæstet sig i min Erindring. Jeg har oftere hørt, at den militaire Kirkegaard, der dengang kun bestod af den øverste, høiest beliggende Del (den er siden to Gange udvidet), ved saadanne Leiligheder vanskelig nok kunde rumme baade et talrigt Ligfølge og ret anseelige Militairafdelinger, der ved Artilleristers Begravelse endog medførte Kanoner, som dog ikke kjørte ind paa Kirkegaarden. I det hele udfoldedes der dengang langt større Pomp ved Begravelser end nu, kun at Familiens Damer ikke vare tilstede undtagen i Sørgehuset. Heller ikke kjendte man dengang den Masse af Blomster, som nu anvendes ved Begravelser; om Vinteren

bestod Krandsene for det meste af Grønt, da Gartnerne ikke holdt levende Blomster tilfals paa denne Aarstid. Næsten alle Blomster, som anvendtes, vare derfor kunstige, hvad der ogsaa ofte var Tilfældet med den hele Krands.

Da Onkel Thome, som 1840 var bleven Oberst, i 1841 blev Chef for Throndhjemske Infanteribrigade og Commandant i Throndhjem, flyttede han med sin talrige Familie derhen, hvad der i vor Familiekreds føltes som et Savn, idet denne Fætter af min Moder tilligemed min Faders tre Fættere, Bureauchef Wilhelm Huitfeldt, Statsraad Sibbern og Major Conrad Sibbern, dengang udgjorde vor nærmeste Omgangskreds. Vel afbrødes Forbindelsen dermed ikke helt, især saalænge den ældste Datter, den smukke Francisca Thome, gift med Bureauchef Bendeke (senere Sorenskriver i Strinden og Sælbo), samt den ældste Søn Wilhelm T. endnu forbleve her i Byen, og da Familien i Begyndelsen af 1860-Aarene besøgte Christiania, saa vi dem selvfølgelig atter, men senere ophørte efterhaanden den meste Forbindelse; kun den yngste Søn Ludvig Th., der var jævngammel med min Broder, saa vi dog atter, medens han som Cadet og yngre Officier opholdt sig i Christiania, men siden er ogsaa han forflyttet til Throndhjem, medens en af hans Søstre er gift og bosat i Christiania (Kammerherre Wahls Frue). Da jeg er i Besiddelse af en Stamtavle over denne i ældre Tider helt militaire Slægt, meddeler jeg den her.

Vor Bedstefaders Fætter Oberstlieutenant og Toldinspecteur i Porsgrund Michael Leegaard (f. 1765 † 1829) var en Bekjendt af vore Forældre og Bedsteforældre, men altsaa død før min Tid. Hans Enke Petronelle Juell, der var bekjendt for sine underlige Talemaader, har jeg seet nogle Gange i min Barndom saavel som flere af hendes Børn. Hermed tror jeg at have gjort Rede for alle de Personer af vor Bedstefaders Slægt, som jeg har seet eller hørt omtale.

Til Fuldstændiggjørelse af Billedet af Kirkerud hører dog maaske endnu Omtalen af et Par Personer, som af og til for længere Tid færdedes der i vore Forældres Ungdom. Det var dengang ret almindeligt, at der i alle lidt bedre stillede Familier

fandtes et Slags Husvenner eller Inventarie-Personer, der enten stadigt eller paa et Slags Omgang for kortere eller længere Tid udgjorde et Appendix til den egentlige Familie. I Regelen vare disse Individer en Smule Originaler, der paa en eller anden Maade vare sakkede agterud i Kampen for Tilværelsen og nærmest Gjenstand for Medlidenhed, men som man „af Sælebod“ eller for deres Forældres Skyld eller af andre egentlig udenfor dem selv liggende Grunde viste Godhed. Jeg har navnlig hørt omtale to saadanne paa Kirkerud; den ene var Peder Wilse, f. 1772, en Søn af den bekjendte Professor og Sogneprest til Edsberg Mag. J. N. Wilse; han var ikke bleven Student og havde aldrig kunnet drive det til noget, saa at han stod helt hjælpeløs ved Faderens Død, hvorfor en Del Nabeprester af Hensyn til Faderens Navn enedes om at sammenskyde noget aarlig til ham, medens han forøvrigt drog om paa „Veitsler“ hos Faderens Slægtninge og Venner i Smaalenene og tildels Akershus Amt, der var hans „District“. Han var neppe helt normal og mente vistnok selv at være Poet, hvorfor han baade i Aviser og privat opvartede Venner og Velyndere med sine indholdsløse Digte, der alle vare syede over den samme Læst. Han levede lige til 1841, da han om Høsten døde hos Ritmester M. Rasch paa Musthorp i Edsberg, hvor han havde tilbragt de sidste 11 Aar af sit Liv. Det var her, at Husmoderen engang, da der skulde være Vask, opdagede, at han bar 6 Skjorter, idet han for Bekvemmeligheds Skyld havde trukket den ene udenpaa den anden istedetfor at skifte. Han var lidet tilbøielig til noget Slags virkeligt Arbeide, og det sagdes at være et sikkert Middel til at faa ham til at forandre Opholdssted, naar man anmodede ham om at hjælpe til med noget Slags, selv ganske let Arbeide. Da min Moder under sin Forlovelsestid til Brug i sit vordende Hus skulde samle Opskrifter til sin Kogebog (de trykte vare endnu ikke komne i Brug), havde hun bedet Peder W. at hjælpe hende med at indføre nogle saadanne i den endnu ubeskrevne Bog, da han skrev en smuk Haand. Dette lovede han beredvillig, og i det endnu bevarede lille Bind har han virkelig beskrevet 6 Sider ed ligesaa mange Opskrifter, men derpaa er han bleven kjed

:. p. Moss
757 (begr.
esaa 5. 5.

Bc Jørgen p. Moss 733, conf. 4. 1748, Corporal da hans Søn Jør- btes paa Capitain ndenfjeld- ev. Reg. Frederiks- . 9. 1787. ristiane eteMe[illegible]er.

con Mos 173 gl., ugif

Berte Marie T., d. p. Moss 16.1.1736, begr. ibid. 6. 3. s. A.

Christian T., d. paa Moss 6. 7. 1737 begr. 28. 8. s. A.

Jochum Michael T., d. p. Moss 31. 12. 1739, conf. ib. 25. 4. 1756, Major v. 1. Smaalenske Inf. Reg., † p. Navestad i Rygge 30. 6. 1819, begr. 6. 7. Ugift. (Se Ankers N. Generalspersoner S. 261 og H. J. Huitfeldt-Kaas, Efterretn. om Familien Sibbern S. 55).

Berte Marie Thome, d. p. Moss 5. 7. 1742 conf. ib. 17. 4. 1757. † i Christiania 25. 12. 1788 (begr. 30. 12.) * 1764 *Wilhelm Brochmann*, Regimentskvartermester, d. i Chra. 16. 3. 1729, † 1. 12. 1791 (begr. 9. 12.) i Onsø. 2 Børn. Han blev 1791 * [2]) Hedvig Magdalena v. Storm.

J Fre † 1 af J

Edel Christine Thome, f. p. Frederikshald 15. 11. 1783, hjemmed. 21. 11., Daaben conf. i Kirken 19. 12. s. A. ibid. † i Kjøbenhavn 1852, * 13. 12. 1814 *Knud Frederik Petersen*, Snedker og Brandcapitain i Kbhvn.

Louise Christine Henriette T., f. 3. 2. 1830 * 21. 5. 1850 *Jonas Nicolai Angell*, Assessor i Trondhjems Stiftsoverret, f. 12. 7. 1805 † 22. 5. 1888. Ei Børn.

Ludvig Diderik Hegermann Thome, f. p. Ringerige 11. 8. 1835, bl. 1854 Lieutn. i Trondhj. Brigade, 1857 Premierlieutn., 1864 do. i Artilleriet, 1872 Capitain i Artilleriet, R. S O., R. W. O. * 7. 2. 1874 *Sophie Elisabeth Thome*, hans Broderdatter. (Se Stamt. ov. Fam. Bernhoft ved E. B., S. 201 f.).

J T., 12. ma bes vik sta Alf D. o Ro

Wilhelm Ludvig T., f. 11. 9. 1868, Photograph p. Namsos, ugift.

1. *Francisca Louise Sophie T.*, f. 25. 1. 1876, † 7. 1. 1883.
2. *Elisabeth Normandine T.*, f. 23. 2. 1877.
3. *Sophie Antoinette T.*, f. 17. 4. 1879.
4. *Agnes T.*, f. 19. 11. 1880, † 22. 4. 1887.
5. *Johan Jacob T.*, f. 21. 6. 1884, † 9. 3. 1885.
6. *Carl Richter T.*, f. 17. 9. 1889, † 14. 2. 1891.
7. *Carl Wilhelm Ludvig T.*, f. 7. 9. 1890.

S E T., 12.

deraf, og i Bogens anden Ende har han saa fyldt omtrent et lignende Antal Sider med Digte, mest af egen Fabrik: Til Bogens Eier, Til en Ven (formodentlig min Fader), Tanker ved en Vens og Venindes ægteskabelige Forening samt den dengang yndede Sang „Jeg fremmed her til Stedet kom“, formentlig fordi Heltinden deri bærer min Moders Navn „Grete“. Som Prøve paa hans Stil anføres her det førstnævnte Digt:

Veninde! lev Du lykkelig,
Lev mange, mange blide Dage,
Og nyd det Held, jeg ønsker Dig,
Ved Siden af en dydig Mage.
Lev Du for Ham og Han for Dig,
Stedse elsket lykkelig!
P. Wilse. Kirkerud i Augustii 1822.

Den anden af Originalerne var Jomfru Pauline Henrikka Wendelboe, en Prestedatter fra Rygge, der hørte til den Tids emanciperede Kvinder. Født 1754 havde hun i sin Ungdom under Caroline-Mathilde-Perioden og senere under den franske Revolution faaet sit Liv anlagt mere i mandlig end kvindelig Retning, saa at hun omtrent intet forstod af Fruentimmergjerning, medens hun besad ret gode boglige Kundskaber og dertil havde en liden Digteraare, der affødte en hel Del Poemer ved forskjellige Lejligheder, hvoraf nogle ere trykte i Tidens Aviser. Hun skrev Fest- og Krigssange samt polemiske Digte, der skulle have været ret skarpe, ligesom hun heller ikke skaanede sig selv i enkelte af sine Bagateller. Jeg mindes at have hørt citere hendes Gravskrift over hende selv, der lød saaledes:

Herunder hviler Pauline Henrikka Wendelboe,
Nu behøver hun hverken Klæder eller Sko.
Alt, hvad hun gjorde, var Skidt,
Og Verden var glad, da den blev hende kvit.

Hendes Klædedragt var et Vadmelsskjørt med Vest og Kofte af Herrefaçon, en Reminiscents fra hendes Ungdoms Amazonedragt; naar hertil kom kortklippet Haar, en rund Hat og en Guitar, som hun tildels behandlede med Bue, og hvortil hun sang med en dyb Altrøst, er det nok begribeligt, at der var

dem, der nærede Tvivl om hendes Kjøn. Historien om, hvorledes hun overbeviste den gamle Provst Lange i Aas om, at han dog heri tog Feil, er for drastisk til her at nedskrives, den kan bedre fortælles mundtlig. Hun døde i 1820-Aarene i en Alder af omkring 70 Aar.

Jeg har ovenfor nævnt de tre Brochmannske Vaabener eller Mærker. Om andre end Jørgen Andersen (Finstad) har brugt Mærket med Pelicanen, ved jeg ikke at oplyse. I sidste Halvdel af forrige Aarhundrede optoge flere Medlemmer af den norske Familie Biskop Jesper B.s Vaaben: Hunden, der gjør ad Maanen, og dette har saa siden været brugt af dem, der overhovedet have anvendt Signet. Kun Højesteretsassessor Jørgen W. Brockmand (som han selv skrev sig) antog den gamle M. Jesper B.s Vaaben, formentlig efter at første Hefte af det Dansk-Norske Adelslexicon var udkommet, thi her er dette urigtigt medtaget. Da han imidlertid kun efterlod en Datter, er dermed dette igjen ophørt at bruges.

Stamtavle over Familien Brochmann i Norge.

Jørgen Andersen Brochmand forekommer 1644—45 under den Svenske Feide („Hannibalsfeiden") som Lieutenant ved Smaalenske Regiment („George" Andersen Br.), blev derpaa Vagtmester i Bergen, men kom i Proces med sin Formands Svoger Johan Petersen, hvorover Borgermester og Raad entledigede ham fra sin Bestilling. Til at udføre den herfor anlagte Retssag mod sine Vederparter fik han kgl. Leide og Beskjærmelsesbrev i Febr. 1650. Senere blev han af Lensherren Ove Bjelke ansat som Lieutenant paa Søndmøre for at have Indseende med Skyttebaadene og Landværnet, hvilket Kongen stadfæstede i Aug. 1654, men allerede i Novbr. 1655 afgik han ved Døden, og Jørgen Knag udnævntes til hans Eftermand 3. Janr. 1656. (N. Rigsreg. X og XI). Han kan efter Tiden neppe være Farfader men muligens Morfader (Farbroder, Morbroder?) til efterfølgende:

Jørgen Andersen (Brochmand) paa Finstad i Ski Sogn (Follo) 1664, da 26 Aar gl. (altsaa f. c. 1638), forekommer 1669 og følg. Aar som Lensmand i Krogstad Sogn (Follo) og Landcapitain. Han kaldes hyppigst Jørgen Finstad men bruger et Signet med en Pelican paa sit Rede, paa Hjelmen 2 Vinger, med Bogstaverne J. A. B. Gaarden „Prestegaarden" i Ski Annex var hans Frigaard som Lensmand. Han synes at være † 1682. 1690 skjænker hans Enke *Maren Andersdatter* paa Grøstad (i Ski) i Forening med sine 4 Sønner 6 Lispd. uden Bygsel i Vestre Raadum i Ski Annex til Oslo Hospital for hendes Søns Optagelse deri. (4 Sønner 1 Datter).

1. A. *Anders Jørgensen* (B.) levede 1690, maaske ham, der optoges i Oslo Hospital og altsaa har været uhelbredelig syg.

1. B. *Christian Jørgensen* (B.) forekommer 1685—1715 som Lensmand i Krogstad, beboede Grøstad 1685—99 og var i mange Aar Kirkeværge i Ski, kjøbte 1699 Nes og Askerud i Ski, 1701 søndre Hallangen i Fron Annex til Aas, 1704 Siggerud, eiede 1716 Siverud og 1723 Vevelstad, alle i Ski, † c. 1732. Han kaldes oftest Christian Grøstad. Hans Hustru *Maren Knudsdatter* angives at være fra Danmark [1]). (2 Sønner).

2. a. *Jørgen Christiansen Brochmann* eiede Siggerud (kjøbt 1704), Siverud (do. 1694), Askerud (1699 og 1726), Nes (1699), Skiseng (1720) og Myrer (1720) i Ski Sogn samt Skjerven i Aker (1729), derhos en større Gaard i Christiania, der havde tilhørt Svigerfaderen. Var Sadelmager i Chra., hvor han † 1736, begr. 13, Marts, 50 A. gl., Skiftet sluttet i Apr. s. A. med en Formue af c. 6500 Rd. For Børnenes Arv stilledes Jordegodset til Sikkerhed. * 21 Mai 1715 i Chra. (viet i Huset) *Karen Christensdatter (Wahrkrog)*, D. af Stadsvagtmester i Chra. Christen Sørensen († 1716) og Apollone Laursdatter († 1726). Hun blev siden * Amund Robsahm, Handelsmand i Chra. († ibid. 14 Mai 1739), der af et tidligere Ægteskab havde Sønnen Lars R., 16 Aar gl. i 1739. Amund R.s Bo sluttedes 22 Febr. 1741 uden Overskud, med Undtagelse af nogle ubetydelige, uvisse Fordringer. Enken levede endnu 1752.

3. a. *Christian Br.*, døbt i Chra. 17. 7. 1715, begr. ibid. 10. 5. 1717.

3. b. *Christen Brochmann*, f. 14. 10. (d. 30. 10.) 1719 i Christiania, kom 9. 2. 1737 fra Moderens Hus til Sr. Jacob Carlsen i Drøbak, boede 1742 p. Skjerven, 1748 p. Nordseter og fra 1751 til sin Død p. Abildsø, alle i Aker, Trælasthandler, Eier af Siggerud og Siverud i Ski Sogn, † 2. 4. 1790, begr. 12. 4. * [1]) 1741. 12. 12. *Karen Hansdatter Brochmann* (hans Næstsøskendebarn) † p. Abildsø 14. 12. (begr. v. Aker 23. 12. med alle Klokkers Ringen paa engang) 1754, 38 A. gl. 9 Børn. [2]) 12. 12. 1755 (i Akershus Slotskirke, ved Kongebrev) *Anne Margrete Hegermann* † p. Abildsø 1796. 12. 5. (begr. 19. 5.), 72 Aar 3 Maan. gl., D. af Oberstlieutn. Diderik H. og Christine Elisabeth Peters. 6 Børn [2]). Christen B. og begge Hustruer vare bisatte i Akers Kirke, hvoraf han eiede en Tiendedel. (Norske

---

[1]) 1694 kaldes Jørgen Knapmager og Bygdelensmanden i Aas Michel Lauritsen af Skomager Jacob Caspersen hans og Christian Jørgensen B.s fælles Svogere.

[2]) Som Enkemand havde han med Anne Elisabeth Munch, tjenende paa Abildsø, et Barn, der døbtes Christen Br. i Chra. 4. 2. 1756 og begravedes ibid. 19. 4. s. A., 11 Uger gl. (Moderen absolv. v. Aker 19. 5.) Dette er maaske Forklaringen paa Overfaldet og Varslet (omtalt S. 107). „Biskoppen " er da muligens Nils Dorph († 1758). Ogsaa i Familien Thome er der bevaret Traditioner om et Slags mystisk Dobbelttilværelse i Christen B.s Liv. Han var saaledes af dem, der mente at have en Dobbeltgjænger, som han til sine Tider selv kunde se. Ligesaa fortælles der, at naar han ventedes paa Jagt til en af sine store Skoveiendomme, hvorhen han pleiede at drage med et større indbudt Selskab, hørte hans Folk paa Gaarden længe forud Hestetrampen, Hundeglam samt Jægernes Raab og Latter, medens Selskabet selv først lang Tid efter virkelig ankom.

Intell. Sedler 1790 No. 15 og 1796 No. 21. Personalhist. Tidsskr. 1 R. I S. 256. Svendsen, Kirkerne i Chra. Stiftsprovsti S. 29).

4. a. *Karen Br.* f. 1742. 1. 4. i Aker, confirm. ibid. 1759 om Høsten, † i Christianssand 29. 8. 1798. * i Aker 1765. 15. 3. Regimentsfeldtskjær *Anton Wilhelm v. Fangen*, f. i Oldenburg 1739, † 26. 3. 1804 i Chrsand, hvor han var Garnisonschirurg. 8 Børn med talrig Efterslægt i Familierne Fangen, Sørensen, Moe, Schønberg m. fl. (F. C. Kiær, Norges Læger i 19. Aarhund. 2. Udg I. S. 288 ff.)

4. b. *Anne Cathrine Br.* d. i Krogstad 1743. 14. 10., confirm. i Aker 1759 om Høsten, begr. ibid. 24. 2. 1766, ugift.

4. c. *Maren Malene Br.*, f. 1746, conf. i Aker 1762 om Høsten, † 17. 4. 1807. * p. Abildsø (v. Kongebr.) 22. 11. 1784 Major *Diderik v. Hegermann*, † paa Lille Belsjø ved Drøbak, begr. i Drøbak 21. 5 1788, der før var * Sophia Christina Schmidt, begr. i Drøbak 18. 3. 1784, 45 A. gl. (Ei Børn af 2. Ægtesk.)

4. d. *Johanne Christiane Br.*, f. 1747, conf. i Aker 1762 om Høsten, begr. ibid. 21. 3. 1766, „over 20 A. gl.", ugift.

4. e. *Jørgen Br.*, d. i Aker 1748. 3. 11., begr. ibid. 26. 3. 1751, $2^1/_2$ A. gl.

4. f. *Hans Br.*, d. i Aker 1750. 27. 3., begr. ibid. 2. 5. s. A., 5 Uger gl.

4. g. *Maren Georgine („Jørinna") Br.*, d. i Aker 1751. 12. 5., conf. ibid. 1768 om Høsten, † p. Skaarer i Eidsberg 12. 5. 1825. * i Nordby (Aas) 6. 4. 1797 Ritmester *Nils Wilhelm Cornisch Bierregaard*, f. i Chra. 27. 4. 1742 † p. Skaarer 22. 7. 1813. Han var før gift m. Karen Margrete Aalborg († 1794). (Se Persh. Tidsskr. 3 R. II S. 225). (Ei B. af hans sidste Ægtesk.).

4. h. *Anne Hedevig Br.*, d. i Aker 1752. 15. 5., confirm. ib. 1768 om Høsten † i Grønlien v. Oslo 22. 9. 1834, * p. Abildsø (v. Kongebr.) 27. 3. 1775 *Hans Prydz*, Pr. Lieutenant v. 1. Søndenfj. Dragonregim., d. 20. 8. 1751, † 1781. Skifte holdt p. Munkerud i Østre Aker, tilhørende Svigerfaderen. Intet Overskud. 4 Sønner med Descendents i Familierne Prydz, Oppen, Tandberg, Bloch etc.

4. i. En dødfødt Datter, begr. v. Aker 3. 12. 1754.

4. k. *Diderik (Hegermann) Br.*, f. 8. 9. (d. 15. 9.) 1756, conf. i Slotsmenigheden 1770 eft. Paaske, † i Oslo 23. 4. 1828. Elev af Krigsskolen i Chra. 1. 3. 1770 til 16. 6. 1774 (Kgl. Livvagt, Kbhvn.), Sclt. v. 2. Agerh. Inf. Reg. 14. 5. 1776, Prlt. v. sam. Reg. 24. 5. 1780, fik 11. 12. 1789 Capts. Char., udsat p. Vartpenge 1791. * i Aker i Huset (eft. Kongebr.) 1784. 20. 10. (11?) *Maria Bing*, f. p. Nesodden 8. 5. 1759, † i Oslo 15. 2. 1836, D. af Sognepr. Peter R. i Haabøl og Barbara Maria Hevig. (Se Norske Stiftelser III. S. 869).

5. a. *Christen Wilhelm Br.*, f. 5. 8. (vistn. p. Munkerud, hvor Forældrene boede, og ikke p. Abildsø), d. 15. 8. 1785, conf. i Slotskirken 1802. 25. 4., Elev af Krigsskolen 7. 1. 1802—25. 4. 1806, dimitt. formedelst Svagelighed og tillagt Fændriks Charakter med Ret til at bære Uniform; senere Lieutn., † paa Siggerud i Ski Sogn 9. 8. 1843 (begr. 16. 8. i Oslo). * 13. 6. 1836 *Sophie Christence With*, der siden ægtede Gaardbruger Anders Eikjol (Ekjord) i Ski, Eier af Siggerud. Ei Børn[1]). (Digt af E. S. J. i „Morgenbladet" f. 15 Sept.

[1]) Han havde en uægte Datter Diderikke Marie, f. 26. 12. 1834 (d. 8. 6.

1843 No. 258, hvori de paa Ligstenen staaende Linier findes. — (Fru Dunker, Gamle Dage, S. 346 f.).

5. b. *Barbara Margrete Br.*, f. p. Abildsø 15. 5. (d. i Aker 25. 5.) 1790, † i Oslo 1. 5. 1829. * 1812 *Brostrup Müller Schnitler*, f. p. Gjære i Romsdalen 11. 9. (d. i Rø Kirke 22. 9.) 1776, conf. ib. 17. 7. 1791, † p. „Hytten" ved Frederikshald 9. 2. 1839. Blev 1791 Corporal, 1795 Fændrik, 1797 Seclt., 1803 Prlt., 1808 Capt., 1814 Major, afg. 1818. (V. E. Tychsen, Ingenieurkorpset, No. 379). 2 Børn bleve voxne. (Fru Dunker, Gamle Dage, S. 346 f.).

4. l. *Jørgen Br.*, d. v. Aker 24. 9. 1757, † før 1760.

4. m. *Christine Elisabeth Br.*, d. v. Aker 31. 8. 1758, † i Chra. 28. 11. 1839, Kl. 4 Morgen. * p. Abildsø (eft. Bevill.) 18. 9. 1782 Capitain *Frantz Wilhelm Thome*, f. 3. 6. 1730, † i Chra. 14. 3. 1812 som Generalmajor (før * Anna Wilhelmine Schierdal). 1 Søn. (Se C. J. Ankers „Generalspersoner" S. 260 f.).

4. n. *Jørgen Br.*, f. 11. 4. 1760 p. Abildsø (d. i Slotskirken 18. 4.), conf. i Aker 1776 om Høsten, formentlig Underofficier fra 1773, da han 1788 angives at have tjent i 15 Aar. Elev af Krigsskolen 30. 1. 1777—April 1780, Seclt. à la suite 7. 3. 1781 og virkl. 17. 3. 1786, til Søndenfj. Skiløb. Comp. 17. 4. 1789; afgik 1791 som Premierlieutn. v. Skiløberne, Eier af Kirkerud i Aas Sogn, † 22. 11. 1841 p. Kirkerud. * 26. 3. 1795 *Elisabeth Thorne*, f. 26. 3. 1775 i Drammen, † p. Kirkerud 28. 1. 1846, D. af Kjøbmd. Jens T. i Drammen og Karen Lindnes. (Se Norske Stiftelser III. S. 869).

5. a. *Christen Br.*, begr. 16. 3. 1796, 2 Dage gl., ved Nordby.

5. b. *Jens Thorne Br.*, d. v. Nordby 19. 1. 1798, begr. ibid. 1. 11. 1800.

5. c. *Søren Thorne Br.*, f. 22. 12. 1799, d. ved Nordby 10. 2. 1800, † i Frederiksstad 13. 8. 1809.

5. d. *Anne Margrete Br.*, f. p. Kirkerud 8. 9. 1801 (d. v. Nordby 8. 12.), confirm. p. Bragernes 16. 10. 1816, † i Chra. 10. 7. 1870. * i Nordby 23. 6. 1824 *Valentin Wilhelm Hartvig Huitfeldt (-Kaas)*, f. p. Veng i Enebak 13. 2. 1795, † i Chra. 25. 10. 1881, Fideicommisbesidder. 3 S.

5. e. *Carl Adolph Br.*, f. p. Kirkerud 11. 12. 1803 (d. ved Nordby 26. 1. 1804), begr. ibid. 23. 7. 1808.

5. f. *Diderik Hegermann*[1]) *Br.*, f. p. Kirkerud 8. 6. 1808 (d. ved Aas 23. 6.), † p. Nes Prgrd. p. Romerike 17. 2. 1875, Sogneprest til Nes. * 2. 4. 1841 (v. Nordby) *Sara Jessine Lovise Brock*, f. 2. 4. 1811 p. Nannestad Prgrd., † i Chra. 5. 3. 1891, (begr. p. Nes 11. 3.), Enke efter Ludvig Daae, pers. Capell. til Aremark († 1835) og Datter af Sognepr. Henrik Andreas Brock i Askim og Georgine Smith. (Se Nekrolog af J. N. Brun i Morgenbl. for 3. 3. 1875).

1835 i Ski), hvis Moder, Pigen Gunhild Pedersdatter, døde strax efter Barnets Fødsel. Hun blev i 1850-Aarene * Kjøbmand Timand Zeiner i Storgaden, der reiste til Amerika, efterladende Hustruen med 1 Datter, senere gift. Didr. Marie, der kaldtes Brochmann, var ikke legitimeret, men indsat til Arving af 500 Spd. efter den længstlevende Ægtefælles Død. (Recipr. Testam. af 1836, conf. 1843).

[1]) Egentlig døbt Diderik Wilhelm.

6. a. *Elisabeth Georgine Dorothea Br.,* f. 9. 1. 1842 p. Kvinesdals Prgrd., † 3. 6. 1860 p. Nes Prgrd.

6. b. *Margrete Louise Daae Br.,* f. p. Kvinesdals Prgrd. 3. 3. 1843, ugift. [Chr.sand.]

6. c. *Henriette Andrea Br.,* f. p. Kvinesdals Prgrd. 16. 9. 1845, † ibid. 5. 5. 1847.

6. d. *Jørgen Wilhelm Hegermann Br.,* f p. Kvinesdals Prgrd. 13. 5. 1847, † ibid. 5. 7. 1848.

6. e. *Jørgen Henrik Hegermann Br.,* f. p. Kvinesdals Prgrd. 11. 2. 1850. 1894 resid. Capellan i Christianssand (Halvorsens Forfatter-Lex. I. 462 og E. A. Thomle, Studenterne fra 1868, S. 34 ff.) * i Chra. (Trefold. Menigh.) 18. 9. 1877 *Sophie Wilhelmine Dybwad,* f. 22. 6. 1858, † i Rødenes 9. 10. 1892, D. af Bankchef (Kreditbanken, Chra.) Bertram D. og Elisa Lange.

7. a. *Sara Louise Br.,* f. i Grue 2. 9. 1878.

7. b. *Bertram Dybwad Br.,* f. i Grue 1. 1. 1881.

7. c. *Diderik Hegermann Br.,* f. i Erlangen 30. 5. 1883, † i Chra. 27. 5. 1884.

7. d. *Sophus Wilhelm Br.,* f. i Erlangen 30. 5. 1883, † i Chra. 30. 4. 1884.

7. e. *Johannes Br.,* f. i Rødenes 3. 2. 1886.

7. f. *Christen Br.,* f. i Rødenes 17. 12. 1887.

7. g. *Elisa Br.,* f. i Rødenes 4. 11. 1890.

7. h. *Sophus Wilhelm Br.,* f. i Rødenes 29. 9. 1892.

6. f. *Bodvar Frederik Johannes Br.,* f. p. Kvinesdals Prgrd. 19. 4. 1852. Cand. theol. * i Chra. (Gl Aker) 12. 7. 1878 *Elisabeth Falsen Smith,* f. i Molde 1. 12. 1855, D. af Sanitetsmajor Christen S. og Hanna Georgine Magelsen. [Ullensvang i Hardanger]. (Se Halvorsens Forf.-Lex. I. 461 og Studenter fra 1869 S. 8 ff.).

7. a. *Diderik Hegermann Br.,* f. i Chra. 20. 5. 1879. Sømand.

7. b. *Margrete Br.,* f. i Chra. 29. 4. 1886, † i Ullensvang 6. 9. 1892.

7. c. *Christen Smith Br.,* f. i Ullensvang 19. 10. 1889.

7 d. *Georg Br.,* f. i Ullensvang 15. 4. 1894.

4. o. *Paul Br.,* f. 8. 5. 1762 (d. ved Aker 5. 6. s. A.), conf. v. Aker 1776 om Høsten, indsat 2. 2. 1778 i Chra. Kathedralskole, hvor han endnu gik 1779 (Skudsmaal: Godt Haab), angives † i Kbhvn. som Student, men findes ikke immatriculeret ved Kbhvns. Univ., altsaa formentlig † før Examen.

4. p. *Friderich Wilhelm Br.,* d. ved Slottet 17. 8. 1764, begr. v. Aker 3. 1. 1766 næsten $1^{1}/_{2}$ A. gl.

3. c. *Christian Br.,* d. i Chra. 1. 8. 1722, begr. ibid. 7. 12. 1723.

3. d. *Hans Br.,* d. i Chra. 4. 10. 1723, begr. ibid. 17. 1. 1724.

3. e. *Hans Christian Br.,* d. 23. 1. 1725 i Chra., begr. ib. 20. 2. s. A.

3. f. *Christian Br.,* d. i Chra. 27. 3. 1726, † p. Abildsø 4. 5. 1756, begr. 12. 5. med alle Klokkers Ringning og den store forud. Han kaldes „Studiosus“, men findes ikke immatriculeret ved Kbhvns. Univ.

3. g. *Maren Malene Br.,* d. i Chra. 27. 9. 1727, begr. ibid. 12. 5. 1735.

3. h. *Wilhelm (Tønsberg) Br.,* d. i Chra. 16. 3. 1729, synes ikke at have

studeret, † p. Ørebek i Onsø 1. 12. 1791 (begr. 9. 12. i Onsø), blev 2. 3. 1757 Garnisonsauditeur p. Akershus og 30. 5. 1759 Regimentskvartermester ved Søndenfjeldske Inf. Reg., afgaaet 1790. * [1]) v. Aker 31. 10. 1764 *Birgitte Marie Thome*, d. paa Moss 5. 7. 1742, conf. ibid. 17. 4. 1757, † i Chra. 25. 12. 1788 (begr. 30. 12.), D. af Major Johan Jacob T. og Edel Marie Sibylle Rick. [2]) v. Slottet (Akershus) 29. 7. 1791 Frk. *Hedevig Magdalene v. Storm* (f. 25. 5. 1758 † 2. 6. 1812 i Frederiksstad), der 23. 8. 1792 i Onsø ægtede Daniel Bremer, Postmester og Auditeur i Frederiksstad (senere Overauditeur, † 1809). (Se Fru Dunker, Gamle Dage, Reg.).

4. a. *Jørgen (Wilhelm) Br.*, f. 9. 4. 1766 (d. ved Slottet 16. 4.), gik p. Chra. Kathedralskole 1780—83 (Skudsmaal: godt Haab), blev Student 1783 (haud. contemn.), Cand. jur. 30. 10. 1789 (sam. Char.), bl. s. A. Assessor auscultans i Overhofretten i Chra., 1793 virkl. Assessor smsts., 1793 tillige Kasserer v. den Norske Krigshospitalskasse, 1806 Justitsraad, s. A. tillige extraord. Assessor i Akershus Stiftsoverret, 1815 extraord. Assessor i Norges Høiesteret, † 4. 5. 1829 p. Jomfrubraaten p. Egeberg, som han besad tilligemed flere Eiendomme i og ved Chra. (Richter, Juridisk Stat S. 44). Hans Bo eiede ved Skiftet 1811 c. 55,000 Rd. * [1]) p. Norderhov (Ringerige) 13. 3. 1790 *Christine Elisabeth Schnitler*, f. 20. 9. 1765, † 31. 3. 1811, D. af Provst Baltazar S. p. Norderhov og Anne Elisabeth Hegermann. [2]) 181 . *Christiane Theodora Grøgaard*, f. 22. 10., begr. 6. 4. 1765, † 4. 11. 1827, før * Provst Henrik Stoltenberg i Aas († 1801) og Nicolai Storm Riegels, Sorenskriver i Heggen og Frøland († 5. 3. 1809, 37 A. gl.) (Jfr. Fru Dunker, Gamle Dage, S. 111).

5. a. *Marie Elisabeth Brochmann*, f. i Chra. 11. 10. 1802 (d. i Slotskirken 20. 1. 1803), † paa Sefle i Vermland 14. 4. 1836. * i Oslo 16. 2. 1826 Capitain og Adjutant (senere Major) *Carl Frederik Uggla*, f. 1796, † p. Løved i Vermland 1863. 13. 1., Kl. 1 Midd., 66²/₃ A. og 7 D. gl., der 1837 blev * Lovise Regina Ørn. (Børn).

5. b. En dødfødt Datter 29. 3. 1811 (Slotsmenigheden).

4. b. *Edel Marie Br.*, d. i Slotskirken i Chra. 27. 1. 1768, conf. i Slotsk. Høsten 1783, † p. Tofstad 5. 1. 1836 hos sin Stifsøn Claus Storm. * i Oslo 29. 3. 1796 *Just Storm*, Schichtmester og Auctionsforvalter paa Kongsberg, d. i Søndrup i Sjælland 30. 5. 1738, † 28. 4. 1801 efter 14 Døgns Sygeleie. Han havde været Informator for Krigsassessor Jørgen Brochmanns Børn og tidligere * Hedevig Catharina Gjedde († 1785) og Johanne Marie Berggrav († 1792). (Ei Børn).

4. c. *Karen Br.*, d. i Slotskirken i Chra. 5. 8. 1772, † ung.

4. d. *Johan Jacob Br.*, d. ibid. 22. 6. 1775, begr. i Chra. 26. 11. 1776.

3. i. *Malene Kirstine Br.*, d. i Chra. 23. 11. 1731 (Moderen introd. 24. 12.), † 6. 3. 1816 paa Grimsland i Strøms Sogn, Odalen. * i Chra. 14. 6. 1764 (viede i Huset af Stiftsprovst Holmboe), Lieutn. v. 2. Akersh. Inf. Reg. *Jens v. Leegaard*, † som Major p. Grimsland 31. 12. 1806, 77 A. gl. (2 S.)

3. k. *Jens (Jørgen) Br.*, d. i Chra. 2. 4. 1735 (Mod. introd. 5. 5.) blev 25. 7. 1759 reform. Fændrik ved Søndenfj. gev. Inf. Reg., 29. 4. 1760 Secondlieut. v. Livcomp., 1. 5. 1769 Prem.-Lt., 7. 10. 1778 Capt.- Lieut. og 7. 7. 1779 Captain, alt ved samme Reg., afgik 1790 med Majors Charakter. Eiede en Tid Østby i Skjeberg og døde p. Bø ved Frdhald.

6. 10. 1798. * i Skjeberg 22. 4. 1777 *Elisabeth Augusta Meyer*, d. 13. 12. 1752 i Skjeberg, † 19. 2. 1826 74 A. gl. (begr. 27. 2.) p. Kyken i Ullensager eft. flere Maaneders Lidelser (hos Niecen S. sal. Munthe), D. af Major Fred. Chr. Meyer til Østby og Christine Marie Sehested. (Fru Dunker, Gamle Dage, S. 21).

4. a. *Jørgen Frederik Br*, begr. i Skjeberg 19. 3. 1778, 9 Dage gl. (hjemmedøbt).

2. b. *Michel Christiansen Br.*, Lensmand i Krogstad 1716, beboede Grøstad i Ski Sogn 1720—32, eiede ogsaa søndre Hallangen i Fron Sogn v. Drøbak 1732—53. Lensmandsgaarden var Vevelstad i Ski, men formentl. var det vel snarest Grøstad, der brændte 1753. Han begr. 19. 3. 1767 i Chra. (Slotsmenigheden), 73 A. 6 Maan. 12 Dage gl., † hos Sønnen Jørgen B. * [1]) i Røken 17. 3. 1717 *Gunhild Aslaksdatter Kjegstad*, D. af Aslak Amundsen K. og Maren Andersdatter († 1724) 1 D. [2]) i Chra. 3. 10. 1720 *Dorothea Nilsdatter*, † hos Sønnen Jørgen B., begr. v. Aker (Slotsmenigheden) 19. 12. 1775, 80 A. gl., D. af Nils Larsen, Klokker i Vang p. Hedemarken, og Ellen Michelsdatter. 7 B.

3. a. *Maren Marie Br.* * p. Bragernes 15. 6. 1741 *Christen Hansen Aarhus* p. Ostøen i Asker, † 6. 3. 1781, 71 A. gl. (5 Børn).

3. b. *Nils Michelsen Br.*[1]) p. Vevelstad i Ski, conf. om Høsten 1737, var først ved Toldvæsenet, saa ved Handelen og tilsidst Lensmand i Krogstad, boede p. Vevelstad i Ski, † 18. 6. 1792 i Aker (begr. 23. 6.) * i Aker (v. Kongebr.) 21. 4. 1744 *Sara Marie Jørgensdatter* fra Grønland, D. af Jørgen Engebretsen og Kirsten Tobiasdatter.

4. a. *Dorthe Kirstine Br.*, d. i Aker 19. 4. 1745, † ung.

4. b. *Anne Kirstine Br.*, begr. i Chra. 29. 9. 1795, 47 A. gl. * [1]) v. Fron (Aas) 4. 3. 1764 Soldat *Wilhelm Larsen*, Eier af nordre Hallangen, † 177 . 4 B. [2]) i Krogstad 8. 5. 1775 (trol. 13. 4.) Ungkarl *Elias Christensen Laurei* paa Langhus, conf. i Krogstad Høsten 1773, 19 A. gl. Han havde paa Jagten skudt efter sin Fader og blev derfor dømt til Slaveri. 2 B., af hvilke en Datter kaldes Maria Eliasdr. Brochmann og blev 4. 7. 1798 * Hans Hansen Haga i Fet Sogn.

4. c. *Dorthe Br.*, d. i Aker 6. 12. 1749 (Mod. introd. 1. 1. 1750), begr. 13 12. 1750 (Krogstad).

4. d. *Michel Nilssen Br.*[2]), f. 2. 11. 1751 p. Vevelstad, d. 7. 11., conf. v. Ski Høsten 1768, † paa Lambertseter i Aker Mandag Morgen 6. 7. 1812. * i Krogstad 19. 3. 1785 (trol. 14. 2.) *Abigael Bogaas*, d. i Krogstad 17. 10. 1756, † p. Lambertseter i Octbr. 1831, 76 A. gl., D. af Thomas Olsen og Anne Jensdatter Hebek. 4 Børn.

5. a. *Anne Br.*, f. 29. 5. 1787, † 17. 2. 1856 p. Lambertseter (begr. 25. 2. p. Akers Kirkegrd.) * v. Aker 13. 11. 1807

---

[1]) 13. 10. 1743 døbtes ved Aker hans uægte Søn Christen, hvis Moder Ragnhild Christensdatter begr. ibid. 1. 3. 1744, 34 A. gl. Han boede p. Foss i Krogstad 1769, da han 9. 6. fik Fritagelse for Kirkens Disciplin for Afholdelse fra Sacramentet over lovbefalet Tid.

[2]) 1774. 16. 11. døbtes i Krogstad hans uægte Søn Hans; Moderen Anne Andersdatter Bougerpladsen.

(eft. Kongebr.) *Johan Peter Hanson*, Kjøbmand i Chra., hvor han fallerede, † i Chra. 10. 9. 1822, 48 A. gl. Hun boede som Enke hos Søsteren p. Lambertseter. Ei Børn.

5. b. *Sara Marie Br.*, f. 23. 2. 1791 (d. v. Aker 6. 3.) † i Ullensaker 8. 10. 1872 (begr. i Oslo 16. 10.) * [1]) *Ellert Ellertsen* fra Bergen, Kjøbmd. i Chra., senere bosat p. Lambertseter, hvor han † 20. 1. 1827 Kl. 2 Morgen eft. noget over 1 Aars Sygelighed og 15 Aars Ægteskab, 38 A. gl. 4 Børn. [2]) *Carl Schøyen*, først bosat p. Lambertseter, siden i Oslo, hvor han døde 11. 7. 1861, 58 A. gl. Ei Børn.

5. c. *Nils Br.*, f. 24. 8. 1792 (d. 2. 9.), begr. v. Aker 26. 9. 1795.

5. d. *Thomas Br.*, f. 7. 7. 1795 (d. v. Aker 14. 7.), senest bosat p. Lambertseter, hvor han † ugift 16. 12. 1840, Krøbling. (3 uægte Børn i Høland og Sørum 1824, 1825 og 1828; kaldes da „Informator").

4. e. *Jørgen Nilssen Br.*, d. i Chra. 20. 8. 1754, conf. v. Ski, Høsten 1770. Han blev, som mistænkt for Delagtighed i Svogerens Mordattentat, dømt til Slaveriet, men benaadedes med Fæstningsarrest, hvorfra han dog kom ud; eiede en Gaard i Pipervigen, var Høker og Bud ved Chra. Brandassurancekasse, † ib. 3. 10. 1813, begr. 13. 10. 60 A. gl. * i Krogstad 3. 11. 1783 (trol. 17. 10.) *Beate Pedersdatter Altenburg* (eller Dahl), d. i Krogstad 30. 9. 1758, conf. ibid. 17. 10. 1773, † i Chra. 1813 Søndag 4. 7. Kl. 5. Eftmd., 64 A. gl. (begr. 9. 7.), Datter af Peder Pedersen og Karen Michelsdr. Dahl.

5. a. *Dorothea Sørine Br.*, f. før Forældrenes Ægteskab, d. i Krogstad 3. 1. 1782, begr. i Chra. 31. 3. 1812, 30 A. gl., ugift.

5. b. *Karen Br.*, d. i Chra. (Vor Frelsers Kirke) 17. 9. 1784, † ib. 17. 2 begr. 22. 2. 1814, ugift. Med Kjøbmand Andreas Schøller havde hun en uægte Datter Elen Margrete, f. 8. 2., d. 18. 2. 1803 (Slotskirken), conf. i Chra. 1817.

5. c. *Elen Margrete Br.*, d. i Chra. 13. 11. 1787, begr. ib. 12. 8. 1791.

5. d. En dødfødt Søn, begr. 14. 1. 1793 i Chra. (Vaterlands Kirkegrd.)

4. f. *Christian Nilssen Br.*, d. i Chra. 17. 3. 1756, conf. i Slotsmenigh. 4. 10. 1772, var først i Krigsassessor Brochmands, derpaa i Magazinforvalter Langes Hus og fik siden en Bestilling ved Garnisonens Bageri. Boede 1791 paa Thveten i Aker og 1795 p. Gjesrud. * i Aker 20. 8. 1790 (trol. 31. 7.) Enken *Karen Jørgensdatter Helsfyr*.

5. a. *Jørgen (Christian) Br.*, d. i Aker 4. 12. 1791. Tvilling, begr. i Aker 1. 11. 1795.

5. b. *Inger Johanne Br.*, d. i Aker 4. 12. 1791. Tvilling, † i Chra. 1835. 19. 9., ugift.

5. c. *Nils Br.*, begr. i Aker 2. 4. 1795, 3 Dage gl., hjemmedøbt.

5. d. *Nils Br.* gik tilsøs, og senere hørtes ikke fra ham. Hans Arv efter Søsteren indestod endnu 1856 i Chra. Overformynderi.

3. c. *Elen Gunille Br.*, conf. i Krogstad (Ski) Vaaren 1740, begr. i Slotsmenigheden (Chra.) 6. 2. 1788, 70 A. gl. * i Krogstad 15. 3. 1742 *Hans Alexandersen Holst*, d. i Chra. 5. 11. 1703, begr. 5. 9. 1783 i Slotsmenigh. i Chra. (Aker). Eier af Thveten i Aker, senere af Stabek i

Berum. 10 Børn med talrig Descendents i Familierne Holst, Lange, Holmboe, Wilse, Bassøe, Heyerdahl, Due, Bay, Brodtkorb, Dybwad, Lassen[1]), Kielland, Sømme Johnson, Landstad m. fl.

3. d. *Christian Michelsen Br.*, conf. Vaaren 1741, nævnes som Fadder 1743.

3. e. *Magdalene Br.*, conf. Høsten 1742, † p. Grøstad i Krogstad 21. 1. 1765 (begr. 27. 1.) 39 A. gl. * i Krogstad 24. 7. 1746 (trol. 8. 5.) *Hans Jensen (Rud)*, conf. 1738, begr. 8. 5. 1767, 44 A. gl., Lensmand i Krogstad. 9 Børn. Han blev siden gift m. Gunhild Christophersdatter (Enke eft. Ellef Andersen Ustby), der 28. 9. 1772 (trol. 14. 9) blev * Lieutn. Lorentz Henrik v. Waltersdorff, hvis Søn Caspar Henrik Lorentz W. døbtes 18. 4. 1773 i Krogstad.

3. f. *Jørgen Br.*, f. 13. 12. 1732, † 14. 10. 1815 p. Sandsverv Prestegaard hos Sønnen. Han blev 5. 8. 1761 Kasserer ved den Norske Kvesthuskasse og 14. 10. s. A. tit. Krigsassessor samt 1. 1. 1766 tillige Krigskasserer. Han havde engang været en formuende Mand og eiede et smukt Hus i Akersgaden, som han havde bygget (senere Rigshospitalsapotheket), og et prægtigt Indbo, men var 1794 fallit med 840 Rd. Underballance. * i Christiania (Slotsmenigheden) v. Kongebrev 9. 10. 1761 *Margareta Bahning*, f. 29. 4. 1744. conf. om Vaaren 1758 (v. Slottet), † 8. 9. 1794 i Chra., D. af Stabschirurg og Regimentsfeldtskjær Frederik B. i Chra. og Catharina Alexandersdr. Holst. 10 B. (Se Fru Dunker, Gamle Dage, S. 130. Wilses Reiseiagttagelser I. S. 217).

4. a. *Frederik Br.*, f. 17. 5. 1763 (d. 25. 5. i Slotsmenigh.), Elev af Krigsskolen 1774, bl. 15. 11. 1780 Secondlieut. à la suite v. Nordenfj. Inf. Reg., † 8. 1. 1784, begr. 12. 1. i Slotsmenigheden.

4. b. *Michael Br.*, f. 25. 3. 1765, Elev af Chra. Kathedralskole 1781—83, da han blev Student (haud. contemn.), reiste til Vestindien, hvor han døde som kgl. Mægler. * . . . . . *Savolani*. Ei Børn.

4. c. *Jørgen Br.*, f. 3. 8. 1766 (d. i Slotsmenigh. 11. 8.), Elev af Chra. Kathedralskole 1781—83, da han bl. Student i Octbr. (haud. illaud.) tog Andenexamen 1784, hvorpaa han var et Aarstid hjemme i Norge, Cand. theol. i Janr. 1787 (non. contm.), bl. 25. 1. 88. pers. Capell. til Nes i Hallingdal men var om Høsten s. A. som Feldtprest med Tropperne i Sverige, 9. 10. 1789 resid. Capellan til Gran, 9. 9. 1796 Sognepr. til Etne og 18. 12. 1807 til Sandsverv, hvor han † 26. 2. 1829 om Aftenen efter en Maaneds smerteligt Sygeleie. * 1823 *Else Christine Pihl*, f. 13. 2. 1765 i Gusdal, † 20. 12. 1840 i Drammen, D. af Sognepr. Andreas P. i Gusdal og Marthe Kirstine Flinthoug. Ei Børn.

4. d. *Dorothea Br.*, d. i Slotsmenigh. i Chra. 19. 10. 1767, † i Chra. i Octbr. 1837. * i Slotsmenigh. (v. Kongebrev) 13. 7. 1790 *Erik Christian Bøyson*, d. i Chra. 14. 9. 1764, Grosserer i Chra., som han forlod 1794, opholdt sig nogen Tid i Flensborg og Hamburg og † i Philadelphia 22. 8. 1797 efter 7 Dages Sygdom (gul Feber). 1 Datter (Sara Margrete B., f. i Chra. 1791, † ibid. 1810, ugift). (Se B. Moes, Tidsskr. f. d. n. Personalhist. I. S. 466 ff.)

---

[1]) Deriblandt Genealogen, Bureauchef, Ridder W. Lassen, hvem mange Oplysninger til nærværende Stamtavle skyldes.

4. e. *Christian Br.*. d. i Chra. (Slotsmenigh.) 19. 12. 1768, begr. ibid. 1. 3. 1770.

4. f. *Catharina Br.*, d. i Chra. (Slotsmenigh.) 31. 7. 1770, conf. i Slotskirken 2. 10. 1785. * . . . . . *Bech*, Søfarende. Hun levede 1840 i en Stiftelse i Helsingør. 1 Søn, Carl Bech, var en Tid hos Mosteren Mad. Bøyson.

4. g. *Alexander Br.*, d. i Chra. (Slotsmen.) 5. 10. 1772, begr. ibid. 31. 3. 1773.

4. h. *Wilhelm Br.*, d. ibid. 11. 1. 1775, begr. ibid. 17. 10. s. A.

4. i. *Maria Elisabeth Br.*, d. ibid. 22. 10. 1777, conf. ib. om Vaaren 1792. * Capitain . . . *Seyer* i Danmark. Hun døde i første Barselseng med en Datter, der 1837 levede hos Faderen, der da var Oberst og gift med sin Tjenestepige. (Se B. Moes, Tidsskr. f. d. norske Personalhist. I. S. 466—69).

4. k. *Wilhelm Br.*, begr. v. Chra. (Slotsmen.) 16. 7. 1779, 3 Dage gl. (hjemmedøbt).

3. g. *Caspar Michelsen Br.*, confirm. i Krogstad Høsten 1749, Eier af søndre Hallangen i Fron Sogn v. Drøbak, trol. 15. 11. 1761. * 10. 1. 1762 (Krogstad) m. Enken *Anne Olsdatter Hebek* (eller Rogaas), D. af Ole Hebek og Gunhild Brynilsdatter († 1780).

4. a. *Dorothea Br.*, d. 7. 11. 1762 (Krogstad). Conf. i Drøbak 26. 4. 1778, 15 A. gl. * i Drøbak 19. 4. 1785 *Mogens Andersen* p. Grisebo.

4. b. *Gunhild Br.*, d. 7. 4. 1765 (Fron). Conf. i Drøbak 5. 4. 1780, 15 A. gl. * i Drøbak 4. 11. 1786 *Haagen Bertelsen.*

4. c. *Michel Br.*, d. 31. 5. 1767 (Fron), begr. 21. 4. 1769.

4. d. *Michel Br.*, d. 20. 5. 1770 (Fron).

4. e. *Maria Br.*, d. 25. 10. 1772 (Fron). Conf. i Drøbak 1788 * i Aas 6. 1. 1797 *Baltzer Baltzersen,* Eier af Børsum i Aas.

4. f. *Anne Malene Br.*, d. 23. 7. 1775 (Aas). Conf. i Drøbak 1790. * ibid. 7. 9. 1805 Enkemd. *Christen Andersen Gøroe.*

3. h. *Anne Marie Michelsdr. Br.*, conf. i Krogstad Høsten 1749, begr. ibid. 15. 11. 1750, 16 A. gl.

3. i. *Anneken Michelsdr. Br.*, d. v. Krogstad 2. 10. 1737, conf. 1754 om Vaaren (Fron), † p. Botner i Høland 1808, begr. 24. 6. * i Høland 20. 12. 1775 Enkemd. *Christen Gulbrandsen Botner,* Kvartermester 1764, boende p. Gromsrud, begr. i Høland 16. 12. 1787, 64 A. gl. 2 Børn.

1. C. *Laurits (Lars) Jørgensen (Br.)* nævnes 1690. Han beboede vestre Greverud i Akershered (Oppegaard), hvor Skiftet holdtes 1739—40 med Overskud 2000 Rd. Begr. 9. 11. 1739, 76 A. mindre end 3 U. 4 D. gl. * [1]) . . . . (1 Søn). [2]) *Karen Jacobsdr. (Schiort),* begr. 8. 6. 1736, 63 A. gl.

2. a. *Hans Br.* blev 4. 11. 1728 Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter paa Basmo (Rødenes Sogn) og var der endnu 1744, begr. i Rødenes 31. 10. 1773, 82 A gl. * *Anne Cathrine Hiort,* begr. i Rødenes 16. 2. 1766, 77 A. gl.

3. a. *Karen Br.*, † 14. 12. 1754, 38 A. gl. * 12. 12. 1741 m. sit Næstsøskendebarn *Christen Brochmann* p. Abildsø, f. 1719 † 1790. (Se ovenfor S. 259).

3. b. *Johanne Marie Br.*, conf. i Rødenes Vaaren 1738, var ugift 1787, begr. fra Klemetsrud i Aker 15. 9. 1798, 79 A. gl.

3. c. *Johan Lorentz (Christian) Br.* var i Tjeneste hos Casserer Brandt, da han 30. 9. 1736 bl. confirm. i Slotsmenigheden (Chra.); blev c. 1756 Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter paa Blaker Skandse, som det synes, til 1764. Han † ugift p. Svarstad i Urskov. Skiftet begyndte 17. 9. 1787.

3. d. *Anne Kirstine Br.*, conf. i Rødenes Vaaaen 1738, † 17. 4. 1797. * 1751 Conducteur p. Blaker *Matthias Juel*, d. i Chra. 28. 3. 1725, † i Aurland 17. 4. 1814, som 7. 12. 1746 blev Verkbase, 3. 2. 1751 Underconducteur og tillige Premlieut. v. 1. Vesterlenske Inf. Reg., fik 12. 2. 1763 Oberconducteurs Char. med Capt.s Rang af Inf., senere forfl. til 2. Bergenh. Inf. Reg. som Capt. og afgaaet c. 1785. (Se Stamt. ov. Fam. Juell ved F. O. Juell, S. 19).

3. e. *Diderik Br.*, conf. i Rødenes Vaaren 1742; han nævnes som Fadder 1746, men var † før Broderen uden Arvinger.

2. b. *Johanne Larsdr. Br.*, † hos Michel Christiansen Br. p. Vevelstad i Ski, svagsindet. Skifte 1744 med c. 76 Rd. Overskud. * 1) *Matthias Harboe* (1 D., 24 A. gl. 1744). 2) *Jens Bircherod Duche* (1 S., 21 A. gl. 1744).

2. c. *Jørgen Larsen Br.*, begr. i Ski 6. 2. 1740, 40 A. gl. Handelsmd. i Chra. Skifte p. Arvetomten Haugbro i Ski, uden Overskud. * p. Setre (Nesodden) 4. 10. 1730 (i Huset) m. *Karen Nilsdatter*, der overlevede ham uden Børn. Hun var Enke efter Michel Aslaksen Setre, med hvem Børn.

2. d. *Johannes Br.*, f. i Chra. 23. 6. 1703, Student fra Chra. 1725, tog Examen philos. 1732 og Attestats 1736. Havde været Huslærer p. mange Steder, blev 1736 pers. Capellan til Enebak, laa fra 1752—54 i Kbhvn. for at sollicitere og blev 13. 4. 1754 (v. Prinsesse Charl. Amalies Recommendation) Sognepr. til Hvideseid i Thelemarken, hvor han ved Prestegaardens Brand 29. 11. 1763, foraarsaget af hans yngste Søn, mistede det meste, af hvad han eiede. † 18. 12. 1776 (begr. 28. 12.). * (eft. Kongebrev, p. Østenbøl i Enebak) 1. 3. 1740 *Hilleborg Sophie Meldahl*, f. 1721 † 17. 3. 1792, D. af Capitain Augustinus M. og Margrete Pharo. 4 Børn.

3. a. *Karen Margrete Br.*, d. i Enebak 17. 5. 1742, † ugift hos Sognepr. Nils Windfeldt i Hvideseid, hvem han testamenterede sin Formue, 900 Rd.

3. b. *Lars Br.*, d. i Enebak 8. 5. 1743, var Sergeant i 1769[1]), blev 2. 2. 1775 Seclt. v. 2. Agerh. nat. Inf. Reg., 19. 6. 1776 Prlieutn. v. sam. Reg., 11. 12. 1789 Capt. og Compagnichef v. Oplandske Inf. Reg.s nat. Batailloner og dimitt. 1791. † paa Taaringrud i Thrygstad, Nat til 21. 1. 1820. * 179 . *Johanne Rummelhoff*, d. i Rødenes 15. 3. 1747, † p. Taaringrud 11. 9. 1817, 71 A. gl., D. af Major Holger Christoph. R. og Boel Christine Coucheron. Ei Børn.

3. c. *Augustinus Br.*, d. i Enebak 17. 9. 1745, angives at have studeret,

---

1) 8. 12. 1769 døbtes i Chra. hans uægte Søn Johan Lars; Moderen Maria Magdalena Jacobsdr. Syllesborg.

Klokker i Hvideseid, † 14. 1. 1806 i Armod. * en Bondepige, *Hæge Knudsdatter*, † som Legdslem i Hvideseid i 1840-Aarene.

4. a. *Hilleborg Br.* * i Hvideseid *Nils Notofssøn Hegtvedt* i Nissedal. De boede paa Fjone og havde mange Børn.

4. b. *Johanne Br.* † ugift.

3. d. *Johanne Br.*, d. 1. 8. 1747 i Enebak, † ung.

1. D. *Michel Jørgenssøn Br.* 1690. Han er muligens Stamfader til en Linie af Familien, der formentlig sent har antaget Familienavnet og for en større Del var bosat i Christiania, og som for faa Aar siden formentlig uddøde.

1. E. *Maren Br.* * *Christen Christensen*, der var død 1705. Han angives at være Søn af Chr. Christensen den ældre.

Den i Christiania bosatte Linie af Slægten.

Samuel Brochmand, Kjøbmand (Høker) i Christiania i 1770-Aarene, kaldes 1788 Fattigforstander, † før Septbr. 1807. * [1]) . . . . (1 Søn).
[1]) i Oslo 22. 2. 1778 (i Huset, ved Kongebrev) *Bodil (Bolette) Marie Müller,* † i Chra. 30. 9. 1807, begr. 9. 10. paa Vaterlands Kirkegaard, 62 A. gl. Boet sluttet 1810 med Overskud c. 87 Rdlr. Hun omtales som skilt fra Manden.

a. 1. *Hans Br.* var 1801 33 A. gl. og Skriverkarl hos Stiftamtmd. Grev Gebhard Moltke i Throndhjem, 1803 i Chra. hos samme, senere Underinspecteur v. Chra. Tugthus, † 14. 2., begr. 19. 2. 1809, angives da 36 A. gl. Skifte efter ham begyndt 14. Febr. 1809 og sluttet 22. 5. 1810 uden Overskud. Ugift.

a. 2. *Abigael Cathrine Br.*, begr. 17. 3. 1778, $1\frac{1}{2}$ A. gl. (Chra.)

a. 3. *Maria Cathrine Br.*, d. i Slotsk. (Chra.) 9. 6. 1778, begr. 9. 10. s. A. 18 Uger gl.

a. 4. *Peder (Samuel) Br.*, d. i Slotsk. (Chra.) 15. 12. 1779, var 1799 Skriverdreng hos Procurator Fougner[1]), i 1802 h. Procurator Jacob Walter p. Ringerige, senere hos Sorenskr. Boll p. Ringerige, var Lensmand p. Modum, 1811, forfaldt til Drik og mistede Ombudet, senest Forligelsescommissair p. Modum, † 1839. * 1803. 17. 2. (i Hole) *Andrine Løvenhielm (-Brockenhus)*, f. 1782, † 1839, D. af Generaladjutant og Ritmester Hans B.-L. og Karen Robsahm. 1 Søn, 3 Døtre.

b. 1. *Charlotte Augusta Br.* lev. 1852 p. Gaarden Svensby i Snarum Sogn p. Modum.

b. 2. *Hans Peter (Løvenhielm) Br.*, f. 1807, kom 1827 i Snedkerlære i Drammen, blev Svend men forfaldt til Drik og var 1852 paa Tugthuset i Chra. † som Fattiglem paa Rynningrød i Rokke (Berg Sogn) v. Frederikshald 31. 1. 1883, begr. 4. 2. Ugift.

b. 3. *Juliane Frederikke Br.* * p. Modum 1. 8. 1833 *Gudbrand Hansen Sieterudeie* (Skinnerud?), begge da 21 A. gl.

b. 4. *Bolette Marie Br.* * 11. 12. 1834 (21 A. gl.) p. Modum med *Christian Nilssen Hervig.*

---

[1]) Han havde da med Elisabeth Maria Henriksdatter en uægte Datter Lovise Augusta, d. i Chra. 22. 10. 1799.

a. 5. *Christian Sigvard Br.*, d. i Slotsk. (Chra.) 28. 2. 1781, begr. 25. 3. 1783.
a. 6. *Christian Br.*, d. i Vor Frelsers K. (Chra.) 14. 10. 1783. † ung.
a. 7. *Maria Cathrine Br.*, d. i Vor Fr.s Kirke (Chra.) 30. 12. 1784, begr. i Chra. 5. 5. 1806.
a. 8. *Jacob Sigvard Br.*, d. ibid. 13. 6. 1787, begr. 31. 7. 1788.
a. 9. *Abigael Susanne Br.*, d. ibid. 7. 5. 1789, levede 1810.

Siri Larsdatter Brochmann, Fattighuslem, begr. p. Vaterlands Kirkegrd. (Chra.) 11. 11. 1791, 82 A. gl. (Fri Jord og Ringning med de 2 smaa Klokker efter Fattigforstanderens Forlangende). — *Maria Brochmann*, † i Chra. 1. 6. 1820, 88 A. gl. (begr. 8. 6.) * i Chra. (Slotskirken) 18. 10. 1764 *Claus Michelsen Frogner*, Kjøbmand i Chra., † 1803. — *Anne Maria Brochmand* * *Hans Boesen*, Høker og Borger i Chra., † 30. 11. 1821, 36 A. gl., af Brystsyge. 2 Børn. — *Kirstine Brochmann* (separeret Kone). * i Aker 28. 10. 1796 (trol. 12. 9.) Ungkarl *Johannes Monsen*. — *Johannes Arntsen Brochmann*, Matros, blev 15. 2. 1804 i Chra. * *Karen Petersdatter*. — *Carl Frederik Brochmann*, Skomagersvend, † i Chra. 29. 1. 1807. Begravelsen bekostet af Svendenes Lade. Af Slægtninge kjendtes kun en Svoger i Bergen.

Den paa Frederikshald bosatte Linie af Slægten.

Esaias Brockman var 1682 Corporal ved Major H. C. v. Tritzschlers Dragoncompagni og blev 27. 11. s. A. Kvartermester ved samme Comp. Han var blandt de Ryttere, der 1682 kom til Norge fra Danmark og bleve mønstrede ved Tønsberg 13. 7. s. A. Han var født i Jylland, 44 A. gl.[1]), havde tjent i 22 Aar, var gift og havde et Barn, som sandsynligvis var den

Daniel Brockman, som 1689 var Sergeant v. 1. Comp. af Agershusiske Inf. Reg. Han er vistnok den „Sten Daniel Br.", som Fru Dunker nævner som sin Oldefader (hun kalder ham ved en Forvexling med Svigerfaderes Navn engang urigtig „Bent Br."). Han var formentlig f. i Fladstrand og maaske som noget ældre g. m. *Inger Marie Winge*, d. i Chra. 4. 6. 1692, D. af Bent W. og Birgitte Povelsdatter. (Jfr. W. Lassen, Norske Stamtavler, S. 171 f.).
a. 1. *Marie Sophie Br.*, † c. 1798. * Raadmand og Viceborgermester p. Frederikshald *Andreas Brunow*.
a. 2. *Benedicte Br.* * *Lars Larsen*, Skipper i Holmestrand.
a. 3. *Birgitte Marie Br.*, f. 1729, † i Chra. 1795 (begr. 19. 8.) * p. Frederikshald 16. 1. 1754 *Albert Treschow*, f. 1720, Overtoldbetjent og Controleur (Toldinspecteur) v. Frhalds. Toldforpagtnings-Societet. Fra dem nedstammer en stor Del af Familierne Hansteen, Dunker, Ullmann, Schjøtt m. fl.

I Bergen nævnes *Jens Nilsen Brochman* som „forhenværende Borger" i 1694, da han var bosat i Kiberg i Finmarken. — I Stavanger nævnes 1689 *Jens Brochmand* og *Herman Brockmand* som Faddere. Sidstnævntes Datter var formentlig *Sidsille Hermansdr. Br.*, der blev begr. i Stavanger 29. 1. 1742. — I Skien blev *Nils Hansen Br.*, Snedker, 22. 5. 1738 g. m. *Thorborg*

---

[1]) Hans Fødselsaar bliver altsaa c. 1638, ligesom Jørgen Andersen Br.s p. Finstad, Stamfader til den ovenfor omtalte Slægt. Efter Tiden kunde de altsaa være Brødre eller Fættere.

Stiansdatter. — *Margrete Brochmand* nævnes som Fadder i Kragerø i Decbr. 1705 og blev begr. sammesteds 30. 4. 1727.

Foruden de i Giessings Jubellærere II. 2. S. 28, Personalhist. Tidsskr. 1. R. II. S. 310 og Wibergs Alm. Dansk Prestehist. nævnte Medlemmer af Familien Brochmand i Danmark forekomme endnu en Del Personer af Navnet, som det hidtil ikke er lykkedes at sammenknytte med nogen af de i Danmark og Norge kjendte Slægter. Til mulig Veiledning for andre Genealoger hidsættes følgende:

Peter Brockman, f. i Danmark og † i Helsingør før Februar 1654, havde været 2 Gang gift, første Gang i Holsten m. *Magdalena Rantzow,* en uægte Datter af Otto R. til Pradow. 2 Døtre af dette Ægteskab, der hver havde faaet 2000 Rdlr. i Mødrenearv, opholdt sig 1654 hos Morfaderen, og Ansøgning blev derfor gjort om Fritagelse for 6te og 10de Penge, da den fra Holsten egentlig hidrørende Arv atter skulde føres did. (Adelsbreve, Rantzow. D. Rigsarch.) Mon en af Rasmus Sørensen B.s 9 Sønner?

Hinrich Brockmann, Frey-Schoster, eiede Hus i Rendsburg 1691. (C. F. Wegener, Das alte Rendsburg, S. 195).

Jacob Brochman, Amtsforvalter over Halds og Skivehus Amter, kom i Kassemangel, hvorfor hans Bohave ved Auction efter kgl. Befaling blev bortsolgt paa Viborg Raadhus 19. og 20. Septbr. 1695. Selv døde han i Marts 1697. (Farstrups og Axelsens Dagbøger, S. 123 f., 130 og 132). Det er kjendelig paa Grundlag af denne Begivenhed, uden Tvivl i Forbindelse med locale Traditioner fra sin Barndom, at Steen Steensen Blicher har skrevet sin smukke Novelle „Jøderne paa Hald". (Jfr. J. Bircherods Dagbøger S. 286, hvor han urigtig kaldes Jørgen Br.). Maaske nedennævnte Jacob Søfrensen B., Student 1651.

Johan Brochman nævnes som Bergamtskriver paa Kongsberg mellem ɔ: Bickmann 1661 og 1680, derpaa som Oberbergamtskriver 1683—86, da han erholdt Afsked. (C. Deichman, Om Kongsberg Sølvverk i Kbhvnske. Vidensk. Selsk. Skr. XI, S. 211, 14 f., 18 ff., 22, 24, 27).

Frederik Christian Brochman, † 1788 som Degn i Lyngby. * *Birgitte Marie Green,* † før Manden. Reciprokt Testamente 16. 6. 1758. Ei Børn. Arvinger paa hans Side kjendtes ikke. Formodentlig den Chr. Fr. Br., der, privat dimit. bl. Student 27. 4. 1731.

Monsr. *Brockmand* var „Drabantgarder" i Kjøbenhavn 1712.

Kjøbenhavns Universitetsmatrikel nævner følgende Personer af Navnet, der ikke kunne henføres til de hidtil kjendte Slægter Brochmand:

Jacobus Severini Brockman, Student 1651. 3. 11. (Fra Kbhvns. Skole?) — *Casparus Nicolai Brochmannus,* immatr. 14. 10. 1667 (Student fra Greifswald 19. 7. 1662). — *Casparus Brochmannus,* 19. 7. 1675 (fra Slagelse Skole). — *Casparus Brochmand* (Steenberg) Nicopensis. 24 9. 1716. — *Christianus Brochmand* 17. 7. 1719, 19 A. gl. (Fra Frederiksborg). — *Nicolaus Abrahami Brochmannus* 17. 7. 1723, 20 A. gl. — *Thorwaldus Brochmann,* Islandus, Baccalaureus 31. 5. 1726. — *Frederik Waldemar Brochmand* 29. 6. 1728, 23 A. gl. (fra Helsingør).

Severinus Gudmannus Brochmand, der blev Student fra Helsingør Skole 17. 7. 1697 er tydelig en Descendent af Hr. Gudmand Svendsen i Hjørlunde

og Anne Sørensdr. Brochmand. (Jtr. ogsaa E. Carstensen, Hjørlunde Sogns Hist. S. 25, Hofmans Fund. og Gavebr. VII, S. 166 og Lengnicks Bidrag vedk. Danm. og Norges Geistl. I S. 8).

En formentlig cognatisk Linie nedstammer fra den ovennævnte Skomager *Jacob Caspersen*, der kaldes Fætter af Christian Jørgensen Brochmann, og hvis Hustru hed *Lene Olufsdatter*. Deres Børn vare:

1. a. *Kirsten Jacobsdr.*, d. i Chra. 13. 12. 1690.
1. b. *Caspar Jacobsen (Br.)*, maaske det Barn, der døbtes i Chra. 4. 10. 1692, Skomager, begr. i Chra. 2. 11. 1745, 55 A. gl. * *Annichen Paulsdatter* († før 1750), D. af Paul Iversen og Siri Andersdatter p. Skjæret († 5. 7. 1750).
   2. a. *Helene Casparsdr. Br.*, 26 A. gl. 1750, † p. Bragernes 9. 7. (begr. 13. 7.) 1805. * *Nils Lund*, der var † før hende.
   2. b. *Paul Casparsen Br*, Student fra Chra. 30. 7. 1746, 21 A. gl., kaldes 1750 Studiosus, 25 A. gl.
   2. c. *Jacob Casparsen Br.*, 24 A. gl. 1750, var 1751 Skomagersvend i Kjøbenhavn.
1. c. *Elisabeth Jacobsdr. Br.*, d. i Chra. 18. 10. 1695. * i Chra. 26. 9. 1724 *Laurits Rolsdorph*, Klokker i Asker. (En Søn, Jacob R., f. i Chra. 12. 8. 1725, † 1778 som resid. Cap. t. Lom).
1. d. *Karen Jacobsdr.*, d. i Chra. 6. 2. 1697.
1. e. *Øllegaard Jacobsdr. Br.* * *Halvor Danielsen Tofte* i Skien. Registr. efter hende begyndte 5. 5. 1757.

Om en til Bergen indvandret Tydsker *Johan Christopher Br.*, f. 1741, † 1814 som Kjøbmand, se N. Nicolaysen, Norske Stiftelser III S. 869. Ved Skiftet 1815 omtales 5 Sønner og 3 Døtre i Alderen mellem 17 og 2 Aar, af hvilke dog nogle vistnok ere Stifbørn.

Anne Marie Brochmann * *Jens Wittrup*, efter hvem der holdtes Skifte i Bergen 1783. 1 Søn 18 A. gl., 1 Datter 19 A. gl.

Johanne Margrete Brochmann, f. 1787, † i Bergen 17. 4. 1858. * *Peter Greve Bredal*, f. 12. 3. 1780, † 1857.

I Worms Lex. ov. lærde Mænd II S. 536 f. nævnes *Johan Burchard Brochmann*, Secretraad og Kasserer i Tranquebar, hvis Datter *Anne Christine Br.* var g. m. *Christopher Theodosius Walther*, f. 20. 12. 1699, † 29. 4. 1741, Missionair i Tranquebar.

I Lengnicks Personalhist. Bidrag vedk. Danmarks og Norges Geistl. I, S. 34, nævnes endnu *Maren Brochmann*, * 26. 2. 1802 *Christen Lange Mørch*, Prest til Fersløv-Dal.

Ditlev Brokmans Vaaben i Helsingørs Kirke omtales i Marmora Danica I. p. 133.

Rebslager *Peter Christian Brochmann* paa Levanger 1864. Hans Hustru *Maren Dorothea B.* var da død. Proclama i Boet, dat. 18. 5. 1864.

En i Christianssand levende Skræddersvend *Johan Kristian Høimar Br.*, f. 25. 4. 1865 i Hof (Solør), angiver, at hans Fader var *Thosten Frederik B.*, f. i Løiten (?) 1815 † i Hof 1882, Søn af Cavallericapt. *Joh. Chr. Wilh. Br.* p. Hedemarken, † 184 . i Løiten, begr. p. Tangen (!) Kirkegaard, hvis Fader var en tydsk Oberstlieutn. *Chr. Fred. Leonh. B.*, falden i Krig. Intet af dette har været at finde i vedkommende Steders Ministerialbøger.

Efterskrift. De ovenfor aftrykte Efterretninger om Familien Brochmann, som oprindelig kun vare skrevne som rent private Meddelelser for den nærmeste Slægt, har Forfatteren paa fleres Opfordring troet — om end under Tvivl — at turde overgive til en afsluttet Læsekreds, der har Forudsætningerne for en rigtig Forstaaelse og Vurdering af den Tillid, han har vist den ved at indvie den i Slægtens rent private Anliggender, som dens nuværende Descendenter have ytret Ønske om at kjende i sin Fuldstændighed, medens en Omskrivning neppe lod sig foretage uden helt at berøve Notitserne deres Charakter af Barndomserindringer og Tidsbilleder. Det tør vel hende, at en eller anden af den ældre Slægt kan finde smaa Unøiagtigheder, hvor Nedskriverens Hukommelse ikke har slaaet helt til; større Feiltagelser haaber han dog i det hele at have undgaaet. Stamtavlen er selvfølgelig skreven under Benyttelse af alt for Tiden overkommeligt Materiale. Man benytter Anledningen til at berigtige nogle hidtil bemærkede Feil:

S. 113 Lin. 11 franeden: to læs: tre.
- 178 — 6 fraoven: Brødre læs: Fættere.
- 186 — 8 franeden: Oldefaders læs: Tipoldefaders.
- — — 7 — Bedsteforældre læs: Forældre.
- 192 — 3 fraoven: 1810 læs: 1839.
- — — 15 - Nordre læs: Nedre.
- — — 3 franeden: Slutningen læs: Midten.
- 193 — 15 fraoven: c. 2000 Spd. læs: da neppe meget over 1000 Spd.

Nogle Oplysninger om Digteren Søren Terkelsen.

Af Arkivar, Dr. phil. **O. Nielsen.**

Forfatteren af „Astrææ Sjungekor“, Søren Terkelsen, indførte Hyrdepoesien i den danske Literatur og havde ikke liden Betydning for sin Samtid. Jeg har i jydske Herregaardsarkiver paa Bagsiden af Dokumenter fundet Afskrifter af hans sødladne Hyrdesamtaler, som Vidnesbyrd om det Indtryk, han endog gjorde paa prosaiske Vesterjyder.

Om hans Stilling i den danske Poesis Historie findes udførlige Oplysninger i J. Paludans Skrift, „Renaissancebevægelsen i Danmarks Literatur især i det 17. Aarhundrede“, S. 184—205. Da hans ydre Forhold kun ere lidet kendte, ville de her meddelte Oplysninger ventelig ikke være uden Interesse.

Stormæctigste Høybaarne Fyrste, Allernaadigste Herre och Konning. Gud allermæctigste spare och bevare E. Kongl. Majst. udi et langvarende fredsommeligt kongeligt regimente.

For E. K. M. foraarsages jeg fattige mand ud af højtræn-

gende nød allerunderdanigst och veemodigst at andrage, ad eftersom jeg paa en to och tiufve aars tijd med allerunderdannigst troeskab och flijttighed hafver været E. K. M.'s højlofligste herre fader, glorværdigste ihukommelse, først udi dend kejserlige krig for munster-skrifver paa fierde aar, udi rente-kammeret paa fierde aar, udi H. M.'s eget kammer udi trej aar och siden i Glyckstad for tolder paa 14 aars tijd betient, och udi midlertijd ochsaa E. K. M., hvis rige och regiment dend allerhøjeste evindeligen stadfæste, med allerunderdannigst troeskab, redebon tieneste och skyldigste opvartning saa vel med dend toldopsiun for Stade som ellers udi andre muelige maader efter min ringe formue udi alle forefaldende lejlighed efter min underdanigste skyldighed hafver opvactet, huilcken min underdanigste tieneste jeg gandske intet tviler, ad E. K. M. jo endnu udi kongelig naade ihukommer.

Men eftersom, allernaadigste Herre och Konning, jeg alligevel for ald saadan min lange troe tieneste ej dend allerringeste kongelig benaading videre end min aarlige ringe besolding, hvoraf mig dog endnu en deel resterer, hafver nydt eller bekommet och derfor nu paa min tiltrædende alderdom ej, saa som mange och moxen alle gamle kongelige tiænere, mig ved en dallers verds benaading, entet (!) geistligt eller verdsligt, til min och min fattige hustrues och børns underholding hafver at trøste, och det icke fordi ad H. K. M., højlofligst ihukommelse, mig det jo naadigst vel hafde undt och bevilget, men derfor ad jeg altid var fra haanden och mesten der ude, naar noget faldt, hvormed jeg for mig och mine kunde blefven hiulpen. Hvorofver ochsaa jeg fattige mand, som nu miere en (!) ti aars tijd har lefvet som tienestløs, mine tilforne fortiente ringe middeler moxen hafver consumeret och snaert icke meget miere hafver tilofvers at føde hustru och børn med. Foruden dette hafver jeg end ochsaa af min fattige formue til min ophold med æren at vinde giort och ladet giøre udi midlertijd atskillige lefverantzer til rigens beste och ellers udi andre maader min fattigdom til Kronens behof med anlagt och udsatt, hvoraf mig endnu en goed deel underdanigst resterer.

Och efter slig lejlighed, allernaadigste herre och konge, efterdi nøden bryder alle love, da nødes jeg ochsaa nu til for E. Kongl. Mayt. min nød underdannigst at andrage, allerunderdannigst bedende, ad E. K. M. vil af sin kongelige naade ansee E. K. M.'s fattige gamle troe-lydigste tiener med kongelige naadige øjne och af E. K. M.'s rige bord lade falde nogle smaa naadsens smuler af til min och min fattige hustrues och børns ophold, trøst och vederqvegelse udi min alderdom. Dend allerhøjeste Herre skal det E. K. M. udi dend uforgængelige herlighed tusindfold rigeligst belønne.

Fremdelis er ochsaa til E. K. M. min allerunderdannigste bøn och begiering, E. K. M. vil naadigst bevilge, ad E. M.'s rentemestere maa lade giøre med mig endelig afregning om hvis ringe, mig endnu hos E. K. M. och Kronen efter rictige beviser kunde underdannigst tilkomme, och derhos naadigst ordre och befalning, ad mig samme rest efterhaanden af E. M..'s rentekammer eller ved andre middeler maatte betales, paa det jeg endnu paa min alderdom icke skulde slett i armod gerade, men maatte endnu fremdelis hafve noget udi forraad til min fattige hustrues och børns underholding.

Saadan stoer kongelig naade, mildhed och velgierning vill Gud allermectigste E. K. M. rigeligen och rundeligen med timelig och evig velsignelse vederlegge, och jeg lefver och døer, fremdelis som hidindtil, med det jeg formaaer, nest et kongeligt naadigst och mildt svar herpaa forventende. E. K. M.'s allerunderdannigste troeskyldigste gammel tiener

Severin Terckellsen.

2. Januar 1656[1]) befalede Kongen Rentemestrene at gøre Afregning med ham og specificere, hvoraf samme Fordring rejser sig, „hvorover vi os siden om Betalingen ville vide at resolvere". Det ses af Afregningen, at han havde over 18000 Rdl. tilgode, hvoraf hverken han eller hans Arvinger dog fik mere end 200 Rdl., som der gaves kgl. Ordre til at udbetale 1662. Denne Fordring skrev sig især fra 2 Overdragelsesbreve, det ene af

---

[1]) Sæl.. Tegnelser. Ansøgningen i Indlæggene dertil.

1640, hvorved Renteskriver Christoffer Iversen[1]) overdrager sin „kære Søn“ Severin Terkelsen sit Tilgodehavende for Tømmer, der var leveret til Bremerholm, det andet af 1646, hvorved den bekendte Johan Ettersen paa Strandmøllen overdrager sin „kære Svoger“ Severin Terkelsen sit Tilgodehavende for leveret Klæde til Kongens Klædekammer.

Da Afregningen er beregnet fra 25. Jan. 1640 til 24. Jan. 1656, have vi i sidste Datum vel ikke hans Dødsdag, men dog denne omtrentlig, thi det er tydeligt, at han er død sidstnævnte Aar.

Da det vides, at Johan Ettersen var gift med Renteskriver Christoffer Iversens Datter Mette[2]), var Søren Terkelsens Hustru Elsebe, med hvem han havde Bryllup 24. Marts 1639[3]), altsaa hendes Søster. Hun boede som Enke 1661 i Frederik Thuresens Hus i Lille Kongensgade[4]).

Af Ansøgningen faa vi om Søren Terkelsens Livsforhold at vide, at han var Mønsterskriver paa fjerde Aar, hvilket maa være 1624—27[5]), Renteskriver paa fjerde Aar, hvilket maa være 1628—31, (i Meddel. fra Rentekammerarkivet 1872 S. 171

---

[1]) Om Christoffer Iversen se Bricka og Fridericia, Christian IV's egenh. Breve 1632–35 S. 84. Der er bevaret et udateret Brev fra Renteskriver Iver Christoffersen, der maa være Christoffer Iversens Søn, til Sekretair Otto Krag, hvori han beklager sig over, at Søren Terkelsen søgte om Arrest i hans Tilgodehavende hos Kongen. 1636 havde Søren Terkelsen overdraget ham 728 Rdl., som han skulde anvende „til gemene Bedste“, imod at de delte Fortjenesten, og han var gaaet i Kompagni med sin Fader og Frands Peckel for at købe Egetømmer til Kongens Fornødenhed. Efter Frands Peckels Død havde hans Fader tiltaget sig Leverancesedlerne, som denne og Søren ikke vilde levere fra sig for at gøre Afregning med de andre, men søgte Iver Christoffersen for ovennævnte Sum med Rente; at der nu skulde lægges Arrest paa hans Afregning, maatte anses som en ubillig Begæring, „thi han (Søren Terkelsen) saa vel som den anden elskelig Svoger saa ikke gærne, at jeg igen kom paa Fode og med Retten kunde forsvare mig, der de nu med Uret og falsk Angivende agter at fordærve mig“. (Meddelt af Dr. Bricka.)

[2]) C. Nyrop, Strandmøllen S. 26.

[3]) Kjøbenhavns Dipl. V. 786.

[4]) Smsteds I. 729.

[5]) 30. Nov. 1629 udbetaltes til Søfren Terkelsen, forrige Mønsterskriver under Kaptejn Steinhorns Kompagni, 36 Rdl., som tilkom ham paa hans Restseddel (Rentemester Regnskab. Meddel. fra Dr. Fridericia).

er han opført fra 1. Jan. 1628 til 14. Dec. 1630), i Kongens eget Kammer i 3 Aar, hvilket maa være 1631—33.

I et af Christian IV's Breve nævnes han som Kongens forrige Kammertjener, hvilket ikke skal forstaas efter vor Opfattelse, men som den, der forestaar Bestyrelsen af Kongens private Sager (Kabinetssekretair). Tolder i Glückstadt blev han 26. Avg. 1633[1]) og var i denne Stilling „paa 14 Aars Tid", altsaa til 1646.

Umiddelbart efter sin Afskedigelse som Tolder skrev han følgende Brev til Otto Krag:

Gunstige fromme Hr. Secreterer, mæctig goede befordrer. Dend store tilliid, ieg haffuer till E. Welb. goede affections hiertelaug imod min ringe person, fordrister mig till io miere och miere att fallde E. Welb. besuærlig, bedende ydmygeligst E. Welb. wilde io icke deroffuer fortørnis. Jeg tuiler icke udi nogen maade paa dett, som E. Welb. mig i afftis haffuer tillsagt, men effterdi saadant will søgis udi en beleylig tiid och forhuerffuis udi en lyckelig stund, saa stiller ieg alting udi Guds och E. Welb. haand. Huis gott E. Welb. paa mine wegne udrættende worder, dersom ieg icke faar dett med mig, saa faar ieg dett well effter och will med allerstørste tacknemmelighed wide att kiende E. Welb. stoere welgierninger. Derved vilde ieg alleene derhos tienst- og ydmygeligen erindre E. Welb., att saa fremt Hans Maytt. naadigst vilde betee mig dend Kongl. naade for min 21 aars lange tieniste, att ieg maa hereffter saa som en kongelig tiener være frij fra alld borgelig skatt och tynge, att dett da maatte extenderis paa min fattige hustru effter min død udi hendis enckesæde, om mueligt er, och att dett maatte forstaas paa huad sted, ieg satte mig udi Danmarck och Holsten, thi ellers waar ieg gandske forbunden til i Glückstad att bliffue, enddog Gud weed, dett skulde falde mig well tungt at flytte derfra foruden nogen forbedring.

Wilde Hans Kongl. Maytt. naadigst bevilge mig nogen ringe aarlig løn effter Hans Ma. eget naadigste tycke, da waar det

[1]) Bricka og Fridericia, Chr. IV's egenh. Breve 1632—35 S. 156.

end nogen forlættelse for min lange tieniste, och dett min liffs tid, som løber flux mod enden. Huad E. Welb. herudi forrætter, skall wor Herre E. Welb. rigeligen beløne och ieg alle mine dage findis tacknemmelig.

Jeg wil icke tuile, Hans Kongl. Maytt. io naadigst skall bewilge mig, om her i landet eller andensteds nogen leylighed forefaldt, som ieg begierede, at dend mig for nogen anden, som det ringere maatte haffue fortient, wederfaeris, huortill E. Welb. meget kand hielpe. Och ieg stiller allting udi E. Welb. goede betænckning. Forbliffuende igien, saa længe jeg leffuer, E. Welb. . . . bereedvilligste

Sewerin Terchellsen.

Flensborg 24. Januarii 1646.

Erlig och Welbyrdig Mand Otte Kragh til Trudshollmb, Kongl. Ma. Øffuerste Secreterer, Min høygunstige Befordrer gandske ydmygeligen[1]).

At han stod i et godt Forhold til Otto Krag, ses af et Brev fra Henrik Oldeland til denne, dateret Glückstadt 24. Feb. 1645, der har følgende Efterskrift: Elsebe Søffren Terchilsøns lader dig helse och tacker dig for sidste vdi Hamborg, du giorde hindes Mand en god Tieniste. Søffren Terchilsøn haffver arfvitt dig samme Tid dine Pistoller och Gewehr, som du effterlod. De lader dig samptligen helse[2]).

6. Maj 1647 udstædtes et kongl. Reskript: „eftersom os elskelige Søren Terkelsen, forrige Tolder i vor Købsted Glykstad, agter sig her udi vort Rige Danmark udi en af vore Købsteder at nedsætte, med underdanigst Begæring, at Vi naadigst vilde bevilge, at han for borgerlig Bestilling og Indkvartering udi hans Hus maatte blive forskaanet“, saa bevilgede Kongen dette, „i hvad for en Købsted han sig her udi vort Rige Danmark nedersættendes vorder“[3]).

Han har næppe benyttet denne Tilladelse strax, thi 1649 kaldes han forrige Ridefoged paa Vallø, hvor han altsaa i et

---

[1]) Indkomne Breve til Danske Kancelli. For Henvisningen takkes Dr. Bricka.
[2]) Meddelt af Dr. Bricka.
[3]) Sæl. Registre.

Par Aar var i Christen Skeels Tjeneste. Sidstnævnte Aar boede han i Køge, men da han vilde købe den Gaard, han beboede, fordrede Magistraten, at han skulde aflægge Borgered, og da han vægrede sig herved, fik Lensmanden paa Kjøbenhavns Slot, Oluf Brokkenhus, følgende Brev:

Eftersom Vi naadigst forfarer, at os elskelig Søfren Terkelsen sich skal veigre vdi at aflegge sin borgelig (!) æd for os elskelig borgemester och raad vdi vor kiøbsted Kiøge, huor hand sig skal hafue nederset, da ville vi naadigste, at du hannem skal anholde, at hand skal sin borgelig æd som andre vdi byen boendis aflegge, dog skal hand de hannem naadigst forvnt priuilegier sub dato Kiøbenhafn dend 6. maij 1647 saa vel [som] des confirmation sub dato Fredrichsborg 26. feb. 1649 vperturberet nyde och beholde. Hafniæ dend 13. Januarii 1650.

Søren Terkelsen fastholdt sin Vægring, og derfor gik Handelen tilbage[2]). Siden har han boet i Slangerup, thi 1653 pantsatte han til Borgmester Jens Sørensen paa Kristianshavn sin Gaard i Slangerup for 1000 Sletdaler, men da boede han paa Lyngbygaard i Skaane[3]). Som omtalt er han død 1656, i ethvert Tilfælde før Midten af Jan. 1657, hvilket ses af en af Afregningerne med hans Enke. Hendes Proces 1659 med Bogfører Joakim Moltke om Betaling for hendes Mands Skrifter omtales i Stolpes „Dagspressens Historie“ S. 172—73.

I Søren Terkelsens Liv er der endnu mange Punkter, som det vilde være ønskeligt at faa fremdragne, navnlig i Henseende til hans Nedstamning og den Maade, hvorpaa han er kommen ind paa Digtekonsten.

---

1) Sæl. Tegnelser.
2) A. Petersen, Kjøge Byes Historie S. 40.
3) Stolpe, Dagspressen S. 173. Syngekorets anden Del 1653 er dateret „ud af Verlandsegnen“ hvad er det?

Spredte Optegnelser af Komponisten Poul Rasmussen.

Meddelte i Uddrag ved Professor **Nic. Bøgh.**

Efterstaaende Optegnelser ere forfattede af *Poul Edvard Rasmussen*, den bekjendte Komponist til „Danmark dejligst Vang og Vænge". Han var en Gaardmandssøn fra Farum, hvor *Edvard Storm*, en Ven af Præsten *der*, *Kampmann*, lærte ham at kjende, fik *Suhm* til at støtte ham pekuniært og antog ham som Søn. Han er født 29. Oktbr. 1776, kom i Novbr. 1788 til Kjøbenhavn, gik i „Efterslægten" indtil Efteraaret 1793, blev ved sin Plejefaders Manuduktion Student i Maj 1794, s. A. som Storm døde d. 29. Septbr., og havde i dennes sidste Levear været i hans Hus „til daglig Vederkvægelse"; han blev Storms eneste Arving. Nu tog daværende Generalavditør og Prof. jur. *L. Nørregaard* sig af ham, og i 1800 blev han Kopist i Admiralitetets Arkiv-Kontor, tog i 1801 juridisk Examen med bedste Karakter og fik saa i 1802 Udnævnelse som Avditør ved Søetatens kombinerede Ret og i 1804 tillige som Assessor i Kjøbenhavns Fattigvæsens Politiret. Da under Kjøbenhavns Bombardement et Bombestykke havde saaret ham i Benet, tog han i 1809 sin Afsked med 300 Rbd. i Vartpenge. Mikkelsdag s. A. rejste han til Byfogden i Holbæk, hvorfra han i Høsten 1810 tog til sin Søster Karen, der var Gaardmandskone paa Karlholm ved Knardrup, et Nabosogn til Farum. Her fandt han en gammel Violin, paa hvilken han i 1811 komponerede „Danmark dejligst Vang og Vænge". I 1813 flyttede han til Farum, hvor han tilbragte Resten af sit Liv, en Tid som Lærer for Hofjægermester *Svanenskiolds* Børn.

Han leverede Bidrag af Melodier til Abrahamsons, R. Nyerups og Rahbeks Udgave af Kæmpeviserne (1813), og i 1821 udgav han sammen med R. Nyerup „Udvalg af danske Viser fra Midten af det 16de Aarhundrede til henimod Midten af det 18de". Endvidere har han givet Bidrag til Østs „Materialier til et dansk biografisk-literarisk Lexikon". Han gav sig ivrigt af med Etymologi, der næsten var bleven til en fix Ide hos ham, og hvormed han i høj Grad trættede sine Omværende, særlig fordi det Hele var saa dilettantmæssigt. I 1812 udgav han „Dansk Kortskrivning" (Stenografi). Han gjaldt for at være en Pedant, der havde ikke saa Lidt med Filistrøsitet at gjøre. Paa sine ældre Dage gik han rundt hos Bonderne for at faa sig en Passiar om Hvadsomhelst. Han led af Næringssorger, som dog paa det Sidste lettedes noget ved, at *A. P. Berggreen* gjennem Minister *Hall* i Maj 1859 skaffede ham 200 Rbd. „af de til Tilskud til Kunster og Kunstnere henlagte Midler". Den 30. Jan. 1860 blev han som Komponist til vor Nationalsang Ridder af Danebrog. Den 18. Juli s. A. hængte han sig en Morgenstund i sin Vinduesstolpe, og hans Motiv dertil var — Kjedsomhed.

Om de Optegnelser fra hans Haand, som her forelægges Offentligheden, og som naturligvis ikke kunne gjøre Fordring paa Troværdighed i Eet og Alt, tør det vel antages, at flere af dem stamme fra *Edvard Storm*. Desværre ere mange af dem, han har nedskrevet, blevne værdiløse, dels ved Udstregninger, dels ved, at endel af Bladene, hvorpaa de ere skrevne, ere klippede midt over og tværs igjennem; om Poul Rasmussen selv har gjort dette, vides ikke. Mig ere de komne i Hænde igjennem Forfatterens Slægtning Hr. Gaardejer *Rasmus*

Hansen, der ejer hans Fædrenegaard, som oprindelig laa *der*, hvor Apoteket i Farum ligger, men nu er flyttet ud paa Marken. Gaardejer Hansen har igjen laant disse Optegnelser af sin Svigerinde, Gaardejer *P. Hansens* Enke i Bregnerød, der ejer dem. Poul Rasmussens Skrivemaade er fulgt; kun har jeg rettet Navnene, hvor jeg kunde kontrollere deres Skrivemaade, og opløst enkelte Forkortelser.

Begyndt d. 5. August 1795.

Sal: Gener: Major *Classen* og Confer: *Classen*, Sønner af en Klokker i Christiania[1]). Da Gener: Majoren bar Sorg efter Faderens Død, foregav han, det var for en Afdød Student i Familien, paa det Ingen skulde spørge, hvad hans Fader var, og derved nøde ham til at sige, at han var *Klokker*. —

Danserinden Mad: *Bjørns*[2]) Mand Hr *Bjørn*[3]) har eengang været Tiener hos Geheimeraad *Numsen* og en særdeles smuk Karl. Hans Fader eiede et Stæd paa Vesterbroe, som før ham tilhørte *Poul i Hullet,* men han kaldte det Biørnsdal. Baron *Lucas Bretton*[4]) gift med hans Søster. —

Horn[5]) ægtede *Torms*[6]) Datter og blev Politiemester efter ham; forhen havde han været Justitsraad og Høiesterets Advocat; fra Politiemester blev han Justitiarius i Hof og St: Retten og Conferentsraad.

Efter *Horn* blev *Bornemann*[7]) Politiemester; derefter blev *Fædder*[8]); under ham var Optoget i Philosophgangen; Han kom derhen: Vi maa have alle disse Nathuer af Veien! — Saa bliver Du selv den første, svarede Een. —

Fru *Gens*, født *Mette Sophie Horn,* Datter af afg: Cfr. Raad, Politiemester *Horn* og Datterdatter af forrige Politiemester *Torm,*

---

[1]) *Joh. Fred. Classen* var Organist i Kristiania, f. 1697 † 1775; hans Sønner vare Generalmajor Joh. Fr. C., f. 1725 † 1792, og Geheimekonferensraad *Peter Hersleb C.*, f. 1738 † 1825.

[2]) født *Lorentzen.*

[3]) Sekretær *Bjørn,* „en for sin behagelige Omgang særdeles yndet Mand“ (Overskous Teaterhist. III. S. 255).

[4]) Ejer af de brettonske Besiddelser paa St. Croix, f. 1763 † 1823, gift 1789 med *Elisabeth Sophie Bjørn,* f. 1772 † 1856.

[5]) *Frederik Horn,* f. paa Falster 1708, † 1781, 1761 Politimester.

[6]) *Erik Jensen Torm,* f. 1684, i 1727 blev han Fred. IV's Livtjener. *Torm* afstod Politimesterembedet til *Horn* 1761; † 1764.

[7]) *Vilh. Bornemann,* Søn af Biskop B. i Bergen; f. 1731 † 1801.

[8]) Se S. 283.

som reddede Kong F. 4. i Branden paa Giæthuset; Hun var Enke med 2 Børn efter Søecapt: *Rasch;* er nu Enke med 4 Børn. —

Actøren Hr: *Elsberg* var Tjener hos *Struensee.* —

Raadmand *Smits* Enke og en Brygger *Noor* paa Chrhavn ere Børn af en Krigscommissær og Grosserer *Noor* paa Kongens Nytorv N° 168. —

Madam *Kofoed* (nu Mad: *Linua*), som eier Gaarden N° 20 i Hv[immel]skaftet, af meget ringe Herkomst, har ved sin Bestræbelse naaet Velstand. Samlede i sin Ungdom Spaaner i Nyhavn og var bekiendt under Navn af *Spaane-Marie.* Hun kom engang ved Barnedaab i et Huus, hvor en gl: Gangkone, som havde kiendt hendes Ringhed og nu misundte hende, sagde: Herre Gud, jeg har saamænd kiendt Madamen, da hun sankede Spaaner i Nyhavn. Har hun det, min Mo'er? Seer hun da, vor Herre kan ogsaa giøre noget af en Spaanetøs. —

Frue *Frankenau*, sal: Etatsraad og Toldinspectørens Kone, Søster til Grosserer *Falck,* Datter af Etatsraad *Falck.* En af hendes Søstre gift med *Koes*[1]) paa Antvorskov; een med Justitsraad *Rested,* den 3die ugift. —

Raadmand *Skibsteds*[2]) Frue er een af Kammerraad *Ports* Døttre[3]). —

1796.

En fransk Actrise *Belleval* og hendes Mand[4]) vilde engang, imod en vis Capital af Kongen, dirigere Hoftheatret, selv antage og lønne Actørerne; men det gik overstyr. *La Tour* var en heroisk Actør paa dette Theater. —

Her har været en italiensk Sangerinde og Actrise Mademois: *Torre*[5]), som havde saadant langt, ypperligt Haar (som i Dronning Roller var udslaget) og et Organ, som overgik ofte Hr *Zielke*[6]) i at giøre Triller paa Fløite. Hun havde været Maitresse hos Kongen af Polen. —

---

[1]) *Georg Ditlev Koës,* † 1804.
[2]) *Andreas Skibsted,* Raadm. og Brygger i Kjbhn., f. 1752 † 1806.
[3]) *Margrethe Cathr. Port.* f. 1763 † 1846.
[4]) Se Overskous Theaterhistorie II, S. 375—77.
[5]) Overskous Theaterhistorie II, S. 408.
[6]) Kapelmusikus.

Theatret har for nogle og 30 Aar siden haft en italiensk Danser og Balletmester *Como* og hans Kone. Han oplærte de første Danske Dansere, hvoriblant endnulevende Dandsemester *Barch* og hans Kone (da Jfrue *Knudsen*) især udmærkede sig og vandt Publicums Bifald, fremfor baade *Como* og hans Kone; dette paadrog dem *Comos* Had, og da de fordrede meer Gage, bevirkede han deres Afskeed hos daværende Direction, Borgemester *Fædder*[1]) og flere. (Dengang var Theatret Byens og blev bestyret af Magistraten. *Fædder* var først Kongel: Laquei, saa Hofskriver, derpaa i Raadstuen, Borgemester, tilsidst Politiemester og Conferents-Rd.) Publicum blev herover saa forbittret paa *Como,* at han altid blev udpebet, saa Dækket nogle Gange maatte nedlades. En Aften var Gouvern: i Kiøbenhavn *Ahlefeldt*[2]) og *Laurvig*[3]), Chef for Marinen og blaa Ridder, hver paa sin Side af Paterret i Loge, og da Piben begyndte, udmærkede de to Hovedmænd [sig]. Bægge gik ned og hver tog sin Mand i Brystet og trak dem ud af Comedie-Huset og til Hovedvagten, uden at det forbauste Folk torde giøre nogen Modstand. Men det tog en anden Hævn. Alle Studentere og Cancellister lode som een Mand være at gaae paa Comedie og stillede endog Patrouiller paa Hallandsaas for at hindre enhver fra at bryde sit Løfte. Theatret manglede næsten i 4 Uger Tilskuere; men man læmpede sig efter Folket; de Arresterede, som vare bragte ud i Castellet, bleve løsladte og en Ballet opslaaet, at Hr: *Barch* og Jfrue *Kuudsen* dandsede. Strax et gyseligt Tilløb, saa at en Billet kostede en Dukat den Aften. Siden var Alting got, kun at *Fædder* blev skrækkelig bombarderet med Skandskrifter; ikke engang hans Port var frie, hvorfor han lod en Vægter holde Vagt uden for om Natten; men selv han fik en Placat paa Ryggen af en Skielm, som klappede ham, etc., etc.[4]) —

Digteren *Wibe* var et stort Hoved, men meget indbildsk af

---

1) Mad. *Comos* Elsker.

2) *Conrad Vilh. Greve af Ahlefeldt,* f. 1708 † 1791.

3) *Christian Conrad Greve af Danneskjold Laurvig,* f. 1723 † 1783. (Se Biogr. Lex. og Overskous Teaterhistorie II S. 250, 330—33.)

4) Overskous Teaterhistorie II, S. 270—76.

sin adelige Herkomst; læste Horatz med nuværende *Moltke*[1]), Præsident i General Toldkammeret; optog sin Gage forud . . . . — Han blev Kasserer hos Geh: Raad *Guldberg* . . . . Bekostninger til sin Donna Mad: *Walter*[2]) . . . . —

En Lieutenant *Verring*, Fru *Claumanns* Broder, skud sig for nogle Aar siden af Forliebelse i en Mad: *Bøhm*[3]) . . . . —

For en 30—40 Aar siden brændte Bagdelen af Børnehuset af; og Aaret efter Guldhuset i Rigentsgaden, da Just:rd *Koefoed*[4]) var Directør over begge Stiftelserne. Folk vare onde nok til at mumle om . . . . .

Det er omtrent lige saalænge siden *Casarmes*[5]) blev bygt, hvorhen der var en stor grøn Eng, hvor Qvæg græssede. —

En spansk Consul boede for nogle Aar siden i Helsingøer uden Leie. Hans Vært kunde ikke faae ham til at flytte, og Fogden torde ikke kaste ham ud. Verten beklagede sig for nulevende Grev *Bernstorff*, og endelig fandt man paa følgende Middel. En Dag blev en Officeer med endeel Bevæbnede befalede at omringe Huset, med Ordre, at lade enhver gaae ud, men ingen ind, og slet ingen svare. Consulen sendte først Tienerne, siden Pigerne, for at spørge, hvad de Bevæbnede skulde betyde? De fik intet Svar, men bleve hindrede fra at gaae tilbage; saa at Consulen med sin arrige Frue, af Mangel paa Folk, tilsidst selv maatte forlade Huset. —

En Pige hos Cancellieraad B . . . . blev i Novbr: 1785 undertiden begeistret. Aanden kom til hende, og hun talede med den i mange Menneskers Nærværelse, som bleve nær forrykte ved dette Bedragerie, som forholdt sig saaledes: Ved Enden af Tæerne havde hun bundet en liden Medicin-Flaske, hvormed hun saa lumsk bankede paa Sengestolpen; derpaa forvendte hun sit Maal saa aldeles, som om gandske forskiellige Personer talede. Det Bedragerie kostede hende Tugthuset.

Mage til hende var en Jomfrue *Nyerup,* Slægt til Secretair,

---

1) *Fr. Moltke,* bekjendt bl. A. fra *Joh. Ewalds* Historie.

2) Skuespillerinden, f. *Halle.* (Se S. 291).

3) Se S. 290.

4) Postdirektør *Hans Koefoed,* f. 1720, † 1796.

5) Hermed maa menes Sølvgadens Kaserne.

nu Professor *Nyerup,* som paa Hospitalet levede uden Mad og Drikke i 14 Dage, derpaa blev inspireret, og holdt de skiønneste Taler til selve *Bastholms* høieste Forundring. Denne Historie skete 1784 i Septbr:. Hun blev overgivet til sin Moder, hvor hun fortsatte Bedrageriet, og satte mange Mennesker Skruppel i Hovedet. Endelig kom man efter Bedrageriet. Hun havde fra Hospitalet en gammel andægtig Kone hos sig, som gik ud og ind og ingen mistænkte, og af hende fik hun baade Mad og Drikke, paa Tider, naar hun var sikker for ei at overrumples. [Hendes] Moder blev befalet at reise fra Byen, og hiem med hende til Norge. Talerne vare hendes Faders Prækener, som hun havde lært i sin Ungdom. —

Conferents-Raad *Erichsen*[1]), som d. 29. Marts 1787 druknede sig, giorde det med fuldt Overlæg; thi han befalede Kudsken at kiøre ned til Langebroe; der stod han ud af Vognen efter at have lagt sit Uhr og Andet fra sig, under Paaskud at drage frisk Luft ude paa Broen, og da han kom midt paa den, sprang han i Søen, og førend man fik ham op var han steendød. Han ærgrede sig over *Eggers*[2]), som sad i en Commission med ham og flere af Rentekammeret og i Alt, hvad der angik Island, vilde være klogere end *Erichsen*, som var barnfød der. —

Commandør *Stibolt*[3]) som i Dag (29. Febr: 1797) er sprunget sig selv til Døde, var Aarsag til den Ærgrelse, som dræbte hans Formand *Gerner*[4]), tilligemed hans Tilhængere og endnulevende

---

[1]) ***John Erichsen,*** f. 31. Aug. 1728. Bondesøn fra Island, Student 1748 fra Throndhjem Skole, 1759 Prof. jur. i Sorø, 1760 Dr. jur., 1773 Deputeret i Generaltoldkammeret samt Økonomi- og Kommercekollegiet, 1777 i Rentekammeret, 1781 Bibliotekarius i det store kgl. Bibliotek, af hvilket han havde stor Fortjeneste.

[2]) *C. U. D. v. Eggers,* f. 1758, i 1783 Fuldm. i Kommercekolleg., i 1785 Prof. extr. i Lovkyndighed, i 1786 Sekr. ved Kreditkassen; død som Konferensraad.

[3]) *E. V. Stibolt,* f. $^{14}/_{2}$ 1741, Kommandørkapt. 1790, Gerners Eftermand som Fabrikmester 11. Jan. 1788; entledigedes efter Ansøgning 12. Febr. 1796.

[4]) Den bekiendte *Henrik Gerner,* f. 1742; blev i 1772 Fabrikmester ved Holmen, hvor han konstruerede et sindrigt Pompeværk til Dokken paa Christianshavn; Søetatens Officerer lod til Ære for ham efter hans Død 27. Dec. 1787 slaa en Medaille. Sammen med *Stibolt* rejste han 1768 i Udlandet for at studere Skibbyggeriet.

Geheimeraad *Rosencrantz*[1]). Derfor da han blev jordet i Holmens Kirke holdt Følget stille med Liget udenfor *Rosencrantz's* Vinduer ved Admiralitetet, hvori han var Præses, at han ret kunde see sit Offer. *Stibolt,* som man tilregnede hans Død, giorde i Forvildelse et Forsøg paa at springe sig ihiel, blev dog uskadt, for at giøre det fuldkommen om i Dag. —

Man mener forvist, det er en Fru *Bülow,* som har skrevet Bispen til om Liderligheden under Bibellæsningen. Hendes Mand har været Geheimeraad og Staldmester. Hun er en Frøken *Lassen* fra Aakiær i Jylland. —

Forrige Geheimeraad nu Stiftamtmand i Aarhuus *Guldbergs* Fader var Bedemand *Høegh* i Horsens. Han har to Brødre, som hedder *Høegh;* den ene Præst i Gientofte, en stor Landmand; den anden i Norge; men han selv blev kaldt *Guldberg* efter sin Farbroder; og da han blev adlet, tog han tillige sin Faders Navn og kaldte sig *Ove Høegh Guldberg.* Medens han endnu var Secretair hos Arveprindsen, udkom Piecen af *Philopatreias,* det første Product af Skrivefriheden af en forrykt Mand, som var kommet herover fra Vestindien; det var *Bie*[2]), en Poet, som siden kom i Rasphuset. Dette var Aarsag til, at *Guldberg* skrev Philodanus, 2 Dele; siden udkom Philocosmus af *Martfeld*[3]), Secret: i Landhuusholdn: Selskabet. Prof: *Abildgaard* ved Veterinærskolen skrev i de Tider satyriske Skrifter under Navn af *Naalemager.* —

I *Struensees* Tid var Rosenborg Have et uudsigelig gemeent Forsamlingsstæd!! Mange Liderligheder offentlig, af selve Borger-

---

[1]) *Fred. Chr. Rosenkrantz,* f. 1724, Overkrigssekretær for Søetaten, Stats minister, † 1802.

[2]) *Jacob Chr. Bie,* født i Trondhjem, Student; udgav i 1765 nogle danske Fabler, som blev forbudne, fordi de altfor tydeligt syntes at forestille visse Personer. Forf. rejste da en Tid bort, men blev saa i 1768 Prokurator ved alle Over- og Under-Retter i Danmark. I 1771 blev han dømt til 6 Aars Rasphusarbejde for en skamløs Prædiken, han holdt i Hvidovre Kirke. I 1772 blev han dømt til at have forbrudt Haand, Ære og Boeslod for et falsk udfærdiget Privilegium med Underskrift af Kongens Haand. Blev senere sendt til Vestindien, saa til Ostindien og døde som Lieutenant i engelsk Tjeneste i Bengalen (jfr. Biogr. Lex.)

[3]) f. 1728, † som Etatsraad 1790.

koner, som vilde prostituere deres Mænd. Telte og Traktementer; af *Gabel*[1]) i Lysthuset, som da var en skiøn rummelig Bygning; denne Bygning var et Badehuus fra *Chr. 5tes* Tid. Der hang Portræterne af hans Maitresser; der kom han sammen med dem. Der var andre Fruentimmer Figurer, alle i lascive Stillinger; og flere Malerier, som blev flyttet til Rosenborg; og den Havebygning ødelagt for at glemme disse Skiændigheder. Før *Struensees* Tid vare kun Gange for Folk; men Indelukkerne for Herskabet, hvor de toge hen og spadserede; men han lod aabne alting til fælles Brug. Herskabet kom da og i Haven om Aftenen; *Kirchhoff*[2]) rørte Harpen udenfor Teltet; Creditorerne satte ham i Blaataarn, hvorfra han blev om Aftenen hentet til Herskabet i Kongens Have; Han ventede Douceur, fik lang Næse. —

Biskop *Balle* stiftede et theologisk Selskab af 24, hvoraf han stræbte efter at Præsterne maatte blive udvalgte af Biskoppen; men Planen gik pludselig overstyr. *Luxdorph* en hæftig Modstander. *Riegels* har ofte angrebet *Balle*. Den Piece: *Chrysostomi Lovtale* (ell. hvad den heder) er Parodie paa *Balle*. —

Bynch[3]), en Student, Genie og frisk Fyr paa de Tider; udgav nogen Digte som Efterligning af *Tullins* Maydag. Hvor *Tullin* skrev: i dette Nu, skrev *Bynch*: i dette Just. Græsset kaldte han: Jordens Pinde. —

Bergsøe[4]) har dimitteret Kammerjunker *Bülow*[5]) til Academiet, som derfor endnu aarlig giver ham 200 Rd. *Bergsøe* har en tækkelig Søster, som hverken kan høre eller tale, uden ved Tegn. Hans smukke Kone, en Jfrue *Monrad*[7]), er ankommen i disse Dage (28 Marz.) —

---

[1]) *Gabel* var en indvandret Mecklenborger, der af sin Beskytter *Struensee* havde faaet Tilladelse til at holde Beværtning i Rosenborg Have (jfr. Hist. Tidsskr. III, 4, S. 441).

[2]) *J. A. Kirchhoff*, † 1799.

[3]) *L. Bynch*, Søn af en Skrædder, 1766 Student fra Roeskilde, 1768 Alumnus paa Regensen, sad paa Grund af Artikler i sine 2 Ugeblade „Statsmanden“ og „Antistatsmanden“ i 8 Dage paa Vand og Brød paa Raadstuen, døde 1779 som Korporal i Næstved. (Se Biogr. Lex.).

[4]) *J. F. Bergsøe*, Læge.

[5]) *C. S. Bülow*, Gehejmekonferensraad, Stiftamtmand i Sjælland.

[7]) Datter af Professor *Monrad*.

For nogle Aar siden døde en Cancelist i Generalitetet *Vegner* af Sovesyge, faaet ved Phflegma og Melancolie; nemlig: Paa Saltholmen var han med nogle andre ovre at skyde Fugle; han gik med Flinten under sin Arm, men snublede; Bøssen gik af og traf den Kongelige Skytte som var med og gik tæt foran; Han forlangte Sagen undersøgt, og blev friekjendt, da det var Vaade. Han levede adskillige Aar efter; Phflegma tiltog bestandigen; trak sin Aande med store Bevægelser og Ophævelser; sov gaaende paa Gaden, og naar han spillede Billard. —

Digteren *Johannes Ewalds* Moder drak sig ihiel. —

Potenza[1]) for endeel Aar siden entreprenerede for en Concert paa Slotstheatret en Vinter; men maatte standse midt i Vinteren, af Mangel paa Liebhavere. En *Darbes*[2]) satte paa samme Tid Musik til endeel Oratorier. —

En Commandant A. paa Christiansøe var saadan en Pietist, at han syntes Hanerne drev Blodskam, lod dem derfor alle dræbe, paa to nær, som han holdt meget nøje Regning med. —

Hertugen af Augustenborg havde for nogle Aar siden en Frisør *Hansen,* som havde god Fortieneste, 300 Rd. aarlig, for at frisere ham. Engang sagde Hertugen til Ham: Aa Hr Hansen vær saa god at spænde mine Skoe! — Frisøren bukkede: Deres Durchleutighed maa forlade mig, jeg er ikke Tiener, men Frisør. — Vil — De — virkelig — ikke? — De maa forlade mig! — Ja, min Herre, saa behøver jeg ikke Deres Tieneste længer. Siden blev Frisøren borte. —

Den gamle Confer: *Obelitz*[3]) har eengang lært C: 7. jura paa Frideriksberg. I samme Værelse var et Skiermbræt, bag derved sad *Revenlov*[4]) for at høre om han ei bibragte Prindsen ufordeelagtige Sætninger. *Obelitz* mærkede det og tog sig vel i

---

[1]) Se Overskous Teaterhistorie II, S. 409, 418, 444.

[2]) Italieneren *Francesco Darbes,* Sanglærer, Violinist, Komponist, Forf. af italienske Lejlighedsdigte og Forretningsmand, gik over i dansk Tjeneste som Hofviolinist; var gift med en Datter af den fra Fred. IV's Tid bekjendte Operadirektør *Keyser.*

[3]) *B. G. Obelitz,* f. 1728, Prof. jur. & phil., † 1806.

[4]) *Chr. 7.'s* Overhovmester *Ditlev Reventlow.*

Agt. Prindsen var meget for at spørge, og ledte ham eengang paa Materien om Adel; *Obelitz* sagde ganske simple Tanker derom; næste Morgen fik han en Billet: at Prindsen ei mere behøvede hans Tieneste. Det var *Obelitz* kiært, for han fik intet for sin Umage, undtagen hver Gang 4 ℔ til Vognen, og han gav selv en Rigsdaler hver Gang for sin Vogn. —

Baade *Struensee* og *Brandt* bleve jo omvendte, den ene af *Münter* den anden af Provst *Hee,* og Omvendelses-Historierne gik i Trykken; men først samlede Forfatterne Subscribentere for at sikkres for Tab. Planen kom ogsaa ind i Hof- og Stads-Retten; mange underskrev; den kom til Justitiarius Cfraad *Horn*[1]). *Nei, jeg har aldrig været en Elsker af Taskenspillerie.* — Man forundrede sig; hvorfor ikke subscribere? — *Jo vist! De tænker nok at forblinde mine Øine, og faae mig til at troe, at det er Guds Engler, som ligge derude paa Steilerne.* —

Genr: Adjudant *Lindholm,* hans Fader, Commerceraad *Lindholm,* har været Kiøbmand i Petersborg, kiøbte siden en Gaard i Fyhn, solgte den igien, da Priserne stege, kiøbte Gaarden paa Hjørnet af Grønnegade og Kongens Nytorv, hvor Slagterboderne ere; er saa bange at hans gamle puddrede Døttre skal blive gift, saa han skal komme til at rykke ud med Medgift. (Den ene fik nu Åar 1788 en Commandeur Koefoed)[2]). —

Juristen H . . . .[3]), General Krigs-Commissær, blev Byefoged paa St. Croix, snød Indbyggerne og Kongen for mange 1000; blev kaldt herover for at aflægge Regnskab, og blev dømt i stor Pengemult. I mange Aar laae han og avlede Børn med eet Fruentimmer; paa sine sidste Dage faldt han herover i Skrupuler, som Præsten forøgede, saa han blev ægteviet til hende paa sin Sotteseng, og efterlod hende alle sine Penge og Børn. Siden gifter hun sig med en Officeer *Rye,* som har været hendes

---

[1]) Se S. 281.

[2]) *Georg Albrecht Koefoed,* Kommandør i Søetaten, Generaladjutant, Guvernør paa Bornholm, f. 1753 † 1808, gift 3/4 1798 med *Charlotte L.,* † 1844 (som iøvrigt ved sit Bryllup ikke var mere end 29 Aar gammel). Ægteskabet var barnløst.

[3]) *E. Hesselberg* (s. Biogr. Lex.).

Frisør. Han var en Skomagersøn; men hans Søster blev gift med en *Koss*[1]), som blev Justitiarius i Hof-Retten i Norge, og saa hjalp man ham til at blive først Fændrik à la suite og saa fremdeles opad. —

Agent *Bert: Madsen*, som eier sit Huus i Farum ved Siden af min Moder, er Søn af en Brygger *Lars Madsen*, som boede i Dronningens Tvergade skraas over for Abel-Cathrines Huus. Agenten foer i sin Ungdom paa Vestindien, fik Lyst til at være Frimurer; nogle Skielmer, for at have Spøg med denne, gave sig ud for Frimurere og vilde optage ham i Ordenen. Først maatte han udstaae mange latterlige Prøver, fik Riis paa Rumpen, etc:, etc:. Da han derpaa forlangte at vide Hemmelighederne, som ikke maatte aabenbares, loe de ham ud, og sagde: dem vidste han allerede, og de troede ikke han vilde aabenbare nogen af de Prøver han havde giort. —

Mad. *Bøhm*, Skiønheds Mønster, af ringe Herkomst, var i Huset hos en Isenkræmmer, kom i Boutiquen, blev tidlig flatteret og forført. Manden *Bøhm*, som havde været Kgl. Løber, tog hende paa Spekulation; begyndte en liden Handel med stort Tilløb. Han klædte, pyntede og satte hende hver Dag Skiønplætter, og hun tildrog sig alles Beundring for sin Smag i Paaklædning. Længe var hun i alles Munde. Et Par dræbte sig af Forliebelse i hende. —

Mad *Bøhm* heed Jfrue *Anne Sophie Holmsted*, blev opfødt i en Isenbod paa Gl. Torv. Enken Mad: *Friederichsen* ved sin Død testamenterede hende 600 rd, hvis hun ikke ægtede Svenden, ellers Alt. Hun vilde ikke ægte ham. En Brygger ved Nørreport af Familien tog hende hiem til sig. Hans Kone blev jaloux og jog hende paa Porten. Hun tog hiem til sine Forældre, som holdt en liden Handel i Adelgade ell. Borgergade. Megen Søgning for hendes Skyld. —

Fru *Judithe Henriette Geelmuyden*, fød *Jordan*, var før gift med *Vanino*; de drev en Tobakshandel i Kielderen under *Pinvigs*

---

[1]) *P. T. v. Koss* g. m. *Hippolyte Christine Rye*.

forrige Huus her paa Østergade[1]); blev rige, saa de kiøbte Huset og flyttede op i første Etage. Siden eiede de vort Naboehuus No 33, som de solgte til *Schnerer v: Waldheim;* og kiøbte da først *Selbyes* Palais, som de leiede til *Sprengporten,* siden Gaarden paa St: Annæ Plads tæt ved Baron *Selbyes,* hvor Cancellieraad *Knudsen* nu boer til Leie. Da *Vanino* døde, giftede hun sig i sit 67 Aar med Gener: Adjud: *Geelmuyden* Anno 1771 ell: 72. Han tænkte om faa Aar at følge hende til Jorden, men hun er nu over sine 90 Aar; (død d. 10 Junii 1797)[2]). —

Jfrue *Halle* blev gift med Hr: *Walter*, som foer paa Vestindien. Da var hun allerede bekiendt stor Actrise. I hans Fraværelse modtog hun især cour af en vis *Müller*, Violinist. *Walter* som kunde giøre et rigt Partie i Vestindien, og som fik Nys herom, ønskede Skilsmisse, og gav *C. Colbiørnsen,* Høieste Rets Advocat, Commission at søge gyldig Grund til at anlægge Sag imod hende. Dette erfoer hun, gik engang til ham og fournerede ham med det Dokument, at hun havde et Barn uden for Ægteskab, og angav Jordemoderen, som kunde bekræfte det. Sagen kom for Retten, og hun blev skildt fra *Walter;* men da hun vilde foreenes med *Müller,* og ei oppebie de i Loven fastsatte 3 Aars Forløb, saa forlod hun Byen, lod sig vie til ham paa Hveen, og drog over til Sverrig og blev engageret i Stockholm. Man sagde, at Gustav III drak Thevand hos hende hver Morgen. — (Fortsættes).

---

[1]) Efter hans egen Opgivelse boede han dengang paa Østergade No 34, ved Siden af Hof- og Stats-Retten.

[2]) Senere Tilføjelse.

Om Søren Schielderup, Guvernør paa Guineakysten.

Af Arkivsekretær **G. L. Grove.**

I Ove Mallings bekendte Bog om Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere hædrer han Guvernør „Schilderup" der paa Guineas Kyst havde vundet en saadan Yndest hos Negerne, at de „elskede og ærede ham mere som en Gud end et Menneske", for sin Menneskekærlighed.

Malling henter navnlig sin Viden fra L. F. Rømer[1]), der især i sin „Tilforladelig Efterretning om Negotien paa Kysten Guinea" m. m., trykt i Kjøbenhavn 1756 nævner os flere slaaende Beviser paa Negrenes Kærlighed til ham, der er saa meget mere mærkelig som hans hele Guvernement kun varede 10 Maaneder. Han nævner saaledes, at da Hollænderne dengang vilde bruge Magten mod de danske, kunde de ikke faa en Trediedel af deres Negere til at angribe os, men en hollandsk Kabuseer eller Negeranfører (Axania) gik med alle sine Folk over til de danske. Adskillige Negerkonger turde ikke følge deres Lyst til at besøge ham af Frygt for, at deres Folk i Tusindvis vilde løbe med, og en af Kongerne viste ham sin Beundring ved (om end forgæves) at sende ham sin Datter med store Gaver i det Haab at opnaa en Dattersøn, der havde en saa berømt Mand til Fader. Rømer tilføjer i Anledning af hans Død: „aldrig er noget Menneske bleven saa beklaget som han; de Hollandske havde en stor Estime for ham; mange af vore Sorte vilde tage Livet af sig selv, og havde deres Koner og Børn nok med dem at bestille". Forøvrigt hindrede hans Menneskevenlighed ham ikke i at være en ganske praktisk Mand, der heller ikke glemte Kompagniets Fordel, thi da han mærkede, at Negere kom endog over 100 Miles Vej fra for at se ham, var han ikke ødsel med at vise sig uden for sine egne Negere og lod sig ikke se af nogen fremmed Neger, uden naar han kjøbte Varer for mindst 10 Unser Guld.

---

[1]) Rømer maa for saa vidt betragtes som en god Kilde til Oplysning om Schielderup, som han ganske faa Aar efter hans Død blev ansat som Kjøbmand paa Christiansborg, hvor han var længe nok til at indsamle gode Kundskaber om Kolonien og dens Forhistorie.

Alene den Omstændighed, at Malling har optaget Schielderup mellem de store og gode Handlingers Mænd, giver En Lyst til at vide noget nærmere om ham, saa meget mere som Fr. Barfod i sine Fortællinger, aabenbart paa Grundlag af Malling har opfrisket Erindringen om ham; og Fristelsen til at undersøge hans Liv nærmere og samtidig søge at kontrollere det udsagtes Rigtighed stiger, naar man ser, hvilket Minimum af Kundskab til hans personlige Forhold baade Malling og Rømer lægge for Dagen. Om hans Liv før han blev Guvernør siges nemlig slet intet, ikke engang om han var dansk, norsk eller Holstener. Malling præsenterer ham strax som den „brave Schilderup“ og nævner (foruden ovenstaaende) om hans personlige Forhold egentlig kun, at han døde af Sten. Rømer siger ikke meget mere. Men har Schielderup virkelig i en saa forbausende kort Tid erhvervet sig en saadan Anseelse hos sorte og hvide, at han fortjener at nævnes som en af vore Hovedrepræsentanter for Dyden: Menneskekærlighed, kunde det dog formentlig have sin Interesse at se nogle tydeligere Spor af hans Liv og Virksomhed. Og da Rigsarkivet nylig ved en Ordning af det vestindisk-guineiske Kompagnis Arkiv har gjort dette i mange Retninger indholdsrige og hidtil næsten ubenyttede Materiale tilgængeligt og derved aabnet Adgangen til at finde noget om ham saa vel som om mange andre af vore Landsmænd, hvis Liv hidtil har hvilet i Mørket, og jeg i Danske Kancellis Arkiv samtidig har fundet en Ansøgning, der er ret oplysende om hans Fortid, skal jeg ved Benyttelse af disse Kilder søge at bidrage mit til en fyldigere Underretning om Manden.

For at begynde med hans Fortid, udtaler han sig i egen Person i oven berørte Ansøgning, der er affattet 3—4 Aar før han tog til Guinea, ret fuldstændigt og aabenhjærtigt i følgende Ord:

Stormægtigste *Monarch*
Allernaadigste Arve Konge og Herre!

Dend store Kongel: Naade og *Clemence*, som Deris Maj[t] lader udj adskillige Tilfælde se imod Deris Mai[ts] fattige Undersaatter, giver mig fattige Mand ligesom nye Liv og Aande igien, saa som jeg nu udj nogle Aars Tiid ligesom har været qvalt af mine *Fataliteter* og intet til min *Avantage* har kundet *obtinere*. Det er nu ungefehr 13 Aar siden jeg kom i Tieneste ved

det *Bergenhuusische Regimente,* som dend Tiid blev *commanderit* af *General Major Hvidtfeldt.* 1718 blev jeg *Lieutnant* derved og var *Seconde Lieutnant* derved ungefehr udj fiire Aar, og har jeg udj samme Tiid været med udj adskillig smaae *Actioner* og tilsidst ved *Mastrans* Erobring, hvor mig og Allernaadigst blev een *Medaille* meddeelt til et Beviis derpaa. 1720, da alle *Second Lieutnanter* ved Land *Militien* blev *reducerit,* traf det ogsaa mig, og var jeg *reducerit* til 1722, da jeg kom udj Tieniste ved Hendes Mai[t] Dronningens *Regiment.* dog pr. *Accord* med een gammel *Second Lieutnant* af Nafn *Køller,* hvilket kostede mig det sidste af min fædrene Arv, og som nu dend liden Deel, jeg hafde arvet efter mine Forældre, var gaaet mig af Hænderne, trøstede jeg mig [til], ved et Giftermaal at *pröffitere* noget til min *Avantage,* og blev jeg derpaa 1724 forlovet med een Encke, som *passerede* for at have Midler, og ieg derpaa Allerunderdanigst forlangede min Afskeed, og, som mit Forlangende var at *employeres* ved det *civile,* var min allerunderdanigste Ansøgning, at jeg maatte *gratificeres* med een *Caractair* af *Cancellie* Raad[1]), hvilcket Deris Mai[ts] H[r] Fader, Hands Mai[ts] Sal: Høylovlig i Hukommelse, allerunderdanigst *consenterede,* men at jeg skulle give 1000 Rdr., hvilcket jeg allerunderdanigst tilstoed og udlovede, og stolede paa mit rige Giftermaal. Men jeg fandt disvære meere Gield og Vidtløftighed end Penge, saa det har været mig umuelig de 1000 Rdr. at betale, og har jeg siden dend Tiid, foruden dend *miserable* Tilstand, jeg lever udj, levet ligesom udj Foragt, og har ikke været saa lykkelig at kunde *obtinere* det ringeste til min *Soulagement.*

Er derfor min Allerunderdanigste Bøn og Begiæring til min Allernaadigste Konge, at dend *Pretention* mig Allernaadigst maatte vordre efterladt, og at jeg maatte af Deris Mai[ts] store bekiendte Kongelige Naade *Gratis* erholde min Bestalning med Deris Maj[ts] Allernaadigste *Confirmation,* paa det jeg ikke skal være *prostitueret* udj min Fattigdom og foragtet af mine Venner for min Ulykke[2]).

Jeg lever i dend faste Allerunderdanigste Forhaabning at Deris May[t] i Naade eftertencker mine 7 Aars troe Tieniste og med Tiden Allernaadigst [vil] betencke mig med een Smuule Brød, saasom jeg haaber at findes beqvem, hvor til Deris May[t] Allernaadigst vilde behage at *employere* mig. Jeg har *studerit* og *deponerit* paa Kiøbenhavns *Accademie.* Ved Krigen haver jeg tient, mine Sprog neml. Fransch og Tydsk har jeg lært, min *Conduite* vil jeg Allerunderdanigst haabe skal ikke giøre mig *mepriserit,* Mine *Familie* og Venner er dend største Deel af Deris Maj[t] bekiendte, hvor iblant Statholder *Wibe* og Gehejme Raad *Numsen*

---

[1]) Schielderups Ansøgning om Kancelliraads Bestalling er dateret Kjøbenhavn den 8 Nov. 1724. Han anfører heri, at han har staaet i 7 Aar som Løjtnant i Kongens Tjeneste og i samme Tid ikke blot har depenseret sine faa Arvemidler men endog er geraadet i Vidtløftighed og altsaa (!) beder om denne Naade saasom hans Lykke og timelige Velfærd deraf dependerer. Bestallingen udstedtes d. 8 Dec. og de for slig kgl. Naade tilbudte 1000 Rdl. bestemte Kongen til Christianshavns Broes Reparation. (Indlæg til Sjæll. aabn. Br. 8 Dec. 1724, N. 313).

[2]) Bestallingen som Kancelliraad maatte nemlig konfirmeres af den nylig tiltraadte Konge for at beholde sin Gyldighed, og da den gamle Bestalling endnu ikke var indløst, havde S. jo al Udsigt til at faa Konfirmationen nægtet og degraderes fra Kancelliraadsværdigheden efter at have baaret denne i 6 Aar.

er mine nær paarørende. Men jeg vil allerunderdanigst haabe min Allernaadigste Konge forbarmer sig over min Vandlycke. Jeg lever min Livs Tiid

Ringkiøbing den
29 *Janvarij A^o* 1731.

Deris Kongel: May^tts
Allerunderdanigste
Troe Arve Undersaat
og
Ringeste Tienner
Søren Schielderup[1]).

Baade i Norge og Danmark havde jeg flere Gange søgt Oplysninger om Schielderups Forældre, men forgæves, indtil jeg fandt ovenstaaende Ansøgning, som ved de i Slutningen skete Hentydninger til hans fornemme Nærpaarørende, Wibe og Numsen, ledte paa Sporet, idet Hr. Arkivfuldmægtig Huitfeldt Kaas i Christiania var saa venlig at meddele mig, at han derefter maatte være en Søn af Provst Johan Schielderup, Sognepræst i Skogn, død 9 Mai 1721, og Hustru Gidsken Lund[2]), hvilket ogsaa direkte udsiges i nogle Optegnelser om denne Familie. Dette har jeg siden fundet en anden Bekræftelse paa deri, at flere Aktstykker[3]) nævne Guvernør Schielderups „Søster“ Jomfru Ellen Christine Thune, der laaner ham 300 Rd. ved Udrejsen til Guinea 1735. Dette passer nemlig for saa vidt meget godt som nævnte Præst Schielderups Hustru Gidsken Lund først havde været gift med Kapellanen i Skogn, Morten Melchiorsen Thune, † 1695, og med ham haft Datteren Ellen Christine Thune[4]), der altsaa bliver Halvsøster til Guvernøren. Hertil kommer endnu, at samme Søster i et Brev af 1744 omtaler som den afd. Gouvernør Schielderups Halvbroder og som født Værge til hans Børn den daværende Sognepræst i Vordingborg. Naar man nemlig betragter *Sognepræst* som en Eufemisme og i Stedet fæster Blikket paa den da *residerende Kapellan* sammesteds, viser denne sig at hedde Jens Schielderup og netop at være ældste Søn af Provst Schielderup i Skogn af hans andet Ægteskab (med Karen Collin)[5]).

---

[1]) Indlæg til Jydske aabne Brev 7 Decemb. 1731, N. 307, hvorved S. S. paany fik Bestalling som virkelig Kancelliraad.

[2]) Uagtet Erlandsen i Throndhj. Geistlighed S. 300 omtaler dette Ægteskab som barnløst.

[3]) I Pakken Skiftebreve m. m. fra Guinea 1674—1752 i V. G. Komps Arkiv.

[4]) Erlandsen: Trondhj. Geistlighed S. 313 jfr. 299 f.

[5]) Sammesteds S. 300.

Det var herefter ikke noget uberettiget Praleri med Slægtskabet i hans Ansøgning, thi paa mødrene Side havde han af Slægterne Vibe og Numsen Paarørende i meget ansete Stillinger som følgende Oversigtstavle[1]) vil udvise:

Mads Jensen Middelfart,
f. 1569 † 1637,
Biskop i Skaane, * Mette Vibe.

Michael Vibe, f. 1627 † 1690, til Freienfeld, Gehejmeraad, adlet 1679, * Margr. Cathr. Reimers.	Ingeborg Margr. Vibe, f. 1622 † 1648, * Hans Numsen f. 1613 † 1652, Materialskriver paa Bremerholm.	Raphael Lund, f. 1630 † 1717, Mag., Præst til Skogn, Provst.

Cathr. Hedevig Vibe, f. 1669 † 1731, * Gehr. Vincens Lerche til Lerchenfeld.	Ditlev Vibe, f. 1670 † 1731, til Freienfeld, Gehr., Statholder i Norge.	Anne Margr. Vibe, f. 1673 † 1721, * Jægerm. Fr. Svane.	Anne Christine Vibe, f. 1675 † 1730, * Etatsr. Reimer P. v. Rheder, adlet 1683.	Mathias Numsen, f. 1648 † 1731, Gehr., Genmaj., Præses i Generalitetet.	Gidsken Lund, * Johannes Schielderup, Mag., Præst i Skogn, Provst.

Michael Numsen, f. 1688 † 1757, Feltmarsk., Gehr., Overkrigssekr.	Christian Numsen, f. 1687 † 1756, Genltn.	Søren Schielderup, f. 1698 † 1736, Guvernør i Guinea.

Søren Schielderups Fader, der 1703 blev Kapellan og 1717 Sognepræst i Skogn, var en Søn af Stiftsprovst i Trondhjem Søren Hansen og havde faaet Slægtnavnet efter sin Moder, Stiftsprovstens Hustru Anna Schielderup, Datter af Peder Schielderup, Biskop i Trondhjem. Sørens Moder døde tidligt, og d. 28 Okt. 1705, da han kun var 9 Aar gammel, giftede Faderen sig 2. Gang, med Karen Collin. Sønnen blev rimeligvis tidligt sendt til den lærde Skole i Trondhjem, hvorfra han dimitteredes 1716, og d. 9 Mai 1721

[1]) Det er ret betegnende for den Løshed, der endnu dengang herskede i Antagelsen af Efternavne, at selv en saa fornem Mand som en Biskops Børn dels toge Moderens Efternavn dels toge Navn efter den By, hvor Faderen var Bisp. — Oversigtstavlen skyldes væsentligst Benzons Stamt. i Rigsarkivet, jfr. Erlandsens Trondhj. Gejstlighed.

døde Faderen. Vi skulle ikke dvæle ved Schielderups militære Løbebane, hvis Hovedtræk han selv ovenfor har anført. Han afbrød denne for at gjøre et rigt Giftermaal, som han med en for hin Tid gængse Naivitet ligefrem udtaler i ovenstaaende Ansøgning. Valget faldt paa Else Jensdatter Ausborg, hvem han ægtede i Ringkjøbing d. 24 Marts 1727[1]). Hun døde i samme By faa Aar efter Mandens Død, begravedes d. 5 Aug. 1743[2]) og efterlod 2 Børn af Ægteskabet med Schielderup[3]), rimeligvis Datteren Gedsken Kirstine og Sønnen Johan Ditlev, der ere de eneste Børn af dette Ægtepar, der, ifølge Lengnicks Kirkebogsuddrag, angives at være døbte i Ringkjøbing, medens Forældrene boede der, henholdsvis d. 5 April 1728 og 26 Mai 1732.

Schielderup opføres i nogle Brandstyrsregnskaber for Ringkjøbing 1729—31 blandt de højere beskattede Borgere, men uden Vedtegnelse om at beklæde noget Embede i Byen. I Længden har han dog ikke kunnet leve af at være sin Kones Mand, da hun jo ikke viste sig saa velhavende som forhaabet, og Schielderup bestemmer sig til at forlade Kone og Børn for at bryde sig en ny Bane i dansk Guinea.

Det er hans Virksomhed herovre, der skaffede ham hans Berømmelse, og som derfor hovedsagelig her skal undersøges. Hvad man hidtil veed om ham, er ikke af den Beskaffenhed, at det just kan give os noget synderligt tiltalende Jndtryk af hans Livsvirksomhed. Paa den ene Side maaske lovende Begyndelser paa den studerende og Officersbanen, men paa den anden Side Gæld, Vidtløftighed, Afbrydelse af to forskellige Livsbaner, han var slaaet ind paa, og et mislykket Pengegiftermaal.

Man maa dog alligevel have haft en vis Tillid til ham; thi i Konkurrencen om at blive Guvernør i Guinea sejrer han over Inspektør Feldmann paa Borchs Kollegium, og det uagtet denne kun forlanger 600 Dr. aarlig Gage, medens Schielderup ikke vil antage Stillingen under 1000[4]).

---

1 og 2) Lengnicks Kirkebogsuddrag.
3) Jfr. i Pakken Skiftebreve m. m. fra Guinea 1674—1752 i V. G. Komps. Arkiv.
4) Se V. G. Komps. Direktionsprot. for 1734.

Den 5 Aug. 1734 udnævnes han til Guvernør (mer end 800 Dr. fik han dog ikke), og i Mai 1735 afrejste Schielderup med Snauen „Jomfruen“ og ankom til Guinea d. 12 August s. A.

Tilstanden[1]) derovre var ikke opbyggelig. Schielderup skriver selv herom: Her levede enhver som de vilde og som ryggesløse Mennesker. Den gemeene hafde ingen Respekt for sin Superieur; her var ingen Disciplin. De løb fulde og gale hver Dag. Den Tid, de sad i Kirke for at skulde høre Guds Ord, employerede de til at sove deres Ruus ud. Horeri var her som en sømmelig og tilladt Sag. Her var et veritabelt Sodoma.

Den Guvernør, han skulde afløse, Wærø[2]), saa vel som hans Døttre, havde erhvervet sig et „skammeligt Renomée“ blandt alle Nationer paa Kysten. Schielderup mente, at han havde bragt sit Guld i Sikkerhed hos Hollænderne. I Kassen var der ikke mere end omtrent tyve Mark Guld. Af Kompagniets Slaver vare mange døde, og Beholdningen sunket til 44, „hvilke udi saadan miserabel Etat befandtes, at de bedre var at ligne ved Benrader end ved fine Slaver“. For egen Regning havde Wærø solgt fine og unge Slavinder til fremmede, og til hans eget Husbehov var alle Slavinderne unge, med staaende Bryster, men alle de for Kompagniets Regning var gamle og fast saaledes, at de neppe havde Tænderne i Munden.

Men Schilderup fo'r heller ikke med Læmpe imod ham, og Rømer bebreider ham endog unødig Haardhed i dette ene Stykke. Han lod optage et Forhør, der blottede hans slette Regering og usædelige Levnet og noterer som Deficit for Wærø, i al Fald foreløbig, alt hvad der mangler i Pakhuset ved hans Ankomst, ligesom han ogsaa fører paa hans Regning 3320 Rd. for Slaver (32 Mands- og 9 Kvindeslaver), som vare døde af Sult og strængt Arbejde i Aarene 1734 og 1735, saaledes at hans Gæld svulmer op til over 18000 Dr. (Wærø angav den kun til 7300 Rd.).

[1]) Beretningen om Tilstanden derovre skyldes hovedsagelig et Generalbrev af 15 Apr. 1736 og et Brev fra Guvernøren til Dir. af 12 s. M., hvilke Breve sendtes tilbage med „Jomfruen“, da den returnerede. De synes at være de første Breve, Schielderup sendte hjem til Direktionen siden sin Ankomst — en langsom Postforbindelse.

[2]) Jfr. ovenfor S. 161.

Om han er gaaet for vidt er ikke let at afgøre, men at der var al god Grund til at paatale Kompagniets Ret overfor ham, er sikkert. Alt Wærøs Gods sælges, og han sendes hjem i Arrest for at underkastes en vidtløftig Retsforfølgning, der ikke var tilendebragt, da han døde 6 Aar efter, 1742.

Nidkærhed manglede Schielderup ikke, men de mange Bryderier med Wærø foraarsagede ham, skriver han selv d. 12. Apr. 1736, saa megen Chagrin, at det gik ud over hans Helbred og skaffede ham et Slag i højre Side, saa at han næppe kunde føre Pennen og ikke med sin højre Haand løfte 2 à 3 Pund.

Skaffede den afgaaende Guvernør Wærø Schielderup saa alvorlige Ærgrelser, gav andre af Kompagniets Embedsmænd ham ogsaa nok at gøre. Som sædvanlig, naar der kom en ny Guvernør, strømmede det ind med Ansøgninger om Hjemsendelser til Fædrelandet og om Gageforbedringer. Navnlig de underordnede, Haandværkerne og Soldaterne, bevilger Schielderup gjerne et lille Maanedstillæg. Saaledes Tømmermanden og Smeden „siden de daglig har svært Arbejde, og Klæderne af Sved raadner dem af Kroppen, hvorfor de egentlig fortjente 3-dobbelt mod Soldaterne“ [1]) eller kommer dem i Møde paa anden Maade. Men kommer nogen med slet begrundede Ansøgninger, siger han dem klar Besked.

En derværende Bogholder Niels Schmidt [2]) ansøgte saaledes d. 2 Jan. 1736 om Permission af Kompagniets Tjeneste. Han begrunder sin Ansøgning paa, at han har været der en temmelig Tid, nemlig 5 Aar og i den Tid ikke har profiteret andet end et svagt og usundt Legeme med Hukommelsens og Synets Svækkelse, hvorfor „Lysten og Inclinationen maae vel forgaae lengere paa dette Sted at forblive udj det Høylovlige Compagnies Tieneste, da Kræfterne og Hukommelsen endog daglig Dags af Chagrin og megen forefaldne Fortrædeligheder aftager“, og paa, at Landet er af den Beskaffenhed, at et Menneske, der er kommet til Aar

---

[1]) jfr. Skr. til Dir. af 12/4 1736.

[2]) Bogholder Niels Schmidt, født i Helsingør, var kommen til Guinea 1731, returnerede 1736. (Guin. Gagebøger).

og Alder, ikke kan profitere meget, og den daglig fornødne Legems Forpleining mangler. Den af Schielderup underskrevne og i Sekretprotokollen indførte „Replique og Resolution paa foregaaende Memorial", der trods sin for ham karakteriske spøgende Form ikke lader noget at ønske i Retning af Bestemthed, lyder saaledes:

At Sollicitanten icke alleeniste udi den Tiid, hand har tient det Høylovlige *Compagnie*, men endog fra de længe forhen forløbne Tider og, for at betiene mig af hands egen Skrivemaade, fra Brendeviins Flaskens Antagelses Dato at regne, nocksom kand have „*profiteret* eet svagt og usundt Legeme med Hukommelsens og Siunets[1]) Svæckelse", er vel troeligt, og siden ieg har søgt baade med det gode og onde at hemme saadan liderlig Opførsel, Saa tvifles icke heller paa, at samme har foraarsaget ham adskillig *Chagrin*, men at hand „mangler daglig nødtørfftig Forflegning", kand ieg lige saa lidet troe, som det i sig selv er urimeligt, da hand har een god *Gage*, og udi 4re Maaneder efter ieg her var kommet hafde sit fri Bord hos mig, saalenge ieg hafde Haab om hands Omvendelse eller Forbedring.

At *Compagniet* skulle giøre nogen *Pretention* paa hands persohn for det resterende aar[2]), kand ieg gandske vist forsickre om, intet er at befrygte, men vel hafde ieg at befrygte een *Reproche* af de Høye Herrer *Directeures*, i fald ieg hafde paa *Compagniets* Pung beholt saadan slet *conditioneret* Person her paa Stædet, som ved sin liderlige opførsel foraarsager *Nationen* Tort.

Endelig kand da klarlig sees, at Mr. *Schmidt* har forlangt sin *Demission* meest af *Raison*, fordi at hand, som Gud har skabt til eet Menneske, icke kand havde Leilighed og Frihed at leve vær[r]e end eet Beest, og tillades hand da gierne at reyse hiem, hvor hand da agter de Høye Herrer *Directeurer* med sin opvartning at *incommodere* og muligens sit forhen nochsom bekiendte liderlige Wæsen at *confirmere*. *Datum Christiansborg* den 3. *Januarii* 1736.

S. Schielderup.

De oversendte Embedsmænds jævnlige Drikfældighed var ham overhovedet en sand Plage. Ogsaa i General-Brevet af 15 April s. A. kæmper Schielderup tappert for at faa ædru Folk derover. Han forlanger flere Assistenter og Haandværksfolk, men beder Direktørerne „for alle Ting passe, at ædrueligeog schichelige Personer, som har gode Beviiser om deres Liv [og] Levnet, hjemme, udsendes, og iche nogle, som for Liderlighed og andre Excesser maatte nødsages at udgaae, thi med saadanne Persohner ere vi her meget brudte, og *Compagniet* i ingen Maade derved

[1]) Synets Svækkelse ses overhovedet dengang derovre hyppigt anført som en sikker Følge af Drikfældighed.

[2]) Han var nemlig forpligtet til at blive der sex Aar og havde kun været der i fem.

tient; thi at det skulde ventes, de sig her skulde forbedre, er iche giørligt, mens meere [at de] blive styrchet i deris forhen førte liderlige Lefnet". Samme Vise høres stadig. Endnu i samme Brev melder Schielderup, at deres Barber er død d. 13 Marts og tilføjer: Vil derfor udbede, at een anden i hans Sted maatte vorde udsendt, mens dog een Persohn, som har sin fulde Forstand og iche er genegen til Drich, thi ellers maatte vi være nødsagede til at sende ham med samme Skib bort igien, thi liderlige og drukne Folck, som tilforn er meldet, er aldeeles intet nyttige, men til større Skade, saa meget mere, som her er flere Betiente, der ere til ingen Tjeneste duelige.

Der er ingen Tvivl om, at Schielderup er i sin gode Ret, thi baade før og senere ser man saa jævnlig Eksempler paa, at Direktionen ved Embedsbesættelser i Kolonierne tilsidesatte flinke Ansøgere uden Protektion for at hjælpe bedre Familier af med deres mauvais sujets, der paa saa langt Hold dels ikke let kunne genere Familien, dels havde al god Udsigt til inden ret længe ved Hjælp af Klimaet at ligge paa deres Gjerninger.

Medens der foreligger Vidnesbyrd nok om Schielderups Forhold til de Hvide, der jo selvfølgelig varierer meget efter deres Opførsel, men gennemgaaende mest er præget af hans embedsmæssige Nidkærhed mod sine underordnede og venlig Interesse for Haandværksfolkene og de lavere stillede, findes der ikke saa mange Oplysninger om hans Forhold til Mulatterne og Negrene, men dog tilstrækkeligt til paa flere Punkter at konstatere hans Ry som de undertryktes Beskytter og Ven.

I Brevet til Direktionen af $^{12}/_{4}$ 1736 foreslaar han et Gagetillæg til 2 Mulat Soldater „siden de giør samme Tjeneste og kan *prefereres* mange af de Blanke i Skikkelighed". Ogsaa Mulatungdommen tager han sig af. De fleste vare som Hedninger, da jeg kom, siger han sammesteds, de to ældste Piger var forfaldne til Usædelighed, men har udstaaet Kirkens Disciplin og lever nu skikkeligt, medens Præsten før ikke kunde komme nogen Vej med dem, da han ikke støttedes af sin Øvrighed. „Jammer er det", fortsætter han, „med disse Børn, at de i deres Ungdom

intet lærer, hvorved de kan fortjene deres Brød. Tvende ere blevne døbte, siden jeg kom her, hvilke jeg har overtalet Præstens Koene at tage imod for at lære dem at sye, hvad de igen kan lære andre og derved tjene rundelig. En liden Dreng, der har hverken Fader eller Moder, har jeg taget til mig; [til] de andre, som mest alle ere nøgne, har jeg taget 1 Stykke *Rolchas* (?) (bedervet) paa min Gage at klæde dem af, paa det de kunde komme i Guds Huus. Gud give, at der kunde udfindes *Moyen*, hvorved de kunde |: Uden *Compagniet* till Bekostning :| underholdes og lære noget."

Hvad Schielderups Forhold til de *Sorte* angaar, viser Sekretprotokollen ogsaa hist og her, at han tog sig af dem. Under 19 Sept. 1735 ses det, at han og Raadet tillagde en dem pantsat Neger Gage, „da han dog maatte gjøre daglig Arbejde sammen med de andre *Compagniets* Slaver," ligesom at adskillige nævnte Kvindeslaver fik Maanedsgage. I Marts 1736 indkiøber han et Par ny Slaver til Kompagniets Brug under Motivering af, at „Slaverne ere baade faa til at arbeide og nogle af dem gamle og helt skrøbelige." Et andet Sted[1]) findes en Udtalelse, der mere direkte viser hen til hans personlige gode Forhold til Negrene. Idet han her udtaler Haabet om i Fremtiden at kunne fournere Kompagniets vestindiske Besiddelser med Slaver, siger han: „Negrene har den Kiærlighed for mig, at de skall iche gaa *Fortet* forbi med deres Negocie, saa længe de kand faa de Varer, de forlanger. For hver 20 Slaver, ieg har faaet, troer jeg ikke, de hollandske og engelske har faaet 2. Saa længe Compagniet ikke har vell *intentionerede* Betientere, saa kand det aldrig komme i Stand, og een god *Intention* kand og kun lidet hjælpe uden dend bliver *souttineret*."

I Fortsættelse heraf meddeler han følgende nærmere Oplysninger om Negrenes Bistand under hans Uenighed med Hollænderne:

„Siden nu paa nogen Tid baade af vores forhen bortflygtede Negre saavel som fremmede her til Negeriet er kommen for at

---

[1]) I oftnævnte Skr. af $^{12}/_{4}$ 1736.

bygge og boe, er og een af de smaa *Cabuseere* i det hollandske Negeri med sin Slægt og Anhæng og nogle andre Familier komne herhid, hvilche alle ere *suffisante* og gode *Negocianter*, hvorover dend hollandske Kiøbmand blev saa rasende, at han overtalede *Cabuseer Dacon* till at sætte Ild paa vores Negerie om Natte Tider og skulle *panjare* de hollandske Negre, her var kommen, som dog iche er een Skilling skyldig ved det hollandske [Fort]. Men som jeg hafde faaet Nyes deraf underhaanden, maatte ieg saa vel for at protegere de fremmede her var kommen som vores eget Negeri, udlevere Krud og Lod og nogle Karabiner til Defension og loed Negrene holde god Vagt, hvorudover at *Dacon* blev saaledes imodtaget, at hand hafde nok at bestille ved sin *Retirade* [med] at slæbe sine Døde og *Blesserede* bort."

I Forbindelse med denne Beretning staar følgende lille, sikkert meget velfortjente Finte, Schielderup giver Direktørerne i Kjøbenhavn, som maaske skyldes hans Interesse for Handelens Fremgang, men mulig dog hovedsagelig hans Aversion mod at narre sine gode sorte Venner: „I samme Skærmydsel sprang der nogle af de *Carabiner*, siden de intet kand taale, og vill jeg bede, at ingen flere saadan *conditionerede* bliver udskikket, thi det fordærver kun *Negocien*, og jeg har haft stor Fortræd for de[m], jeg har snakket de Sorte paa Halsen, thi de er kommen igjen siden og (har) sagt, at de dermed ere bedragne".

Schielderup kunde ikke godt direkte i sit Brev til Direktionen rose sig selv af sin Menneskekærlighed overfor Mulatter og Negre, men hans ovenanførte Udtalelser vidne uden at have dette Formaal for Øje dog om et Sindelag overfor disse undertrykte Mennesker, der ganske harmonerer med, hvad man kunde vente sig efter Rømers og Mallings Udtalelser, ligesom Rømers Meddelelse om de hollandske Negeres Tilslutning til Schielderup bekræftes og nærmere udredes.

Der staar endnu tilbage at undersøge, hvorledes Schielderup stillede sig til Kompagniets Handelsinteresser.

Det viser sig hurtigt nok, at Schielderup ikke alene med Iver tog sig af den daglige og sædvanlige Handel, men ogsaa var betænkt paa at bryde Handelen nye Veje eller ialfald gen-

oprette, hvad der ved Tidernes Ugunst eller tidligere Gouvernørers Forsømmelse var løbet i Sandet.

Midt i August var han kommen til Kysten, og allerede d. 3die Oktober finde vi følgende indført i Sekretprotokollen med Schielderups og hele det sekrete Raads Underskrift: Som Gouvernør *Schielderup* er kommen i Erfaring, at det Høyloflig *Compagnie* har en *Logie* paa det Eiland *Ada* i *Rio Volta*[1]), og som Negerne er begierende, at dem en blank maatte nedsendes for med dem at handle, Saa hawe wj *resolveret* til det Høyloflige *Compagniets* Tieniste og Negotiens Fremmelse at nedsende *Over-Assistent* og 4de'Stemme udj det *Secrete Raad Peter Nicolaj Jørgensen*[2]), for paa samme Stæd det Høyloflig *Compagnies Interesse* at *observere*, og er hannem til Medhjælper udj *Negotien adjungeret Soldat Cornelius Petterson*[3]), som hannem i alle maader skal gaa tilhaande.

Samme Dag følger en Ordre og Instrux angaaende denne Expedition. Med Skibet skulde Jørgensen gaa til Tuberkum og derfra med Kano til Ada, hvor han skulde forhandle med Kabuser Tey. Han skulde nøje observere Kompagniets Profit og paase, at de indkjøbte Slaver var friske og sunde, ikke havde filede Tænder, eller var for meget skaarne i Ansigtet, ellers fik han dem paa eget Ansvar. Han skulde altid sørge for, at de sletteste Varer blev mest (og først) forhandlede. Det var et gængse Princip overfor Negerne. I Betaling skulde han tage Slaver, „Koebeester“ og Caberiller (?). Skulde Negeriet trænge til Hjælp, maatte han strax underrette Guvernøren. Logen skulde han forbedre og forsyne paa bedste Maade.

Det Skib, der havde overført Schielderup til Guinea, havde

---

[1]) Dette Sted fremhæves siden af Rømer som et af de allervigtigste Punkter for den danske Handel derovre.

[2]) P. N. Jørgensen var Søn af Kammerraad Andreas Jørgensen tidligere Amtsforvalter over Kjøbenhavns Amt, der døde d. 5. Aug. 1733 paa Vejen til Guinea som Guvernør. Sønnen naaede senere samme Værdighed, men egnede sig ikke til Posten, overlod 1743 uden Direktørens Samtykke sin Plads til en anden og vendte hjem.

[3]) Cornelius Petersen, født i Bergen og ankommen til Guinea 1728 blev siden Sergeant og var en af Hovedmændene i en Revolte mod Guvernør Jørgen Billsen.

imidlertid allerede indladet en anseelig Kargo og skulde nu negotiere dermed paa Nedenkysten, inden det skulde gaa over Vestindien hjem. Kaptajnen, Grøn[1], og Ober-Assist. Thomas Wendelboe[2], der medgik som Superkargo, fik kun 2 Dage efter deres Instrux. Først skulde de gaa til Qvitta efter Vand, saa til Popo og Fida og ellers, hvor der var nogen Handel. De skulde bruge al Flid for at komme i Handel med Portugiserne for at afsætte de medhavende Bossies[3]), Plattilias[4]) og Slaver. Han maatte ikke gaa neden for Cap Palmes, og om han skulde forfalde i Cap bona eller ved Ile de Prins, skulde de observere, hvad profitabel Negotie der var med Vox, rødt Træ, Sæbe eller Riis, dog maatte han ikke søge Land uden Nøden fordrede det, men naar han bortgik fra Nedenkysten sætte Kursen direkte til Ovenkysten og der købe Ris, Maleget[5]), Palmeolie, Guld og Slaver. I Februar skulde de senest være tilbage.

Senere hen se vi, at det var Schielderup, der gennemførte, at de danske ved Negernes Imødekommenhed, som forøvrigt allerede have yttret sig under Wærø, men dengang ikke havde ført til noget, toge Store Ningo i Besiddelse, det Sted paa hvilket Fortet Fredersborg straks efter byggedes.

Han meddeler selv sin Plan og dens Gennemførelse til det Sekrete Raad i følgende Ord:

Messieurs!

Samtlige tilforordnede udi det Secrete Raad!

Siden jeg længe har overvejet paa hvad Maade, det Højl. *Compagnie* kunde bekomme Store *Ningo* udi *Possession* og samme tilforladelig kunne blive *mainteneret* og forblive det Høylovlige *Compagnie* til evig Eyendom, saa har jeg ikke forhen vildet yttre mine Tancker af Frygt, at det skulde komme vore Naboer for Ørne, hvilche sligt af yderste magt skulde søge at hindre,

---

1) Christopher Jensen Grøn, død d. 10. Dec. s. A. ved Ile de Prince.

2) Thomas Wendelboe var en uheldig Slægtning af Poul Løvenørn, paa hvem denne uden Held havde offret mange Penge. Han blev siden degraderet, hjemsendt og atter udsendt som Soldat til Vestindien, hvor han døde som Degn paa St. Thomas d. 9 Marts 1745.

3) Ved Boss forstodes en Konkylie, Cypræa moneta eller Kauri, paa dansk Snogepande, der blev brugt som Mønt og dengang gjaldt omtrent $^1/_{10}$ Skilling.

4) Platilias var en Slags Lærred, Sleeslærred.

5) En Slags Peber, Amomum Melegueta.

hvorfore dend Tid. jeg lod min Tienere *Ferdinand* opgaae til *Orsue*[1] udi *Akenie* under det Skin at afgjøre dend Palaber imellem *Cabuseer Dacon* og vores *Negerie*, tog ieg Eed af bemeldte min Tienere iche at lade sig merke for nogen, at hand hafde Ordre at handle med *Orsue* om *Ningo*, hvilket var hands fornemste Ærind. Og er da endelig af *Orsue resolveret* og hands *Pretention* saaviidt *modereret*, at hand forlanger for *Ningo* 20 *Bendos*[2]), og at mand skal betale for hver Slave, som hører ham selv til, nemlig en Mandslave 7 *oncer* og 1 Qvindedo 4 oncer; derimod vil [hand] iche alleeniste være andsvarlig til hver een steen, der bliver røvet fra *Ningo*, men endog til de Slaver, som kunde finde Leylighed til at løbe bort derfra.

Nu er det vel een hver bekiendt, at *Ningo* er een profitabel *Negocepladz*, saa og beleylig for at komme i Handel med *Portugiiserne*, hvilchet de her ved *Accra* af Frygt for Hollænderne icke tør hazardere, og desuden er vitterlig nock, at *Orsue* sælger iche mange Slaver af sine egne, mens heller hugger Hovedet af dem, og paa det mand iche skulle frygte for, [at] andre under Haanden og i hands Navn skulle *pretendere* det samme for sine Slaver, da haver hand ædet *Fetis*[3]) derpaa, og tillladet, at naar hands Bud kommer med Slaver skal det være forbunden at æde *Fetis* paa det, [at] Slaverne tilhører *Orsue*, om mand det forlanger, og siden hand har sendt een *Cabuceer* neer med min Tiener for at afgiøre *Palabren*, wil ieg herpaa udbede een hver i sær deres Betænkning. *Christiansborg*, d. 21de Martij 1736.

S. Schielderup.

Herefter følger en særskilt Betænkning fra Medlemmerne af det sekrete Raad, Thomas Wendelboe, P. N. Jørgensen, N. Schmidt og E. Boris[4]), der alle sluttede sig til Planen, og endelig en Resolution i Overensstemmelse dermed.

Om det end kan betvivles, hvem der først undfangede Planen til at udvide det danske Territorium med Ningo, kan det efter ovenstaaende ikke være tvivlsomt, at det var Guvernør Schielderup, der gennemførte Planen og afsluttede Købet, ligesom

---

[1]) Orsue eller Ursue der var Krigsøverst i Akenie (Akim), og som efter Rømer var den samme Konge, hvis venlige Tilbud om at faa Schielderup til Fader for sit Barnebarn forhen er omtalt, var en anselig Krigsmand. I December 1737 kom han i Anledning af en Disput med Hollænderne, men tillige for at hæve sin Løn som Protektor af Ningo, til det danske Negeri i Spidsen for 8 à 10,000 Mand (jfr. Sekretprot. p. 23). Han omtales nærmere i Rømers Efterretn. om Guinea. Kbh. 1760, Side 168 ff.

[2]) En Bende var omtrent 32 Daler, en Once (Unce) c. 16 Dr.

[3]) I Stedet for Ed lod Europæerne Negrene til Bekræftelse af deres Løfter eller Udsagn æde Fetis, et eget Maaltid foretaget under visse Ceremonier.

[4]) Envold Nielsen Boris, Søn af Skibsskriver Niels Envoldsen Boris og Maria Pedersdatter, født i Christianssand, kom som Underassistent til Guinea 1731 og døde ugift sammesteds d. 20 Juni 1740 som Guvernør. (Guin. Gagebøger, Kbh. Bytingsprot. 1741—3 Fol. 403 m. tilh. Tingsvidneprot. Fol. 3547 f.).

der heller ikke kan være Tvivl om, at det var ham, der paa dette nyerhvervede Territorium anlagde Fæstningen Fredensborg; thi allerede den 17. Maj 1736, ses der at være bekostet 655 Dr. paa Bygningen af Fortet og betalt 640 Rd. til Orsue i Henhold til Resolutionen, og den 19. s. M. kunde der udstedes Instruktion for en Kommandant paa Fortet. Fredensborg var iøvrigt kun et lille Fort, da det gjaldt om at kunne holde Pladsen besat med en saa lille Besætning og saa ringe Omkostning som mulig. Men at de danske her havde gjort en god Handel, bekræftes deraf, at Hollænderne ifølge et Generalbrev af 22. Okt. 1737 gjorde alt for at faa Ningo fra Danmark eller ødelægge det og havde tilbudt Orsue det dobbelte for at ødelægge Stedet af, hvad vi havde givet ham for Erhvervelsen heraf. Og paa Fortets Styrke nævner Rømer et smukt Bevis, idet han beretter, at Assiantierne i 1742 belejrede Fredensborg med 20000 Mand uden at kunne udrette noget.

Hvad det pekuniære *Udbytte* for Kompagniet angaar, kan man ikke vente, at et 10 Maaneders Guvernement kan sætte Frugt i afgørende Resultater. Allerede i April 1736 kunde Schielderup dog i sin Skrivelse til Kompagniets Direktører med Glæde henpege paa det gode Udbytte, der var opnaaet i hans Tid; og ser man hen til, at Guvernementet[1]) indberetter, at der ved Schielderups Ankomst kun var c. 20 Mark Guld i Kassen (af 3648 Rdrs. Værd) og 44 Slaver i Behold, medens der efter Schielderups Død fandtes for 10318 Rdr. i Guld, 59 Slaver og næsten 1000 Pund Elfenben[2]), maa dette dog nærmest tale til Fordel for sidstnævnte, selv om ogsaa Beholdningen af de europæiske Varer samtidig var forringet.

Schielderups Efterfølger, Boris, synes at have været mere betænkt paa selv at komme til at staa i et godt Lys, end ivrig efter at paapege Forgængerens Fortjenester; thi i de to bevarede Breve, hvori han melder, at Schielderup d. 14. Juni 1736 døde,

---

[1]) Generalbrev til Dir. af $^{15}/_{4}$ 1736.

[2]) jfr. Boris' Breve af 26 Juli 1736 og 1 Febr. 1737 og Specifikation over Kapitalerne ved Schielderups Død af 30 Sept. s. A. (blandt Breve og Dok. indk. til V. G. Komps. Dir. fra Guinea) samt den guineiske Negotiejournal.

efter at han i en Maaned havde været „misserabelt“ plaget af Sten, nævner han ikke et Ord om dennes Fortjenester. Ikke en Gang sætter han hans Navn i Forbindelse med Erhvervelsen af Ningo eller Bygningen af Fredensborg, som han senere omtaler som fuldbyrdet. Fremdeles nævner han den Beholdning af Slaver, Schielderup efterlader, som 40—50, medens den nævnte Specifikation over dem af September 1736 optæller 59, hvilket dog viser en god Fremgang fra Forgængerens 44.

Naar Rømer i sin „Tilforladelige Efterretninger om Negotien paa Kysten Guinea“ siger, at „Schielderup, skjøndt han havde al sin Tid Krig, og levede der kun 8 [ɔ: 10] Maaneder, havde dog samlet for Compagniet 14000 Rdlr. Guld og for sig selv 6 à 7000 Rdlr. Guld“, er dette ikke rigtigt. Vi saa ovenfor, at Kassen kun indeholdt godt 10000 Dlr., og han havde intet faaet hjemsendt. Fremdeles udviser Sekretprotokollen, at Schielderups Efterladenskab kun bestod af hans Bohave, der strax efter hans Død solgtes og udbragte 807 Dr. 1 ₰ 7 ß, (hvorfra fradroges hans Gæld til Kompagniet c. 539 Dr. der navnlig skrev sig fra et Forskud han fik ved Udrejsen), og en Guldbeholdning paa 1022 Dr. Hans egen Berigelse vilde da ogsaa efter Rømers Angivelse have været forholdsvis betænkelig stor.

Man kan heller ikke ganske fæste Lid til Sammes Meddelelse om, at Direktionen tog af Schielderups Guld for at bestride Procesomkostningerne mod Wærø, saaledes at Arvingerne kun fik nogle 100 Dr. Men vist er det, at Enken maatte vente skammelig længe, ja aldrig selv fik sin Mandsefterladte Penge, uagtet hun overlevede ham i 7 Aar, endsige nogen Pension (kun en Gang et Gratiale af Plessen paa 10 Dukater), og det uagtet hun Aar efter Aar bønfaldt derom og jævnlig lod falde haarde Ord om, at de da ikke kunde bære sig saa skammeligt ad mod Enker og Faderløse, og i en Ansøgning af 25. Nov. 1741 talte om, at den store Nød vilde drive hende til i denne Vinter at rejse til Kjøbenhavn for at gøre Knæfald for Hans Majestæt, at han som Landets Fader og Enkers og Faderløses Forsvar vilde tage sig hendes Sag an. Først d. 29. Febr. 1744 melder Direktionen til Borgmester og Raad i Ringkjøbing som Skifteforvalter i de af-

døde Ægtefællers Bo, at de ikke havde kunnet formere nogen Afregning paa Schielderup, førend Wærøs Proces var sluttet, da han havde gjort nogle Fordringer paa Schielderup gældende, men at de nu, da Dommen mod W. var falden [d. 3. Maj 1743!], vilde udbetale de Schielderup og Hustrus Bo tilkommende 1638 Rd. 4 ℔ 1 ß. [1])

Endelig viser ogsaa et Par Oversigter over Kompagniets Indtægt og Udgift i Guinea i 1ste og 2det Halvaar af 1736 et Netto Overskud af over 2000 Rd. for det første, der falder under Schielderups Tid, og et Tab af c. 1200 Dr. for det næste, hvorunder Boris begyndte sit Regimente. Nærmere at undersøge og veje Aarsagerne hertil vilde føre for langt udenfor Tidsskriftets Grænser, men ogsaa dette positive Resultat slutter sig naturligt til Rækken af dem, der bekræfte Rigtigheden af Udsagnet om, at hans Tid ogsaa for Kompagniets Handel var lykkelig.

Sammenfatter man nu ovenstaaende til en Bedømmelse af Schielderup, selvfølgelig uden at lægge nogen Nutids Maalestok til Grund (da det jo saa allerede vilde være fordømmende nok, at han handlede med Slaver) og uden at glemme det tilbørlige Hensyn til hans For- og Eftermands Kvalifikationer, tør man sikkert sige, at hans Guvernement virkelig var et Lyspunkt i Koloniens Historie. Han var en djærv, foretagsom Mand, der i sin korte Embedstid tog Initiativet til vigtige Udvidelser for Kompagniet, viste Nidkærhed for Religion og Moral, megen Retfærdighedsfølelse og en for sin Tid enestaaende Godhed og Venlighed mod de undertrykte Indfødte.

Og vi kan sluttelig endnu fra hans Samtid til Bekræftelse af hans gode Eftermæle som et Ja og Amen citere Udtalelser om ham baade fra den Præst og den Degn, der fungerede paa Christiansborg i hans korte Guvernementstid.

Præsten, Erik Trane, ender et Brev til Direktionen af 15. April 1736 saaledes: „Imidlertid takker jeg den ævige Gud og Barmhjærtigheds Fader, som har forbarmet sig over dette Sted og denne min Menighed og sendt os dend fromme Cancelliraad

[1]) Div. Dok. i Pakken: Skiftebreve m. fl. Dok. vedr. Afdødes Efterladenskaber fra Guinea 1674—1752.

Schielderup til *Guverneur*; thi efter hans Ankomst har *Sathans* Rige faaet et Fald effter et andet, og det jeg saa jammerlig i forbemelte Skrivelse [af Januar 1735] beklagede mig over [1]) for de høje Herrer, har hand som en gudfrygtig og retsindig Øvrighed *remederet*".

Degnen endelig, en mærkelig Skikkelse, Frederik Svane, siden, som en anden Scipio, kaldet med Tilnavnet Africanus (Søn af en dansk Soldat og en sort Moder), der endte sine Dage som Sognedegn i Havrebjerg og Gudom paa Sjælland, har i 1748 skildret 10 Aars Begivenheder paa Guinea i en Erklæring til Direktionen. Denne indeholder saa meget om Forholdene i Kolonien i en bevæget Tid, hvor der var lige saa mange Guvernementer som Aar, og dens Sprog og Betragtninger ere saa karakteristiske baade for en Datids Degn i Almindelighed og ham i Særdeleshed, at jeg har paatænkt og tildels forberedt en Udgivelse deraf. Han kom ud til Guinea netop paa samme Skib som Schielderup efter at have taget sin Studentereksamen i Kjøbenhavn, boede i samme Fort som denne og har altsaa kendt ham personlig. Hans Amen lyder — for at blive i Lignelsen — saaledes:

Velbemeldte salig Mand Hr. *Schielderup*, bekender ieg, var saa brav en Mand, at hans Nafn og Ære staaer, saa længe i *Guinea* er *Accra* [2]). Hand begyndte strax ved hans første Antrit og Ankomst til *Gouvernementet* at give et herligt Haab om hans lycksalige *Regimente* formedelst de besynderlige klare Straaler, hand gav fra sig paa Dyd og Gudsfrygt, retsindige Nidkiærhed for det Høylovlige *Compagnie* og gudelige For- og Omsorg for det gemeene Bæste i *Compagniets* Tieneste, fra dend øverste til dend nederste. Til dend hans Hierte besiddende Gudsfrygts clare og kiendelige Kiendetegn udviiste hans Velbyrdighed sooelklare Prøver deri, at hand strax iværksatte først og fornemmeligst dend befundne Uorden paa *Fortet Christiansborg* ved forrige Uvæsens Afskaffelse og Altings efter en *christelig* Skick og Ordens Indrættelse, baade til ønskelig Fordeel og Lykke for *Compagniet*, saavelsom fælles Velfærd for alle Betienterne, som til Beviisning og Zirat for dend sande *Christendom*, og det især ved de sorte hedenske Qvinders Afskaffelse paa *Fortet*, [ved] Løsagtighed og Utugt, Druchenskab og Fylderie at hæmme og tæmme, god Skik og *Disciplin* at holde, Ræt og Rætfærdighed at *administrere* [og et] *christelig* Liv og Levnet at føre iblant alle Betienterne, hvilcken herlige og *christelige* Foranstaltning og *Reformation* iche andet kunde end drage Guds Velsignelse med

---

[1]) Koloniens Tilstand under Wærø.

[2]) Accra hed det Land, hvori Fortet Christiansborg laa.

sig, som ogsaa klarlig lod sig see i ald hans Tiid. Hand satte *Negotien* i saadan Floor og Velstand baade til Land og Vand, at der efter alles Bekiendelse i hans Tiid var saadan en daglig og idelig *Negotie*, som aldrig derefter haver været, saa at der var lutter Herrens Velsignelse i alt det, hand tog sig for. Men hans Velbyrdigheds Leve-Tiid var, desværre! kun saa kort, nemlig fra dend 12 Aug: A^no^ 1735 til 20 Junij 1736, saa hans Velbyrdighed regierede [kun] 10 Maaneder og 8 Dage til største Skade for det Høylovlige *Compagnie* og uafladelige Klage for det gandske Land og Fort, blant Sorte og Blanche."

Udsigt over en Del af Brevstoffet i Jens Bircherods Dagbøger.

Ved Cand. mag. **Carl S. Christiansen.**

(Fortsat)

II. Breve til og fra biskop Jens Bircherod.

1699, 29 nov. Christopher Bartholins og (J. B.s) memorial til kongen, om Envold Nielsøn Biergegaard til Kiølbygaard og Peder Mortensen Selle til Frøslefgaard måtte udnævnes til kommissarier i den ønskede transaction mellem etatsråd Poul von Klingenberg til Høyriis og dem på kirkernes vegne. Aalborg. [1699, nov.]

— 9 dec. (J. B.s) skrivelse til provsterne om taksigelse i anledning af kronprinsens fødsel, hvormed han sender dem den sidste kongelige skatteforordning og erindrer dem om straks at holde rigtigt mandtal og uden ophold indlevere listerne i amtstuerne eller til regimentsskriverne, såvidt ryttergodset angår. Aalborg. [1699, dec.]

—, 20 dec. (J. B.) anbefaler præsten Christen Hiortswangs ansøgning til storkansleren og anbefaler sine og stiftets gejstligheds bestallingers og beneficiers bekræftelse til hans bevågenhed. Aalborg. [1699, dec.]

—, 27 dec. Christopher Bartholin og (J. B.) anbefaler jomfru Anne Langes allerunderdanigste begæring om at få de tvende halve bøndergårde til købs fra s. Catharina kirke i Hiøring. Aalborg. [1699, dec.]

—, 30 dec. Elias Naurs brev til (J. B.), indeholdende noget nyt, navnlig om afskedigelser og forfremmelser. Odense. [1700, jan.]

1700, 13 marts. (J. B.s) skrivelse til generaladmiral [Jens Juel] i anledning af kgl. forordning om at opgive de kapellaner i stiftet, der kunde være skibspræster på flåden, hvori han anbefaler fem til generaladmiralen og klager over, at borgmestre og råd i Aalborg har sat ham og gejstligheden i bådsmandsskat, hvilket han mener er imod gejstlighedens privilegier. Aalborg. [1700, marts.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger, s. 374.

—, 12 maj. (J. B.) lykønsker justitsråd Helt til hans giftermål og udnævnelse til justitsråd, fortæller i anledning af kgl. forordning af 24 apr. om, at de præster, som ikke havde søgt confirmation på deres embeder, hurtigst skulde gøre det, at alle præster i hans stift havde indgivet deres ansøgninger, undtagen Christen Søfrensøn Hiortsvang til Nørhaa, som istedetfor havde søgt om at måtte afstå sit kald til student Oluf Trans, hvilken begæring han beder justitsråden anbefale til storkansleren, og ytrer sit ønske om, at stiftets fattigste præster måtte fritages for omkostningerne ved confirmationen eller en del af dem. Aalborg. [1700, maj.]

—, 25 maj. Mag. Gerhard Wineche meddeler (J. B.), at af de til skibspræster antagne mænd fra hans stift er Peder Hiardemaal kommen hos kommandørkaptajn Hvitfeldt på Printz Georg, Niels Svendsøn hos kommandør Mikelsøn på Nellebladet, Henric Reitze hos viceadmiral Schinkel på Printz Christian og Anders Borchorst hos kommandørkaptajn Reeds på Tre Løwer, og at generaladmiral Juel er død. Hafniæ. [1700, maj.]

—, 6 juni. Anders Jacobsen meddeler sin patron (J. B.), at han er kommen på skibet 3 Løver under kommandør Knud Reetz, og at de for øjeblikket ligger under Borringholm; den svenske flåde undgår dem, idet den siges at vente 12 skibe fra Holland; selv siges de at skulle gå til Pommern for at forhindre transport. 3 Løver. [1700 juni.]

—, 31 juli. (J. B.s) skrivelse til etatsråd Rosencreutz i anledning af, at to fattige præster i hans stift, Palle Hansen i Sindal og Niels Gram i Biergeby, havde modtaget missiver fra Kammerkollegiet om, at kongen forlangte 800 rdl. til låns af

dem. Aalborg. [1700, juli.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger s. 381.

—, 3 aug. (J. B.s) skrivelse til stiftets provster i anledning af kgl. forordning, dateret Glykstad d. 27 juli, om anordningen af visse bedetimer for en heldig fred. Aalborg. [1700, aug.]

—, 18 sept. Anders Jacobsen meddeler sin patron (J. B.), at de har lagt op, og takker gud for, at han undgik pesten og anden ulykke, da 3 Løver tilligemed Lovise og 3 Kroner havde haft en farlig post; han beder bispen fortælle mag. Claus, at han kommer tilbage til ham efter kongens ordre; denne lå syg på Friderichsberg, af småkopper sagdes der; der taltes om en stor reduction i hæren, at der skulde ligge officerer allevegne på landet og eksercere bønderne, og at det skulde være med militien her som i Norge. Orlogsskibet 3 Løver. [1700 sept.]

—, 29 sept. Ancher Anchersen fortæller (J. B.) om frygten i anledning af krigen, at kongen, der havde kopper, var udenfor fare, at dronningen havde aborteret, at han ved hoffets retour havde gjort sin opvartning i Kolding hos gehejmeråd Knud Tott, som havde lovet, at kammerets forlangende til gejstligheden skulde sendes umiddelbart til bisperne, at gejstligheden i Fyens stift flittigt var bleven anmodet om forstrækningspenge — han selv havde betalt 500 rdl., som hans stift heller ikke var gået fri for — og beder om oplysning om en karl af Tyland, Wester Vanned sogn, som havde trolovet sig på Romøe og besvangret en pige på Schachenborgs gods, hvorefter han vilde ægte sin trolovede. Riibe. [1700, okt.] Brudstykke i Museum 1894.

—, 9 okt. [C. Bartholins og J. B.s] skrivelse til storkansleren i anledning af, at der ingen kgl. resolution var kommen på deres for to måneder siden til kancelliet indgivne memorial til kongen om mageskifte af det gods, i hvilket etatsråd Klingenberg var med kirkerne i fællig. Aalborg. [1700, okt.]

—, 22 okt. Nicol. Chr. Lorentzen, sognepræst til Oxenwad og Gels i Hadersleb amt, anbefaler sine to sønner, som i 3 år

havde studeret i Wittenberg, til (J. B.), med hvem han var langt ude beslægtet. Oxenwad præstegård. [1700, nov.]

—, 21 nov. Chr. Erichsøns skrivelse til (J. B.), hvormed han sender statuta capituli Wiburgensis, „hvoraf kand sluttes, at Hvitfeldius har icke givet os de rette nafne paa Biscoperne udi Wiborg Stift"; samt flere breve, og hvori han giver forskellige oplysninger af historisk og antikvarisk natur, hvoriblandt om gardianJens Knudsons ligsten for alteret i Graabrødre kirke i Viborg, som „er den eeniste Munk-Liigsteen med inscription paa i alle 3 Kirker i Wiborg." Wiborg. [1700, nov.]

—, 17 dec. Nicolaus Chr. Lorentzen takker (J. B.) for hans brev af 10 nov. og for hans løfte for hans ældste søn, hvem han beder ham anbefale til hans svoger dr. Bartholin, „at hand uden forhaling til examen Theologicum motte admitteris", samt giver ham en del personalhistoriske oplysninger. Oxenvad. [1700, dec.]

1701, 1 jan. (J. B.) ønsker storkansleren glædeligt nytår og anbefaler de kapellaner fra stiftet, som sidste sommer gjorde tjeneste i flåden. Aalborg. [1701, jan.]

—, 27 jan. Professor Hans Steenbuch bevidner (J. B.) på begæring af Oluf Trans, at han som pronotar har udfærdiget dennes testimonium publicum. Kiøbenhafn. (1701, febr.]

—, 18 marts. Biskop Ancher Anchersen takker (J. B.) for oplysningen om den 'gifte karl fra Thyland, spørger, om Peder Schade også i år må modtage pengene af *ordinatis* til Fredericia kirke- og skoletjenere, og fortæller, at han nu har 3 sønner klar fra universitetet, som ikke har nogen condition, undtagen den ene, som han har sat til hypodidaschalus i skolen. Riibe. [1701, marts.]

—, 26 marts. Biskop Johan C. Braëm skriver til (J. B.) angående confirmationen på de gejstliges privilegier for Aarhus stift, som endnn ikke var indløbet, glæder sig over, at Aarhus stift får så brav en mand som Anders Borchast, der forgangen sommer havde gjort tjeneste på flåden, og udtaler sin mening om, hvorledes kreditor kan optræde overfor en gejstlig debitor, der ikke vil betale. Aarhuus. [1701, Marts.]

—, 30 marts. (J. B.) beder på gejstlighedens vegne i hans stift kongen bekræfte Frederik III.s og Christian V.s privilegier af 24 juni 1661 og 15 dec. 1670. Aalborg. [1701, marts.]

—, 9 apr. Christopher Mumme anbefaler sig til (J. B.s) bevågenhed. Alburg. Lat. [1701, Marts.]

—, 9 juni. [Konrektor] mag. Niels Skive takker (J. B.) for sidst, meddeler, at der angående biblia critica, er skrevet til Just Arctander og fortæller ham indholdet af alliancetraktaten med Holland, som nylig var nået til byen. Viborg. [1701, juni.]

—, 27 juli. (J. B.) ansøger kongen om nogle års skattefrihed for tvende brandlidte mænd på en gård i landsbyen Gug, tilhørende Aalborg hospitals gods. Aalborg. [1701, juli.]

—, 3 aug. C. Scheel klager for anden gang til (J. B.) over den store pension, som degnen til Saltum og Huen sogne var sat for til Aalborg skole, og over, at denne ikke kunde få rigtig kvittering for hvert års afgift af rektor. Lundergaard. [1701, aug.]

—, 14 aug. Konrektor Niels Skive svarer (J. B.), at han ikke har plads i sit hus til at modtage oberst Leegaards brodersøn, meddeler, at biblia critica er kommen til Varde og har kostet 125 gylden, at deres lector theologiæ mag. Thomas Bie for en kort tid havde været der i byen, men var rejst til København igen, og at han ikke vil besvære posten med Brunsmans Apologia, hvoraf han endnu havde et eksemplar. Wiborg. [1701, aug.]

—, 18 sept. N. Bentzon skriver til (J. B.), at han gerne vilde give degnekaldet i Kiellerup til en student Hans Christian, herr Peder Ægidii søn i Westerhassing, hvis bispen endnu ingen havde udnævnt, i hvis hænder han jo havde lagt sin ret. Haunøe. [1701, sept.]

—, 20 sept. Christopher Bartholins og (J. B.s) skrivelse til provsterne i Aalborg stift i anledning af kgl. forordning af 2 sept. om forfærdigelse af skabe i de kirker, i hvis sogne eksersering skal holdes, til opbevarelse af geværerne. Aalborg. [1701, sept.]

—, 1 okt. Universitetssekretær Johan Friderich Bartholin forespørger (J. B.), om han har ordineret Oluf Trans, og til

hvad kald, eftersom Maren, salig herr Hansis, har gjort arrest for minister academiæ Jacob Poël i dennes testimonium publicum for gæld og stævnet minister a. for konsistorium, idet hun beretter, at han har udgivet en seddel, hvorefter Oluf Trans skulde være ordineret. Kiøbenhafn. [1701, okt.]

—, 8 okt. Efter kgl. befaling om at afgive sin erklæring anbefaler (J. B.) Anders Liungbyes og Johan Thorsens ansøgning om, at denne, der var kapellan i Thisted, måtte assistere hin, der var præst til Nors og Tved, og til vederlag få successionsret på embedet. Aalborg. [1701, okt.]

—, 8 okt. (J. B.) svarer sin svoger professor J. F. Bartholin på brevet om Oluf Trans, at han har ordineret denne til personal kapellan for Christen Søfrensen, præst i Nørhaa i Thy, på forevisning af en attest fra professor Steenbuch om, at Oluf Trans' testimonium var udstedt af ham. Aalborg. [1701, okt.]

—, 9 okt. Mogens Olufsen Aagaard sender (J. B.) sin Liden traktat om Morsingernes herkomst og forvandtskaber, og endeel af de Danske afguder, naar samme have levet, og hvo de have været og beder „ham erindre sit løfte og tænke på ham med et ringe brød". Hundborg. [1701, okt.]

—, 20 okt. (J. B.) anbefaler for kongen Christopher Mumme til præsteembedet i Aasted og Skerum, hvor sognepræsten Frandz Michelsen Wogelius ønskede ham til medhjælper cum spe successionis, og hvorpå kaptejn-kommandør Otthe Arnfeld havde givet ham kaldsbrev. Aalborg. [1701, okt.]

—, 3 nov. Peter Christian Toxon Rasmussen anbefaler sig til (J. B.) til en skolebestilling, da han efter biskop Anchers død ikke kunde håbe ansættelse i Ribe stift. Fastergaard. [1701, nov.]

—, 11 nov. Biskop Johan Braëm rådspørger (J. B.) i anledning af en erklæring, som han skulde indsende på en supplique, som sognepræsten ved domkirken, mag. Ludvig Pontoppidan, havde indgivet til kongen, hvori han beråbte sig på, at biskoppen, når han nogensteds forlangtes til at holde ligprædiken, plejede at få kongelig tilladelse dertil. Aarhuus. [1701, nov.] Brudstykke hos Molbech, Bircherods Dagbøger s. 395.

—, 21 nov. Johan Andreas von Liebesberg meddeler (J. B.),

at hans kone har fået en datter, og at han i sit nye kvarter Staarup, der ligger mellem Kolding og Wedel, har truffet en brav gejstlig, Peer Ibsøn Kragelund, som kender bispen. Staarup. Tysk. [1701, dec.]

—, 30 nov. (J. B.) undskylder oversekretær Wibe, at underretningen om stiftets hospitalers tilstand og beskaffenhed kommer så sent, og beder ham om, at ekspeditionen af stiftsskriver Michel Lunges supplique, der med hans og Bartholins erklæring blev indsendt for 10 uger siden, måtte fremmes. Aalborg. [1701, nov.]

—, 13 dec. Rektor Matthiis Anchersens brev til (J. B.) i anledning af ordinationspengene til Fridericia skole. Fridericiæ. [1701, dec.] (Sluttes.)

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

10.

Upplysningar sökas om danska statsrådet von Dreijern och hans maka.

v. Dreijern var bosatt i Hamburg och där canonicus; han förde i sitt vapen en vildman med en klubba i venstra handen. Hans enka († 1750) var syster till grefve Henning Friedrich von Bassevitz' grefvinna Anna Maria von Clausenheim. Hennes far hette Bernhard och var fr. Norge (?) samt Holsteinsk etatsråd.

v. Dreijern och hans fru hade allenast en dotter Magdalena Elisabeth, som var f. 25 januar 1704 i Hamburg och gift d. 21 juni 1725 på ett gods uti Estland (tillhörigt grefve v. Bassevitz) med grefve Nils Bonde.

Carl Trolle Bonde,
Trollesholm.

Svar.

V.

(2 R. III, S. 73, Spørgsmaal 7.)

I dette Tidsskrift, 2 Række, V. S. 285 har jeg allerede meddelt en Del Oplysninger om *Törres Christensen Nedenæs* og

hans Slægt, som yderligere kan suppleres efter en Herredagsdom af 26 August 1661. Efter de Oplysninger, som her meddeles, sees det, at Slægtens ældste hidtil kjendte Mand Oluf Mæsel ved sin Død c. 1624 efterlod sig 3 Huder i Øvre Mæsel, $2^1/_2$ Hud i Ytre Mæsel, 1 Hud i Øvre Blakstad og $1^1/_2$ Hud i Ytre Blakstad, tilsammen 8 Huder. Disse Eiendomme bleve skiftede saaledes mellem Børnene, at hver af de 7 Sønner erholdt 1 Hud og hver af de 2 Døtre $^1/_2$ Hud. Den ældste Broder Thore tilfaldt Hovedbøllet 1 Hud i Øvre Mæsel, og Jørgen Olufsen Mæsel, der var den yngste af Brødrene, fik 1 Hud i Ytre Mæsel, men indløste samtidig af sine Brødre de andre $1^1/_2$ Hud i Ytre Mæsel, som var tilfalden disse, saaledes at han blev Eneeier af denne Gaard. Ligeledes indløste han af den ældste Broder Thore Hovedbøllet 1 Hud i Øvre Mæsel for 105 Rdl. Dette gav imidlertid Anledning til Tvist mellem Jørgen Mæsel og to andre af hans Brødre Hans Olsen Mæsel og Daniel Olsen Vig, der ved en Contract af 7 Januar 1628 bilagdes saaledes, at Jørgen Olufsen skulde overlade Aasædet 1 Hud i Øvre Mæsel til sine nævnte 2 Brødre mod at erholde sine udlagte Penge tilbage. Bagefter angrede imidlertid Jørgen Mæsel paa Contracten, som han derfor ogsaa vægrede sig for at underskrive, saa at Brødrene maatte erhverve en Lagthingsdom af 30 Sept. 1633 over ham, ved hvilken han blev dømt til at underskrive Contracten og Aasædet tildømt Hans og Daniel Olsen, indtil Thore Olsen eller hans Arvinger selv vilde løse det til sig igjen. Da imidlertid Hans Olsen Mæsel var død og hans (eneste?) Datter Barbara Hansdatter, der levede 1658 og først i Egteskab med en Arne havde faaet en Søn Gram Arnesen, c. 1650 2den Gang var bleven gift med med Halvor Torgersen Braastad, benyttede Jørgen Mæsel Leiligheden, idet han under 5 Juli 1652 indgik en ny Contract med Thore Olsen (Tørvalt), ved hvilken denne overdrog ham sin Ret til at indløse Aasædet 1 Hud i Øvre Mæsel mod at skaffe ham Føde og anden Underholdning hans Livstid. Denne Contract blev imilertid ved Lagthingsdom af 25 Juni 1658 underkjendt og Aasædet tilkjendt Gram Arnesen, af hvis Stedfader Halvor Braastad Sagen var anlagt. Ved Stævning af

3 Marts 1660 blev denne Dom af Jørgen Mæsel indstævnet til Herredagen, der imidlertid stadfæstede de underordnede Retters Domme i Sagen. Da var ogsaa Thore Olsen Tørvalt afgaaet ved Døden.

E. A. Thomle.

Gaver.

Samfundet har modtaget fra

Genealogisk Institut: „Danmarks Kirkebøger".

Forretningsleder *Elvius:* Skifter efter jydske Præster. Særtryk af Samlinger til jydsk Historie og Topografi.

Sognepræst *Vilhelm Bang:* „Lidt Mere om Familierne Trellund og Baggesen", „En velhavende Horsens-Borger i det syttende Aarhundrede" (Borgm. Jørgen Hansen Høxbro), „En Præst og en Herredsfoged (Elias Sørensen og Folmer Thomæsen), „En Jøde forulempet i Ribe 1676", samt „Prøve paa tidligere Embedsstil", „Felberedernes Lavsskikke" og „Fra Overtroens Tid", alle Særtryk af Samlinger til jydsk Historie og Topografi for 1894 og 1895.

Komiteen for Festligholdelse af 25 Aars Jubilæet for Studenterne fra 1870: Studenterne fra 1870, biogr. Oplysninger, Kbh. 1895.

S. H. Finne-Grønn: Risør Slægter, Hæfte I og II. (I. thor Straten med den Carstensenske Legatfam.). Kr.sand. 1894.

Bogholder *P. Jensen* i Nykjøbing p. F.: Stamtavle over Familien Zimmer med Rettelser og Tillæg til samme. Nykjøb. p. F.

Rektor *C. Hartmann* i Skien: En Familie Hartmann i Danmark og Norge 1695—1895. Kristiania. 1895.

Arkivfuldmægtig *E. A. Thomle:* Dombog for 1597, udgivet for det norske historiske Kildeskriftsfond. Kristiania. 1895.

Endvidere har cand. mag. *Mikael Sundt* i Kristiania vist Samfundet den Velvilie at forære hver af dets Medlemmer et Eksemplar af sin: Ny og fuldstændigere Stamtavle over den norske, østlandske Familie *Sundt*, Kristiania 1895, hvori et Portræt af Generalløjtnant m. m. Mikael v. Sundt, f. 1679,

† 1753, adlet 1733, og en koloreret Afbildning af Familiens Vaaben. Disse følge med nærværende Hefte. Nogle overskydende Eksemplarer ville efter Giverens Ønske blive uddelte til de først tiltrædende ny Medlemmer.

Rettelser og Tilføjelser.

2. Række, Bind IV.

Side 279, Linie 18 f. n.: Ritmester *Johan Valentin Schubart* var født i Erfurt 1629, † 1709, begravet i Harte Kirke. Han havde af 1ste Ægteskab 13 Sønner og 1 Datter, af 2det Ægteskab 3 Sønner og 1 Datter. (Hofman, Fundat. IV, S. 702).

(H. W. Harbou.)

3. Række, Bind I.

Side 290, Linie 8 f. n.: Hans Jochumsen Schack, læs Claus Jochumsen Schack.

3. Række, Bind II.

Side 264, Linie 4 f. o.: Gregers Sørensen Aas, læs: Knud Sørensen Aarhus paa Aas.

— 273, — 1 f. o.: den i Anmærkning No 2 nævnte Raadmand Bertel Hellesen og Anna Poulsdatter Trane, læs: Raadmand Bertel Hellesen og Anna Lauritsdatter.

— —, — 2 f. o.: Buntzow, læs: Buntzen.

— —, — 8 - -: Anne Mortensdatter Heide, der var Datter af Raadmand i Christiania Morten Lauritsen Ugla (begr. i Christiania 28 Juli 1665), var født paa Lysaker i Bærum 5 August 1635 (døbt i Holum Kirke 16 s. M.) og døde i Christiania 8 Juni 1684. Hun blev gift [1]) 30 Oct. 1653 med Peder Madsen Kinck, født paa Bragenæs 22 Sept. 1628 (døbt 29 Sept. s. A.), † i Christiania 27 Marts 1659, og [2]) 10 Mai 1663 med Raadmand i Christiania Peder Nielsen Leuch, † 20 Marts 1693.

— —, — 10 f. o.: Provst Peder Kinck døde ikke i Embedet, idet han 1751 afstod dette til Søstersønnen Johan Wilhelm Røder. Han døde 1757 i Fredriksstad.

— —, — 13 f. n.: Hans Olufsen Schjervens († 1702; Skifte 25 Sept. til 2 Oct. 1702) Enke Ingeborg Brasen (jfr. S. 269) † paa Strømsø 1712. Skifte efter hende holdtes paa Strømsø 27 Novbr. 1712 til 24 Marts 1713. Hun efterlod sig følgende 5 Børn: 1) Ingeborg Hansdatter Schjerven, gift med Aftensangspræst og latinsk Skolemæster paa Strømsø Peder Pilegaard, med hvem hun kun havde en eneste Datter Petronelle Pilegaard, der var gift 2 Gange: [1]) med Erik Otto Knoph paa Stormoen ved Drammen og [2]) med

Knud Sørensen Aarhus, født i Aarhus i Jylland, † paa Gaarden Aas i Sandsvær 1737 (jfr. S. 264). I sidste Egteskab havde hun kun en eneste Datter Karen Aarhus. 2) Karen Hansdatter Schjerven, der var gift med William Ryssel (jfr. S. 285), med hvem hun kun efterlod en Søn Johan Daniel Ryssel, Skipper paa Tangen. 3) Annichen Livia Hansdatter Schjerven, gift med Apotheker paa Kongsberg Peter Wisløf (jfr. J. W. Flood, Norges Apothekere, S. 80). De havde kun en eneste Datter Live, der blev gift med Forvalter ved Kongsberg Jernværk Jens Møller. 4) Margrethe Hansdatter Schjerven, gift med Hans Bache paa Strømsø, med hvem hun havde 3 Børn: Sønnerne Hans Schjerven og Rasmus Bache, begge Studenter, og Datteren Marthe Helene, gift med Kjøbmand Henrik Omsted. 5) Michol Hansdatter Schjerven, gift med Christian Barth paa Kongsberg, der døde før 1737 efterladende sig 2 Børn: Johannes Barth, Skriverkarl paa Kongsberg og Datteren Ingeborg Marie Barth, gift med Sognepræst Isak Muus til Bø (jfr. M. Sundt, Familien Barth, S. 36 f.).

Side 285, Linie 9 f. n.: Gabriel von Cappelen, læs: Otto von Cappelen.
— —, — 5 - -: Maren Rasmusdatter, læs: Mette Rasmusdatter.

3. Række, Bind III.

Side 153, Linie 18 f. o.: I Aaret 1650 blev han o. s. v., læs: Den 24 Juni 1654 erholdt han med Bibehold af Toldembedet tillige Inspectionen over Toldvæsenet nordenfjelds og 3 Juli 1662 o. s. v.

Side 156: Som et Bevis for, at Mynt- og Tiendeskriver Peter Jessen virkelig har været gift med en hidtil ukjendt *Søster af Vice-Statholder Johan Vibe*, hvilket man har været tilbøielig til at betvivle, kan anføres følgende Yttringer af Sidstnævnte i et Brev af 25. August 1688 til Rentemester Peder Brandt: „At min Broder med dette fra mig besøges, forvolder et Bref, Amtskriver Claus Hansen med denne Post skriver min Søster sl. Antonette Peter Jessens[1]) til over 1060 Rdl., hun paa hendes sl. Mands Regnskaber skal blive allerunderdanigst hans kgl. Maj. skyldig . . . ., saa vil jeg paa hendes Vegne gjøre den nærmeste Forklaring, jeg ved derom, som er denne, at alle hendes Middeler bestaar i en fattig Datter, som er Enke og har to Sønner, en paa 3die Aar og en paa andet, til hvilken hverken hun eller Moderen har Brød," hvorfor han ogsaa havde andraget Hs. høie Excellents (ↄ: U. F. Gyldenløve) om at hver af Sønnerne maatte tillægges „en Soldats Portion af Magazinet tll Underholdning og Føde." Efter dette kunde man tro, at Peder Jessen og Antonette Vibe kun havde den ene her nævnte Datter, men dette vilde være urigtigt. En Datter Anna, døbt i Christiania 5. Februar 1659, var gift med Sognepræst til Løiten Willum Dop (jfr. dette Tidsskrift, II.

[1]) ↄ: Antonette sl. Peter Jessens. Peter Jessen døde i Christiania 1679, begravedes ved Aker 5 October s. A.

S. 100, Noten) og en Søn Chirurg og Barber Peter Jessen den Yngre, døbt i Christiania 4. Februar 1653, fik 4. Juni 1670 af Borgemester og Raad i Christiania udtrykkelig Attest for, at han var en Søn af Myntskriveren og Antonette Vibe. Han maa utvivlsomt være den Feltskjær Peter Jessen, der døde paa Hedemarken 1741 efterladende sig mange Børn.

(E. A. Thomle.)

3. Række, Bind IV.

Side 52, Linie 10 f. o.: Henriksdalter, læs: Henriksdatter.
— 84, — 4 - -: Chistensøn, læs: Christensøn.
— 183, — 7 - -: Chistiania, læs: Christiania.
— 203, — 15 f. n.: Aurep, læs: Anrep.
— 247, — 5 - -: Bptegnelser, læs: Optegnelser.

Register.

Bestyrelsen for **Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie** bestaar i 1895 af følgende Medlemmer.

Norske Afdeling:

Kgl. Fuldmægtig **Th. Boeck,**
Bureauchef **A. Collett,*** Sekretær,
Professor, Dr. **L. Daae,**
Rektor **A. E. Erichsen,**
Fuldmægtig i Rigsarkivet **H. J. Huitfeldt-Kaas,*** Formand,
Fhv. Bureauchef **W. Lassen,**
Fuldmægtig i Rigsarkivet **E. A. Thomle,***
Sognepræst **D. S. Thrap.**

Danske Afdeling:

Arkivar i Rigsarkivet, Dr. **C. F. Bricka,***
Forretningsleder v. Geneal. Inst. **S. Elvius,**
Arkivsekretær i Rigsarkivet **G. L. Grove,** Sekretær,
Kapt. af Generalstaben **H. W. Harbou,**
Overhofmarskal **C. L. Løvenskiold,**
Raadstuearkivar, Dr. **O. Nielsen,***
Gehejmekonfr., Kammerh. **M. H. Rosenørn,** Formand,
Sognepræst, Dr. **H. F. Rørdam,***
Arkivsekretær i Rigsarkivet **A. Thiset,**
Provinsarkivar **G. L. Wad.**

De med * betegnede Herrer udgjøre Skriftudvalgene.

Samfundets Regnskab for 1894 er aflagt af Kommissionærerne, Boghandlerne Otto B. Wroblewski i Kjøbenhavn og Marius Lund i Christiania, og godhedsfuldt revideret af Gehejmekonferensraad Schlegel og Godsejer C. Mansa. Mod Regnskabet fandtes intet at erindre. Hvorledes de enkelte Summer fordele sig paa Indtægt og Udgift, ses af følgende Oversigt:

Indtægt.

Kassebeholdning, overført fra 1893	36	Kr.	04	Øre
Restancer	42	—	00	—
Understøttelse fra det danske Kirke- og Undervisningsministerium	300	—	00	—
Halvdelen af Renterne af „En Unævnts Legat“	21	—	50	—
Medlemsbidrag	1956	—	00	—
Solgt af Selskabets Skrifter	200	—	25	—
	2555	Kr.	79	Øre

Udgift.

Honorarer	849 Kr.	50 Øre
Papir	177 —	00 —
Trykning	936 —	58 —
Heftning	50 —	02 —
Kommissionsrabat	369 —	56 —
Leje, Assurance, Porto	75 —	14 —
Restancer	36 —	00 —
Kassebeholdning	61 —	99 —
	2555 Kr.	79 Øre

Paa Samfundets Sparekassebøger henstod i Juni 1895: 1) 108 Kr. 76 Øre; 2) 447 Kr. 78 Øre; 3) (En Unævnts Legat) 1159 Kr. 46 Øre. (De af det Raben-Levetzauske Fond til Tidsskriftet modtagne 300 Kr., jfr. S. 82, ere foreløbig indsatte paa Sparekassebog 2.) Desuden ejer Samfundet et Indskrivningsbevis paa den danske Statskasse, stort 500 Kr.

Prisen for Tidsskriftets ældre Rækker samlede er for Samfundets Medlemmer nedsat for 1. Række 1881—85, (1880 er udsolgt) til 10 Kr. og for 2. Række (1886—91) til 15 Kr., for enkelte Bind af disse Rækker til 3 Kr.

Samfundets Samling af Bøger og Manuskripter opbevares hos den danske Kommissionær, hvorfra de udlaanes til Medlemmerne.

Samfundet staar i Bytteforbindelse med de samme Selskaber, som ere nævnte i Meddelelserne i Tidsskriftets forrige Aargang.

Wessel, Bodil Marie f. Langeland, 83 A., $^{28}/_{2}$, Drammen.
—, Fin, $21^{1}/_{2}$ A., $^{10}/_{1}$, Providence R. I. Amerika.
—, Fredrik Ross, Bagerm., $^{16}/_{12}$, Chr.-ania. H: S. Andersen.
—, Karen Turine f. Lie, $71^{1}/_{2}$ A., $^{2}/_{5}$, Kongsberg.
Weste, Fredrik Ludvig, $37^{1}/_{2}$ A.. $^{2}/_{4}$, Bergen. H: M. Riise.
Wetlesen, Grethe f. Testmand, 65 A., $^{25}/_{5}$, Chr.ania.
Wettergreen, Sophie Emilie f. Rasch, $73^{3}/_{4}$ A., $^{5}/_{12}$, Chr.ania.
Wich, Hedvig Marie f. Laurin, $^{22}/_{12}$, Chr.ania.
Wicklund, Else Anna, 82 A., $^{12}/_{5}$, Etne Præstegaard.
Wickmann, Joh.s A., fhv. Gartner, 50 A., $^{1}/_{3}$, Chr.ania.
Widerstrøm, Gedtsmann Johan Markus, 37 A., $^{24}/_{5}$, Bergen. H: A. Olsen.
Widerøe, Andreas, Kaldskap., $^{22}/_{8}$, Hvideseid, begr. Vinger.
Wiehe, Oleanne Margit Victoria, $^{28}/_{3}$, Chr.ania.
Wikborg, Jørgine Cathrine Marie f. Blix, 64 A., $^{28}/_{4}$, T.hjm.
Wilberg, Oline f. Thoresen, 82 A., $^{17}/_{2}$, Chr.sund.
Wille, Jacob Andreas, fhv. Skibsfører, $^{24}/_{7}$, Østre Aker. H: M. Wright.
Willichsen, Jeremias, fhv. Sognepræst, 88 A., $^{19}/_{7}$, Lurø.
Wilson, Th. M., Ingenieur, 55 A., $^{6}/_{5}$, Nesthun pr. Bergen. H: W. Janson.
Wingaard, Carl Johan, $64^{1}/_{2}$ A., $^{7}/_{2}$, Paris. H: E. Finney.
Winge, Emanuel, Dr. med, Professor, 67 A,, $^{19}/_{11}$, Chr.ania. H: H. Hübert.
Winsnes, Margrethe, 65 A., $^{16}/_{2}$, Chr.ania.
Winter, Eduard, Skrædderm., $^{10}/_{1}$, Chr.-ania. H: M. Kihlstrøm,
Wischmann, Carl Chr., Fotograf, $^{8}/_{5}$, Chr.ania. H: M. Hansen.
With, Jensine Marie f. Jørgensen, $47^{1}/_{2}$ A., $^{21}/_{11}$, Bardo.
—, Marie Magdalene, $18^{1}/_{2}$ A., $^{20}/_{5}$, Chr.ania.
Wohl, Martha Christine, 43 A., $^{9}/_{1}$. Chr.ania.
Wollenhaupt, Carola Augusta, $^{28}/_{7}$, Hevne.
Worsøe, Ivar Christian, nær 70 A., $^{3}/_{6}$, Essen i Rheinpreusen. H: H. Sverdrup.
Woxen, Carl Fridtjof, Sømand, 36 A., $^{15}/_{10}$, San Francisco.
Woxholth, Mathilde f. Westerhuus, $45^{1}/_{2}$ A., $^{27}/_{3}$, Frydenlund (pr. Chr.-sand?)
Wulff, Marie, 84 A., $^{23}/_{10}$, Skauger.
Wæske, Jonas Generius, Økonom, 62 A., $^{7}/_{5}$, Reitgjærdet. H: S. Hartz.
Young, Hans Magnus, Mai?, New-York.
—, Jørgen, Grosserer, $^{12}/_{6}$, Chr.ania.
Zadig. Meyer, Fabrikejer, f. $^{9}/_{6}$ 1808, $^{13}/_{6}$, Malmø.
Zapffe, C. M, Bogholder, $68^{1}/_{2}$ A., $^{15}/_{4}$, Laurvig.
Zeidler, M., Enkefru, $^{15}/_{6}$, Chr.ania.
Zeiner, Marie f. Mælan, $^{7}/_{9}$, T.hjm.
Zetlitz, Caroline Mathilde f. Smith, (Smidt?) $^{15}/_{6}$, Fr.hald.
—, Christian Magnus, fhv Skibsfører, 57 A., $^{19}/_{1}$, Moss. H: H. Hansen.
Zimmerling, A. H., $69^{1}/_{2}$ A.. $^{18}/_{1}$, Chr.-ania.
Ørum, Carl Fr. W., Skibsfører, 67 A., $^{5}/_{1}$, Arendal. H: A. L. Christensen,
Østergaard, Ole Irgens Duus, Uhrmager, 44 A., $^{9}/_{3}$, Fr.stad.

Dødsfald i Danmark.

1894.

Samlede af Kaptajn H. F. Grandjean.

(Det efter H: anførte Navn angiver den efterlevende Hustrus Pigenavn.)

Aabye, Ane Kirst. f. Aagesen, E. e. Kbm. A., 26 Juni, Hillerød.

— Niels, Kbm., 9 Maj, Nærum, 75 A., H: M. Hansen.

Aagaard, se Franck.

Aagesen, se Aabye.

Aarestrup, Alf, fhv. Sygehusinsp. i Japan, 23 Juli, Veile, 58 A.

— se Stakemann.

Aaris, se Becher.

Aarup, se Schultz.

Abel, Gyntelberg, fhv. Sgpr., 8. Jan., Asminderød, 71 A.

Abo, Mathea Sophie f. Kjeldborg, E., 12. Juli.

Achen, Just Em., Kand. pharm., Ldm., 23. Novb.

Agerskov, Niels Bøgind, afsk. Prlt., 1. Mrts., Skarby, 74 A.

— se Kongsted

Aggerbeck, C. J., Fabrik., 19. Aug., Horsens, 67 A.. H: C. Petersen.

Aktiv, se Rosted.

Albeck, Jensine Dorth. Aug. f. Hyllested, g. m. Kontreadm. J. A., 11. Juni.

Alberg, Camilla Josephine, Konvent. i Vemmetofte, 30. Mrts.

Albrecht, se Beste.

Albrechtsen, se Djernis, Faurschou.

Alken, se Gluud.

Amondsen, Carl Christoph. Th., fhv. Skibsf. i kgl. grønld. Handel, 75 A., 4. Mai, H: C. Behncke.

Andersen, Hans Andr. Rud., fhv. Herredsfm., 14. Juli, Kølbygd., H: M. Nørgaard.

— Sophie Fred. f. Tikjøb, E. e. Gross. A. V. A., 9. Jan.

— se Krabbe, Künitzer, Røen, Svendsen.

Ankony, se Braasch.

Appelrod, se Fischer.

Arboe, Poul Chr., Kobbersmed i Faxe, 11. Okt., H: M. Jensen.

Arenstorff, Carl Jens von, fhv. Eier af Dronninggd., Kmjkr., 19. Sept., Randers, 43 A., H: A. Hvass.

Assam, se Hutters.

Axelsen, Peter Chr., Ass. i Finansm., 23. Maj, 23 A.

Bache, C. E., fhv. Forpgt. p. Fuirendal, 15. Jan.

— se Krog.

Bagger, se Causse, Monrad.

Baland, Erasmine f. Cronberg, E. e. Kpt. B., 27. Febr.

Balestrini, Gjulia Stagno f. de Gregorio

Spadafora, g. m. Partk. Ch. B., 9. Jan.

Balle, Ane Marie f. Sejersen, g. m. Maler C. J. R. B., 16. Dcbr.

— se Poulsen.

Ballin, Dorth. f. Trier, E. e. Prof. S. J. B., 10 Novb., 88 A.

Bang, Alma Olivia f Schow, g. m. Sgpr. J. L. B., 19 Dcb., Langaa.

— Fred. Vilh. Vald., Inkassator, 19. Okt., 69 A., H: M. Bruun.

— Jens Jørgen Søren, Bankd., 31 Aug., Odense, 70 A., H: K. Krag.

— se Helweg.

Barchager, Mette Christine f. Christensen, E. e. Kasserer B., 10. Maj.

Barfoed, Harald, Kbm., Kanclr., 6. Maj, Bogense, 79 A.

Barfred, se Jessen.

Barndorff, Berthamine Petrine f. Krüger, g. m. Murer C. E. B., 20. Jan.

Barner, Hertha Adelaide v., f. v. Herbst, E. e. Oblt. W. T. v. B., 12. Jan., Hillerød.

Barnucka, Emilie, Frk., 31 Juli, Holbæk.

Baron, se Schibrach.

Bartholdy, Julie Elisab. f. Plambech, E. e. Toldforv. B., 16. Febr.

Bastrup, se Hempel.

Baumann, Emilie f. Kraft., E. e. Sgpr. F. B., 5. Dcbr., V. Egede, 89 A.

Baur, se Ræder.

Bay, Lars Hansen, fhv. Skibsf., 6. Juni, H: O. Christiansen.

— Mariane Kirst., Frk., 14. Juni, Randers, 81 A.

— se Jørgensen, Maule, Steen.

Bay-Schmidt, se Jungersen.

Bayer, Laura Elisab. f. Sørensen, g. m. Toldktrl. J. Th. B., 26. Aug, 68 A.

Bech, Aug. Leonius, Overlæge, 21. Febr., 81 A.

— Jens Fursmann, fhv. Urtekr., 5. Febr., 80 A.

— se Fries.

Bechmann, se Bernth.

Becher, Ane Soph. Elisab. f. Aaris, E. e. Transportforv. B., 8. Novb.

Beckgaard, Juliane Carol. f. Brøndrup, E. e. Vexelmgl. A. C. B., 19. Novb.

Been, Georgine Fred. f. Modeweg, E. e. Agent B., 9. Mrts.

— Ludv. Chr. Adolf, Handelsfm., 2. Juli, H: Eiklund.

Beermann, se le Maire.

Behncke, se Amondsen.

Beitin, se Müller.

Bendixen, Jens Chr., Agent, 10. Jan., H: J. Petersen.

Bendsen, se Wittig.

Bendtsen, se Gnudtzmann.

Benthien, se Wennerberg.

Bentsen, se Døhne.

Bentzen, Elise Kirst. f. Knudsen, E. e. Sgpr. B., 24. Febr., Viborg, 79 A.

— Lauritz Chr., Kontorchef, Etrd., 27. Jan., 77 A.

— Zire Marie Ottilia. Frk., 25 Febr., Støvringgd.

— se Holm.

Berg, Joh. Fred. Hermine f. Wegener, g. m. fhv. Skibsf. A. B., 6. Sept.

— se Børgesen, Munch, Thulin.

Bergmann, Amalie Christiane f. Jensen, 19. Dcbr., 79 A.

Bernburg, se Sander.

Bernhardt, Henrik Wilh., Kbm., 19. Okt., Kjøge, 54 A.

Bernhoft, Herman Severin, fhv. Gen.-kons., 22 Dcbr., H: R. Heegaard.

Bernsteen, A. B., Murmst., 21. Apr., Ringsted, 85 A.

Bernstorff, Fred Em. Herm., 30 Okt., Kattrup, 76 A.

Bernth, Carl Fred. Vilh., fhv. Sgpr., 22. Jan., Aarhuus, 77 A., H: E. Beckmann.

Berregaard, se Hermansen.

Bertelsen, Victor William, Politiinsp. i Indien, 20 Aug., Kalkutta

Berth, se Gjedsted.

Beste, Joh. Regine Fred. Cathr. f. Albrecht, g. m. Bager A. B., 10 Jan., 30 Aar.

Beyer, Conradine Henr., Frk., 17. Aug., Roeskilde.

— se Eyndhoven.

Bibow, Jul. Carl Philip, Læge, 24. Dcbr.

Bielikowiez, Jean de, Tilskærer, 14. Juni, H: M. Christensen.

Biering, Carl Peter, fhv. Sgpr., 25. Juli, 82 A.
Bigler, Joh., Partkl., 26. Okt., 76 A.
Bille, se Danneskjold.
Bindseil, Lovise Am. f. Krause, E. e. Musikl. B., 7 Febr.
Binzer, se Stoltze.
Birch, se Kierulff, Krenchel.
Bircholdt, se Günzel.
Birckenfeldt, se Eriksen
Bjerg, Chr. Ludv. Andr., Skoleinsp., 9. Mrts., 67 A.
Bjering, se Langballe.
Bjerre, Katarina Margr. f. Stange, E. e. Malermst. J. B., 26. Maj.
Bjerregaard, se Rye.
Bjørn, se Sollohub.
Bjørndal, Poul, Sagf., Kand. jur., 8. Maj, Præstø.
Blanc, se Thaarup.
Blichert, Peter Knudsen, Rector, 28 Jan., Sorø, 65 A.
Blichfeldt, Hans Jac., Tobakfbr., 10. Jan.
— Lauritz Christof, Kbm., 5. Aug., Randers, 60 A.
Bloch, se Feilberg, Melchior.
Bluhme, se Christiansen.
Blücher, se Lowzow.
Blædel, Carl Fred., Forpgt., 9. Okt., Stengd., H: H. Grum.
— Thyra f. Nielsen, E. e. Sgp. L. B., 30. Okt.
Bløndal, Laurus Thorarim, Sysselm., 12. Maj., Isld., 66 A.
Bock, Andersine Pouline f. Erslev, g. m. Tømrer C. B., 27. Novbr., Skovshoved.
Boeck, se Bruun.
Boesen, Fred. Emil, Arkit., 22 Jan., 27 A.
— Peter Ferd., Sgpr., 28. Aug., Felding, 31 A., H: H. Plesner.
— se Smith.
Bohn, Ad. Jul., Forretningsf., 6. Jan., H: C. Kiilerich.
— E., fhv. Førstelærer, 3. Febr., Allinge, 84 A.
— Herm. Jørgen, Kontorchef, Kmrd., 15. Novb., 75 A.
Bohn, Pauline f. Schlichtkrull, g. m. fhv. Rodem. C. C. B., 19. Febr.
Boisen, Otto Harald Benedictus, Sgpr., 14. Maj, Saxkj., 77 A., H: C. Lindeschou.
Boje, Jørgen, Kbm., 8. Jan., Randers, H: Koltzow.
Bojesen, se Jensen.
Bokkenheuser, Charlotte Fred., Frk., 30. Juni, 53 A.
Boldt, Maren Margr. f. Scharling, E., 3. Mrts., Viskinde, 66 A.
Bolvig, Mariane Mathea f. Eilskov, E., 2. Febr., 66 A.
— se Jelstrup.
Bondo, Anna Petra Elisab. f. Fog, E. e. Sgpr. N. G. B., 28. Novb. 80 A.
— Carl, Kbm., 2. Aug., Nykj. p. F., 44 A.
— Carl Chr., Boghdl., 4. Ap., 60 A. H: S. Graae.
— se Darre.
Bonnesen, se Henckel, Møller.
Borch, Emma Theresia Aug. f. Schmidt, E. e. Glarm. B., 11. Dcbr.
Borchsenius, Oluf, Gross., 15. Septbr., 33 A.
— Johannes, Ejer af Blangstedgd., 1. Maj, s. St., 56 A.
Bording, se Holm.
Borgen, Anna Carol. Christine f. Hartnack, g. m. Materialist P. B., 16. Mts.
— se Dahlerup.
Borre, Carol. f. Bruun, E. e. Krigsass, C N. B., 4. Jan.
— Joh. Dorth. Eleonora, Frk., D. af Kontorchef F. C. B., 8. Juli.
Borum, Julie Therese, Frk., 12. Jan., Randers, 77 A.
Braasch, Doris Marie Krist. f. Ankony, E., 3. Dcbr.
Bracker, Joh. Wilh. Christ. f. Leipoldt, E., 16. Okt.
Brahde, Tycho Fred. Frithjof, Kand. phil., Fuldm., 26. Juni, 62 A.
Bramhelft, Georg Theodor, afsk. Genmj., 30. Dcbr., Odense, 71 A.
Brandes, Ludv. Israel, Overlæge, Etr., 17. Sept., 73 A.
Brandorff, se Skau.

Brandserud, se Hultmann.
Brandstrup, Carl Joh., Lt., Skuesp. Jan., Kistrup.
Brandt, Alma f. Fleischer, g. m. Toldass., E. B., 29. Sept., Nykj. p. F., 32 A.
— Frederikke Fro f. Salomon, E. e. Tæller i Nationalb. H. B., 23. Maj, Vordingborg.
— Marie Soph. f. Olsen, E. e. Konsul S. C. B., Svendborg, 6. Sept.
— se Jespersen, Søller, Wissing.
Brasch, Chr. Henrik, fhv. Sgpr., 28. Maj, 82 A.
Bregendahl, se Olrik.
Brennecke, Hanne Christine f. Jensen, g. m. Insp. V. B., 10. Ap.
Brinckmann, Fritz Joh. Heinrich, Hofbundtm., Agent, 13. Dcbr. 82 A.
Brix, Hans Chr., fhv. Restaur., 8. Ap.
Broager, Inger Marie f. Rasmussen, g. m. fhv. Sgpr. J. B. B., 27. Dcbr.
Brodtkorb, Jensine Marie Elisab., Frk., 18. Maj.
Broe, Henr. Sophie f. Friberg, E. e. Mægler N. T. B., 16. Febr.
Bruhn, Con. Valentin, Møller. 16. Aug., Skjære Mølle.
Brummer, se Caroc.
Bruun, Bertel, Kbm., Vicekons., 5. Aug., Assens, 74 A.
— Carl Gregors, fhv. Digekonduktør, 15 Juli, Vingsted, 65 A., H: J. Boeck.
— Ernst Martinus Calvinus Luther, fhv. Justermst., 1 Sept., 76 A.
— Peter Martinus, fhv. Musikd., 1. Feb., Nakskov, 74 A.
— se Bang, Borre, Jespersen, Sæbye.
Broun-Stein, Chr., Organist, 29. Ap., Odense, 56 A.
Bræmer, Ane Marie Meldahl f. Larsen, g. m. Maler F. M. B., 6. Maj.
Brøndrup, se Beckgaard.
Brøndum, Zida Marie f. Petersen, g. m. C. B., Ørskovgd., 6. Jan., 55 A.
— se Frels.
Buchhave, Helene Dort. Marie f. Olivarius, g. m. Vejinsp. C. B., 4. Jan., Thisted.
Bucka, Marcus, Kbm., 28 Febr., Flensborg, 75 A.
Budtz, Berthel Chr., Apothek., 28 Febr., Hammel, 52 A., H: N. Holst.
Bugge, Vald. Johannes, Bankasst., 1. Juni, Lyngby.
Buhl, Ad., Forpgt., 28 Aug., Finland.
Burman-Becker, Gotfred, Kontorchef, 6. Mts., 62 A., H: E. Lendrop.
Burmeister, Joh. f. Pøhls, g. m. Fabrk. Etrd. C. Chr. B., 25 Jan., 72 A.
Buron, Elvira Anina, Frk., 26. Ap.
Busch, Fred. Ferd., Toldktrlr., 19. Ap., 68 A.
— Nathalie Carol. Theod. f Hauschultz, g. m. Læge J. L. B., 5. Mts., Ballerup.
Büchner, Carl Alfred Rob., Bundtmg., 13. Dcbr., 37 A., H: K. Svensson.
Büch, se Holm.
Bülow, Fred. Otto Chr., Lt. Asst., 11. Ap., St. Hans Hosp., H: C. Jensen.
— se Kirchheiner.
Bärthelsen, Carl Chr. Peter, Kanclr., 2. Febr., Svendborg.
Bøcher, Thora Joh. Agathe, Frk., 22. Aug.
Bøegh, se Langhoff.
Bønecke, se Deonna.
Børgesen, Antonette Marie f. Berg, g. m. Gross. S. B., 9. Aug., Hellebæk.
— se Eising.
Bøtcher, se Kuhlmann.
Bøving, se Foss, Glahn.
Cahott, Barbara Laura Isedora, Frk., 7. Aug.
Carlsen, P. A., Godsforv., Kmr., 2. Mrts., Bækkeskov, 70 A.
— se Landsvig.
Caroc, Agnete f. Brummer, g. m. Skibskpt. H. C., Jan. paa Rejsen til Algier
— Chr. Jul. Carl, Kand. theol. 3. Marts.
Carstensen, Agnes Suzanne Christ. f. Owen, g. m. Digeinsp. Kapt. R. C., 7 Juli.
— Aug., afsk. Kapt., 9. Okt., 71 A.

Carstensen, Chr. Ehrenfried, Postmstr., Kmrd., 6. Ap., Holstebro, 78 A.
Caspersen, Olga Rosalia f. Drewsen, g. m. Maskininsp. L. C. C., 29. Okt.
Cathala, Dorth. Marie Christ. f. Tofft, E. e. Kapt. i Fodf. J. E. C. 22. Juni, Dannemare Prgd., 73 A.
Causse, Jul. Chr. Jean, Auktionsdir.. 17. Maj, 54 A., H: J. Bagger.
Cetti, Jacobine f. Gade, E. e. kgl. Skuesp., C., 15. Maj.
Chartie, se Reinwaldt.
Christensen, Erik, Prokurat. Branddir., 8. Oktb., Holbæk, 80 A., H: T. Kranold.
— Juliane Aug. f. Sandorff, g. m. m. Kam.ass. A. C., 22. Aug.
— se Barchager, Bielikowiez, Engel, Grandjean, Hald, Schougaard, Thejll.
Christiansen, Elisab. Soph. Marie f. Blume, g. m. Fr. C., Mallingsminde, 18. Ap., s. St.
— K. L., Konsul i Penang, 13. Febr., Kalkutta, 54 A.
— se Bay.
Claessen, Jean, Kapellan, 31. Dcbr., 29 A.
Clausen, Betty f. Dalgas, E., 7. Okt. Vejle, 68 A.
— Petrine f. Jerndorf, E., 11. Mrts., Maribo.
— se Rørdam.
Clémensen, se Fog.
Clorius, Carl Fred. Christoph, fhv. Detailhdlr., 10. Dcbr.
Colding, Fred. Ferd., fhv. Vejass., 7. Jan., 82 A.
— Chr. Will. Edv., afsk. Kapt., 10. Okt., 79 A.
Collin, Henr. Oline f. Thyberg, E. e. Etrd. E. C., 20 Novb.
— Magd. Aug. f. Hansen, g. m. Journalist E. C., 26. Okt., Ordrup.
Corfitzen, se Weyle.
Corvinus, se Schmidt.
Cour, Carol. la f. Fensmark, g. m. H. l. C., 17. Novb., Vedbygd.
Cramer, Erica Bolette Maja Elisa Fred. f. Jacobsen, E. e. Sgpr. H. C. C., 25. Juni.
Cronberg, se Baland.
Culmsee, Edv. Emilius, fhv. Kbm., 24. Ap., H: A. Rasmussen.
Dahl, Ida Theod., E. e. Konterchef J. C. D., 12. Mrts.
— Jens Hansen, fhv. Sgpr., 1. Novb., 74 A., H: F. Fabricius.
— se Fabricius.
Dahlenborg, Chr., Billedhug., 30. Juni, Aarhus, 28 A.
Dahlerup, Harald Vald., fhv. Sgpr., 2. Febr., 78 A., H: L. Borgen.
Dahlman, Fritz Gustav, Hofsadelmg., 8. Jan., 80 A.
Dahlstrøm, Fred. Chr. Emil, fhv. Stiftamtm. Kmhr., 26. Novb., Fredensborg, 78 A.
Dahms, se Fick.
Dalgas, Enrico Mylius, Dir. f. Hedeslsk., Oblt., 16. Ap., Aarhus, 66 A., H: M. Købke.
— se Clausen.
Damm, Johan Fred., Kunstmaler, 13. Ap., Helsingør, 74 A.
— Leopold Aug., Prokurist, 15. Novb., 27 A., H: J. Fønss.
Danneskjold-Samsøe, Otto Soph., Greve af, fhv. Gen.postdir., Ordenskansler, 31. Jan., 89 A., H: F. Bille.
Dantzer, se Preisler.
Darling, Robert Emlingtou, Kmr., fhv. E. af Vesterskovgd., 10. Jan., Horsens, 86 A.
Darré, Axel Edv., Manufkthdl., 17. Ap.
Darre, Emil Vald., Toldkontrl., Prlt., 30. Okt., 67 A.
— Jul. Cæsar, afsk. Oberst, 17. Novb., 75 A., H: M. Bondo.
Dau, se Friis.
Debell, se Thorsen.
Debusmann, Jac. Dorth., Frk.. 11, Maj.
Deonna, Henri, Vicekonsl. i Cannes, 8. Feb., H: A. Bønecke.
Dietz, Hans Fred., Partik., 1. Juni, 76 A.
Dinesen, se Guldencrone.
Dithmer, G. F., Proptr., 29. Dcbr., Klostermosegd., 72 A.
Djernis, Fred. Vilh., Krigsass., 29. Maj., H: H. Albrechtsen.
Doberck, Martha Stine f. Johansen, g. m. Smedem. F. V. D., 31. Juli.

Dons, se Kaufmann.
Dreboldt, Carl Chr., fhv. Kontorchef, 1. Feb., 59 A.
Dresing, Fred. Nic., Propr., Landsthm., 16. Juli, Vorbjerggd., 71 A., H: M. Lund.
Drewsen, se Caspersen.
Dyrholm, se Lindberg.
Dyrlund, Christen Carlsen, fhv. Forpgt., 30. Novb., Kjøge, 84 A.
Døhne, Regine f. Bentzen, E. e. Partik. D., 1. Juli.
Døllner, Lauritz Chr., Fabrik., 5. Novb., Odense, 49 A.
Eckardt, se Henrichsen.
Eckersberg, Vilh. Julie, Frk., Dtr. af Prof. E., 29 Ap.
Edwards, William, Insp. p. Aluminia, 19. Febr.
Egede, Ida Gertrud Soph., Lærerinde i Døvstum.inst., 6. Dcbr., 58 A.
Egelund, Kristian Larsen, fhv. Lærer i K-Hvalsø, 24. Jan., s. St., 87 A., H: K. M. Hansen.
Eiklund, se Been.
Eilertsen, se Salomon.
Eilskov, se Bolvig.
Eilstrup, Jens Peter Petersen, Olderm. f. Skorstensfl., 7. Okt, 71 A.
Eising, Em. Marie f. Børgesen, g. m. Postexp. T. L. E., 9. Aug., Lyngby.
Elben, se Petersen.
Ellermann, Franciska Sus. Poul. f. Jensen, g. m. Gross. G. E., 3. Dcbr.
— Joh. Harald Em., Sømd., 26. Juli. Santos, 21 A.
Elling, se Mørck.
Elmgaard, Bertel Hansen, Forfatter, 21. Mts., 31 A.
Eltong, se Silfverberg.
Engel, Soph. Elisab. f. Christensen, E. e. Sgpr. C. F. E. E., 2. Jan.
Engell, Peter Samuel Did., Skuesp., 14. Jan.
Engelsted, Rudolf Henry Malthe Wright, Ejer af Rørbæk, Jægerm., 29. Aug., s. St., 59 A., H: C. Eyben.
— se Jerichau.
Eriksen, Agnes Louise f. Birchenfeldt, E. e. Krigsass, W. E., 20. Mts.
Erlandsen, And. Ferd., Gross., 12. Spt., Taarbæk.
Ernst, Ida Rosalie f. Nüttly, E. e. Skibssekr. V. E., 10. Dcbr.
Erslev, se Bock.
Ewald, se Senhen.
Eyben, se Engelsted.
Eylardi, se Jensen.
Eyndhoven, Hansine Elisab. f. Beyer, E. e. Apoth. J. C. J. E., 28. Ap., Odense. 70 A.
Faber, Bille Edel Caspare f. Preetzmann, g. m. W. F., 15. Sept.. Hopballegd., 68 A.
— Carl Georg Gottfried, Herredsf., 25. Jan., 63 A.
Fabricius, Engelke Marie f. Dahl, g. m. H. F., 2. Maj, Borreby, 41 A.
— se Dahl.
Fabritius de Tengnagel, Søren, Kand. pharm., Fidekombes., 25. Jan., Hillerød, 80 A
Fahnø, se Münster.
Falck, Joh. Edv., Manufakthdl., 2. Juli, 79 A.
Fallesen, Morten Edv., Theaterchef, Kmhr.; 6. Juli, 77 A., H: F. Thomsen.
Fangel, se Finsen.
Fasting, Chr. Ditlev, Overretssagf. i Nakskov, 23. Juli, 52 A., H: E. Fasting.
Faurshoou, Albertine Carol. Christ. f. Albrechtsen, E. e. Kmrd. A. F., 23. Novb.
Feddersen, se Thorstensen.
Federspiel, Joh. Chr., fhv. Distriktlæge, Kapt., 5. Jan., Karrebæk, 52 A., H: E. Lind.
Feilberg, Elise Hedv. f. Bloch, g. m. Læge L. F., 17. Jan., Hornslet.
Fencker, Fred. Chr., afsk. Ritm., 5. Jan., Fredensborg, 61 A.
Fenger, Fred. Math. f. Fjelstrup, g. m. Kmr. H. F. F., 30. Dcbr., 78½ A.
Fensmark, se la Cour.
Fibiger, Chr. Ludv. Wilh., Læge, 24. Jan., 71 A., H: Th. Holm.
Fiok, Christoffer Rud., fhv. Forv. p. Oringe, 8 Juli, H: C. Sachmann.

Fick, Carl Nic., fhv. Oversgt., 13. Ap., H: D. Dahms.
— se Otterstrøm.
Finsen, Hans Valgard Steingrim, fhv. Sgpr., 15. Maj, Charlotld., 73 A., H: L. Fangel.
Fischer, Ane Christ. f. Appelrod, g. m. Maler, C. F., 29. Aug., Fredensbg.
— Peter Erasmus, Asst., 13. Ap.
— se Gleiser, Kruuse.
Fisker de, se Gloerfelt.
Fisker, se Glæiser.
Fjeldsøe, Theod. Vilh., Typog, 12. Juli, H: H. Weidenaur.
Fjelstrup, se Fenger.
Flagstad, Olaf Chr. Thoring, fhv. Sgpr., 27. Maj, 80 A.
Fleischer, se Brandt.
Flor, Martin Rich., Fuldm. i Finantshvdk., Kmass., 23. Mrts., 77 A.
— se Hoffmann.
Fobian, se Trautner.
Fog, Ida Christiane f. Clémensen, g. m. Forpgt. C. F. F., 6. Febr., Klarskov.
— Rasm. Vilh., 18. Juni, Virkinge, 78 A.
— se Bondo, Staun,
Fogh, Conrad. Balth. Theod., fhv. Sgpr., 12. Novbr., 82 A., H: J. Strøm.
Foght, Ida Dorth. Hermilde f. Steenberg, g. m. Boghldr. F. A. F., 12. Ap.
— Joh. f Schiller, 26. Febr., 77½ A.
Fogtmann, Chr. Carl Brorson, fhv. Kbm., 29. Ap., H: P. Tuxen.
Folkmann, Laura Nielsine Elisab. f. Grønnegaard, g. m. Gross. Th. F., 25. Dcbr.
Forsberg, se Øller.
Foss, Aage Hjalmar, Operasanger, 2. Ap., H: A. Bøving.
— Chr. Enok, Gdm., 28. Sept., Hvissinge.
— Joh. Georg, fhv. Fuldmg. v. Havnecontor., 29. Dcbr.
Fossum, Dines Peter, Slagterm., 19. Juli.
Franck, Anna Dorthea f. Aagaard, g. m. Murm. L. P. F., 21. Ap., 81 A.
Fredstrup, Thor Bjarke Axel, fhv. Dandser, Regiseur v. kgl. Theater, 19. Mrts., 64 A., H: J Worre.
Frels, Emilie Antonie f. Brøndum, E. e. Boghl. F. J. F., 26. Dcbr.
Frendrup, Fred., fhv. Lærerinde i Slagelse, 4. Jan.
Freuchen, Carol. Elise Therese, Frk., 3. Juni, Christiandals Kloster.
— Peter Petersen, Prof. v. Landbhs., 24. Maj, 68 A.
Frey, Karen Nielsine f. Rerup, E., 29. Ap., Grenaa, 79 A.
Friberg, Emil. Louise f. Qvortrup, E. e. Skolel., Kand. phil. J. F., 24. Oktb.
— se Broe.
Fridericia, se Hannover.
Friedlænder, Martin Vilh., Gross., 5. Juli.
Friedrichsen, Oscar, Kand. pharm., 22. Juli, Rosario, Argent.
Fries, Anna Dorth. Margr. f. Bech, E. e. Skriftstøber F. F., 7. Jan., 83 A.
— Aug. Otto, Partik., 19. Jan., 81 A.
Friese, Heinr. Ludv., Gross., 21. Juli, 78 A., H: C. Ørsted.
Friis, Henr. Soph. f. Nissen, E. e. Godsforv. F., Juelsborg, 1. Novb.
— Niels Anker, Prokurator, 9. Aug., Hammel, 66 A.
— Soph. Ludovica f. Dau, E. e. Sgpr. F. F., 19. Okt., 84 A.
— se Worm.
Fritz, Marie Louise f. Tøpfer, E. e. Lærer v. Opfostringsh. V. F., 2. Maj.
From, Bodil Kirstine, f. Wivel, g. m. Stolemg. R. F., 10. Aug., 79 A.
Frost, Carl Chr., Gross., 29. Ap., 74 A.
Frølich, Emma Constance f. Halvorsen, g. m. Handelsrs. J. L. F., 29. Maj.
Funch, Louise Charl. Wilh. f. v. Zülow, E. e. Ob. A. W. F., 8. Ap.
Fursøe, se Lund.
Fürsen, se Harbou.

Færch, Lauritz, Kbm. i Nibe, 26. Okt., 49 A., H: Th. Møller.

Fønss, Holger Lorenz Basse, fhv. Provst, 15. Okt., Fredericia, 86 A.

— se Damm, Raaschou, Schønheyder.

Gaarn, se Meyer.

Gade, se Cetti.

Galschiøt, Fred. Wilh., Læge, 20. Jan., Helsingør, $84^1/_2$ A.

Garde, Peter Chr., fhv. Sgpr., 28. Feb., 78 A., H: A. Lavætz.

Garlieb, Betzy Henr. f. Prytz, E. e. Partik. G., 28. Novb.

Gebel, se With.

Geill, Gerhardine f. Ploug, E. e. Lærer G., 21. Maj, Kolding.

Geisler, se Zimmer.

Gerhardt, se Halberg.

Gerner, Margr., Frk., 22. Feb., Støvringgd.

Gerson, Jul. Chr., Digter, Prof., 28. Febr., 81 A.

Gertner, Soph. Magd., Frk., 17. Okt.

Gether, se Lohmann.

Giebelhausen, Martin A., fhv. Lærer i Gyrstinge, 20. Jan., Sverrig, 82 A.

Giersing, se Hofman-Bang.

Giese, Wilh., Theaterfrisør, 2. Juli, H: M. Jørgensen.

Gislund, Ludv. Fred. Ferd., Stolemg., 1. Dcbr., H: L. Lindqvist.

Gjedsted, Christiane f. Berth, g. m. Toldasst. J. M. G., 26. Jan., Hillerød.

Gjessing, Amal. Louise Vilh. f. Holst, E. e. Plattenslagermst. C. L. G., 23. Novb.

Gjørling, Anna Fred. f. Raphael, E., 19. Dcbr., Koldby.

— Charlot. Amal. f. Skeel, E. e. Lt. Prktr. H. F. G., 17. Mrts., 72 A.

Glahn, Clara Charlot. Margr. f. Bøving, g. m. Ob. i Ing. G., 28. Maj.

Gleerup, Carl Georg Jul., Forv., 20. Novb., Aalborg.

— Jul., fhv. Eier af Agdrup, 10 Decb., Aarhus.

— se Thrye.

Gleiser, Jørgen Henr., Bankdir., Justr., 6. Jan., Kjøge, 88 A., H: A. C. Fischer.

Gloerfelt, Clara Margr. f. de Fisker, E. e. Havnekntrl. B. V. V. G., 4. Mrts., 73 A.

Glud, se Lorenzen.

Gluud, Ellen Margr. f. Alken, E. e. Garver G. G., 24 Juni.

Glæiser, Ane Cath. f. Fisker, E. e. Justr., J. H. G., 7. Novb., 88 A.

Gnudtzmann, Lauritz Peter, Sgpr., 21. Sept., Vollerslev, 62 A., H: H. Bendtzen.

Gornitzka, Marie Soph. Fred. f. Lillie, E., 7. Maj, Peerstrup, 80 A.

— se Krag.

Graae, Fred., fhv. Forpgt. p. Kirstinedal, 21. Mrts.

— se Bondo.

Graah, Hans Chr., Dreielsvæver, 11. Sept., Thisted.

Gradmann, se Hoffmeyer.

Gram, Anna Cath. f. Westphal, g. m. Dir. F. G., 14. Juni. 47 A.

— Hansine Albertine Olavia f. Hansen, g. m. Branddir. F. D. G., 26. Aug.. Nestved.

— Lauritz Rud., Gross., 18. Jan., 56 A., H: A. Hall.

— se Tronier.

Grandjean, Dorth. f. Christensen, E. e. Guldsmed S. G., 22 Ap.

— Karen Soph. f. Christensen, g. m. fhv. Konditor J. L. G., 2. Maj, 81 A.

Granzow, Fred. Carl Hermann, Kand. jur., fhv. Redakt., 18. Juni.

Gravesen, se Madsen.

Grove, Joh. Christiane f. Rasch, E. e. Overbj. G., 18. Aug.

Grum, se Bladel.

Grundtvig, Ebba Ina f. Vermund, g. m. A. V. G., 28. Okt., Brooklyn.

Grüner, Chr. Em., Hofjægerm., 1. Mrts., Egemarke, 85 A.

Grønning, Andr., Kasserer, 3. Dcbr., H: M. Heitman.

Grønnegaard, se Folkmann.

Gude, Marie Henr. Amal. f. Meinig, g. m. Stiftspr. G., 6. Juli, Roskilde, 73 A.

Guldstad, Ad. Lauritz, Kontorchef, Kmr., 3. Maj, Helsingør, 83 A.

Gundel, Joh. Christoph., Møbelsnedk., 20. Dcb., H: H. Moes.
— se Ishøj.
Gundelach, Wilh. Jørgen Emanuel, Glasmager, 19. Mai.
Gyldenkrone, Mariane, Baronesse, f. Dinesen, E. e. Baron F. G., 6. Juni, Stenege.
Gyllich, Wilh. Maria, Frk., 2. Ap.
Gylling, Anna Marie f. Petersen, Enkefru, 30. Maj, 87 A.
Günzel, Gustav Vald., Mekanik. i Art., 19. Juli, H: L. Bircholdt.
Gøtze, se Neergaard.
Gøtzsche, se Holstein.
Håkonsson, se Hansen.
Haffner, Wald. v., afsk. Oberst, 21. Jan., 78 A.
Hagerup, se Münter.
Halberg, Carl Ludv., Gross., 14. Juli, H: J. Gerhardt.
— se Wolff.
Hald, Nic., Gjørtler, 24. Juli, Aarhus, 66 A.
— Niels Vilh., fhv. Snedker, 2. Okt., H: C. Christensen.
Halfdanarson, Helgi, Lect. theol., 2. Jan., Reykjavik, 68 A.
Hall, Christiane Jul. f. Helsing, E. e. Tømrer H., 6. Novb., 84 A.
— Vict. Melbye, Kand. pharm., 7. Novb., Aalbg., H: A. Rasmussen.
— se Gram.
Hallas, se Møller.
Halvorsen, se Frølich, Tauber.
Hamann, se Lippert.
Hammelev, Edv. Theod., Fuldm. i Finantsm., 18. Jan., 62 A., H: N. Mørck.
Hammeløv, se Thorning.
Hammer, Emil Chr., Konsl. i Boston, 12. Ap., Brandford. Conn.
— Gunhilde Terzia, Frk., Søster til Genmj. H., 17. Jan., 81 A.
— Karl Nic., Asst., 21. Sept., Sundbyøster, 56 A., H: E. Nelthropp.
— Louise Marie, Frk., 9. Sept.
Hammerich, Carl Fr. Theod. Aug., Læge, 23. Ap., 52 A., H: E. Hargeus.
— Just Fred., Snedker, 18. Mrts.

Hanisch, se Jagd.
Hannemann, Daniel Bernhard, fhv. kgl. Kapelmusik., 23. Maj, 30 A.
Hannover, Ad., Dr. med., Etr., 7. Juli, Taarbæk, 79 A., H: J. Fridericia.
— Sigrid f. Seligmann, g. m. Kand. polyt. Bogtrykker M. A. H., 9. Mrts.
Hansen, Anne Kirst. f. Ursin, E. e. Kolonibest. i Grønld. N. C. H., 16. Juli.
— Carl Aug. Holmer, Landsthmd., Justr., 29. Mrts., 83 A.
— Carl Joh., Saarlæge, fhv. Statskirurg, 13 Maj, 58 A., H: J. Håkonsson.
— Carol. Soph. Fred. f. Lillie, g. m. Kpt. F. P. H., 17. Ap.
— Ellen Marie f. Sommer, E. e. Sgpr. N. P. H., 21. Dcb., Hillerød.
— Henning Peter Fred., fhv. Adjkt. i Slesvig, 30. Ap., 67 A., H: M. Stangerup.
— Jens Peter, fhv. Distriktlæge, Etr., 14. Maj, 82 A., H: S. Hultmann.
— Peter Will., Telegrafb., 27. Juli, Helsingør, 65 A.
— se Aabye, Collin, Egelund, Gram, Harboe, Kunert, Lindberg, Mahnfeldt, Meldal, Meyer, Nandrup, Overgaard, Seidelin, Siemsen.
Hanson, Carl Chr. Johannes, fhv. Postmst., 10. Mrts.
Harboe, J. L., Tapetfabrkt., 4. Juni, Odense, 59 A.
— Peter Ludv., Kand. polyt., Fabrik.. 21. Okt., Ordrup, H: C. Hansen.
Harbou, Benedicte Doroth. Amal. f. Fürsen, E. e. Amtsforv. M. A. H., 13. Okt., Delmenhorst, 94 A.
— se Vikstrøm.
Hargeus, se Hammerich.
Harss, se Mørup.
Hartenberg, Anna Eleonora f. Winther, E. e. Stabshornbl. J. H., 11. Novb., 91. A.
Hartmann, Carl Gust. Edv., Musik., 14. Okt., 71 A.
— Emilie Vilh. Elisab. f. Petersen, E. e. Partik. H., 29. Maj.

Hartnack, se Borgen.
Hartvig, Dorth. Cath. Philipine f. Jappe, g. m. Tømmerm. C. H., 18. Juni.
Hass, se Suenson.
Hassler, Camilla Cecilia Vict., Frk., 24. Mrts.
Hastrup, J. A., f. Pilegaard, g. m. Byfogedfm. C. H., 23. Maj, Nakskov.
Hauschultz, se Busch.
Heegaard, se Bernhoft.
Heering, Fred. Ferd., afsk. Skibsbygger i Marinen, 26. Sept., H: H. Nielsen.
— se Warming.
Heidenheim, se Jacobson.
Heilbuth, se Israel.
Heitmann, se Grønning.
Helms, Chr., Væver, 21. Dcb., 83 A.
Helsing, se Hall.
Helweg, Anna Marie f. Lauritzen, g. m. Stiftspr. H. F. H., 27. Maj, Kjøbelev, 74 A.
— Cath. Marie f. Bang, g. m. Sparekassedir. H. T. H., 4. Jan., Odense.
— se Windinge.
Hemcker, Fred. Vilh. Ludv. Theod., Asst., 4. Sept., H: H. Wirring.
Hemert, se West.
Hempel, Elisab. Kath. f. Bastrup, E. e. Gartner H., 10. Dcb.
— se Niss.
Henckel, Ane Elisab. f. Bonnesen, Enkefru, 9. Juni, 70 A.
— se Kirkegaard.
Hennies, Aug. V. M. J., afsk. Prlt., fhv. Landfgd., 9. Juli, Lauenborg, 69 A.
Henningsen, Helene f. Juel, E. e. Apoth. L. H. i Graasten, 24. Dcb., 91 A.
Henrichsen, Marie Fred. Henr. f. Eckardt, E. e. Portraitml. L. H., 17. Juni.
— se Lund.
Henriksen, Bertel Chr., Sgpr., 17. Jan., Alstrup, 57 A.
Heramb, Fred. Jørgen v., afsk. Oberst, 12. Okt., 78 A.
Herbst, se Barner.
Hermansen, Petrine Soph. f. Berregaard, g. m. Politibetj. H. H., 2. Feb., 73 A.
Herreborg, Regina Louise f. Schaff, E. e. Juvelr. C. H., 14 Juni, 76 A.
— Theod. Jul., Guldsmed, 28. Juni, H: R. Møller.
Hersleb, Peter, Partik., Aug., Blockley, Amerika, 79 A.
Hertz, Harry Magnus, Galanterihdl., 5. Juli, 56 A.
Hesse, Elisab. Christ. Math. Maria f. Bülow, g. m. Prok. H., 14. Dcb., Fred.havn, 74 A.
— Vilh. f. Lange, E., 7. Mrts., 75 A.
— se Overgaard,
Heydemann, Carol. Concordia, E. e. Smed, D. H.. 23. Mrts., 90 A.
Hindenburg, Georg Daniel Aug., Stud. mag., 15. Juni, Lofthus Hardanger, 22 A.
Hillebrandt, Peter Louis, Kontorist, 7. Maj.
Hinné, Friederiche Edvardine f. Nolte, E. e. Kunstberider C. M. H., 22. Novb.
Hjelm, se Moltke-Hvitfeldt.
Hjorth, Maria Doroth. f. Stæhr, E. e. Kunstdrejer J. H. H., 22. Feb.
Hjort, se Zoëga.
Hjørring, se Nielsen.
Hoffmann, Carol. Vilh. f. Flor, E. e. Major J. A. F. H, 27. Sept., 72 A.
— Julie Christ. f. Koch, g. m. Boghld. S. C. H., 24. Dcb.
Hoffmeyer, Carol. Fred. Marie f. Jacobsen, E. e. Møller H., 28. Sept.
— Dagmer Joh. f. Gradman, g, m. Kand. pharm. F. H. 7. Sept., Odense.
Hofman-Bang, Carol. Em. f. Giersing, Enkefru, 8. Feb.
Holck, Jens Henr., Guldsmed, 12. Ap., St. Petersborg.
Holm, Birg. f. Trap, E. e. Sgpr. R. H. H., 31. Dcb., Tølløse, 79 A.
— Carl Godthaab, Bundtmg., 20. Juni, 62 A., H: K. Würtz.
— Fred. Peter, Skibsmgl., Gen.konsul, 31. Dcb., 53 A., H: E. Bording.
— Helene Marie f. Bentzen, E. e. Justr. H., 20. Ap.
— Jens Peter Beck, Hoftapetser., 24. Dcb., 80 A.

Holm, Math. Louise Christ. f. Büch, E. e. Klasselotklt., J. T. H., 22. Maj.
— se Fibiger, Holst, Pauli, Schmiegelov.
Holmer, se Sundby.
Holst, Maria Christ. Amal. f. Holm, E. e. Digter H. P. H., 10. Jan.
— se Budtz, Gjessing.
Holstein, Cath. Amal. f. Gøtzsche, E. e. Amtm. U. A. H., 6. Feb., 79 A.
Holten, se Linde.
Honoré, se Schouv.
Hoppe, Joh. Jak., fhv. Havnefg., 25. Feb., H: S. Sørensen.
Hornemann, Jens Vilken, Korpslæge, 12. Juni, Kiel, 46 A.
— Joh. Chr., Gross., Lt., 4. Maj, 55 A.
Hornwain, Joh. Chr., fhv. Kystpolitibetj., 23. Dcbr.. 76 A.
Horsbøll, Niels Jørgen Fred., Lærer, 23. Mrts., 31 A., H: J. Jacobsen.
Hostrup, Froe f. Staal, E. e. Prokurt.. H., 18. Sept., Ribe, 80 A.
Houg, Veta Signe Carol. f. Schrader, g. m. Urtekr. J. V. H., 10. Okt.
Hultmann, Frits Vilh, fhv. kgl. Skuespl., 9. Juni, 74 A., H: B. Brandserud.
— se Hansen.
Hunnæus, Anna Cath., Frk., 22 Novb.
— Ludv. Will., Slagter, 26. Ap., 31 A.
Hurtigkam, se Keiser.
Hutters, Anna Victoria Elfrida f. Assam, g. m. Skrædderm. B. A. H., 14. Maj.
Hvass, se Arenstorff.
Hvidt, se Lüders, Køhler.
Hviid, Marie Louise f. Møller, E. e. Maler J. H., 18. Okt.
Hyhn, se Mørck.
Hyllested, Jørgen Nielsen, fhv. Høker, 3. Dcb., 96 A.
— se Albeck.
Høier, Knud Chr., Mølleejer, fhv. Rigsdagsm., 4. Mrts., Lundby, 79 A.
Høst, Fred. Stoud, Godsforv., Justr., 18. Sept.. Støvringd., 77 A., H: J. M. Mollerup.
Høyberg, And. Mazélius, fhv. kgl. Kapelmusk., 4. Ap.
Høyer, Knud Nic., fhv. Overlærer i Kolding, 4. Juli, 76 A., H: S. Lassen.
Høysholdt, Knud Ad., fhv. Kbm., 26. Dcb., 66 A., H: C. Rude.
Jacobi, se Spreckelsen.
Jacobsen, Joh. Severin, Sgpr., 8. Jan., Bjergby, 52 A.
— Sigismund Daniel, Læge, Dr. med. 23. Feb., 57 A, H: J. Heidenheim.
— se Cramer, Hoffmeyer, Lillienskjold, Schønheyder, Valentiner.
Jagd, Chr. Henr., Vinhdlr., 8. Juni, 35 A., H: F. Hanisch.
Jansen, se Mohr.
Jakobsen, Otto Johannes, fhv. Sgpr., 28. Jan., Hillerødsholm, 57 A.
— se Horsbøll.
Jantzen, Hildur f. Jantzen, g. m. Læge Th. J., 23. Okt., Glorup, 28 A.
Jappe, se Hartvig.
Ibsen, Peter Johannes Fred., Isenkr., 12. Maj.
Jelstrup, Christine f. Bolvig, Enke, 24. Mts, Fred.havn.
— Joh. David, Kbm., 10. Sept., Fred.-havn, 57 A., H: M. Winther.
Jensen, Agnetine Soph. Fred. f. Petersen, E. e. Amtsforv. Etr. J., 17. Novb., 68 A.
— Christen Holck, Jernb.asst., 28. Aug., H: H. Kaae.
— Jens, Tandlæge, Kand. phil., 27. Okt., Odense, 74 A., H: A. Unna.
— Nanna Kristiane f. Bojesen, g. m. Sgpr. N. J. J., 17. Novb., Æbeltoft.
— Peter Gunner, Dyrlæge v. Kvægtorvet, 22 Maj.
— Soph. Marie Lucie f. Eylardi, g. m. Kand. phil. V. J., 29. Dcb.
— se Arboe, Bergmann, Brennecke, Bülow, Ellermann, Muus, Petersen.
Jensen-Tusch, Harald Chr. Ludv., afsk. Oberst, 16. Okt., 79 A.
Jerichau, Ulrikke Elisab. f. Engelsted, g. m. Gross. J. J., 21. Dcb.
Jerndorff, Ane Margr. f. Møller, Enkefru, 16. Ap., 88 A.
— se Clausen.

Jespersen, Jac. Chr., Postmst., 11. Jan., Assens, 40 A., H: H. Bruun.
— Lauritz Berge, Branddir., 9. Mrts., Randers, 59 A., H: M. Brandt.
Jessen, Christen, Stationsforst., 18. Juni, Aalestrup, 33 A.
— Jens Georg, fhv. Forpgt., Berritzgd. 2. Novb., 75 A., H: C. Barfred.
— Joh. Elise Christ. f. Schumann, g. m. Kapt. J. v. J., 4. Ap.
— Joh. Cecilie Margr. f. Tidemand, g. m. Kommandør T. v. J., 23. Novb.
— se Munch.
Ingerslev, Andr., Kand. theol., fhv. Propr. 18. Juli, 67 A.
— se Müller.
Jochimsen, Marie Cath. f. Nissen, E. e. Skoleinspekt. J. J., 17. Jan., 81 A.
Johansen, se Doberck, Thrane.
Johnsen, se Walløe.
Johnstrup, Johannes Fred., Prof. v. Univ., 31. Dcb., 76 A.
Jonas, Hertha Adele f. Wadskjær, g. m. Kmr. E. J., 10. Feb., Groszlichtenfelde.
Jorck, se Mayntzhusen.
Jost, Wilh., fhv. Gross., 10. Juni.
Irgens, Carol. Fred., Frk., 17. Sept.
Ishøe, Hans Fred. Octavius, Gross., 18. Novb., H: V. Gundel.
Israel, Joseph Hirsch, Læge, 8. Jan., H: C. Heilbut.
Juel, Peder Gregers, Forpgt. Kmjkr., 27. Ap., Benzon, 36 A.
— se Henningsen.
Jungersen, Jørgen Bjerregaard, Prlt. i Flaaden, 19. Juli, 33 A., H: Bay-Schmidt.
Juul, Hed., E. e. Skibsf. D. C. J., 19. Jan., 92 A.
— Emil. Caspare Fred. Christiane, Baronesse, Konvent., 10. Feb., Støvringgd.
Just, Hans Henr. Hansen, Skibsbyg. i Marinen, 30. Novb., Aalborg, 84 A.
Iversen, se Møller.
Jyllerup, Niels Peter Christensen, Toldktrl., 30. Okt., Aalborg, 57 A., H: T. Wetzel.
Jørgensen, Doroth. Helene f. Bay, E. e. Kanclr., H. H. J., 16. Sept., Nyborg, 88 A.
— Lauritz, Kantor, 22. Juni, Vordingborg, 37 A.
— Niels Høstmark, Sgpr., 15. Mrts., Marvede, 53 A.
— se Giese, Noor, Tengstedt.
Kaae, se Jensen.
Kaas, Jørandine Elisab. f. Wetlesen, E. e. Krigsass. A. K., 13. Mrts.
Kapel, Thora Elisab. Abelone f. Kühl, g. m. Lærer H. C. K., 5. Okt.
Karby, Bertha Ludovica f. Saxtorph, g. m. Tegner A. C. K., 16. Okt.
Karstens, se Rendtorff.
Kattberg, Niels Chr., Kondukt., 13. Maj.
Kauffeldt, Theod., Glasmager 9. Sept., Taarnby, 61 A.
Kaufmann, Carl Johannes Richard, Literat, 1. Aug., 47 A., H: A. Dons.
Kehlet, Henrik Aug., fhv. Hørkr., 26. Sept., 86 A.
Keiser, Emma Cath. f. Hurtigkam, g. m. Stentryk. C. E. T. K., 3. Juli, 66 A.
Kempel, Ane Engborggine f. Monrad, E. e. Skibsf. K., 4. Mrts., 83 A.
Ketelsen, Carsten, Klokker v. Vartov, 21. Jan.
Keyper, se Sachmann
Kidde, Chr. Henr., Landinsp., 24. Novb., 77 A.
Kierboe, se Pullich.
Kierkegaard, Edv., Kand. phil., 26. Jan., Karlslundegd., 67 A., H: E. Henckel.
Kierkemann, Niels Peter Severin, Apothek., 5. Okt., 75½ A., H: S. Kolbye.
Kierrumgaard, Soph. Amal., Frk., 12. Jan., 85¾ A.
Kierulff, Elise Dorth. Nic. f. Birch, E. e. Kbm. K., 29. Juli, Slagelse, 80 A.
— Ida Fred. Vilh. Amal., Frk., 8. Jan., 75 A.
Kiilerich, se Bohn.
Kirchheiner, Marie Christ. Elisab. f.

Bülow, E. e. Branddir. Prlt. C. F. E. L. K., 7 Juni.
Kirketerp, Hedevig Antoinette Vilh. f. d' Origny, g. m. Sgpr. C. E. K., 22. Mrts., Greve.
Kirschner, Daniel Ludv., fhv. Manufakturhdlr., 12. Jan.
Kjeldberg, se Abo.
Kjerrumgaard, Fred. Carl Chr., Prokurt., 29. Okt., 62 A.
Kjær, Ane Margr. Elise f. Nielsen, g. m. Prokrt. T. K., 19. Novb., Randers, 72 A.
— Peter, Kbm., 29. Juli, Kolding, 54 A.
Kjelstrup, Jac. Nic., Guldsmed, 12. Jan., 88 A.
Klausen, Søren, Lt., Forst. f. Flakkebjerg, 22. Mrts., s. St., 46 A., H: A. Møller.
Klemp, Charlot. Soph. Wilh. f. Valentin, E. e. Etr. J. G. B. K., 8. Jan.
Klein, Wilh. Emil, Distriktlæge, 1. Okt., Kjerteminde, 76 A., H: M. Møller.
— Will. Did., Toldktrl., 9. Jan., Snekkersten, 76 A.
Klinck, se Leth.
Klubien, se Suenson.
Kløcker, se Schaarup.
Knoph, Nic. Schierven Cathariut, Kand. phil., 6. Juni, 43 A., H: C. Peckham.
Knox, John, fhv. Byskriver, 31. Dcb., Svendbg., 79 A., H: A. Lemmich.
Knudsen, Knud Nik., fhv. Amtsforv., Etr., 20. Juni, 86 A.
— se Bentzen, Müller.
Knuth, se Wedell.
Koch, Agnes Ludovika Benedicte f. Silber-Eisen, g. m. E. C. N. K., 11. Ap., Aarhus.
— Marie Fred. f. Nordklit, E. e. Skræd., J. F. K., 24. Juli, 78 A.
— se Hoffmann.
Kock, se Neckelmann.
Koefoed, Wilh. Amal. f. Munk, g. m. fhv. Sgpr. E. S. K., 12. Ap., Valby.
Kofod, Carl Chr. Jul., Toldasst., 10. Ap., 80 A.
— se Stage.
Kolbye, se Kierkemann.
Koldberg, se Weiss.
Koltzov, se Boje.
Kondrup, Kirstine Fred. f. Tolstrup, E., 7. Okt., 85 A.
Kongsted, Halfdan, Adjkt., 11. Maj, Randers, 37 A., H: H. Agerskov.
Kopp, Heinr. Fred. Chr., Lt., 24 Maj, Helsingør.
Kornbeck, Joh. Peter, Arkitekturmaler, 21 Aug., 57 A.
Kornerup, Lars Andr., Lithogr., Portraitml., 14. Juni, 71 A.
Krabbe, Josephine Christine f. Andersen, g. m. fhv. Stationsforv. Chr. K., 10. Juli, 67 A.
— Laurine Hansine f. Larsen, g. m. Sømd., C. G. K. af Dragør, 15. Okt.
Kraft, Joh. Chr., afsk. Komd. i Søetat., 10. Aug., 74 A.
— se Baumann, Unsgaard.
Krag, Jens Groth, Skrædm., 18. Mrts., 71 A., H: C. Gornitzka.
— Stenine Theodora f. Saaebye, E. e. Proptr. K. til Darkel, 5. Sept., Bækkehavegd.
— se Bang.
Kramp, se Lange.
Kranold, se Christensen.
Krause, se Bindseil.
Krenchel, Emilie Christ. f. Birch, E. e. Apoth. K., 14. Mrts.
Krieger, Joh. Cornelius, Genmj., Kmhr., 1. Dcb., 76 A.
Krigsmann, Ferd. Fred., Kapt., Toldasst., 2. Febr., Aarhus.
Krockow, Carl Joh. Ludv., Smedem., 27. Juli.
Krog, Henriette Fred. Emil. f. Bache, E. e. Provst F. E. K., 30. Jan.
Krogh, Jens, Gjæstgiver, 25. Juni, Viborg.
— se Tetens.
Kruse, Alfred Carl Heinr., Insp. v. Petri Skole, 15. Juni.
| Joh. Leisner, Maler, 5 Sept.
— Lars, Fisker, 9. Mrts., Skagen, 65 A.
— Soph. Andr., Manufkthdlr., 18. Juni.

Kruuse, Annette Krist. f. Fischer, E. e. Kmrd. A. K., 14. Jan., 80 A.
— se Müller, Roed.
Kryger, Joh., Skolelærer, 8. Aug., Osted, H: Th. May.
— se Barndorff.
Krøyer, Ferd. Ant., Krigsr., 18. Juni, 80 A.
— Georg, fhv. Folkethm., Jægerm., 1. Mrts., Billeskov, 75 A.
Kuhlmann, Elisab. Kirst. f. Bøtcher, g. m. Sgpr. C. H. G. A. K., 4. Maj, 75 A.
Kummerlehn, Joh. Vilh., fhv. Skibskpt., 30. Okt., H: T. Rummelhoff.
Kunert, C. J., Kbm., 27. Ap., Svendborg, H; K. Hansen.
Kühl, se Kapel.
Kyhn, Jul. Gottlieb Emil, Gross., 4. Ap., H: M. Ursin.
— Marie Eline f. Ursin, g. m. Uhrmager L. K., 21. Feb.
— Pouline Petrine f. Leisner, g. m. Landskabsm., 27. Juli.
Künitzer, Carl Ferd., Lt., Fuldm., 18. Maj, H: C. Andersen.
Købke, se Dalgas.
Køhler, Aug. Henning ,Beslagsmed v. Husarerne, 12. Aug., H: A. Hvidt.
— Jul. Georg, Murm., 16. Jan.
— Wulf Peter, Murm., 1. Okt., 89 A.
— se Wortziger.
Lagoni, Peter Fredlieb, Forpgt., Etr., 2. Juli, Stensgd., 85 A.
Lampe, Barbara f. Norack, E. e. Pensionist C. L., 27. Aug.
— Heinr. Chr., Pensionist, 10. Jan., H: B. Norack.
Landt, Alma f. Pasbjerg, g. m. Lærer A. L., 13. Jan., Bogø.
Landsvig, Carl Vilh., pens. Skibsbyg., 24. Dcb., H: B. Carlsen.
Langballe, Else Soph. Dorth. f. Bjering, E. e. Registrator L., 17. Dcb., 84 A.
Lange, Emmy Elisab. Albertha f. Kramp, Læge, g. m. Læge Chr. L., 12. Juli, 43 A.
— Marcellinus, Murm., 13. Maj, Svendborg, 76 A., H: V. Zehngraf.
— se Hesse.
Langhoff, Christine Soph. f. Bøegh, E. e. Kand. pharm. N. V. L., 11. Aug., 83 A.
— Poul Boe Henr. Schubothe, Kand. phil., fhv. Boghdl., 17 Feb.
Larssen, Ludv. Heinr. Herm., Asst. i Finantsm., 23. Ap., H: C. Madsen.
— Jens Lange, afsk. Kapt., Kasserer v. Invalidef., 8. Dcb., 69 A.
— Vilh. Jul., afsk. Kapt., 9. Sept., Maglebylille, 70 A.
— se Bræmer, Krabbe, Lørup.
Lassen, Helene Carol. Benedicte f. Regenburg, E. e. Overpræs. L., 9 Juni.
— Lauritz, Propt. t. Fuglsig, 1. Mrts., H: J. Treschow.
— se Høyer.
Lauenborg, Viggo David, Tømmer, 8. Aug., H: E. Lund.
Lauritzen, se Helweg.
Lawætz, se Garde.
Lehmann, Wilh. Otto Wald., afsk. Oberst, 9. Sept., Esbergjærde, 77 A.
— Wilh. Carl, Kurvemg., 4. Aug.
Lehn, se Schiøler.
Lehne, se Ritter.
Leipoldt, se Bracker.
Leisner, se Kyhn.
Lemmich, se Knox.
Lemvigh, se Steenberg.
Lendrop, se Burman-Becker.
Lerche-Jørgensen, Jacob Fred. Ferd., Kand. polit., Fuldm. v. Statsban., 16. Aug., Gentofte, 47 A.
Le Sage de Fontenay, Magd. Christiane Antoinette, Frk., 20. Jan., Kiel, 84 A.
Leschly, se Müffelmann.
Leth, Thorvald, Maler, 9. Jan., H: C. Klinck.
— Gyritha Aug. f. Steenberg, E. e. Proptr. L., 18. Ap.
— Joh. Marie f. Lindenblad, 1. Mrts., Storeklint, 91 A.
Levison, se Sandstrøm.
Levysohn, Israel Casmann, Broderihdlr., 18. Juli, Hellerup.
Lichtenberg, Maren Birg. Casparine de f. Schnell, E. e. Godsejer C. de L., 22. Mrts., 75 A.

Lichtenberg, Herluf Trolle de, Ritmst., 2. Ap., Aarhus, 46 A.
Liebenberg, Fred. Ludv., Literat, 23. Jan., 83 A.
Liebig, Vald. Ludv. Ad., Skorstensf., 23. Ap., 29 A.
Liedberg, Carl Johan Fred., fhv. Hoteleier, 17. Maj.
Lillie, se Gornitzka, Hansen.
Lilienskjold, Kristen Hjalmer, Greve, Aug., 19 A.
Lillienskjold, Joh. f. Jacobsen, g. m. C. G. L., 21. Dcb., Grønslet.
Limkilde, Ohr., Kbm., 13. Juni, Odense.
Lind, Jørgen Nielsen, Skolel., 16. Maj.
— Jørgen, fhv. Ejer af Fred.minde, 11. Juli, 83½ A.
— se Federspiel.
Lindberg, Ane Marie f. Dyrholm, Enkefru, 13. Maj.
— Chr. Jac., fhv. Borgm., Etr., 20. Sept., 72 A.
— Fred. Wilh., fhv. Skibsf., 20. Maj, H: C. Hansen.
— Marie Hansine, Frk., 7. Ap., 68 A.
Linde, Theod., Overformynder, Kmhr., 23. Okt., 63 A., H: A. Holten.
— se Sehested.
Lindenblad, se Leth.
Lindeschou, se Boisen.
Lindhardt, Bendt, fhv. Sgpr., 1 Feb., Aggersvold, 90 A., H: N. Prom.
Linstow, Eugenia Jenny Louise Marie f. Renouard, g. m. Postexpd. W. L., 18. Feb., Byrum, Læssø, 33 A.
Lippert, Eduard Theod., Arkitekt., 21. Juni, H: C. Hamann.
Loft, Joh. Henr., Skibsrheder, 2. Dcb., H: S. Pilemark.
Loheber, se Røder.
Lohmann, Jens Jepsen, Sgpr., 23. Okt., Skive, 52 A., H: V. Gether.
Lorck, Ynghild f. Olsen, g. m. sv.-n. Vicekons. H. C. L., 10. Jan.
Lorenz, Aug., Prof., 14. Feb., Berlin, 55 A.
Lorenzen, Heinrich Aug., Proptr. t. Østedgd., 15. Mrts., Fredericia, 72 A., H: C. A. Glud.
Lowsen, Joh. Georg, fhv. Adjunkt, 28. Feb., Hillerød, 81 A.
Lowzow, Soph. Charl. Marie f. Blücher, E. e. Gehkonfrd. F. L., 6. Mrts., 89 A.
Ludvigsen, se Nimb.
Lund, Chr., fhv. Kontorchef i Finantsm., 12. Dcb., 58 A.
— Dorth. Maria Charl. f. Henrichsen, E. e. Toldktrl. J. C. L., 76 A.
— Emil. Conradine f. Lund, g. m. fhv. Sgpr. F. V. L., 30. Dcb.
— Ida Vilh. Aug. f. Zahle, E. e. Prlt. L., 14. Juni.
— Jens Nielsen, fhv. Ejer af Vodrofgds. Dampmølle, 23. Mrts., H: A. Marstrand.
— Niels Holm Hostrup, Gen.dir. f. Postvæsenet, 14. Jan., 77 A., H: J. Steglich.
— Niels, Kantor, Justrd., 8. Juni, 83 A.
— Otto Em., Ejer af Lærkenborg, 6. Ap. s. St., H: P. Fursøe.
— Peter Chr., Bankkass., 21. Okt.
— Peter, Læge, 27. Juni, Aalbg., 86 A.
— se Dresing, Gislund, Lauenberg.
Lunde, Axel Møller, fhv. Tobaksfab., 5. Juli, 83 A.
Lunding, Jutta f. Mangor, E. e. Genlt. L., 27. Okt., 87 A.
Løfgren, se Patrunky.
Lørup, Bodil Kirst. f. Larsen, E., 29. Juli, 86 A.
Løschau, Marten Ant., fhv. Skovrid. v. Giesegd., 18. Juli, Juellund, 91 A.
Lüders, Nanna Aug. f. Hvidt, g. m. Havnekpt. W. L., 9. Ap.
Lydiche, se Nielsen.
Lynge, se Schou.
Maar, se Prahl.
Mac-Dougall, George Julien Gordon, afsk. Kontreadm., 1. Ap., 66 A.
Mackeprang, Anna Soph. Kirst. f. Nielsen, g. m. Boghdl. C. M., 10. Sept.
— Philippa, Frk., 19. Ap., 77 A.
Madsen, Karol. f. Gravesen, E. e. Sgpr., K. M., 16. Mrts.
— Stig, Læge, 24. Juli, 28 A.
— se Larssen.
Magner, Chr. Carolus, Fuldm., 13. Juli, 54 A.

Magnussen, se Winckel.
Mahler, Marie Magd. f. Stauning, E., 5. Dcb.
Mahnfeldt, Carl Chr. Aug., Bødkermst., 27. Maj, H: A. Hansen.
le Maire, Cathinka f. Beermann, E. e. Fuldm. le M., 10. Sept.
Malling, Julie Cam. f. Schøning, E. e. Birkedm. i Frisenborg, 4. Mts., Aarhus.
Mangor, se Lunding, Rothe.
Mansa, Henr. Christ., Frk., 25. Ap.
Marcher, Kirst. f. Petersen, E. e. Forpgt. E. C. M. af Trudsholm, 10. Ap., Roskilde.
Mariager, Peter, Forfatter, Prof., 7. Okt., 67 A.
Markmann, Carl Joseph, fhv. Adj., Forf., 25. Dcb., 53 A.
Marstrand, se Lund.
May, se Krüger.
Mayntzhusen, Harald Chr. Vald., Guldsmed, 26. Novb., H: R. Jorck.
Maule, Cecilie Christ. Fox f. Bay, E. e. Godsejer C. F. M., 3. Novb., Venderslevgd.
Meinerts, This, fhv. Ejer af Ebberødgd., 16. Novb., 85 A.
Meinig, Chr. Hein. fhv. Landm., 11. Juni.
— se Gude.
Melander, Chr., Murmst., 14. Mrts., H: M. Stegmand.
Melchior, Soph. f. Bloch, E. e. Prof. Dr. med. N. G. M., 26. Mrts.
Meldal, Carol. Amal. Elisab. f. Hansen, g. m. Kantor A. M., 24. Novb., Viborg, 45 A.
Mellerup, Frans Daniel, Maler, 10. Ap.
Melohn, Louis Georg Johannes, fhv. Manufakthdl., 16. Mrts.
Meyer, Emil Martin, Konsulatsekrt., 23. Feb., London, 62 A., H: C. Gaarn.
— Fred. Ernst, Kand. pharm., 27. Mts., 49 A., H: A. Hansen.
— Joh. Fred., Arkitkt., 17. Juli.
— Nic. f. Strambou, E. e. Stadthauptm. H. J. M., 17. Maj, Randers, 86 A.
— se Stendrup.
Michelsen, se Ploug.
Middelheus, Joh. Heinr., Kbm.. Agent, 25. Maj, Aabenraa, 92 A.
Milo, Petrea Amal. f. Sparre, g. m. Telegrafbud N. C. N. M., 11. Sept.
Moberg, Kirst., E. e. Skibsf. T. M. M., 8. Ap., Fovsletlund, 74 A.
Modeweg, se Been.
Moes, se Gundel.
Mogensen, Niels, Kæmner, 29. Maj, Slagelse, H: J. Voldsted.
Mohr, Anna Lovisa Valgerda, Frk., 13. Maj, Tølløse.
— Cath. Fred., Frk., 27. Ap., 72 A.
— Hans Henr., Prok., 30. Juli, Fredensborg, H: A. Jahnsen.
Mollerup, se Høst.
Moltke-Hvitfeldt, Wladimir, Greve af, 15. Novb., Qvesarum, 60 A., H: O. Hjelm.
Monies, David, Prof. Kunstmaler, 30. Ap., 81 A.
Monrad, Emmy Vilh. f. Tutein, E. e. Biskop D. G. M., 24. Jan., 61 A.
— Rud. Markus Peter Ditlev, fhv. Farver, 28. Ap., H: M. Bagger.
— se Kempel.
Moresco, Joh. Abraham, Gross., Kommercer., 2. Aug., Ordrup, 65 A.
Mortensen, Chr., fhv. Landsthm., Kmr., 28. Maj, Møllegd., 88 A.
Moth, Fred. Peter Chr., fhv. Sgpr., 8. Ap., 76 A.
— Petrine, Frk., 8. Jan., Slagelse Kloster.
Muderspach, Doroth. f. Olsen, E. e. Prlt. Toldasst. P. F. v. M., 4. Maj, 84 A.
Mule, Juliane f. Mumme, g. m. Sgpr. C. M., 24. Okt.
Mumme, se Mule.
Munch, Hermann, Kbm., Konsul, 22. Juli, Nexø, 52 A., H: K. Berg.
— Peter Nic., fhv. Kbm., 10. Juli, Holbæk, 81 A., H: H. Jessen.
Munk, se Koefoed.
Munksgaard, Søren, Prok., 31. Jan.. Skive, 74 A.
Muus, Nic. Esmark, Herredsf., 4. Okt., Horsens, 64 A., H: M. Jensen.
Murdoch, se Wulff.

Muxoll, Clara Henr. Elisab. f. Møller, E. e. Kantor J. M., 22. Juni.

Müffelmann, Marie Sabine f. Leschly, E. e. Jægm. A. P. M., Maj.

Mygind, Jensenius Chr., Fabrik., 6. Novb., Ordrup, H: L. Tvede.

Myhre, Albrecht Chr. Johansen, afsk. Ob., 19. Feb., Aalborg, 77 A.

Müller, Anna Magd. f. Beitin, E. e. Maler E. H. M., 22 Aug.

— H. J., Amtsvejinsp., Justr., 26. Novb., Aarhus, 73 A., H: E. Knudsen.

— Armgard Theod. Elisab. Henr. f. Kruuse, g. m. Kpt. C. M., 26. Okt. Henriksholm.

— Karl Heinr., Aug. Guldsmed, 7. Jan., 69 A.

— Vita Marie f. Ingerslev, g. m. Overlærer H. M., 21. Juni, Horsens.

Münster, Knudsine Roldine f. Zeuthen, E. e. Forpgt. J. P. M. p. Peterslund, 26. Ap.

— Helga Clare Maria Soph. f. Fahnøe, g. m. fhv. Ldm. G. M., 16. Maj, Sundbyvester.

— Marie f. Hagerup, E., 5. Aug., Grønnegd.

Mynster, Henr. f. Stephansen, E., 13. Aug.

Møller, Ane Joh. Rosine f. Storch, E. e. Sgpr. N. P. M , 5. Dcb., 72 A.

— Axel Theod., Amtsvejinsp., 26. Juni, Ribe, 48 A., H: A. Iversen.

— Cath. f. Bonnesen, E. e. Instrumtmg. F. V. M., 30. Juni.

— Emilie Christ. Marie f. Witt., g. m. Arkt. R. M., 9. Okt.

— Ernestine Wilh. f. Wegener, Enkefru, 3. Mrts., Rungsted Skole.

— Frantz Fred., exam. jur. Krigsass., 28. Jan., 87 A.

— Jac., fhv. Apoth. i Catamarca, 7. Okt.

— Jac. Ferd., Borgm., 27. Novb., Faxinge, 59 A., H: S. Ziemer.

— Petrus, Gross., 20. Novb., H: B. Hallas.

— Poul Edv., Dyrlæge, Asst. v. Landbosk , 1. Feb., Randers.

— se Færch, Herreborg, Hviid, Jerndorff, Klausen, Klein, Mørk, Muxoll, Skeel.

Mørck, Sophie f. Hyhn, g. m. Bankbghold. M., 13. Juni, Kallundbg.

— Ane Kirst. f. Elling, g. m. Murer C. T. M., 20. Jan., 78 A.

— Carl Joh., fhv. Jernstøber, 27. Aug., 77 A.

— se Hammelev.

Mørk, Henr. Rudolphine f. Møller, E. e. Provst F. C. M., 2. Novb., N-Sundby.

Mørup, Ulrikke Nikolette f. Harss, E. e. Kbm. af Aalborg, 30. Jan., 80 A.

Nandrup, Joh. Chr., Kbm., 5. Sept., Næstved, H: A. Hansen.

Neckelmann, Aug. f. Kock, g. m. M. N. til Trøvadshotm, 18. Jan.

Neergaard, Caroline de f. Gøtze, E., 8. Feb.

Nelthropp, se Hammer.

Neubert, Carl Fred. Aug., Fabrik., 3. Juli, Meran, 69 A.

Neuhaus, Lorenz Chr., Overtoldinsp., 9. Ap., 70 A.

Nickolin, Inger Signe Emil. f. Schoustrup, E. e. Ing.kapt. O. C. N., 19. Juli, Beringgd.

Nielsen, Christiane Elisab. f. Raaschou, g. m. Sgpr. C. L. N., 30. Novb., Bøstrup.

— Fred., Kand. pharm., Materialist, Byraadsmdl., 20. Mrts., Horsens, 53 A.

— Jens, fhv. Sgpr., 19. Juni, 83 A.

— Jac. Chr. Fred., Bogtrk., 6. Maj, H: C. Lydiche.

— Olaf Danholm, Forfat., Journalist, 4. Aug., 89 A., H: G. Sørensen.

— Thomine Elisab. f. Hjørring, E. e. Provst Fr. N., 7. Juni, Fred.havn.

— Thora Marie Krist. f. Schwartz, fhv. Skuespil., g. m. Theaterd. C. N., 14. Maj, 39 A.

— se Blædel, Heering, Kjær, Mackeprang, Nordby, Skoubye.

Nimb, Jens Henr. Hans Alex. Philip, fhv. Proptr., Stadsfæstem., 4. Okt.. H: W. Ludvigsen.

Niss, Maren f. Hempel, E. e. Maler N. F. N., 7. Mrts., Assens, 86 A.

Nissen, se Friis, Jochimsen.

Nohr, se Rossing.
Nolte, se Hinné.
Noor, Andrea Marie Elisab. f. Jørgensen, E. e. Asst. J. P. S. N., 4. Jan.
Norack, se Lampe.
Nordby, Marie f. Nielsen, g. m. Snedk. H. C. N., 22. Maj.
Nordklit, se Koch.
Nyegaard, Carol. Bernhardine f. Staal, E. e. Fyrbøder N., 19. Juni, 86 A.
Nyholm, Gertrude Kirst., Frk., 22. Aug., 25. A.
— se Sponneck.
Nyrop, se Varming.
Nüttly, se Ernst.
Næser, Laura Carol. Aug. Høeg, Frk., 5. Aug.
Nørager, Joakim Henr. Andr., afsk. Prlt., Postskriver, 12. Jan, 81 A.
Nørgaard, se Andersen.
Nørholm, Morten, Uhrmg., 12. Mrts., 73 A., H: C. Petersen.
Ohsten, Martha Joh., Frk., 9. Sept., Bøvling.
Olivarius, Joseph, Kand. jur., 9. Ap.
— se Buchhave.
Ollendorff, Hans, Kbm., 27. Juli, Randers, 42 A.
Olrik, Peter Otto Rosenørn, Kapt., Kmjkr., fung. Intendant, 24. Jan., Aarhuus, H: M. Bregendahl.
Olsen, Carl Chr., fhv. Postmst., Kmr., 22. Maj, 81 A.
— se Brandt, Lorck, Muderspach, Watt.
Onserod, se Schrader.
d'Origny, se Kirketerp.
Otterstrøm, Olga Hulda Jenny f. Fick, g. m. Jernb.asst. V. O., 3. Maj, 24 A.
— se Pøckel.
Ottesen, Otto Joh. Carstens, Sgpr., 18. Dcb., Jungshoved, 71 A., H: C. Rathsach.
Otto, Joh. Vilh., Tandlæge, 10. Feb.
Overgaard, Jean, Artist, 5. Okt., Holstebro, 75 A., H: T. Hesse.
— Louise f. Hansen, E. e. Postexpeditør O., 14. Okt.
Owen, se Carstensen.

Pasbjerg, se Landt.
Pauli, Frederikke f. Holm, g. m. Tømrer O. R. P., 14. Feb.
Paulli, Otto Rud., Tømmermst., 9. Sept.
Patrunky, Guta Marie f. Løfgren, E. e. Karetmg. P., 25. Novb.
Peckham, se Knoph.
Peine, se Wulff.
Petersen, Egil Hjalmar, Kand. mag., Asst. v. Nationalmus., 4. Aug., 27 A.
— Emilie Aug. f. Plum, g. m. Tømmermst. B. P., 3. Jan.
— Joh. Dorth. Georgine f. With, g. m. Politiinsp. Th. P., 28. Sept.
— Joh. Fred., By- og Herredsf., 7. Aug., Nexø, 63 A.
— Ludv. Andr., afsk. Oberst, 16. Sept., Fredensbg., 74 A., H: C. Elben.
— Marie Soph. Emil. f. Vogelsang, E. e. Justr. L. P., 13. Dcb.
— Niels Groes, Gross., 25. Juli, H: A. Jensen.
— Peter Jürgen, Kolonibest., 6. Dcb. 1893, Christ.haab.
— Rasmus, Tømmermst., Major, 8. Ap., Odense, 71 A.
— se Aggerbeck, Bendixen, Brøndum, Gylling, Hartmann, Jensen, Marcher, Nørholm, Voss.
Pilegaard, se Hastrup.
Pilemark, se Loft.
Piper, Georg Ernst, fhv. Kbm., 4. Juli.
Pio, Louis, Journalist, Juli, Chicago.
Piora. Agnes Severine f. Stockfleth, g. m. Bundtmg. E. P., 8. Jan.
Plambech, se Bartholdy.
Plenge, Georg H. J., fhv. Forpgt., 31. Jan., Helsingør.
Plesner, Peter, Sgpr., 7. Sept., Glud, $73^1/_2$ A.
— se Boesen.
Ploug, Parmo Carl, fhv. Redakt., Digter, 27. Okt., 81 A., H: E. Michelsen.
— se Geill.
Plum, se Petersen.
Poulson, Jak. Peter, Overlæge v. Garden, Dr. med., 30. Juni, 63 A., H: S. Balle.

Pontoppidan, Vald., Boghdlr., 4. Ap., 30 A.
— se Thomsen, Ørsted.
Prahl, Mathea f. Maar, g. m. Forpgt. J. P., 12. Okt., Østergd., p. Grenaa.
Prangen, Fred. Vilh., fhv. Fuldm. i Marinemst., 3. Mrts.
Preetzmann, se Faber, Seedorff.
Preisler, Sanne Marie Mikaline f. Dantzer, E. e. fhv. Landm. P., 12. Maj, 93 A.
Preuss, Henr. Casp., Skovkasserer, 14. Dcb., Kolding, 70 A., H: M. Steen.
Prieme, Carl Ferd. Theod., fhv. Lærer, 9. Okt., Hillerød, 52 A.
Prom, se Lindhard.
Prytz, se Garlieb.
Pullich, Anthon Fred., Overlærer, 12. Aug., 50 A., H: G. Kierboe.
Pøckel, Thorv. Harald Immanuel, fhv. Stabshornist, 12. Okt., 63 A., H: A. Otterstrøm.
Pøhls, se Burmeister.
Qvortrup, se Friberg.
Raahauge, Johannes Juhl, Læge, 1. Juni, Rønde, 33 A.
Raaschou, Othelia Lov. f. Fønss, g. m. Vinhdlr. P. R., 17. Dcb.
— se Nielsen.
Rahr, E. e. Toldforv. p. St. Croix, Justrd. R., 23. Mrts., s. St.
Rambusch, se Schrader.
Ramsault, se Sommerfeldt.
Ramsing. se Wermuth.
Raphael, se Gjørling.
Rasmussen, Chr., Gdm., Landsthmd., 14. Okt., Ryslinge. 79 A.
— Thorvald Julius Emil, sv.-n. Vicekons., 2. Jan., Korsør, 64 A.
— se Broager, Culmsee, Grove, Hall, Landberg.
Rathsach, se Ottesen.
Rauch, Vilh. Fred. Gudman, Kand. jur., Protokolf., 2. Juni, 50 A., H: C. Rohde.
Ravn, Joh. Fred. Cath. f. Zeise, g. m. Vicepolitiinsp. V. R., 29. Novb.
— Peter Erik, fhv. Postmst., Justrd., 6. Sept., 78 A.
Regenburg, se Lassen.
Reimuth, Peter Hans Rude Georg Aug., fhv. Fuldmg. i Finantsm., 26. Sept., 58 A.
Reinwaldt, Joh. Sus. f. Chartie, g. m. Bogbinder V. R., 5. Feb.
Rendtorff, Julie f. Karstens. g. m. Forpgt. T. H. R., 17. Aug., Himmestrup, 79.
Renouard, se Linstow.
Rerup, se Frey.
Reusch, Axel Fred., Toldasst., 28. Mrts., H: E. Ulrich.
Reuter, se Simberg.
Reventlow, M. E., Skibsfører, 19. Novb., Marstal.
Richardt, se Stub.
Riis, Marie Math., E. e. Herredsf., Kmjkr. O. N. R., 3. Jan.
— Niels Edv., fhv. Overlærer, 7. Jan., Ribe, 77 A.
Rimestad, Chr., Højesteretsass., 4. Okt., 64 A., H: N. Westrup.
Ring, Poul Georg, 3. Aug., Kalifornien, 47 A.
Ritter, Marie Fred. Carol. f. Lehne, g. m. Bogbinder T. R., 24. Mrts.
Rodenburg, Caroline Ernestine Alexandrine f. Skeel, E. e. Ob. V. C. R., 9. Jan., 87 A.
Rodian, Chr. Wilh., fhv. Kbm. i Nestved, 18. Jan., 77$^3/_4$ A.
Roed, Emilie Math. f. Kruuse, E. e. Prof. J. R., 30. Dcb., 88 A.
Rohde, Andreas Peter, fhv. Provst, 26. Jan., 74 A.
— Cath. Cecilie f. Tidemand, g. m. Strandkontrl. V. R., 15. Novb., 60 A., Lohals.
— Hans Jens Michael, Garvermst., 10. Jan.
— se Rauch.
Rohweder, Anna Doroth., Frk., 16. Maj.
Rosen, se Seeger.
Rosenkilde, se Sødring.
Rosenkrantz, Anton Verner, Baron, Kapt., fhv. Chef f. d. vestind. Hærstyrke, 24. Jan., 76 A., H: J. Scott.
Rosenvinge, Betsy f. Stephansen, E. e. Prlt. H. V. R., 19. Juli, 88 A.
— Cecilie f. Wibroe, E. e. Vagtmst. E. F. D. R., Okt., Glynøre.

Rosenørn, Ernst Emil, fhv. Minist., Gehkonfrd., 7. Aug., Hillerød, 84 A.
Rossing, Thora Jensine f. Nohr, E., 2. Aug., Roskilde, 69 A.
Rosted, Chr., Fabrik., 5. Apr., Sao Paulo, Brasil., 34 A., H: Ch. Aktiv.
Rothe, Joh. Methea f. Mangor, E. e. Haveinsp., Etrd. R., 30. Ap., 89 A.
Rottbøll, Chr. M., Godsejer, 20. Okt., 88 A.
Rotwitt, Elisius Marius, fhv. Højskoleforst. og Folkethm., 29. Juli.
Rovsing, Niels Michael Lange, afsk. Kapt., 25. Feb., 68 A.
Rude, se Høysholdt.
Rugaard, Margr. Fred., E. e. Lærer D. E. R., 9. Sept., Tjæreby.
Rummelhoff, se Kummerlehn.
Rung, Elisab., Frk., 16. Okt.
Rye, Adelgunda Amalie f. Stricker, E., 17. Dcb., Stockholm, 70 A.
— Albrecht Gottlob Beck, Toldass., 17. Sept, 74 A., H: E. Bjerregaard.
Ræbild, Andreas Peter, Proptr. t. Moien, 19. Maj, Hjørring, $61^1/_2$ A.
Ræder, Elise Victorine f. Baur, E. e. Genlt. Th. R., 31. Aug., Taarbæk, 80 A.
Røder, Maren Julie Loheber, E. e. Toldass. R., 10. Mts.
Røen, Anne Kath. f. Andersen, E. e. Stabssgt. R., 19. Okt.
Røgind, Jens Chr., Oblt., Kmjkr., 27. Okt., Horsens, 56 A.
Rømer, Peter Hansen, fhv. Skibsfører, 4 Okt., 81 A.
Rørdam, Thomas Ludv., Sgpr., 30. Okt., Gamtofte, 58 A., H: A. Clausen.
Saaebye, se Krag.
Saalbach, Chr. Fred. Benjamin, Lokomotivfør., 14. Aug.
Sachmann, Angelique Franciska Fred., f. Keyper, E. e. Smedemst. H. S., 2. Aug.
— se Fick.
Salling, Hanne Marie f. Vissing, E. e. Lærer S., 18. Jan.
Salomon, Georg, Læge i Ostindien, Novb., 38 A.
— Louise f. Eilertsen, E. e. Jernbaneinsp. Fr. J. S., 3 Mrts.
— se Brandt.
Salto, Thora Hildur, Frk., fhv. Institutbest., 17. Juli.
Sandberg, Caroline Math. f. Rasmussen, E. e. Toldass. M. S. S., 11. Mrts.
— Hans Fred. Andr., Toldass., Lt., 27. Juni, 33 A.
Sander, Betty f. Bernburg, E. e. Gross. S. S., 22. Aug.
Sandof, se Christensen.
Sandstrøm, Joh. Olivia Vilh. Rosalie f. Levison, E., 11. Ap., 46 A.
Saust, Elisab. Eleonore f. Øder, g. m. Bager V. S., 3. Jan., Valby.
Saxtorph, se Karby.
Scott, se Rosenkrantz.
Schaarup, Emilie Christiane f. Kløcker, E. e. Vinhdlr. S. i Aarhus, 20. Mrts.
Schack, se Stiler.
Schaff, se Herreborg.
Scharling, Elisab. Marie f. Tuxen, g. m. Prof. C. H. S., 25. Aug.
— Peter Olsen, fhv. Farver i Kallundborg. 7. Ap., 84 A.
— se Boldt.
Scheel, Chr. Bille, Greve, Forpgt., 9. Ap., Barritskov, 54 A.
— se Ulrich.
Schibrach, Marie Ehrenholdt f. Baron, E., 19. Juli.
Schibsbye, Dorth. Marie f. Wadum, g. m. Kbm. Chr. S., 10. Feb., Hjørring, 60 A.
Schieltved, Hugo Fred. Balthazar, Urtekr., 31. Dcb.
Schiller, se Foght.
Schioldann, Theophilus, Kontorist, 8. Maj, 45 A.
Schiøler, Elise Soph. Fred. f. Lehn, g. m. Sgpr. G. S., 5. Feb., Hersted-øster, 61 A.
Schiøpffe, Andrea Christiane f. Ørsted, g. m. Sgpr. W. S., 16. Mts., Brandstrup.
Schjelderup, se Skovby.
Schlichtkrull, se Bohn.

Schmidt, Chr. Overlærer, 3. Juni, Helsingør.
— Erik Leganger, Gross., 30. Mrts.
— Hanne Therese f. Corvinus, E., 30. Novb., Korsør.
— Joh. Edv., fhv. Godsforv., 6. Sept., Nestved, 83 A.
— Trein f. Wass, g. m. Foged J. T. S., 16. Sept., Dragør.
— se Borch.
Schmiegelov. Louise f. Holm, Enke, 15. Ap., Saxkj.
Schnell, se Lichtenberg.
Schnitter, Frantz Wilh. Albrecht, afsk. Stabsint., Oberst, 6. Okt., 79 A.
Scholten, Soph. Elisab., Stiftsdame, 11. Mts., Hillerød, 84 A.
Schoppe, se Schäfer.
Schou, Henr. Vilh. f. Lynge, E. e. Hofkonditor N. C. Ryberg S., 10. Novb.
— Jac. Kierulf, Postexp., 22. Dcb.
Schoubye, W., E. J., Kanclr., 18. Maj, Lancing Michigan, 68 A., H: J. Steenstrup.
Schougaard, Ditlevmine Louise, f. Christensen, E. e. Sgpr. P. C. E. S., 16. Jan., 80 A.
Schoustrup, se Nickolin.
Schou, Henning Elias Peter, Intendant, 15. Okt., H: A. Honoré.
Schov, Christen Stampe, Apoth., 21. Mts., Vordingbg., 74 A.
Schow, se Bang.
Schrader, Niels B. O. Vilh., fhv. Sgpr., 4. Dcb., 72 A., H: C. Rambusch.
— Stefan Ditlev Edv., fhv. Slotspr., 19. Dcb., 80 A., H: A. Onserod.
— se Houg.
Schroeter, Margr. f. Wodder, E. e. fhv. Møller O. H. S. i Haderslev, 4. Juli, 80 A.
Schrum, Ludv. Vald. Max., Overaud., fhv. Borgm., 15. Sept., Svendborg, 73 A.
Schultz, Harald Jul. Nic., 15. Aug., H: C. Aarup.
Schumacher, se Thaning, Vogelsang.
Schumann, se Jessen.
Schwartz, se Nielsen.
Schyth, Ane Marie f. Weywadt, E. e. Kontorchef S., 18. Juni, 92 A.
Schäfer, Fred. Wilh. f. Schoppe, E., 9. Jan.
Schønheyder, Anna Doroth. Gottfriede Henr., Frk., 4. Mrts.
— Jan Carl Emil Herm., Vandinsp., Justr., 18. Dcb., 58 A., H: M. Jacobsen.
— Louise Henr. f. Fønss, E., 9. Juli.
Schøning, se Malling.
Schou, Vilh. Carl Georg, Justr., Insp. v. Kvægtorv, 21. Jan., 51 A.
Seedorff, Margr. f. Preetzmann, E. e. Gross., 27. Febr.
Seeger, Joh. Henr. f. Rosen, E. e. Rideknægt S., 1. Dcb.
Sehested, Charl. Kirst. f. Linde, E. e. Kmhr. N. F. B. S., 19. Jan., Broholm, 74 A.
Seidelin, Ivar Emil, Justraad., 31. Okt., H: F. Hansen.
Sejersen, se Balle.
Sekker, Fred. Carl Chr., Gross., 3. Juli, H: Komtesse M. Wrangel.
Seligmann, se Hannover.
Senhen, Fred. Heinr., Forgylder, 9. Jan., H: L. Ewald.
Senne, se Voss.
Serre, Emile Gaston Grev de, fransk Konsul, 9. Juni, 57 A.
Sibbernsen, se Sommer.
Siboni, Josephine, E. e. Komponist E. S., 13. Juni, Sorø, 55 A.
Siegumfeldt, Niels Chr., fhv. Kbm., 21. Juli.
Siemsen, Cecilie Cath. f. Hansen, E. e. Amtsforv., Oberst V. G. S., 21. Maj, Ebeltoft, 79 A.
Silber-Eisen, se Koch.
Silfverberg, Louise Aug. f. Eltong, E. Kollaborator G. S., 1. Mrts.
Simberg, Christiane Juliane f. Reuter, g. m. Snedker F. S., 17 Maj.
Skau, Eskild, Gdm., 3. Sept., Sommersted, H: E. Brandorff.
Skeel, Anna Ida Louise f. Møller, g. m. Kand. fur. C. S., 13. Novb.
— Gjørling, Rodenburg.
Skibsted, Nielsine Carol., Frk., 9. Mts., 75 A.

Skouboe, Fred. Christen, Seminarieforst., 31. Mrts., Skaarup, 45 A., H: E. Nielsen.
Skovby, Viggo Cornelius Chr., Stationsforst., 6. Aug., Grenaa, H: E. Schjelderup.
Slebsagger, Carl Joh., Landinspkt., 16. Dcb., Horsens, 66 A., H: N. Ørretzløv.
Sletting, P., Stadsing., 17. Maj, Aarhus, 62 A., H: M. Wicke.
Smith, Christoph Chr. Theod., afsk. Kapt., 18. Sept., Kronstadt, H: E. Boesen.
Sollohub, Alex. Ant. Ferd., fhv. Toldkontr., Prlt., 13. Maj, 85 A., H: A. Bjørn.
Sommer, Viggo Johannes, Postexpdt., 12. Juni, Nyborg, H: C. Sibbernsen.
— Johannes Chr., Gross., 20. Maj, Ordrup, 62 A.
— se Hansen.
Sommerfeldt, Albertine Charl. f. de Ramsault, E. e. Overlg. H. O. C. S., 26. Ap.
Spadafora, se Balestrini.
Sparre, se Milo.
Speyer, Carl Ludv., Kbm., 10. Novb., Aalborg, H: T. Wibroe.
Sponneck, Math. f. Nyholm, g. m. Prlt. Rigsgreve C. V. S., 5. Ap., Humleoregd.
Spreckelsen, Eduard, Sgpr., 20. Okt., Borup, 69 A.. H: F. Jacobi.
Staal, se Hostrup, Nyegaard.
Stage, Ulrice Aug. f. Kofod, fhv. kgl. Skuespil., E. e. kgl. Skuespl. J. A. C. S., 4. Mrts., 76 A.
Stakemann, Mary Jane f. Aarestrup, E. e. Vicegouvernør J. A. S., 25. Okt.
Stallknecht, Lud. Joh. Heinr,, Glarm., 23. Juli.
Stange, se Bjerre.
Stangernp, se Hansen.
Stapel, se Weien.
Staun, Christen Markus Høeg, Justr., 23. Jan., Englerupgd., 80. A., H: O. Fog.
Staun, Olavia Marie Henr. f. Fog., E., 27. Aug., Englerupgd.
— Peter Fred. Severin, Dyrlæge, 7. Juni, Pengeskiftegd., 79 A.
Strauning, se Mahler.
Stecker, se Østerby.
Steen, F. C., Bøssemg., 30. Maj, Roskilde, 84 A., H: M. Bay.
— Carl Ludv., fhv. Asst. i Højeste Ret, 22. Ap., 84 A.
— Henr. Rosalie, Frk., Kom.lærerind., 23. Jan., 51 A.
— se Preuss.
Steenberg, Cath. Elisab. f. Lemvigh. E. e. Distrlæge A. S., 14. Aug.
— Ove, fhv. Sgpr., 9. Mrts.
— Laura Math. Aug., Frk., 25. Mrts., Hillerød.
— Marie f. Tørsleff, g. m. S., 5. Dcb., Leith.
— se Foght, Leth.
Steenstrup, se Schouboe.
Steglich, se Lund.
Stegmand, se Melander.
Steinbach, se Wendholtz.
Steinmann, Peter Fred., afsk. Genlt., 16. Feb., Thybjerggd., $81\frac{1}{2}$ A.
Stendrup, Hansine Carol. Fred. f. Meyer, g. m. Gartner G. S., 10. Ap.
Stephansen, se Mynster, Rosenvinge.
Stiler, Aug. Meibrecht, Sløjdlærer, 24. Ap., Ebberød, H: N. Schack.
Stilling, Henr., Gross. Fabrik., 2. Maj, Ørholm.
Stockfleth, se Piora.
Stoltze, Vilh. f. Binzer, g. m. S., 7. Mrts., Kjelby, 67 A.
Storch, se Møller.
Storm, Anker, Bankdir., Herredsfuldm., 31. Aug., Rødby, 55 A.
Stramboe, Marie Lov., E., 28. Feb.
— Sus. Christ. Karol., Frk., 11. Aug.
Strambou, se Meyer.
Strande, Hans Peter, fhv. Justitssekretær, Justrd., 3. Okt., 65 A.
Stricker, se Rye.
Strøm, Marie Charl., Frk., D. af Toldktrlr. O. S. i Norge, 6. Mrts. 95 A.
— se Fogh.

Stub, Joh. Marie f. Richardt, g. m. Garver O. S., 15 Dcb.
— Jensine Helene, Frk., 4. Juni.
Stæhr, se Hjorth.
Stæckert, Marie Magd, Frk., 16. Aug., 88 A.
Suenson, Hans Nic., Kand. polit., 15. Feb., 48 A., H: Ch. Hass.
— Jean Jacques, Dispacheur, 1. Juli, Nauheim, 62 A., H: J. Klubien.
— Nanna Cam., Frk., 7. Ap., 83 A.
Sundby, Emma Aurelia f. Holmer, g. m. Prof. Th. S., 7. Feb.
— Johannes Thor, Prof., 16. Novb., 64 A.
Svane, Abraham Chr., Skibsfører, 28. Okt., Guldborg, 80 A.
Sveinsson, Jon Adalsteinr, fhv. Adjkt., 1. Feb., 63 A.
Svendsen, Carol. f. Andersen, E. e. Sgpr. D. P. S., 3. Okt., 67 A.
Svensson, se Büchner.
Sünckenberg, Ed., Varemægler, 29. Juni, H: C. Voss.
Sæbye, Chr., Gross., 30 Juni, H: F Bruun.
Sødring, Julie Weber, f. Rosenkilde, fhv. Skuespillerinde, E. e. Mineralvandsfbk., 27. Ap., 71 A.
Søeborg, Maren Vilh. Cath. f. Westrup, E. e. Kand. theol. G. S., Skolebest., 10. Juli.
Søller, Anna Kirst. f. Brandt, g. m. Fabrik. C. S., 29. Sept., 76 A.
Sørensen, Johannes Angel, fhv. Sgpr., 25. Ap., Fredericia, 93 A.
— se Bayer, Hoppe, Nielsen.
Tauber, Carol. Amal. Lauradine f. Halvorsen, g. m. Bogtryk. Chr. J. T., 11. Mrts.
Tauson, Ida Julie f. Holm, E. e. Skibsklarerer C. G. T., 29. Juni, Helsingør, 72 A.
Tegner, Lud. Ferd. Alfred, Gross., 1. Okt., London, 61 A.
Tengstedt, Carl, Vagerskipper, 19. Dcb., H: C. Jørgensen.
Tetens, Ane Marie Wodschou, Frk., 13. Ap.
— Nielsmine Christ. Marie Jak. f. Krogh, E. e. Tømmermst. T., 28. Dcb., Thisted.
Thaarup, Carl Jak. Sigvard Irgens, Læge, 10. Novb., 49 A., H: J. A. Blanc.
Thaning, Henr. Vilh. f. Tønnesen, E. e. Sgpr. A. T., 20. Jnni, 84 A.
— Terkel Fred. Kiergaard, Asst., 12. Ap., Roskilde, 70 A., H: H. Schumacher.
Theill, se Topp.
Thejll, Frithjof Th. Carl Wilh., Postktlr., 26. Mrts., Korsør, 46½ A., H: B. Christensen.
Thode, Jacob Johannes, Kbm., 1. Juni.
Thomsen, Carl Aug., Prof., 25. Sept., 59 A., H: C. Poulsen.
— se Fallesen.
Thorning, Ane Cath. f. Hammeløv, E. e. Juvelerer J. C. T., 13. Jan., 80 A.
Thorsen, Anne Caroline f. Debell, E. e. Etrd. P. G. T., 18. Dcb., Varde.
Thorstenson, Fritze f. Feddersen, E. e. Kpt.. Intendt. T., 21. Jan.
Thrane, Jul., Manufkthdl., 23. Mrts., 50 A., H: E. Johansen.
Thrye, Anna Kirst. f. Gleerup, g. m. Bogbind. W. T., 19. Novb.
Thulin, Bengcht, Murer, Brandass., 21. Novb., 59 A., H: N. Berg.
Thyberg, se Collin.
Thyregod, Anna Joh. Fred. Bonnesen f. Wolff, g. m. Skolelærer T., 3. Mts.
Tidemand, se Jessen, Rohde.
Tiemroth, Carl Ludv., Tømmerhdl., 7. Novb.
Tikjøb, se Andersen.
Tillisch, Vilh. Sophie, Stiftsdame, 26. Mts., 63 A.
Tofft, se Cathala.
Toft, Nic. Peter, Skrædder, Kapt. i Bgvb., 17. Novb., Straarup, 93 A.
Tolstrup, se Kondrup.
Top, Rob. Ferd. Lynch, fhv. Sgpr., 22. Okt., Randers, 89 A.
Topp, Harald, Arkitekt, 18. Mrts., H: K. Theill.
Topsøe, Marie Carol. Henr., Frk, 8. Juni.

Torp, Frants Louis, Generalkrigsk. fhv. Direkt. f. Sporvejselskab., 20. Juni, Hamburg, 75 A.

Tramp, Soph. Jul. Charl., Comtesse, Stiftsdame i Vallø, 21. Jan., 50 A.

Trap, se Holm.

Trautner, Marie f. Fobian, E. e. Agent T., 17. Jan., Sorø, 89 A.

Treschow, se Lassen.

Trier, Salomon Meyer, Ass. pharm., 7. Mrts., 90 A.

— se Ballin.

Tronier, Axel Henry,, Kontorist, 2. Ap.

— Fred. Jac. f. Gram, E. e. Branddirekt. T., 5. Sept.

Tutein, se Monrad.

Tuxen, se Fogtmann, Scharling.

Tvede, se Mygind.

Tønnesen, se Thanning.

Tøpfer, se Fritz.

Tørsleff, se Stenberg.

Ulrich, Dorth. Aug. Margr. f. Wørpel, E. e. Forstr. U. p. Als, 3. Dcb., Haslev.

— Ebba Cam. f. Scheel, g. m. Herredsfuldm. F. U., 16. Sept., Stege.

— se Reusch.

Unna, se Jensen.

Unsgaard, Metteline Margr. f. Kraft, E. e. Etrd. U., 1. Juni, Vesteregede, 94 A.

Ursin, se Hansen, Kyhn.

Ussing, Helene Wilh., g. m. Toldasst. N. T. U., 15. Juli, 41 A.

Utke, se Wolff.

Vad, Christen, Gdm., 15. Maj, N. Nebel, 75 A.

Wadskjær, se Jonas.

Wadum, se Schibsbye.

Valentin, se Klemp.

Valentiner, Elisab. Cath. f. Jacobsen, E. e. Etrd. V., 13. Febr., 82 A.

Valentinsen, Peter Joh., Jernb.ass., 4. Sept., Nykj. p. F.

Walløe, Knud Hansen, Skibsfører, 16. Novb., Dragør, 81 A., H: G. Johnsen.

Wanding, Louise Vilh., Skolebestyrinde, 28. Novb., 78 A.

Warburg, J., fhv. Ejer af Rørdal, 11. Aug., Aalborg, 90 A.

Varming, Doris Magd. f. Nyrop, E., 5. Okt., Ribe.

Warming, Oline Serine f. Heering, E. e. Hørkr. J. P. W., 10. Jan.

Wass, se Schmidt.

Watt, Robert, Dir. f. Tivoli, 11. Juni, 57 A, H: D. Olsen.

Wedell, Jarlsborg Hed., Baronesse, 21. Okt., 47 A.

Wedell-Wedellsborg, Maria Elisab. f. Knuth, g. m. Lehnsgr. B. W-W., 18. Aug., Wedellsborg, 45 A.

Vedsted, se Zimmermann.

Wegener, se Berg, Møller.

Weidenaur, se Fjeldsøe.

Weien, Ferd. Ad. Aug., Graver v. Garnisonsk., 9. Dcb., H: S. Stapel.

Weiss, Marie Juliane f. Koldberg, E. e. Politiasst. J. A. W., 26. Juli.

Welding, Fred. Peter, fhv. Stiftspr., 27. Maj, 82 A.

— Otto, Mægler, 25. Mts., Londen.

Wendel, Cath Soph. Svendsen, E. e. Skoleinspkt. A. S. W., 7. Sept., 84 A.

Wendholtz, Carl Wilh., Stadsvrager, 18. Feb., H: M. Steinback.

Wennerberg, Franziska Dorth. f. Benthien, E. e. Murm. W., 7. Aug.

Worliin, Fred., fhv. Sgpr., 10. Dcb., 83 A.

Wermund, se Grundtvig.

Wermuth, Christian Alexander, Kæmner, 5. Juni, Fred.værk, 57 A., H: D. Ramsing.

West, Adelaide Eugenie f. van Hemert, E. e. Sgpr. W., 11. Juni, 80 A.

Westergaard, Chr. Jørgensen, Sekrt. h. Krigsm., Justrd., 29. Jan., 70 A.

Westerholdt, Christiane Wilh., Frk., 1. Maj, 73 A.

Westphal, se Gram.

Westrup, se Rimestad.

Wetlesen, se Kaas.

Weyle, Dorth. Margr. Henr. f. Corfitzen, E. e. kgl. Kapelmusik. L. F. W., 9. Juli.

Wetzel, se Jyllerup.
◆ **Weywadt**, se Schyth.
Whitte, Hans Koefoed, fhv. Rektor, Prof., 26. Feb., 84 A.
— Magr. Marie, Frk., 12. Juli.
Wibroe, se Rosenvinge, Speger.
Wicke, se Sletting.
Wiig, Carl Chr. Ludv., Fogedbetjent, 6. Aug.
Vikstrøm, Inger Mimi Elisab. Joh. f. Harbou, g. m. Bogtryk. A. V., 27. Aug., 32 A.
Wilhjelm, Frans Ludv., fhv. Boghdl., 4. Sept., 86 A.
Winckler, Jens Peter, fhv. Kbm., 29. Mts., Nyborg, 88 A.
Windfeld, Ras., Sgpr., 10. Jan., Kristrup, 68 A.
Windinge, O. Chr. F., Læge, 17. Juli, Odense, 48 A., H: J. Helweg.
Winkel, Elin Indrid Maria f. Magnussen, g. m. V. W., 20. Aug.
Winther, Emil. Carol, Frk., 24. Juni, 51 A.
— se Hartenberg, Jelstrup, Wolffhagen.
Wirring, se Hemcker.
Wismer, Arnold Utzen, Ass., 5. Jan.
Wissing, Johannes Vilh. Rud., Læge, 28. Dcb., H. F. Brandt.
Vissing, se Salling.
With, Joh. Dorth. Fred. f. Gebel, g. m. Skatteopkræver P. J. W., 24. Novb., 60 A.
— se Petersen.
Witt, se Møller.
Witte, Ernst Wilh., Børstenbinder, 3. Maj.
— Hans Chr., Kancel. i Finantsm., 22. Jan., 70 A.
Wittig, Em. f. Bendsen, E. e. Boghdl., G. J. W., 30. Maj, Ærøskj.
Wivel, se From.
Wodder, se Schroeter.
Vogelius, Paul Aug. Gjern, Kunstmal., 3. Juli, Troense, 32 A.
Vogelsang, Carl Theod., fhv. Gross., Febr., 81 A., H: L. Schumacher.
— se Petersen.
Vogler, Peter Alex., Læge, Dr. med., 21. Okt., Aalborg, 77 A.
Wolff, Ad., Arkitk., 26. Jan., H: M. Halberg.
— Emilie f. Utke, g. m. Gross. P. W., 14. Ap.
— se Thyregod.
Wolfhagen, Fred. Her., fhv. Minist., Kmhr., 25. Ap., Wiesbaden, 75 A., H: A. Winther.
Volsted, se Mogensen.
Worm, Mogens Nielsen, fhv. Sgpr., 12. Ap., Odense, 79 A., H: M. Friis.
Worre, se Fredstrup.
Wortziger, Rud. Soph. f. Køhler, E., 10. Mrts.
Voss, Adelheid Carol. f. Senne, g. m. Fabrik. J. F. V., 16. Maj.
— Rud. Heinr., Entrepr., 23. Maj, Lyngby, H: J. Petersen.
— se Sünckenberg.
Wrangel, se Sekker.
Wulff, Martin Andr. Chr. Charles, Kontreadm., 13. Juli, 66 A., H: E. Murdoch.
— Elisa Emil., Institutbest., 22 Maj, Øverød.
— Line f. Peine, g. m. Læge J. W., 12. Jan., 79 A.
Würtz, se Holm.
Vøhtz, Soph. Dorth. Vilh., E. e. Læge V., 11. Aug.
Wørpel, se Ulrich.
Yde, Søren Peter, fhv. Kordegn, 16. Ap. Nyk. p. M., 74 A.
Zahle, se Lund.
Zander, Chr. Wilh., fhv. Forretningsf., 9. Maj, 75 A.
Zehngraf, se Lange.
Zeise, se Ravn.
Zeuthen, se Münster.
Ziemer, se Møller.
Zimmer, Nicolai, Kand. jur., fhv. Kolonibest. i Grønld., 31. Maj, 84 A., H: K. Geisler.
Zimmermann, Ad. Soph., Hoboist i Livgd.. 8. Jan., H: C. Vedsted.
Zoëga, Joh. f. Hjort, E., 24. Ap., 81 A.
Zoffmann, Carl Emilius, fhv. Toldktrl., 15. Ap., 91 A.
Zwick, Joach. Ad. Heinr., Partik., 19 Juni, Nakskov, 78 A.

Zülow, se Funch.
Øder, se Saust.
Øller, Marie Charl. Vilh. f. Forsberg, g. m. Guldtrækker R. Ø., 21. Novb.
Ørritsløv, se Slebsagger.
Ørsted, Julie f. Poulsen, g. m. Sgpr. A. S. Ø., 28. Mrts., St. Brøndum.
Ørsted, se Friese, Schiøpffe.
Østerby, Anna Bertha Marie Soph. f. Stecher, g. m. Dampbdf. v. Toldv C. A. Ø., 14. Maj, 31 A.
Østergaard, Jul. Peter Theilmann, Sagf., 10. Aug.

Dødsfald i Norge.

1894.

Samlede af Cand. phil. A. W. Rasch.

(Det efter H: anførte Navn angiver den efterlevende Hustrus Pigenavn).

Åkerhjelm, Louise, 56 A., $^{23}/_{4}$, Chicago.

Aalholm, N. M., fhv. Adj., $83^{1}/_{2}$ A., $^{24}/_{9}$, Chr.ania. H: H. Foss.

Aall, Hans Jørgen Christian, fhv. Amtm., 87 A., $^{24}/_{2}$, Chr.ania, H: M. Møller.

Abel, Nils Henrik, Bogholder, $19^{8}/_{12}$ A., $^{15}/_{2}$, Chr.ania.

Agerup, Tønnes Johannes, 16 A., $^{2}/_{12}$, Rangoon.

Alsing, Halvordine Nikoline f. Langberg, 82 A., $^{30}/_{9}$, Norderhov.

Altenburg, Johanne Mathilde f. Larsen, 37 A., $^{16}/_{2}$, Næsset.

— Rolf, 17 A., $^{15}/_{11}$, Fr.hald.

Amundsen, Nicolaus, Telegrafinsp. $^{2}/_{11}$, Chr.ania. H: A. Norum.

Andersen, Hedevig f. Bay, Præsteenke, $^{2}/_{2}$, Chr.ania.

Andresen, N. A., Consul, $81^{5}/_{12}$ A., $^{3}/_{1}$, Chr.ania.

Angell, Jonas, Distriktslæge, 69 A., $^{30}/_{6}$, Stjørdalen. H: F. Berg.

— Lorentz, $41^{1}/_{2}$ A., $^{25}/_{5}$, Chr.sund. H: M. Bejer.

Antonisen, Joachime Elisabeth f. Wiesener, 82 A., $^{8}/_{9}$, Bergen.

Arctander, Hans Olaf, Styrmand, $24^{1}/_{2}$ A., $^{22}/_{12}$, Forlis ved Jylland.

Arentz, Hørdis Augusta Louise, $^{2}/_{8}$, Chr.ania.

— Thomine, Enkefrue, 84 A., $^{28}/_{7}$, Møglestue pr. Lillesand.

Arnet, Rasmus Rolfsen, fhv. Sognepr. til Veø, 84 A., $^{17}/_{1}$, Molde.

Arntzen, Auguste f. Wenzel, $^{20}/_{12}$, Valenzia i Venezuela.

Arveschoug, Nils Weger, Amtm., 87 A., $^{29}/_{3}$. Molde.

Arveskoug, Halvor, Havnefoged, 87 A., $^{24}/_{4}$, Porsgrund.

Bache, Christiane f. Riddervold, $92^{1}/_{3}$ A., $^{31}/_{1}$, Holmestrand.

Badendüch, Flora Augusta Marie f. Nystrøm, $^{11}/_{2}$, Chr.sand.

Bastrup, Albert, Skibsfører, 49 A., $^{25}/_{11}$, Chr.sand. H: J. Pedersen.

— Mathilde, Toldrorskarl Andreas B.s Enke, 72 A., $^{31}/_{8}$, Chr.sand.

Baufils, Casper Hermand, Terracottafabrikant, 60 A., $^{1}/_{1}$, Chr.ania. H: V. Torstensen.

Baumann, Caroline, 80 A., $^{26}/_{2}$, T.hjem.

— Valborg Magdalene f. Østgaard, $^{13}/_{10}$, Bodø.

Baylé, Adelaide f. Clauson, 88 A., $^{18}/_{12}$, Walmer, England.

Bech, Axel, Lagmand, 55 A., 14/11, Chr.sand.
Bendeke, Abraham Andreas, fhv. Sognepr., nær 85 A., 30/11, Hamar. H: C. Ibsen.
Bendz, Petra Andrea, 67 A., 22/11, Chr.-ania.
Bentzen, Rakel Valborg f. Skarsteen, 2/7, g. m. Stadsf. G. E. B., Chr.ania.
Bentzon, George Wilhelm, 10/4, Bergen.
Berbom, Laura Pauline f. Broch, Distriktslæge Anton B.s Enke, 68 A., 21/10, Ringebu.
Berg, Fredrik, 34., 7/1, Clinton, America.
— Sofus, Bureauchef, 60 A., 1/11, Chr.ania.
Bergh, Anton, 19 3/4 A., 17/9, Bergen.
— Anton Ambrosius, Maskinist, 26 A., 24/2, Chr.ania.
— Christofer Anker, Læge, 40 A., 11/12, Vikersund. H: A. Lundh.
— Louise Augusta, 75 1/2 A., 7/7, Chr.-ania.
— Ragna Kahrs, 30/4, Bergen.
Bergman, P., Dampskibsexp., 64 A., 20/4, Fr.hald. H: H. Jusander.
Bergwitz, P. M., fhv. Sognepr., 78 A., 30/6, Chr.ania.
Berle, Alfred Emil, 19 1/2 A., 11/8, Bergen,
Bernhoft, Herman Severin, fhv. Generalkonsul, 22/12, Chr.ania. H: R. Heegaard.
Beylegaard, Elise, 29 A., 5/6, Grimstad.
— Ingvar Christian, Skibsreder, 56 A., 7/11, Tønsberg.
Bidenkap, Henriette Calbrine, 21/9, Chr.ania.
Bie, Johan Peter Dietrichson, 28 A., 12/10, Buenos Aires.
Biering, Mariane, 72 A., 20/10, Chr.ania.
Birch, Gottfried, fhv. Toldkass., 20/12. Inderøen.
Birkeland, Agnes, 20 1/2 A., 11/5, Bergen.
Bjerke, Erik, 26/7, Nordstrand.
—, Lars, Brugseier, 50 A., 25/9, Nederkværn. H: O. Grüner.
Bjørneby, Emil, Læge, 47 A., 14/7, Fr.stad.
Blix, Jacobine Caroline, 84 A., 4/2 Aalesund.
Blix, Ludvig Munthe, 25 A., 14/10, Khvn.
Blom, Didrik Cappelen, 59 3/4 A., 13/4, Bratsberg pr. Skien. H: A. Blom.
—, Hans, 19 A., 21/6, Chr.ania.
Blytt, Anna Margaretha f. Ewald, 82 A., 30/6, Bergen.
Boalt, Sine, 7/8, Bergen.
Bollmann, Anna f. Qvale, 23/8, Bergen.
—, Johan Henrik, nær 84 A., 6/1, Bergen.
Bomhoff, Anette Jørgine f. Gether, 82 1/2 A., 31/1, T.hjem.
Bonge, Christian Oluf, 51 A., 6/1, Bergen.
Borgen, Marie f. Krogh, 91 1/2 A., 7/10, Flakstad.
Bornholdt, Caroline f. Lehmann, 73 A., 10/11, Chr.ania.
Boqvist, Agnes Cicila, 16 A., 23/2, Chr.ania.
Boyesen, P. O., Cand., 84 A., 14/7, Chr.ania.
—, Sarrolf Fredrik, fhv. Capitain, 76 A., 12/10, Vineland, New Jersey.
Brandt, Hans Andreas, fhv. Telegrafbogholder, 22/4, Chr.ania.
Brath, Nonsiatha Marie f. Pettersen, 9/8, Laxevaag pr. Bergen.
Bredal, Albert Mohn, 62 A., 28/6, Gausdal Sanatorium. H: E. Trumpy.
—, Elisabeth Christine f. Trumpy, 15/9, Bergen.
Brinchmann, A. D., fhv. Toldb., 16/6, Chr.ania.
Brinck, Hanna f. Horn, 16/1, Helgeøen.
Broch, Bernhard Aabye, Bankchef, 70 1/2 A., 2/10, Drammen. H: M. Bech.
—, Elvira, 6 A., 20/2, Chr.ania.
Brock, Peter Fredrik, Sognepr., 80 A., 2/12, Grue.
Broks, Eilert, 78 A., 21/5, Havn i Senjen. H: S. Christoffersen.
Brun, Christen, 80 A., 20/12, Roskilde.
—, Ingeborg Helene, 19/11, Chr.ania.
—, Kirsten, 12/5, Chr.ania.
—, Sven, Sognepr., 81 1/2 A., 2/5, Chr.-ania.
—, Sofie, 9/11, Chr.ania.
Bryn, Anthonette Augusta f. Tveten, 73 A., 11/5, Sandefjord.
—, T., Læge, 77 1/2 A., 11/5, Kongsberg.

Brønlund, R. J., fhv. Verksbestyrer, nær 70 A., $^{18}/_{6}$, Porsgrund. H: H. Steenersen.
Buch, Lars Finchenhagen, $69^{1}/_{2}$ A., $^{28}/_{7}$, California.
—, S. A., Sekretair, 39 A., $^{27}/_{1}$, Bergen. H: S. Berle.
Bucher, Sofie f. Reimers, 67 A., $^{18}/_{12}$. Bergen.
Buchholdt, Anton Schjelderup, Skibskapitain, 69 A., $^{16}/_{10}$, T.hjem.
Buchholz, Eleonora, 74 A., $^{25}/_{4}$, Chr.ania.
Budde, Johanne Fredrikke, 38 A., $^{26}/_{9}$, Brevig.
Bugge, Bergljot, $18^{1}/_{2}$ A., $^{9}/_{4}$, Rosendal.
—, Cecilie, 82 A., $^{1}/_{3}$, Oslo Hospital.
—, Hanna Christiane, $24^{3}/_{4}$ A., $^{5}/_{10}$, Chr.ania.
—, Nils Magnus, 75 A., $^{21}/_{9}$, Fredheim pr. Laurvig. H: A. F. Høyer.
—, Thea, $75^{1}/_{2}$ A., $^{31}/_{7}$, Mandal.
Bull, Caroline Elisabeth, f. Dahl, 72 A., $^{27}/_{12}$, g. m. Gen.krigskomm. A. S. Ø. B., Chr.ania.
—, Ingeborg Henriette f. Wiesenbach, $^{1}/_{2}$, Chr.ania.
—, Johan Randulf, fhv. Korpslæge i Bergen, $^{22}/_{1}$, Chr.ania.
—, Magirth, $2^{4}/_{12}$ A., $^{14}/_{11}$, Tønsberg.
—, Mathea f. Freland, Skibsreder A. B. B.s Enke, 76 A., $^{25}/_{4}$, Fagerheim pr. Tønsberg.
Buntz, Berthe Christine f. Larsen, 76 A., $^{22}/_{4}$, Bergen.
Burck, George, $^{30}/_{1}$, Chr.ania. H: G. Hoggen.
Bülow, Hans N. L., $^{17}/_{5}$, Lillemoen i Strømsgodset.
Bødtker, Antonette Ulrikke f. von der Lippe, 83 A., $^{26}/_{2}$, Chr.sund.
—, Emma Dorothea, 30 A., $^{13}/_{11}$, Bergen.
Bøe, Borghild, $^{14}/_{1}$, Chr.sand.
Christensen, Olaf Mathias, Sognepr. til Klæbu, $^{1}/_{1}$, T.hjem.
—, Tollef Holter, Student, 23 A., $^{6}/_{1}$, Chr.ania.
Christiansen, Chr., Consul, 69 A., $^{12}/_{7}$, Chr.sand.
Christie, Johan Koren, fhv. Byfoged i Kragerø, 72 A., $^{4}/_{7}$, Chr.ania.
Christie, Louise Christiane f. Storm, 69 A., $^{28}/_{12}$, Chr.sund.
Chrystie, Nicoline f. Knutzen, $^{9}/_{2}$, Chr.-ania.
Clasen, Maren Fredrikke Coldevin f. Sandborg, $^{12}/_{11}$. Chr.ania.
Clausen, Caroline Sofie f. Walter, 82 A., $^{27}/_{12}$, Chr.ania.
Coch, Nicolay Wilhelm, Skibsreder, $73^{1}/_{2}$ A., $^{27}/_{1}$, Brevig. H: C. C. Larsen.
Cock, Georgine Christine f. Bergh, $79^{1}/_{2}$ A., $^{20}/_{5}$, Chr.ania.
Coucheron, Bernhard, Ingeniør, $^{15}/_{12}$, Bergen. H: R. Tresselt.
Czernickow, Johanne Gurine f. Calmeyer, 73 A., $^{4}/_{1}$, T.hjem.
Daae, Drude, $^{9}/_{6}$, Bergen.
Dahl, Anna Cathrine von Krogh, $36^{1}/_{2}$ A., $/_{9}$, Rognenes Fyr.
—, Christiane Magdalene f. Koht, 81 A., $^{31}/_{1}$, Drammen.
—, Fritz Emil, Kbm., 59 A., $^{6}/_{10}$, T.hjem. H: S. Valeur.
—, Inga f. Scheffer, $^{30}/_{1}$, Løvø.
—, Jens, fhv. Handelsmand, $78^{1}/_{2}$ A., $^{28}/_{11}$, Løvø, Stegen.
—, Knud, Verkseier, 71 A., $^{21}/_{5}$, Myren. H: M. Jensen.
Dahle, Thorvald Danelius, 26 A., $^{8}/_{8}$, Chr.ania.
Dahll, Andrea Sophie f. Bisgaard, 66 A., $^{5}/_{10}$, Eidsberg.
Dahm, Ninna, f. Gram, $^{5}/_{2}$, g. m. Læge E. D., Chr.sand.
Danielsen, Daniel Cornelius, Dr. med. & phil., Overlæge, 79 A., $^{13}/_{7}$, Bergen.
Deberitz, Anna Wilhelmine f. Halmøe, 22 A., $^{7}/_{7}$, Chr.ania.
Debes, Ingbertine Marie f. Lykke, $^{30}/_{1}$, T.hjem.
Dedekam, Julie Cathrine f Mørck, 69 A., $^{20}/_{8}$, Chr.ania.
—, Sofie, 74 A., $^{1}/_{6}$, Kjonerud pr. Ottestad.
Dessingthon, Christofer Julius, $^{4}/_{6}$, Bergen.
Dethloff, F. H., Kbmd., 65 A., $^{4}/_{7}$, Chr.ania. H: M. Wang.

Dop, Theodor August, fhv. Sognepr., 82 A., 16/10, Chr.ania.
Duborgh, Peter C. L., Consul, 38 A., 17/6, Bad Brückenau, bgr. Chr.ania.
Dundas, Daniel Strøm, 91 A., 7/4, Lurø.
Dunker, Charlotte Elisabeth f. Arntzen, 67 A., 15/9, Chr.ania.
Døsen, Maren Sophie f. Lund, Oberstl. D.s Enke, 28/2, Chr.ania.
Eckstein, Carl Mathias, Fyrforv., 81½ A., 31/1, Chr.sand.
Edler, Anna Louise, 80¼ A., 17/1, Ilen.
—, Gustav, Possementm., 70 A., 1/8, T.hjem.
Eeg, Amund, fhv. Skibsf., 67 A., 19/3, Bergen. H: H. E. v. d. Ohe.
Egeberg, Johan Henrik, fhv. Sorenskr., 90 A., 2/6, Chr.ania.
Egelund, Emilie Antonette f. Brandt, 68¾ A., 18/7, Drammen.
Egidius, George Fredrik, 33 A., 6/8, Asker. H: E. van der Vlies.
Eide, Alma Birgitte f. Brodtkorb, 28 A., 8/9, Vardø.
—, Gunder Rasmus Rolfsen Titus, Consul, 83 A., 25/10, Egersund.
Ekroll, Olaf A., 18/6, Chr.ania.
Ellefsen, Emil, Provst, 27/2, Holden Præstegd. H: M. Dons.
Ellertsen, Marie Fredrikke f. Sommer, 79¾ A., 3/1, Bergen.
Ellingsen, Johanne Marie f. Brinch, 74 A., 14/9, Egersund.
Engebretsen, Theodor, Ritm., 51 A., 29/9, Chr.ania.
Engh, Chr. Aug., Distr.læge, 79 A., 15/9, Sogndal, Sogn. H: E. Norman.
Engzelius, Carl Olaf Helmer, 37 A., 23/7, Røros.
Eriksen, Ingvald Sverre, Stud. theol., 13/9, Alstadhaug Præstegd.
v. Erpecom, Andrea Magdale f. Jansen, 63 A., 28/12, Bergen.
Eye, Anton Mathias, Distr.læge, 7/2, Chr.ania.
Fabricius, Ida Sophie Catharina f. Motzfeldt, 84 A., 21/8, Chr.ania.
Fabritius, Wilhelm, 36 A., 9/9, Chr.ania.
Fahlstrøm, Chr., Operasanger, 9/12, Bestum, bgr. Chr.ania.
Falch, Marius, Kontorist, 27/12, Chr.ania.
—, Michael, Verkseier, 64 A., 13/11, Fr.stad.
Falster, Johan Fredrik, Skomagerm., 79 A, 17/10, Drammen. H: K. Steen.
Fasmer, Emilie S. f. Herfordt, 83 A., 26/6, Alvøen pr. Bergen.
Feierabend, Gustav Adolf, 8 7/12 A., 21/3, Chr.ania.
Ferry, Anton Fredrik Michael, fhv. Overtoldbtj., 76 A., 1/12, Tønsberg.
Fischer, Bertha Cathrine Amalie f. Wasserfall, 1/9, g. m. Forstander J. F., Chr.ania.
—, Johan, Slagter, 80 A., 31/3, Chr.ania. H: J. Elster.
Fleischer, Alf., 1 A., 24/4, Aasnæs, Solør.
—, Anna f. Eig, 11/8, Aasnæs, Solør.
—, Helene f. Castberg, 71 A., 16/8, g. m. Sorenskr. C. J. F., Lekanger, Sogn.
Flitvedt, Petra Marie Christiane f. Prydtz, 50 A., 18/2, g. m. Orgelbygger J. F., Chr.ania.
Flood, Adolf Fredrik, Toldkontr., 18/10, Hammerfest. H: T. Malling.
—, P. O., Dir. for Kuranst. Heimdal, 16/12, Chr.ania.
—, Ralph, 31/5, Sandefjord.
Flor, Richard, Handelsmd., 28/8, Sørvær. H: A. Stoltenberg.
Folkedal, Johan Nordal Brun, Skibsf., 46 A., 11/9, Bergen. H: D. Herlofsen.
Foss, Magnhild, 15 A., 26/1, Fiskum.
Fossum, Fredrikke Sophie Wilhelmine, f. Sommerfeldt, 44½ A., 1/4, g. m. Boghandler J. B. F., Chr.ania.
Fougner, Andrea Sofie, 10/6, Chr.ania.
Foyn, Svend, 85 A., 30/11, Tønsberg.
Fremming, Halvor, Trælasthandler, 17/1, Chr.ania. H: T. Staff.
Friele, Johan Henrik, 92 A., 23/3, Bergen.
Friis, Elise, 11 A., 25/5, Porsgrund.
—, Hjelm, 3/12 A., 26/1, T.hjem.
Fritzner, Sofie Christine f. Karlsen, 22½ A., 3/11, Bergen.
Frøchen, Sigurd Garmann, 20 A., 6/12, Bergen.
Frødin, Charlotte f. Ferry, 20/8, Chr.ania.

Frøstrup, Edvard, 5 A., $^{21}/_{5}$, Arendal.
Frøyland, E. A., Kbmd., $76^{1}/_{2}$ A., $^{16}/_{7}$, Chr.sand.
Fürst, Aase f. Johannesen, nær 92 A., $^{31}/_{1}$, Brünkeberg, P. G.
—, Hans Sigvardt, Kbmd., 68 A., $^{14}/_{11}$, Chr.ania. H: A. Backer.
Færden, Sophie f. Hansen, 65 A., $^{5}/_{1}$, g. m. Kapt. A. O. F., Chr.ania.
Gaarder, Henriette Jacobine f. Bjerkebæk, Præsteenke, $81^{1}/_{2}$ A., $^{4}/_{6}$, Chr.sund.
Garmann, Christopher, Exam. Jur., nær 83 A., $^{30}/_{8}$, Utstein Kloster.
Gasmann, Caroline, 91 A., $^{9}/_{7}$, Porsgrund.
Gedde, Marie f. Hansen, $74^{1}/_{2}$ A., $^{22}/_{8}$, Romedals Præstegd.
Gellein, Carl Henrik, 17 A., $^{10}/_{10}$, Ilen.
Gether, Anne Cathrine f. Stub, 88 A., $^{4}/_{2}$, Chr.ania.
Getz, Anna Christence f. Jenssen, 68 A., $^{27}/_{2}$, Bakaunet pr. T.hjem.
Gjems, Thrine f. Rolfsen, $66^{1}/_{2}$ A., $^{28}/_{3}$, Vinger.
Gjerdrum, Sverre, 30 A., $^{9}/_{2}$, Rio.
Gjersøe, Samuel, Stud. med., 22 A., $^{28}/_{11}$, Chr.ania.
Gjesdahl, Trine f. Vinsnes, $75^{5}/_{12}$ A., $^{14}/_{2}$, Chr.ania.
Gjessing, Knud Andreas Aabel, Toldkass., 83 A., $^{15}/_{9}$, Holmestrand.
Glatved, Lauritz, $^{16}/_{12}$, Hønefos.
Glükstad, Andreas Melchior, Fuldm., 68 A., $^{7}/_{7}$, Chr.ania.
Gløersen, Gustav Hofgaard, $^{9}/_{12}$ A., $^{11}/_{1}$, Eidsvold.
—, Rachel Marie f. Carlsen, 48 A, $^{14}/_{6}$, g. m. Forstmester A. T. G., Vossevangen.
Goffeng, Caroline, Frøken, $^{5}/_{7}$, Oslo Hospital.
Goodchild. Ulrikke, Enkefru, 80 A., $^{6}/_{5}$, Nøkleby pr. Fr.stad.
Graff, Harald, Cand. med., 38 A., $^{29}/_{7}$, St. Paul, Minn.
—, Johan Henrik, fhv. Rektor, $81^{1}/_{2}$ A., $^{12}/_{8}$, Chr.ania. H: H. Tillisch.
Gran, Jens H. S., Skibsbygger, $^{24}/_{8}$, Bergen. H: S. Olberg.
Gregusson, Aagot f. Juell, $34^{4}/_{12}$ A., $^{22}/_{1}$. Høgsfjord pr. Stavanger.
Grieg, Nordal, $^{7}/_{1}$, Bergen.
Grosch, Thora, $86^{1}/_{2}$ A., $^{22}/_{5}$, Chr.ania.
Grung, Elisabeth f. Madsen, 55 A., $^{19}/_{7}$, Bergen.
Grung, Pauline, $^{31}/_{12}$, Chr.sand.
Grüner, Maren Johanne f. Munch, 84 A., $^{28}/_{2}$, T.hjem.
Grønbæk, Beret Marie Oline, 33 A., $^{19}/_{1}$, Chr.ania.
Grønn, Arne Løwenhjelm, $^{8}/_{1}$, Fr.hald.
—, Fredrikke f. Nelle, $^{20}/_{1}$, Chr.ania.
Grønning, Bendikte Sofie, 23 A., $^{7}/_{4}$, Bergen.
Grøntoft, Ellen Christine f. Kristensen, $55^{1}/_{2}$ A., $^{14}/_{5}$, Chr.sand.
Grøntvedt, Ole Andreas, Handelsmd., $^{16}/_{11}$, T.hjem.
Grønvold, Jonine f. Holst, nær 73 A., $^{13}/_{3}$, Modum.
Gulbrandsen, Thv. G., Oberstltn., Krigskomm., Kammerh., $^{18}/_{8}$, Fr.hald.
Gulbranson, Hans Jacob, nær 25 A., $^{9}/_{4}$, Edingburgh, bgr. i Chr.ania.
Gärtner, Anna Marie, $^{23}/_{1}$, T.hjem.
Haakonson, Ansine f. Gundersen, $^{25}/_{12}$, g. m. Præst H. H., Søndeled.
Haanshus, Rolf Guttorm, $^{10}/_{1}$, Oslb.
Haasted, Lars, Consul, $^{29}/_{3}$, Aalesund. H: S. Rønneberg.
Hagerup, Wilhelm Christie, kgl. Fuldm., $^{14}/_{6}$, Chr.ania.
Hald, Marie, 61 A., $^{24}/_{12}$, Arendal.
Hals, Haakon Christian, Tandlæge, 29 A., $^{1}/_{12}$, Lillehammer.
Halvorsen, Alvilde f. Hjorth, Marinelieut. Chr. H.s Enke, 48 A., $^{13}/_{2}$, Bergen.
Hamborg, Alida f. Bennecke, Kbmd. Andreas H.s Enke, 77 A., $^{20}/_{9}$, Chr.ania.
Hammer, Hanna f. Leer, 67 A., $^{8}/_{11}$, T.hjem.
—, Ragnhild Sofie, $^{6}/_{10}$, Bergen.
Haneborg, B. R. H. f. Hanneborg, 77 A., $^{14}/_{2}$, Tønnerud, Fet.
Hansen, Cathrine f. Bertheau, $^{24}/_{12}$, Lian, bgr. Chr.ania.
—, Ingeborg Marie f. Heftye, $^{30}/_{8}$, Follebu.

Hansen, Jul., Pastor, $32^1/_2$ A., $^{15}/_4$, Blakjer Skanse.
—, Karen Helchie f. Dreyer, 83 A., $^{17}/_3$, Sletten pr. Bergen.
—, Ludvig, fhv. Distriktslæge, $^{20}/_{12}$, Sogndal, Dalene.
—, Marie f. Stricker, 76 A., $^{19}/_9$. Fr.hald.
—, Mikaeline f. Faye, $^2/_7$, Bergen.
Hanson, P. Treschow, Stationsmester, 42 A., Nestun pr. Bergen. H: K. Kaasbøll.
Hanssen, Henrik Julius Ager, Distr.læge, $^{23}/_1$, Nordre Aurdal. H: A. Flørness.
—, Karen Amalie f. Gjerløv, 54 A., $^5/_7$, Chr.ania.
Harbitz, Ninian Michael, Stud. philol., 23 A., $^{28}/_{12}$, Mandal.
—, Ole Johan, Rebslagersvend, 53 A., $^8/_8$, Sandvigen pr. Bergen. H: M. Rasmussen.
Harboe, Edvard Henrik Waldemar, Overkontr., 79 A., $^2/_5$, Kjonerud pr. Hamar.
Hartmann, Bergliot, $19^1/_2$ A., $^8/_8$, T.hjem.
Haslund, J. H., Bogholder, $^{11}/_3$, Chr.ania.
Heffermehl, Else, Enkefru, 73 A., $^{29}/_5$, Chr.ania.
Hegermann, (Hegemann), Anne Bolette, $^3/_1$, Chr.ania.
Hegge, Elise Christine, Postmester H.s Enke, 75 A., $^{29}/_6$, Drammen.
Heiberg, Helene, $^{15}/_7$, Lillehammer.
—, Nils, fhv. Distr.læge, 75 A., $^4/_8$, Egersund.
Heidenreich, Carl Fredrik Olaus, Sorenskr., $^{18}/_1$, Chr.ania. H: E. Kaurin.
—, Johan Christian August, Oversagf., $60^3/_4$ A., $^{28}/_{12}$, Chr.ania. H: M. Breder.
Hellesen, Christiane Othilia f. Capjon, $^{19}/_{10}$, Chr.ania.
—, Thorvald, Advokat, $^{30}/_1$, Chr.ania. H: J. Selmer.
Helliesen, Therese f. Jessen, 36 A., $^{24}/_{11}$, Stavanger.
Helmer, Ellen Marie, $21^1/_2$ A., $^1/_{10}$, London.
—, Helle Juel, 24 A., $^{15}/_5$, Sandviken i Bærum.
Heltberg, Fridthjof, Sognepræst. $^6/_{11}$, Aasnæs, begr. Chr.ania. H: K. Heyerdahl.
—, Johannes, $16^2/_3$ A., $^{21}/_{10}$, Enebak.
Hemsen, Ferdinante Ulrikke, nær 84 A., $^{11}/_4$, Tou Brug.
Hennum, Johan Edvard, Kapelmester, $^{18}/_9$, Chr.ania. H: M. Guidotti.
Hertzberg, Søren Elkjer, fhv. Sognepr. $87^1/_2$ A., $^6/_5$, Haus.
Hesselberg, Wilhelmine Elisabeth f. Lowzow, 67 A., $^{14}/_3$, g. m. Sognepr. W. H., Vaaler i Smaal.
Heübsch, Fridtjof, Bankbogholder, 59 A,, $^5/_4$, Fr.hald.
Heyerdahl, Christine, 81 A., $^{15}/_2$, Chr.-ania.
—, Michael Emil, Skibsf., Handelsborger, 69 A., $^{29}/_6$, Chr.ania.
—, R., Proprietær, nær 82 A., $^{28}/_1$, Vald Sørum.
Hille, Hans Bernt Fasmer, 30 A., $^7/_1$, Bergen.
—, J. M., Bogbinder, $49^1/_2$ A., $^{17}/_7$, Bergen. H: A. Mikkelsen.
—, Josephine, 67 A., $^{21}/_{10}$, Haus.
—, Nils R., Kjældermester, $65^3/_4$ A., $^{17}/_8$, Bergen. H: L. Johansen.
Hindberg, Hansine Nicoline, Enkefru, 78 A., $^{27}/_{11}$, Hougesund.
Hiorth, Birgithe f. Woxen, Toldkass. F. H.s Enke, $^{29}/_3$, Chr.ania
Hirsch, Robert, Apotheker, 73 A., $^{16}/_7$, T.hjm. H: E. Carstens.
Hoff, Erik, Organist, 63 A., $^9/_{12}$, Chr.-ania.
—, Fredrik Meyer, kgl. Fuldm., 45 A., $^{10}/_1$. Chr.ania.
Hoffmann, Francois Constantin, 42 A., $^{28}/_2$, Oslo. H: B. Svensdotter.
Hofgaard, Hans Jacob, $^{15}/_9$, Sjaastad i Lier. H: H. Scheel.
Hofland, Berentine f. Høch, 85 A.. $^{11}/_5$, Bergen.
Holfeldt, Adolf Emil, Avertoldb., 83 A., $^7/_3$, Stavanger.
Holm, Alfred C., 43 A., $^{15}/_9$, Brooklyn.
—, Andreas, fhv. Captain, 78 A., $^{19}/_1$, T.hjm.
—, Ditmar K., nær 80 A., $^9/_3$, Bergen.
—, Marie Claudine f. Riise, $^9/_8$, Bergen.

Holmefjord, Marie f. Gill, 25 A., $^{7}/_{4}$, Bergen.

Holmgren, Cicilie Lorentine f. H., $50^{1}/_{2}$ A., $^{17}/_{5}$, T.hjm, g. m. Lærer O. H.

Holmsen, Admunda f. Thorne, 58 A., $^{25}/_{1}$, T.hjm, g. m. Bergmester P. H.

Holst, Adolph Theodor, Fattigforst., $^{1}/_{2}$, Drammen.

—, Agathe f. Wesmann, $^{15}/_{12}$ Chr.ania.

—, Bernhard, 69 A., $^{22}/_{7}$, Drammen.

—, Bodel f. Thurmann, $92^{1}/_{2}$ A., $^{23}/_{1}$. Holmestrand.

—, Clara Anna f. Christiansen, $^{1}/_{4}$, Grimstad.

—, Didrik Bernhard, Uhrmager, 55 A., $^{29}/_{11}$, Chicago. H: B. Strand.

—, Jacob Eugen, $17^{1}/_{2}$ A., $^{31}/_{5}$, Risør.

—, Joh. Chr., fhv. Underinsp., 90 A., $^{16}/_{11}$, T.hjm.

—, Marie f. Norman, $^{25}/_{6}$, Stavanger.

—, Søren Sehjelderup, Consul, $^{11}/_{6}$, Tromsø. H: U. Giæver.

Holt, Carl Daniel, fhv. Overlærer, $78^{4}/_{12}$ A., $^{2}/_{12}$, Chr.ania.

Holtermann, Nicoline, Pastor Michael H.s Enke, $^{18}/_{11}$, T.hjm.

Hopstock, Kaja, f. Fasting, 59 A., $^{1}/_{11}$, Vik, Sogn.

Horn, Petra f. Singdahlsen, $^{17}/_{7}$, Laurvig.

Hornemann, Ragnvald Oscar, $^{19}/_{6}$, Chicago.

von Horsten, August Bendix, 41 A., $^{6}/_{5}$, T.hjm. H: K. Fjærem.

Houen, Dorothea Christine f. Blom, 79 A., $^{4}/_{5}$, Skien.

Hovbrender, Darl Herman, 74 A., $^{19}/_{11}$, Chr.ania. H: R. Armbjørnsen.

How, Petronelle, Enkefru, $86^{1}/_{3}$ A., $^{18}/_{9}$, T.hjm.

Hurup, Selma, $^{25}/_{9}$, Chr.sand.

Husher, F. A., Redactør, $^{12}/_{2}$, Dacota.

Huun, Wilhelmine f. v. Ruybrouck, $83^{1}/_{2}$ A., $^{8}/_{1}$, Solvorn, Sogn.

Huusher, J. A. v. Steiner, Ltn., $^{18}/_{10}$, Congo.

Hvidt, Jens Holck, fhv. Marinecapt., 82 A., $^{4}/_{11}$, Horten.

Hvoslef, J. M., fhv. Provst, 73 A., $^{4}/_{10}$, Kragerø.

—, (Hvorsløf), Stine, $89^{1}/_{2}$ A., $^{15}/_{1}$. Laurvig.

Hyll, Wilhelmine, 64 A., $^{29}/_{3}$, Chr.ania.

Høeg, Maren Marie, $86^{1}/_{2}$ A., $^{1}/_{3}$, Drammen.

Høegh, Ove, Dampskibsf., 59 A., $^{22}/_{11}$, Tromsø.

Høst, Jens Ludvig, Bankchef, nær 80 A., $^{21}/_{8}$, Fr.hald. H: M. Fleischer.

Høyer, Hugo Lous, $^{18}/_{1}$, Bergen.

—, Thomas Nicolai, Skibsf., 55 A., $^{9}/_{9}$, Risør. H: H. Scheen.

Ihlen, Constance f. Bruun, g. m. Ingeniør, N. C. J., $^{15}/_{10}$, Strømmen.

—, Oscar, Ingeniørkapt. 54 A., $^{26}/_{7}$, Chr.ania. H: L. Damsgaard.

Irgens, Johan, Kbmd., $^{14}/_{3}$, Borgevær, Lofoten. H: E. B. Koch.

—, Johanne Marie Brambani, $^{31}/_{5}$, Bergen.

Irion, Aloys Antonius, 17 A., $^{15}/_{7}$, Chr.ania.

Isachsen, Janny f. Grip, g. m. Skuesp. A. H. J., 59 A., $^{1}/_{7}$, Chr.ania.

Jaabæk, Søren Pedersen, nær 80 A., $^{7}/_{1}$ og Hustru Elen, nær 86 A., $^{10}/_{1}$, Fuskeland (i Holme).

Jacobsen, Alf., Cand jur., Premierlt., Attaché ved Legationen i Paris, 29 A., $^{5}/_{2}$, Paris.

—, Claus Bager, Præst i Amerika, $^{19}/_{9}$, Bergen.

—, Julius Nicolai, Grosserer, 65 A., $^{25}/_{12}$, Fr.stad.

Jahn, Helga Dagmar, $^{9}/_{2}$, T.hjm.

Janson, Jacob Neumann, $^{18}/_{7}$, Bergen. H: M. Schuman.

—, Herman D., 83 A., $^{24}/_{6}$, Bergen.

Jarmann, Jacob Smith, Ingenieur, nær 78 A., $^{29}/_{3}$, Chr.ania.

Jebe, Thale f. Theiste, 74 A., g. m. Distriktslæge H. J., $^{30}/_{7}$, Chr.ania.

Jensen, Joachim Andreas, Apotheker i Tønsberg, $^{7}/_{4}$, Svelvig. H: J. Rørdam.

—, Julius, O. R.sagf., 57 A., $^{7}/_{4}$, Drammen. H: H. Pettersen.

—, Marie Cathrine f. Fischer, $^{29}/_{3}$, Myren, Chr.ania.

Jentoft, Elise Valentine f. Doxrud, nær 64 A., $^{11}/_{4}$, Vadsø.

Jervel, Fritz, Kbmd., 36 A., $^{17}/_{11}$, London.

Johnson, Gisle Christian, Professor, Dr.

theol., 78 A., 17/7, Fagerheim v. Tønsberg. H: E. Dybwad.

Johnson, Thea, 29 A., 1/5, g. m. Cand. th. I. J., Fagerheim v. Tønsberg.

Jonassen, Julie f. Brinchmann, g. m. Cand. Jur. O. I., 14/8, Moss.

Jordan, Casper Abraham, Fabrikeier, 73 A., 15/8, T.hjm.

—, Gya Marie Amalie, 80 A., 11/6, Børsens Præstegd.

—. Julie Marie f. Hansen, 49 A., 24/4, Rigshospitalet, Chr.ania. bgr. Vestre Aker.

Jost, Wilhelm, Kbmd., 60 A., 10/6, Kbhvn.

Juel, Petra f. Borchgrevink. 71 A., 14/12, Gjøvik.

Juell, Birgitte Cathrine Gude f. Madsen, 80 A., 31/7, Hille pr. Arendal.

—, Juliane Rebekka Hammon f. Hegge, 91 A., 21/6, Levanger.

—, Minda f. Ramm, 30/12, Chr.ania.

—, Mathias, Skuesp. 59 A,. 7/3, Bergen.

—, Oline Elisabeth f. Geelmuyden, 76½ A., 6/7, Barbu, Arendal.

Juul, Conrad, 22/8, Danvers, Amerika.

Jürgens, Anna T., 86 A., 11/1, Bergen.

Jæger, Hanna, 20/8, Arendal.

Jørgensen, Hedvig f. Siebert, 29/8, Danzig.

—, Johan Rasmus Dedekam, 52 A., 2/11, Tvedestrand.

Jørstad, Marie, 33 A., 17/7, Chr.ania.

—, Thomas, fhv. Skattefoged, 74 A., 14/12, Ørlandet.

Kahrs, Dankert, 62 A., 3/8, Bergen.

—, Else Sofie f. Smith, 97 A., 20/3, Bergen.

Kaurin, Anna Regine f. Haagensen. 3/9, Præstefrue, Eker.

Kluck, Martin Wilhelm, 4/12, Bergen. H: J. Hansen.

Keim, Fredrik, 31¼ A., 9/1, Chr.sand.

Kennedy. Wilfrid, 18/8, Sogndal i Sogn.

Kent, Jenny, 47 A., 26/9. Breifond Hotel.

Kieding, Jørgen Henrik, 67 A., 5/8, Bergen.

Kielland, Axel Christian, 67 A., 7/7, Stavanger. H: V. Krog.

—, Wilhelm Frantz Joseph, Lieutenant, 27½ A., 23/12, Kongo.

Kirkgaard, Caroline, Enkefru, 77 A., 20/6, T.hjm.

Kirsebom, Alfred, Consul, 9/6, Chr.ania. H: L. Wigert.

Kjekstad, Edv., Statsagronom, 18/12, Røken.

Kjeldahl, Hans Christian, fhv. Handelsmand, 57 A., 8/1, Bodø. H: H. Matheson.

Kjelsberg, Maren f. Norman, g. m. Lensmand H. K., 74½ A., 27/1, Lødingen.

Klem, Johanne Beate f. Olsen. 41 A., 10/7, Chr.ania.

Klingenberg, Tordis, 13½ A., 5/6, T.hjem.

Klouman, Marie Augusta f. Bergh, 70⅔ A., 31/1, g. m. Oberstl. C. V. A. K., Fr.hald.

Klæstad, Nanna, 30/12, Levanger.

Kløvstad, Magda f. Raabe, g. m. Folkeskolel. C. K., 28/12, Gjøvik.

Knudsen, Hans Julius, fhv. Provst, 82 A., 29/12, Chr.ania.

—, Knud August, Toldb., 24/3, Bergen. H: M. Sommer.

Kolderup, Arthur Grønbeck, 10/5, p. Reise fra Ostindien til Amsterdam.

—, Ole Carolus Kaasbøl, Skibsfører, 43 A., 18/11, Bentsrød pr. Holmestrand. H: M. Hansen.

—, Peter Markus, 8/7. Øvre Natland pr. Bergen.

—, Ragna, 29/6, Øvre Natland pr. Bergen.

—, Wilhelm Amund Wessel, 20 A., 19/12, fra Schields til Palma.

Kolstad, Amalie f. Spørck, 89¾ A., 5/9, Chr.ania.

Koren, Helga f. Young, 6/6, g. m. Kontra Adm. J. K., Wiesbaden, bgr. Horten.

Koth, Karen Marie f. Fischer, 69 A., 3/2, Chr.ania.

Krabbe, C. O., Mægler, 60 A., 4/11, Chr.ania. H: H. Kolderup.

Kragh, Peter Christian, nær 51 A., 8/6, Paradis pr. Bergen. H: A. Brandtenberg.

Krefting, Otto Georg, Cand. pharm., 30/6, Chr.ania.

Krogh, Hanna, Enkefru, 82 A., 18/1, Bergen.

Krogh, Hans Jacob, Uhrmager, 49 A., 21/3, Chr.ania.
—, P. O., Forvalter, 21/2, Gaustad Asyl.
—, Sara Wilhelmine, 85 A., 2/9, Jævnakers Præstegaard.
von Krogh, Johan Sigismund Møsting, 75 1/4 A., 1/9, T.hjem.
Krohg, Sofie, 76 A., 16/1, Selsbak pr. T.hjem.
Krohn, Bodil Marie Jørgine, 25 1/2 A., 17/2, Porsgrund.
—, Henriette f. Harmens, 85 A., 26/5, Bergen.
—, Louise Fredrikke f. Lilloe, Bogtrykker Johan K.s Enke, 83 1/2 A., 14/2, Hønefos.
Kruse, Jacobine, 82 A., 15/2, Chr.ania.
Krüger, Joachim, Over.sagf., 35 A., 9/7, Gvarv pr. Skien. H: J. Arbo.
Kyhn, Christofer, 75 A., 10/8, Eidsvold.
Køedt, Mathias Mathiesen, Skibsreder, 53 A., 6/8, Chr.ania. H: A. Schwensen.
Laading, Herman, fhv. Skolebestyrer, nær 82 A., 29/11, Bergen.
Lahn, Adolf Waldemar, Styrmand, 36 A., 16/2, Brooklyn.
Lampe, Claus Ernst, fhv. Sognepr., 86 A., 6/11, Chr.ania. H: D. Daae.
Landmark, Charlotte Caroline f. Christiansen, g. m. Foged G. L., 59 A., 31/5, Hemnæs i Helgeland.
—, Henrikke Pauline, 24 A., 25/2, Balestrand.
—, Nicoline Fredrikke Dorthea, 26/4, Hamar.
Langaard, Andrea f. Jensen, 4/10, Chr. ania.
Langballe, Huldeborg, 59 1/2 A., 28/9, Stavanger.
Lange, Hans Jacob, Stadsmægler, 71 A., 31/12, Bergen. H: S. Wesenberg.
—, Laura f. Birkedal, 20/11, Khvn.
—, Maren Kirstine f. Breda, 78 1/2 A., 30/11, Nordstrand.
de Lange, Hanna Amalie f. Andersen, 53 A., 8/8, Bergen.
Langfeldt, Cathrine Marie, Skibsf. G. L.s Enke, 68 A., 1/1, Chr.ania.
—, Tønnes, fhv. Skibsfører, 69 A., 26/9, bgr. ved Lunde Kirke. H: S. Reymert.
Larsen, Julie Marie f. Juul, 47 A., 28/4, Arendal.
—, Olufine f. Mørner, 34 1/2 A., g. m. Malersvend O. A. L., 24/2, Bergen.
Lausen, H. B., Organist, 87 A., 6/1, Chr.ania. H: Karen Hess.
Lembke, Børge Kulm, 15 A., 17/4, Bergen.
Lerche, Vincent Stoltenberg, Skibsreder, 15/4, Chr.ania. H: M. Rosenvinge.
Leschbrandt, Carl Adolph, Skibsreder, 1/5, Mandal. H: M. Bugge.
Lexow, Harald, Bylæge, 38 A., 16/12, Sarpsborg, bgr. Chr.ania. H: A. Kjerulf.
Lie, Bernt, 48 A., 12/4, Madagascar.
—, Michael, 66 A., 21/4, Hauger i Jevnaker.
—, Ragna, 16 1/2 A., 11/11, Askim.
Lieungh, Reinald, 67 1/4 A., 24/12, Berg i Sørum.
Liljegren, Johan, Maskinmester, 32 A., 2/2, Chr.ania. H: A. Rakås.
Lind, Johanne Marie, Skipper Jens L.s Enke, 83 A., 23/9, T.hjem.
—, Tønnes F., Skomagerm., 47 A., 26/3, Chr.ania. H: H. Olsen.
Lindeman, Just Riddervold, Organist, 71 A., 21/1, T.hjem. H: T. Sparre.
Lindemann, O. P., Bagerm., 21/12, Chr.-ania.
Lindqvist, Maria, Enkefru, 84 A., 14/11 Chr.ania.
Linnekogel, Therese Johanne Hedvig f. Huch, 63 1/2 A., g. m. Smedem. G. W. L., 29/8, Chr.ania.
von der Lippe, Adalbert, Dr., Pastor, Professor, 67 A., 9/7, Dubeque, Jowa.
Lofthus, Olaf, Redaktør, 10/8, Bergen. H: H. Wallem.
Lohre, H. A., 69 A., 5/2, Drammen.
Looft, Emilius, Dr. phil., 28 A., 8/9, Chr.ania. H: E. Lund.
Lorange, Carl Georg, Grosserer, 54 A., 13/7, Chr.ania.
—, Henry Baymé, 38 A., 12/9, Fr.hald.
L'Orsa, Anna Margrethe f. Castberg, g. m. Sanitetskapt. A. L'O., 8/6, Nordstrand pr. Chr.ania.

Lowum, Anna f. Meitzner, g. m. Kapelm. E. L., $^{19}/_{4}$, Gøteborg.
Lund, Anton S., $^{28}/_{7}$, Hamburg.
—, Arnt, 28 A., $^{11}/_{12}$, Sterling, Scotland.
—, Bjarne, Operasanger, $^{21}/_{12}$, Chr.-ania. H: A. Wikstrøm.
—, Eilert, Consul, $68^{3}/_{4}$ A., $^{7}/_{8}$, Bilbao.
—, Eilert Rosing, Sorenskriver, $^{23}/_{1}$, Chr.ania.
—, J. C., fhv. Bagerm., 78 A., $^{27}/_{10}$, Chr.ania.
—, Karen Bolette f. Juell, $89^{1}/_{2}$ A., $^{26}/_{5}$, Drammen.
—, Zacharias, fhv. Handelsmand, 73 A., $^{10}/_{1}$, T.hjem. H: E. M. Berg.
Lundell, Nils, Mekanikus, 61 A., $^{17}/_{7}$, Chr.ania.
Lundgren, Carl Johan, 68 A., $^{9}/_{4}$, Chr.-ania.
Lundh, Marie Antoinette, 19 A., $^{31}/_{5}$, Asker.
—, Peter Georg Lufton, Byfoged, 76 A., $^{26}/_{1}$, Grimstad. H: A. Pind.
Luth, Maren Alethe f. Torjuul, $^{7}/_{7}$, Chr.ania.
Luytkis, Karen f. Engebretsen, 67 A., $^{22}/_{11}$, Chr.ania.
Lyche, Adolf Theodor, 33 A., $^{5}/_{3}$, Fr.hald.
—, Johan H., $^{9}/_{11}$, Chr.ania.
—, Olava, 61 A., $^{13}/_{4}$, Chr.ania.
—, T. J., Procurator, 80 A., $^{29}/_{7}$, Fr.hald.
Lyng, Henrikke Olava f. Parelius, Sognepr. Rasm. L.s Enke, 82 A., $^{18}/_{5}$, Holden.
Lynum, Anne f. Grüner, $^{10}/_{11}$, Chr.ania.
Lysholm, Olaus Krabbe, Consul, $^{21}/_{1}$, T.hjem. H: C. Due.
Lütken, Karen Mathea, Kbmd. L. L.s Enke, 90 A., $^{5}/_{3}$, Chr.ania.
Lærum, Didrik, Distriktslæge, $^{29}/_{5}$, Høland.
Lødrup, Cathrine Marie f. Wiberg, 76 A., $^{24}/_{9}$, Bergen.
Løhren, Anette Marie f. Bugge, 83 A., $^{17}/_{1}$, Chr.ania.
Løken, Carl, $66^{3}/_{4}$ A., $^{12}/_{3}$, Størdalen.
Løvenskiold, f. Baronesse Wedel-Jarlsberg, Ministerinde, 79 A., $^{9}/_{11}$, Chr.ania.
Løvig, Anna f. Henchel, 83 A., $^{10}/_{12}$, Kongsberg.
Løvold, Margrethe Pauline, 83 A., $^{22}/_{4}$, Arendal.
Madsen, Laurentze f. Heiberg, 86 A., $^{26}/_{10}$, Bergen.
—, Thomas Doran, 61 A., $^{30}/_{4}$, Arendal. H: K. Smith.
Magelssen, Karen Louise f. Rustad, 76 A., $^{6}/_{8}$, Modum.
—, Sofie Amalie, $^{30}/_{11}$, Egersunds Præstegaard.
Mamen, Christen A., $78^{1}/_{2}$ A., $^{2}/_{6}$, Fr.hald.
Mandal, Otto, Agent, $^{29}/_{4}$, Chr.ania.
Marlow, Menga, $^{15}/_{9}$, Chr.ania.
Mathiesen, Jacobine Caroline f. Reichspfarr, $35^{3}/_{4}$ A., $^{11}/_{5}$, Bergen.
Meisterlin, Caroline Johanne f. Gunnerus, 77 A., $^{29}/_{5}$, Lillesand.
Melbye, Inga, $^{12}/_{9}$, Fetsund.
Melgaard, Inga f. Nilsen, 24 A., $^{12}/_{11}$, Chr.ania.
Mellbye, Fredrikke Theocara f. de Seue, g. m. Genmaj. Joh. M., $^{3}/_{9}$, Chr.-sand, bgr. Chr.ania.
—, O. C. G., Stempelpapirforv. $^{21}/_{3}$, Chr.ania. H: S. Munch.
Meltzer, Kaia f. Lasson, 60 A., $^{9}/_{8}$, Chr.ania.
Meyer, Hans, nær 93 A., $^{30}/_{4}$, Sogndal i Sogn. H: E. Rosenvinge.
—, Margrethe Christine, 87 A., $^{1}/_{11}$, Bergen.
—, Randine Margrethe f. With, 28 A., g. m. Toldopsynsmd., Carl M., $^{20}/_{5}$, Chr.ania.
—, Volrath, 69 A., $^{11}/_{4}$, Haus. H: E. Danholm.
Meyn, H. H., Dampskibsfører, 57 A., $^{1}/_{10}$, Randsfjord. H: P. Schriver.
Mezzetti, Eugen, 49 A., $^{4}/_{2}$, Chr.ania. H: J. Andresen.
Michelsen, Anne Margrethe Krag f. Holck, Gesworner Henrik M.s Enke, $91^{3}/_{12}$ A., $^{25}/_{1}$, Arendal.
—, Pauline Margrethe f. Güttner, 49 A., $^{22}/_{5}$, Bergen.
—, Wilhelm Teting Børs, 45 A., $^{13}/_{6}$, Bergen.
Middelthon, Gottlieb Lange, Tugthusregnskabsfører, $^{8}/_{7}$, Chr.ania.

Midtgaard, Olai, pers. Kapel., $33^1/_2$ A., $^{15}/_7$, Grue.
Moe, O. H., fhv., Politiadjutant, 65 A., $^6/_{10}$, Chr.ania.
—, Olaf, Stud. jur., $21^3/_4$ A., $^2/_8$, T.hjem.
Mohn, Albert Henrik, H. S., Overvrager, 83 A., $^{18}/_9$, Bergen.
Mohr, Antoinette Ulrikke f. Mowinckel, 70 A., $^{11}/_1$, Bergen.
—, Catharina f. Hagelsteen, 60 A., $^{11}/_{10}$, Denwer, Amerika.
—, Einar, Læge, $^6/_8$, Tromsø.
—, Tina f. Hammer, g. m. Ing.major Carl M., $^{20}/_8$, Bergen.
Mosling, Jacobine Ida Sofie f. Motzfeldt, $82^1/_4$ A., $^{10}/_4$, Levanger.
Mowinckel, Magalene Kirstine, $^{24}/_7$, Santander, Spanien.
Munch, Christian, 23 A., $^{24}/_7$, Chr.ania.
— Christine f. Andersen, 32 A., $^{18}/_4$, Grimstad.
Muus, Elen Louise, Enkefru, $^{11}/_8$, Inderøen.
—, Haakon Hasberg, fhv. Gaardbruger, 75 A., $^{17}/_5$, Chr.ania. H: S. Havée.
Myhre, Maren Sophie f. Freland, 84 A., $^4/_8$, Chr.ania.
Müller, Morten, $^6/_{12}$ A., $^{23}/_{10}$, Chr.ania.
Møller, Alfred, $^{11}/_2$, Bestum. H: J. Bergh.
—, Georgine Fredrikke, $92^1/_2$ A., $^{27}/_8$, Chr.ania.
—, Nikolai, Dispachør, 53 A., $^4/_9$ Aakre pr. Porsgrund. H: A. Knudsen.
—, Peter Olaus, Kbmd., $^8/_2$, Memel.
Møllerop, Christian Fredrik, Kasserer, 53 A., $^{28}/_9$, T.hjem.
Møllerup, Petrike Helene f. Hermansen, 71 A., $^2/_3$, Bergen.
Mørch, Paul Severin Kjerulf, Consul, 55 A., $^5/_9$, Chr.ania.
—, Wladimir, fhv. Consul, 61 A., $^1/_2$, La Rochelle. H: L. Bouffar.
Nagel, Alfred Hagbart, $44^1/_2$ A., $^2/_8$, Chr.ania. H: M. Fredriksen.
Nannestad, Berthe, $^3/_2$, Drøbak.
—, Marie, $^{12}/_{12}$, Drøbak.
Natvig, Anton, Consul, $^2/_2$, Kragerø. H: T. Hammer.
Natvig, Fridtjov, $22^3/_4$ A., $^{22}/_9$, Randsfjord Hôtel.
Nerdrum, Gustav Severin, 38 A., $^{23}/_2$, Wisconsin.
Neumann, Rolf, $^{12}/_{11}$, Chr.ania
—, Ulrik Fredrik, Provst, 63 A., $^{11}/_{11}$, Melhus. H: E. Begtrup.
Neupert, Robert Isidor, 23 A., $^{26}/_7$, Chr.ania.
Nicolaysen, Augusta, $^1/_{10}$, Bergen,
—, Elise Christine, $^8/_{11}$, Chr.ania.
Nielsen, Fredrik Wilhelm Thrane, 27 A., $^{14}/_5$, Asker Seminarium.
—, Nathalie f. Pihlfeldt, 45 A., $^{11}/_{11}$, London.
—, Niels, Kbmd., $45^1/_2$ A., $^5/_2$, Chr.ania. H: J. Mohn.
—, Petra Marie f. Øhrn, Orgelf. Aug. N.s Enke, 55 A., $^{19}/_{11}$, Chr.ania.
Nieuwejaar, Joakim Henrik Svendsen, Tandlæge, 35 A., $^2/_1$, Bergen.
Nilsen, Nikoline Marie f. Nissen, $66^1/_2$ A., g. m. Overlærer Karl N., $^4/_{12}$, Lillehammer.
Nimb, Elen Marie f. Lie, $88^1/_4$ A., $^{17}/_3$, Land.
Noodt, Mariane Christine, 21 A., $^{25}/_{12}$, T.hjem.
Norman, Thorvald, $^2/_1$, Chr.ania.
Normann, Andreas Eberg, Skrædderm., 53 A., $^5/_1$, T.hjem.
—, Nickolai, Handelsmand, $47^1/_2$ A., $^{11}/_{11}$, T.hjem.
—, Sofie Marie f. Dreyer, 79 A., $^6/_{12}$, Bodø.
Norstrøm, Reinholdt, Skibsfører, 78 A., $^6/_{11}$, Fr.værn. H: A. C. Müller.
Nyblin, Carl, Fotograf, 30 A., $^{21}/_{10}$, Bergen. H: A. Janson.
Nymann, Andrine, Frue, 56 A.. $^{31}/_7$, Fr.hald, bgr. Ous.
Nyquist, Anne Bolette, 84 A., $^{10}/_1$, Moss.
—, Otto Ludvig, Generalmajor, $^{25}/_8$, Chr.ania.
Obstfelder, Peter Andreas, Styrmand, $^{23}/_{12}$, „Stanleys" Forlis paa Jyllands Kyst. H: H. Olsen.
Oftedahl, Eilert, Disponent. 56 A., $^{24}/_4$, Stavanger. H: S. Clementsen.
Olsen, Carl Julius, Student, $22^3/_4$ A., $^5/_2$, Chr.ania.

Olsen, Gina f. Tølche, 70 A., $^{8}/_{4}$, Chr.-ania.

—, Hanna Løvenhjelm Gerner f. Kling, 63 A., $^{18}/_{4}$, Drøbak.

—, Jonas Christopher Martinius, Cand. jur., 54 A., $^{11}/_{11}$, Barbu pr. Arendal.

—, Leonora Birgitte f. Hess, $24^{3}/_{4}$ A., $^{10}/_{5}$, Bergen.

Olsen-Scheel, Reidar, $^{8}/_{4}$, Providence, Amerika.

Olstad, Dorothea Petronelle f. Ouren, 75 A., $^{22}/_{1}$, Lillehammer.

Omejer, Chr. F., fhv. kgl. Fuldm., $^{17}/_{10}$, Chr.ania. H: A. Aas.

Onsum, Betzy Juliane f. Evensen, 62 A., $^{22}/_{10}$, Veblungsnæs.

—, Olaf, Sagfører, $^{25}/_{1}$, Gannestad i Borre.

Oppegaard, Carl Johan, $^{23}/_{4}$, Chr.ania.

—, Gundvald Andreas, Capt., $^{12}/_{3}$, Chr.-ania.

Otterbech, Elise Marie, 74 A., $^{31}/_{3}$, Chr.ania.

Ottesen, Carl, Advokat, $^{2}/_{5}$, Chr.ania. H: D. Gellertsen.

Owren, Ole Anton, fhv. Foged, $78^{1}/_{2}$ A., $^{25}/_{10}$, Hønefos.

Oxaas, Jensine, $^{11}/_{2}$, Lyngen.

Oxholm, Marie Krænkel, 84 A., $^{1}/_{12}$, T.hjem.

—, Olaf Richard, $47^{1}/_{2}$, $^{30}/_{1}$, T.hjem.

Pallenberg, Margaretha, 61 A., $^{30}/_{8}$, Chr.ania. Søster Fru v. Hanno.

Parnemann, Jacob C. C., $79^{1}/_{2}$ A., $^{22}/_{1}$, Porsgrund. H: A. L. Gundersen.

Parr, Alphonse, 38 A., $^{11}/_{12}$, Marseille. H: M. Hansen.

Pauls, H., fhv. Toldb., $^{12}/_{3}$, Chr.ania. H: H. Fresch.

Paus, Johan Altenborg, Capt., cst. Krigskom. i Molde, $59^{1}/_{2}$ A., $^{16}/_{4}$, Chr.ania.

Pay, William, 77 A., $^{19}/_{6}$, Chr.ania.

Pedersen, Anthon, fhv. Vaabenfabrik-forvalter, $^{29}/_{11}$, Kongsberg. H: J. Hjorth.

Petersen, Bertha Emilie f. Hunt, 57 A., $^{6}/_{5}$, T.hjem.

—, Laura Emilie Margrethe f. Muus, g. m. O. R. Sagfører Har. P., 51 A., $^{7}/_{1}$, Inderøen.

Petersen, Marie f. Ring, kgl. Fuldm. Frantz P.s Enke, 62 A., $^{22}/_{9}$, Chr.ania.

—, Marie f. Schwartz, 29 A., $^{5}/_{12}$, Bodø.

—, Peter, Sektionschef, 59 A., $^{26}/_{7}$, Chr.ania. H: T. Kloumann.

Petersson, Ada, 27 A., $^{6}/_{11}$, Chr.ania,

—, Thekla f. Haak, 55 A., $^{20}/_{8}$, Chr.ania.

Pettersen, Thora f. Resch, Byfoged Georg P.s Enke, 80 Ar, $^{18}/_{6}$, Kongsberg.

Pfützenreüter, Eugenie Mathilde f. Johansen, 35 A., $^{4}/_{5}$, Syd Dakota.

Pihl, Josephine, Amalie f. Tranchell, 69 A., $^{12}/_{7}$, Chr.ania.

Piro, Lars L., 64 A., $^{19}/_{2}$, Eidsvold. H: C. Frank.

Plesner, Petrea Hansen, 64 A., $^{4}/_{1}$, Skien.

Prosgaard, Nils Martin, Kbmd., 78 A., $^{17}/_{2}$, Chr.sand. H: L. Lømsland.

Prydz, Georg, Apotheker, $^{7}/_{12}$, Østre Toten. H: E. Jürgensen.

Qvale, Bernhardine f. Collin, Sognepr. Christian Ernst Q.s Enke, $82^{1}/_{2}$ A., $^{18}/_{2}$, T.hjem.

Randers, Julie Severine Wilhelmine, 74 A., $^{22}/_{2}$, Chr.ania.

Rasch, Lars Peter, $17^{10}/_{12}$ A., $^{18}/_{10}$, Chr.ania.

Rasmussen, Andreas Olaus, Lensmand, $^{28}/_{8}$, Tromsø. H: M. Holmboe.

Reiersen, Augusta, 65 A., $^{26}/_{10}$, Chr.ania,

Reimers, Alida f. Helmers, 61 A., $^{27}/_{3}$, Bergen.

Reinhardt, Otto Carl, Consul, $^{7}/_{10}$, Chr.-ania. H: M. Plahte.

Reinsch, Louis, 81 A., $^{14}/_{8}$, Rygge. bgr. Moss.

Reitzel, Wilhelm, fhv. Kbmd., nær 62 A., $^{15}/_{2}$, Chr.ania.

Rensch, Elise, $49^{1}/_{2}$ A., $^{11}/_{4}$, Chr.ania.

Resch, Hagbart, Besigtelsesmand, $^{10}/_{1}$, Porsgrund.

Reutz, Elen f. Hansen, 75 A., $^{8}/_{1}$, Bergen.

Reymert, Ingeborg f. Brun, $89^{1}/_{2}$ A., $^{24}/_{12}$, Holmestrand.

Ribbing, Sophie Amalie, f. $^{6}/_{8}$ 1835, † $^{7}/_{12}$, Chr.ania.

Riddervold, Anne Marie Kirstine f. Vullum, g. m. Bureauchef H. R., $^{18}/_{10}$, Chr.-ania.

Riis, Christine Marie, nær 96 A., $^{14}/_{1}$, Laurvig.

Ring, Christiane, $^{8}/_{5}$, Chr.ania.

Ringkjøb, Inga f. Riple, $^{1}/_{4}$, Bergen.

Ringstrøm, Einar, $^{8}/_{2}$, Chr.ania.

Rist, Hanna, 74 A., $^{11}/_{11}$, Fr.hald.

Rist-Christensen, Ivar Holter, Skibsfører, $^{9}/_{3}$, Rio de Janeiro.

Rode, Gerhardine f. Lund, $64^{1}/_{2}$ A., g. m. Dampskibsexpd. G. M. C. R., $^{19}/_{3}$, Chr.ania.

Rohde, Josephine B., 53 A., $^{27}/_{11}$, Chr.ania.

Rohweder, Anna f. Strøm, 72 A., $^{12}/_{1}$, T.hjem.

Rolfsen, Ole Peter, commerciel Stipendiat, 28, $/_{3}$, Cairo.

Rolland, Johanne, $^{27}/_{5}$, Bergen.

—, Mons O., Toldb., $57^{1}/_{2}$ A., $^{14}/_{6}$, Svolvær.

Roosen, Herman Nicolai Classen, fhv. Postmester, nær 77 A., $^{14}/_{5}$, Laurvig.

—, Nicoline, 80 A., $^{13}/_{1}$, Arendal.

Roscher, Ragnvald Robert, Fuldm., 68 A., $^{17}/_{9}$, Chr.ania.

Rosendahl, Anne f. Abel, 70 A., $^{21}/_{8}$, Fane pr. Bergen.

—, Peder, 71 A., $^{8}/_{4}$, Brandbo.

Rosenkilde, Alette f. Kirkgaard, 79 A., $^{6}/_{12}$, Stavanger.

Rosted, Marie, Enke, 84 A., $^{14}/_{8}$, Bergen.

Russ, August, Handelsborger, nær 62 A., $^{20}/_{5}$, Chr.ania.

Rustad, A. S., Bundtmager, 70 A., $^{6}/_{9}$, Drammer.

—, Ragnhild, 23 A., $^{12}/_{1}$, Oslo.

Ruud, Anne Bolette f. Krum, Kirkesanger H. R.s Enke, $83^{1}/_{4}$ A., $^{14}/_{8}$, Kongsberg.

Rye, Carl A., Musiksergeant, 49 A., $^{25}/_{11}$, Bergen.

Rynning, Ragna, 20 A., $^{2}/_{2}$, Chr.ania.

Røer, Theodora, $^{27}/_{8}$, Raade.

Rømcke, Maren Mathea f. Tandberg, 78 A., $^{16}/_{1}$, Næs i Hallingdal.

Røning, Hedvig Elisabeth f. Wamberg, $^{26}/_{5}$, Oslo.

v. **Rønne**, Carl, $^{1}/_{1}$, New York.

Rønning, Ole Christian Lynum, Retoucheur, $26^{1}/_{2}$ A., $^{11}/_{6}$, T.hjem.

Røtter, Poul Christian, Lensmand, $^{6}/_{8}$, Lambeland, Svenne. H: L. Grønberg.

Røyem, Halfdan, 43 A., $^{7}/_{5}$. Moss.

—, Ingrid, Enkefru, $^{9}/_{11}$, Warren, America.

Sager, Christian Adolf, fhv. Skibsfører, 69 A., $^{21}/_{7}$, Bergen. H: E. Svendsen.

Salicath, Gerhard Fredrik, fhv. Skibscapt., 57 A., $^{25}/_{3}$, Galvston, Texas.

—, Johan Ludvig Anton, Capt., 56 A., $^{26}/_{4}$, Chr.ania.

Salomon, Betty, $^{5}/_{11}$, Chr.ania.

Sand, Maren Gurine f. Bowitz, Lensmand Anton Julius S.s Enke, 87 A., $^{24}/_{11}$, T.hjem.

Sandahl, Sofie Amalie f. Thane, $27^{1}/_{2}$ A., $^{2}/_{6}$, T.hjem.

Sandberg, Marie f. Lobedanz, $78^{1}/_{2}$ A., $^{5}/_{1}$, Arendal.

Sartz, Johanne Mathilde, $78^{1}/_{2}$ A., $^{8}/_{9}$ Laurvig.

Schanche, Hans Schlütter, Sognepræst, $^{20}/_{5}$, Tjødling. H: L. Schanche.

Schancke, Hanne, $^{9}/_{12}$, Utstein Kloster.

Schart, Therese Wilhelmine, 59 A., $^{1}/_{8}$, Vos.

Scheel, Agnes, $^{4}/_{4}$, Chr.ania.

Schirmer, Lisbeth, Enkefrue, 75 A., $^{18}/_{6}$, Elvbakke pr. Hønefos.

Schive, Ursulla Gjede, 75 A., $^{4}/_{7}$, Drammen.

Schiørbech, Fr. Johan, Bundtmager, nær 67 A., $^{8}/_{4}$, Chr.ania.

Schjelderup, Charlotte Ugland, g. m. konst. kgl. Fuldm. Hj. S., $^{24}/_{11}$, Lian.

Schjelderup-Rosenvold, $84^{1}/_{2}$ A., $^{7}/_{6}$, Oddernæs.

Schjøth, Alvilde, 26 A., $^{19}/_{2}$, Chr.ania.

Schlytter, Bernt Grubbe, 72 A., $^{20}/_{3}$, Fr.hald.

Schmidt, Fredrik Christian, 21 A., $^{18}/_{12}$, Chr.ania.

—, Mathilde f. Blom, 57 A., $^{20}/_{12}$, Chr.ania.

—, Peter Hansen Thuesen, Smedem., $^{6}/_{12}$, Bergen. H: C. Lauritzen.

Schnabel, Thrine f. Nilsen, 43 A., $^{14}/_{2}$, Chr.ania.

Schnitler, Elise Christine, $^{26}/_{10}$, Lillehammer.
—, Hans Peter, Sognepræst, 57 A., $^{25}/_{8}$, Brandvals Præsteg. H: M. Wille.
Schnurbusch, Johan Edmund, 16 A., $^{28}/_{6}$, Brooklyn.
Schou, Martin Rasmus With, $18^1/_2$ A., $^{26}/_{6}$, Fr.stad.
Schreuder, Hans Paasche, Ingeniør, $^{14}/_{12}$, Bergen.
Schulz, Fredrik Wilhelm, fhv. Distriktslæge, 80 A., $^{14}/_{10}$, T.hjem.
Schwartz, Alette Ludovica f. Nørregaard, $^{5}/_{9}$, Quebec.
Schwencke, Maren Carlsen f. Holmboe, $^{26}/_{2}$, Chr.ania.
Schübeler, Laura f. Roosen, Sognepræst S.s Enke, $^{21}/_{1}$, Inderøen.
Schyberg, Marie, $^{9}/_{6}$. Chr.ania.
Schønberg, Marie f. Hansen, $^{24}/_{1}$, Kragerø.
Schøyen, Augusta, $15^1/_2$ A., $^{16}/_{11}$, Chr.-ania.
—, Otilia f. Hald, nær 45 A., $^{28}/_{5}$, Chr.ania.
Seeberg, Hans, Stud. jur., 27 A., $^{15}/_{11}$, Tønsberg.
—, Thomas, Styrmand, 28 A., $/_{4}$, Oporto.
Seel, Marie f. Geelmuyden, 72 A., $^{13}/_{4}$, Chr.ania.
Sell, Johan Henrik, 44 A., $^{11}/_{11}$, Kaupang pr. Laurvig.
Sellichen. Mariane, $^{6}/_{2}$, Chr.ania.
Selmer, Bernhardt Nicolai Vibe, 42 A., $^{4}/_{7}$, Chr.ania
—, Henrik Leganger, Sekretær i Statsrevisionen, 39 A., $^{27}/_{8}$, Chr.ania.
Semb, Fredrikke Emilie f. Walløe, 61 A., $^{23}/_{7}$, Yttersø pr. Laurvig.
Semmelmann, Marie Caroline f. Krog, $29^3/_4$ A., g. m. Postexpeditør P. S., $^{9}/_{10}$, T.hjem.
Sigholt, Jacobine f. Støren, Provst M. A. S.s Enke, 79 A., $^{28}/_{2}$, Chr.ania.
Simonsen, Nils Grefsen, Lensmand, fhv. Storthingsmand, 79 A., $^{20}/_{8}$, Saude.
Skaar, Emma Clodius, $^{15}/_{2}$, Tromsø.
Skancke, T., fhv. Bygmester ved Røros Verk, 87 A., $^{22}/_{3}$, Drøbak.
Skanke, Johannes, Postledsager, 32 A., $^{12}/_{2}$, T.hjem. H: A. Søreng.
Skjelderup, Marthe Marie, 83 A., $^{4}/_{11}$, Chr.ania.
Smit, Didrik Lyder, Over. Sagf., $^{13}/_{12}$, Tonsaasen, bgr. i Bergen. H: H. Sundt.
Smith, Herman, Skibscapt., $^{26}/_{4}$, Chr.-ania. H: M. Louis.
—, Marie, 76 A., $^{20}/_{2}$, Namsos.
—, Ragnhild, 17 A., $^{7}/_{1}$, Chr.ania.
Snibsør, Fredrik, Skomagerm., 76 A., $^{13}/_{4}$, Bergen. H: A. E. Hoff.
Soelberg, Carl Otto. Prem.lieutn., $27^1/_2$ A., $^{9}/_{4}$, Leopoldville, Congo.
Soelfeldt, Lina f. Helgesen, 60 A., $^{5}/_{12}$, Chr.ania.
Sogn, Christiane, $74^1/_2$ A., $^{24}/_{1}$, Vefsen Præstegaard.
Sollerød, Lise Marthine f. Gjessing, 63 A., $^{21}/_{6}$, Nykirke.
Sommerfeldt, Fredrikke Sophie, 39 A., $^{11}/_{1}$, Vallø.
Sommerschield, Edvard, 19 A., $^{28}/_{6}$, Chr.ania.
Soulie, Lina f. Molchow, $^{7}/_{10}$, Antwerpen.
Stabel, Gyda f. Sommerfeldt, $^{18}/_{7}$, Chr.ania.
Stabell, Theodor August, Skibsfører, 89 A., Sept., Laguna, Mexico. H: M. Westad.
Stahl, Joh., Fabrikmester, $^{27}/_{10}$, Robsrud. bgr. Chr.ania.
Steen, Carl Oluf, fhv. Asylforvalter, $77^1/_2$ A., $^{7}/_{8}$, T.hjem. H: E. Lie.
—, Elisabeth Cathrine f. Fearnley, 79 A., $^{8}/_{5}$, Sørkedalen
—, Fredrik, Toldopsynsmand, 73 A., $^{5}/_{9}$, T.hjem.
—, Severine Christine f. Berg, 41 A., $^{30}/_{1}$, Namsos.
Steenberg, Dagny Wtlhelmine f. Werner, 29 A, g. m. Læge Thomas S.. $^{31}/_{12}$, Chr.ania.
—, J. F., Guldsmed, $^{28}/_{7}$ (?), Laurvig.
Steenersen, T. M., Skibsreder, 56 A., $^{30}/_{11}$, Chr.ania. H: B. Geelmuyden.
Steensen, Arntine f. Brodahl, 30 A., $^{7}/_{6}$, New Orleans.
Stenberg, Otto, Grosserer, 43 A., $^{18}/_{2}$, Chr.ania. H: H. Hansen.

Stender, Anne Marie f. Molle, 68 A., $^{24}/_{5}$, Bergen.

Stenersen, Christine, $^{11}/_{12}$, Chr.ania.

—, Nicoline Randine, $87^{1}/_{2}$ A., $^{14}/_{5}$, Dvergsten i Gran.

Stephansen, Julius, nær 76 A., $^{7}/_{6}$, Arendal.

Stiansen, Jacob, Stud. real., $28^{1}/_{2}$ A., $^{21}/_{9}$, Porsgrund.

Stibolt, Ivar, Cand. jur., Underfoged, $35^{1}/_{2}$ A., $^{28}/_{6}$, Chr.ania.

Stolt, Jacob, Grosserer, $^{15}/_{9}$, Chr.ania. H: B. Cappelen.

Storeng, Hans J., Storthingsmand, 47 A., $^{6}/_{3}$, Chr.ania, bgr. Kvikne. H: M. Renolen.

Storjohann, Emily Clare, $^{18}/_{11}$, Santiago, Chile.

—, Johanne f. Hjorth, nær 25 A., $^{5}/_{4}$, Bergen.

Stormoen, Hans, Premierl., 23 A., $^{18}/_{11}$, Basoko. Congo.

Stousland, Louise Mathilde f. Berggrav, 65 A.. $^{22}/_{2}$. Fr.stad.

Strand, Hans, Sorenskriver, $^{17}/_{1}$, Volden.

Stranger, Hanna, Enkefru, $^{24}/_{12}$, Chr.ania.

Strøm, Henriette Regine f. Ramm, 87 A., $^{22}/_{5}$, Chr.ania.

—, Lif, 17 A., $^{17}/_{9}$, Nordstrand.

—, Magdalena, 16 A., $^{7}/_{4}$, T.hjm.

—, Peter, 59 A., $^{27}/_{8}$, Chr.ania.

Stub, Gjertrud Helene, nær 86 A., $^{15}/_{5}$, Aalesund.

—, Johan, Lensmand, $^{1}/_{11}$, Drøbak.

Stuve, Lydia Fredrikke Sofie f. Callundann, $62^{1}/_{3}$ A., $^{8}/_{4}$, Moss.

Støp, Julius Bernhard, 18 A., $^{18}/_{5}$, Værdalen.

Støren, Helene Andrea f. Aabel, Postm. P. J. S.s Enke, 90 A., $^{10}/_{8}$, Fr.stad.

Svendsen, Hanna Boyine f. Blom, 48 A., g. m. Trediepræst Reinert S., $^{4}/_{6}$, Ringsaker.

—, Marie f. Solensteen, $30^{1}/_{2}$ A., $^{17}/_{2}$, Bergen.

Svenningsen, D., Consul, $^{24}/_{3}$, Hamburg. H: M. Keilhau.

Sverdrup, Anne Cathrine f. Thurmann, $79^{1}/_{4}$ A., $^{18}/_{1}$, Chr.ania.

—, Jacob. $^{2}/_{1}$, Asdal pr. Arendel.

Sverdrup, Johanne Randulf f. Bull, nær 74 A., $^{9}/_{2}$, Ørskog Præstegaard.

—, Kjartan, 22 A., $^{21}/_{7}$, Fjeldvik.

Synnestvedt, Cecilia Margrethe, 89 A., $^{9}/_{12}$, Chr.ania.

Szacinski de Rawicz, Ludvig, Hoffotograf, f. i Suvalki i Polen, 50 A., $^{8}/_{7}$, Ormøen pr. Chr.ania.

Sæther, Lorentz Nils, kgl. Euldm., 51 A., $^{28}/_{11}$, Diakonhjemmet.

Søgaard, Louise, f. Johannesen, $^{21}/_{8}$, Skien.

Sørensen, Abraham, Groshandlare, f. i Drøbak $^{12}/_{8}$ 1828, † $^{18}/_{12}$, Göteborg og Säfvenäs. H: L. Matton.

—, Carl Wilhelm, Postmester. $^{9}/_{12}$, Lillesand.

—, Harald, Cand. jur., Grosserer, 46 A., $^{8}/_{4}$, Chr.ania. H: E. Klausen.

—, Jørgen, Landskabsmaler, $^{1}/_{9}$, Askim, begr. Chr.ania.

Tambs, Caroline Carstence Eufemie, $24^{1}/_{2}$ A., $^{28}/_{10}$, Oakland, Californien.

Tandberg, Ole Chr., Premierl. i Marinen, 26 A., $^{11}/_{2}$, Horten.

Taubøll, Christian, Landmaaler, 73 A., $^{6}/_{7}$, Chr.ania.

Teaker, Fdmund W., Translatør, $^{7}/_{7}$, Chr.ania.

Teilman, Anne Cathrine, $^{29}/_{12}$, Laurvig.

Testmann, Sina f. Traaseth, $83^{1}/_{2}$ A., $^{22}/_{6}$, Stavanger.

Thams, Else Helene Fredrikke, $^{17}/_{4}$, Chr.ania.

Thaulow, Georg Philip, fhv. Officer i den tyske Marine, $^{22}/_{2}$, Wiesbadeu.

—, Heinrich Arnold, fhv. Distriktslæge, f. i Schlesvig $^{10}/_{6}$ 1808, † $^{19}/_{8}$, St. Olafs Bad.

—, Nina f. Munch, 72 A., $^{30}/_{10}$, Chr.ania.

Theiste, Jens Mogens Aalborg, 34 A.. $^{6}/_{2}$, Lian.

Thiis, Eulalia Clementine f. Stenfeldt, 80 A.. $^{9}/_{12}$, Risør.

—, Wilhelmine f. Brandi, $91^{1}/_{2}$ A., $^{20}/_{7}$, Risør.

Thellefsen, Marie f. Mølbach, $^{5}/_{1}$, Chr.-ania.

Thingstad, Edel Florentine f. Strømsted, 69 A., $^{28}/_{10}$, Tana.

Thinn, Sigurd Syvertsen, Stud. theol., 22 A., $^{15}/_{3}$, Drammen.
Thistet, Andreas M., Skomagerm., 74 A., $^{2}/_{6}$, Bergen.
Thode, Jacob S. C., Kbmd., $^{1}/_{6}$, Khvn.
Thomas, Anna Margrethe f. Thesen, 67 A., $^{16}/_{7}$, Chr.ania.
Thomassen, Pauline f. Bergh, $77^{1}/_{2}$ A., $^{3}/_{4}$, Hiterdal.
Thoresen, Charlotte f. Kastenbein, $^{14}/_{6}$, Chr.ania.
Thorne, Wilhelmine, $^{21}/_{8}$, Chr.ania.
Thrane, Frederik Christofer Trosvik, $51^{1}/_{2}$ A., $^{18}/_{8}$, Newcastle on Tyne, H: L. Curry.
Thueseng, Jacobine, 84 A., $^{9}/_{10}$, Chr.ania.
Timme, Harald, kgl. Fuldm., $^{18}/_{10}$, Bestum, begr. Chr.ania. H: G. Clausen.
Tobiesen, Nicoline Margrethe f. Houge, $^{21}/_{5}$, Risør.
Tofte, Emilie f. Blumer, 62 A., begr. $^{18}/_{8}$, Chr.ania.
Topp, Carl, $^{16}/_{8}$, Chr.ania.
Torgersen, Johannes, fhv. Kæmner, 91 A., $^{24}/_{4}$, H: H. Eriksson.
Tornøe, Magdalene Christine f. Wiese, Kbmd. Johan E. T.s Enke, 71 A., $^{14}/_{12}$, Bergen.
Torstensen, Berthe f. Røberg, 58 A., $^{10}/_{2}$, Bergen.
Troye, Dominicus N. H., Cand. pharm., 55 A., $^{30}/_{8}$, Bergen. H.: A. T. Geelmuyden.
Trumpy, Caspar, Skibsbygmester, 58 A., $^{16}/_{10}$, Bergen. H: A. Harmens.
Tscherning, Halvor, $^{11}/_{6}$, Chr.ania. H: A. Oppegaard.
Tschudi, Verena f. T.,, $^{17}/_{2}$, g. m. Gross. P. T., Vallø.
Tønder, Alfhild, $18^{1}/_{2}$ A., $^{18}/_{7}$, Chr.ania.
Valeur, Peter Giert, $21^{1}/_{2}$ A., $^{14}/_{9}$, Svolvær.
Vauvert, Louis, 74 A., $^{9}/_{1}$, Traag.
Vedøe, Ane Marie f. Lund, $^{29}/_{8}$, Chr.ania.
Vedeler, Wibecke, $^{22}/_{8}$, Bergen.
Venaas, P. C., fhv. Amtsdyrlæge, $^{14}/_{8}$, Vold i Romsdalen.
Vinsnes, Helene Cathrine f. Kyhring. 82 A., $^{23}/_{2}$. Chr.ania.
Vogt, Johan, Lodsoldermand, 56 A., $^{7}/_{1}$, Moss. H: T. Lie.
Vogt, Jørgen Herman, Disponent, $39^{1}/_{2}$ A., $^{24}/_{4}$, Chr.ania. H: H. Voigt.
—, Niels, fhv. Statsraad, $77^{1}/_{2}$ A., $^{8}/_{11}$, Chr.ania.
Waalen, John, Gaardbruger, 75 A., $^{4}/_{3}$, Østre Gausdal.
Wahl, E. H., Skibshandler, $52^{1}/_{2}$ A., $^{6}/_{5}$, Fr.stad H: E. Austad.
Wallace, George, Kbmd., $^{11}/_{3}$, Bergen. H: S. Huun.
Walløe, Thorvald H., Handelsreisende, 66 A.. $^{3}/_{10}$, Chr.ania.
Walther, Elisabeth f. Lædel, 89 A, $^{30}/_{7}$, Chr.ania.
Wamberg, Christian August, $^{30}/_{9}$, Chr.-ania. H: M. Rønning.
Wang, Caroline Hermane. 68 A., $^{5}/_{3}$, Chr.ania.
Warner, Jørgen Cathinco, 55 A., $^{22}/_{1}$, Ørnsköldsvik, Sverige. H: C. Faye.
Wasserfall, Kirsten, $17^{3}/_{4}$ A., $^{4}/_{7}$, Tvedestrand, begr. i Chr.ania.
Watne, Herman, Proprietær, $^{15}/_{12}$, Mandal. H: H. Winther.
Wedel-Jarlsberg, Christian Burchardt Emil, fhv. Bureauchef, Baron, nær 82 A., $^{21}/_{5}$, Chr.ania.
—, Hedevig, 47 A., $^{21}/_{10}$, Kbhvn.
Wedø, Iver B., 67 A., $^{13}/_{5}$, Hammervik, Frøien. H: M. Pedersen.
Wefring, M. J., Sognepræst, 75 A., $^{12}/_{6}$, T.hjm. H: H. Grimelund.
Weidemann, Sophus August, Ingeniør, 57 A., $^{29}/_{3}$. T.hjm. H: V. Sommerfeldt.
Weisser, Peter Anton Borchgrevink, nær 18 A, $^{11}/_{1}$, forulykket i den Britiske Kanal.
Weltz, Helga f. Næss, $^{6}/_{11}$, Chr.ania, begr. Moss.
Wendler, Johan Kenan, $^{8}/_{5}$, Chr.ania.
Wendt, C., Hoteleier, 41 A., $^{1}/_{6}$, Sandefjord.
Wenneberg, Joh. C., Agent, 59 A., $^{12}/_{5}$, Chr.ania. H: J. Lind.
Wensell, Lauritz Holte, $^{28}/_{10}$, Chr.ania. H: M. Brekstad.
Wentzel, Karen, 73 A., $^{28}/_{9}$, g. m. fhv. Pedel I. M. W.. Chr.ania.
Werring, M. T., fhv. Distriktslæge, 80 A., $^{20}/_{12}$, Chr.sund. H: E. Møller.

